

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

ש ע ר
ע ש י ר י

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי
דרושי חתונה
– חלק ב –

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוה"ר **דובער** נבג"מ זי"ע

– אדמו"ר האמצעי –

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

חזקת וזוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה
ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות
שנת הצדיק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

MAAMOREI ADMUR HOEMTZOOE
D'RUSHEI CHASUNAH
Vol. II

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000 • (718) 778-0226
5751 • 1991
Printed in the U.S.A.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Dov Beer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emtsa'i,
D'rushei Chasunah Vol. 2

(Sifriy. Otsar ha-ḥasidim, Lyubavītsh)
(Kovets shalsholet ha-or; hekhhal 4, sha'ar 10)
Hebrew and Yiddish.

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoee, D'rushei Chasunah,
Vol 2.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Includes bibliographical notes and index.

1. Sermons, Hebrew. 2. Jewish Sermons 3. Habad--
Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoee, D'rushei
Chasunah. III. Sifriy. Otsar ha-ḥasidim, Lyubavītsh. IV. Series: Kovets
shalsholet ha-or; hekhhal 4, sha'ar 10.

BM740.S3625 1991

ISBN 0-8266-5487 (v. 1)

ISBN 0-8266-5491-6 (v. 2)

Library of Congress Catalog Card #86-18516

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקמן
Bookmart Press, Inc
N. Bergen, N.J. 07047

נסדר בדפוס, "עמפייער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press
550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473
Fax (718) 604-7633

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, הננו מוציאים לאור בזה, בפעם הראשונה מכתבי-יד, מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי – דרושי חתונה, כרך השני.

דרושים אלו נאמרו ונרשמו ע"י כ"ק אדמו"ר האמצעי (בימי נשיאותו בהשנים תקע"ג-תקפ"ח) בזמנים שונים בקשר לחתונות בני משפחתו וכי"ב. ונלקטו כאן הדרושים מכונ"כ ביכלאך כת"י, אחדים מגוכי"ק אדמו"ר האמצעי, והשאר מכתבי-יד מעתיקים שונים (כמצויין בפרטיות להלן ברשימת הכת"י בסוף הספר).

בשולי הגליון הוספנו שינויי נוסחאות ומראי מקומות לפסוקים ומאמרז"ל ועוד.

בסוף הספר הוספנו: א) רשימת הכתבי-יד. ב) מפתח ענינים. ג) פקסימיליות.

הספר נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב. מפתח הענינים נערך ע"י הת' חנא שי' פרמן.

מערכת „אוצר החסידים“

ל"ג בעומר, שנת ה'תנש"א (ה' תהא שנת אראנו נפלאוח).
שנת הצדי"ק להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ"ו.

- 1) ראה בהתוועדות דאור ליו"ד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) ה'תשמ"ה, אודות הדפסת מאמרי אדהאמ"צ שנמצאים עדיין בכתבי-יד.
- 2) כרך הראשון יצא לאור בשעתו (לקראת ר"ח כסלו שנת תשמ"ט). ועוד נדפסו עד עתה בסדרת ספרי „מאמרי אדמו"ר האמצעי": ע"ס בראשית (מוצאי ר"ה תשמ"ט), שמות ח"א (כ"ה אדי"ש תשמ"ט), ח"ב (י"א-י"ג אלול תשמ"ט), ויקרא ח"א (ב' ניסן תשמ"ה), ח"ב (עשק"מ כסלו תשמ"ו), במדבר ח"א (ז' אדי"ש תשמ"ו), ח"ב (ט"ו סיון תשמ"ו), ח"ג (לפני ל"ג בעומר תשמ"ז), ח"ד (כ"ף מ"ח תשמ"ח), ח"ה (ס"ו שבט תשמ"ג), דברים ח"א (ב' אייר תשמ"ז), ח"ב (עשק"מ כסלו תשמ"ז), ח"ג (ה' מג"א תשמ"ז), ח"ד (ר"ח שבט תשמ"ח), נ"ד (ג' תמוז תשמ"ג). עוד כרך בשם מאמרי אדהאמ"צ – קונטרסים, יופיע בקרוב בעז"ה [וכולל קונטרסי ההתפעלות, ההשתטחות, לקיחת אנשי חיל, ועוד].
- 3) מכמה מאמרים יש תח"י לע"ע רק מספר מצומצם של כת"י מעתיקים, ואפשר שאינו מדויק וכו'. ובנקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כת"י או נוסח שונה בד"ה הנ"ל יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי בו.

מפתח

שמוח תשמח כו' שהקב"ה נק' חתן	שפז
שמוח תשמח כו' ומסיים משמוח חו"כ	תסב
שמוח תשמח כו' סובב וממלא	תפו
משמוח חו"כ	תצט
להבין מה שבכרכה כו' משמוח חו"כ	תקיג
אשר ברא כו' לשון בריאה	תקפג
אשר ברא כו' להבין הדקדוקים	תרב
קול מצהלות	תרו
להבין ענין שמחת חו"כ כו' הרה תקריב	תרעו
להבין ענין שמחת חו"כ כו' הגלויות מתכנשות	תשיח
[טעם שמעמידין החתן תחת החופה – הנחה תקע"ח	תשכח

הוספות

רשימת הכתבי"ד	תשלא
מפתח ענינים	תשלז
פקסימיליות	תשסא

דרושי חתונה חלק שני

ב"ה. ט"ז מנחם אב התקפ"ז
(חתונת בתי שרה ת"י ונכדתי ת"י)

שמח תשמח ריעים האהובים כשמחך יצירך בג"ע מקדם כו'. הנה ידוע שהקדב"ה נק' חתן וכנ"י נק' כלה כמובן בשה"ש, וכל ענין זה בבחי' חר"כ זהו כמו משפיע ומקבל שאהבתם נפלאה ביותר והמקבל תשוקתו תמיד אל המשפיע כמו ואל אישך תשוקתך וכן המשפיע אל המקבל כמ"ש ע"כ יעזוב איש כו' ודבק באשתו, וכך הוא למעלה שהקדב"ה נק' איש וכנ"י נק' אשה ותשוקת כנ"י להקדב"ה בתמידות בהתקשרות עצמי' ופנימי' כמו צמא' לך נפשי כו' ולכך נק' כליה' ל' כלת"ה נפשי כידוע, וכן אהבת ה' לכנ"י תמיד כמ"ש אה"ע אהבתיך כו', וזהו שנק' למעלה יחוד קודב"ה ושכינת' וידוע דפי' שכינה למעלה הוא בחי' גילוי אור האלקי השובן ומתלבש בתוך כל עלמין להחיותם בפ"מ מאין ליש בתמידו' שזהו כח ואור וחיו' האלקי שנמשך להיות מזה חיות תמיד' בכללו' לכל העולמו' והברואים כדמיון חיו' הנפש המתפשט ומתלבש באברי הגוף או כמשל אותיו' הדיבור שבא"י בגילוי, ויהי' איך שיהי' הרי האור האלקי הזה מתלבש בתוך כל עלמין ונק' בחי' ממלא כל עלמין כידוע.

(ובאמת לכאורה אין זה מובן דהאיך אפשר לומר דאין אור האלקי הזה רק בתוך כל בריא' דמשמע בתוכו' ופנימיותו לבד כמו חיות הנפש בגוף שיש לגוף מציאו' בפ"ע בתחלה טרם שנכנס בו האור וחיות הרוחני ואיך אפשר לומר זה בעולמו' וברואי' שא"א שיש להם מציאו' בגופם וחומרם בלא חיו' אלקי עד שנאמר שאור האלקי מתלבש בתוך תוכם ופנימיותם דוקא

שמח תשמח: כמה מעניני המאמר מיוסדים על ד"ה שמח תשמח בס', מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' תצב ואילך. להלן ד"ה שמח תשמח (השלישי) הוא תוכן מאמר זה בקיצור יותר.
כמה מעניני המאמר, נמצאים ג"כ בהרחב הביאור בד"ה שמח תשמח בסה"מ תרנ"ז ע' קעג ואילך [ונסמן להלן בתחילת כמה סעיפים, המקבילות אליהם בסה"מ תרנ"ז].
ראה עוד ע"ד המאמר, להלן בהוספות ברשימת הכתבי"ד.
שהקדב"ה נק' חתן... כמובן בשה"ש: ראה גם להלן בתחילת ד"ה, להבין שבכרכה ראשונה. וש"נ.
ואל אישך תשוקתך... ע"כ יעזוב איש: כראשית ג, ז. כ, כד.
צמא' לך נפשי... כלת"ה נפשי: תהלים סג, ב. פד, ג.
אה"ע אהבתיך: ירמ" לא, ב.

שפז

ומהיכן נמצא מציאו' החומר שלהם הלא גם הוא נתהווה מאור וחיו' האלקי שאין לך דבר חוץ ממנו כי אין עוד כו'. אך הענין הוא כידוע שכל התהוות החומר והצורה שיש בכל בריא' ובריאה יש שרש ומקור להתהוו' הצורה בפ"ע ושרש ומקור להתהוו' החומר בפ"ע, כמו מאותיו' הדיבור נמשך שרש להתהוו' הצורה הרוחניו' שבבריא' מבחי' רוחניו' וצורה של הדיבור ושרש התהוו' החומר נמשך מהחומר של הדיבור שהוא ההבל כידוע, וכן בדמיון חיו' הנפש בגוף אינו כמו שאנו מדמין שהחיו' נכנס לגוף שכבר ישנו במציאו' (כמו יפח באפיו נ"ח כו') אלא גם החומר מתהווה עם הצורה יחד כמו הכלי שנעשה מיד הפועל האומן שעושה הגולם והצורה שלו כו' (וכמו במע"ב שיצאו בצביון ובקומתן כאריה ושור שיצאו מן הארץ ע"י מא' תוצא הארץ נפש חיה כו', וכך גם המלאכי' שנק' פני אר' ופני שור כו' נבראו בחומר וצורה שלהם יחד כא' ממש), וכן במא' יהי רקיע נתהווה הצומח וחי כא' כנפש הגלגל עם חומר הגלגל שסובב כא', וכידוע דאין החומר נבדל בערך פחו' כ"כ מן הצורה בכל מלאך ובריא' עליונה כרקיע וכו"מ משא"כ בנפש אדם בגופו, ועכ"ז חומר האדם הוכן בתחלה ביצירתו בטון ואח"כ נכנס בו הצורה (כמ"ש בע"ח דבנין הכלים קדם לאורות כו'), וכך הוא גם בשאר הברואי' שחומר שלהם קדם לצורה אף שנבראו כא' כנ"ל, ואע"פ שבגילוי האור הצורה קדמה לחומר שהרי א' בע"ח שמן התעבות האור עצמו נעשה הכלי והחומר, אבל בבחי' ההעלם (שהוא האור"מ) שרש התהוות החומר קדם לשרש הצורה, וכמ"ש במ"א בבחי' איין וי"ש רוחניו' וגשמיות ששרש היש בבחי' מקיף דסובב כו' ושרש האיין בבחי' ממלא כו'. ואמנם באמת הרי א' כי ממך הכל כו' ודאי גם החומר מתהווה עם הצורה יחד כמו בבחי' פעולה ועשי' גשמי' וכאשר אומר ואתה מחי' את כולם הכונה הוא גם אחר התהוו' צ"ח של כל הברואי' עכ"ז אין להם מציאו' כלל בלתי אור וחיו' האלקי שנק' ממלא כ"ע ששופע בתוך תוכם דוקא כנ"ל וד"ל) (וכמ"ש אד' ב"ם כו' ב"ם ממש דמשמע בתוך תוכם דוקא דהיינו גם אחר שכבר נבראו במציאו' הצו"ח ועכ"ז אי"א להם להתקיים בלא אור וחיו' האלקי שמאיר בתוך

ויפח באפיו נ"ח: בראשית ב, ז.

במע"ב שיצאו בצביון ובקומתן: ר"ה יא, א. חולין ס, א.

תוצא הארץ . . . יהי רקיע: בראשית א, כד, א, ו.

כמ"ש בע"ח דבנין הכלים קדם לאורות: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ: שמות ח"ב ע' תח. ויקרא ח"ב ע'

תתנט. במדבר ח"א ע' רצד. ח"ב ע' תכב. תר. דברלב ח"ג ע' תתיח. ח"ד ע' אישעו. [ובהנשמך בהמ"מ במקומות אלו].

בע"ח שמן התעבות האור עצמו נעשה הכלי: ראה ע"ח שער העקודים פ"ג ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ

נ"ך ע' קלד. ושי"ג.

במ"א בבחי' אין ויש . . . כי ממך הכל: ראה בהנשמך לעיל פיסקא „כמ"ש בע"ח". דה"א כט, יד.

ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ו.

אד' ב"ם: תהלים סח, יח.

תוכם (וכמ"ש בזהר ע"פ שרפי עומדי ממעל לו ממעל לשכיני לפי שכח האלקי הוא בתוך תוכם כחיו הנפש בתוך הגוף וכן ענין חי העולמי כו' (ומה שא' דמלא כל שמהן כו' ואי אנת תסתלק מנייהו אשתארו כגופ"א כו' מבואר בסידור ע"ש) (ובמ"א מבואר דכח האלקי המח' לכל העולמו' זהו מבחי' מקיף דהתנשאו' דבחי' מל' כמו מלכותך מלכות כל עולמים וכן ואימת"ך עליהם כו' ומזה הם חיים וקיימי' כו', זהו בחי' טובב שבממלא עצמו כמ"ש במ"א). וזהו שנק' כח הפועל בנפעל בתוך הנפעל מאיר בו בתמידות ועכ"ז אין שינוי כלל וכלל בין קודם הבריא' לאחר הבריא' כמו שאומרים אתה הוא קודם שנברא העולם כו' לפי שאין זה רק האר' דהאר' כו'.

[ב] אבל הנה בחי' טובב כ"ע הוא בחי' אור המקיף וטובב לכל ההמשכה והשפעה האלקי שנמשך בתוך כ"ע בבחי' כח הפועל בנפעל ממש הנ"ל להיותו נבדל ומרומם בערך מהיו' בחי' גילוי אור ושפע ממש, כי אין גילוי אור ושפע רק בבחי' חיצוניו' האור הבא בהגבלה, כמו באותיות המגבילי' ומתארים לאור השכל והמח' שבהעלם וכמו גילוי הארת אור וזיו המאיר מן השמש וכן גילוי אור וחיו' הנפש שמתפשט להחיות דבר מה (כגילוי התנועה מן הכח המניע וככח הפועל בפעולה), שכל זה אינו רק גילוי העצם ואין לו ערך לגבי מוה"ע' שממנו מתגלה ומתפשט (וכמו המראה והגוון או כמו שמגלה בציוור ותמונה לבד כידוע), וכמו המשפיע שכל לתלמיד שלא יוכל להשפיע רק מבחי' היותר אחרון ומצומצם שאינו רק כפי ערך קבלת המקבל לבד שנמצא מה שא"א לבא בכלי המקבל נשאר בבחי' מקיף וטובב עליו מכל צד וכה"ג. ולפי שלא יוכל לבא לידי גילוי אור ושפע להיות מקור לעולמו' נשאר בבחי' מקיף וטובב על גילוי אור ושפע המצומצם הנק' מקור לעולמו', וז"ש כי עמך מקור חיים כו' דבחי' ממלא כ"ע שנק' מקור כל החיים עמך טפל כו'.

אך איכ' למה נק' גם בשם טובב כ"ע מאחר שנבדל הוא בערך לגמרי שלא יוכל לבא בבחי' גילוי אור ושפע כלל כנ"ל, הענין הוא דאין הכונה בפ"י טובב זה רק מה שטובב מבחוץ ואינו נכנס בגילוי בתוך כ"ע ממש, אבל אדרבא הרי הוא עיקר ומקור לכל מה שבא אח"כ בגילוי אור ושפע האלקי

בזהר ע"פ שרפי עומדי: ישעי' ו, ב. ראה זח"ג מז, א. עט, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תה. דברים ח"ג ע' תתקמח. וש"נ.

דמלא כל שמהן... מבואר בסידור: ראה סידור קסד, ב ואילך.

מלכותך מל' כ"ע: תהלים קמה, יג.

ואימתך עליהם: ע"פ פיוט אשר אימתך (מוסף ליוהכ"פ). והוא גם בס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע'

תתצ. ובס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשמא. במדבר ח"ב ע' תז וע' תרכ. ח"ג ע' אימא. דברים ח"ב ע'

תפת. ח"ג ע' א"ב. להלן ריש את ד.

מוה"ע: = מהות ועצמות. וכן רגיל ר"ת של תיבות אלו בכ"מ בנוכח"ק אדהאמ"צ – הוא"ז לפני הדיא.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, יו"ד.

הנק' ממלא כ"ע כי הרי הוא בחי' מקור עצמי ופשוט שממנו נמצא מציאו' האור והשפע האלקי' בעולמו' בבחי' ממלא כ"ע כו'. ויובן זה במשלי' הנ"ל כמו בגילוי אור וזיו השמש דודאי מה שמאיר אור זהו לפי שהשמש עצמו עצם ספירי ומבהיק ע"כ יאיר אור זה, הרי בחי' האור וזיו המאיר לארץ אע"פ שכלא חשיב לגבי מאור השמש עצמו מ"מ מן הארת השמש מאיר הארה זאת והוא עיקר המקור למציאו' אור וזיו הזה, וכך הוא בגילוי אור וחיו' הנפש בגוף אע"פ שאינו רק בחי' גילוי העצם דנפש שאינו בגדר וסוג זה להיו' לחיו' ממש כו', מ"מ הרי דוקא מעצם הנפש להיותו בחי' נפש חי"ה בעצם ע"כ יתפשט ממנו גילוי אור להחיות גם הגוף ובהסתלק הנפש יסתלק ממילא גילוי אורה שבגוף, וז"ש אך בצלם דמקיף דעצם הנפש יתהלך איש באו"פ בנר"נ כו', וכמ"כ במשלי' האחר' כאותיו' הדיבור שבודאי מקבלי' תמיד מאותיו' המח' והשכל שאינם רק בחי' גילוי ההעלם ואין להם קיום בלא מקור העצמי' שלהם שהוא המח' והשכל (וכאור הנגלה מן המאור כנ"ל) (ואע"פ שנשאר במח' מה שלא יוכל להביא בגילוי הדיבור כלל ומקיף על הדיבור, מ"מ הרי מן המח' נמשך לדיבור בכל רגע ורגע, והיינו מבחי' העלם המח' שנק' מקיף וסובב דוקא שאם אין או"מ אין אר"פ. ויובן זה כמו עד"מ במח' הכללי' שיחשוב בדרך כלל כמו לבנות בנין וכה"ג שנכלל במח' זו כל הפרטים שמתגלה אח"כ באותיו' הדיבור כאשר מצוה לבנות בפ"מ וכל פרט של הדיבור והמעשה מקבלי' רק מכת המח' כללי' שהי' בהעלם בעצמותו ויצא לידי גילוי בחלקים של אותו' הדיבור, ואע"פ שהמח' הכללי' נשאר בהעלם ומקיף וסובב לכל הפרטי' שבאו בדיבור, מ"מ עיקר המקור השופע לאותיו' הדבור בכל פרט הוא המח' הכללי' שמשם נמשך מח' בדיבור (ואע"פ שגם זה אינו רק מדיבור שבמח' שהוא מה שנתצמצם במח' הכללי' לבא לגילוי בדיבור ע"כ) מכלל נמשך אל הפרט ואם אין כלל אין פרט (וכמ"ש בווהר בענין קול ודיבור שזהו ג"כ בחי' כלל ופרט ופרט אצטריך לכלל כו').

[ג] וככל דוגמא זו יובן ג"כ למעלה בענין סובב כ"ע וממלא כ"ע, שבחי' ממלא כ"ע הנ"ל שהוא כח האלקי המתלבש בתוך כ"ע בבחי' אר"פ מקבל תמיד מבחי' סובב כ"ע, אע"פ שהוא בבחי' מקיף וסובב על כל העולמו' ומקיף לכולם בשוה דהיינו מה שלא יוכל לבא משם בבחי' גילוי אור ושפע ממש להחיות העולמו' מאין ליש, מ"מ מבחי' סובב זה ממנו דוקא נמשך ונמצא מציאו' האור ושפע האלקי' המצומצם בעולמו' דבי"ע, כמשל אותו' הדיבור דיו"ד מאמרות שנמשך מהעלם המח' הכללי' שנק' מא' סתום בבחי'

אך בצלם: תהלים לט, ז. וראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תצח ואילך. ובכ"מ.

בווהר בענין קול ודיבור: ראה זח"ב ג, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' א"ז. ח"ד ע' א'תננ.

מא' סתום: שבת קד, א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' ר"ג. במדבר ח"ג ע' א'פה וע'

א'רנה. דברים ח"א ע' רפד. ח"ג ע' תשצט. ובהמ"מ שם.

כלל שכולל כל ההמשכו' אלקו' הפרטי' שבא בגילוי בדיבור העליון ביו"ד מאמרות ופרטי צרופיהן וכל ו"א שני' דהוי עלמא בזמן ומקום וכל העליו' וירידו' כו' הכל נסקר בסקירה אחת כללי' טרם שיצא לגילוי, וכאמ' בראשית' ברא בקדמין בהעלם המח' כמו שחושב אדם לבנות בנין בכללותו כנ"ל, וז"ש כי אמרת"י עולם חסד יבנה בבחי' חסד כללי' עלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' (והוא מה ששיער בעצמו בכח ובהעלם המח' הכללי' מה שעתיד להיות בפועל ובגילוי ברצון וחכ' ומדו' ומודו"מ כו'). וזהו פי' הפשוט דברוך שאמר במח' כללי' והי' העולם בכלל ואח"כ יצא מן הכלל אל הפרט בבחי' גילוי או"פ כנ"ל שאם אין כלל אין פרט שזהו ענין האו"פ שמקבל מאו"מ דוקא אע"פ שנק' מקיף מלמעלה כו' כי אע"פ שנק' מקיף וסובב בריחוק על כל העולמו' מ"מ מקיף וסובב את כולם מראש לסוף בשוה ממש כענין שמקיף לקו שעליונו של קו ותחתיתו אחוזו וקשור בעיגול הסובבו מלמעלה ולמטה כו'.

(ואמנם לפי' הרי לא בא מבחי' מקיף דסובב כ"ע שום שפע ממש בעולמו' רק מרחוק מאיר על הכל בשוה ממש כדמיון מח' הכללי' שנשאר בהעלם ומה שמאיר ממנה בדיבור אין זה רק אפס קצהו כו' כנ"ל, ובאמת אין הענין כן דודאי מאחר שבחי' סובב זה הוא עיקר ומקור הראשון שממנו נמצא מציאו' האו"פ דמלא כנ"ל מוכרח לומר דמקיף דסובב כ"ע אע"פ שנק' סובב נמצא הוא בכל העולמו' הנברא' מאין ליש גם בכל פרט ופרט בכל חלקי ההשתלשלו' דעו"ע עד גם האחרון המצומצם ביותר כד' יסודות ודצח"ם הגשמי' (שהרי נק' או"ר מקיף וכל אור הוא המאיר ממש רק שהארתו למטה אינו בגילוי רק בהעלם ובשוה אבל בכל פרט ופרט בפ"ע דוקא (וכמו הארה כללי' מן מח' הכללי' בכל פרט ופרט של הדו"מ דוקא רק שהוא בהעלם ולא בגילוי ובכל הצירופי' בשוה ממש), שזהו למעלה מה שסובל את הכל ומלושב בהעלם בתוך כל פרט כו', כענין את השמים ואת הארץ (ר"ת א"ה ו"ה גי' ט"ב שהוא בחי' יסוד שנק' כ"ל כמ"ש כי כ"ל בשמי' וארץ דאחיד בשמיא וארע' מראש לסוף כא', וזהו פי' אל עליון קונה שמים וארץ בהשווא' א') אני מל"א, ופי' מל"א זה היינו כמו בבחי' ממלא כ"ע שהוא גילוי אור ושפע האלקי' בכל פרט בחי' הבריאו' מאין ליש, כך אני ממש שהוא שם הוי' בחי' סובב כ"ע הנ"ל מלא בשמים ובארץ כו' והוא כמ"ש בזהר דלית את"ר פנוי מיני' מעצמותו כו',

בראשית ברא בקדמין: בראשית א, א ובתרגום אונקלוס שם.

כי אמרת"י עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

מה ששיער בעצמו בכח: ראה להלן אות י"א. וש"נ.

את השמים ואת הארץ (ר"ת א"ה ו"ה: ראה זח"א רנא, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' רצד. שמות

ח"ב ע' תפו. כמדבר ח"ב ע' שעה וע' תקפד. לעיל ח"א ע' לח. ובהמ"מ שם.

כי כל בשמי' וארץ דאחיד בשמיא וארע': דה"א כט, יא. ראה זח"א לא, א. לקו"ת דברים טו, ב: כג, ד –

ובהמ"מ שם [הוצאת ה'תשד"מ ואילך]. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשמב. וש"נ.

בזהר דלית את"ר פנוי מיני': ראה תקוני זהר תני"ז (צא, ב). שם ת"ע (קכב, ב). לקו"ת ויקרא נב, ג.

אבל הוא בהעלם ולא בגילוי ממש שא"כ הי' חילוק מדרגו' מגעה"ע לעוה"ז השפל אלא הוא בהעלם אבל בכל את"ר ואת"ר בפרט לא פנוי מיני' כו', וא"כ הרי בחי' מקיף זה דסובב כ"ע מרומם ומתנשא מרחוק על כל העולמו' ומקיף לכולם בשוה כנ"ל וגם הוא מלוכש בתוך כל פרט בהעלם וג"כ בכולם בשוה (ולע"ל יתגלה מן ההעלם כמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו'), וכמשל הנהר שמתחלק לחפירות רבות דאע"פ שיש בכל חפירה מים בפ"ע כולם מקבלי' מן הנהר (או כהאי בוצינא דאדליק לכל סטר ולא נחסר ממנו כלום), וזהו כמו משל חי' הנפש באיברי הגוף בכל אבר ואבר כפי מזגו דוקא, ועכ"ז אע"פ שעצם הנפש ממש מובדל ומושלל מכל בחי' אור וחי' גלוי הרי מרגיש האדם בנפשו מכל כחו' וחי' כל אבר ואבר בפרט וגם בכללות כולם כא' מרגיש מראשו לרגלו בשוה, רק שהרגשה זו בהעלם ולא בגילוי החיות וע"כ הוא בשוה בכולם ממוח שבראש עד צפרן הרגל. ומכל זה יובן הנמשל למעלה שכך הוא בבחי' מקיף דבחי' סובב הכללי המקיף (לד' עולמו' דאנ"ע בשוה) שסובל את כל העולמו' בהשווא' א' ויודע את הכל בידיעה כללי' כנ"ל ע"כ הוא נמצא גם בכל פרט עד בחי' צמצום האחרון כמו בד"י גשמי' כנ"ל רק שהוא בהעלם ובכולם בשוה בגעה"ע כמו מתחת לארץ אין עוד בשוה כו").

וזהו שאנו או' מלך יחיד חי העולמים, פי' חי זהו בחי' סובב כ"ע שנק' מקור כל החיים העליוני' שבא בבחי' גילוי דממלא כ"ע, כידוע דבחי' ממלא כ"ע נק' אלקים חיים בבחי' התפשטו' וגילוי אור וחי', ופי' ח"י העולמי' זהו בחי' מקור החיים הכללי שממנו נמצא מציאו' אור ושפע האלקי' דמל' דאצי' בבי"ע כנ"ל וד"ל (וגם בבחי' מל' דאצי' שנק' ממלא כ"ע שנק' שכינה כנ"ל יש בזה ג"כ בחי' מקיף וסובב כמו בחי' סובב הכללי הנ"ל, והוא ענין מלך מרומם כו' המתנשא מימ"ע שמקיף בהתנשאו' על כל הברואי' כמו ואימתך עליהם לפי שגם בבחי' גילוי דאר"פ יש מקיף דמל' דאצי', אבל מובן מכל הנ"ל דגם בחי' ממלא דסובב הכללי דשם הוי' (בחי' מח' הכללי' דהיינו הי' הוה ויהי' כא' כו' כנ"ל) שזהו מ"ש את השמי' כו' אני מלא דלית את"ר כו' הוא למעלה הרבה גם מבחי' סובב שבממלא שהוא מקיף דמל', וכמו שאנו או' והקדוש בשמי' ובארץ דאע"פ שאת השמי' כו' אני מלא מ"מ זהו כבחי' ההעלם בלבד ושוה ומשוה מראש לסוף כא' כנ"ל ע"כ נק' קדוש הוי' גם במל' דאצי' בכריא' כו'

ונגלה כבוד הוי' ישעי' מ, ה.

כהאי בוצינא דאדליק לכל סטר: ראה זח"ג רפה, א. הוי"ח נח סח, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע'

קסג וע' רפא.

בשוה כו': זכת"י מעתיק נוסף: שוהו כמו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד בשוה כו'.

ואימתך עליהם: ראה לעיל סוף אות א'. וש"נ.

את השמי' כו' אני מלא: ירמ" כג, כד.

(וזהו שנק' מלך יח"ד ח"י העולמי' וכן מלך מרומם לבדו ממש כמ"ש אני הוי' לא שניתי כלל כו', משא"כ בחי' ממלא דבחי' המל' אע"פ שמתנשא מימ"ע הרי בזה עצמו דוקא הוא בחי' מקור לחי' העולמו' בגילוי גמור כמ"ש מלכותך דוקא מלכות כל עולמים כידוע וד"ל).

[ד] והנה בחי' סובב כ"ע הנ"ל נק' חתן ובחי' ממלא כ"ע הנ"ל נק' כלה בחי' מקבל. כי הנה פי' חתן ידוע שזהו ל' חר"ת דרגא וכמו הוא כחתן יוצא כו', כך למעלה בחי' סובב כ"ע הנ"ל הרי הוא בא בבחי' צמצום וירידה מן העצמות שלו להיות ממנו נמשך מקור לגילוי אור ושפע האלקי' המצומצם להחיו' העולמו' כנ"ל, ולפי שהוא ית' מקור הראשון כמ"ש כי ממך הכל כו' ע"כ נק' בחי' חתן שהוא בחי' משפיע, ובחי' ממלא כ"ע הנ"ל שזהו בחי' גילוי אור הנמשך מסובב כ"ע (כמו אותיו' הדיבור שנמשך בגילוי אור מבחי' העלם המח' והשכל או בגילוי אור וחיות הנפש בגוף שנמשך מעצם הנפש כנ"ל והוא כפרט שיוצא מן הכלל כו') נק' כלה בחי' מקבל לפי שהוא בחי' מקבל שמקבל הארת אור זה מן המשפיע שהוא סובב כ"ע שנק' ח"י העולמי' כנ"ל וד"ל. וזהו שנק' בכלל יחוד הוי' אלקי' שזהו יחוד שם מ"ה ובין יחוד דכר ונוק' שנק' יחוד קודב"ה ושכינתו, וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' שבחי' אלקים הוא בחי' ממלא כ"ע בחי' כלה שמקבל מן בחי' המשפיע שהוא שם הוי' בחי' סובב כ"ע הנ"ל, כמו הארת אור השמש שמקבל מגופו של השמש או כמו הלבנה שאין לה אור עצמה רק מה שמקבלת מאור השמש לבד כידוע, וכך למעלה בחי' שם אלקי' שהיא בחי' המל' לית לה מגרמה כלום רק כשמקבלת מאור שם הוי' דוקא, וזהו יח"ת דהוי' ואלקי' וכמ"ש כי הוי' הוא האלקי' דכולא חד ממש כמ"ש בזהר בכמה מקומו'.

[ה] וזהו פי' שמח תשמח ריעים האהובים. כי הנה בחי' משפיע ומקבל דסובב וממלא הנ"ל נק' ריעים האהובים כמו שני ריעים האהובי' שלא יפרדו לעולם, וכמו חו"כ הגשמי' ודכר ונוק' שנק' ריעים האהובים שאהבתם נפלאה זא"ז שהרי החתן עוזב אר"א ודבק באשתו כמ"ש ע"כ יעזב כו' וכן הכלה עוזבת בית אביה והולכת אחר אישה כמ"ש ואל אישך תשוקתך כו', כידוע בזהר דתאובתא דדכורא לגבי נוק' להשפיע למקבל כי בלעדי זה אין לו שלימות

אני ה' לא שניתי .. מלכותך: מלאכי ג. ו. תהלים קמה, יג.

חתן .. חר"ת דרגא .. הוא כחתן: ע"פ יבמות סג, א. תהלים יט, ו.

כי ממך הכל: דה"א כט, יד.

כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.

כי ה' הוא האלקי' דכולא חד ממש כמ"ש בזהר בכ"מ: זח"א יב, א. זח"ב קסא, א. זח"ג קמג, א. רסד, א.

ועוד.

ע"כ יעזוב .. ואל אישך תשוקתך .. בזהר דתאובתא דדכורא: בראשית ב, כד. ג. ז. ראה זח"א פה, ב.

זח"ב קסה, סע"א.

ולהיות שהמקבל שנק' אשה הרי היא אחת מצלעותיו כמ"ש כי מאיש לוקחה זאת כו' ע"כ יעזוב איש כו', וכמ"כ תאובת' דנוק' לגבי דכורא תמיד לקבל השפע כי אין לה שלימות בלעדו כמ"ש ואל אישך כו' (ובאמצעו' יחודם נק' אד"ם דוקא שהוא דכ"ר ונוק' כללא דאדם כמ"ש בזוהר, ואע"פ שבטבעם הן ב' הפכי' ממש דטבע הזכר בבחי' החסדי' דוקא שהוא להשפיע חוץ ממנו וזהו עיקר התענוג שלו וטבע הנוק' הוא בבחי' גבו' רק לקבל השפע בעצמ' למלאו' חסרונה כו', ועכ"ז מתכללי' יחד דוקא כי כל א' תשוקתו לדבק בהיפוכו דוקא, שהחסדי' דדכורא נמשכי' לדבק בגבו' דנוק' וגבו' דנוק' נמתקי' ונכללי' בחסדי' דדכורא שזהו יחוד והתכללו' דמ"ד ומ"ן ב' הפכי' דח"ג שמחמת זה יולידו תולדה חדשה שהוא הולד שיוצא מחיבורם יחד דוקא, כידוע הכלל שכל ב' הפכים מנגדי' שיתדבקו בקירוב דוקא יולידו דבר חדש מא"ן ליש (משא"כ בב' הפכי' מנגדי' שלא יסבלו זא"ז כלל כאש ומים).

וכך יובן למעלה בבחי' משפיע ומקבל דשם הוי' ואלקי' שנק' חו"כ למעלה והוא יחוד דקודב"ה ושכינתי' שנק' ריעים האהובים למעלה כמובן בכל ס' שה"ש שמדבר בכל עניני החיבה ואהבת דודי' וריעי' דח"כ למעלה, שאהבת המשפיע למקבל הוא מה שיש בחי' עונג ותשוקה במשפיע העליון להשפיע רב חסד וטוב כמו שמטבע הטוב להטיב, והוא מ"ש כי אמרתי עולם חס"ד יבנה כו' כי חפץ חסד הוא כו', והיינו מה שיש בטבע בכל עילה בפרט תשוקה להשפיע לעלול המקבל ממנו, ואם לא הי' מציאו' חשק ועונג זה בכל משפיע להשפיע ולהתענג גם בירידה וצמצום זה שמצמצם עצמו כדי להשפיע לנמוך כו' לא הי' ענין ירידת ההשתלשלו' כלל, ובכללו' זהו בחי' החסדי' במשפיע הכללי שממנו מוצא מקור לבחי' גילוי האור ושפע שנק' מקבל שהוא כמו אותו' הדיבור שהוא בחי' המל', כמו שמטבע הטוב לגלו' שפע החסד שבלבו או חכם לגלו' חכ' שבמוח החכ' בראש לדיבור בהתגלו' לחוץ ממנו אף שזהו בחי' צמצום וירידה אצלו אבל יש לו בזה תענוג ונמשך להשפיע למקבל ברצון וחשק גדול, וכמו שאמרו דיותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק וכה"ג הרי יש רצון וחשק במשפיע להשפיע יותר ממה שיש רצון וחשק במקבל לקבל, והוא מ"ש דתאובת' דדכורא לגבי נוק' כו' כמו ע"כ יעזוב איש כו' ודבק באשתו, וכך הוא למעלה באיש העליון שמתענג בעונג העצמו' וחפץ חסד הוא להשפיע מאורו העצמי להיות מקור למקבלי' כנ"ל (וכמו במ"ת שירד

דכר ונוק' כללא דאדם כמ"ש בזוהר: זח"א נה, ב. ועוד.

כידוע הכלל שכל ב' הפכים . . יולידו: ראה בארוכה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תג ואילך.
שמטבע הטוב להטיב: ראה תניא כשהיתורה"א פ"ד. עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. שומר אמונים ויכוח ב ס"ד.

כי אמרתי . . כי חפץ חסד הוא: תהלים פט, ג. מיכה ז, יח.

דיותר ממה שהעגל רוצה לינק: ראה פסחים קיב, א.

ה' על ה"ס ברצון והארת פני' ברוב אה"ר וחיבה יתירה להשפיע אור דתורה מח"ע העצמי לישראל פנים בפנים כו', ואע"פ שירידה וצמצום גדול הי' זה אבל כתי' קול דודי כו' מדלג על ההרים כו', ונק' חת"ן כמ"ש ביום חתונתו זו מ"ת כו', ויותר ממה שהעגל כו' דהיינו יותר מתשוקת נש"י שנק' כלה לקבל כשאמרו נעשה הי' חשק ורצון העליון דמשפיע להשפיע להם כו' (וכמשי"ת).

והנה כמ"כ מלמטה למעלה מן המקבל אל המשפיע שזהו בחי' התשוקה דכלה לגבי חתן העליון זהו בחי' ההעלא' וביטול דאור האלקי המצומצם באותיו' הדיבור העליון שנק' כלה שנק' שכינ' לעלו' ולקבל האור ממקורו הראשון שהוא בחי' סובב כ"ע הנ"ל וכמו ואל אישך כו', וכמ"ש בזוהר ע"פ אלקי' אל דמי לך כו' דאלקים עצמו הוא שעולה בעלי' למעלה בתשוקה לקבל מן המשפיע שהוא בחי' שם הוי' דסובב כ"ע כנ"ל, והוא שא' בזוהר דנהורא תתאה קארי תדיר לנה"ע ולא שכיך לעלמין דהיינו בחי' שם אלקי' בחי' ממלא בחי' המלי' שמלוכש בבחי' צמצום להיו' ראש ומקור לנברא' כו' וכמ"ש ואתה מחי' את כולם א"ת דכ"ב אותיו' הדיבור (וכמ"ש בס"י וקבען בפה) נק' בחי' נה"ת שהוא בחי' כלה המקבל מבחי' סובב כ"ע המשפיע וכמו ואל אישך תשוקתך כנ"ל שקארי תדיר לנה"ע להוי' דאצי' לקבל הארת אור ושפע ולא שכיך כו', כמ"ש למען יזמרך כבוד' ולא ידום, פי' כבוד זהו שנק' כבוד נברא' שהוא ל"ב נ"ח גי' כבוד שנק' מלך הכבוד' כו' וכמ"ש על כל כבוד' חופה כבוד עליון שנק' כבוד נאצל חכמה עילאה וכבוד תחתון ח"ת שלא ידום כבוד זה בבחי' העלא' דאריח למעלה כנ"ל (ונק' עול"ת תמיד שעולה תמיד בהעלא' ותשוקה לגבי נה"ע דאצי' שהן ה"ג דנוק' שמעלה מ"ן תמיד, והוא מ"ש אש כו' על המזבח כו' ולכך נק' אש"ה אש ה"א תתא' כמ"ש בזוהר ואיש אש י"ד דחסד דח"ע כו').

ולפי הכלל הנ"ל דיותר ממה שהעגל כו', כך הוא למעלה שתאובתא דדכורא יותר להשפיע כו' מתשוקת המקבל לקבל (וכמ"ש במ"א שכל אשר לאיש יתן בעד נפשיו שהוא בחי' המקבל, וראי' ממה שבמ"ת שהוא תשב"כ

פנים בפנים . . קול דודי ואתחנן ה, ד. שה"ש ב, ח.

ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

כשאמרו נעשה: יתרו יט, ח. משפטים כד, ז.

בזוהר ע"פ אלקי' אל דמי לך . . בזוהר דנהורא תתאה: תהלים פג, ב. ראה זח"ב קמ, א. זח"א עז, ב. פו.

ב. קעת, ב.

ואתה מחי' . . א"ת דכ"ב אותיו': נחמי' ט, ו. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקמא. וש"נ.

בס"י וקבען בפה: ראה ס' יצירה פ"ב, מ"ג.

אש כו' על המזבח: צו, ג, ו.

אש"ה אש ה' תתאה כמ"ש בזוהר: ראה זח"א מח, ב.

בחי' משפיע לא נשאר כ"א גויתו שהן רק האותיו' בלא נקודו' כי הכל נתן לבחי' הנוק' שהוא תשבע"פ בחי' מקבל, וכן ביונתן ודוד בחי' יסוד ומל' א' ויתפשט יונת"ן כו' כי אהבת נפש"ו כו') (ועכ"ז בבחי' העדר השפע תשוקת המקבל יותר כמא' יותר משהאיש כו' האשה רוצה להנשא, וכמו טב למיתב כו', וגם באשה לבעלה בהעדר היחוד תגדל התשוקה שלה יותר וע"כ א' אשה מזרע' תחלה כו', וז"ש נפש"י (בחי' מל' שנק' נפש דוד כידוע) אוית"ך בלילה דוקא שהוא בזמן הגלו' בהעדר יחוד העליון דקודב"ה בגלותא אסתלק לעילא כו' אז אוית"ך ביותר וכן רשפי' רשפי' אש בגלות' דוקא, וע"ז א' הסיבי עיניך מנגדי כו' דמוקדי' לי' בשלהובי דרחימותא כו').

[ו] והנה כמו שמבואר למעלה בענין בחי' יחוד דהוי' ואלקי' בחי' סובב וממלא משפיע ומקבל שנק' חו"כ למעלה שזהו שנק' בחי' ריעים האהובי' למעלה בתמידו' האהבה והתשוקה זא"ז בלי פירוד לעולם כנ"ל, כך יובן ג"כ בענין חו"כ למטה כמו בנש"י בגופי' למטה שנק' כל"ה מל' כלת"ה נפשי שנק' כנ"י דלתתא ונק' אשה ירא' ה' בבחי' נוק' בחי' מקבל משם הוי' שלמעלה, בחי' סובב כ"ע הנ"ל, וגם בהן א' ואל אישך תשוקתך שזהו להקדב"ה שנק' חתן ונק' איש כידוע שע"ז יסוד הענין ביחודא עילא' דהוי' ואלקי' והיינו מה שמזכיר חו"כ בשה"ש כמו לבבתני אחותי כלה כו' כידוע. וביאור הענין הזה הנה אנו רואי' כמו בחוש הטבעי' בכלל נש"י הגם שמלובשי' בגופים גשמי' ובפרט בכל א' מישראל מצד נשמתו האלקי' הרי הן מתעוררי' תמיד באה"ר ותשוקה נפלאה ליכלל ולידבק בה' אחד שנק' הקדב"ה בחי' סובב כ"ע הכללי הנ"ל, וכמו שאנו רואי' בכאר"א מישראל שאו' שמע ישראל שהוא הניצוץ האלקי שנק' ישראל ש"ר א"ל שמוסר נפשו באחד בכל בקר וערב, ובכללו' נש"י הן המייחדי' שמו ית' פעמי' בקר וערב ונק' ג"כ מקדשי שמך כו', והיינו בבחי' אהבה ותשוקה גדולה באמרם ואהבת את ה' כו' בכל לבבך בכל נפשך כו', ופי' ואהב"ת ל' ממילא מצד טבע המקבל שיש לו תשוקה למשפיע כנ"ל (והוא מצד רוחא דשביק בגווה בזמן מ"ת (כמשי"ת), וידוע דבאתדל"ת מכנ"י מלמטה למעלה מעורר אתדל"ע כמים הפנים כו' מלמעלה למטה מן המשפיע למקבל בחי' אה"ר העליונה של הקדב"ה לכנ"י כמ"ש

ויתפשט יונתן כו' כי אהבת נפשו: שמו"א יח, ד. כ, יז.

יותר משהאיש . . . טב למיתב כו': כתובות פו, א. קידושין ז, א.

אשה מזרע' תחלה: נדה לא, א.

נפשי אוית"ך . . . דקודב"ה בגלותא אסתלק: ישעי' כו, ט. ראה זח"א רי, א. זח"ג כ, ב.

רשפי' . . . הסיבי עיניך . . . דמוקדי' לי': שה"ש ת, ו, ג, ה. זח"ג פד, א.

לבבתני אחותי כלה: שה"ש ד, ט.

ישראל ש"ר א"ל: ראה גם לקו"ת ראה לב, א. סי' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תמב וע' תסב. דברים

ח"א ע' של. ח"ב ע' תקנו. ח"ג ע' א"פ (ובהמ"מ שם). ח"ד ע' אקעד.

אהבתי אתכם אמר ה' כו' וכת' אה"ע אהבתיך כו', שזהו בחי' המשכה דאה"ר דבחי' טובב כ"ע שהוא שם הוי' בבחי' חסד דימין מקרבת כמ"ש וימיניו תחבקיני כו', ואה"ר זו דמשפיע למקבל גדולה יותר כנ"ל בענין יותר ממה שהעגל כו', וא"כ בחי' אה"ר העליונה לישראל כמו שאנו אומר' הכוחר בעמ"י באהבה גדולה יותר מאהב' דכנ"י להקדב"ה (והוא מטעם שא' האדם זאת הפעם עצם מעצמ"י ממש כו' כי מאיש לוקחה זאת וע"כ אמרו דאשתו כגופי' דמיא ולכך א' ע"כ יעזוב כו' כנ"ל), והטעם הוא לפי שבחי' האהבה שנמשך מן המשפיע אל המקבל באה בתחלה וקודם להתעוררו' האהבה מן המקבל למשפיע, והוא מה שנמשך האהב' דמשפיע למקבל בבחי' מקיף דוקא שהוא להקיף ולסובב את המקבל בבחי' חיבוק דימין מקרבת (לפי ששרש הנוק' שנק' בת זוגו הרי היא מאיש לוקח' זאת כנ"ל), כמו שמחבק אב לבנו ילד שעשועי' שמחמת גודל האה"ר שבבחי' מקיף שלא יוכל להכיל בגילוי כמו בדיבור באה בבחי' מקיף מלמעלה ע"ג המקבל, ומחיבוק זה הוא שמקרבו ומצמידו ומחברו אליו (כמו שהי' בשרשו כלול בו כמו שא' עצם מעצמי כו') לבלתי יוכל המקבל ליפרד ממנו לעולם, כי זהו יתרון מעלה שיש בכח אר"מ זה דאה"ר בבחי' חיבוק בימין מקרבת ברוב עוז וחיבה יתירה שפועל חיזוק כח האהבה היתירה בהעלם בלב המקבל אל המשפיע שיומשך אליו תמיד ולא יוכל להפרד לעולם (וזה שנמשך המקבל אחר המשפיע ע"י חיבוק זה הוא ג"כ בבחי' מקיף דמקבל (בבחי' צלם דחי' יחידה שבה (כמו ביצ"מ שא' זכרתי לך חסד נעורייך לכת"ך אחרי' כו' שהי' זה מצד התקרבו' דמקיף העליון שנגלה עליהם כו' (כמו ענין האירוסי' בטבעת קידושי' וכמ"ש וארשתיך לי באמונה כו'), וכך יש בכל אדם בכל יום דכתי' אך בצלם יתהלך איש שיתהלך מכח המקיף העליון שחופף עליו לבלתי יוכל לבא לחטא גמור כו'), וכמ"כ הי' במ"ת קודם שנגלה עליהם בקולו' וברקים ובגילוי קול ודיבור ארו"ל שכפה עליהם ההר כגיגית כו' כלומר שכפה עליהם ההר שהוא בבחי' אה"ר דרב חסד העליון בבחי' מקיף להקיפם מכל צד כו' (כידוע דהר הוא בבחי' צומח שבדומם שעולה למעלה (והוא מצד יסוד הרוח שבעפר שעולה למעלה כמ"ש במ"א), וכאברהם שקראו הר ה' ואבות הן המרכבה נק' הרי"ם שהן המדו' אהבה ויראה כידוע,

אהבתי אתכם . . אהבת עולם אהבתיך: מלאכי א, ב. ירמי' לא, ב.

וימינו תחבקיני: שה"ש ב, ו. ח, ג.

דאשתו כגופו דמיא: בכורות לה, ב.

זכרתי לך חסד נעורייך: ירמי' ב, ב.

וארשתיך לי באמונה: הושע ב, כב.

אך בצלם יתהלך: תהלים לט, ז.

שכפה עליהם ההר: שבת פח, א.

דהר הוא בחי' צומח . . כמ"ש במ"א: ראה לעיל ח"א ע' רי וע' דש [ובהמ"מ שם בע' רי נסמן לכ"מ

בדא"ח].

וכאברהם שקראו הר ה' ואבות הן המרכבה נק' הרי"ם: פסחים פח, א. ב"ר פמ"ו, ו. ר"ה יא, א.

וכך התפעלו' האהב' בלב היא בבחי' צומח שעולה למעלה, כמו רוח החיים שבלב שעולה בצמאון ותשוקה גדולה כו', וכך יש מלמעלה למטה בבחי' ירידה והמשכה בבחי' אר"מ דוקא שזהו כפה עליהם ההיר דאה"ר עליונה בבחי' עיגול כדורי כגיגית שמקיף ומכסה על האדם לבלתי יוכל לצאת משם כו', והיינו שהקיפם באה"ר העליונה לכללו' נש"י שעמדו בה"ס וחיברם בימין העליון והצמידם אליו במקיף הזה לבלתי יוכלו לצאת בבחי' פירוד מאלקות לעולם אף בענפי' שנסתעפו מס"ר שרשי' הללו לדורות הבאי' (וזהו כמו החופה שמקפת על החו"כ יחד שזהו כח ועוז גדול לכל יחוד שיהי' אח"כ בגילוי ההתקשרו' באהב' רבה פב"פ כו', וכידוע במ"ש כי על כל כבוד חופה, ובמ"ת הי' בחי' נישואי' בחופה וכמ"ש והוא כחתן יוצא מחופתו כו'), ושרש הענין הוא לפי שיש כח גדול הזה במשפיע דוקא להקיף באה"ר בימין מקרבת למקבל כ"כ עד שלא יוכל להפרד ונמשך אחריו תמיד, לפי שאהבת המשפיע אל המקבל גדולה הרבה יותר מאהבת המקבל למשפיע כמו יותר ממה שהעגל כו' כנ"ל (והוא מפני שהמקבל נכלל בגוף המשפיע בשרשה כמ"ש כי מאיש לוקחה זאת כנ"ל), ע"כ יש בכח אה"ר זו לבא בבחי' מקיף בכח ועוז כ"כ לפעול גם במקבל חיזוק התפעלו' אהבה רבה ויתירה בלבו אל המשפיע כנ"ל לבלתי יוכל להפרד ממנו לעולם (וכמ"כ יש כח ועוז גדול הנמשך מן המשפיע למקבל בבחי' אר"פ בגוף היחוד שנק' רוחא דשביק בגוה בביאי' ראשונה שמזה יש בה תשוקה תמידי' לבעלה עד שאינה כורתת ברית אלא לבן זוגה כו' שעשא' כלי כו' ולא תוכל להפרד ממנו לאיש זר כו' משום דאהבת המשפיע נקשר בה ברוחא זה דשביק בגוה לפי שעשאה כלי בזה בביאי' ראשונה כו', וגם רוח זה בא מבחי' המקיף דמשפיע אך הוא נמשך בגילוי אור הנקלט ונקשר ביסוד דנוק' שיהי' מזה ג"כ גילוי אור התשוקה התמידי' כמו ואל אישך כו', משא"כ מבחי' מקיף דימין מקרבת מבחוץ כחיבוק אינו פועל רק בהעלם בבחי' מקיף במקבל כמו לכתך אחרי כנ"ל וד"ל.

[ז] והנה כתיב שמאלו' תחת לראשי וימינו תחבקיני, דקאי זה במ"ת שהי' שם ב' דברים, בחי' שמאל דוחה בגבו' דקו השמאל, כמו בקולו' וברקי' לאיים עליהם שיחרדו וינועו כו' ועי"ז יהיו כלי קיבול לקבל אור ושפע פנימי' כזו מעצמו' ופנימי' רצונו וחכמתו באור פניו ממש כו' (וכן מ"ש קול ה' יחולל אילוי' שעשא' כלי קיבול כחלל ריקן ע"י קול ה' שראו את הקולו')

וכידוע במ"ש כי על כל כבוד חופה . . . והוא כחתן: ישעי' ד, ה. תהלים יט, ו. וראה לעיל ח"א ע' א ואילך וע' כג וע' נז. ועוד. וראה להלן ד"ה שמח תשמח (השלישי) פיסקא: זהו שאמר, ובהנסמן לשם. רוחא דשביק בגוה . . . שאינה כורתת ברית: ראה זח"ב צט, ב [וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' כד]. סנהדרין כב, ב.
שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו.
קול ה' יחולל . . . שעשא' כלי קיבול: תהלים כט, ט. וראה ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רז ואילך.

ולפיד' כו' (ועכשיו הוא מה שקודם הדיבור בד"ת יקבל עליו עול מלכות שמים באימה יתירה כמו שהי' במ"ת כמו שא' מה להלן באימה כו') והב' הי' בחי' ימין מקרבת שזהו מ"ש וימינו תחבקיני כנ"ל שכפה עליהם ההר כו' שזהו בחי' המשכת אה"ר ונפלאה וחזקה הרבה יותר מאהבת נש"י להקדב"ה עד שפועל ישועו' בחי' התעוררו' אה"ר בתעלומו' הלב בקרב ולב איש בעומק אה"ר עד שלא יוכל להפרד לעולם כנ"ל (וזהו הנק' אהב' רבה המסותרת' כידוע שמתעוררת מנקוד' הלב שבהעלם לגילוי לפרקים כמו למס"נ על קדה"ש ולעמוד בנסיון בפועל ממש כו' וכה"ג) שזהו ענין החיבוק כמ"ש וימינו' תחבקיני כו', כמו שאנו רואי' בחוש בכל חיבוק של המשפיע שפועל במקבל הנחבק שיוצמד אליו באהבה ולא תשכח ממנו האהב' לעולם ויהי' אחוז וקשור תמיד עמו בברית האהבה כל תמוט לנצח, וכאשר אנו רואים בגוף ענין החיבוק הגשמי שמורה ע"ז והיינו במה שמחבק את אהובו כנפשו ביד ימינו ע"ג גופו מאחוריו בעוז אה"ר ונפלאה עד שמושכו ומחזירו אליו פב"פ ואינו מניחו להפרד ממנו להיו' מהו' בפ"ע אלא יהי' דבוק וקשור בו כאילו המה גוף ומהות א' ממש בל יפרדו לעולם וע"כ צומדו ומחברו אליו בחיבוק זה שמחבקו בידו הסובב ע"ג גופו מאחוריו דוקא לבלתי יתן לו עורף כו', וכך הוא למעלה מורה ציור ענין החיבוק העליון דימינו' תחבקיני שיד ימין העליון חובק לנש"י גם בהיותם בגופי' טרודי' בצרכיהם שמקיף וסובב על בחי' אחוריי' שלהם ומצמידם ומחברם אליו ית' בחיבוק זה העליון שנק' או"מ כנ"ל עד שמחזירם כלפי פניו ממש לידבק בו ית' בבחי' פב"פ בלי יוכלו להיו' במהו' יש נפרד בפ"ע כאילו דבוקי' בו ית' והיו לאחד' ממש לפי שבחיבוק זה אינו מניחם לזוז ממנו להפרד כי סובבם מכל צד לבלתי יוכלו לנטות מאחוריו כו' (כמו השיבנו ה' אליך כו') והיינו לפי שבחיבוק זה מלוכש מכח ועוז דאה"ר העליונה בבחי' מקיף ע"ג כנ"י בתוקף גדול כ"כ עד שפועל בנש"י הנחזקי' שיהיו צמודי' וקשורי' באה"ר בהתקשרו' תמיד' (כמו שאו' חבוקה ודבוקה בך כו', וכך א' בזוהר ע"פ שימני כחותם על לבך דאע"ג דאזיל הכא והכא דיוקני אשתאר בך כו') עד שלא ינטה ויסוג אחר לב כל א' מישראל ולא ינתק לעולם לא מצד השכחה ולא מצד המונעי' ומבלבלים ביותר כמו טרדו' הפרנסה וכה"ג וזהו רק מצד בחי' חיבוק דימין העליון (ולהיפוך כאשר בחי' ימין העליון אינו נמשך למטה בבחי' חיבוק או שלא יועיל כ"כ לפעול התעוררו' אה"ר בלב כנ"י אז א' כי פנו אלי עורף ולא פנים שנסוג אחר לבבם ונפרדי' להיו' בבחי' עורף

מה להלן: ברכות כב, א.

השיבנו ה' אליך: איכה ה, כא.

חבוקה ודבוקה בך... בזוהר ע"פ שימני כחותם... דאע"ג דאזיל: פיוט הושענות (אום אני חומה). שה"ש

ה, ו. זח"ב קיד, א.

כי פנו אלי עורף: ירמ" ב, כז.

ואחוריי" וכו'), וכמ"ש עת לחבק ועת לרחק מחב"ק כמו בזמן הגלו' שמתרחק מחבק וכמו למה תשיב ידך וימינך מקרב חיקך כל"ה כו' כמ"ש במ"א שזהו ההפרש בין יחוד פכ"פ שאזי יש בחי' חיבוק כמו יחבק לה בעלה וכן ימינא ושמאלא וכינייהו כלה כו', אבל כשהמל' מלבשת עד החו' לבד א' עת לרחק מחבק כו'). וזהו שאזי ברכת אה"ע עד הבוחר בעמ"י באהבה לפני ק"ש דוקא לפי שבק"ש הוא שעת היחוד עליון דקודב"ה ושכינת' ביח"ע ויה"ת דשמע ישראל ובשכמל"ו למהוי אחד באחד ממש כידוע והיינו במס"נ דנש"י באחד בכאו"א באה"ר דכל נפשך כו', וזהו כמו גוף ענין היחוד והזווג דמשפיע ומקבל, ואמנם צריך להיות תחלה בחי' המשכה דמקיף דאה"ר ואה"ע מן המשפיע למקבל כנ"ל כדי לעורר את האהבה בכנ"י שזהו כענין בחי' החיבוק הנ"ל שהוא בימין דמשפיע כמ"ש וימינ'ו תחבקיני כנ"ל, וכמו ענין החיבוק דאיש לאשתו שהוא קודם גוף היחוד בשביל היחוד כו' וד"ל. וכך ה"י במ"ת שכפה עליהם ההר כו' שזהו בבחי' חיבוק דימין העליון בבחי' מקיף דאה"ר העליונה לנש"י לעוררם באהבה וחשק להיו' חפיצי' להתדב"ק בו ית' ע"י תו"מ ואז ה"י כח בכנ"י לקבל גוף האור ושפע ד'י הדבר' עד שעל כל דיבור פרוחה נשמתן מרוב התענוג והתשוקה כו', וזהו כמו ענין החיבוק שקודם גוף היחוד כנ"ל בברכת אה"ר עד הבוחר כו' לפני ק"ש דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

(ואמנם הנה בחי' קול ודיבור זה ד'י הדבר' עד שעל כל דיבור כו' זהו מ"ש קול ה' יחול"ל כו' שעשה בחי' חלל בית קיבול בנש"י שיוכלו לקבל ככלים שלהם כלל' התורה ומצות, וכענין הנ"ל בבחי' רוחא דשביק בגוה כביא' ראשונה שעשא' כלי כו', וכך א' כי בועליך עושיך כו' שזהו מה שיש כח להעלו' מ"ן בתשוקה תמידי' בלי יפרדו לעולם יותר מכח החיבוק דאו"מ הנ"ל שהוא רק בהעלם שנק' אהבה מסותרת כנ"ל וכל מה שהי' אור המקיף בתחלה אינו רק בשביל זה היחוד, וכך גם עכשיו ביחוד פנימי' דקול ודיבור בד"ת שמקשר דו"מ ושכלו בדו"מ ושכל דתו' שנק' אתדבקו' רוחא ברוחא חב"ד בחב"ד, ולכך מה שקול ודיבור זה הוא שעושה בנפשו כח המעלה מ"ן תמיד כו' שע"ז לא יפרדו לעולם וכמ"ש ואשים דבר"י בפ"ך ובצ"ל יד"י כסית"ך לנטוע שמים כו' בבחי' מקיף א' לשניהם כו').

(ועכ"פ הרי מובן מב' העניני' הנ"ל בין בבחי' או"מ דימין מקרכת דמשפיע בחיבוק כנ"ל בין בבחי' או"פ ברוחא דשביק בגוה ביחוד הראשון שכל

עת לחבק . . . למה תשיב ידך: קהלת ג, ה. תהלים עד, יא.

במ"א שזהו ההפרש בין יחוד פכ"פ: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תקסא ואילך.

יחבק . . . ימינא ושמאלא: פיוט, "אומר בשבחיך".

ביח"ע ויח"ת דשמע ישראל ובשכמל"ו: זח"א ית, ב. ובכ"מ.

ואשים דברי בפ"ך: ישעי' נא, טז.

זה בא מכח המשפיע למקבל שידובק בו בלי פירוד לעולם, והוא לפי שבכלל גדולה אהבת המשפיע למקבל יותר מהמקבל למשפיע כנ"ל וע"כ יש בכח אהבתו לעורר ולעשו' התקשרו' אהבה במקבל (וכמו ב"ק מכריזו שובו בנים שפועל התעוררו' תשוב' בנש"י אף באותן שכבר נפלו ונדחו למטה ביותר וכן באה"ר דימין מקרבת הנ"ל פועל התעוררו' אהב' אף בניצוצו' שנתרחקו מאד כמו וימינך פשוט' כו' וכענין אה"ר דכה"ג שמעלה את הנרות שהן נש"י שזהו כח המושך לבם כו'), והרי אנו רואים שאין כח זה הגדול במקבל אל המשפיע שאין המקבל יכול לפעול פעולה כזו במשפיע לעורר בו את האהבה רבה כזו לבלתי יפרד מן המקבל לא בבחי' או"פ ולא בבחי' או"מ, כי הגם שבאתדלת מלמטה למעלה נמשך אתדל"ע במשפיע כמו באה"ר ואה"ע, זהו רק כפי ערך ההתעוררו' מלמטה ויכול ליפסק מיד כי אינו אלא כמים הפנים כו' באותה שעה לבד כידוע לפי שאין בכח אהב' דמקבל לעשו' חיזוק התעוררו' האהב' במשפיע (להיותה רק חלק א' ממנו ונכללת בו כנ"ל), ואע"פ שא' לא מאסתיים כו' להפר בריתי אתם, זהו מצד התקשרו' המשפיע במקבל ולא מצד התקשרו' המקבל במשפיע כו' (ובאמת יש כח גדול גם במקבל לעשו' במשפיע התעוררו' אה"ר (וכמו שא' לאה הפעם ילוה אישי כו' יזבלנ"י אישי כו') וכמ"ש לבבתנ"י אחותי כלה כו' דמשמע שעשתה אהבתו בלבו בנקוד' הלב הפנימי' כו' וא' הסיבי עיניך כו' דמוקד' ל"י כו' וכמ"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושל' אל הים כו' וכן עלי בא"ר ענו לה כו' קומ"י לך רעייתי כו', שזהו עליי המל' בחי' המקבל למעלה מן המשפיע כמו אשת חיל עטרת בעלה נקבה תסובב גבר, וכן ואולך אתכם קוממיו' ב' קומות דאו"י ואו"ח בכפלים דקומת המשפיע דאו"י כו', וכמא' אין טפה יורדת מלמעלה שאין טפיי' עולי' לנגדה שהן העלא' מ"ן דנוק' שהן טפיי' כו', וכל זה אינו רק מצד בחי' התקשרו' דמקבל בהעלא' מ"ן למשפיע שיגדל יותר מאהב' דחסדי' דמשפיע, כמו עד דוד הגדיל שהגדיל יותר מאהבת יונתן שהוא המשפיע ודוד בחי' מקבל שזהו אהבת נפשיו אהבו

ביק מכריז שובו בנים: חגיגה טו, א.

לא מאסתיים: בחוקותי כו, מד.

הפעם ילוה . . יזבלנ"י אישי . . לבבתני אחותי כלה: ויצא כט, לד, ל, ב. שה"ש ד, ט.

הסיבי עיניך כו' דמוקד' ל"י: שה"ש ו, ה. ראה זח"ג פד, א.

ביום ההוא יצאו מ"ח . . עלי בא"ר . . קומ"י לך: זכרי' יד, ה. חוקת כא, יז. שה"ש ב, י.

אשת חיל . . נקבה תסובב גבר: משלי יב, ד. ירמי' לא, כא.

ואולך אתכם קוממיות ב' קומות: בחוקותי כו, יג. ראה סנהדרין ק, א. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע'

תשפו ואילך.

אין טפה יורדת מלמעלה: ראה זח"ג רמז, ב. לקרית שלח מב, ב [ובהמ"מ שם]. סי' מאמרי אדהאמ"צ

בראשית ע' רל [ובהמ"מ שם].

עד דוד הגדיל . . אהבת נפשו אהבו . . דינתן הוא יסוד ז"א כמ"ש במ"א: שמו"א כ, מא. יז. ראה לקרית

להארוזיל שמו"א כ, כ. סה"מ תקס"ו ע, נח. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע שנה. במדבר ח"א ע' קסג.

דברים ח"ב ע' תכא. ושי"ג.

כידוע דיונת"ן הוא יסוד ז"א כמ"ש במ"א, וכנ"ל במ"ש וכל אשר לאיש כו', וכן ביעקב ובנימין שא' ונפשו קשורה בנפש"ו שזהו בחי' צ"ת דבנימין בבחי' אריח שעולה למעלה מכח המשפיע, כידוע דבע"ס דאריח בחי' המל' הוא בחי' הכתר דלכך כתר מל' איהו כתר עליון כו', וכן בענין השלום שהוא ב' שלימו' שלום העליון מן המשפיע למקבל כמו הנני נותן לו כו' ושלום הב' מלמטה למעלה מן המקבל למשפיע שנק' שלום בית עולה למעלה יותר, וז"ש ה' יברך את עמו בשלוםם אותיו' מלכו"ש דחשמ"ל העליון כו') (וכן מובן בשה"ש בכמה מקומות כמו מה יפית כו' אהבה בתענוגי' אני לדודי ועלי תשוקתו כו' וכן עזה כמות אהבה כו' רשפיה רשפי אש כו' אם יתן איש כל הון ביתו באהבה כו' (ואע"פ שאינה רק צלע אחת מצלעותיו וא' זאת הפעם עצם מעצמי כו' לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקח' כו' אי"כ למה יהי' כחה גדול מן האיש, זהו קודם הנסירה שהיו דו פרצופי' כמ"ש אהור וקדם צרתני כו' אבל לאחר בנין הנוק' יש בינה יתירה באשה יותר כו' שעולה למעלה ממנו, וכמו שאו' והתקין לו ממנו בנין עדי עד שהוא כתר מל' דמשיח בן דוד שהוא בחי' המל' שיהי' נצחי ובהגדלה וריבוי ביותר כמ"ש אז יאמרו כו' הגדיל ה', וכמו ואולך אתכם קוממיו' כנ"ל (והיינו ענין תשבע"פ מל' קרינן לה שנתגדל בה ונתעלה כל פרטי רצה"ע בכפלי כפלי' ממה שכתוב בתשב"כ ואע"פ שמקבל מתשב"כ, וכמו הכח שיש בנוק' לגדל הולד בט' חדשים ברמ"ח אברי' מטפה א' דמשפיע (וכן באלישע שא' ויהי נא פי שנים ברוחך אלי כו', וכן ביהושע פני לבנה שמקבל מפני חמה דמשה ונק' נער לא ימיש כו' ועל ידו דוקא נכנסו ישראל לא"י ונעשה בנין המל' באורך ורוחב גדול באו"כ במצות ונק' ארץ טובה ורחבה יותר מן המשפיע כו' וד"ל).

[ח] והנה כל ענין הנ"ל בבחי' יחוד דשם הוי' ואלקי' שזהו בחי' טובב כל עלמין וממלא כל עלמין בכלל כנ"ל שנק' יחוד קודב"ה ושכינתי' (ואף למעלה בחי' יח"ע ד"ה דארי"א וגם בע"י וא"א וא"ק הכל הוא רק בבחי' ממלא בכללות בקו"ח לגבי בחי' מל' דא"ס שלפני צמצום הראשון שנק' טובב הכללי שמקיף לכל ההשתלשלו' דקו"ח כו', הרי אין כל זה שייך רק כאשר בא לכלל בחי' השתלשלו' דעו"ע שנק' משפיע ומקבל בכלל ובפרט, דהיינו כאשר

ונפשו קשורה בנפשו: ויגש מד, ל.

כתר מל' איהו כתר עליון: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

הנני נותן . . . ה' יברך . . . בשלוםם אותיו' מלבוש: פינחס כה, יב. תהלים כט, יא. משנת חסידים מס'

תפילת האצי' ספיי"א [ובהנסמן עוד במ"מ בס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ע' אלו].

מה יפית . . . אני לדודי . . . עזה כמות . . . רשפי' . . . אם יתן איש: שה"ש ז. ז. ז, יא. ת, וז.

דו פרצופי' כמ"ש אהור וקדם: ברכות סא, א וע"ש בפירשי'. תהלים קלט, ה.

בינה יתירה באשה יחור: נדה מה, ב.

אז יאמרו: תהלים קכו, ב.

ויהי נא פי שנים . . . ביהושע פני לבנה . . . נער לא ימיש: מלי"ב ב, ט. כי"ב עה, א. תשא לג, יא.

מבחי' מוה"ע. דא"ס ב"ה נמשך בבחי' מקור להשתלשלו' זהו שנק' בבחי' השפעה והמשכה לחוץ מן העצמות, דאע"פ שאור א"ס עצמו מאיר למטה כמו למעלה בלי הפרש כלל כי קודם הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי וחלל כו' הי' אור א"ס ממלא כל המקום פנוי כו' כמ"ש בע"ח וגם בדברי רז"ל מרומז זה כמה שא' דקודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד (שהוא בחי' מל' דא"ס), זהו קודם הצמצום הראשון הנ"ל, אבל לאחר הצמצום הזה נמשך אח"כ להיות בבחי' אור ושפע בשביל השתלשלו' העולמו' כי חפץ חסד הוא מצד עצם הטוב כו' כמ"ש בע"ח, ואז יש בזה ב' מדרגו' שהן בחי' משפיע ומקבל בכלל, והוא שנק' או"מ ואו"פ בכללות כנ"ל), דהיינו בחי' טובב כ"ע הכללי זהו מה שמקיף לכל העולמו' דאב"ע (גם בחי' ע"י וא"א וא"ק כו'), מראשית הקריח לסופו (כמו עד עק"ב דא"ק בסוף העשי' כידוע) נק' משפיע בכלל (והוא כענין כלל לפרט שנק' מח' הכללי' כנ"ל), ובחי' גילוי האור הזה להיות בבחי' ממלא כ"ע בכלל (שהוא הקריח) נק' בחי' מקבל כנ"ל), ויש בהן יחוד והתכללו' זע"ז כמו כי הוי' הוא האלקי' כנ"ל, אבל בבחי' מוה"ע דא"ס שהוא בבחי' אח"פ ממש כמו שהוא ממש טרם שיבא לכלל בחי' משפיע עדיין הרי הוא נק' יחיד לבדו בבחי' אח"פ בתכלית הפשיטו', וכמא' אנת הוא חד ולא בחושבן ד"ס שנק' אחד אלא נק' יחיד לבדו כו' שלא יתכן לכנות לו שם דטובב ג"כ, כי אין ענין טובב ומקיף שייך רק כמה שבא לכלל בחי' השפעה והמשכה בהשתלשלו' דוקא שאז נק' טובב לעלמ"ן עכ"פ, אבל כמו שהוא יחיד לבדו למעלה מבחי' משפיע אינו שייך לומר בו גם ענין מקיף לתחתון כו' וד"ל. וזהו כי עמך מקור חיים, דגם בחי' מקור החיים הכללי יותר כמו בחי' טובב הכללי שמקיף לראשית הקריח וסופו כא' (ונק' טה"ת), עמך טפל ובטל ונכלל במוה"ע ית' ואין ערוך לו כלל אפי' כטפה בים כו', כי אין בחי' הארה זאת ששייך לבחי' השפעה והמשכה לעולמו' ערך כלל לגבי מוה"ע ית' אפי' לגבי בחי' גילוי אור דעצמו' א"ס שנק' מל' דא"ס כמו שהוא קודם הצמצום הראשון הנ"ל שהי' הוא ושמו' בלבד כנ"ל וד"ל.

וזהו פי' יחיד חי העולמי' מלך, כי בטרם שיצמצם אור עצמותו ממש כדי להיות מקור למקור החיים כו' נק' יחיד לבדו, כידוע ההפרש בין יחיד לראשון, דראשון יש לו התחלה ולתחלה יש סוף לפי שיש שני אליו ומשני לשלישי כו', אבל ליחיד אין שני לו כו', והוא ענין אור העצמו' דא"ס ממש

מוה"ע: = מהות ועצמות. ראה לעיל ריש אות ב.

הי' אוא"ס ממלא . . כמ"ש בע"ח: ראה ע"ח ש"א ענף ב, ד. ש"ג פ"א.

דקודם שנברא . . ושמו בלבד: פד"א פ"ג.

כי חפץ חסד הוא מצד עצם הטוב כו' כמ"ש בע"ח: מיכה ז, יח. ראה בהנסמן להלן סוסי"ג [בהמ"מ

פיסקא: „וכמ"ש בע"ח"]. ולעיל אות ג' ריש פיסקא „והוי'. ובס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע לט.

אנת הוא חד: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

שאינן לו תחלה ואין לו תכלה כו' (וכן נק' בשם קדמון לכל הקדומי' כו' כמ"ש במ"א בענין מגיד מראשית כו' ומקד"ם כו'), אבל מה שנק' בשם ח"י העולמי' זהו שנמשך אחר הצמצום הראשון הנ"ל מבחי' מל' דא"ס שמתצמצם להיות מקור לכל ההשתלשלו' דקו"ח הנ"ל, וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים כו' והוא מה שעלה במח' הקדומה רצון פשוט להיות מלך ובאמת נק' מלך מרומם לבדו או מלך יחיד כו' רק שנתצמצם להיות מלכותו מל' כ"ע בהתנשאו' שחוץ ממנו על העולמו' שאין לו ערך כלל לבחי' ההתנשאו' שמצד עצמו ממש שנק' מלך מרומם לבדו או מלך הקדוש כידוע. וזהו ההפרש בין מלך יחיד ח"י העולמי' שזהו מה שנמשך ממלך הקדוש מל' דא"ס קודם הצמצום להיות ח"י העולמי' בין יחיד ח"י העולמי' מל"ך שמלך זה הוא מה שעלה במחז"ק להיות מלך על ההשתלשלו' שזהו שאו' המתנשא מימות עולם לבד כו' וד"ל.

[ט] וזהו פ"י משובח ומפואר עדי עד כו', דהנה הגם שבחי' מל' דא"ס כמו שמתצמצם להיות ח"י העולמי' אינו רק בחי' הארה א' מצומצם הבא בדילוג הערך מעצמו' אא"ס ממש כמו שהוא אחר צמצום הראשון הנק' מק"פ כו' מ"מ יש בו מבחי' עצמו' אא"ס ממש, שזהו מה שאא"ס מתפשט למטה עד אין תכלית דכשמו כן הוא דאין סוף משמעו שאין סוף לבחי' התפשטותו דוקא, ומאחר שבא למטה בבחי' התפשטו' יש בו ענין שבח ותהלה שיוכל לבא בגילוי אור לנשמו' באבי"ע להיותו מקור למקור להשתלשלו' בקו"ח ואף בעונג העצמו' דא"ס ב"ה שיומשך בעוה"ב יתגלה לנשמות בהשגה ויהיו נהנין מזיו כו', וכן גם עכשיו בנשמו' שבג"ע העליון דבריאי' עולי' הן מדי חדש ושבת בעילוי אחר עילוי מבריאי' לאצי' ומאצילו' למעלה יותר עד אין שיעור למעלה לפי שמאיר מעצמו' דאור א"ס בקו"ח עד אבי"ע שהוא בלתי גבול ומדה כלל לכך יכול הוא ית' להיות מתצמצם בהשגו' הנשמו' בעלייתן להיות משובח ומפואר בהן בכל מיני שבח ותהלה במדרגה אחר מדרגה לאין קץ ושיעור כלל, וכמו שאנו אומרים וקדושי' בכל יום יהללוך סלה שהן נשמו' קדושי' העליוני' כמו האבוי' ומשה ואהרן וכה"ג שהולכי' ועולי' בעילוי אחר עילוי אף עכשיו אחר עלותם למקור חוצבם בע"ס דאצי' בעילוי אחר עילוי להלל ולשבח עד אין שיעור בלי הפסק כלל וכלל כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' גם בשארי נשמו' ועולמו' שעולי' בכל חדש ושבת להשתחו' לפני ה' כנ"ל, וזהו יהללוך סלה וכל מקום שנא' סלה הוא בלי הפסק לעולם כידוע. [אך* זהו בבחי' או"י

קדמון לכל הקדומים . . במ"א בענין מגיד מראשית: ע"פ תקוני זהר תייט (מב, א) ועוד. סה"מ תקס"ה
 ח"א ע' רלא. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ס"ע רפג ואילך.
 מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
 ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ה.
 וכ"מ שנאמר סלה: ערובין גז, א.
 אך זהו בבחי' . . נורא תהלות כו': פיסקא זו נמצאת רק בכתבייד מעתיקים של המאמר, ולא בגוכ"ק
 אדהאמ"צ. ועד"ז עוד באיזה מקומות להלן בהמאמר שורות אחדות שניתוספו מכת"י המעתיקים ואינם בגוכ"ק

דחסדים בירידת א"ס בקר"ח בהתפשטות למטה כנ"ל, אבל בבחי' אר"ח בעל"י המ"ל דא"ס בעצמו ממש שלמעלה מהיות מקור להשתלשלות שם א' לך דומי' תהלה ונק' נורא תהלות כו'.

וזהו נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו' עצמו מספר, דהיינו עילוי המדרגו' גם בנפלאו' דחכ' עילאה שבעצמו' א"ס שנק' חכים ולא בחכ' ידיע' כלל פלא אחר פלא שזהו בהעלם אחר העלם ונק' סדכ"ס כו', וכך הוא ענין מחשבותיך ממש הסתומים ונעלמי' בהעלם דעצמות א"ס דהיינו בחי' מחשבה הסתומה שנק' מח' הקדומה כו' כל זה הוא למעלה למעלה מבחי' מקור לע"ס הגלוי' באצ"י, וזהו עצמו מספ"ר בדיבור וגם במחשבה כו', וכמו שא' דלית מחשבה תפיס' כך אפי' מח' דא"ק כו' שמקבל מראשית הקר"ח כידוע, ושם א' לך דומי' תהלה ונק' נורא תהלות שאין תהלה ושבה מגיע שם כלל כי הוא למעלה מן הע"ס, שאין השבח ותהלה שייך רק במה שבא לכלל השפעה לעולמו' להיות נקרא חכים ומבין ורחמן וחסדן כו' שזהו בע"ס דאצ"י באר"כ דוקא, אבל למעלה מבחי' הקר"ח שמובדל ומרומם לבדו ונק' סדכ"ס דלמת"ב אפי' מח' הכללי דאנא אמלוך כו' (והוא בחי' ההתנשאו' שמצד עצמו ממש כנ"ל), וזהו שא' דאפי' אור צח ומצוחצח אוכם הוא לגבי עה"ע כו' דהיינו אפי' אור קדמא' שהוא הקר"ח אוכם לגבי מל' דא"ס עצמו כנ"ל, ואעפ"כ במה שנמשך מבחי' נפלאותיך ומחשבותיך הנעלמי' בעצמו' א"ס אלינו ע"י צמצום הראשון בקר"ח כנ"ל אע"פ שלהגידם בדר"מ עצמו מספר וכמ"ש מי ימלל גבורו' ה' כו' מ"מ יוכלו הנשמו' לעלות במדרגו' זו למעלה מזו במה שמאיר משם אפס קצוהו.

וזהו משוב"ה ומפוא"ר בצמצומי' רבי' גם בנפלאו' הנ"ל עדי עד בבחי' נצחיו' דא"ס כענין הנ"ל במ"ש יהללוך סלה, אך השבח וההלל הוא בבחי' ביטול והתכללו' כמו לך ה' הגדולה והגבו' כו', והוא מה שנכללי' הכל במל' דא"ס עצמו שנק' שמו' הגדול, כידוע שזהו שא' דקודם שנברא העולם ה' הוא ושמו' בלבד שזהו בחי' גילוי אור העצמו' דא"ס ב"ה כמו שהוא יחיד לבדו כך

[וגם לא נסמן בגוי"ק סימן להוספה במקומות אלו] – ראה להלן בהמ"מ. ועד"ו לעיל ע' שצב. [ואפשר הוא הוספת כ"ק אדהאמ"צ לאחר זמן ע"ג דפים אחרים. ואי"ו רגיל במאמרי אדהאמ"צ].

נפלאותיך ומחשבותיך אלינו: תהלים מ, ו.

דלית מחשבה חפיסא בך אפי' מח' דא"ק: ע"פ תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. ובס' הדרת מלך (קרוב לסופו כהפי' על פתח אליהו) מפרש: אפי' ח"ס דא"א אינה משגת כו'. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שפכ: כידוע המאמר דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל ואפי' מחשבה דא"ק כו'. ועד"ו מובא בכ"מ.

לך דומי' תהלה: תהלים סה, ב.

דאפי' אור צח כו': ראה תקו"ז תיקון ע' (קלה, ב).

מי ימלל גבורו' ה': תהלים קו, ב.

לך ה' הגדולה והגבו': דה"א כט, יא.

שמו העצמי בבחי' אח"פ בתכלית, ולכך נק' שמו הגדול שגם שהוא בבחי' שם שהוא בחי' המל' אבל הוא בבחי' גדולתו העצמי' דלגדולתו אין חקר כלל (שזהו התנשאו' שמצד עצמו כנ"ל). וזה עדי עד ל' נצחי', כי גם במל' דא"ס שבקו"ח מאיר אור הא"ס כנ"ל, וגם עדי עד כמו עד כאן ותו לא וכמו ולא עד בכלל, כי למעלה מן הקו"ח במל' דא"ס שלפני הצמצום שם לא יוכלו לשבח מטעם הנ"ל, רק שיכולי' להמשיך ברכה ממקורא דכולא גם בבחי' שמו הגדול הזה וכמו שאו' יהא שמי' רבא מברך לעלם כו', והברכה הזאת הוא מה שנמשך בבחי' שמו הגדול שלפני הארת הקו"ח להיות מתצמצם בקו"ח שיהי' נק' מלך וחי העולמי' (שהוא מח' דאמלוך כידוע בענין מלך ומלך וימלוך כו') להיות בבחי' סובב וממלא. וזהו בא"י מלך מהולל בתשבחו' שנמשך משמו הגדול להיות מלך כו' וד"ל.

אך [י"ד] הנה באמת גם בחי' מל' דא"ס עצמו כמו שהוא קודם הצמצום כנ"ל שנק' שמי' הגדול גם הוא אינו רק בחי' גילוי אור לבד מעצמו' דא"ס, ואע"פ שזהו בחי' אור של העצמו' דא"ס כמו שהוא כנ"ל, מ"מ אין לו ערך לגבי מוה"ע דא"ס ממש כמו ערך גילוי האור וזו דשמש לגבי גופו ומהותו של המאור שממנו נמצא גילוי האור דכלא חשיב לגביו, וכמו עדי"מ שמו של אדם אע"פ שהוא שם העצם שלו שא"א לקרותו בשם אחר כלל להיותו מורה על עצמותו ממש מ"מ אינו מוה"ע האדם רק שמו בלבד שנתפס בהן לזולתו, ואפי' שם של מלוכה שאינה בהתפשטו' על המדינה רק הוא ענין התנשאו' מצד עצמו אין זה מוה"ע ממש רק מדת ההתנשאו' לבד (כמשי"ת), וכך הוא למעלה גם בבחי' מל' דא"ס עצמו הנ"ל לגבי מוה"ע א"ס ביה שנק' שם עכ"פ שאינו אלא לגבי העולמו' ואינו נחשב בבחי' העצמו' כמו שהאור של השמש אינו מוה"ע השמש כנ"ל, וכן בענין בחי' המל' בהתנשאו' אע"פ שנק' מלך יחיד לבדו אין זה כמו מדת מלוכה המתפשט על זולתו שאין זה נוגע בעצמו' ממש (כמשי"ת).

אך הנה באמת גם בבחי' מל' דא"ס לא יתכן לומר בו בחי' מלוכה ממש אף מה שמתצמצם בעצמו להיות מלכותו מל' כ"ע שזהו להיות בבחי' סובב וממלא אע"פ שבא למטה בהתפשטו' והתנשאו' ממש מאחר שזהו הכל בעצמו' א"ס ביה שהוא בחי' אח"פ ממש א"כ גם מדותיו הכלול' בעצמותו הן בבחי' אח"פ כמו החכמ' הכלולה בו נק' חכים ולא בחכמ' ידיע' כלל כך גם בחי' האחרונה שהוא בחי' המל' שבו הוא באח"פ שאין לך דבר חוץ ממנו ואין עוד מלבדו כי יחיד ומיוחד הוא כו', וא"כ איך שייך ענין מלוכה וממשלה שזהו ענין ההתנשאו' וההתפשטו' על דבר נפרד זולתו ובאמת אין עוד מלבדו כו', ואם מצד שהתנשאו' זו היא מצד עצמו ממש כמלך המרומם בעצמותו גם כשהוא לבדו מצד עצם רוממותו שלמעלה הרבה מן הרוממו' שעל זולתו ויש בכלל מאתי' כו', עכ"ז נק' בשם מדת התנשאו' עכ"פ (כטבע האדם שהוא

בהתנשאו' מצד עצמו שהוא בבחי' אדם שהוא עליון על כל הברואי' ורודה בכלום כו' (כידוע) וכל בחי' התנשאו' מורה בחי' ההתפשטו' לחוץ מן העצמות ולא יתכן זה ביחוד האמיתי דעצמו' א"ס ומדותיו שהן מיוחדי' וכלולי' בו בתכלית האחי"פ כו', ואף מה שמתצמצם בעצמו להיות מלך כל העולמי' שיהי' אחר הצמצום בקריח כו' גם זה אינו נק' בבחי' מלוכה כמהו' ומציא' דבר מה ואינו תופס מקום כלל וכלא ממש חשיב לגבי עצמותו ממש כמו שמו של אדם כנ"ל, ואף בחי' ההתנשאו' שמצד עצמו שמוה נמשך מח' זו דאנא אמלוך להיות מל' מלכו' כ"ע אינו נוגע בעצמותו ממש מטעם הנ"ל שאין מדה זו הגם שהיא בעצמי' כשאר המדו' דא"ס חסד וגבו' וחכמ' שהן מעצמו' א"ס ממש כמו נפש השכלי' כו' שכה השכל כלול בעצם הנפש ונחשב מן העצמו' ממש וכן כח החסד והטוב כו', משא"כ מדה זו דהתנשאו' שהיא נבדלת מן העצמו' בהתפשטו' והתנשאו' לבד (אך יש בה מבחי' המקיף דכתר ברוממו' העצמו' דיחידה שבנפש כמ"ש במ"א).

וזהו לך ה' הממלכה, שאע"פ שגם במדו' דחוי"ג א' לך ה' הגדולה והגבו' כו', אבל א' איהו וחיוהי חד ממש והיינו בחי' המדו' דא"ס שכלולי' בו באחי"פ ממש, אבל על בחי' מל' דא"ס אף כמו שהוא בעצמו' ממש א' בפסוק בפ"ע לך ה' הממלכה פי' ממלכה ל' מפעיל שהוא מקור כל מלוכה והתנשאו' כמ"ש והמתנשא לכל לראש כו' והיינו מ"ש מלכותיך מל' כ"ע ונק' מלך מלכי המלכי' דהיינו בחי' מל' דא"ס עצמו הנ"ל שמתצמצם בעצמו להיות בהתנשאו' והתפשטו' על כל העולמו' להיות בבחי' מקיף כללי לקריח ומשם נמשך לכל עולם בפרט בחי' המל' שבא בגילוי בהשתלשלו' הפרצופי' דא"ק וע"י וא"א כו' עד מל' דאצי' בכ"ע עד מל' דעשי' שא' מלך אלקים על גוים ונק' מלך הגוים כו' וכן כי ה' עליון נורא שנק' גדול כו' וד"ל (ומה שא' בע"ח דבבחי' מל' דא"ס אין אנו רשאי' לדבר בו כו' לפי שהוא בבחי' הסתר והעלם דעצמו' א"ס ממש שנא' בזה כבוד אלקי' הסתר דבר כו', ואע"פ שמבחי' מל' דא"ס יוכל לבא בהשתלשלו' להיות מל' כ"ע באבי"ע אי"כ אין הסתר גמור כו', הענין הוא דודאי יש הפרש בזה בין בחי' פנימי' דמל' דא"ס לבחי' החיצוני' שבה שמתצמצם להיות מל' כ"ע, דבחי' הפנימי' דמל' עולה בפנימי' ועצמו' דא"ס ממש כמו שבחי' מל' למטה עולה בכת"ר כמו שא' דכתר מל' איהו כ"ע ממש כו' כך הוא

אך יש בה מבחי' המקיף דכתר ברוממו' העצמו' דיחידה שבנפש כמ"ש במ"א: ראה ס' פיה"מ לאדהאמ"צ פט, ב ואילך. שער היחוד לאדהאמ"צ פמ"ח.

מלך אלקים על גוים . . . כי ה' עליון: תהלים מז, ט. ג.

בע"ח דבבחי' מל' דא"ס אין אנו רשאי': ראה ע"ח שער מין ומ"ד (שט"ל) דרוש ד. ס' מאמרי אדה"ו ענינים ע' שדמ. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תפו. במדבר ח"ג ע' איקנו. דברים ח"ג ע' תתקלט [ובמה"מ במקומות אלו].

כבוד אלקי' הסתר דבר: משלי כה, ב.

גם במל' דא"ס (ומטעם הנ"ל בבחי' התנשאו' העצמו' שעולה בפנימי' הכתר דעצמו, והוא ענין יר"ד פסוקים דמלכו' בר"ה שנק' מלך הקדו"ש שאינו אלא בתורה כמ"ש בי מלכים ימלוכו כו' שהוא ח"ע העצמי' ולישראל שעלו במח' העצמי' שנק' מלך ישראל דוקא ע"י קבלת עומ"ש בתו"מ דוקא [וכמ"ש אמרו לפני מלכויות שתמליכוני עליכם דוקא] וכמו במ"ת שקיבלו מלכותו העצמי' ברצון כו', וע"ז א' בע"ח דאין אנו כו' שנבדל בערך הוא מהיו' גם מקור למקור למלכו' כ"ע, אבל רק בחי' החיצונית שבה לבד הוא שמתצמצם בקר"ח להיו' מל' כ"ע שנק' מלך העולם כו', וזהו שאו' בברכו' המצוי בא"י מלך העולם לפי שקדשנו כו' (וכמשי"ת דבמי נמלך בנשמתו של צדיקים כו').

[יא] אך עדיין יש להבין מה שא' אתה הוא עילא' על כל עילא' סדכ"ס דלית מחשבה תפיס' כך כו' הרי משמע מלשון זה דאין שום מחשבה תפיס' בי' כלל, כי יש כמה מיני מחשבות עליונו' בהעלם אחר העלם בריבוי מדרגות זו למעלה מזו כמו מאד עמקו מחשבותיך וכן נפלאותיך ומחשבותיך כו' כנ"ל ולכולם אין תפיס' כלל במוה"ע ית' ממש. והענין הוא דודאי יש כמה מדרגו' גם בבחי' מח' העצמי' דא"ס כמו מח' האחרונה המצומצמת ביותר זהו מה שעלה במח' להיו' מל' כ"ע בהתפשטו' והתנשאו' שחוץ מן העצמו' ע"י ריבוי הצמצומי' ביותר להיו' מלך על עם נפרד כו' וכמ"ש ה' מלך גאות לבש שנתלבש בלבוש מל' זה בגיאו' להיות מתנשא מימות עולם לבד כו' כנ"ל, ואין לדמות ערך כלל לבחי' מח' מצומצמ' זו שנמשכת בצמצום גדול אפי' למחשבו' העליונו' שבהעלם העצמות כמו מאד עמקו מחשבותיך שהן רבים ונובעי' מהעלם עצמותו ממש ומח' זו דמל' כ"ע אינה רק מח' א' פרטי' שנתצמצם מכל המח' העמוקו' כערך טפה א' בים הגדול כו', והרי א' לית מח' תפיס' כך משמע דכל המח' גם היותר עליונו' ועמוקו' הנ"ל מאחר שבאי' בבחי' אותיו' המח' שנק' מספר ובאמת לתבונתו' העצמי' שזהו כמו כח המח' באדם שכולל כל מיני מח' בעצם שלמעלה מבחי' הגבלת צרופי אותו' במח' עדיין שאין שייך בזה לומר אפי' כערך ביטול טפה בים שהטפה בים ביטולה במנין וביטול כל המח' עליונו' העמוקו' בכח המח' העצמי' (שנק' מל' דתבונה והוא כח המח' הפנימי' שבחכ' דתורה"ק שז"ש לתבונתו' כו') שהוא למעלה מן המספר ומנין זהו ביטול המספר בלמעלה מן המספר כו' כי מעצם כח המח' הכללי' נובעי' כל המח' במספר זו למעלה מזו בעומק אחר עומק כמחשבת אדם שמשוטטת ונובעת [בעצמותו] תמיד בלי הפסק כו'.

בי מלכים ימלוכו: משלי ת, טו.

וכמ"ש . . . שתמליכוני עליכם דוקא: שורה זו ניתוספה בכתי' המעתיקים, וליתא בגוכ"ק [ראה לעיל

סיט, הערה המתחלת: אך].

ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.

והנה מ"ש לית מח' תפיס' כך משמע אפי' מה שבכח במח' טרם שיוצא לגילוי באותיו' גם מח' זו אין לה תפיס' כך והיינו גם מח' הקדומה שבהעלם העצמו' דאיס ממש והוא מה ששיער בעצמו בכח ובהעלם המח' והרצון מה שעתיד להיות בגילוי בפועל (כמ"ש בע"ח בשם האריז"ל שזהו ענין המא' דגליף גליפיו' בטהירו עילאה שלמעלה הרבה מטה"ת מקיף הכללי דאבי"ע (כמשי"ת), וזהו ענין שאמ"ר והי' העולם שזהו במח' הקדומ' בכח והעלם וכמ"כ כי אמרת"י עולם חסד יבנה (וטה"ע זו שבא ברצון הפשוט שנק' מח' הפשוט' למעלה מאותיו' הנגלי' עכ"ז יש בה אותיו' בהעלם שז"ש גליף גליפיו') וכמו עד"מ כשעלה במח' ורצון הפשוט בכח והעלם באדם לבנות בנין בכלל שנק' רצון המוחלט שכולל הוא כל מה שעתיד לבא בגילוי בנפשו אח"כ ברצון וחכ' ומדו' ומח' פרטי' באותיו' מיוחדו' וסוקר הכל כא' ממש כו', ונק' מחשבה אחת דוקא כי כלולה היא מכל הפרטי' יחד ע"כ נק' מח' אח"ת לבד, ומאחר שהוא ית' צופה ומביט בשיעור מח' זו האחת בכח ובהעלם עצמותו כל מה שיהי' בגילוי אח"כ בכללות דסובב וממלא ובפרטות מראש לסוף כא' ממש שזהו עדיין כלול הכל בכח עצמותו ממש בבחי' אח"פ, הי' למעלה הרבה מבחי' גילוי מח' זו הפשוט' עצמה כאשר יבא ממנה מח' הכללי' דאנא אמלוך להיות' מל' כ"ע בסקירה א' ג"כ שזהו מקיף הכללי דקו"ח כנ"ל שאינו רק בחי' גילוי דהעלם המח' הקדומ' בעצמו מה ששיער בעצמו בכח עדיין כנ"ל והיינו כגילוי מח' אחת לכללו' הבנין מראשו לסופו שנק' כלל לפרט מקיף לעלמי' (והוא בחי' טה"ת שמקבל מטה"ע הנ"ל כמ"ש במ"א שז"ש השמ"ם [ושה"ש מקיף למקיף זה שנק' כלל כו' שהוא כמו הרגשה כללי' מראש לרגל שאינו רק גילוי דמקיף דיחידה] כו'), ועל שניהם א' לית מח' תפיס' כך אפי' מח' הקדומ' בהעלם העצמו', וכמו מח' זו שנק' מקיף בגילוי שצופה ומביט ממש בסקירה א' לכל הדורו' כו', כי גם בחי' מח' זאת ששיער בעצמו ברצונו הפשוט שייך להיות' מקור להשתלשלו' עכ"פ ואין לו ערך למוה"ע אאיס ממש כנ"ל וד"ל (ואפי' מח' ורצון הקדום שלמעלה גם ממקור להשתלשלו' וכמ"ש ומקד"ם אשר לא נעשה עדיין כו' [אפי' בכח והעלם בעצמו כלל כמ"ש] מאד עמקו מחשבותיך זו למעלה מזו [כולם כלא חשיבי לגבי מוה"ע ית' ממש] כענין הנ"ל במ"ש נפלאותיך ומחשבותיך שלמעלה ממקור לע"ס וכמ"ש ולא מכל אינון מדו' כלל, גם מח' כאלה לית מח' תפיס' ב"ך ממש, ולכך נק' סדכ"ס כו' דהיינו שהוא נעלם וסתום מכל מח' סתומי' (רק בחכ' ורצון ומח' דתו"מ לישראל הוא נתפס ממש (כמשי"ת).

מה ששיער בעצמו . . בע"ח בשם האריז"ל . . דגליף גליפיו: ראה מק"מ לזח"א טו, א – הובא בשער היחוד לאדהאמ"צ פ"י, וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' טו. במדבר ח"ב ע' שצה [כשם כתבי האריז"ל], דברים ח"א ע' כה וע' קלב. ח"ב ע' תרלד. ח"ג ע' תתיח [כשם הע"ח]. וראה בהמ"מ במקומות אלו. כי אמרת"י: תהלים פט, ג.

[יב] אך הנה אע"פ שא' דלית מחשבה תפיסא בך אפי' מח' הקדומ' הנ"ל ואפי' מה שלמעלה ממחה"ק במה ששיער בעצמו בכח כו' שהוא בחי' מל' דאיס עצמו הנ"ל שנמשך מזה להיות מל' כ"ע, מ"מ יש בחי' מחשבה שהיא בבחי' עצמו' ופנימי' דאיס ב"ה ממש שיש לה תפיס' במוה"ע ית' והוא נתפס בה ממש, והן ב' דברי', הא' בחי' מחשב' דחכ' דתורה הקדומה שא' בה ואהי' אצלו אמון (אלפים שנה קודם שנברא העולם) שעשועי' כו' בחי' שעשועי' העצמי', כי כל מוה"ע ית' נתפס בה להיותה בבחי' חכמתו הפנימי' ועצמי' ממש, וע"כ אין מח' וחכ' דתור' כשאר מחשב' שבאה בבחי' התפשטו' חיצוני' לחוץ מן העצמו' שכלא חשיבא לגבי אור העצמו' כנ"ל, ואפי' במח' דבחי' מל' בחי' התנשאו' העצמו' הנ"ל היז ג"כ נמשך רק ע"י חכ' ומח' דתוה"ק הנ"ל כמ"ש התורה בי מלכיים ימלוכו, והן יר"ד פטוקים דמלכיות בריה כנ"ל, שכאשר נאמר בתור' ה' ימלוך כו' נמשך בחי' גילוי אור דהתנשאו' העצמו' אף למטה בע' שרים דנוג' במל' דעשי', כמ"ש תפול עליהם אימתה' בה"א שמרמו על מל' דאיס הנ"ל שירד עד מל' דמל' דעשי' כו' שע"ז מתבטלי' ממצאותם לגמרי לפרקי', כמו שהי' בנבוכדנצר ומחנה סנחרב כו', וכן יהי' לע"ל בגילוי פחד ה' על כל הברואי' כמו שאו' ושמך נור"א על כל כו', וזהו שמתחדש בכל ר"ה ור"ה דוקא כשיהי' נזכר יר"ד פטוקים דמלכיו' בתנ"ך ע"י ישראל דוקא או יאיר מחדש באור מל' דאיס הנ"ל שיהי' נק' מלך הקדוש להיות מל' כ"ע מחדש כו', והיינו משום דג' קשרין ישראל מתקשרא' באורי' ואורי' בקודב"ה בב' מדרגו' דסתים וגליא, דאורי' סתים וגליא היינו בחי' סתים דחכ' הקדומ' שנק' תורה של מעלה הנ"ל שכלולה בסדכ"ס דלמחת"ב כלל כנ"ל וגם ישראל שרשן במח' סתימא' העצמי' הנ"ל (כמשי"ת), וז"ש בי מלכיי' דבחי' מלכותך מל' כ"ע הנ"ל ימלוכו להיות דמח' וחכ' דתוה"ק הוא בחי' הפנימי' ועצמו' דאיס ב"ה שממנו ימצא מקור להתגלו' בחי' המל' דאיס כמ"ש לך הממלכה כנ"ל וד"ל. וזהו שאנו רואי' דאע"ג דלמחת"ב כלל כנ"ל דאפי' אור צח דחכמ"ה ומח' הקדומ' שכולל כללות כל ההשתלשלו' דאבי"ע אוכם הוא כו', עכ"ז נתפס הוא אף בחכ' דתורה הנגלית לנו למטה בעוה"ז, וכמארז"ל דמשחרב בהמ"ק אין להקדב"ה בעולמו רק ד"א של הלכ"ה בלבד שהן במקום היכל ק"ק ממש וכמו שנתפס בהיכל ק"ק אע"פ שא' שהשמים ושה"ש לא יכללוה"ו

אלפים שנה קודם שנברא העולם: ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. ויקיר פי"ט, א. תנחומא וישב

ב. ועוד.

בי מלכיים ימלוכו: משלי ח, טו.

תפול עליהם אימתה: בשלח טו, טז.

בנבוכדנצאר ומחנה סנחרב: ראה סנהדרין צה, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' מט. ח"ב ע' תז.

ח"ג ע' אימא. ח"ד ע' איתקעה. ח"ה ע' איתרכט. וש"נ.

ושמך נור"א: תפילת עמידה דימים נוראים.

דג' קשרין: ע"פ זחי"ג עג, א. וראה בס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' כו. ויקרא ח"א ע' צט. וש"נ.

דמשחרב בהמ"ק... ד' אמות של הלכה: ברכות ח, א.

(שזהו בחי' טה"ע וטה"ת הנ"ל) מ"מ נתפס בד"א של הלכה, וראי' ממה שא' אשר יקראוהו באמת דתורה שיקראו למוה"ע ממש, וכמו שא' דכל הקורא בתורה קורא בשמותיו ממש העצמי' שלמעלה משם ומל' דמל' דא"ס הנ"ל מאחר שא' בי מלכ' כו', והיינו משום דאורי' דבחי' סתים מתקשרא בקודביה ממש שהוא סדכ"ס כנ"ל וד"ל.

והנה כמ"כ יש מחשבה פנימי' ועצמי' שהוא ית' ממש נתפס בה, והוא שרש נש"י שעלו במח', שאין מחשבה זאת כשאר מח' הנ"ל שהן בטילי' לגבי העצמו' שהן בהתפשטו' חיצוני' במח' דאנא אמלוך הנ"ל, אבל מח' זו שישאל עלו בה היא בבחי' פנימי' ועצמי' ממש דהיינו עצמו' הרצון הפשוט כמו שהוא בעצמו ממש ולא בבחי' התפשטו' לבד להיותם בבחי' עצמי' ממש כמ"ש כי אתה אבינו את"ה ממש כו', וכן א' הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועי' עצמי' כבן שנמשך מעצמו' האב ממש וכמ"ש בנים אתם כו' ע"כ המו מעי לו ממש כמו בכל צרת"ם לו צ"ר ממש, ולכך א' לא הביט און ביעקב כו' ותרוע"ת מלך בו כו' (כמ"ש במ"א) (רק שעכ"ז התקשרו' דנש"י למעלה ג"כ ע"י אותיו' התוה"ק (שזהו דגליף גליפו כו' בבחי' חקיקת אותיו' עצמי' שנק' חוקית התורה, והן ס"ר נש"י למטה שקשורי' בס"ר אותיו' התו' בגליא, שזהו דישראל מתקשרא באורי') (וכמו שהי' במ"ת שעל כל דיבור פרוה כו' עכ"ז דוקא שהו ד"ת, וגם עכשיו לא תעלה כל נשמה ליכלל ולהתקשר בעצמו' א"ס ב"ה הגם שכבר ישראל עלו במח' העצמי' כ"א ע"י קריא' באותיו' התורה דוקא כנ"ל וד"ל).

[יג] ור"א' לכל זה הוא מה שא' במדרש במי נמלך בנשמתן של צדיקי' דוקא, וזהו פלא גדול לכאורה דהלא נשמו' הצדיקי' הן שנבראו אח"כ מאין ליש בגופי' ואיך נמלך בהן קודם שברא את העולם אם יברא אם לאו כו'. אך הנה ידוע ומכואר במ"א בפי' נמלך זה שזהו שנמלך בהן אם יהי' לו רצון ומח' לברוא ולהאציל כו', והיינו כמו שהי' הוא ושמו הגדול הנ"ל בלבד קודם ההשתלשלו' דקו"ח בכללות שזהו בחי' מל' דא"ס כמו שהוא קודם הצמצום הראשון כנ"ל, וענין נמלך היינו כמו שאדם נמלך עם אהובו וריעו הנאמן כנפשו אם יעשה דבר פ' ויהי' לו רצון וחשק לזה אם לא יחפוץ כלל בזה שזהו שלא יהי' לו רצון לרצון זה כו', ונמצא דריעו הנאמן בודאי גבוה ונכבד בעיניו

דכל הקורא בתורה קורא בשמותיו: ראה בפתיחת רמב"ן עה"ת. זח"ב פז, א. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"א ע' קלט.

כי אתה אבינו . . הבן יקיר . . בנים אתם: ישעי' סג, טז. ירמי' לא, יט. דברים יד, א. בכל צרתם . . לא הביט . . כמ"ש במ"א: ישעי' סג, ט [וראה מגילה כט, א]. בלק כג, כא. וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' איתקמה.

במי נמלך . . במ"א בפי' במי נמלך: ב"ר פ"ח, ז. ראה סידור עם דא"ח עו, ב. אמרי בינה (מג, רע"ב). שערי תשובה ח"א מ, רע"ב. ח"ב מא, א. דרך חיים קו, א. עט"ר נב, ג.

הרבה יותר מכל ענין רצון זה שבדעתו לעשותו עד שבו תולה רצון אם יסכים הוא ירצה בו וא"ל לא יחפוץ ברצון זה כלל. וכך יובן הנמשל מזה במה שא' נמלך בנשמתן של צדיקים, דודאי מוכרח לומר דנשמו' צדיקי' הללו כבר עלו במח' העצמי' ופנימי' שנבדל בערך לגמרי מכל עיקר ומקור של הרצון הזה להשתלשלו' העולמו' בכלל ובפרט וע"כ בהן נמלך ומתיישב אם יהי' לו רצון ועונג בזה אם לאו, והיינו גם מה שמבחי' מל' דא"ס שהוא התנשאו' שמצד עצם רוממותו יהי' לו רצון ועונג בעצמו' ממש כנ"ל דגם בבחי' מל' דא"ס עצמו הנ"ל אינו רק בחי' גילוי אור בעלמא לגבי מוה"ע ית' ממש, וע"כ גם במח' ורצון זה נמלך בנשמתן ש"צ, שמזה מוכרח ששרש נשמו' דצ"ג למעלה הרבה גם מזה, והוא בעצמו' הרצון וחי' העצמי' דתוה"ק הנ"ל, וכמו שא' בתור' בי מלכי' ימלוכו כנ"ל כך הוא גם בנש"י בשרשם במח' העצמי' הנ"ל שנמלך בהן, והו' י"פ דמלכיו' שאו' ישראל דוקא ב"פ דתנ"ך שאז מתעורר להיו' בחי' מלך הקדוש כנ"ל וד"ל, והוא מטעם הנ"ל דג' קשרי' דישראל ואורי"י וקודב"ה בבחי' סתים הכל א' ממש, וכ"ש מה שמתצמצם בבחי' מל' דא"ס עצמו להיו' מלך גיאו' לבש כנ"ל שיהי' מלכותך מל' כ"ע (שנק' מח' דאנא אמלוך כנ"ל) בודאי רצון ומח' זו להיו' מלך על בחי' נפרד שיהי' ע"י הצמצום אח"כ ודאי נמלך בנשמתן ש"צ דאם יסכימו גם הם כן יהי' כו', דהיינו בתנאי כאשר יומשך גילוי אור פנימי' דמל' דא"ס בתומ"צ כפומ"מ למטה ובנש"י דוקא או יהי' לו רצון ועונג במח' זו דאנא אמלוך כו' ויומשך אור חדש במל' דא"ס עצמו כנ"ל, ולהיו' שסוף מעשה צדיקים גמורים בתורה ומצות למטה עלה במחשבה תחילה ע"כ צדיקי' הללו גוזרי' בכל ר"ה שיהי' לו רצון ועונג זה (כמשי"ת).

והנה מכל זה יובן עכ"פ שבחי' ראשית הטיית מוה"ע ית' ממש בבחי' האחדות פשוטה שלו להיו' בבחי' התנשאו' העצמו' במדה זו דמל' דא"ס עצמו ושיהי' מתצמצם במח' דאנא אמלוך להיו' מל' כ"ע ברה"כ כנ"ל היינו לפי שנמלך בזה בנשמתן ש"צ דוקא, וכמו שא' בראשית בשביל ישראל כו' ובשביל התור' שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו פי' בראשית הטיית מוה"ע להיו' לו רצון במלוכה העצמי' ובהתפשטו' שלה כנ"ל, והיינו לפי ששרש נש"י והתורה הוא בבחי' מח' הפנימי' ועצמי' דא"ס ב"ה ממש ע"כ בהן נמלך אם יהי' לו רצון לרצון ועונג זה אם לאו, וזהו שאמר שתנאי הי' כו' וכת"י אם לא בריתי כו' חוקות שמים וארץ לא שמת י וד"ל.

והנה באמת זהו הטעם לענין מה שע"י אתדל"ת דישראל דוקא מעוררי' אתדל"ע בעצמות א"ס ב"ה שיאיר מעצמותו ומהותו ברצון ותענוג מחדש בבחי' מדת המל' שבעצמו ולהיו' מלכותו מל' כ"ע כמו בכל ר"ה ור"ה

בראשית בשביל ישראל . . ה' קנני רש"י ר"פ בראשית. משלי ה, כב.
שתנאי הי' . . . אם לא בריתי: שבת פת, א. ירמ"י לג, כה.

שנמשך מחדש בחי' מל' דא"ס באבי"ע כנ"ל (וכמ"ש בע"ח דמתחלת ההשתלשלו' ה' חפץ חסד מצד עצמו ואח"כ תלוי במעשה התחתוני' דוקא) (ולפי הנ"ל דנמלך בנשמתו ש"צ ה' בתחלה ג"כ מצד העלא' דסוף מעשה הצדיקי' במח' הקדומ' שמפני זה נעשה לו רצון לרצון כו' כנ"ל), וכך בכל יום ויום מחדש מע"ב ממקורו הראשון (רק שבר"ה הוא זכרון ליום ראשון בבחי' הכללי' יותר כמ"ש במ"א), שחידוש זה בא באתדל"ע מעצמות א"ס ב"ה ע"י העלא' מ"ן דישאל למטה בכל יום שמקבלי' עליהם עול מלכות שמים ברצון באהבה ויראה, כמו בק"ש שאו' שמע ישראל כו' במס"נ באחדות פשוטה בהמשכו' מלכו' שמים דוקא וכמא' תמליכהו בשמים וארץ וד' רוחות כו', ואע"פ שכבר נק' מלך העולם שנמשך מבחי' מל' דא"ס עצמו כנ"ל אבל צריך לחדש זה בכל יום כנ"ל, ואע"פ שבאמת הרי א' לך ה' הממלכה אפי' בחי' מקור כל מלוכה והתנשאו' האלקי' כלא חשי"ב לגבי מוה"ע ית' ממש וא"כ מאיזה טעם יהי' לו צמצום ודילוג הערך כזה להי' לו ית' חפץ ורצון במח' זו דמל' כו', אך ע"י התעוררו' שלמטה ע"י נש"י דוקא הוא שבאה אתדל"ע זאת במוה"ע ית' ממש.

[יד] והנה לכאורה יש בדבר זה פלא גדול, דמאחר שעיקר הטעם לזה שיש ביכולת נש"י דוקא לעשו' אתדל"ע זו הוא דוקא מצד שרש נשמתם למעלה מעלה שעלה במח' העצמי' והפנימי' דא"ס ב"ה בעצמו' ממש כנ"ל, א"כ מה צורך להעלא' זו באתדל"ע ע"י מעשיהם דוקא והוא כאשר נשמתם מלובשי' בגופי' גשמיים וחומריי' והן מוסרי' נפשם באחד בק"ש אפי' בגופם ובממונם באמרם ואהבת כו' בכל לבבך ובכל נפשך כו' וע"י שמקבלי' וממשיכי' עול מ"ש עליהם ועל כל העולם כמא' תמליכהו בשמים כו' וכן ע"י מעשה המצות בפ"מ ולימוד התורה בקול ודיבור דוקא כידוע ולמה נצרך לכל זאת אם יש כח זה בנשמתם מצד שרשם בעצמו' א"ס ב"ה ממש כנ"ל. אך הענין הוא כמבוא' למעלה בענין המאמר דבמי נמלך בנשמתו של צדיקים דגם זה פלא לכאורה, דהלא קודם הבריא' וההשתלשלו' לא היו נשמו' צדיקי' בגופי' רק בחי' שרשם העצמי' לבד והרי גם בנשמו' הללו כמו שהיו בשרשם לא נמלך רק מצד סוף מעשה שלהם שעבמ"ת כנ"ל, ולמה לא די בזכות צדקתם העצמי' כמו שהן דבוקי' בעצמו' א"ס ב"ה שעלו שם במח' שגדול ודאי יותר מנשמו' שבגופי' כו'. וכמ"כ יש להפליא על ענין מ"ש אם לא בריתי כו' דזהו

וכמ"ש בע"ח דמתחלת . . . חפץ חסד . . . במעשה התחתוני: שער דרושי הנקודות (ש"ח) ספ"ו.
 שבר"ה הוא זכרון ליום ראשון . . . כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ז ע' שמ ואילך. לקוית ר"ה נג, ד.
 תמליכהו בשמים וארץ וד' רוחות: ראה ברכות יג, ב: כיון דאמליכתי למעלה ולמטה ולד' רוחות כו'.
 ובזו"ג רכג, ב ואילך: שתמליכהו על השמים ועל הארץ כו' ועד"ז בזהר שם ערב, א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ח"א ע' לד, ובהמ"מ שם שנסמן לכ"מ בדא"ח שהובא לשון זה.
 ואהבת כו' בכל לבבך: ואתחנן ה' ה.

בשביל התורה כו', למה דוקא בברית דתור' שבאה למטה בקיום המצו' בפ"מ הנגלו' לנו ולמה לא בעבור התוה"ק עצמה שהיא בבחי' סתים בסדכ"ס עצמו כנ"ל. אך הענין הוא כמבואר למעלה דראשית סיכת הטיית מוה"ע ית' ממש להיו' לו רצון גם במל' דא"ס שהוא התנשאו' העצמו' ג"כ נמלך בנש"צ ובתורה הק' כמ"ש בי מלכי' כו' והיינו בנש"צ ותוה"ק שבבחי' סתים דוקא כנ"ל, וא"כ מה צורך להתעוררו' ד"פ דמלכיו' בר"ה באתדל"ת דוקא בנש"י שבגופי' ובי"פ דתנ"ך כו', אך צריך לומר שיש ב' מדרגו' במל' דא"ס הנ"ל, א' בחי' החיצוניו' דמדת ההתנשאו' אף שהוא בעצמו לבד הי' למטה מן החכ' והמדו' דא"ס (שזהו שרש החכ' דתור' בבחי' סתים ושרש נש"י שעלו במח' במדו' דא"ס שנק' ימ"י קדם, והוא בחי' יש"ס בכלל), ע"כ ע"י בחי' החכ' דתוה"ק וישראל שעבמ"ח נמשך להיו' מלך מלכי' כו', וזהו בחי' ומדרג' דע"ס דאו"י בעצמו' א"ס שנק' ע"ס הגנוזו' בעצמו' המאציל כו', ואמנם מדרג' הב' בבחי' מל' דא"ס כמו שהיא עולה בבחי' אר"ח דוקא כמו סוף מעשה כו' בבחי' הפנימי' ועצמו' ממש שנק' כבוד הד"ר מלכותו' (שאינו מאיר בעולמו' ומלאכי' כלל (כמ"ש במ"א) זהו בפנימי' ועצמו' דא"ס בפנימי' הכתר שהאיר במ"ת (כמ"ש במ"א על מ"ש יביאו לבוש מל' כו' [ועמ"ש ויהי בישורון מלך שזהו שנק' הד"ר מלכותו ע"י עומ"ש שבמצות דוקא ולכן נק' כנ"י יפ"ת ששרשה מבחי' יופי דלבוש מל' כו']), והוא בעצמו' התענוג הפשוט ורצון הפשוט שלמעלה מן החכ' לגמרי אפי' חכ' דא"ס שנק' כת"ר שבכת"ר שהחכ' רק מאין תמצא כו' (והוא כמו העוה"ב שלמעלה גם מרז"י דאורי"י שיתגלה במשיח (כמשי"ת), שזהו למעלה מחכ' הקדומ' דתוה"ק ומדו' במח' דנש"י העצמי, וכמ"ש בזהר אורי"י קדישא וישראל קדישי' אבל אין קדוש כה' עצמו שלמעלה מתו"מ וישראל כו', וזהו שעולה במוה"ע הא"ס ממש שנק' מאור שלמעלה מבחי' אור אפי' אור דתור' הק' וישראל כו', שגם שהי' בבחי' שעשועי' העצמי' כמ"ש ואהי' אצלו ממש שעשועי' אין לזה ערך לשעשועי' המלך בעצמו ממש וד"ל.

וזהו שא' כל הנק' בשמי ממש ולכבוד"י ממש שבבחי' מל' דא"ס כמו שהוא בעצמו' התענוג הפשוט (כנ"ל שזהו ענין מקיף דהתנשאו' לרומם לבחי'

שנק' ימי קדם: ראה ביאורו' מ, א. סידור עם דא"ח רכט, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתנא. דברים ח"א ע' נה וע' פט. יש"ס: = ישראל סכא. במ"א על מ"ש יביאו לבוש מל': ראה ד"ה יביאו לבוש מלכות - בשערי אורה ס, א ואילך. ועמ"ש ויהי בישורון . . דלבוש מל' כו': פיסקא זו ניתוספה בכתי' מעתיקים, וליתא בגובייק אדהאמ"צ [ראה לעיל ס"ט, הערה המתחלת: אך]. וצ"ב עדיין לאיזה מאמר (ע"פ ויהי בישורון) כוונתו כאן. וראה סה"מ תקס"ז ע' שסח ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א"תיו. אורי"י קדישא . . אין קדוש: ע"פ זח"ג מד, א. שמר"א ב, ב. וכן מובא בכ"מ - ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ע' תקטז. ויקרא ח"א ע' שסד. ח"ב ע' תקלג. במדבר ח"א ע' פז. ח"ב ע' תרפד. דברים ח"ג ע' תתקג. לעיל ח"א ע' מה. וראה עוד בהמ"מ בספרים אלו. כל הנק' בשמי' ישע"י מג, ז.

העצמו ממש כו') בראתיו כו' אף עשיתיו, ואף לרבותא דבמעשה המצו' דוקא באדם דעלי' נשמו' בגופי' הוא שנמשך בחי' פנימי' מל' דאיס ברוממו' העצמו' בבחי' שעשועי המלך בעצמו ממש שמשם נמשך להיות מלך הקדוש לגבי ההשתלשלו' דקריח באבי"ע לפי שסוף מעשה דוקא עבמ"ת דהיינו תחלה וקודם לכל המח' ורצון אפי' למח' ורצון וחכ' דתרי"מ ונשי"צ הקדומי' הנ"ל שהרי אין ביכולתם מצד שרש עצמותם לעורר לפנימי' הכת"ר שבמל' בעצמו' איס ביה ממש, ועי' א' כבוד אלקי' הסתר דבר וכת"י ורוח אלקי' כו' שזהו בבחי' קדושת העצמו' דאיס ממש שאין תרי"מ שלמעלה ונשי"צ שלמעלה מגיעי' לשם כלל רק עיי' העלא' מ"ן דנשי" בגופי' בעסקם בתומ"צ בגשמיו' דוקא וכמו במס"נ בק"ש אפי' בגופי' ובד"ת המלוכשי' בגשמיו' ובקבלת עמ"ש במצות הנעשי' בגשמיות דוקא הוא שמעוררי' לבחי' פנימי' מל' דאיס בשעשועי המלך בעצמו ממש שנק' הד"ר מלכותו ממש (שלמעלה גם מהתנשאו' דמדת מל' דאיס מצד עצמו וגם מחכ' דתוה"ק), כי נעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו דוקא לפי שנתאוה ה' להיות לו ממש דירה בתחתוני' דוקא ולא בעליוני' אף לא בחכ' דתוה"ק ונשי"צ כו' (כמ"ש אל יתהלל כו' השכל וידוע אותי ממש עיי' חסד ומשפט וצדק' דתרי"מ בארץ דוקא כי באלה חפצתי בעצמות התענוג ממש)).

[טו] וזהו הטעם דעיי' יר"ד פסוקים דמלכיו' בתנ"ך עיי' נשי" בגופי' דוקא הוא שמתעורר להיות מלך הקדוש מעצמו' השעשועי' בהד"ר מלכותו העצמי' שזהו בקבלת עמ"ש [בעולי' מצות שא"א שיקבלו זה מלאכי' בעומ"ש שלהם אף שנמשך] עליהם מבחי' כת"ר מל' דאצי' ששרשו רק במל' דאיס בקריח להיות מל' כ"ע כנ"ל וד"ל, אבל מ"מ עיי' נשי" דוקא שמלוכשי' בגופי' ונק' עבדי' בעמ"ש להיות [שרשם כלולי' בעצמו' המח' כנ"ל ע"כ כשיבאו בגופי' בעוה"ז ויקיימו תרי"מ בפר"מ] זהו שנעשה לו ממש דירה בתחתוני', והוא כמו ד"א של הלכה בנגלה דוקא שנתפס בהן כנ"ל וכן במעשה הצדק' והמצו' בפר"מ, וז"ש אם לא בריתי כו' [בפר"מ דוקא ועיי' ישראל בעוה"ז דוקא, וז"ש בראשית בשביל התור' וישראל שלמעלה כו'] שיבאו לידי שלימות האמיתי כאשר יבאו למטה בגשמיו' [כמו * שאין חכם כבעל הנסיון כו' כמ"ש במ"א] ויהיו לו דירה ממש שלא הי' זה ביכלתם תחלה כו' וד"ל. [וזהו* אז ראה ויספרה בתוה"ק הבינה כו' עד ויאמר לאדם דעשי' בגוף הן יראת ה' היא

כבוד אלקי' הסתר דבר . . ורוח אלקי': משלי כה, ב. בראשית א, ב.

אל יתהלל: ירמי' ט, ככ"בג.

בעול מצות שא"א: כמה תיבות קרועות בשולי הגליון של הגוכייק, ונשלמו כאן ע"פ כתי' מעתיק [בתוך

חצאי מרובע].

כמו שאין חכם . . וזהו אז ראה . . בינה שי"מ כו': פיסקאות אלו לא נרשמו בגוכייק, כיא ניתוספו בכתי'

מעתיקים – ראה לעיל סיט, הערה המתחלת: אך.

שאין חכם כבעל הנסיון כו' כמ"ש במ"א: ראה לעיל ח"א ע' פב, ובמ"מ שם.

אז ראה ויספרה בתוה"ק: (=בתורה הקדומה). איוב כה, כו ואילך. וראה תו"ח לך פו, א. ס' מאמרי

שלימות חכמה של מעלה כו' וסור מרע היא שלימות בינה ש"מ כו' וזהו שנמלך בנש"צ [שעלו במח"ק דהיינו ממה שיעבדו עבודה תמה בעוה"ז בתו"מ דוקא כנ"ל] דסוף מעשה עבמ"ת ולא שנמלך בהן מצד עצמן כי עיקר מה שנמלך הוא בשביל גילוי כבוד הד"ר מל' דא"ס כמו מלך ביופיו כו' [שלמעלה מהם כנ"ל (וזהו מי הוא זה מלך הכבוד שנסתר בעצמו ממש) ה' עוזו וגבור במלחמת' של תו"מ למטה דוקא, ולאחר שלימו' הבירור הוא שא' ה' צבאו' הוא מלך הכבוד סלה וכמ"ש וע"י יתיב כו' מלכותי' כו']. [ונמצא מובן מכ"ז דבחי' המעשה גשמי' דישאל בתו"מ גדולה יותר מכל העלא' מ"ן אפי' ממס"ג באייר בק"ש כו' מצד שהמעשה סוף הכל שנעוץ בו מתחלת כל התחלות [יותר, שזהו ענין הנ"ל] בסיבת התעוררו' הטי"י מוה"ע ית' ממש להיו' לו רצון וחפץ במל' דא"ס בעולמו' שאין זה בא רק מסיבת העלא' מ"ן [דישראל במעשה המצות] שמעוררי' בזה דוקא לבחי' הארת פנימי' דמל' דא"ס הנ"ל (שיתגלה בעוה"ב כמ"ש היום לעשותם דוקא [ולמחר כו']) והרבה יותר ממה שמעוררי' בנשמתם באהבה ויראה כו' כנ"ל].

והנה עכ"פ הרי מובן מכל הנ"ל דאע"ג דסדכ"ס למת"ב כלל אפי' מח' דתוה"ק וישראל שעבמ"ח רק ע"י קיום התו"מ למטה דוקא הוא שנעשה אתדל"ע בעצמו' אא"ס בבחי' פנימי' דמל' דא"ס וגם בחיצוניו' דמל' דא"ס בקר"ח להיו' מל' כ"ע כנ"ל בענין י"פ דמלכיו' ברי"ה כו' משום דנתב"ס בסוף מעשה וע"י ישראל ותו"מ שלמטה דוקא. ואמנם זהו דוקא ע"י בחי' שמחה ש"מ בגשמי' למטה דשמחה זו עולה למעלה בעצמו' התענוג והרצון הפשוט בבחי' שעשועי' המלך בעצמו ממש הנ"ל, וזהו תחת אשר כו' בשמחה וטוב לבב דוקא מרוב כל למעלה מחיי העוה"ב שנק' כ"ל, והטעם הוא לפי ששמחה של מצוה מגיע בעצמו' בעל הרצון העליון שלמעלה מעונג ורצה"ע עצמו שבמצות לפי ששמח' זאת אינו רק לפי שעשה נח"ר ליוצרו לעשו' רצונו כו' שמזה יש תענוג פשוט ושמחה עצמי' למעלה להיו' מתגלה מבחי' העלם העצמו' דא"ס שנק' סדכ"ס דלמת"ב כלל שיבא לגילוי דוקא מן ההעלם כמו שהוא באמיתו' מוה"ע ית' ממש (מטעם שית' בסמוך בענין טבע השמחה כו'), וזהו וישמחו בך ישראל מקדשי שמך על תו"מ בשמחה ש"מ מקדשי שמך במל' דא"ס בבחי' הפנימי' דוקא, וכן א' שם נשמח"ה בו ב"ו ממש שהוא בעוה"ב דוקא כנ"ל.

אדהאמ"צ בראשית ע' לב. נד. תצה. שמות ח"ב ע' שסט. שפג. במדבר ח"ד ע' איתנג. ושינ. דברים ח"ג ס"ע תשע"ג. ושינ. נ"ך ע' עו ואלך.

ה' צבאות . . . וע"י יתיב: תהלים כד, י. דניאל ז, ט.
מלכותי': דניאל ג, לג: מלכותי' מלכות עלם. ועד"ז שם ז, כז.
היום לעשותם . . . ולמחר: ואתחנן ז, יא. ראה עירובין כב, א.
תחת אשר: תבוא כח, מז.
שם נשמחה בו: תהלים סו, ה.

אך הנהי' כל זה הנה יתעורר אתדל"ע בעונג ושמח' בעצמו' איס ממש ע"י אתדל"ת דוקא כמו במעשה המצו' בשמחה ובמס"נ בק"ש ובדיבור דד"ת שהן ד"א של הלכה וכה"ג כנ"ל, אבל הנה יש בחי' אתדל"ע שבאה רק מצד עצמו ממש שלא ע"י אתדל"ת כלל וכלל אף לא ע"י תר"מ בשמח', כמו לפרקים בעת רצון למעלה אע"פ שאין אתדל"ת כלל מלמטה יוכל להיות אתדל"ע מעצמו ממילא ומאליו שיוכל להיות גדול יותר הרבה במעלה ומדרגה מאתדל"ע שע"י אתדל"ת הנ"ל. ואמנם זהו ג"כ ע"י בחי' שמחה דוקא רק ששמחה זו היא באה ג"כ מצד עצמו דוקא כו' וד"ל.

[טז] והנה תחלה יש להקדים בשרש ענין השמחה מה זו עושה כו'. דהנה בדרך כלל הנה אנו רואי' במהות טבע השמחה שהיא פרוץ גדר הטבעי הנהוג מכבר לשנותו מן הקצה לקצה, ושינוי הזה שנעשה ע"י השמחה לפרקים הוא בין בהנהגה הגדורה מכבר עד שהוא כמו טבע שני שהוטבע בו בין גם בעצם הטבע שנטבע בנפשו מתולדתו בבטן יוכל להיות גם בזה שינוי הטבע לפרוץ הגדר של הטבעי' לגמרי מכל וכל כו'. והנה לב' מיני שינויי' הללו יש ב' טעמי' וב' סיבות לזה במהו' השמחה, הא' מצד שטבע השמחה שבנפש לגלות מן ההעלם דוקא (כמש"ת) ומזה יהי' סיבת השינוי לפרוץ גדר ההנהגה של אדם בטבע השני שהורגל בו מנעוריו כנ"ל, והב' במה שעיקר בחי' השמחה הוא רק ענין ובחי' רוממות עצמות הנפש למעלה מעלה מגדר כלי הגבלתה (כמש"ת) ומזה יבא סיבת שינוי הטבע גם בעצם מן הקצה לקצה מהיפוך להיפוך (באותה שעה עכ"פ (כמש"ת)). וכל זה הוא דוקא בשמחה שתשמח הנפש בעצמה דוקא דהיינו רק מצד עצם נקודת מהותה למעלה מן הרצון ושכל ומדו' (שזהו בחי' יחידה דוקא) שנק' שמחת הנפש בעצמה לבד כו' וד"ל.

ולהבין זה דרך פרט, הנה מעלה הראשונה בשמחה שמגלה את ההעלם שבנפש הנה אנו רואים זה בכל אדם שכאשר ישמח האדם בנפשו ביותר או בעת שמחת לבו בחתונת בנו וכמו ביין המשמח וכה"ג אזי יגלה כל מצפוניו הצפוני' בלבו ונפשו, הן בעצם גופו ומהותו שאע"פ שבטבעו הוא איש בושט ודק הטבע וגיא גדול ורב וחשוב בעיניו למאד יזלזל א"ע להראות בגילוי לכל עיני אדם יהי' מי שיהי' גם פחותי הערך לרקוד בריקוד ותנועות שונות כמו בסיפוק ידים ולפזז ולכרכר בכל עוז בכל מיני גילוי תנועו' שונות כהגלו' נגלות אחד הריקו', שזהו רק מצד עוצם השמח' פרוץ גדרו הטבעי שהוטבע והורגל בו מכבר להיות בדקדוק ומתון כל תנועה והילוך כו' ולא יוכל להתאפק מלעשו' הריקוד והסיפוק בידו' והנעת ראש ולפזז כו', שזהו רק מפני שנפשו

הנה כל זה הנהי' כו' הוא בגו"ק.

והנה תחלה ילה"ק בשרש ענין השמחה: ראה בטה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך, התוכן מכאן בתוס' ביאורים.

יצאה מהעלמה לגילוי, כי טבע השמח' להביא את הנפש מן ההעלם לגילוי שגילוי זה פורץ גדר הקדום, וכמו בדוד מלך ישראל שהי' בהתנשאו' גדולה ומרוב שמחה בארון האלקי' יצא מגדר הטבע של המלכי' הגדולים וביזה איע להגלות לכל אדם לפזו ולכרכר בכל עוז כו', וכמו שא' לו מיכל מה נכבד כו' בהגלו' נגלו' מ"י כו' וא' לה ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ושחקתי לפני ה', כי מרוב שמח' הנפש כו' בעצמה דוקא יצא' מן ההעלם לגילוי להי' בבחי' שפלו' וענוה גדולה היפוך טבע הרוממו' דמלכי' ולעשו' שחוק וריקוד בפיוזו וכרכור כו' (וכמו שהיו שמחי' בשמח' בית השואבה וכן מרקדי' לפני הכלה גדולי הדור), והרי אנו רואי' שהשמח' מביאה מן ההעלם לגילוי מרוממו' לשפלות ולעשות כשגעון בהוללו' ושחוק וקלו' ראש כאחד הריקי' שאין פרצה גדולה מזו בגדר הקדום (וכמו ר"ב דסמיד ר"ב דסמיד גאולה לתפלה ולא פסיק חוכא מפומי' בשחוק ממש רק שזהו הכל מצד שמח' ש"מ האלקי' ביחוד זה דגאולה לתפלה, וכמו מצו' שמחת חרי"כ שעושין כל מיני שחוק לשמח' החרי"כ שזהו דרשב"י מרקד אתלת וכה"ג שהכל הוא בשמח' הנפש עצמה שעושה גילוי ההעלם לפרוץ גדר הנהגה הקדומה כנ"ל). וכמ"כ אנו רואי' גם במלכי' הגדולי' ברוממו' עצמותם שכאשר ישמח המלך בשמחת הנפש לפרקים כמו בעת משתה ושמחה שעושה לכל העם בעת קבלת כתר מלכותו או בשמחת חתונתו וחתונת בנו או שבא לו איזה בשורה טובה מכיבוש מלחמה וכה"ג שתגדל השמחה בנפשו ביותר אז יצא המלך מגדרו הטבעי הקדום והוא במה שיוצא מהעלמו לגילוי לכל אדם, דהיינו היפוך טבעו הרגיל לפי רוממות גדולת מלכותו שהוסד מכבר שיושב המלך בהיכלו סגור באין יוצא ובא ע"י שומרי הסף רק ע"י קריאה שיקראוהו בדבר המלך ובלתי קריאה לא יוכל איש לבא בהיכלו כי כולו אומר כבוד וזהו כבודו דוקא, ואפי' שרי המלך הפרתמים לא יוכלו לראות פניו כ"א לפרקי' רחוקי' בקריאה דוקא, אך בעת זמן השמחה שישמח המלך במשתה וסעודה מאיזה דבר הנוגע לעצמו נפשו ממש אזי יפרוץ גדרו הטבעי' הנהוג והוסד מכבר בהנהגה תמידית לפי רוממו' כבודו וגדלו ויוצא לחוץ מהיכלו בעצמו להתגלות בשער המלך לעין כל ויושב בשער המלך ומראה פנים צהובי' מאד וענוה יתירה עם כל אדם לדבר עם הכל ולכבד גם פחות ערך שלא הי' בערך שיוכלו לגשת אליו, ואם תגדל השמחה יותר יתראה גם ברחוב העיר ויצוה לשחוק לפניו בכל מיני שחוק והיתול ודברי שיר והוללו' וגם בעצמו ירבה לדבר דברי' כמו הדיוט ממש אע"פ שלפי כבודו וגדלו של מלך טבעו הרגיל למעט מאד בדברי' וכ"ש לדבר דברי' בטילי' ועם הפחותי' שבעבדיו, שכל זה מורה רק שענין השמחה הוא המביא מן ההעלם

מה נכבד . . ונקלותי עוד מזאת: ע"פ שמו"ב ה, כ ואילך.

בשמח' בית השואבה . . לפני הכלה גדולי הדור: סוכה נא, סע"א ואילך. נג, א. כתובות יז, א.

רי"ב [רב ברונא] דסמיד . . ולא פסיק חוכא: ברכות ט, ב.

דרשב"י [ד"ר שמואל בר יצחק] מרקד אתלת: כתובות יז, א. וראה לעיל ח"א ע' רסד.

לגילוי לפרוץ גדר הטבעי הנהוג מקדם בתמידו' ולשנותו לגמרי מן הקצה לקצה עד שזהו כמו שינוי ממהות למהו' אחר כמו מרוממו' המלך לשפלו' כאחד הפחותי' ולגלו' בדיבור כל מצפוניו כו'. וראי' לזה ממה שאנו רואי' גם בכל אדם אעי"פ שהוא חכם גדול ודעתו וחשוב גדול אשר סודותיו הצפוני' בדעתו ולבו לא יוכל לגלות לשום אדם אפי' לאוהבו כנפשו וגם לתלמידו ובנו היקרי', וכיש דבר סתר אשר נוגע לנקוד' נפשו או שכל וחכ' עמוקה ביותר שיקרה בעיניו מכל הון והוא סוד סתום וחתום אצלו כל ימיו כו', אבל בעת שמחת לבו ונפשו ביותר לפי שטבע השמחה להביא כל העלם הנפש לגילוי כנ"ל אזי כל רצון סתום ונעלם מאד בנפשו מכמה שני' או סוד דבר חכ' סתום ונעלם ביותר וגם דבר שנוגע לעצם הנפש (שהוא דבר מגונה ושפלו' עצמו ממעשיו ומדותיו כו' לבזות עצמו כו') (כמו החוטא שאינו עושה תשוב' שיגלה עונו וכל עומק שלו שלו בעת שמחתו ביין, ולהיפוך הצדיק יגלה כל עומק הטוב שבו כו'), הכל יגלה בדיבור ולא יוכל לה תאפק כלל לעמוד על נפשו, וזהו בחי' התגלו' הפנימי' ועצמי' שמוסתר ונעלם בעצם נקוד' נפשו (כמו שמגלה בגופו בחיצוניו' בריקוד וכה"ג כנ"ל) (ויוכל להי' להיפוך שברשע יתגלה בחי' ההעלם דטוב הגנוז בנפשו בעת שמחתו וטוב לבו ויהרהר בתשוב' שלימה עד שיבכה בעת שמחתו דוקא, ולהיפוך בצדיק יגלה עומק מעט הרע הגנוז בנפשו ויבא לידי חטא או להרהור חטא, וראי' מן המועדי' ששמחי' ביין שמתעני' בהי"ב, וכמו שמבוא' ברמב"ם שיש להזהיר במועדי' שלא ינהגו קלו' ראש בנשים ואנשי' יחד, וכמו שעשה איוב לבניו כידוע) (וזהו טבע השמחה לגלות ההיפוך מטבעו, כמו אם איש שמחה הוא יבכה בשמחתו ואם רחמני יתאכזר ויכה כל איש בפגעו, ולהיפוך איש אכזר בטבעו ירחם ויהי' רך כקנה וכן בקימוץ ופיזור (כמשי"ת).

[יז] והנה עכ"פ מובן מכל זה בטבע מהות השמחה לשנות ולפרוץ גדר הראשון הטבעי אף שהוא רק בהנהגותיו המורגלים מנעורים שנטבע בנפשו כטבע שני כנ"ל, ושרש הסיבה לזה הוא לפי [ש]מגלה מבחי' ההעלם והצפון כנ"ל דהיינו כל מה שבבחי' פנימי' ועצמו' הנפש ממש מוסתר ונעלם ממשיך מן ההעלם הזה לגילוי, והוא שממשיך בחי' אור חדש ונפלא בנפשו שלא הי' בא בגילוי מעולם להיותו בבחי' מקיף דחי' יחידה דנפש שנק' צל"ם ומזל"א ובחי' השמחה גורם שיבא ההעלם דמקיף הזה לגילוי, והוא אור מופלא וחדש שלמעלה בערך נבדל מאור וחיו' הקדום שבא בגילוי באר"כ שהוא רק בחי' נר"נ שבו כו', ועי"כ יכול לפרוץ גדרו הטבעי לשנותו לגמרי, ולא עוד

שמבוא' ברמב"ם שיש להזהיר במועדי' . . . שעשה איוב לבניו כידוע: רמב"ם הל' ירי"ט פ"א, הכ"א. שרע אדה"ז הל' פסח ר"ס תצי"ב וסו"ס תקכ"ט. איוב א, ה.
 [יז] והנה עכ"פ: לפיסקא זו – ראה גם ד"ה שמח תשמח בסה"מ תרנ"ז ע' רכה ואילך: וכן אנו רואים כו' סוד סתום וחתום בחכמה עמוקה כו'.

אלא גם סוד שתום בחכמ' עמוקה שלא הי' ביכולתו ככח השכל להשכילו ולהבינו כלל, אבל ע"י שמחת הנפש כמו כשישמח ביין יוכל לבא לגילוי ביותר מכפי מדתו כחכ' שבנפש, וכענין שא' אגברו חמרי אדרדקי כי היכי דלמרו מלתא וכן א' חמרא וריחא פקחי, ואע"פ שהיין משמח הלב מלמטה למעלה מזה יובן ג"כ בדרך ק"ו בשמח' הנפש עצמ' שפוחתת כל מקור הנעלם בנפש כנ"ל. שמכל זה יש הוראה גמורה ששרש השמחה מגיע בעצמו' ופנימי' הנפש ביותר עד שבכחה לגלו' כל העלם דפנימי' ועצמו' הנפש בכל דבר בין בפנימי' בין בחיצוניו' האברי' כנ"ל הכל יוצא לחוץ בלי ישאר כלום בהעלם אם בדיבור או בתנועו' הגוף וכה"ג כל מה שיש בסתימו' והעלם בעצמו' הנפש ממש הכל יוצא לחוץ בגילוי (וכמו ר"ז דהוה בדיחא דעתי' א' דכל חללי' דעלמא יגלה כו').

והנה הטעם הב' בענין מהות ועצם השמחה גם בזה הדבר עצמו מה שמגלה כל העלם העצמו' שבנפש הנה זהו מצד בחי' הרוממו' וההתנשאו' של הנפש בעלותה מכל הגבלות גדרי כוחותי' הטבעיי' לבחי' מהר"ע שלה ממש שזהו בחי' מקיף דיחידה שבה כו', שמטעם זה יש בכח שמחת הנפש מצד עצמה דוקא כנ"ל להפוך גם מהות ועצם הטבע הראשונה שהוטבע בנפש מתולדתה בבטן, וכמו שאנו רואים בחוש בכל אדם שגם מי שהוא איש אכזרי וקשה הלב מאד וגובה רוח בטבעו מתולדתו, כאשר יהי' בשמחת לבו ונפשו בעת הטוב כמו שהצליח ועלה לגדולה יתירה מאד בהפלגה גדולה או שנתעשר בהון רב כו' או שעושה משתה ושמחה לחתונתו או חתונת בנו וכה"ג מכל בשורה טובה שנוגעת בנקודת עצם נפשו ממש אזי יהפך לבו ונפשו בטבעו העצמי ממש מן הקצה לקצה, והוא שמאכזריו' שלו וקושי לבבו יהפך לרחמני וטוב ורך הלבב לרחם ולהתחסד גם עם שונאו שרדפו לחייו ממש לרוממו ולהטיב לו מטובו ביין ובשר וכל גדולה וכבוד עד שיאהבנו כנפשו באמת, וזה לפי שעלה כל כחו' טבעיו' שלו ברוממו' עצם נפשו שמרומם ביותר (בל"א זיער גיהיבין ביי זיך) וברוממו' והתנשאו' זו יהפך מטבעו מדין לחסד וטוב, כי טבע הרוממו' לקבל הכל בטוב אף לרעים כמו לטובי' (וכמו שא' דוד היום יומת איש בישראל אני רך ומשוח מלך כו' אף ששמעי קללו קללה נמרצת וכו'), וכמ"כ איש כילי שממונו חביב עליו מגופו ומפקיר נפשו על פרוטה אחת בעת שמחת נפשו יפקיר כל רכושו בתום לבב כמי שהוא פזרן בטבעו שיהנו הכל מטובו וישמחו מאד מזה כעל כל הון כידוע, וכה"ג הוא בכל המדו'

אגברו חמרי אדרדקי . . חמרא וריחא: סנהדרין לח, א. יומא עו, ב. וראה תניא פ"ז, ובס' תניא - מהדריקי שם ע' נא.
 ר"ז [ר' זירא] . . דכל חללי' דעלמא: ע"פ שבת עו, ב: ר' זירא אשכח לרב יהודה כו' דהוה בדיחא דעתי' ואי בעי מיני' כל חללי' עלמא הוה אמר לי' (ורשי': פירוש דברים הנעשים בכל חלל העולם).
 היום יומת: ע"פ שמואל"ב יט, כג.

הטבעי' שבו מתולדה בבטן יהפכו בשמחתו מן הקצה לקצה, כמו מחדוה למריר' ובכ"י ומבכ"י ומריר' לשמחה ומרוממו' לשפלו' לבזות אי'ע כאחד השפלי' ומנצחון להכנעה לעשו' כרצון איש ואיש כו'. וכמ"כ אנו רואים גם במלך שמרומם ומוגבה ביותר ומדותיו הן קשים ותקיפי' ביותר מצד עוצם הרוממו' שלו שנוקם ונוטר לכל מי שפגע ומרד בכבוד מלכותו, הנה בעת שמחתו וטוב לבבו במשתה וסעודה כמו בעת כתר מלכותו וכה"ג במשתה חתונתו וחתונ' בנו וכה"ג הנה אז יהופכו מדותיו העצמי' שלפי ערך רוממו' גדולתו ותקפו מן הקצה לקצה (לבד שינוי ההנהגו' התמידו' מעולם הנ"ל) והיינו מה שנשתנה מהות טבעו מן הרוממו' לתכלית השפלות לדבר עם כל פחותי הערך ולא יקפיד בכבודו כלל בכל מה שיאמרו לו אף שלנגד כבודו כו', וכמ"כ יהפך בטבעו מן הדין והרוגז וכעס על אויביו לחסד וטוב, ואף למורד ועושה כל עון וחטא כי יצוה להוציא מבית הכלא אף למורד' ופושעי' בו ולנשאם ולרוממם ולהושיבם לפניו ולהטיב להם כל טוב, וכן מקמצנות לפזרנו' לפזר כל הון לגמרי כו' כנ"ל, וכל זה השינוי בעצם הטבע לפי שעה זו עכ"פ בעת השמחה זהו רק מצד בחי' שמחת הנפש בעצמה שמתרוממת ביותר ומושלת או מכל גדרי המדו' הטבעי' ומן הרצון והשכל לגמרי [וע"כ יכול להפוך אותם מן הקצה לקצה לשנות למהות אחר מן הקצה לקצה]. ונמצא ב' הטעמי' הללו הכל ענין וטעם א' הוא, דמפני שהשמחה היא ברוממות [העצמי' ובפנימי' הנפש יכולה לפרוץ גדר הטבע לגמרי, והוא עצמו הטעם מה] שהשמחה גורם גילוי ההעלם והסוד שבנפש בחיצוני' [ובפנימי', דהכל טעם א' הוא לפי שהשמחה מגעת בפנימי' ועצמי' הנפש ממש דוקא] כנ"ל וד"ל.

[יח] ואחר כל הנ"ל יובן הנמשל מכל זה בדרך כלל ובדרך פרט למעלה מעלה גם בעצמות אא"ס ב"ה, דאע"פ שהוא בבחי' אחדות פשוטה בתכלית ונק' סדכ"ס דלמת"ב כלל אפי' מח' הקדומ' דמל' דא"ס כו' כנ"ל, והיינו שא"א שיומשך מבחי' העלם אמיתת עצמותו כמו שהוא למטה אף להי' מקור למקור לאבי"ע כנ"ל רק ע"י צמצומי' רבים וגם זה בקר"ח שנק' קו המדה כידוע, אך ע"י בחי' השמחה שישמח ה' בעצמו דוקא (כמו שמחת הנפש באדם במוה"ע דוקא כנ"ל), וכמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו שזוהו במ"ת ובבנין בהמ"ק וכה"ג בכל מועדי' ורגלי' שנק' מועדים לשמחה כידוע (וכמו ויספו עניים בהוי' שמחה שמעוררי' למעלה שמחה גדולה בשם הוי' (כמשי"ת) ע"י שמחה של מצוה ושמחה דתורה ותפלה שהוא ע"י אתדל"ת כנ"ל), וכמבואר למעלה בעת שהמלך בשמחה עושה משתה ושמחה ויתגלה מהעלמו בהיכלו

[יח] ואחר כל הנ"ל כו' בעצמות אא"ס ב"ה: ראה ד"ה שמח תשמח בטהי"מ תרנ"ז ע' רכ ואילך. פסקא זו

בתוס' ביאורים.

ביום חתונתו: שה"ש ג, יא.

ויספו עניים: ישעי' כט, יט.

ויצא לחוץ כו' ופורץ גדר הקדום בהנהגה מרוממו' לשפלו' וענוה וכדו' לפי שהשמח' מביא כל העלם לגילוי כו', וכך יובן למעלה שע"י בחי' השמח' עליונה שבמוה"ע ית' ממש יוצא מבחי' ההעלם אחר העלם שבפנימי' עצמותו שנק' סתימא דכל סתימין לידי גילוי דוקא שלא כפי גדר הקדום שהוא סתום ונעלם בהיכלו כולו אומר כבוד, וכמו שאו שער' ראשיכם ויבא מלך הכבוד כו' שזהו בחי' מל' דא"ס בבחי' הפנימי' ועצמו' שלו ממש שמרומם לבדו (כמו ברוממו' העצמו' ביחידה שבנפש באדם) וכמו שא' בזהר דבסוכו' בחמשה עשר יום כו' ב' מלכא בתרעא יתיב כו' (שהוא זמן שמחה למעלה. ואע"פ ששמחה זו רק בבחי' מוחי' דאימא ובחי' מקיפי' דחג הסוכו' ג"כ במקיפי' דאימא לבד כידוע, עכ"ז שמחה זו באה מלמעלה משם הוי' דמועדי' והוא בבחי' אתדל"ע בעצמו' א"ס ב"ה ממש רק שנמשך משם הארה משמחה העצמי' גם בכיני' ונקראי' מועדי' להוי' בכלל שאו נתגלה מהעלמו העצמי' מצד בחי' שמחה עצמי' דוקא, ולכך בג' רגלי' א' יראה כל זכורך את פני הוי' כו' שכל ישראל יכולי' לראות את פני הוי' בעזרה לפי שמתגלה לכל כקטן כגדול כמבוא' למעלה במלך ששמח ביותר שמתגלה בשער המלך לעין כל ומדבר עם כל אדם כו').

וענין פרצת הגדר הזה שע"י השמחה שבמוה"ע ית' היינו שפורץ גדר של מא' קו המדה שהוא הקריח שנמדד במדה ושיעור אחר הצמצום הראשון הנק' מק"פ דישת חושך סתרי' וכל מה שנגלה מאור א"ס הכל הוא רק אפס קצוה בגדר ומדה מצומצמת מאד בקריח זה, וגם הקריח הזה נק' קו המדה שמודד שיעור ומדה לכל אור ושפע באב"ע במקיף ופנימי ואר"כ (כמ"ש במ"א בענין וי"ו דוהנורא) כפי סדר ההשתלשלו' התמידי' (אף בשבתו' ויר"ט שבהן גילוי תוס' אורות מקיפי' בחר"ב שנק' קד"ש ומקראי קדש כנ"ל וכן ברה"ו ויר"כ שמתגלה גם מפנימי' המל' דא"ס להוי' מקור למלכו' כ"ע כנ"ל וביור"כ נתגלה מבחי' רעוא דכ"ר ב"ג מדה"ר כמ"ש כי בענן אראה כו', הכל הוא בא במדה ושיעור דוקא, והיינו לפי ערך אתדל"ת בהמתקו' הגבו' בחסדי' כמו בכל יר"ט בקרבנו' ועולי רגל, וכן בשבת וחדש אע"פ שא' סגור יהי' כו' ביום השבת וחדש יפת"ח מעצמו שזהו גילוי כבוד אלקי ישראל בבחי' מל' דא"ס עצמו ממש, וכן בנשמו' בג"ע עולי' מדי חדש ושבת כו' שזהו יציאתו מהיכלו לחוץ

שאו שער' ראשיכם: תהלים כד, ז.ט.

בזהר . . מלכא בתרעא: זח"ג קב, ב.

יראה כל זכורך: דברים טו, טז.

דישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

במ"א בענין וי"ו דוהנורא: ראה ס' מאמרי אדה"ו ענינים ע' נח, ובהמ"מ שם.

כי בענן אראה: אחרי טז, ב.

סגור יהי' . . וחדש יפתח: יחזקאל מו, א. וראה שם מד, א.ב.

כמו ה' יוצא ממקומו כו', מ"מ אין כל זה בחי' התגלו' לחוץ ממש רק כמו בשער הפונה קדים לבד שיפתח מהעלמו שהי' סגור כו', וגם כל זה עפ"י אתדל"ת, כמו בבהמ"ק ע"י קטרת וקרבנו' והדלקו' המנורה כמ"ש שמן וקטרת ישמח לב האדם העליון ששמחה זו עולה מלמטה למעלה, כמו מריח הקטרת שישמח לב וריח הקרבנות שנק' ריח ניחוחי וכן ע"י יין לנסכי' שמשמח אלקי' כו' וכהעלא' נרו' המנורה בשמן למאור' להאיר כל אור, ואין כל זה גורם רק בחי' שמחה למעלה שיוצא ממקומו הנעלם בשער' דחריב ובכת"ר שהוא הרצון ותענוג הנעלם שיבא לגילוי, כמו ברה"ה ויר"כ מרעוא דכל רעוין ובשבת בעונג העליון בחכ' וביור"ט בבניה ומדו' דחגי' דאצי' כידוע, שכל זה הכל עפ"י סדר ההשתלשלו' דקו המדה הנ"ל, רק שבא בתוס' אור מעצמו' המאציל לגילוי בלבד, וגם זה העיקר הוא למעלה כמו שהוא רק שבא בהתלבשו' במעשה המצו' בדברי' גשמי' כקרבנו' וקטרת והלל ומוסף ביר"ט וכה"ג שהוא לפ"ע הגבלת הכלים לגילוי אור הנעלם הזה בכלל כו', וראי' לזה שהרי לא נתגלה כל סוד ה' הנעלם שבח"ע העצמי' ולא נגלה כל עצמו' התענוג הפשוט ורצה"ע הפנימי' כמו שהוא במוה"ע ית' ממש וגם לא בחי' פנימי' המל' דא"ס כמו שהוא ברוממו' העצמו' ממש עד ימו' המשיח והעוה"ב דוקא שאז נא' ולא יכנף עוד מוריך כו' וכת"י הנה אלקינו זה ממש כמו שהוא למעלה במוה"ע והוא לפי שזה יהי' מצד בחי' השמח' העצמי' שמוה"ע ית' ממש (כמשי"ת). ועכ"ז יש גם עכשיו הארה בעלמא מבחי' שמח' עצמי' דלע"ל גם בכל מועד ורגל וכמ"כ בשבת (כמו בפסח מצד שנגלה בכבודו לנשי' ביצי"מ, ובשבוועו' בירידתו על הי"ס שזהו כמו אירוסי' ונישואי' כמ"ש ביום חתונתו' שבעת חתונתו יתגלה בשמח' עצמי', וראי' לזה ממה שא' וירד ה' על הי"ס שירד ממקומו שנק' סדכ"ס לחוץ ממש בהיכלו' דנוג' בע' שרים וא' אנכי' ממש הוי' אלקיך כו', וכן ביצי"מ א' ועברתי' כו', וכן בסוכו' בענני כב"ד שנתלבש בהן ממקיפי' עליונים שבעצמותו ממש כמו כנשר יעיר קנו על גוזליו כו' וכן ישאהו על אברתו כאם שרובצת על האפרוח' כו', ואע"פ שג' אלה הן רק בחכ' ומדו' כמו בחג השבוועו' בכת"ר תורה שירד להשתעשע בחכ' דתורה לנשי' שנק' בנים ובפסח להגן על בניו בחסדו וכן בסוכו', עכ"ז הי' נמשך מבחי' פנימי' מוה"ע ממש ויש בזה ענין יציא' וגילוי לחוץ ממקומו ממש כנ"ל וד"ל).

(ואע"פ שכל שמחו' הללו שבשבת ומועדי' ורה"ה ויר"כ וגם מה שהי' במ"ת ובנין בהמ"ק וכן ביצי"מ בפסח מורכב בדבר מה מאיזה סיבה

ה' יוצא ממקומו: ישעי' כו, כא.

שמן וקטרת ישמח לב: משלי כו, ט.

ולא יכנף עוד מוריך . . הנה אלקינו זה: ישעי' ל, כ. שם כה, ט.

ביום חתונתו . . וירד ה' על הי"ס . . אנכי: שה"ש ג, יא. יתרו יט, כ. שם כ, ב.

ועברתי . . כנשר יעיר קנו: בא יב, יב. האינו לב, יא.

והתחדשות, כמו בשבת כי בו שבת וביר"ט בפסח כחסד כו' ובשבויעו' בת"ת דתורה ובעונג שבחור"ב ורצון כו' וכן בסוכו' במקיפ"י דבינה וגם בבנין בהמ"ק ביחוד דזו"ג הוי' ואלקי' בהיכל ק"ק ע"י הקרבנו' וקטרת כו', ואין כל זה נקרא שמחה פשוטה העצמי' ממש שבלתי מורכב בדבר מה כלל וכלל אלא הוא שמחה המגעת בעצמו' דא"ס מצד עצמו ממש (כשמחת הנפש מצד עצמה לבד שבלתי מורכב אף בעונג ורצון וחכ' ומדו' כלל), עכ"ז הרי מבוא' למעלה במשל השמח' של המלך בעצמו ממש שפורץ גדר לצאת מהיכלו גם במה שמורכב באיזה דבר סיבה כמו בעת חתונתו וחתונת בנו או שכבש מלחמה או שיש עית' מיוחד' בשנה ששמח בשמחה העצמי' רק שמתלבשי' בדבר מה כו').

[יט] ושרש הענין הוא כמבואר למעלה שיש בשמחה ב' דברים, הא' מה שהשמחה מביאה מן העולם לגילוי לבד להיותה מגעת בפנימי' ועצמו' ע"כ יצהבו פניו בשמחה כו', וזהו אינו אלא גורם השינוי בהנהגה הגדור מקדם כטבע השני כנ"ל, וזהו ג"כ כל ענין הנ"ל בשינוי טבע סדר ההשלשו' בע"ס א"כ מקיף ופנימי' בקו המדה דק"ח שבסיבת השמח' עליונ' באתדל"ע בעת רצון מיוחד כמו במועד' להוי' ובשבת שיוצא מבחי' ההעלם דחכ' ועונג העליון לגילוי ביתר מכפי המדה דק"ח מסדכ"ס כו' כמו וקראת לשבת עונג העליון וכה"ג בר"ה ממל' דא"ס מהתנשאו' שמצד עצמו שנק' מלך הקדוש וביר"כ מעצמו' התענוג הפשוט שנק' רעוא דכ"ר כו', והכל בא בגילוי בהארת פנים העליוני' שזהו כמו בחי' הארת תרין תפוחין בתיקון ואמ"ת דאנפאה דמלכא נהיר' וכל דינין מתעברי' כו' אז נמתקו כל הדינין ביותר מכפי קו המדה אף במשפט החכ' דתור' כידוע, וזהו נק' פרצת גדר בטבע הנהוג מכבר, וכמו שבשמח' מגלה כל העלם בפנימי' וחיצוניו' וכמ"ש מלכא בתרעא יתיב כו', וכל זה אינו רק תוס' גילוי אור מן העלם מלמעלה מן ההשתלשו' דק"ח להאיר בהוי' ואלקי' שנק' סובב וממלא כו', ששרש כל זה אינו מגיע רק במל' דא"ס שלפני צמצום דמק"פ שיאיר בר"ה מסדכ"ס דלמת"ב להוי' מאיר בקר"ח עד שמתגלה במצחא דע"י ביר"כ כו', והיינו לפי שע"י השמחה שמגיע בעצמות מביא לידי גילוי מבחי' ההעלם להאיר הארת פני' לעשו' שינוי בגדר הקדום, והוא מה שנק' קדוש הוי' יתגלה מלמעלה למטה בדילוג הערך כמו מדלג על ההרים ומקפץ כו' ולשנו' מאור החסד בכלי הגבו' וממקיף פנימי וכה"ג (כמו בענני כבוד). אבל מדרג' הב' בשמחה זהו שהיא מצד עצם עוצם הרוממו' שמתנשא בנפשו כמו שהוא למעלה מנר"נ כו' אלא כמו שהוא במקיף דעצמות

[יט] ושרש הענין הוא כו' בשמחה ב' דברים כו': להבא להלן, ראה גם ד"ה שמח תשמח בסה"מ תרני" ע' רלב ואילך.

הארת תרין תפוחין . . . דאנפאה . . . וכל דינין מתעברי': ראה ע"ח שער א"א (ש"ג) פ"ט. זח"ג קלג, ב [וציוין ע"ז יותר במ"מ לעיל ח"א ע' קצז].

דיחיד' כו' שלמעלה מנר"נ דאד"ם שבזה ישתנה ויתבטלו כל כוחו' דנר"נ בכלים להתהפך מן הקצה גם בטבע ראשון כנ"ל.

והדוגמא מזו יובן למעלה בכח' השמח' העצמי' דמקיף העצמי' דאור א"ס שהוא בגילוי פנימי' ועצמו' דמל' דא"ס כמו שהוא בעצם פנימי' הרוממו' דעצמו' שלמעלה גם ממקיף דרצון ותענוג וחכ' כו' שאז יהי' שינוי גם בעצם המדו' דא"ס מדין לחסד וטוב מן הקצה כו', והיינו לפי שיתגלה מעצם הרוממו' שלו למטה מטה כמו שהוא למעלה מעלה ממש בשוה ולא בדרך גילוי ההעלם לבד הנ"ל, ואז מה שהי' נק' סדכ"ס דלמת"ב אפי' מח' דמל' דא"ס העצמי' ומח' שלמעלה ממנה כנ"ל לפי שאין ערוך כלל אל עצמותו ממש, אך ע"י שמחה העצמי' הזאת הנה יוצא ממקומו מעצם הרוממו' ממש להיו' למטה ממש ולא יהי' הפרש כלל בין מעלה ומטה, ומה שלא הי' שום א' בעולם תפיס' ב"י יהי' הכל בא בגילוי לכל, וכ"ש בחי' רצון וענוג וחכ' הנעלמי' שלא יהיו בבחי' העלם ולא יהיו נק' סוד ה' מאחר שהוא עצמו ית' יתגלה עד שישובנה גם בכל הטבעי' דאדם במדו' דרצון העצמי' כנ"ל וד"ל.

ונמצא דשרש השמחה הוא רק במה שהיא בפנימי' ועצמו' דא"ס ב"ה ממש ומוזה יבא ענין גילוי ההעלם שלו אף ברצון וחכ' ומדו' בע"ס דאצי' במקיף ופנימי כמו שבת ויר"ט ור"ה ויר"כ, רק שיש בזה שני אופני', הא' מה שמח' זו העצמי' באה למטה בהשתלשלו' דסובב וממלא בהוי' ואלקי' דחרי"ב ומדו' להיו' גם בהם השמח' לגילוי ההעלם בכת"ר ובחכ' ובינה מעילה לעילה כו', וע"י העלא' מ"ן מלמטה כמו במצות השייכי' לג' רגלי' ולשבת וכה"ג בכל מצוה שעושה יח"ע דקודב"ה ושכינת' שיש בזה שמחה למעלה כו', ובכלל העולה על הכל הי' בחי' השמח' שמצד עצמו בלי אתדל"ת כלל ביצ"מ ובמ"ת וגם בבנין בהמ"ק כנ"ל וד"ל. והאופן הב' זהו מה שיהי' בבנין בהמ"ק דמשיח שיתגלה מהעלמו דבחי' סדכ"ס עצמו למטה כמו למעלה ממש, וזה באור א"ס שבח"ע העצמי' ופנימי' כמו שהי' במ"ת ב"י הדברו' בנגלה בפכ"פ כו', והעיקר בעוה"ב בגילוי מוה"ע ית' מעצמו' התענוג הפשוט שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש למטה כמו למעלה ממש בלי אמצעי כלל, והוא שלא ע"י בחי' ההשתלשלו' דסובב וממלא כלל (כמשי"ת).

[כ] ובכל הנ"ל יובן בדרך כלל מה שא' שמח תשמח ריעים האהובים, פי' שע"י בחי' שמחה העצמי' שישמח ה' בעצמו מצד בחי' שעשועי' העצמי' שבעצמו' אא"ס ב"ה ממש שאין אתדל"ת בכלל מגיע לשם אפי' בשמחה ש"מ ותור' הקדומ' משום דלמת"ב כלל אפי' מח' דמל' דא"ס עצמו כנ"ל, ומשמחה זאת העצמי' שמח תשמח גם לריעים האהובים שהן בחי' משפיע ומקבל שבא בסדר ההשתלשלות מבחי' הקר"ח בבחי' סובב וממלא בכלל כנ"ל שנק' בשם חתן וכלה, והיינו כדי שיוכלו להתיחד ב' שמו' דהוי'

ואלקי' ביח"ע שנקרא' ריעי' האהובי' כאהבת המשפיע למקבל והמקבל למשפיע כנ"ל שע"י בחי' שמחה דוקא יתחברו יחד, והוא בבחי' מקיף דחופה כמו שא' דאין שמחה אלא בחופה דוקא, וכמ"ש כי על כל כבוד חופה ב' מיני כבוד כבוד העליון דמשפיע שנק' חת"ן וכבוד התחתון שנק' כל"ה, וכמ"ש והוא כחתן יוצא מחופת"ו דקאי במ"ת שא' ביום חתונת"ו וכן כחת"ן יכהן פא"ר בעטרה שעטרה לו אמ"ו וכו', ושמחה זו שעל בחי' חתן בחופת"ו נמשך מבחי' שמחה שלמעלה בעצמו א"ס ב"ה. והו' שמח תשמח שמח לדכורא בחי' סובב כו' שיהי' לו רצון להשפיע כו', והיינו כאשר אין אתדל"ת כלל לעורר אתדל"ע במשפיע ומקבל שהוא הוי' ואלקי' להי' בבחי' סובב וממלא כמו להי' רצון במל' דא"ס להי' מאיר בקר"ח בכלל כו' כנ"ל, אזי מתעורר באתדל"ע מצד עצמו בעצמו אא"ס שלמעלה גם ממל' דא"ס ע"י בחי' השמחה הזאת שהיא בבחי' מוה"ע ממש ביתר שאת ויתר עז להאיר מאור העצמו ממש למטה גם בהשתלשלו' דסובב וממלא בגילוי מן ההעלם דעצמו הרבה יותר מכפי המדה דקו המדה שבק"ח ע"פ גדר הקדום כנ"ל, מטעם הנ"ל שהשמחה בעצמו פורץ גדר ומביא כל סתום והעלם לגילוי אף בעונג ורצה"ע הקדומה להאיר למטה עד ע"ס דאצי' הכלולי' בשם הוי' שנק' סובב כ"ע לגבי כ"ע שכלולי' במל' דאצי' הנק' ממלא, וכמו בשבתו' ויר"ט שנק' מועדי' לשמחה ועונג בחו"ב ומדו' ביתר מכפי המדה הראשונה כנ"ל, וכענין ג' רגלי' שירא' כל זכורך כנ"ל, שזוהו ענין תשמח לנוק' (שזוהו זמן שמחתינו' וישמחו בך כו' ממש), דכמו שמביא כל העלם דעונג ורצה"ע וחי' במדו' דז"א ע"י שמחה העצמי' שמאיר גם למטה לשמח לדכורא (כמשי"ת בסמוך), כך משמחה זו עצמה נמשך גם לבחי' המקבל שהוא שנק' שכינה גם בשרש נש"י למטה שיוכלו ע"י שמחה זו לעלו' וליראו' בעזרה לקבל פני הוי' בשמחה כו', וכה"ג בכל שמחה של מצוה כמו העלא' דמצות כקרבנו' וקטר"ת וכל העלא' מ"ן במ"ע ול"ת כו' ותפילי' שיהי' יח"ע דהוי' ואלקי' הרי עוזר ומושיע למקבל בשמח' זו כדי שתחפוץ להתייחד ולהי' אל אישה תשוקת', וכמו שאו' משמח חתן וכלה כמו שמצוה לשמח לכלה כמו לחתן כענין כיצד מרקדי' לפני הכל"ה כו' (אך כל זה בשמחה העצמי' שישמח גם לחו"כ שנק' ריעי' האהובי' כמו במ"ת ובהמ"ק, אבל לע"ל יהי' גילוי אור העצמו' דא"ס ב"ה ממש למטה כמו שהוא למעלה ממש בשוה ע"י שמחה דעצמו' שמגלה עצם הרוממו' כנ"ל אזי לא יהי' [ע"י שמחה לשמח ריעים] האהובי' כמו חו"כ משפיע ומקבל כלל, וכמו ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתי' כו' (כמ"ש במ"א).

דאין שמחה אלא בחופה . . . כי על כבוד . . . והוא כחתן . . . כחתן יכהן . . . בעטרה שעטרה: סיכה כה, ב. ישעי' ד, ה. תהלים יט, ו. ישעי' סא, י. שה"ש ג, יא.
 כיצד מרקדין: כתובות יז, א.
 ועמדו רגליו . . . (כמ"ש במ"א): זכרי' יד, ד. וראה להלן ד"ה להבין שבברכה ראשונה אות ל"ג.

וזהו שא' עוד כשמחך יצירך בג"ע מקדם כו', פי' בא במא' זה לחזק דבריו הראשוני' שא' שמח תשמח שמדבר באתדל"ע שמצד עצמו בבחי' שמחה העצמי' דוקא שישמח גם לריעי' האהובי' ע"י שמח' זו כדי שירצו להתייחד כו' כנ"ל, ואע"פ שאין אתדל"ת כלל לעורר שמחה בהוי' ואלקי' שנק' ריעי' האהובי' (כמו בשמחה ש"מ ובהעלא' מ"ן דתפלה וק"ש ואהבה ויראה ומס"נ כו') (וכידוע דא"א להשפעת משפיע בלא שמחה שהיא מביא' ההעלם לגילוי וירידת העצמו' שלא כפי גדרו הקדום וכן במקבל א"א לעלו' ולחפוץ ביחוד כ"א בשמח' שזהו ענין מצות שמחת חו"כ, אבל או' לראי' ולדוגמא ששמחה כזאת מעצמו ומאליו דוקא שלא ע"י אתדל"ת כבר הי' לעולמי' כן שגם שמחה זו היתה בשביל לשמח למשפיע ומקבל כמו שעכשיו נק' ריעי' האהובי' חו"כ כנ"ל, והוא מ"ש כשמחך יצירך בג"ע כו' שזהו יצירת אדה"ר בג"ע בחומר וצורה (כמשי"ת) שהי' משמח לאדה"ר וחוה אשתו (כמשי"ת), שבודאי שמחה זו היתה מצד עצמו שלא ע"י אתדל"ת כלל רק מעצמו כדי לשמח אדם ואשתו (שזהו כמו שמצוה לשמח חו"כ שזהו דוקא בגדולי הדור כידוע), ואמנם שמחה זו הוא שעושי' בנפשו רק כדי לשמח חו"כ לבד כו' ואין זו כמו שמחה העצמי' ממש שמצד עצמו ממש כמו שיהי' לעיל דכתי' שם נשמחה בו כו', ואמנם לפי ששמחה זו לשמח חו"כ גדולה וכוללת כל שמח' ש"מ בכלליו' דציור אד"ם אדמ"ה לעליון ממש כמשי"ת ע"כ ודאי הרי היא שמחה זו מצד עצמותו ממש שמזה דוקא שמח תשמח גם ריעי' האהובי' כשמחך יצירך כו' ג"כ משמח' דעצמו' ממש (וזהו שמח תשמח ל' עתיד לעיל דוקא). וזהו המשך הדברי' שמח תשמח גם עכשיו לריעי' האהובי' כמו אותה השמחה שכבר הי' כשמחך יצירך כו' שהוא לאחר שנוצר אדה"ר בג"ע, ופי' מקד"ם מקדמונו של עולם דוקא (כמשי"ת).

[כא] ובאמת יש להבין בזה מה זה שתולה שמחה זאת ששמח תשמח לריעי' האהובי' שהיא כשמח' ששמחך יצירך בג"ע מקדם דוקא דמה שייך ענין אדה"ר לענין לריעי' האהובי' הנ"ל. אך הנה ידוע שעיקר תכלית המכוון שהי' בבריאי' והשתלשלו' העולמו' בכלל גם בראשית הצמצום דעצמו' אא"ס בקר"ח להיו' בבחי' סוכב וממלא כנ"ל לא הי' רק בשביל בריאת האדם לבד, וכמ"ש בבריאי' אדם כל הנק' בשמי דוקא ולכבודי' בראתיו יצרתיו כו', פי' ולכבודי' ממש כמ"ש בזהר בגין דישתמודע"י ל' דהיינו שע"י האדם דוקא שנברא ונוצר בצלם האלקי' וע"י תו"מ שיעשה האדם בראתיו יצרתיו כו' (בג' מדרגו' דנר"נ ב"ע, ובחי' אדם דעשי' ברמ"ח מ"ע עולה על הכל, וד"ש אף עשיתיו לרבנותא משום דנתב"ס דוקא לפי שנתאוה ה' להיות לו ממש דירה

שם נשמחה בו: תהלים טו, ו.

מקדמונו של עולם: ראה ב"ר פלי"ה, ז. וראה לעיל ח"א ע' צו וע' רלב. וש"נ. ולהלן קרוב לסוף

המאמר.

כל הנק' בשמח' ישע"י מג, ז.

שנתאוה... דירה בתחתונים: תנחומא נשא טו. ועוד.

בתחתוני' כו). ואע"פ שהשתלשלו' העולמו' מבחי' הקר"ח באב"ע גם בהם נמשך שם הוי' ואלקי' והיינו ע"י בחי' הרצון וחו"ב ומדו' שנמשך מעצמו' א"ס ב"ה בקר"ח עד ע"ס דאצי' הכלולי' בשם הוי' שנק' סובב כו', אבל מ"ש באדם לכבודי' בראתיו זהו כבודי' דמל' דא"ס בבחי' הפנימי' ועצמי' דא"ס ב"ה ממש כמא' ישראל עלו במח' שמח' זו למעלה גם ממח' ורצון להאציל כו' (וגם למעלה ממל' דא"ס העצמי' הנ"ל ולמעלה גם ממח' דח"ע דתוה"ק שהיתה שעשועי' אצלו כו', וראי' לזה ממה שא' במדרש דו' דברי' קדמו לעולם תורה ותשובה ובנין בהמ"ק ושמו של משיח כו' ומחשבתו של ישראל קדמ' לכולן כו' וכמו שא' במי נמלך בנש"צ כנ"ל, לפי שגם אור הח"ע בפנימי' דתוה"ק נשלמה ע"י ישראל למטה דוקא כמ"ש אז ראה ויכפרה כו' עד ויא' לאדם דעשי' דוקא הן ירא' ה' היא חכמה של מעלה וסומ"ר בינה ש"מ כו'), ואפי' חכמ' דמע"ב שנמשך מח"ע דתוה"ק כמ"ש בראשית בחוכ' כו' ג"כ ע"י ישראל שנק' ראשית כמ"ש תנאי ה"י כו' שיקיימו התו"מ כי על ידם דוקא יהי' אתדל"ע בפנימי' ועצמו' דא"ס בתו"מ ויהי' יח"ע דהוי' ואלקי' בבחי' המשכה הפנימי' דא"ס בקר"ח באב"ע כו' להיו' סובב וממלא ברצון וחו"ב ומדו' בבחי' חיצוני', וכמ"ש אם לא בריתי כו' וכן ואשים דברי' בפ"ך דוקא לנטוע שמי"ם כו' שאין העולם מתקיים כו', וכמו ביח"ע דהוי' אחד בק"ש ע"י מס"נ דישאל דוקא שממליכי' אותו בשמי' וארץ שהן בחי' סובב וממלא, וכמ"ש אתה הראית לדעת כי הוי' כו' את"ה דוקא מיחד יחוד פנימי דהוי' ואלקי' בתו"מ כנ"ל וד"ל.

ושרש הענין הוא לפי שהאדם נברא ונוצר כחומר וצורה בצלם דאד"ם העליון ושרשו בבחי' הפנימי' ועצמו' דא"ס ב"ה ממש וכמ"ש ויפח באפיו נ"ח דמאן דנפח מתוכי' כו' והוא נשמת' דפרחא מחי העולמים עצמו שהיתה כלולה במוה"ע ית' ממש (ככה המוליד שבנפש האדם שמוליד בדמותו כצלמו ממש בחי' נפש שלימה בשכל ומדו' כמוהו ממש וכך נש"צ שעלו במח' כנשמ' אדה"ר כו', ומטעם זה מח' דנש"צ קדמ' לכולן אף לתוה"ק וד"ל). וזהו ויצר הוי' אלקי' שזהו בחי' פנימי' דהוי' ואלקי' כמו שהוא בשרש דצלם האד"ם העליון דנק' אד"ם אדמ"ה לעליון ממש, ולכך נברא אדה"ר בסוף הכל דוקא

דו' דברי' קדמו לעולם: ראה ב"ר פ"א, ד. מדרש תהלים (באבער) ז, יב. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' שע.
אם לא בריתי . . ואשים דברי' . . שאין העולם: ירמי' לג, כה. ישעי' נא, טז. שבת ק"ט, ב: אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות כו'.
אתה הראית: ואתחנן ד, לה.
ויפח באפיו . . דמאן דנפח: בראשית ב, ז. זוהר - מובא בתניא רפ"ב ובאגה"ק סט"ו. [ובסה"מ, אתהלך לאוניא' ע' קה: שאמחזיל ע"פ ויפח באפיו כו']. וראה בהנסמן בלקוטי הגהות לתניא ע' ט.
נשמת' דפרחא: ראה זח"ב קלח, א.
ויצר הוי' אלקי': בראשית ב, ז.

לפי שבו דוקא נשלם הכל, כי כל מה שנברא בוי"מ בצומח וחי וגם למעלה כמלאכי דמרכבי כמו פני ארי' ושור כו' וגם כל מה שנמשך מסובב כ"ע דשם הוי' דאצי' ביי"מ מבחי' הרצון וחכ' הקדומ' (ששיער בעצמו בכח במח' הכללי' כנ"ל) הכל ה' רק בשביל האד"ם שנברא ביום הוי"ו שהוא סוף הכל והוא שלימו' שמשלים לכל ההשתלשלו' לפי שבשבילו ה' עיקר המכוון כמ"ש בו לכבודי' ממש כגין דישתמודע"י לי' ע"י נש"צ בתו"מ למוה"ע ית' ממש כנ"ל וד"ל.

[כב] והנה מטעם זה שמח הקדב"ה בעצמו ביצירת אדה"ר בשמחה יתירה בבחי' העצמו' ממש יותר משמחה ועונג שהי' לו בכל מע"ב אע"פ שא' וירא אלקי' את כל אשר עשה והנה טוב מאד, אבל ביצירה דאדם לפי שזה ה' עיקר המכוון בכל מע"ב מתחלת הרצון והמח' (כענין במי נמלך כו' כנ"ל) ה' לו שמחה עצמי' ביותר להיותו בצלם אלקי' ממש ועל ידיו יושלם הכל כמ"ש אשר ברא אלקי' לעשו' לתקן ע"י האדם (כמ"ש אחר וקדם צרתני אחר למע"ב וקדם למע"ב מטעם הנ"ל). וזהו שא' כשמח"ך יצירך בג"ע דהיינו בבחי' השמחה העצמי' שהי' להקדב"ה ביציר' האדם בג"ע, שאדה"ר ה' יציר כפיו ממש בצור' וחומר כמ"ש ותשת עלי כפכה וכמא' שעה ראשונה צבר עפרו ועשאו גולם כמ"ש גלמ"י ראו כו' וכת' ויצר ה' אלקי' כו' עפר כו', שזהו יחוד והתכללו' דנשמה בגוף דוקא כמ"ש יצרתיו אף עשיתיו, והי' עדיין בחי' הנוקב' כלול בדכר באחת מצלעותיו עד שלקח הצלע ובנה בנין הנוק' בפרצוף בפ"ע כמ"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע כו' ויביאה אל האדם כו' ואז נשלם יותר פנימי' הרצון והעונג שביציר' אד"ם במה שהתקין לו ממנו בנין הנוק' שבלעדה אין שלימו' לאדם, והיינו ביחוד משפיע ומקבל להוליד תולדו' נשמו' ולעשו' יח"ע באצי' כו' שאינו אלא ביחוד מ"ה ובין דכר ונוק' כא', שזהו שנק' למעלה ריעי' האהוב"י דהוי' ואלקי' כנ"ל, וכנ"ל דזהו ענין שמח תשמח שמח לדכורא תשמח לנוק', ולאחר שא' והתקין לו ממנו בנין עדי עד ושוש תשיש כו' שזהו שלימו' התולד"ה דמשי"ח בקיבוץ גליו' ע"כ שמח תשמח ריעי' האהובי' (שהן חר"ב), וכמו אם הבנים שמחה כו' שהוא שלימו' דאדה"ר ביצירתו (כידוע בענין אדם אד"ם דוד משיח). ונמצא דשמחה זו ה' בשלימו' הכריא' דאדם ואשתו, ולא

וירא . . והנה טוב מאד: בראשית א, לא.

אחר וקדם . . אחר למע"ב: תהלים קלט, ה. ב"ר רפ"ח. [וראה בהנסמן עוד בהמ"מ בס' מאמרי

אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' אישסד].

ותשת עלי כפכה . . שעה ראשונה . . גלמי ראו: תהלים קלט, ה. טו. ראה סנהדרין לת, ב.

ויבן ה' אלקים . . ויביאה: בראשית ב, כב.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

כידוע בענין אדם דוד משיח: ראה ס' הגלגולים ספ"א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצו, ובהמ"מ

שם.

בשעת יצירה לבד ה' שמחה זו אלא בשעה ששימח לאדה"ר בחופתו דוקא, וכידוע שהקדב"ה נעשה שושבין לאדה"ר ואשתו ועשה להם חופה אחת על שניהם שהוא המשכת אר"מ על החרי"כ שמכח מקיף זה הוא שיצליחו ביחודם אח"כ להוליד נשמו' כו', וזהו כשמחך יצירך בג"ע בשמחה שבחופה שעשה להם (ומ"ש כשמחך ל' יחיד ולא נז' שמח' לנוק' שהיא חוה, לפי ששמח' כלה נכלל בשמח' חתן כמ"ש משמח חרי"כ כו' (כמשי"ת).

והנה ודאי ששמח' הזאת ששמח לאדה"ר בחופתו ה' מצד עצמו שלא ע"י אתדל"ת כלל רק מצד עצמו דוקא, והוא מבחי' השמח' שבעצמו שהוא מה שהי' עיקר המכוון בתחלת הרצון להשתלשלו' דהוי' ואלקי' במע"ב שנק' סובב וממלא כי ה' רק בשביל האדם מטעם הנ"ל, ועיקר שלימו' דאדם הוא ביחוד בחופה שע"י יהי' כל יח"ע בפנימי' האור דאיס' שיהי' לו קשר וחיבור באבי"ע ע"י האדם דוקא, ע"כ משמחה זו שמח לאדה"ר שיוכל להיות' כח ביחודו להוליד נשמו' ולעשו' יח"ע, והיינו בשמחתו העצמי' ששמח בו ביותר הוא שנמשך שמחה לאדה"ר, כענין משמח חתן שצ"ל בעצמו בשמח' וא"ל לא יוכל לשמח לחתן ושמח', ושמח' עצמו גדולה כ"כ עד שמשמחה זו יכול לשמח גם חרי"כ. וזהו שמסיים כשמחך יצירך דקאי על דבריו הראשוני' שא' שמח תשמח בשמחה העצמי' גם הריעי' האהוב' בפרט בכל יחוד עליון כמו ששמחך יצירך בכללות בשמח' דעצמו דוקא וד"ל.

[כג] ומעתה יש להבין מה שא' כשמחך יצירך בג"ע מקד"ם דוקא. כי הנה פי' מקד"ם זה היינו מבחי' קדמונו של עולם שנק' קדמון לכל הקדומי' והוא שנק' תחלת כל התחלו', דכמו שנק' אין סוף להתפשטו' בעולמות כך הוא למעלה בעצמו נק' קדמון לכל קדם, כי הרי מבוא' למעלה דכל מח' ורצון הקדום אפי' מל' דאיס' זהו בכלל מקור ותחלה לסוף להיות' מל' כ"ע, אבל עצמו' איס' ממש נק' קדמון הוא מקדם לכל בחי' מקור לשפע השתלשלו' אלא כמו שהוא יחיד לבדו ממש דלמת"ב כלל כנ"ל, ונק' יחיד חי העולמי' כו' שלמעלה ממל' דאיס' בקו"ח, ואז לא ה' ענין העלא' מלמט' לעורר הרצון ותענוג אף במל' דאיס' עצמו (רק בחי' העונג ושעשועי המלך בעצמו ממש כנ"ל ובמי נמלך בנשמתן של צדיקים שהיו כלולי' בו ממש כנ"ל שהוא האדם שנפח באפיו נ"ח), עד שנברא האדם ויניחהו בג"ע לעבדה שאז ה' העלא' מ"ן מאדה"ר במ"ע ברוחניו' שנק' אתדל"ת לעורר אתדל"ע משא"כ קודם לכן (הגם שהי' נש"צ במח' העצמי' הרי היו כלולי' בתכלית), ולזאת ודאי שמחה זו ששמח לאדה"ר בחופתו כנ"ל זה ה' משמחה שמצד עצמו ממש (אע"פ שזה ה' מצד ששמח ביציר"ה דאדה"ר ביותר כנ"ל, גם זה אינו רק לפי שהוא בצלמו כדמותו בבחי' פנימי' ועצמי' ממש וכאב שמשמח לבנו שנמשך משמחת הנפש מצד עצמו ממש) מאחר שהי' משמח לאדה"ר שבדאי ה' זה משמח' עצמותו ממש שאין כל העלא' מ"ן מלמטה בשמח' מגיע לשם כלל לפי שאין

ערך לשמח' שישמח ה' במעשיו או גם בהעלא' דקטרת ושמן שישמח לב ואפי' לא שמח' שבח"ע כו' כנ"ל (רק שמחה ש"מ בלבד (כמשי"ת) שזהו מצד בחי' ההשתלשלו' כנ"ל, דמקור הראשון לכל ההשתלשלו' דקריח זהו רק מל' דאיס שגם מח' זו אין ערוך לו כלל כמ"ש לך ה' הממלכה כו' (אבל בשמח' חופה דאדה"ר זהו בשעשועי המלך בעצמו ממש שהיא בבחי' עצמו' איס ממש כמו שהוא מטעם הנ"ל).

וזהו שאנו מבקשי' שמח תשמח ריעי' האהובי' דעכשיו הגם שריעי' האהובי' הללו באי' בבחי' ההשתלשלו' דסובב וממלא כו' שיהי' שמחה זו כשמחה ששמחך יצירך בג"ע מקד"ם דוקא דהיינו מקדמונו ש"ע כנ"ל. והענין הוא כידוע דעכשיו אע"פ שיש יח"ע למעלה באצי' כמו ביחוד דזו"ג ואריא שנק' ריעי' האהובי' בכלל, הי' תלוי לפי ערך אופן אתדל"ת במעשה התחתוני' דוקא שכמים הפאי"פ כו' מעוררי' שמחה בשם הוי' ואלקי' שיתייחדו, כמו ויספו ענוי' בהוי' שמחה והוא מה שישמח הוי' במעשיו כנ"ל, וכמו ע"י הקרבנו' בבהמ"ק הי' יח"ע להמתיק הגבו' בחסדי' העליוני', אבל הי' זה רק במדה ושיעור עפ"י מא' קו המדה שמודד כל העלא' מ"ן והמשכו' מ"ד כו' כמה יהי' גילוי ההעלם בתוס' אורי' ומוחי' חדשי' (וגם הי' יניקה מיח"ע הזה אף לנוגיה דבי"ע בחיצוני' ותמצית כמו העשן דמערכה כו', ובזמן הגלו' מקבלי' ע"ש מהפנימי' ג"כ בסוד גלו' השכיני', והוא כמו ענין מיעוט הירח בפגימ' הלבנה שנק' מאור הקטן כו', משא"כ לעיל א' והי' אור הלבנה כאור החמה ממש שזהו כמו שהי' שני מאורו' הגדולי' בשוה כמו קודם שמיעט' הירח א"ע כו', ולמעלה היינו כשזו"ג שוין בקומתו, והוא כמו ענין אדם וחוה קודם החטא שהיו שניהם ערומי' כו' בלי לבוש דנוגיה שאין מסתיר על הוי' ואלקי' כלל כו'.

וזהו ענין שמח תשמח לריעי' האהובי' שמדבר לעיל בתשלום הברורי' דרפ"ח כו' (וכתנות ע"ר יהי' בא') (שהרי ברכה זו דשמח תשמח הוא אחר קיבוץ גליו' שמשמח ציון בבני' כנ"ל) וע"כ מבקשי' שיהי' גם עכשיו עלי' דריעי' האהובי' ביח"ע ויח"ת דהוי' ואלקי' כמו שתשמח אותם לעיל שיהי' אז כמו שהי' באדם וחוה קודם החטא ששמח לאדה"ר בחופתו' בשמחה העצמי' בג"ע מקד"ם דוקא, שזהו בעצמו' איס ממש כנ"ל שאין אתדל"ת דהוי' ואלקי' בסובב וממלא אף בתו"מ ואוי"ר במס"נ מגיע לשם כלל וכמ"ש אם צדקית כו',

לך ה' הממלכה: דהייא כט, יא.

ויספו ענוי' בהי' שמחה: ישעי' כט, יט.

העשן דמערכה: ראה זח"ב קמא, א. רמב, ב. ע"ח שער קליפת נוגה (שמ"ט) פ"ג. וראה ס' מאמרי

אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' איקפח. דברים ח"א ע' מב. נ"ך ע' תקיג. ובהמ"מ שם.

והי' אור הלבנה... שניהם ערומים: ישעי' ל, כו. בראשית ב, כה.

וכתנות עור יהי' בא': ראה לעיל ח"א ריש ע' סו. ושי"ג.

אם צדקית: איוב לה, ז.

כי גם המצו' שהו' פנימי' רצה'ע למעלה בעצמו' א"ס שא' רחבה מצותך מאד' היו מקור להמשכו' רצונו וחכו' ומדו' בעולמו' עכ"פ משום דסוף מעש' עבמ"ת (רק שמח' ש"מ הוא למעלה גם מן המצו' עצמו' (כמשי"ת), אבל בחי' השמח' ושעשועי' שבעצמותו ממש היו מבחי' הפנימי' ועצמו' שלו באתדל"ע העצמי' ממש (וכנ"ל במדרג' הב' שבשמחה שהוא ברוממו' הנפש בעצמ' ממש) שפורץ גדר גם בטבע העצמי' כנ"ל ע"כ בכח שמח' כזו להיו' התגלו' פנימי' ועצמו' דא"ס למטה ממש כמו למעלה שהוא למעלה מכל עיקר ומקור ההשתלשלו' (למעלה גם מעוה"ב שהוא בשכר המצו' עכ"פ כו'). וזהו מקד"ם לכל ההשתלשלו', וכמו ומקד"ם אשר לא נעשה שאינו בא בבחי' תחלה וסוף כלל כנ"ל וד"ל. וזהו ענין הבקשה הזאת שמח תשמח כו' כשמחך יצירך בג"ע קודם החטא מקדם דקדמון לכל כו' בשמחה שבעצמותו ממש כנ"ל, כך תשמח גם עכשיו לריעי' האהובי' דעכשיו שהן נק' חר"כ למעלה אע"פ שבאי' בבחי' ההשתלשלו' דטובב וממלא שיהי' כח היחוד שלהם תמיד רק מבחי' השמחה שאתה תשמחם מבחי' שמחה העליונה שבעצמותו ממש שלא עיי' שמח' שבא מאתדל"ת כלל אלא תשמח בעצמך לריעי' האהובי' כמו בכל מועד ושבת וכל יום בק"ש ותפלה כמו ששמחת לאדה"ר בג"ע מקד"ם דוקא, והוא כמו שיהי' לעיל שיהי' הוי' אחד ושמו אחד כו', וכמו שהי' באדם וחוה בג"ע קודם החטא (כנ"ל שזהו אד"ם אדמי' לעליון ממש כמו שהוא בעצמו' א"ס בכח החכ' דמ"ה העצמי' כך מ"ה שם בנו' בנשמת אדה"ר דכח המוליד יוליד בדומה לו ממש כנ"ל וד"ל).

[כד] והנה* עדיין יש להבין בענין שמח תשמח ריעי' האהובים שהוא לשמח אותם בשמחה העליונה דעצמו' א"ס ב"ה ממש איך יכול להיות שיומשך ויתקבל אור שמחה העליונה העצמי' דעצמות א"ס ב"ה בריעי' האהובי' שהן בבחי' ההשתלשלו' אחר הצמצום בקר"ח כו', שודאי א"א להיות בהם בחי' השמחה רק כפי ערכם בצמצום דהשתל' בקו המדה כנ"ל (ובאמת כבר הי' לעולמי' כן והוא במ"ת שהאיר ה' פניו בשמחה שבעצמותו כמ"ש ביום חתונתו וביום שמחת לבו וכמו והוא כחתן כו' ששמח בעצמו, אף שיריד' זו לצורך השפעה לחוץ שהוא להשפיע אור דתו' לכנ"י, אבל זהו בבחי' עצמי' ופנימית ובבחי' מקיף דחופה כמו מקדש עמו ישראל בחופה וקידושי', וכמו"כ מאחר שפב"פ דיבר ה' כו' הרי קבלו כנ"י אור שמחה זו בעצמותם עד שעכ"ד פרחו נשמתן כו', וגם עכשיו יש שמחה כזאת בכל מי שקורא ושונה או עושה מצוה, וכמו שאו' וישמחו בך ישראל מקדשי שמך ב"ך ממש אף שאין ערך כלל

מה שם בנו: משלי ל, ד.

[כד] והנה: עד כאן נדפס מגוכ"ק אדהאמ"צ, ומכאן ואילך חסר לפנינו. ונדפס ע"פ כתב-יד מעתיקים. ביום חתונתו. . והוא כחתן: שה"ש ג, יא. תהלים יט, ו.

בע"ג לבלתי בע"ג כלל). הענין הוא לפי שג' קשר' הן בבחי' עצמיו' ופנימיות ישראל ואורייתא וקוב"ה, שנש"י מתקשראן באורייתא בעצמיו' ואורייתא בקוב"ה בסדכ"ס דלית מחשבה תפיסא בני' כלל וכנ"ל במ"ש במי נמלך בנש"צ לכך יוכלו נש"י ע"י תר"מ לשמוח בשמחה העצמיו' דאיס ממש משום דכולא חד (וכמ"ש מ"ה שמ"ו ומ"ה שם בניו דקאי בב' דברים בנש"י ובתו' אור דהיינו בחי' מ"ה דח"ע שנמשך מעצמיו' דח"ע דאיס הכלולה במהר"ע ית' (שהוא כמו כח של השכל שנק' משכיל ההיולי שמתאחד בעצם הנפש ממש שנק' מפני זה נפש השכלי' דוקא להוליד בדמותו נפש שכלי' ולהשכיל כל חכ', שבודאי מה שיליד בדומה לו גבוה יותר ממה שישכיל כל שכל ומדות דאדם. וא"כ שרש נש"י שבעצמו' כבן במוח האב בכחי' אדם כאור נשמת אדה"ר שהי' כלולה בעצמותו כנ"ל זהו מ"ה שם בניו שגבוה ממ"ה דחכ' דתו' אור שיצא מכח עצמות החכ' דאיס, ולכך לפעמים ישראל נק' חתן והתו' נק' כלה מאורשה כמ"ש במ"א.

אך הנה מבואר למעלה בשרש ענין השמחה שכתבעה לפרוץ גדר להביא מן ההעלם לגילוי ביותר מכפי המדה הגדורה מכבר, וכמו המלך בשמחתו העצמיו' יצא חוץ להיכלו ולדבר עם כל אדם כו', ומזה יובן ג"כ למעלה שמחמת שמח' העצמיו' דעצמו' איס ממש דוקא הוא שעושה פרצת הגדר כו', שזהו מה שנתגלה אור שמחה העליונה ונמשך ג"כ למטה מטה להיות גם בהם בגילוי אור ובתוס' גדול מרובה על העיקר, והוא לפרוץ גדר דקו המדה הקבוע בכל עולם ועולם להאיר בהם יותר מכפי המדה המצומצמת בהן מפני גילוי אור שמח' זו דוקא שבעצמות איס כו' (וכמו שאנו רואי' בשמחת מלך שיתגלה שמחתו העצמיו' כו' לעין כל ומחמתו יצא כל איש ממקומו וגדרו גם השרים הגדולים ישמחו בשמחתו ביותר מכפי עצם מדתן עד גם פחותי הערך גם הן ישמחו בשמח' יתירה ביותר מכפי מדתן (וכל זה בשמחה שמצד העצמו', וכן בשמחת חו"כ שהן בצל"ם אד"ם כנ"ל, וע"כ לריעי' האהובים דוקא שמח תשמח בשמחה העצמיו' (כמשי"ת), ולפי שזהו מצד שמחה העצמיו' דוקא יתגלה לכולם בשוה מגדול עד קטן (כמו בשירת הים שא' זה אלי לנוכח וכולם שמחו בשמחה אחת ואפי' שפחה ראתה כו', וכך יהי' לע"ל שא' שם נשמחה בו ממש כנ"ל, וכן במ"ת עכ"ד כו' הכל היו שווין בזה מצד גילוי אור העצמו' דאיס כמ"ש וירד ה' על ה"ס כו', וירידה זו היתה מצד שמחה העצמיו' שפורץ גדר כנ"ל, וכמ"ש בהגלותך מלכנו על ה"ס כו' (וכמו"כ בש"ת שהתו' עצמה שמחה

שג' קשר': ראה זח"ג עג, א.

ולכך לפעמים ישראל נק' חתן . . והתו' נק' כלה מאורשה כמ"ש במ"א: ראה להלן ריש ד"ה להבין מה

שכברכה ראשונה, ובהמ"מ שם.

זה אלי . . ואפ"י שפחה ראתה: בשלח טו, ב ומכילתא שם.

וירד ה' . . בהגלותך מלכנו על ה"ס: יתרו יט, כ. נוסח מוסף לר"ה (בברכת שופרות).

כו' מוציא' ס"ת מהיכל לרקוד לפני, וכן הוא לפני ח"כ הכל שמחי' בשוה גדולי הדור וע"ה כו', וכך ה' בארון האלקי שיצא בחוץ ה' דוד וכ"י שמחים כאחד, וכך הוא בשמחת כתר מל' בגלוי שהכל שמחין כקטן כגדול מטעם הנ"ל (וד"ל).

[כה] והנה להבין ביאור הדבר, הנה תחילה יש להקדים בענין ההשתל' שהוא בא בדרך ירידה וצמצום גדול מעליון לתחתון מראשית הצמצום בקו"ח עד סוף עוה"ז השפל שלנו. דהנה ידוע בפ"י ולשון השתלשלות שזהו כמו השלשלת שאחוז טבעת התחתונה בסוף העליונה, והוא מלשון משלשלין פירות כו', שכל דבר היורד מגבוה לנמוך נק' שלשול בלה"ק, וע"כ נק' החבל שלשלת שבו מורידי' מגבוה לנמוך כו'. וכך הוא בענין השתלשלות העולמות מעליון לתחתון שזהו בבחי' עילה ועלול, שכל עולם העליון משפיע לתחתון הימנו כדילוג וצמצום גדול והוא רק מבחי' האחרונה שבו שהוא בחי' האותיות שבו לבד ומבחי' אחרונה שבעליון הוא שנעשה מקור וראש לתחתון (וכמ"ש בע"ח דמבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון כו'), ועד"ז הוא ענין ובחי' ירידת אור האלקי בצמצום אחר צמצום והעלם אחר העלם מעולם העליון הימנו לעולם התחתון ממנו, כמו מן הרצון שהוא למעלה מן השכל לגמרי מתצמצם עצם הרצון שנק' כתר ואינו מאיר רק מבחי' אותיו, כמו מזל ונוצ"ר שנק' מזל מחכים וכמו הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל כו', וכידוע במ"ש והחכ' מאין תמצא כו', וכן מחכ' לבינה רק מבחי' נה"י דאב"א מאיר ומלוכש באימא, וכן מבינה למדות שבלב ומן המדות למח' ומן המח' לדיבור ומן הדיבור למעשה עד שהמעשה הוא מיעוט וצמצום האחרון יותר, וכך ה' במע"ב שבחי' אא"ס שמתצמצם ברצון זהו מ"ש בקדמי' ומכתר לחכ' כמ"ש בחוכ' כו' ומחכ' לבינה כמ"ש בראשית ברא אלקי' ומבינה למדות עד בחי' מחדו"מ שבי"מ שבא למעשה בפ"מ כמ"ש כי הוא אמר ויהי כו'), וכך הוא בדרך כללות כל ההשתל' שצמצום הראשון ה' לצמצם כל העצמות דא"ס ולא נשאר רק כנקודה ומנקודה זו נמשך בקו"ח, וגם קו"ח זה מתצמצם בכלל ובפרט ממקור הרצון והתענוג וחכ' ומדות דבחי' א"ק עד גילוי דע"ס דאצי', ובע"ס דאצי' מתצמצם

משלשלין פירות: ע"פ ביצה לו, א. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תלה. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' לד. קס [ובהמ"מ שם]. ח"ג ע' אקנח. דברים ח"א ע' ככו.
 בע"ח דמבחי' מל' שבעליון: שער כסא הכבוד (שמ"ז) פ"ב ופ"ה. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' לו. במדבר ח"א ע' לד. דברים ח"ג ע' תשפ.
 הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל: זח"א קלד, א. וראה לעיל ח"א ע' לג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קלח. דברים ח"א ע' רכט. ח"ב ע' שעז. ובהמ"מ שם.
 והחכ' מאין תמצא: איוב כה, יב.
 בקדמי'. . . בחוכ' ח"א ות"י לבראשית א, א.
 כי הוא אמר ויהי: תהלים לג, ט.

מכתר לחכ' ומחכ' לבינה עד מל' דאצי' בכריאה, ומל' דבריאה נעשה כתר ליצי' ומל' דיצי' נעשה כתר לעשי' עד בחי' מל' דמל' דעשי' בגלגלים ודי' גשמיים דעוה"ז כו'). והיינו כאשר צריך להיות התהוות שפע מעליון לתחתון מעילה לעלול הוצרך להיות בחי' צמצום והעלם בעליון (כמו הרצון שמתצמצם בשביל להיות שכל וטעם לרצון וכן משכל למדות ומן המדות למוד' במעשה), וכ"א מתצמצם בשביל שלמטה הימנו, והן ריבוי הצמצומים מאצי' לבריאה ומבריאה ליצי' ועשי' (כמו ג' מיני אותיות דמוד"מ שכל א' כלול מג', דמח' כלול מדו"מ, ועשי' שבמח' מקור למח' שבדיבור, וכן עשי' שכלול כדיבור מקור למעשה כמו עקימת שפתיו הוי מעשה שבדיבור או שיצוה לעשות נעשה מקור לעשי', עד שבמעשה עצמה נתמעט אור הרצון והחכ' ומדות לגמרי רק שכל ומדות שמצומצמים כמוד' שבמעשה שנק' עשי' דעשי' כו'). שזהו התהוות עולם השפל דארמ"ע גשמי' מרוחניות דמזלות וגלגלים שהוא מט' כלים החיצונים דמל' דמל' דעשי'. וא"כ אחר ריבוי רבבות מדריגות השתלשלות שישתלשל אור האלקי באבי"ע מראשית הקריח בריבוי צמצומי' והעלמות בהעלם אחר העלם ומיעוט אחר מיעוט מעולם העליון לעולם התחתון עד שבהגיע הארה והשפע למטה מטה ביותר כמו בהתהוות זה העולם החומרי מאותיות וצמצומים דמל' דמל' דעשי' הרי כבר נתמעט האור אלקי דמל' דא"ס שבקריח הנ"ל בתכלית המיעוט והצמצום היותר אחרון, כמובן מכל הנ"ל דעוה"ז השפל הוא היותר אחרון בהשתלשלות מעילה לעלול מרוחניות לגשמיות בריבוי צמצומים כ"כ עד שלא הגיע לעוה"ז השפל רק צמצום ומיעוט אור ושפע האלקי שמלוכש בעשי' דעשי' שהוא היותר אחרון בהשתלשלות מכל העולמות מעט מזעיר מאד, ואף גם זאת בריבוי מסכים ולבושים שמעלים ומפסיק בין כל עולם לעולם כמו המסך שמפסיק בין אצי' לבריאה ומבריאה ליצי' ומיצי' לעשי' שכ"ז עושה שינוי המהות באור האלקי כמו שינוי מהות השכל במדות והמדות במוד' כו' עד המעשה (וכמו ג' מסכים שבאדם מיצר הגרון והקרום שבמוח וחצר הכבד כו'). ואמנם עכ"ז אני ראשון ואני אחרון וכן ראו כי אני אני הוא כו', דאני לשון ידוע במציאות שזהו בחי' מל' דא"ס שבכתר שנק' אין שנגלה מציאותו עד למטה מטה ממש מאני ראשון דכריח דמל' דא"ס עד מל' דעשי' בכלל שנק' אני אחרון ממש, לפי שאין כל ריבוי המסכים הנ"ל וכל ריבוי הצמצומים בהשתל' דעריע מרום המעלות עד עוה"ז השפל אינו תופס מקום כלל וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כלל, וראי' ממה שא' אתה הוא משנברא כו' ואתה הוא כו' כידוע וד"ל.

עקימת שפתיו הוי מעשה: בי"מ ז, ב. ועוד.

אני ראשון . . . ראו כי אני: ישעי' מד, ו. האוינו לב, ט.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

[כו] והנה לפי כל הנ"ל יובן ג"כ שבענין אתדל"ת בהעלאת מ"ן גורם אתדל"ע למעלה בבחי' המשכת מ"ד כמ"ש כמים הפנים אל פנים כו' משום דרוח אייתי רוח כו', ג"כ לא יגיע ויומשך מלמעלה למטה בבחי' גילוי אור אלקי רק בבחי' מיעוט וצמצום אור האלקי היותר אחרון שהוא במל' דעשי' באותיות וצירופים היותר אחרוני' דשם אלקי' המהוה לרוחניות דד' יסודות הגשמי' כנ"ל, דודאי לפ"ע ההעלאה מלמט' כך יהי' ערך בחי' ההמשכה העליונה האלקי' מלמעלה שתלוי במעשה התחתוני' אם טוב או רע כפי ערך מעשה הטוב בגשמיות כמו במעשה החסד וטוב עם בני"א בצדקה וגמ"ח ובהילוך במעשה המצות בפ"מ כך יומשך גילוי אור אלקי' בחסד גשמי כמו בפרנסה וחי' גשמי' וכמ"ש לך ה' החסד כי אתה תשלם כו' שזהו הולך בהשתל' מרוחניות לגשמיות ממש. וכך בכל העלא' בדברי' גשמי' שעולה מעוה"ז הגשמי ומגוף גשמי אף בכל מעשה המצות כציצית ותפילין בצמר וקלף גשמי ות"ת בדיבור בפה גשמי, שכל התור"מ הן מלובשים בדברים גשמי' דדצי"ח דנוגה דעשי', וגם העלא' דאוי"ר בשכל והתכוננות האלקי גם הוא עולה מד"י גשמי' מוטבע בטבע הנפש החיוני בגוף ואין לזה ערך כלל לבחי' ההעלא' דעולמות הרוחני' כמלאכי' דמרכב' דפני ארי' ופני שור כו', ואפי' צבא השמי' דעשי' וכש"כ במלאכים ונשמות דבריאה כמו בגעה"ע כו' שהעלא' שלהם ודאי גורם המשכה עליונה ביותר כמו מאצי' לבריאה ומע"ס דבריאה ביצי' וכן לפ"ע העלאות הרוחניות דרוח אייתי רוח כו', אבל בהעלא' הגשמי' דעוה"ז שהן בבחי' קטנות הערך ביותר ודאי גם מה שראוי להיות עי"ז המשכות רוחני' האלקי' באתדל"ע ע"י אתדל"ת זו אינו רק לפ"ע העלא' זו הגשמי' ג"כ ודאי אינו בא ונמשך מלמעלה למטה רק בבחי' צמצום ומיעוט האור בתכלית ההסתר וההעלם, כי מצד ריחוק ערך מדריגת עולם שלנו השפל ביותר בסדר ההשתל' עד שהוא היותר רחוק ומצומצם ביותר שאין אור פני אלקי' חיים מאיר רק ע"י כמה רבבות צמצומים ומסכים ע"כ גם הארה זאת דאתדל"ע האלקי' במדות וחכ' ורצון וכה"ג אינו נמשך כ"א ע"י אתדל"ת בהעלא' גשמי' רק ע"י צמצומים והעלמות ולבושים ומסכים רבים מאד כמו שראוי להיות עפ"י סדר ההשתל' דקו המדה לפי ערך ריחוק שפלות עוה"ז שנתרחק כ"כ מאור פני מלך חיים שבא בגילוי למעלה באצי' וכה"ג (ואעפ"י שהאור והשפע הזאת הולך ויורד מעילה לעילה מעצמות א"ס ב"ה שבק"ח המאיר בע"ס דאצי' ומאצי' לבריאה כו' עד עוה"ז ממש (כמו גם חסד הגשמי בפרנסה ולרפאות החולי וכה"ג הולך ויורד מחסד דעצמות א"ס ב"ה ברצון

כמים הפנים אל פנים . . דרוח אייתי רוח: ע"פ משלי כו, יט. ראה זח"ב קסב, רע"ב. זח"א צט, רע"ב.

אוה"ת חנוכה רפ"א.

האלקי' . . רק ע"י צמצומים: בכת"י ב: האלקי' ע"י אתדל"ת שלנו בהעלאות גשמיות במדות וחכ'

ורצון וכה"ג אינו נמשך כ"א רק ע"י צמצומים.

כ"א: בכת"י ג: כאן.

הפשוט שלפני האצי' ויורד ומשתלשל בבחי' ער'ע בריבוי מדריגות מעליון לתחתון כ"כ עד שנמשך חסד וברכה גשמי' או רפואה גשמי' בעוה"ז השפל, וכך הוא בכל המשכות דחי' ברכות דש"ע כידוע, אבל ע"י ריבוי השתלשלות בצמצומים רבים הרי בא בירידה ובמיעוט אחר מיעוט כנ"ל מעולם לעולם שלמטה הימנו עד שבהגיע האור ושפע לעוה"ז רק במיעוט וצמצום האחרון יותר בתכלית ההסתר והעלם כנ"ל) (ועכ"ז הרי אנו מוצאים בכמה ענינים שיוכל להיות גילוי אצ"ס עצמו ממש גם למטה בעוה"ז השפל כמו בעולם העליון ביותר כעולם האצי' ולמעלה מעלה גם כמו שלפני הקר"ח כו', וכמו גילוי שכינה בהיכל ק"ק במקום גשמי וכגילוי הנבואה בנבואים בגוף גשמי בעוה"ז וכניסים ונפלאות במקום גשמי מלמעלה מכל ההשתל' כידוע, והוא משום דאין כל ההשתל' דסובב וממלא וגם כל האור ושפע בכללות דקר"ח תופס מקום כלל עד ששיון לפניו מעלה ומטה ממש, וכמ"ש השמי' ושמי השמי' לא יכללוהו כו' איזה בית כו' ועכ"ז צמצום שכינתו שהוא גילוי אור עצמותו ממש בהיכל ק"ק, וכן בגילוי הנבואה מלפני שם הוי' דאצי' גם בגוף גשמי ואין מסתיר לאור זה כלל כי גם חושך לא כו' (וכמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד בשניהם בשוה ממש משום דעומק רום ועומק תחת שוין לפניו ממש כמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות (וראי' לזה ממה שדיבר ה' עם הנחש הקדמוני ועם בלעם וכה"ג, וגם לנב"נ וסנחריב נתגלה מאור המל' דא"ס שמרומם לבדו גם בצמצום האחרון דמל' דעשי' שמלך אלקי' על גוים ונתבטלו ממציאיותם כו', וגם הפרות שנשאו הארון אלקי' הוי' בבחי' ביטול כמו פני שור דמרכבה וכה"ג. וזהו ראו כי אני אני הוא כו' בלי שינוי והפרש כלל בין מל' דא"ס שלפני הקר"ח למל' דעשי' מבלי שימצא ראש וסוף מאחר שעצמותו ית' למעלה מבחי' תחילה וסוף בכלל דאין בחי' תחילה וסוף ומעלה ומטה שייך רק בבחי' ההשתל' והשפעה דוקא שבא ע"י צמצומים רבים כנ"ל, וגם אחר ריבוי הצמצומים בבחי' ראש וסוף כנ"ל אינו תופס מקום כלל, וראי' מן ההשגחה פרטי' גם בארץ מתחת כמו בשמים ממעל בשוה ממש, כמו שהאדם מרגיש א"ע בידיעה כללי' מראש לסוף כא' ממש בשוה, וכך הוא למעלה בכלל שבידיעת עצמו יודע את כל ההשתל' דקר"ח מתחילה לסוף כא', וע"כ גם לאחר ההשתלשלות דע"ס הוא בחי' אח"פ כמו לפני ההשתל' ממש. ובוזה יתורץ מה שמקשי' הפילוסופי' איך ימצא הריבוי מן האח"פ וכו', וכמ"ש

השמי' ושמי השמי': ע"פ מלכ"א ח, כז.

איזה בית: ישע"י סו, א.

גם חושך . . . בשמים ממעל: תהלים קלט, יב. ואתחנן ד, לט.

המגביהי לשבת המשפילי לראות: תהלים קיג, הו.

הפרות שנשאו הארון: שמו"א ו, יב.

מה שמקשי' הפילוסופי' איך ימצא הריבוי: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתקפח. לעיל ח"א

ע' קצב. ובהמ"מ שם.

במ"א דמ"ש הרמב"ם דבידיעת עצמו יודע את הכל בידיעה כללית זהו בחי טובב הכללי וידיעת עצמו למעלה מזה הרבה, דמ"ש את השמים כו' אני מלא בשוה זהו בידיעה כללי וידיעה פרטי וכמשל שמרגיש בנפשו כל פרט ג"כ, אבל הרי א' דהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו כלל וכן א' דאיהו תפיס בכולהו עלמין ולמחת"ב כלל וכלל וכנ"ל גם במחה"ק כו').

[כו] ובכלל זה יובן ג"כ בענין העלא' דמעשה המצות בכלל אעפ"י שמלובשים בדברים גשמי' דד' יסודות גשמי' דדצ"ח כו' וכמו בצמר וקלף דטלית ותפילין יוכל להיות שישכון בהן קדושה העליונה העצמי' דעצמות א"ס ב"ה בשם הוי' דאצ"י ולמעלה מעלה כו', כמו בד"פ בקלף דתפילין שורה ד' מקיפים דד' מוחין דחור"ב כו' ואו"מ דמל"י כי שם הוי' נק' עליך אלו תפילין שבראש שהוא שם הוי' ממש, ואין לבוש גשמי זה דקלף דתפילין מסתיר כלל וכלל, וכן בצמר גשמי דטלית על הגוף ממשיך או"מ הכללי דמל' שמים בחי מל' דא"ס ממש כו', וכה"ג במצות צדקה בכסף גשמי ישכון שם הוי' דחסד דו"א במל' שנק' צדק ה"א, וכן בת"ת בפה שורה מא"ס שבח"ע דתוה"ק כו', וכן באו"ר ומס"נ בק"ש מאיר מעצמות א"ס ב"ה בר"ק דאצ"י כענין תמליכוהו שלמעלה מכל ההשתלשלות דקרו"ח מטעם הנ"ל, ומה גם כידוע שבמצות הרי שורה מפנימי' ועצמיות דא"ס ממש וכמו שא' במי נמלך כו' דודאי אין כל ההשתל' תופס מקום כלל כו' וד"ל.

אך הנה הגם שכפי סדר ההשתל' מעילה לעילה בריבוי הצמצומים כנ"ל הרי בכל עולם ועולם אינו מאיר רק במדה ושיעור מצומצם מאור האלקי שבתחלת ההמשכה וההשפעה מעצמות אא"ס בקרו"ח שנק' קו המדה (ורא' לזה שגם במלאכים אם יאיר אור האלקי במעט ביותר מכפי המדה יתבטלו ממציאיותם לגמרי, כענין הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפן כו', וכן ביצ"מ שעשה שפטים באלקי מצרים שנתבטלו ממציאיותם לגמרי לפי שהי' התגלות אא"ס עצמו ביותר מכפי המדה שניתן ליניקת ע' שרים וכמ"ש וידעו מצרים כי אני הוי', וכמו שיהי' לע"ל שיגלה כבוד הוי' וראו כ"ב כנ"ל) עכ"ז יוכל להיות הארה יתירה מעצמות אא"ס בעולמות עד למטה מטה גם בעוה"ז השפל שהוא צמצום היותר אחרון כנ"ל, והוא ע"י שנפרץ גדר המצומצם עפ"י מאמר קו המדה להיות נמשך שלא ע"פ סדר ההשתל' הניתן בצמצומים רבים כנ"ל,

במ"א דמ"ש הרמב"ם דבידיעת עצמו: רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י. ראה תריח וירא צו, ב. דהוא מקומו... דאיהו תפיס... ולית מח"י ב"ר פס"ח, ט. זח"ג רכה, א. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. ואו"מ דמל"י: בכתי"ב: וא"מ דמ"ש. ובכתי"ג: וא' דמ"ש. וניכר שיש כאן טעות מעתיק. תמליכוהו: ברכות יג, ב. אריח סי' ס"א. במי נמלך: ראה ב"ר פח, ז. רות רבה פ"ב, ג. הושיט אצבעו קטנה: סנהדרין לח, ב. וידעו מצרים כי אני ה': וארא ז, ב. בשלח יד, ד. יח.

והיינו ע"י בחי' שמחה העליונה שבעצמו' א"ס ב"ה ממש דוקא שע"ז נתגלה מן ההעלם שבעצמות שנק' סתימא דכל סתימין שלא יומשך בבחי' שפע כמו בחי' משפיע ומקבל כמו שהוא עכשיו שצ"ל בצמצומים רבים כנ"ל, אלא מאחר שהשמחה העצמי' פורץ גדר אפי' ברוממו' העצמו' (כמו בדוד מלך ישראל שהי' מתגלה בשמחתו בארון כו' כנ"ל) הרי מאיר מן בחי' האור העצמו' דא"ס ממש כמו שהוא למעלה מגדר שפע למקבלים ואז יאיר אורו העצמי בשוה גם למטה ממש כמו שהוא למעלה במהר"ע ית' בלי שום שינוי והפרש כלל וכלל (כמבואר למעלה דבשמחה העצמי' הכל שמחים בשוה כמו בהגלות נגלות שמחת המלך בכבודו ובעצמו ירקדו לפניו כקטן כגדול בשוה כנ"ל) (וכמו ביצ"מ שא' ההרים רקדו כאלים כו' לפי שקול דודי מדלג על ההרים כו' וכן במ"ת שירד ה' על היס כו' שהי' זה מחמת שמחה שבעצמותו ע"כ נגלה למטה כמו למעלה בבחי' דילוג גדול שלא כפי סדר ההשתל' כנ"ל). כי הנה האור הנמשך בדרך שפע למקבל כפי ערך המקבל צ"ל בצמצום בעצמות המשפיע שלא יומשך רק כפי ערך המקבל לבד כדי שיוכל לקבל (וזהו ענין הצמצום הראשון דיריד שנק' רושם שנשאר מהעלם העצמות ואח"כ בקר"ח שנק' קו המדה שמודד כל שפע כו') וכך הוא ענין השתלשלות האור ושפע דא"ס בקר"ח בכל עולם מעליון לתחתון הכל מבחי' האחרונה שבעליון לבד כנ"ל בכ"א לפי צמצום שלו מעולם לעולם שלמטה הימנו עד צמצום האחרון יותר מכולם שהוא במל' דמל' דעשי' בעוה"ז השפל כנ"ל, אבל אור העליון הנפלא ומרומם נבדל בערך לגמרי מכל השפעה והמשכה לעולמות, והוא אור העצמות דא"ס ממש דלמתב"ב כנ"ל רק שמאיר ובא מצד גילוי אור העצמות ממש ע"י בחי' השמחה שבמהר"ע ית' שפורץ גדר כנ"ל, ואינו בא בגדר שפע למקבלים כלל מאחר שנק' סדכ"ס דלמחת"ב גם בעולם היותר עליון (אפי' במל' דא"ס שבקר"ח כנ"ל) רק שנגלה אור עצמותו כמו שהוא מצד השמחה בלבד. הרי א"כ אין הפרש כלל בבחי' גילוי אור זה בין כמו שהוא מאיר למעלה מעלה או למטה מטה ממש בשניהם הארתו בשוה ממש, שגם היותר עליון במדריגה אין לו ערוך כלל וכלל כמו עולם התחתון ממש לפי שנבדל ומרומם לבדו מכל בחי' האור ושפע שבא בהשתל' דקר"ח א"כ בחי' מעלה ומטה שבהן שוין לפניו ממש (וכנ"ל בענין המגביהי לשבת המשפילי כו' דעמ"ר ועמ"ת שוין כו').

[כח] וא"כ הרי יובן ממילא לפי"ז דגם בענין אתדל"ת שגורם אתדל"ע לפ"ע דוקא כנ"ל בהפרש שבין העלאת מ"ן דעוה"ז השפל להעלאת מ"ן דמלאכים דבריאה וכה"ג, אמנם אין זה שייך לומר רק במה שבא לכלל השפעת אור למקבלים כפי ערך המקבל שאז העלא' דמקבל הוא שגורם ירידת

ההרים רקדו... שקול דודי מדלג: תהלים קיד, ד. שה"ש ב, ח.
דעמ"ר ועמ"ת: דעמק רום ועומק תחת. ע"פ ס' יצירה פ"א מ"ה.

השפע דמשפיע לפ"ע כנ"ל (והוא ע"י ביטול היש לאין בכל עולם ועולם לפ"ע גורם המשכה חדשה מאין ליש כידוע), אבל בעצמות אא"ס ב"ה שהוא למעלה מגדר שפע למקבלים כלל כנ"ל הרי לא שייך לומר שיגיע שם כל אתדל"ת כלל וכמ"ש אם צדקת כו' דגם רצה"ע שבמצוות אין מגיע לשם כלל (וכמ"ש קדושים תהיו ע"י המצות יכול כמוני כו' קדושתו למעלה מקדושתכם כמ"ש במ"א). וא"כ ודאי מובן שאין הפרש כלל בהעלאה וביטול לגבי עצמות אא"ס ממש שמעלה ומטה שוין ממש כנ"ל בין אתדל"ת שבעולם היותר עליון בהשתל' דק"ח הנ"ל ובין אתדל"ת דעוה"ז השפל כמו מדברים גשמי' שנעשה בהן המצות כנ"ל, מאחר שזה האור שנמשך מבחי' מהר"ע ע"י השמחה העצמי' כנ"ל אין אתדל"ת מגיע לשם כלל להיותו בבחי' העצמו' ממש שלמעלה מבחי' אור הנשפע למקבלים א"כ העליון והתחתון שוין ממש בענין הביטול וההתכללות (ואפי' מקיף ופנימי דסובב וממלא שניהן שוין ממש דאין מקיף ופנימי שייך רק במה שבא לכלל השפע למקבל שאין ערוך כלל אליו כנ"ל) (אבל בחי' מקיף דסוכ"ע שהוא שם הוי' בכלל יגיע שם אתדל"ת בהעלאה וביטול היש לאין בכל עולם לפ"ע, וכמו במעשה המצות שמוסיפים או' בשם הוי' דאצ"י וכן ע"י הזדככות החומר בנביאי' וכה"ג שורה עליהם שם הוי' וכיוצא בזה. ואעפ"י שמבואר בע"ח דגם בחי' המקיף הכללי שמקיף לד' עולמות דאבי"ע הרי מאיר הוא בשוה למעלה ולמטה כי גם הוא למעלה מבחי' מעלה ומטה שבק"ח בכלל (וכנ"ל במ"ש את השמים כו' אני מלא בשוה דלית אתר פנוי מיני' בשוה וכמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ כו' גם אחר כל הצמצומים מראש לסוף הכל שאינו תופס מקום כלל כו' וז"ש אני ראשון ואני אחרון כו' וד"ל) הרי ידוע שיש הפרש גדול בזה, דודאי אעפ"י שנק' מקיף הכללי שסובל כל ההשתל' מראש לסוף כא' ממש בשוה, מ"מ ה"ז גם הוא בגדר וסוג דבחי' ההשפע' וההמשכה למקבלים דוקא רק שהוא בא בבחי' אור מקיף וסובב לכולם בשוה, וענין מקיף וסובב זה הרי הוא עיקר ומקור הראשון שכולל כל ההשפעה בכלל שממנו נמצא מציא' האור ושפע שבא אח"כ בבחי' ממכ"ע בק"ח בכלל (כידוע במ"ש כי עמך מקור חיים כו' שזהו כמו הכלל אל הפרט כמח' הכללי' שצופה כו' כל מה שבא ב"מ בו' אלפי שנין כו', והוא מקיף הכללי שנק' טה"ת, (והוא כמו שמרגיש אדם א"ע בכלל וגם בפרט כנ"ל, וז"ש דלית אתר כו', (ולמעלה גם מזה נק' טה"ע שזהו מה ששיער בעצמו בכח כו', וגם זה נק' ידיעא שידוע את הכל, וע"ז א' דאין העולם מקומו כלל כנ"ל, והוא לגבי ידיעת

אם צדקת: איוב לה, ז.

קדושים תהיו . . למעלה מקדושתכם כמ"ש במ"א: קדושים יט, ב. ויקר פכ"ד, ט. ראה לעיל ח"א ע'

רכא. וש"נ.

את השמים . . בשמים ממעל . . אני ראשון: ירמ"י כג, כד. ואתחנן ד, לט. ישע"י מד, ו.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

מה ששיער בעצמו בכח: ראה לעיל את י"א וש"נ.

עצמו ממש שנתגלה ע"י השמחה שבעצמות דוקא (כמש"ת). והגם שנק' סובב ומקיף הכללי להקיף לכל העולמות בשוה בערך נבדל מהם כמו המתנשא מימ"ע (וגם מלוכבש בהעלם בתוך כ"ע בפרט כנ"ל), מ"מ ה"ז גם הוא בא לפ"ע המקבלים בבחי' ממלא דוקא שזהו בא בהכרח ע"י צמצומים במשפיע כנ"ל, וא"כ גם בחי' מקיף זה נק' השפעה מאור א"ס בצמצום והבדלת הערך שאין ערוך לו כלל לגבי מהר"ע ממש, ולזה הטעם יוכל להגיע לשם אתדל"ת להוסיף אור הוי' שיכא בגילוי מן ההעלם יותר כנ"ל, אבל בבחי' האור דא"ס שמצד עצמו ממש מחמת שמחה שבעצמו הרי גם בחי' מקיף למקיף לא שייך לומר בו כי הרי הוא למעלה מגדר שפע לעלמין כלל אף לא להיות בבחי' סובב ומקיף למקיף (שנק' שמי השמים שהוא טה"ע הנ"ל) מאחר שהוא גילוי אור העצמות ממש שבא רק מצד עצמו שמושלל לגמרי מבחי' השפעה והמשכה ע"כ הוא למעלה לגמרי מבחי' תחילה וסוף שנק' עומק רום ועומק תחת כנ"ל, עד שגם זה שמחבר ומקשר מעלה ומטה כא' לא שייך לומר בו, שאין ענין חיבור כולל לראש וסוף שייך רק בבחי' מקיף הכללי הנ"ל שהוא סובל הכל כא' ונק' מקומו של עולם רק שאין העולם מקומו כו', אבל בבחי' מהר"ע ית' גם זה לא יתכן לומר כי יחיד לבדו הוא באח"פ ממש שמושלל מבחי' תחילה וסוף דעמ"ר ועמ"ת לגמרי (ומ"ש כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל כו') זהו שירוד להאיר בסובב וממלא בפנימי' ועצמיות ע"י המצות דוקא וד"ל).

[כט] ואמנם עדיין יש להבין בזה, דהלא מבואר למעלה דגם מצד עצמו א"ס שהוא אח"פ בתכלית כנ"ל גם אחר ההשתל' דקרח באב"ע כמו קודם ההשתל' בלי שינוי כלל לפי שאין זה תופס מקום כלל, וע"כ יוכל להיות גילוי אור העצמו' דא"ס ממש אף בדברים גשמי' דמעשה המצות כמו קלף וצמר דט"ת וכסף דצדק וכה"ג, וכן מה שהי' גילוי עצמותו בהיכל ק"ק ונבואה בנביאים וכן בניס"י וכה"ג, וא"כ למה דוקא באמצעות דשמחה העליונה העצמי' הנ"ל דוקא הוא שפורץ גדר דקו המדה הנ"ל להאיר בתוס' אור בכל ההשתל' דאב"ע, דלפי הנ"ל גם בלא שמחה זו יוכל להיות כן מטעם הנ"ל ומה יתרון מעלה יש בשמחה זו דוקא. ועוד דודאי גם בבחי' תוס' אור שע"י המצות הגם שנק' אתדל"ת שאינו מגיע למעלה רק כמה שנמשך בבחי' השפעה מאא"ס בבחי' סובב וממלא שזהו הוי' ואלקי' לבד, עכ"ז הרי אנו אומר' וישמחו בך ישראל מקדשי שמך ב"ך ממש, והיינו ע"י שמחה של מצוה, וכמו גם בשמחה להוי' במועדים דאעפ"י שאינו אלא בשם הוי' דח"ב שבמדות דאצילות כנ"ל מ"מ יש בשמחה זו מבחי' שמחה העצמי' ממש כמ"ש ב"ך ממש, והוא לפי שקדשנו במצותיו ממש שנק' מצות הוי' למעלה שע"ז א' רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס ממש שיש בזה משמחה שבעצמו' אעפ"י שאין אתדל"ת מגיע לשם

כלל כנ"ל להיותו למעלה מבחי' השפעה לגמרי כנ"ל מ"מ במצות שורה מקדושת עצמותו ממש אע"פ שא' יכול כמוני כו' כמו אם צדקת כו', וכמו בתפילין שבראש שא' כי שם הוי' נק' עליך ממש, וכן בטלית ממל' דא"ס עצמו שא' לבושי' כתלג חיזור כו', וכה"ג ובחסד דצדקה נמשך מחסד דא"ס עצמו בשם הוי' דחסד דאצי' כו', ובדיבור דד"ת שלנו מפנימי' דח"ע הקדומה וכנ"ל, ואעפ"י שאין אתדל"ת מגיע לשם כלל מ"מ שורה במצות מלמעלה מכללות ההשתל' להאיר בשם הוי' דאצי' בבחי' תוס' אור מן ההעלם לגילוי, וכמ"ש ויספו ענוים בהוי' שמחה משמחה העצמי' דוקא, וכן מ"ש בע"ח דכל המצות הוא להוסיף אור באצי' הוספה זו בתוס' מרובה על העיקר דקו המדה מעצמות א"ס ב"ה ממש שנק' סתימא דכל סתימין דלית מחתב"כ מן ההעלם לגילוי אור באצי'. ובאמת אין זה מובן כלל, דאם אתדל"ת גם מן המצות אינו מגיע רק במה שנמשך בבחי' השפעה כמו בגילוי רצה"ע דמצות אבל במהר"ע ית' א' אם צדקת כו', וכמו לע"ל שא' לחפשי חנינם בלא מצות כו', אי"כ איך ע"י שמחה של מצוה יומשך גילוי שם הוי' מפנימי' דאור א"ס עצמו שזהו משמחה העצמי' כמו שאו' וישמחו ב"ך ממש מקדשי שמך ע"י המצות שאין ערוך אליו כלל כנ"ל. אך הענין הוא, דודאי ע"י המצות גם עכשיו נמשך בחי' תוס' אור מן ההעלם דסדכ"ס לגילוי לפרוץ גדר דקו המדה הנ"ל לפי שאור א"ס הוא אח"פ למעלה מכל ההשתל' גם עכשיו כמו קודם לכן כנ"ל, אבל עכ"ז לא יומשך ע"י המצוה רק הארה פרטי, כמו בגילוי רצון וחכ' בדבר פרט כמצות תפילין וצדקה אעפ"י שזהו ג"כ מבחי' הפנימית דרצון וחכ' וחסד דא"ס וכה"ג אין זה רק אתדל"ת לעורר בעצמות א"ס, ובאמת הרי אין אתדל"ת מגיע בעצם הרוממות דא"ס שלמעלה גם מרצון וחכ' ומדות דא"ס דלאו מכל אינון מדות כלל אפי' בבחי' ההעלם שהרי לית מח' כו', וגם זאת ההארה דשם הוי' בפרט ע"י מצות אינו מאיר בגילוי ממש למקבלים רק בהעלם למטה באצי' לבד, אבל ע"י בחי' השמחה שבעצמו ממש כנ"ל שפורץ גדר זהו שמגלה מכל העלם העצמות ממש כמו שהוא למעלה גם מן שרש התר"מ להיות בגילוי למטה ממש כמו למעלה בשוה כנ"ל שאין כל אתדל"ת מעורר זה כי אינו מגיע שם כלל. ואעפ"י שהוא ית' אח"פ גם עתה כי אין הריבוי והתחלקות דע"ס מן הקר"ח תופס מקום כלל, אבל שיהי' בגילוי גמור זהו ע"י שמחה העצמי' לפי שפורץ גדר דקו המדה כו' גם במדה דמצות שהוא ברצון וחכ' ומדות שבהעלם עצמותו (וכמבואר למעלה בשרש השמחה במדריגה הב' שהיא בעצם הנפש

לבושי' כתלג חיזור: דניאל ז, ט.

ויספו ענוים בה' שמחה: ישעי' כט, יט.

בע"ח דכל המצות הוא להוסיף אור באצי': שער מ"ן ומ"ד (שלי"ט) דרוש י"א (כלל ט"ו). וראה בהנסמן עוד ע"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תחית וע' תתק"א. במדבר ח"ב ע' שעג. ח"ג ע' אי"כ. דברים ח"ד ע' איתסז. וראה להלן את ט"ל.

לחפשי חנם בלא מצות: משפטים כא, ב. ראה להלן ד"ה להבין שבברכה ראשונה, ס"ו, וש"נ.

ממש ברוממות שנבדל מהגבלת המדות העצמיו' ג"כ להפוך אותם כו'. והנה עכו' אעפ"י שהשמחה העצמיו' אין אתדל"ת אף במצות מגיע לעורר רק מאליו דוקא מטעם הנ"ל, מ"מ ע"י שמחה ש"מ דוקא אף שהוא בדבר פרט וכא בכח" השפעה בגילוי רצון כו' מביא ומעורר לשמח' העצמיו' שיפרוץ גדר כו' (ואעפ"י שא' יכול כמוני כו' קדושתו למעלה כו', וא' בזוהר אורי"י קדישא כו' אבל אין קדוש כה' עצמו כו', ולפי שכל התר"מ הן ברצון וחכ' ומדות ואא"ס עצמו למעלה מבחי' אדם אפי' בהעלם דחכ' דאיס עצמו כו'), זהו מצד עצם התר"מ שנק' רצון וחכ' וחסד שהוא בא בכח" גילוי אור ושפע במציאות דבר מה, אבל בכח" שמחה ש"מ דוקא מגיע בעצמו' איס ממש שהוא למעלה מן המצות כמ"ש וישמחו בך ממש כנ"ל (וכמשי"ת).

[ל] והנה עם כל הנ"ל יובן יותר ענין שמח תשמח ריעים האהובים, ויתורץ הקושי' דלעיל דאיך יוכלו ריעים האהובים שהן בכח" ההשתל' דסובב וממלא לקבל מבחי' שמחה העצמיו' דאיס ממש, דאדרבא הוא עצמו הטעם דמשום דאור איס עצמו הוא למעלה מכל ההשתל' בערך נבדל לגמרי כנ"ל ואין כל אתדל"ת מגיע לשם כלל מטעם הנ"ל רק ע"י בחי' השמחה שבעצמותו פורץ גדר כנ"ל ואז ודאי מעלה ומטה שוין ממש אף בענין אתדל"ת שאין הפרש בין עולם היותר עליון ויותר תחתון להיותו למעלה מבחי' השפעה דסובב ג"כ כנ"ל, אי"כ כל יכול הוא שגם בחי' ריעים האהובים שהוא בחי' סובב וממלא בשם הוי' ואלק' יוכלו לקבל מאור שמחה זו העצמיו' למטה כמו למעלה מאחר שמושלל לגמרי מבחי' מעלה ומטה כנ"ל (וראי' לזה מכל המצות ומועדים לשמחה וכה"ג שישמחו ב"ך ממש), ואעפ"י שזהו אתדל"ת בשמחה שלמטה כי מטה ומעלה שוין ולא מצד אתדל"ת מתעורר בשמחה העצמיו' כי גם אתדל"ת דעולם היותר עליון אין מגיע אליו (דאפי' אור צח כו' ולית מח' כו') רק מעצמו ומאליו דוקא שמח תשמח גם לריעים האהובים שלא ע"י אתדל"ת אף במצות (כדי שיוכלו להתייחד יחר"ע דהוי' ואלק' בשמחה ש"מ גם בכל פרט ע"י שמחה עליונה זו שתשמחם בחופ' שהוא הכולל לכל המצות בפרט (כמשי"ת)).

וזהו שמפרש כשמחך יצירך בג"ע מקדם מקדמונו ש"ע דוקא. דהנה בחי' שמחה זו שבעצמות איס ב"ה ששמח באדה"ר בחופתו בג"ע הי' זה בגילוי גמור למטה מטה ביותר שזהו ג"ע דעשי' שנק' ג"ע הארץ, ואעפ"י ששמחה זו היא בכח" מהר"ע ית' שנק' קדמונו של עולם קדמון לכל הקדומים דהיינו למעלה גם ממח' ורצון הקדום דתו"מ הקדומים כו' כנ"ל, ואמנם האיר משמחה העצמיו' שברוממות העצמיו' ממש למטה בג"ע הארץ לשמח לאדה"ר ואשתו בחופתו כמו שהוא למעלה ממש בלי הפרש כלל, מטעם הנ"ל דאין

בבחי" גילוי אור דשמחה זו הפרש בין היותר עליון ליותר תחתון מאחר שאין אתדל"ת מגיע לשם כלל. וזהו שמבקשים שמח תשמח לרעים האהובים גם ביחוד כל פרט בהוי' ואלקי' עתה כשמחך יצירך לאדה"ר משמחה העצמי' שלא ע"י אתדל"ת כלל (כמשי"ת).

[לא] והנה הגם שמבואר למעלה שאין כל אתדל"ת מגיע למעלה לעורר לשמח' העליונה בעצמות אא"ס כ"א מאליו ומעצמו דוקא באתדל"ע מצד עצמו לבד כי אין אתדל"ת מגיע לשם כלל (אפי' מן המצות כנ"ל) אך הנה עכ"ז יש דרך אחרת שיהי' בחי' אתדל"ע בבחי' שמחה העליונה בעצמו' ממש ע"י אתדל"ת דוקא ויהי' באותה המדריגה דשמחה העליונה הנ"ל שמצד עצמו לבד, ואמנם לא ע"י העלא' מ"ן ממעשה המצות מצד עצם המעשה והוא רצה"ע שמלוכב בהן שהרי הוא ית' עצמו למעלה גם מקדושת המצות (כנ"ל במ"ש יכול כמוני כו'), אלא רק מצד שמחה ש"מ דוקא שמגיע למעלה מגוף מעשה המצוה וע"כ ביכולתם לעורר לשמחה עליונה הנ"ל שמצד עצמותו לבד הגם שהוא נבדל בערך גם מן המצות כנ"ל להיות ירידת בחי' אור העצמו' מן ההעלם ממש כמו שהוא למטה כמו למעלה ממש בשוה באור פני מלך חיי' בשמח' רבה ויתירה (כמו בהארט פני הוי' בירידתו על ה"ס כמו שהוא למעלה ממש בא' אנכי הוי' כו', ואעפ"י שזה הי' מצד שמחה העצמי' שפורץ גדר כו' וכמ"ש ביום שמחת לבו, עכ"ז הי' ה"י הסיבה לזה ממה שא' בתחילה כל אשר דיבר ה' נעשה כו' באהבה ורצון ושמחה כידוע). והנה להבין זה דלכא' זהו פלא גדול מאד, דאם מצד עצם המצוה שהוא פנימי' רצה"ע ממש (שע"ז א' רחב"ה מצות"ך מא"ד כנ"ל) לא יוכל לעורר שמחה העליונה שבעצמו' ממש, וע"י שמח' ש"מ דוקא יכול לעורר שמחה העליונה, (דהלא ודאי כמו שהמצוה עצמ' שרשה בפרט רצון וחכ' כו' שבא בבחי' השפעה מאח"פ כו' כך הוא גם השמחה ש"מ ששמח במעשה שלה שעשה נח"ר ליוצרו שעשה רצונו כו'), (לפי שבאמת עיקר ענין השמחה העצמי' בעצמו' דא"ס ממש זהו כמו שמחת הנפש באדם מצד עצמ' שלמעלה מכל שמחה מורכבת ברצון ועונג בדבר מה אף בפנימי' שלו רק שמחה פשוטה לגמרי כנ"ל).

[לב] אך הנה תחילה יש להבין בשרש ענין שמחה של מצוה מה היא, להיות שלכא' לא נזהרנו על מצוה זו להיות מעשה המצוה בשמח' דוקא בתושב"כ רק בכתובים כמו שא' עבדו את ה' בשמח' דוקא כו', כי עיקר האזהר' והציווי בכלל אינו אלא על קיום המצות במעשה בפ"מ לבד יהי' איך שיהי' ואף בלא כוונה למ"ד שמצוות א"צ כוונה כו' (רק מ"מ הרי ידוע דמי שעושה

אנכי ה' . . . ביום שמחת לבו . . . כל אשר דיבר ה' יתרו כ, ב. שה"ש ג, יא. יתרו יט, ח ומשפטים כד, ז.

עבדו את ה' בשמח': תהלים ק, ב.

דמי שעושה המצוה . . . בגעה"ע . . . בגעה"ת כמ"ש בפע"ח: מובא בכ"מ - ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"ג ע' תתקצ [ובהמ"מ שם]. עטרת ראש נט, א. וראה זח"ב רי, אי.ב. רכט, ב. אנה"ק סכ"ט (קנ, ב).

המצוה בכוונה ורעותא דליבא שכרו בגעה"ע ושלא בכוונ' בגעה"ת כמ"ש בפע"ח, ויוכל להיות שהמעשה בלא כוונה וטעם רק לצאת י"ח לבד בקבלת עומ"ש פשוטה למעלה יותר כמ"ש סוף דבר כו' דסוף מעשה דוקא הוא שעלה במחשבה תחילה ונעוץ תחילתו בסופן דוקא (וכמ"ש במ"א שזהו בחי' כתר שם טוב דמשיח שא' הקים על עולה של תו"מ שמגיע למעלה מן החכ' וטעם דמצות שהוא בבחי' כתר שבכתר כו'), וכמו שא' היום לעשותם ולא המדרש עיקר אלא המעשה ועל בחי' המעשה דוקא הוסד יסוד כל השכר דעוה"ב, וגם בעוה"ז אע"ג דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא הרי האדם אוכל פירותיהו בעוה"ז כו', וכמבואר בתו' כמה פעמים כמפורש ע"ד הפשוט שהברכה והקללה תלוי' רק במעשה לבד, כמו והי' אם שמוע תשמעו כו' ונתתי מטר כו' אם בחוקותי כו' וכת"י ראה נתתי לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו כו', שנמצא העיקר הוא המעשה דמצות מצד עצם המעשה דוקא אף בלא שמחה, ומה שא' עבדו את ה' בשמחה זהו להוסיף אור גדול כשעובד ה' בשמחה אבל מפני מניעת השמחה לא יגרע אור הברכה והשפע אלקי' שהוא תלוי ועומד רק במעשה המצוה מצד עצמן דוקא כנ"ל וד"ל.

אך הנה אנו מוצאים מפורש בתו' שהשמחה שבמעשה המצות הוא עיקר גדול הרבה יותר מגוף המעשה דמצות עד שבמניעת השמחה במצות אעפ"י שעובד עבודת מעשה המצות בפ"מ אבד כל הברכה שניתנה לעושי רצונו ית' במצות ונהפך ח"ו לקללה דוקא, וזהו באמת פלא גדול, והוא מה שמצינו שבקללות חמורות שבפ' תבוא בסיום כל הקללות שנוכר מקודם א' תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וטוב לבב מרוב כל ועבדת את אויביך כו' ברעב ובצמא (וקללות האלה שמזכיר עבור מניעת השמחה מטוב לבב לבד הן יותר קשים מכל הקללות שהזכיר קודם על מניעת המעשה דמצות לגמרי, והוא כמ"ש ובאו עליך כל הקללות כו' כי לא שמעת בקול ה' אלקיך לשמור מצותיו כו', וגם יותר מקללות שאו' ע"ד מיעוט היראה כמ"ש אם לא תשמור לעשות את כל דברי כו' ליראה את ה' כו' והפלא ה' כו', וגם שהשמחה עם היראה במעשה המצות מעיקר העבודה, וכמו שא' עבדו את ה' בשמחה וכן

סוף דבר . . ונעוץ תחילתו: קהלת יב, יג. ס' יצירה פ"א מ"ז.

הקים על עולה של תו"מ: שמו"ב כג, א. ראה במדבר פי"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. תדא"ר רפ"ב.

היום לעשותם ולא המדרש עיקר: ואתחנן ז, יא. אבות פ"א מ"ז.

דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא: קדושין לט, ב.

והי' אם . . ונתתי מטר . . אם בחוקותי . . ראה נתתי: עקב יא, יג. יד. בחוקותי כו', ג. ע"פ פ' ראה

יא, כו, כז.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

תחת אשר לא עבדת: תבוא כח, מד-מה.

ובאו עליך . . אם לא תשמע . . והפלא: תבוא שם, כה. נה"נו.

עבדו את ה' בירא' וגם בתו' א' ועתה ישראל מה כו' כ"א ליראה כו', אבל השמחה וטוב לבב לא נזכר בשום מקום רק במ"ש תחת כו'. והנה משמעות הפשוט במ"ש תחת אשר לא עבדת כו' היינו הגם שיש בכם עבודה במעשה המצות בשלימות בכשרון בתכלית ככל אשר ציוה ה' לעשותם בכל רמ"ח מ"ע בדינן והלכותיהן כמבואר היטיב הדק בתושבע"פ בלי נטי' ימין ושמאל בכלל המון ישראל וגם רובם ככולם עובדים ה' במצות באוי"ר ובתמימות בקבלת עומ"ש פשוטה השייך למעשה עכ"פ לקיום גזירות המלך ברצון ואעפ"י שיש ריבוי מאד שעובדים בכוונה ורעותא דליבא הרצויות לה' בעבודה תמה שבלב כידוע, אך עכ"ז כאשר אינם עובדים במצות בשמחה וטוב לבב דוקא אז לא די שלא יומשך עליהם הברכה כמ"ש את הברכה אשר תשמעון כו' אלא שיהופך מברכה לקללה והוא במ"ש תחת אשר כו' ועבדת את אויביך ברעב כו' בקללו' חמורות כ"כ, שזהו באמת דבר פלא גדול מאד אשר תסמר שערות ראש כל איש אשר עובד ה' בתמימו' בכל ליבו בכוונה גדולה שאם אינו עובד ה' בשמחה וטוב לבב דוקא יחולו כל הקללות האלה הנוראות על ראשו תחת אשר הוא ראוי לתכלית הברכות ע"ד עבודתו התמה כמ"ש את הברכה אשר תשמעון כו' תשמעון היינו לעשות אותם בכוונה ולא אשר תשמחון במעשה המצות כי אין השמחה עיקר רק העבודה והמעשה לבד כמבואר בכל המקומות בתו', רק זה שא' תחת כו' פלא גדול הוא כנ"ל.

[לג] אך הענין הוא דודאי מוכרח לומר מפסוק הנ"ל תחת אשר לא כו' שהשמחה בעבודה האלקי' הוא עיקר גדול יותר אף מגוף העבודה והמעשה עד שעבודה בלא שמחה לא ישכון בה הברכ' האלקי' ומלבד העדר הטוב יוכל להתהפך מברכה לקללה וכמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' כנ"ל. ויובן הטעם בזה עפ"י כל הנ"ל בביאור ענין דשמח תשמח כו' שיש ב' מיני בא' ע"י אתעדלית שמלמטה למעלה כמו בבחי' אתעדלית במעשה המצות באוי"ר ורעותא דליבא בכשרון המעשה בכי טוב דכ"ז אינו גורם אתדל"ע להיות ישמח הוי' במעשיו, רק לפ"ע ההעל' דאתדלית לבד שהוא כפי צמצום כלי המקבלים ובפרט בעוה"ז שלנו כו' שהוא צמצום האחרון יותר, ואעפ"י שגורם אתדל"ע באהב' וחסד אלקי' אבל הארה זאת באה מלמעלה למטה בצמצומים ולבושים רבים מאא"ס בע"ס דאצי' בסובב וממלא רק עפ"י מאמר דקו המדה לבד כנ"ל (ואעפ"י שא' בפע"ח שהמצות עושים תוס' אורות באצי' שזהו למעלה מכפי המדה הקצובה במא' דקו המדה כנ"ל, אמנם גם זה עצמו באה במדה ושיעור לפ"ע ההעלא' שמלמטה למעלה שהן כל חילוקי עניני המצות כידוע), וא"כ בחי' הארה הזאת שנמשכת באתדל"ע מלמעלה מועטת היא ביותר מב' טעמים, הא' מצד שאופן המשכה זאת שבאה רק כפי אופן ההעלאה דמקבלים לבד כנ"ל שאין זה ערך כלל לגבי מהו"ע דא"ס ב"ה כלל

(וכמבואר למעלה דאפי' מח' הקדומה דמל' דאיס אינו רק הארה אחת מעצמו' איס ב"ה ממש והמח' הזאת הוא מקור הראשון לכל ההשתל', וא"כ גם כל בחי' תוס' אור באצילות מן ההעלם ע"י המצות אינו רק מבחי' מח' זו דמל' דאיס כו'), והטעם הב' מצד בחי' המשכה זאת שגם שבאה ממקור היותר ראשון בהשתל' (שהוא מל' דאיס בקר"ח כנ"ל) הרי היא מתעלמת ומסתתרת בכמה ריבוי מיני צמצומים מאד עפ"י סדר של ההשתל' שנמשך ע"י מאמר קו המדה מעילה לעילה במיעוט אחר מיעוט לפ"ע מדריג' כל עילה שנבדלת בערך לגבי עלול שמקבל ממנו (וכנ"ל בירידות הרצון בשכל ושכל במדות כו' עד בחי' המעשה), והיינו שנתמעט האור האלקי בכל עולם ועולם לפי מה שהוא מקבל מעליון הימנו והיינו לפ"ע מספר ריבוי העולמות דב"ע שמשתלשל ויורד במיעוט האור מאחד לזולתו כנ"ל, עד שבהגיע האור הזה למטה מטה ביותר שהוא עוה"ז השפל שלנו ואחרון מכולם לא יגיע הארה זו רק בתכלית הצמצום וההסתר במיעוט היותר אחרון כנ"ל, (והוא ע"י ריבוי המסכים והעלמות בהתלבשות שונות בכמה צירופים שונים באותיות דשם אלקי' כמו בלבושים דמ"ח צירופים האחרונים שיש שם יניקה גם לע"ש דנוגה דעשי' ונק' אדמת בני חם כידוע), ואז ודאי יוכל להיות שגם הקליפות דנוגה דעשי' יכולי' גם הם לקבל יניקה בתוס' אור וחיות ביתר מכפי המדה הקצובה להם במאמ' דקו המדה דקץ שם לחושך כו', להיות כי אור זה בא כמיעוט וצמצום והסתר גדול ביותר וזהו סיבת ענין יניקות ודיני' קשים שמתאחזים גם ביחוד זה שנמשך מלמעלה (והוא לפי שיש כמה אלקי' אחרים שרוצי' גם הם לקבל יניקה מהקדושה האלקי' שבכל יחודים עליונים כמ"ש בזהר בענין הכרוזי' כו') (וזהו כשעושין המצוה בלא כוונה כלל גם לא לצאת י"ח רק מצות אנשים מלומדה בלבד, וכש"כ כשעושה רק להתייחר ולקנות לו שם כו' וכשעוסק בתו"מ שלא לש"ש שמוסיפין כח ועוז לק"נ, וגם זה מצד ריבוי העוונות שגוברים על המצות וכידוע דכל עבירה מכבה מצוה כו' ובכיבוי והסתלקות האר' דקדושה מן המצוה אז יהי' תוס' יניקה בק"נ עד שיהופך מן הברכה לקללה, והוא מצד ריבוי הדינין והקטרוגין שימצאו על בני' מצד קרבתם של הקליפות להקדושה יותר מאחר שניתוסף להם כח ועוז מן הקדושה עליונה ע"י שגם לה יש מקום לקבל בקדוש' מחמת חלק הרע המעורב בטוב ביותר, שזהו היפוך עיקר ענין התו"מ שהוא רק לברר ולהבדיל בין הטו"ר דוקא, וע"כ ממילא מסתעף מזה ריבוי הדינין והקטרוגים הקשי' אעפ"י שהעבודה במצות בפ"מ הכל בשלימות

דמ"ח צירופים . . אדמת בני חם: ראה ס' הליקוטים להאריזל ר"פ בא. פ"ח שער חמ"צ (שכ"א) פ"ה.

שער הכוונות ענין פסח דרוש א. תרי"א קט, ד. לעיל ח"א ע' סד.

בזהר בענין הכרוז: בכת"י א נרשם כאן בשולי הגליון: שמכריזים מאן בעי למחזי ולאסתכלא ביקרא

דמלכא. ראה חז"ב קלד, א: והכי מכריזי דיוזמנון למחמי ביקרא דמלכא כדיא צאינה וראינה בנות ציון במלך

שלמה פוקו למחמי ביקרא דמלכא כו'.

עבירה מכבה מצוה: סוטה כא, א.

(וכמו שאנו רואים בחוש בדורות האחרוני האלה שנראה לעין כל ברוב ההמון ככולם ממש מלאים מצות כמעט לא נחסר מצוה א' מכל המצות שמוחזקי' בהם כלל ההמון מגדול עד קטן ממש, ואפי' בנשים וטף באמונה חזקה ביותר ורחוקים מכל רע גמור כע"ז וג"ע וש"ד וחילול שבת וכה"ג (לבד מלשינות שנחשב כש"ד ומועטין הן לגבי רוב ההמון, רק עון שנאת חנם מצוי' ברוב המקומות ממש כידוע), ועכ"ז ריבוי המקטרגי' עליהם למעלה ולמטה בתכלית שנאה כו' ונלחצים ברוב צרות כו', אך כ"ז מטעם הנ"ל שהמעשה בדרך טבע שני רגילות ומלומדה (כמ"ש יען ניגש העם הזה בפיו ושפתיו כבדוני ולבו רחוק כו' ותהי יראתם אותי מצות כו' ואבדה חכמת חכמיו כו' כמ"ש במ"א), וכש"כ להתייהר כמו למען שמי יכבד ה' עוונות רבים שמכבים המצות, ובהסתלקו' אור הקדושה מן המצות הרי יש יניקה יותר לס"א כנ"ל וד"ל) (וקרוב להאמין מה שנשמע בשם הבעש"ט ז"ל שנודע אליו למעלה שמשך זמן רב כמה שנים לא נתקבל למעלה כל המצות שעשו בניי למטה ונשאר הכל בעולם הפירוד כו' עד שמאיזה סיבה מהתאמצות צ"ג ויח"ס שפעלו בעת רצון למעלה שיקובלו כו', ואין זה פלא כ"כ כמו עוסק בתו' בלא דר"ר כלל דלא פרחא לעילא כלל כו' כמ"ש בזה"ר). ויהי' איך שיהי' עכ"פ יכול להיות שעובד הו"י במצות אף בכשרון המעשה אם העבודה בלא שמחה כלל רק בקרירו' ורק לצאת י"ח (כפי רגילותו לבד כו') מלבד העדר הטוב והברכה שצריך להיות ע"י מעשה המצות הנה מסתעף מזה קללות רבות מצד ריבוי המקטרגי' ביותר כנ"ל. והוא מ"ש תחת אשר לא עבדת במצות בשמחה כו' ועבדת את אויביך כו' כנ"ל וד"ל.

ברוב ההמון ככולם ממש מלאים מצות: ראה גם לעיל ח"א ע' קפא. ובס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' תשעז: רוב ההמון ככולו לא יצאו מעיקר תומי"צ כו'. דברים ח"א ע' נב: רוב ההמון תמימים ושלמים מאד כו'. ובתו"ח שמות ע' תצז: בעת צרתו כו' מקבל עליו עול תומי"צ כו' אין איש מישראל שלא יקיים בלב שלם כו' ע"ש באורכה. ובדרך חיים יב, א"ב: מעשה המצות בפר"מ כמעט כולן שרין בכלל ההמון כו'. ובקונטרס פוקח עורים ע' 53.

יען ניגש . . חכמת חכמיו כו' כמ"ש במ"א: ישע"י כט, יג. יד. וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ כראשית ע' תקנז. שמות ח"א ע' נג וע' רמט. ח"ב ע' תסא. ויקרא ח"א ע' פג. במדבר ח"ב ע' תקסג. דברים ח"ב ע' עתר ובהי"מ שם.

למען שמי יכבד ה': ישע"י טו, ה.

בשם הבעש"ט ז"ל שנודע אליו . . לא נתקבל למעלה כל המצות: הובא ג"כ בד"ה לה"ע ההשתטחות [בס' מאמרי אדהאמי"צ - קונטרסים], ובס' שבחי הבעש"ט מביא: „בעמדי בתפלות נעילה כו' הלכתי מעולם לעולם כו' עד שבאתי אל היכל אחד כו' ובאותו היכל מצאתי תפילות של חמשים שנה שלא היתה להן עלי' ועכשיו מפני שהתפללו בזה יוה"כ בכונה עלו כל התפילות" (ראה ס' שבחי הבעש"ט - כתי"י (ירושלים תשמ"ב) ע' 84-86, 255, 270).

עוסק בתו' בלא דר"ר . . כמ"ש בזה"ר: תקוני זהר תיקון י' (כה, ב). תניא פלי"ט.

[לד] אך הנה ע"י השמחה אלקי בעבוד' דמצות ה"ו היפך כ"ו, זודאי הגם שאור ושפע אלקי בקדושת המצות הולך כפי סדר ההשתלשלות בריבוי צמצומי מאד עפ"י מאמ' קו המדה (ואעפ"י שמוסיף אור באצ"י כנ"ל), אבל ע"י השמחה ש"מ דוקא הרי נמשך ממקור הברכות ממקורא זכולא למעלה מכפי המדה הקצוב' במאמר דקו המדה כנ"ל. והטעם הוא לפי שע"י שמחה ש"מ למטה מעוררים אתדל"ע בבחי' שמחה עליונה, כי ודאי באתדל"ת נעשה אתדל"ע כפי ערך ואופן ההעלאה דרוח אייתי רוח כו' כידוע, ואמנם אעפ"י שאתדל"ת בשמחה שלמטה אינו רק כפי ערך המקבלי' שהוא בבחי' קטנות הערך מאד עכ"ז ודאי ע"י מתעורר בחי' שמחה גם בשמחה דשם הוי' דאצ"י לפי שע"י השמח' נפרץ הגדר, ואין ההעלאה דשמחה כמו העלא' דגוף המעשה אעפ"י שהיא באו"ר שאין האהבה עליונה נמשך רק כפי צמצום המקבל לבד כנ"ל, אבל השמחה הרי היא למעלה מן הגבלת הכלים דנר"י כנ"ל וכך מעורר למעלה ג"כ בחי' שמחה עליונה שהוא למעלה מהגבלת הכלים למעלה מעלה, והיינו שיוכל להיות אור פני הוי' למטה ע"י שמחה עליונה שפורץ גדר דקו המדה למעלה כו' וד"ל. ולא עוד אלא שע"י שמחה ש"מ מעורר למעלה בחי' שמח' העליונה שבמהו"ע א"ס ב"ה ממש, לפי שהשמחה ש"מ ה"ז מצד שעשה נח"ר ליוצרו ועשה רצונו מזה הוא שמח שמחה יתירה, א"כ ודאי ע"י מעורר למעלה במהו"ע ית' שישמח בשמח' ש"מ זו בבחי' פנימי' רצה"ע המלוכש במצוה זו. ואעפ"י שאין שמחה זו אשר מלוכש ברצה"ע שבמצוה זו ערך כלל לגבי השמחה העליונה שבעצמו' ממש שאינה רק מצד עצמותו לבד שלמעלה גם מן המצות כנ"ל, עכ"ז מתעורר מעצמו בשמחה שבעצמותו שהוא בבחי' א"ס ממש ע"י שמח' ש"מ זו מטעם שטבע השמחה שפורץ גדר כו', עד שיוכל להיות גם בסיכת שמח' ש"מ בחי' גילוי אור העצמות שמצד שמח' העצמי' שאינה תלוי' באתדל"ת כלל להיותו למעלה ממקור ההשתל' דק"ח בסובב וממלא כנ"ל. וע"כ הרי ממילא מוכן שבחי' הארה זאת שנמשכת מעצמות א"ס ב"ה בשמחה ש"מ הרי היא באה בתוס' אור כ"כ למעלה מגדר דקו המדה לגמרי עד שמאיר למטה כמו למעלה ממש בלי שינוי כלל בין היותר עליון ליותר תחתון כנ"ל לפי שהארה זו באה מעצמות דא"ס ממש שלמעלה מבחי' מעלה ומטה לגמרי כנ"ל, עד שגם נש"י בגופים יכולים לקבל שמחה עליונה זו שבעצמות ממש שמאיר בשמחה ש"מ אעפ"י שאין אתדל"ת דשמח' ש"מ מגיע כלל לשמחה שבעצמות ממש כנ"ל וד"ל.

[לה] אך הנה באמת אין כל הנ"ל מתיישב לנכון דעכ"ז מדוע לא יומשך הברכה במצות אף שלא ע"י שמחה, ומה שמבואר הטעם לזה מצד ירידת האור האלקי בצמצומים רבים יכולים גם הקליפות לקבל כנ"ל, זהו סותר לפשט הכתובים בשכר ועונש שהוא בגשמיות דוקא כמו את הברכה אשר תשמעון כו' והברכה באה ודאי מרוחניות לגשמיות ככמה ריבוי צמצומים ואיך תהי' הברכה בגשמיות דוקא עבור מעשה המצות בגשמיות דוקא כנ"ל בלי

שום מונע מבית ומחוץ ויניח ה' מכל אויב ומקטרג, וזהו עיקר הברכה שישב שלום ובטח כו', וכברכות האבות וא"י כידוע. ועוד אינו מובן בגוף ענין וטעם כשמחה ש"מ שגורם להמשיך ממקור הברכות למעלה מקו המדה כנ"ל, וזהו פלא לכאורה, דאם גופה של מעשה המצוה שהוא פנימי רצה"ע כו' אין אתדל"ת מגיע לשם כלל כמ"ש אם צדקת כו' האיך שמחה ש"מ תגיע לעורר שמחה שבעצמו מאחר שהשמחה שלמעלה אינה באה רק מן השמחה שלמטה ושמחה שלמטה אינה רק מצד המצוה ונק' שמח' ש"מ אי"כ היינו הך ממש (ומה שהשמחה פורץ גדר זהו לא יועיל לענין שמחה העצמי ממש שאין ערוך אליו כלל וכלל כנ"ל).

אך הנה שרש הדברים הוא בטעם הדבר הנ"ל ששמחה ש"מ דוקא מגיע בשמחה שבעצמות הנ"ל, להיות מבואר למעלה בענין המאמר דבמי נמלך בנש"צ כו' שנמלך בהן על בחי' מח' ורצון הפשוט הזה שבבחי' מל' דא"ס להיות מל' כ"ע אם יהי' לו רצון ותענוג בזה אם לאו בנש"צ, שזהו שא' לכבודי בראתיו לכבודי ממש שהוא פנימי דמל' דא"ס כנ"ל, והוא מה שיהי' לו דירה בתחתונים דוקא ע"י תומ"צ בפ"מ ע"י נש"צ שהוא למעלה יותר מתענוג ורצה"פ שבתו"מ למעלה כי סוף מעשה דוקא עלה במ"ת כו'. ולפי"ז הגם שמצד עצם רצונו וחכמתו העליונה שבתו"מ ש"מ לא הי' לו רצון ותענוג העצמות ממש במל' דא"ס להיותו בעצמותו ומהותו נבדל בערך גם מהם כנ"ל בענין למתב"כ אפי' מח' דתו' הקדומ' כו', אך בשביל תו"מ בפ"מ למטה דוקא בזה נתאווה להיות לו ממש דירה בתחתונים, והוא מה שנמלך בנש"צ דוקא, (והוא מב' טעמים כא', א' מה שנש"צ עלו במח' העצמי ופנימי כמ"ש מ"ה שמו' ומ"ה שם בני', והעיקר טעם הב' מה שנש"צ ירדו למטה דוקא בקיום תו"מ בפ"מ כמ"ש לעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא כי באלה חפצתי בפנימי' המח' כנ"ל). והנה מובן מזה עכ"פ שכאשר נמשך רצון ומח' במח' זו דמל' דא"ס ע"י נש"צ כנ"ל זהו שנמשך מבחי' עצמות התענוג ורצון הפשוט הכללי ההיולי שבעצמות א"ס ממש שנק' בחי' שעשועי המלך בעצמו ממש שבלתי מורכב בדבר מה כלל אפי' לא ברצון ומח' דתו"מ ש"מ כנ"ל (בשביל שיהי' לו דירה בתחתונים כו', וכמ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי ממש כו' כנ"ל). והיינו ענין ובחי' השמחה העליונה שבעצמותו שהשמח' ושעשועי' ענין א' הוא כמ"ש

וא"י: אולי הפי': וארץ ישראל.

לכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.

מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד.

לעשות חסד ומשפט . . . באלה חפצתי: ע"פ ירמ"י ט, כג. [שם: „כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה

בארץ כי באלה חפצתי נאום ה"י. אבל מובא בכ"מ בשינוי. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ריש ע'

תמו. שמות ח"א ע' סה, וע' רחצ. ח"ב ע' תלא, תע, תרמד. ויקרא ח"ב ע' תרטו [ובהמ"מ שם]. וע' תשא. ע'

תשסד. במדבר ח"ב ע' תקעא. דברים ח"א ע' קמג. ח"ב ע' תערב].

עוז וחדוה במקומו דוקא שהוא במקומו העצמי ממש שנבדל בערך לגמרי אפי' מפנימי דקריח (שהוא בתו"מ שלמעלה כנ"ל) וחדוה ושמח' זו שבעצמות ממש שבלתי מורכב ומלוכש אפי' בשמח' דתוה"ק, ואעפ"י שא' בה ואהי' אצלו שעשועי' אצלו ממש, אין זה ערך כלל לבחי' שעשועים וחדוה שבמקומו ממש (שזהו עצם הרוממו' העצמי, כמו בבחי' יחיד' שבאדם שנק' שמחת הנפש בעצמה ממש שלמעלה גם ממדות וחכ' העצמי' שכלולי' בה כו' כנ"ל). ועכ"ז הרי מובן ממילא ששמחה זו העצמי' ממש מתלבשת בשמח' ש"מ דוקא להיותה באה בהתלבשות גשמיות בסוף מעשה דוקא דנתב"ס דוקא כנ"ל, שזהו שנתאוה כו' ששרשה ודאי מגיע בשמחה העצמי' דאיס כו' (כמו שאו' וישמחו ב"ך ב"ך ממש כו' כנ"ל), ודוקא שמחה ש"מ במעשה דוקא ולא שמחה אחרת זולתה אעפ"י שהשמחה תהי' בהשגו' דשם הוי' ואלקי' בבחי' טובב וממלא עד רום המעלות במל' דאיס שלפני הקריח כנ"ל, דכ"ז ודאי אין ערך כלל לשמחה שבעצמות איס שא' עוז וחדוה במקומו ממש כנ"ל, ובודאי איא לומר דשמחה כו' באתדלית בהשגות דהוי' ואלקי' אפי' בנשמות דבריאי' וגם באצי' יוכל לעורר השמחה וחדוה שבעצמות ממש (ומ"ש כי חדות הוי' היא מעוזכם זהו בשמחה ש"מ דוקא כמו בשמחה שבחג וכה"ג שהוא מצוה בפ"מ ולא מטעם שמחה שבהוי' למעלה בביני' ומדות כו'), אך היינו בסתם שמחה שיוכל לבא בהשגת הנשמות ועולמות העליונים בסובב וממלא שאינו רק באור וזיו הנמשך ממל' דאיס בצמצום דקריח כנ"ל, אבל שמח' ש"מ בגשמיות (אף שאינו אלא תוס' אור בשמח' בהוי' דאצילות כנ"ל) כמו ויספו ענוים בהוי' שמחה כו' וכה"ג מ"מ מגיע שמחה זו בשמח' וחדוה שבמקומו העצמי' ממש מטעם הנ"ל שזהו מה שנמלך בנשיצ ונתאוה כו' שזהו עצמו' השעשועים במלך כמו שהוא מרומם בעצמו ממש כנ"ל. ולכן דקדק לומר תחת אשר לא עבדת בשמח' כו' שזהו שמח' ש"מ דוקא ולא שמחה אחרת שמצד אור איס הבא בהשגה בנשמו' למעלה כנ"ל.

[לו] אך הנה עדיין יש להבין בזה, דמאחר שעיקר הטעם הוא רק ביתרון מעלה שבמצות כפ"מ לבד מצד שסוף מעשה עבמית וכנ"ל דזהו מה שנמלך כו' שמפני זה מגיע בעצמות התענוג הפשוט שמפני זה דוקא נמשך הרצון הפשוט במל' דאיס כנ"ל, איכ זהו רק מצד עצם המעשה דמצות דוקא (כמ"ש לעשות חסד כו' בארץ כי באלה כו') איכ למה דוקא בשמחה ש"מ מעורר לשמחה ותענוג שבעצמות גם בלא שמחה מצד המצוה בעצמה דוקא

עוז וחדוה במקומו: דברי הימים א טז, כו.

ואהי' אצלו שעשועי': ע"פ משלי ת, לא.

חדות ה' היא מעוזכם נחמ"ה, י.

ויספו ענוים בה' שמחה: ישעי' כט, יא.

[לו] אך הנה עדיין: להבא להלן, ראה גם בתוס' ביאר דיה שמח תשמח בטהימ תרניז ע' רס ואילך.

מגיע בשעשועים העצמי' כנ"ל וד"ל. אך הנה יש להקדים ענין א', והוא מה שיש הפרש גדול בין שמחה ועונג בדבר פרטי דאינו רק חלק א' קטן הנבדל מן העצמו' ממש אעפ"י שהוא ג"כ בחי' עונג ושמחה עצמי' ופשוט שנמשך מעצמו' התענוג הפשוט והיולי כנ"ל, ובין השמחה ותענוג ושעשועים העצמי' שבעצמו' ממש שכל עצמותו נכלל ומתאחד בתענוג פשוט ועצמי' ההיולי שבלתי מתחלק לדבר פרט כלל כמו ברצון ועונג פרטי. ויובן זה במשל התענוג העצמי הפשוט שבנפש האדם עצמו שכולל הוא כל מה שעתיד להתפעל בעונג ורצון פרטי כו' שבוודאי הוא בהעלם גדול בעצמות הנפש ולפרקים יוצא בגילוי מן ההעלם הזה והוא שמחת הנפש בעצמי' הנ"ל כמו ביום חתונתו וכמו בגמר מלאכתו באיזה בנין נאה שמשמעשע בו ביותר שתענוג שעשועים זה הוא בעצמות הנפש ממש ולא בחלק פרטי בדבר רצון וחכ' פרטי' כלל, אבל העונג ברצון פרטי באיזה דבר מה כמו במלאכת הבנין בפרטי הרצון שבכל דבר שבבנין בפרט או בעונג שבחכ' הפרטי (וכן בשמחת לבו בחתונתו או בחתונת בנו בדבר הפרטי) אעפ"י שהפרט הזה גם הוא עולה אל הכלל שבו בתשלום המלאכה שנשלם כל רצונו בכלל שאז מתענג ומשתעשע בעצמותו ממש (בכח היולי שבתענוג הפשוט כנ"ל) עכ"ז אינו אלא חלק פרטי לבד שנמשך מכללות העונג והרצון שיש לו בנפשו בכללות הבנין (או בפנימי' ביותר בתשלום רצונו בחתונתו לאחר שלקח אשה בחופה) שאין לו ערך כלל לגבי עצמות התענוג שבנפש, אעפ"י שגם מה שמתענג בעצמו ממש אחר תשלום הבנין בכי טוב ויפה ברצונו זה ג"כ רק ממלאכת הבנין בכי טוב, וא"כ גם תענוג זה מורכב הוא בדבר מה, ואף שהוא בכלל הבנין מ"מ נחשב הוא כמו פרט וחלק א' ממש לגבי כח עצמיות התענוג שבנפש שבלתי מורכב בדבר מה כלל כידוע שהוא בבחי' עצם אור פשוט לגמרי, הענין הוא דמה שמשמעשע בעצמו' אחר ראותו טוב המעשה (או מאשר נשא אשה ולקח מקח טוב וכה"ג) זהו שעולה בעצמות התענוג ממש שבלתי מורכב כלל, ואעפ"י שאין ערך לתענוג הזה המורכב בדבר מה לתענוג הפשוט ההיולי, הרי יש הפרש בזה בין כשמתענג מצד עצם הדבר ובין שמתענג מצד שנשלם כרצונו הפשוט שעולה במקור הכללי של כל רצון ועונג שזהו בעצם אור התענוג הפשוט לגמרי, רק שמה שנעשה המלאכה בכי טוב שמתענג מעצם הדבר בכללותו דוקא הוא שגורם התענוג הפשוט ממה שנשלם הכל כרצונו, שאין זה מצד עצם הרצון בכל פרט רק ממה שא' וכן נעשה שהוא המכוון בכללותו לפנימי' התענוג שבעצמו עד שכל עצמו ופנימיותו נמשך בתענוג זה, והוא השמחה העצמי' שבנפש שתשמח בעצמה ממש מגמר טוב הבנין או המקח שלקח ממה שנשלם הכל כרצונו בעצמותו, שזהו רק ממה שנעשה רצונו, ואמנם עכ"ז פנימי' רצונו בזה דוקא הוא שגורם השמחה בנפשו אח"כ מכללותו ושלימותו שיגיע בשמחת הנפש מצד עצמה ממש, אבל בדבר שאין פנימי' רצונו בזה כ"כ שלא ישמח כלל ממה שנעשה כרצונו שאין זה מגיע לעורר

שמחה העצמי הפשוטה, רק בדבר שפנימי נפשו ברצון פשוט ועצמי רק שמורכב בדבר מה עולה הוא לעצמות התענוג והשמחה כשנעשה כרצונו בכללותו בתנאי כשישמח במעשיו דוקא במה שנעשה בכי טוב שמגיע זה בעצמו בעל הרצון הפשוט שמשם מקור כל רצון ועונג עד ששמח בעצמו ממש כנ"ל, כי שמחה זו ששמח ממה שא' ונעשה רצונו הרי הוא בבחי' עצמיות התענוג שלמעלה מהתפעלות עונג בפרט הדבר ההוא אעפ"י שסיבתו בא מן העונג שמקבל מפרט הדבר.

[לז] ונמצא מובן מכ"ז דאעפ"י שעונג המורכב בפרט לא יוכל להגיע לעונג הפשוט הכללי הנ"ל רק בדבר הזה עצמו בכללותו שהוא מה שנשלם כרצונו בדבר זה כו', אבל בבחי' השמחה שבעונג הגם שהוא בדבר פרטי שאין זה רק ממה שא' ונעשה רצונו ולא מצד העונג ברצון זה הפרטי אין הפרש בזה בין שמחה פרטי' שישמח בנפשו משלימות מלאכה פרטי' לשמחה הכללית שישמח בנפשו בכלל בכללות הבנין שנעשה רצונו הפנימי' שנוגע בפנימי' ועצמי' נפשו ממש (כידוע דכל עצם בלתי מתחלק וחלק הפרט ממנו דומה להכלל ממש), וראי' לזה ממס"נ שיוכל להפקיר כל נפשו עבור רצון וחשק בנפש לדבר פרטי כמו בשביל נצחון בדבר פרטי או לתאוות הממון והגדולה (וכמו חולת אהבה בדבר שנפשו חמדתו וכה"ג יומשך כל הנפש בעצמה אף בחלק א' פרטי מתאוות הנפש, כי גם חלק הפרטי כמו הכלל יחשב אם הוא בבחי' רצון שמגיע בפנימי' שבנפש ומתאחד בכולה ממש ולכך תשמח הנפש בעצמה גם בפרט הרצון הפנימי כמו בכלל כנ"ל (וכמו במע"ב בכלל ובפרט דגם שבפרט בכל בריאה נא' וירא אלקי' כי טוב אין זה רק בחי' עונג פרטי ברצון פרטי, אבל לאחר תשלום כל המלאכה דמע"ב א' וירא אלקים את כל אשר עשה בכללותו והנה טוב מאד, ומאד זה היינו בבחי' התענוג הפשוט ועצמי שבעצמות א"ס כמו בחי' שעשועי המלך בעצמו ממש כנ"ל (וכמו שמחת הנפש בעצמה ממש כנ"ל), והוא שנק' מאד בתענוג בלתי מוגבל כלל והוא במה שבלתי מורכב בדבר פרטי כנ"ל אלא הוא תענוג פשוט הכלול באח"פ ממש ואעפ"י שסיבתו הוא מצד תענוג מורכב בכל אשר עשה שהוא טוב מאד ואיכ' מאד זה בכל אשר עשה שנשלם הכל כרצונו במלאכה זו דמע"ב בכלל שמתאחד הוא בעצמו התענוג הפשוט, ואעפ"י שגם תענוג זה הכללי מכללות דמע"ב נק' מורכב ולמה נק' טוב מאד שהרי משמע שתענוג זה הוא עצמו שנק' טוב מאד, היינו לפי שנעשה מכוון כרצונו הפשוט

[לז] ונמצא מובן מכ"ז: להבא להלן, ראה ד"ה שמח תשמח שם ע' רסא ואילך.

דכל עצם בלתי מתחלק: ראה גם אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. תריח וישב סח, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ

ויקרא ח"ב ע' תשמ. דברים ח"ב ע' תרמו. ח"ג ע' תתא. תתכד. תתכו. סה"מ תרמ"ז ע' קב.

וירא אלקים כי טוב: בראשית א, יב ואילך.

בעצמותו כשעלה ברצונו הפשוט להיות בנין העולמות ומע"ב שע"ז א' כי אמרתי עולם חסד יבנה פשוט ועצמי שהוא בבחי' התענוג הפשוט הנ"ל, ובשלימות רצונו במע"ב עולה הוא בעצמו' התענוג ממש כנ"ל וד"ל. (ולפי"ז אין זה מצד עצם הרצון בכלל במע"ב הוא שנק' טוב מאד אלא מצד שנעשה רצונו כנ"ל, ובאמת הפשט מורה שכל אשר עשה במע"ב הוא טוב מאד בתענוג בלתי מוגבל ומורכב כלל כעצמו' התענוג הפשוט ממש כו', ומוכרח לומר דגם תענוג זה שמורכב במע"ב אף בכללותו נחשב מבחי' התענוג הפשוט ממש והוא עצמו נק' טוב מאד ממש, והיינו שזהו שהי' התענוג הפשוט העצמי בתחילת הרצון להשפיע בחסדו העצמי להיות בנין העולמות וכמ"ש כי אמרתי כו', ואעפ"י שהוא תענוג שבהשפעה לבד עכ"ז נחשב מעצמות התענוג, לפי שכל עצמות התענוג נמשך גם בחלק פרטי זה, וכמו שרואים בכל משפיע אף שמשפיע שכל וחכמה גשמי בפ"מ שמתענג בנפשו בעצמו ממש מטוב חסדו זה אעפ"י שאינו רק פרט עונג, וכך במע"ב מכל אשר עשה והשפיע נחשב תענוג עצמי ואעפ"י שא' טוב מאד על עצם ההשפעה מצד עצמו שהוא טוב מאד דוקא והוא כמו שעלה ברצונו הפשוט שהי' זה בתענוג עצמי ממש. וכ"ז מטעם הנ"ל דאין הפרש כלל בפנימי' רצון ועונג בין בדבר פרטי שחלק א' הוא מעצמות התענוג בין כללות עצמות התענוג מאחר שאנו רואין שכללות כח עצמיות התענוג נמשך בפרט זה. אך זהו דוקא במה שפנימי' רצונו בו ולא בדבר שחיצוניות הרצון בו לבד שאין עונג ורצון פרטי יוכל להגיע לעונג ורצון הכללי הנ"ל, ואעפ"י שמתענג אדם גם בשפע חיצוניו' בנפשו ממש, זהו דוקא בשמחה שבעצמותו כמו בחתונתו שישפיע בחסדו לכל בגשמיות כו' וכן בחנוכת הבית דהתענוג בבנין אעפ"י שהוא פרטי מגיע בעצמות התענוג שבנפשו ממש. וכך יובן חסד דמע"ב שאחר שהוטב בעיניו כל אשר עשה נתענג בתענוג העצמי ממש וע"כ נק' גם העונג שבמע"ב בכלל בבחי' טוב מאד כי אין לחלק בין פרט לכלל בבחי' הפנימי', אך עכ"ז יש הפרש בין פנימי' העונג שמגיע לעצמותו ממש כמו בחתונתו או בחתונת בנו וכל הנוגע לפנימי' עצמותו, ובין כל שפע שנמשך מחסדו אעפ"י שמתענג בעצמו בזה, שא"א שיגיע בעצמותו ממש אף מכללות כל אשר השפיע, רק בבנין ביתו שישב וידור בו וכה"ג שאנו רואים שאדם בגמר מלאכתו בבנין בית עושה משתה וסעודה וישמח בשמח' עצמי' ממש לפי שהוא נחשב מבחי' עצמותו (כי הדירה וההיכל הוא בבחי' מקיף למקיף לנפשו כידוע, אך אין זה רק בהיכלות הפנימי' ולא במה שבונה לצורך אנשים כמו משרתיו עושי רצונו כו', וכך יובן במע"ב בגוף הבריאה דעש"נ שבחי' פנימי' יותר זהו מה שנתאוה להיות לו דירה במצות (וכמו בבנין בהמ"ק וכה"ג וד"ל).

ואמנם הנה באמת עיקר ההפרש בכ"ז הוא בין עונג לשמחה, דודאי בבחי' עונג שהוא מצד עצם הרצון כפי מה שהוא מורכב בדבר מה יש הפרש בין פרטי לכללי, ואעפ"י שיוכל להגיע ממנו גם בעונג הכללי כמו מעונג ההשפעה בחיצוניות ובפנימי' כנ"ל מ"מ אין זה ערך לעצמו' התענוג הפשוט ההיולי שבעצמו' הנפש ממש כנ"ל, אבל ענין השמחה אעפ"י שהוא ענין א' עם העונג, ואדרבה השמחה אינו אלא גילוי העונג שהוא החזרה מעצם הדבר הטוב שמגלה אותו בשמחתו כמו כשעושה משהו ושמו' בהגיע לו בשורה טובה ששמחה זו מגלה העונג הצפון בלבו כו', אך עכ"ז זה עצמו מה שיש בכח טבע השמחה שמגלה הנעלם שבעונג שבלבו זהו מורה שעצם השמחה הוא למעלה מן עצם העונג הפרטי הזה ע"כ יביאנו לגילוי בהתפשטות חיצוניות כמו לרקד ולשחק בהוללות כו'. והענין הוא לפי שהשמחה שרשה ברוממות ועצמות הנפש ממש ע"כ בכחה להמתיק כל דין לעשות היפוך הטבע האנושית בתולדתה כו' כנ"ל, הגם שערך העונג מדבר הטוב מורכב הוא בדבר פרטי, אבל השמחה שישמח מזה הרי היא בעצמו' רוממות הנפש שבלתי מורכב בדבר מה כלל (והוא ג"כ תענוג הפשוט שמתאחד בכל הנפש). ואמנם שמחה כזאת אינה באה רק מעונג שברצון כללי, שזהו הנוגע לעצמות נפשו דוקא, כמו ברצון ותענוג שיהי' לו מזה שעושי' רצונו בכל אשר יגזור אומר, שזהו התענוג שבעצם הנפש בלתי מורכב בדבר פרטי זה שעושה רצונו הפרטי רק נח"ד לפניו מכל אשר יעשה רצונו יהי' מי שיהי', וכך יש תענוג ושמחה כללית מכל אשר עשה ונעשה הכל כרצונו שאין זה מצד עצם הרצון ועונג אלא ממה שהכל נשמעי' לרצונו וכל אשר חפץ נעשה כו' (שמגיע ברוממות דעצמות הנפש ממש), וא"כ מהות השמחה עכ"פ כללית היא מכל אשר נעשה לטובתו או השלמת רצונו יהי' מה שיהי' שאז תשמח נפשו בעצמו ממש כו'. וא"כ ודאי מובן מזה שאין לחלק במהות השמחה בין שהיא מאיזה דבר רצון פרטי שנעשה רצונו שנח"ד ושמחה ממה שעשה רצונו, או מכללות כל הרצונות שנעשה בחפצו, הכל אינו רק שמחה ונח"ד ותענוג העצמי שנבדל בערך מן העונג ורצון הפרטי עד ששוה שם ענין ההשלמה שנשלם רצונו בפרט או בכלל כי גם הפרט כמו כלל הוא רק מה שמשמח בנפשו ממה שגזור ועושה רצונו ולא מצד עצם הרצון לבד כנ"ל וד"ל (ובכ"ז יתורץ כל ענין הנ"ל בפנימי' העונג ובחיצוניות בהפרש שבין פרט לכלל ובהתכללות הפרט אל הכלל שבכ"ז יש יתרון מעלה בשמחה על העונג בכלל ובפרט מטעם הנ"ל וד"ל).

[לח] והנה הנמשל מכל הנ"ל יובן ג"כ בדוגמא כזאת ממש בטעם ושרש ענין שמחה של מצוה הנ"ל דגדול מעלתה כ"כ יותר מגוף מעשה

[לח] והנה הנמשל מכל הנ"ל: להבא להלן, ראה בחוסי' ביאור ד"ה שמח תשמח, בסה"מ תרנ"ז ע' רסג

המצוה עצמה אף שממנה דוקא יהי שכר העוה"ב כידוע דשכר מצוה מצוה עצמה כו', והוא לפי שנתאווה כו' וסוף מעשה כו' כנ"ל, להיות דודאי יש בכל מצוה ומצוה מבחי' פנימי' רצה"ע ממש דאיהו ופנימי' רצונו חד ממש וכמ"ש רחבה מצותך מאד בלי גבול כלל (כמשי"ת), ואעפ"י שעונג ורצה"ע הזה הפנימי' מורכב הוא בדבר וענין פרטי כמו במצות תפילין או טלית וצדקה וכה"ג, הרי יש שרש ומקור לרצה"ע הזה במקור כל רצון ועונג העליון הכללי שנק' תענוג ורצון הפשוט בעצמו' איס ממש (שנק' שעשועי המלך בעצמותו ממש כנ"ל, והוא בחי' השמחה שבמצמו' ממש (כמשי"ת), שהארה א' ממנו הוא העדן דעוה"ב שבא בשכר המצות דעבשיו (שנק' פרס כו'). ואעפ"י שמבואר למעלה דעונג פרטי המורכב בדבר מה אין לו ערך לגבי עצמו' התענוג ורצה"ע ההיולי שממנו מקור כל רצון ועונג כו' כנ"ל, כמשל הנ"ל בעת חתונתו או בגמר מלאכתו אעפ"י שמתענג בעצמו' ממש מכללות המעשה וגם הפרט עולה אל הכלל גם הכלל נחשב פרט לגבי עצמות התענוג כי מצד עצם הדבר תענוג מורכב הוא ואין לו ערך לתענוג פשוט, מ"מ כשאינו מתענג רק ממה שנעשה רצונו כו' שעולה במקור הכללי של כל רצון ועונג כו' עד שכל עצמו נמשך גם בפרט זה ואין לחלק בזה בין פרט לכלל, ואך בתנאי שיהי' רצון לעונג בפנימי' דווקא ולא בחיצוניות לפי שכפנימי' ועצמי' שוה הפרט עם הכלל כו', וכך הוא גם בענין עונג פרטי שבמצוה הפרטי' שגם שנק' תענוג מורכב בדבר מה מ"מ עיקר התענוג העליון במצוה זו הוא ממה שא' ונעשה רצונו לבד שוה מגיע בעצמות התענוג הכללי הפשוט שהוא בעל הרצון הפנימי' שממנו מקור כל רצון העליון. וזהו כמו ענין שמחה של מצוה למטה בנפש האדם מלמטה למעלה שעיקר השמחה הוא רק מה שעשה נח"ר ליוצרו לקיים רצונו יהי' מה שיהי' ולא מצד עצם הדבר מצוה שיודע בה איזה טעם וסוד להתענג בנפשו בכוונה טובה בסוד השכל וחכ' עילאה המושג ברצה"ע שבמצוה כמצות תפילין בד' בתים שהוא להאיר בחי' מקיפים דד' מוחין וכה"ג, אלא רק לפי שזהו יהי' לעונג ונח"ר לבעל הרצון הזה, וא"כ הרי העונג ושמחה זאת שישמח במעשה המצוה רק מצד שעשה רצון קונו מגיע למעלה ג"כ בבחי' שמחה ועונג העצמי' ממש שלמעלה מן העונג הפרטי שמלוכב במצוה זו רק מצד שא' ונעשה רצונו כנ"ל שזהו בעצמות בעל הרצון דהיינו במקור כל פנימי' רצה"ע שבכל המצות למעלה (וכמבואר למעלה שאין הפרש בזה בין פרט לכלל בדברים שהוא בפנימי' ועצמי' דוקא כו'). וזהו שרש ענין הנ"ל דבשמחה ש"מ למטה מעורר השמח' שמצד עצמותו ממש (וכמו וישמחו בך כו') ולא מצד ההעלאה דאתדל"ת שאין לו ערך (אפי' מצד רצה"ע הפנימי' שבמצוה זו שאינה רק חלק פרטי מורכב מעצמות התענוג הפשוט וכנ"ל), רק מצד שמח' ש"מ זו ממה שעשה רצונו ית', לפי שע"ז דוקא מעוררים שמחה ש"מ כמו שהוא למעלה

שהוא בשמחה שבעצמותו ממש, והיינו מה שא' ונעשה רצונו זה במצוה זו כו' (ואין זה נק' אתדל"ת בהעלא' שגורם המשכה מאחר שאין זה מצד עצם הרצוה"ע שבמצוה זו אלא ממילא יאיר בשמחה ש"מ זו למעלה בבחי' שמחה דעצמיו בעל הרצון כו' וד"ל).

אך עכ"ז עדיין אין זה מובן דלמה דוקא בשמחה ש"מ, הלא גם בלא שמח' מצד עונג הפשוט שמאיר בעונג פרטי הזה (מאחר שכפנימי' ועצמי' אין לחלק בין פרט לכלל כנ"ל) מעורר לבחי' התענוג הפשוט והוא הנח"ר שא' ונעשה רצונו עכ"פ, ואין ענין שמח' ש"מ מגיע רק בשמחה העצמיות שזהו התענוג הפשוט והיינו הך. ועוד למה בשמח' ש"מ דוקא דמטעם שא' ונעשה רצונו לבד זה יוכל להיות אף ברצון שאינו ש"מ כלל כמו ברצון ועונש שבחסד דמע"ב וכמו וירא את כל אשר עשה שזהו שנשלם כרצונו בתחילה כו' כנ"ל שמגיע ג"כ בתענוג ושמחה הפשוטה שנק' טוב מאד כנ"ל. אך הנה צריך לומר שיש בזה ב' תנאי' דוקא, הא' בשמח' דוקא שהוא למעלה מן העונג כנ"ל שהשמחה מגיע ברוממות העצמות דנפש ממש שלמעלה מהגבלת העונג העצמי ג"כ (מאחר שיוכל להפוך הטבע בשמחה העצמי' מעונג להיפוכו וכמו"כ מצער לעונג כמו למאוס באוהבו ולחפוף בשונאו כו'), וזהו מה שיש בכח השמחה לגלות הצפון כנ"ל, וא"כ גם שמחה זו ממה שנשלם ונעשה כרצונו מגיע ברוממו' העצמי' שלמעלה גם מתענוג הפשוט הנ"ל ואין הפרש בשמחה בין פרט לכלל כנ"ל, ואמנם תנאי הב' שיהי' שמחה זו במה שהוא פנימי' ועצמי' רצונו דוקא כמו שמחה ש"מ שאז שמחה זו מגיע בעצמות שמחת הנפש שבעצמותו ממש שלמעלה גם מן התענוג שבעצמות בכלל, כמו שיש הפרש בזה גם בדבר פרט בין שמחה לעונג כנ"ל, וזהו שרש ענין שמח' ש"מ בפרט שזהו כמו בכלל משא"כ בעונג שבפרט כו' וד"ל. וזהו ההפרש בין עצם רצה"ע שבמצו' שע"ז א' אם צדקת מה תתן לו כו', לפי שאינה מגעת רק עד שרש הכללי של אותו רצה"ע שנק' רצון פשוט, ושרש רצון פשוט הזה בתענוג הפשוט לבד כו', אבל שמח' ש"מ זו מגעת למעלה גם מתענוג הפשוט, והוא בבחי' שמחה שבעצמותו ית' שמגיע ברוממו' העצמי' ממש (שלמעל' גם משעשועי' העצמי' שמאיר בעוה"ב משכר מעשה המצות כנ"ל וד"ל). וראי' לזה ממה שמצינו בכתבי האריז"ל שכל מה שהגיע האריז"ל למדריגה גילוי אליהו ורוה"ק בגילוי סודות הקבלה האמיתית הכל מן שמחה ש"מ בלבד, שזהו רק מה שהי' שמח בשמח' ש"מ כפשוטו דוקא, והוא רק לעשות נח"ר ליוצרו שעשה רצונו אף שלא הי' יודע עדיין בטוב טעם סוד ה' במצות כלל והי' עושה

בכתבי האריז"ל שכל מה שהגיע האריז"ל . . מן שמחה ש"מ בלבד: בהקדמת ס' חרדים: וכן גילה הרה"ח המקובל כהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוה"ק בשכר שהי' שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית כו'. וראה המובא ע"ז עוד בארוכה ב„מילואים להמ"מ" בסו"ס מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ס"ע א"פ. וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ נ"ך ע' כו.

שלא בכוונה פנימי רק עכ"ז הי' שמח שמחה גדולה כאיש פחות הערך ששמח בשמחה ש"מ, לפי שבשמחה כזו הכל שוין ממש כקטן כגדול ממש מאחר שזהו שמחת הנפש בעצמו שמגיע למעלה מן העונג והרצון שמגיע למעלה בשמחה שבעצמותו ממש שהכל שוין שם להיות למעלה מן התו' והמצות רק ממה שאמר ונעשה רצונו שהוא למעלה גם מתענוג הפשוט שבעצמו' במצות כמו בעוה"ב כנ"ל, וע"כ השמחה ש"מ כולל ממילא גם כל מה שיש במצות בחי' תענוג הפשוט שהוא בחי' הסוד וטעם הגנוז ונעלם בבחי' העונג הנעלם דעוה"ב שנק' טעמי מצוות בכלל וד"ל.

[טל] ולהבין עד היכן מגיע כחה של שמחה ש"מ אפי' בעיה שלא ידע מה שעושה רק מצד עוצם התמימות שמח לעשות נח"ר ליוצרו בדבר זה שמדמה שנח"ר הוא לבורא כמו שנמצא בס' משנת חכמי' בעיה ששמע דרשת הרב במצות לחם הפנים, והי' סבור שלחם הפנים הוא לאכילה לפני ה' שאוכלם כמו שאוכל אדם, ועשה שתי לחם בשמח' גדולה הוא ואשתו לבושים בבגדי שבת אחר חצי יום עש"ק להטמינם בארון בבהכ"ג, ולמחר לא מצאם בארון, סבר שאכלם הבורא ושמח הוא ואשתו שמחה גדולה ועשו כן כמה פעמים בכל ע"ש, ושמש בהכ"ג הי' לוקחם בכל שבת בבוקר לסעודתו, ונשמע הדבר להרב וגער עליו ונתבטל ונענש הרב ומת באותה שנה, ואמרו לו שמזמן בהמ"ק ראשון ובימי משה במשכן לא הי' שמח' לפני ה' בלחה"פ כמו ממעשה לחה"פ שעשה זה העני בתום לבב בשמחה טוב לבב הוא ואשתו שעשה נח"ר ליוצרו שאכל לחם זה כמביא לפני מלך כו'.

וזהו תחת אשר לא עבדת כו', שאעפ"י שהמצות נעשים ברצון ה' בתכלית הכשרון אעפ"י שעי"ז יומשך תוס' אור באצ"י ובכל העולמות אפי' בגיע העליון (ושרש שרשה הוא בעונג ורצה"ע העצמי בבחי' א"ס ממש כמ"ש רחבה מצותך מאד), אך נמשך ויורד העונג העליון הזה בריבוי הצמצומי והעלמו' ומסכי' רבים ע"י המסך שבין כל עולם ועולם שנק' פרסא, כמו הפרסא שבין עצמו' המאציל לנאצלים ומאצ"י לבריאה עד המסך שבין יצי' ועשי' שבעוה"ז השפל הוא תכלית ההסתר והצמצום, וע"כ הרי אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו ממש כמו המצוה שבעצמו' א"ס שנק' מצותיך ממש כו' (ודוגמא לזה במצות שבת ויר"ט שהוא במוחי' דא"א שנק' קודש ומקראי קודש כידוע, ובחי'

בס' משנת חכמים בעיה ששמע דרשת הרב במצות לחה"פ: להרי"מ חגי, אות ר"כ. [סיפור זה נזכר גם ברשימת חסיד א' בכת"י 355 עו, א].

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

במצות שבת ויר"ט . . קודש ומקראי קודש כידוע . . כי קודש היא לכס: תשא לא, יד. זחיג צד, א ומקי"מ שם. פע"ח שער ר"ה פ"ב. שער מקראי קודש פ"א. לקרי"ת צו יא, ז ואילך. שם דרושים לריה נג, סע"א [בשם הע"ח] וע"ש בהמ"מ [בהוצאת קה"ת, ה"תשד"מ ואילך].

א"א שהוא ח"ב יש בכל עולם לפ"ע דוקא, והוא שמתמצמם ויורד מח"ב שבעצמו המאציל באצ"י ע"י פרסא הנ"ל, וכן מאצ"י לכריאה, עד ח"ב שבמל' מעשי' שנק' גם הוא שבת קודש כמ"ש כי קודש הוא לכם, כי בעוה"ז השבת הוא כפשוטו שבו שבת מכל מלאכתו ממש בפ"מ כו' שזהו מה שכולם בחכ' עשית בפ"מ, וכן ביר"ט במוחי' דאימא שנק' מקראי קודש כו', ועכ"ז או' וקראת לשבת עונג העליון דפנימי' עתיק עד פנימי' התענוג הפשוט שבעצמות איס ממש, וכן ביר"ט נק' מועדים לשמחה בשמחה שבעצמותו ממש, ואין כל המסכים והעלמות מסתירים כלל וכלל, וכך הוא מ"ש בע"ח דכל עיקר המצות אינו רק להוסיף אור באצ"י לבד דמשמע מזה שאין תוס' אור זה שע"י המצות מגיע למטה בכ"ע רק ע"י העלמות ומסכים כנ"ל אבל באמת אינו כן דכל המסכים והצמצומים אינם מסתירים כלל וכלל, רק בתנאי כשיש שמחה ש"מ דוקא מטעם הנ"ל, כי מצד שהמצוה היא בח"י פנימי' רצה"ע ויש בה שמחה שעשה נח"ר ליוצרו ממה שנעשה רצונו ה"ז מגיע בבחי' שמחה ש"מ זו עצמה בבעל הרצון עצמו שמצד רוממות עצמותו שלמעלה גם מן העונג כו' כנ"ל, ובחי' שמחה שבעצמותו שנעשה משמח' ש"מ שלמטה ה"ז בא ומאיר למטה מטה בבחי' דילוג המדריגות שלא לפ"ע סדר ההשתלשלות לגמרי עד שמאיר למטה כמו שהוא למעלה ממש (ואין כל צמצום מסתיר לפני אור שמחה העצמי' הזאת שבאה משמחה של מצוה ובוקע כל מסך ואפי' בצמצום הראשון דישת חושך סתרו שנק' מק"פ כו' דקמ" כחשוכא כאורה ממש) (ורא"י לזה ממה שנתלבש שמחה העצמי' שבבחי' מקיף העליון בסכך דסוכה ובענני כבוד כו' וד"ל).

וזהו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה וטוב לבב מרוב כל יותר מכל חיי העוה"ב שאינו רק אור א' משעשועים וחדוה העליונה שבמקומו העצמי (ופי' הפשוט מרוב כל דכל טוב העליון שהגיע להם בעבור הטוב דמצות בא"י שאז נמתק הדין בשרשו כשהוא בעצם הטוב שהתענוג והשמח' הוא כא' ממש והכל בעבודה דבמצות דוקא מרוב כל כו'). וכך גם עתה בשמחה של מצוה רק שהוא בטוב לבב אעפ"י שאינו מרוב כל אדרבא מן המיצר ודוחק ועכ"ז שמחים בשמחה של מצוה, נמשך ע"יו ממקור הברכות יותר, והוא הברכה דעוה"ב (שנק' ברכת ה' תעשיר כו' כידוע) שאחר הגלות דוקא שיבא מחמת שמח' ש"מ (כמו השמחים ביסורים א' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו שנמתקו כל הדינים בשרשם, והוא מה שכל הקללות יהופכו לברכות אעפ"י שהי' זה תחת אשר לא

שכולם בחכמה עשית . . . וקראת לשבת עונג: תהלים קד, כד. ישע"י נח, יג.

בע"ח דכל עיקר המצות . . . להוסיף אור באצ"י: ראה לעיל את כ"ט. ושי"ג.

שנק' ברכת ה' תעשיר כו' כידוע: משלי י, כב. ראה שערי השובה ח"א טו, סע"א ואילך. ס' מאמרי

אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' שעד.

השמחים ביסורים א' ואוהביו: שבת פח, ב. שופטים ה, לא.

עבדת כו' בשמחה מרוב כל (וזהו נראה בעליל בכל מי שהגיע לרוב כל ואינו עובד בשמחה וטוב לבב וחדוה לה' כו' כי רם לבבו יפול ביד אויביו כו', וכך הוא בכלל כאשר ייטיב ה' להם ישבעו וירום לבבם וישכחו על ה' לומר כוחי ועוצם ידי כו' ומתגאים, ואז יפלו בלחץ ודוחק לעבוד אויב כו', ובשמח' ש"מ של עניי' יגאלו כמ"ש ויספו ענוים בהוי' שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל כו' וד"ל).

[מ] ובכל הנ"ל יוכן בחוס' ביאור ענין הברכה דשמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בג"ע מקדם כו'. דהנה כמו שמבואר למעלה בשרש ענין שמחה ש"מ שמגיע בבחי' שמחה העצמי' דעצמו' א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מכל סדר ההשתל' דקו וחוט באב"ע ופורץ גדר דקו המדה כו' להאיר למטה כמו למעלה ממש כנ"ל, הרי כ"ז בשמחה פרטי' כמו ממצוה פרטי' לבד (שאינו רק המשכת עונג ורצה"ע בפרט במצוה זו רק ששמחה של מצוה עולה למעלה גם מעונג ורצון זה ועכ"ז השמחה אינה רק ממה שעשה רצה"ע הזה בפרט), שגם שיש בכל מצוה ומצוה בפרט יחודים עליונים דהוי' ואלקים מ"ה וכ"ז משפיע ומקבל דנק' יחוד קוב"ה ושכינתיה, אבל ה"ז דוקא בהמשכה פרטי' באר"כ מיוחד שנק' אבר אחד לבד מבחי' רמ"ח איברי' דמלכא כו' שהן רמ"ח מ"ע העליונים דאצי' כידוע, אבל הנה במצות שמחת חר"כ למעלה שנק' ריעים האהובים בכלל שמיוחדים בעצמם נמשך כל יחודי' עליונים בפרטי' דמעשה המצות עליונים ותחתונים ה"ז ודאי למעלה הרבה מכל השמחות הפרטי' שיש בכל מצוה בפרט, לפי ששמחת חר"כ הרי הוא הגורם ועושה לעיקר היחוד במשפיע ומקבל בעצם מהותם שזהו למעלה יחוד הוי' ואלקים שנק' סובב וממלא בעצמם שבהם כלולים כל השמחות דמצות שיוכל להיות יחודים עליונים בכל מצוה בפרט שבא בגילוי באר"כ מיוחד כנ"ל וד"ל. והענין הוא דכדי שיוכל להיות יחוד דחר"כ דמשפיע ומקבל למעלה (שזהו שלימות דבחינת אד"ם שהוא דכר ונוק' כו') צריך שיאיר עליהם מבחי' מקיף היותר עליון מבחי' עצמות אא"ס ב"ה שנק' שלימותא דכולא שממנו יבא שלימו' זה ביחוד דמשפיע ומקבל שיוכלו להתייחד יחד ולהיות מוליד' תולדו' אורות חדשים כו', וידוע דמקיף הזה הוא הנק' מזל"א שחופף ושורה בחופה דוקא שחופה הוא בחי' מקיף החופף על שניהם ביחד דוקא, כידוע בענין מקדש עמ"י ע"י חופה וקידושין כו', וכמו שא' דאין שמחה אלא בחופה דוקא, שהכונה הוא על בחי' שמחה העליונה שבעצמותו ית' שמשמח לחר"כ שמאיר שמחה העליונה הזאת בחופה זו שעל חר"כ דוקא וד"ל.

ויספו ענוים: ישע"י כט, יט. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' כו.

דאין שמחה אלא בחופה: טוכה כה, ב.

וזהו שא' שמח תשמח, שמח לדכורא ותשמח לנוק' (או תשמח לעיל אחר תשלום הבירורים דכל מעשה המצות בפרט שיהי' למעלה ממדריג' אדה"ר וחיה קודם החטא לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא כידוע), שהן ריעי' האהובי' ביחד דמשפיע ומקבל (עד רום המעלות גם בת"ת ומל' דאיס עצמו), שהוא ע"י בחי' השמחה שבעצמותו ממש ע"י יוכל להיות כח ועוז בחרי"כ מ"ה וב"ן שנכל הפרצופים להתייחד ולהוליד כו'. כשמחך יצירך בג"ע מקדם מקדמונו של עולם ששמח אדה"ר ואשתו בחופתם שעשה להם, והיינו מבחי' שמחה שבעצמות המשיך כח ועוז השמחה באר"ח שישמחו גם הם בחופה שלהם (כמו עד"מ מי שרוצה לשמח לריעהו צריך שיהי' הוא בעצמו בשמחה גדולה ביותר עד שמחמת זה יוכל לפעול אורה ושמח' בחרי"כ (וכמו שמרקדים לפני החרי"כ כו'), כטבע השמח' העצמי' שפורץ גדר לצאת ממקומו שלא בערך והדרגה כלל, והיינו לפי שבהתכללות דכר ונוק' יחד שורה מאח"פ ממש דאדם אדמה לעליון ממש (אצי"פ שלא אדם הוא, אבל בחי' שלימות דהתכללות דאדם מעורר למהר"ע ממש שלמעלה מבחי' משפיע ומקבל, וע"כ משמחתו העצמי' דוקא שהוא שלימותא דכולא באח"פ ממש הוא ששמח לאדה"ר שכולל כל הנשמות דדכ"ר ונוק' שיהי' מכחם שמחה בכל זיווג חרי"כ בפרט שיוכלו ע"י להתייחד ולהוליד תולדות כו'. וזהו הבקשה שכך יהי' שמחה דעכשיו לריעים האהובים בכלל ובפרט עד למטה כמו למעלה ממש, והוא כמו ששמחך יצירך בג"ע מקד"ם מקדמונו של עולם ממש כנ"ל וד"ל. ומה שא' כשמחך לשון יחיד אעפ"י שמסיים משמח חתן וכלה, היינו לפי ששמחת הכלה שהיא חוה שהיתה אחת מצלעותיו נכלל בשמחת אדה"ר, שמשמחת חתן יומשך שמחת הכלה דוקא (וכמו שמח לדכורא ואח"כ תשמח גם לנוק'), אעפ"י שבשמחה דעצמות ממש נכלל המקבל במשפיע (כמו כי הוי' הוא האלקים) רק בירידת האור והשמחה למטה משמח חתן ואח"כ כלה כמו ואל אישך כו' דאשה בעלה משמחה אחר הנשואין כו'. אבל לעיל נאמר אשת חיל עטרת בעלה שיהי' מעלת הכלה למעלה מן החתן, ע"כ א' בכרכה האחרונה משמח חתן עם הכלה שהכלה עיקר, וכמ"ש במ"א בביאור זה באריכות וד"ל.

מקדם מקדמונו של עולם: ראה לעיל סוף אות כ'.

ואל אישך: בראשית ג, טז.

אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד.

משמח חתן עם הכלה . . . במ"א בביאור זה באריכות: ראה לעיל ח"א ע' כד [וכהמ"מ שם נסמן לכמה מקומות]. ולהלן ד"ה שמח תשמח השני (סוף אות ח'). ד"ה משמח חתן וכלה. ד"ה להבין שנכרכה ראשונה (בתחילתו). ד"ה אשר כרא (סוף אות ג').

שמח תשמח ריעים האהובים כו' ומסיים משמח חתן וכלה, ויש להבין מה שייכות יש לשמחת חתן וכלה במה ששמח ישמח לריעים האהובים תחלה, ומהו כשמחך יצירך בג"ע מקדם דוקא כו'. והנה בכרכה זו מדבר בשמחת חתן ואח"כ כלה כמ"ש משמח חתן וכלה כו', ויש להבין דבשלמא לשמח את הכלה נצרך שתוכל לעלות להתייחד כו' כנ"ל בענין הריקוד שמרקדין לפני הכלה, ועוד מפני שהולכת מבית אבי' ואמה לדור עם בעלה כו', אבל למה צריך לשמח את החתן כו'. אך הענין הוא משום דכתיב ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר א', והטעם דע"כ יעזוב הוא ממה שקדם שקרא לה אשה כי מאיש לוקחה זאת כו', וי"ל דבשלמא באדה"ר שבנין חוה ה"י א' מצלעותיו כמ"ש זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש כו' ע"כ דבק באשתו, אבל בדור שאחריו למה יעזוב איש את אביו ואמו ודבק באשתו כו', ואם זה בא בטבע שיעזוב איש כו' למה צריך לשמח את החתן שיעזוב אביו ואמו כו'.

אך הנה ידוע שרש ענין אב ואם שהן בחי' חו"ב שהן המולידיים את המדות שנק' איש, ואין למדות קיום ומציאות רק ע"י השכל והשגה שמחמתו מתפעל ואם יסתלק השכל וההשגה מיד יבוטל התפעלות המדות, כמו שנראה בחוש בעבודה שבלב בתפלה שיתפעל בלב מחמת ההתבוננות ובהסתלקות ההתבוננות יפול מהתפעלות הלב לגמרי כו' וצריך לייגע אי"ע מחדש להתבונן כו', וכך הוא במילי דעלמא כידוע שאין התפעלות הלב בלא התבוננות כמוח תחלה. אך הנה אנו רואי' שכאשר באה ההתפעלות שבלב בקול ודבור שבפה שיוצא מקירות הלב הנה נעשה התפעלות הלב בחי' משפיע לקול הדבור שידבר בקול רעש בהתלהבות והתפשטות כו' ואז התפעלות המדות שבלב נפרדין מן השכל והשגה שבמוח שמחמתה נתפעל והי' בחי' מקבל ממנו עד שנעשה השכל וההשגה בקיצור והסתלקות לגמרי וא"א לו שיהי' או שכלו ודעתו בהרחבת ההתבוננות מפני שלכו בא להתדבק באותיות הדיבור וקול ונדבק ונמשך להשפיע בדיבור בהתלהבות שמחמת זה מוכרח לסלק ולעזוב את השכל וההשגה ולקוצרו בתכלית, וכנראה בחוש בכל מי שדבריו בתפלה יוצאי' בהתפעלות הלב ביותר תסתלק ממנו השכל וההשגה אלקי' לגמרי כו'.

שמח ושמחה: מאן עד ס"ט – מיסוד על ד"ה שמח תשמח בסידור עם דא"ח קלו, ב"ג [מאמר הסידור הוא משנת תקס"ד על חתונת כ"ק אדמו"ר הצי"צ, ראה סוף סה"מ תקס"ד ע' שדמ]. והתוכן גם לעיל ח"א ע' רלד"רמא [בחוך קונטרס ברכת חתנים].

וראה עוד ע"ד המאמר ותאריך אמירתו, להלן בהוספות ברשימת הכתיב"ד. ולהלן בה"מ ריש את ט. כנ"ל בענין הריקוד שמרקדין לפני הכלה: ראה ד"ה שוש תשיש, לעיל ח"א ע' של ואילך [ומקבילו בקונטרס ברכת חתנים שם ע' רנא ואילך]. שם נת' בארוכה במארז"ל כיצד מרקדין [וראה בהנסמן עוד על מארז"ל זה שם בע' רנא]. וראה להלן בהוספות ברשימת הכתיב"ד למאמר זה. ע"כ יעזוב איש: בראשית ב, כד.

ב) וזהו ענין ע"כ יעזוב איש שהן המדות שבלב את אביו ואמו בחי' חריב שבמוח המולידים אותו עד שנסתלקו לגמרי ודבק באשתו שהוא כלי הקול ודיבור שמשפיע להן דהיינו מפני שצריך לידבק באשתו שהוא בחי' הדיבור וחושק בה יותר משהיה בחי' מקבל מא"א שהן בחי' המוחין שבראש כו'. ולהיפך כאשר רוצה לידבק בשכל והשגה שבמוח בהרחבה ולהיות מתפעל בזה בלב אז הלב נמשך ונדבק אחר השכל והשגה בעומק ומוכרח לעזוב את הקול ודיבור שלא יומשך מן הלב לקול ודיבור בהתפעלות ורעש אלא ידבר בחשאי (וזהו ב' מיני עבודה שבלב, א' ההעמקה וההתקשרות בשכל והשגה אלקי' בהרחבה והתפשטות שהלב עולה אל השכל וממילא יהי' דבריו בחשאי וממילא כו', והב' אחר ההתבוננות שממנה נולד ההתפעלות שנמשך התפעלות הלב בדיבור דוקא שאז נסתלק השכל ונתקצר), והן ב' הפכים שא"א שיהיו שניהם כא' ברוחב ההשגה ובהרמת קול ודיבור שיוצא מן הלב שהרמת קול בהתפעלות הלב בלבול השכל הוא והרחבת ההשגה ימנע הקול ודיבור (וכמו שרואי' בחוש במי שטרוד בעיון שכל ימעיט הדיבור ומי שמרחיב הדיבור בהתפעלות יסתלק הרחבת השכל כו', וגם בחכמי' שמלמדי' חכ' דבריהם בנחת דוקא ולא בקול רם מטעם זה וד"ל. ואעפ"י ששרש צירופי האותיות הוא מבחי' החכ' דוקא שאבא יסד ברתא כידוע, היינו רק שרשי' הצירופים שמאליהם נעשה ממקור החכ', אבל קול הדיבור בא מהבל הלב דוקא שכבר נתפעל מהשכל ומבלבל הוא את השכל כו'). וזהו ע"כ יעזוב איש את אביו ואמו שהן המוחין אז ודבק באשתו שהוא קול הדיבור כו' ואם אינו עוזב אריא לא יוכל לדבק באשתו שהוא הדיבור (ואעפ"י שהדיבור שהוא בחי' המל' ג"כ נבנה מאריא כמ"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע כו' וכמאמר והתקין לו ממנו כו' לפי שבנין המל' עצם מעצמי כו' לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת כמו שהדיבור נמשך מהבל הלב דוקא ע"כ יעזוב אריא הבונים לדיבור ודבק כו'), וזה פלא גדול למה יעזוב אריא כו' ולא יהי' אור השכל וההשגה בשלימות בשעה שמדבר בהתפעלות הלב (וכמ"כ למעלה בחי' המוחין דאריא שבמדות דדיא דאצילות מסתלקים בשעה שנמשך ומשפיע לקול ודיבור ד' מאמרות מטעם זה דבחי' המל' עצם מעצמי כו' כי מאיש לוקחה זאת מבחי' הבל הלב העליון כו' ע"כ יעזוב איש העליון אריא דאצי' ודבק כו' כידוע שזהו בחי' יחוד דו"ג דאצי' שנק' איש ואשה למעלה כו').

ג) אך הגה יש עצה לזה שלא יבלבל הקול ודיבור כלל את השכל והכוונה שבמוח אלא אדרבה יוכל להיות כל אמיתית הכוונה והשכל האלקי' שבמוח בכל פרטי קול הדיבור עד שלא יהי' אף קול ודיבור א' בלתי כוונה

שאבא יסד ברתא: זחיג רמח, א. רנו, ב. רנת, א. תקוני זהר תכיא (סא, ב). תסיט (קה, ב).

שרש: בכתי' ב: סדר.

ויבן ה' אלקים: בראשית ב, כב. ראה להלן את ד' בתחילתו.

שכלי שמלובש בה. ויש בזה ב' תנאים, הא' כאשר לא יהי' השכל והשגה האלקי בחיצוני לבד שנק' חיצוני בינה אלא בבחי' פנימי בינה דוקא. וביאור הענין ידוע בענין הבן בחכ' וחכם בבינה כו' שבחי' חיצוני דבינה הוא ענין הבנת והשגת השכל שנק' התבוננות בהסבר דברים עפי' משלים וכה"ג שמזה יולד ההתפעלות בלב שאז ודאי אי"א שיהי' השגה הזאת בהרחבה כאשר יתפעל בלב ויומשך מהבל הלב בקול הדיבור לפי שכבר נתקצר הרחב ההשגה מיד כבוא ההתפעלות בלב (דיטוד אימא הוא מסתיים בחזה דד"א) וגם קול הדיבור מבלבל כנ"ל, אבל בחי' פנימי בינה שנק' עומק המושג ותמציתו לאחר ההסבר שז"ש וחכם בבינה הוא שמאיר דוקא בלב יותר ונק' בינה לבא ובה הלב מבין וכמ"ש כמ"א ונק' כונה שבלב (בל"א ער דער הערט דעם שכל אין הארץ כו') אז ודאי יאיר פנימי הלב בקול ודיבור בכל פרט ופרט, וכמו שנראה בחוש בקול הניגון ושיר שיוצא מהבל הלב לדיבור שהוא לפי אופן הכונה שבלב מבחי' תמצית ההשגה שהי' במוח בינה כאריכו' (וכשיר הלויים וכה"ג בשיר המלאכים כו') וכמ"ש לבי ובשרי ירננו כו' וחסידיך ירננו וכה"ג בקול הדיבור אין זה מבלבל אדרבה מגלה כל עומק התפעלות שכלי' שבלב שנק' שיעור בלב כמ"ש נודע בשערים ככא"א לפום מה דמשער בליבי דוקא, שזהו ענין הלב שומע וכן הלב רואה ראי' עין השכל שהוא בחי' עומק חכ' שהוא בבחי' ראי' כידוע בענין ראי' ושמיעה שהן בחי'ב שבלב דוקא כמ"ש במ"א ע"פ ממעמקים עומק חר"ב שבלב דוקא וד"ל.

ד) והתנאי הב' הוא בחי' התענוג והשמחה שבהשגה והתבוננות האלקי שישמח ויתענג מאד באותה ההשגה האלקי ולא תהי' בחיצוני, דאם ההשגה היא רק בדרך מח' עיוני' בעיון השכל באיזה דבר חכ' אז כשיבא לכלל דיבור בקול יבוטל כנ"ל אלא ידבר בחשאי כנ"ל, אבל כאשר התפעלות התענוג ושמחה בהשגה אלקי' אז יבא מן הלב לקול הדיבור ג"כ בשמחה ותענוג ממילא מכוון דוקא לפי ענין ההשגה ולא יבלבל כלל את הכונה שבמוח כמו שהיא (וכמ"ש לבי ובשרי ירננו כו' וכשיר הלויים שהי' בהתפעלות שמחה ותענוג גדול) ואין השכל והשגה מתקצר כלל אדרבה מתפשט ומתגלה ביותר (והוא בחי' התגלות ע"י בבינה בשיר הלויים כמ"ש ועבד הלוי הוא כמ"ש

הבן בחכ' וחכם בבינה: ס' יצירה פ"א מ"ד. וראה לעיל ח"א ע' טל. ס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ה ע' א'תשנ, ובהמ"מ שם.

דיטוד אימא הוא מסתיים בחזה דד"א: ראה ע"ח שער לידת המוחין (שכ"א) פ"ג. שער הנסירה (שכ"ט) פ"ח. שער פרצופי זריג (שלי"א) ספ"ג. שער לאה ורחל (שלי"ח) פ"ב. סידור קפו, ד. פיה"מ לאדהאמיצ פס"ח. תריח וארא ס"ע קג ואילך.

לבי ובשרי... וחסידיך ירננו: תהלים פד, ג. קלב, ט.

נודע בשערים... דמשער בלבי: משלי לא, כג. זח"א קג, א.

ועבד הלוי הוא כמ"ש במ"א: קרח ית, כג. ראה תרי"א יא, ב (ובהנשמך בהמ"מ לתחילת המאמר שם). לעיל

ח"א ע' רלט. ובכ"מ.

במ"א, והטעם הוא לפי שכאשר יבא העונג והשמחה בהשגה והתבוננות הנה טבע השמחה להוציא מן ההעלם לגילוי, כידוע שכאשר ישמח אדם אז יגלה כל מצפוניו, ע"כ ע"י השמחה והתענוג בהשגה תצא כל בחי' ההעלם שבה לגילוי דוקא והוא בחי' פנימי' ותמצוי' המושג שלא יכיל כלי מוחו להשיג בהסכר משלים וכה"ג, וכמ"כ ברא"י עין השכל דחכ' ג"כ יתגלה מן בחי' ההעלם דחכ' יותר מכמו שהוא במוח החכ' עצמה מטעם הידוע שבחי' התענוג והשמחה הוא בעצמות הנפש דבחי' יחידה שלמעלה ממקור החריב (וזהו מ"ם דממעמקים שכולל ב' עומקים דחריב כמ"ש במ"א), ואז אף שנסתלקו מוחין דחריב בהגיע ההתפעלות ללב כנ"ל חוזרים ונגלים ביתר שאת ותמציתם ועומקם הנעלם בא לגילוי ע"י השמחה בשיר וניגון (וזהו שנק' שיר פשוט שממנו נמצא שיר כפול דחריב כו'), ובלא עומק דחריב אין השמחה בהשגה החיצוני' מועיל אדרבה יסתלק השכל יותר, כ"א בעומק דחריב בלב כנ"ל ובשמחה ותענוג שהן ב' תנאים הללו אז יתגלה ויתחבר תמצוי' הכונה שבחריב הנעלם בכל פרט של קול הדיבור והיו לאחדים ממש כידוע לטועמים טעם ותענוג בהתבוננות בעומק ההשגה שבלב דוקא וד"ל.

ה) וד"ש כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות (שנתנה התורה כמ"ש וכל העם כו' וכתוב קול ה' על המים קול ה' בכח כו' וכמ"ש במ"א) ולכאור' מה שייכות ה' קולות דתורה לענין שמחת החתן ומה צריך לשמח את החתן כו'. אך הנה ידוע במ"ש ביום חתונתו זו מ"ת כו' שהקב"ה נק' חתן וכנ"י שקבלו התורה נק' כלה וכמ"ש והוא כחתן יוצא מחופתו כו' והוא בחי' השפעה דחכ' דתו"מ בקול ודיבור לכנ"י ביריד הדברו' דאנכי כו' כמ"ש וידבר אלקי' כו', ושרש חכ' זאת דיריד הדברות בחריב שבעצמותו ית' הוא אך שיצא מן ההעלם לגילוי ממדות שבלב אדם העליון בקול ודיבור כו'. וזהו ענין ה' קולות כנגד ה' חסדים כמו קול ה' על המים בחי' המשכה דחסד וקול ה' בכח בבחי' גבורה וקול ה' בהדר בחי' ת"ת כו', ומבואר למעלה שבחי' גילוי קול ודיבור מהבל הלב מוכרח שיהי' הסתלקות המוחין דחריב שנמשך למדות כו', שזהו ע"כ יעזוב איש אר"א כו', אך ע"י בחי' השמחה והתענוג חוזרים לבא מבחי' ההעלם והתמצית לגילוי בכל פרט דקול ודיבור דוקא, אבל בלא שמחה ותענוג כאשר משיג בהשגת השכל בחיצוני' ונדבק בה

מ"ם דממעמקים . . . כמ"ש במ"א: ראה לעיל ח"א ע' יריד, ובהמ"מ שם.

שיר פשוט . . . שיר כפול: ע"פ זחיג רכו', ב. תקוני זוהר בהקדמה ג, א. וראה לעיל ח"א ע' רנד. ושי"ג.

כל הנהנה מסעודת חתן . . . וכל העם . . . קול ה' . . . וכמ"ש במ"א: ברכות ו, ב. יתרו כ, יח. תהלים כט, ג ואילך. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תרפה (ובהנסמן שם בהמ"מ בסוף העמוד).

ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

שהקב"ה נק' חתן וכנ"י . . . כלה . . . והוא כחתן: תהלים יט, ו. ראה הללו ריש ד"ה להיע מה שבכרכה

ראשונה. ושי"ג.

וידבר אלקי' יתרו כ, א ואילך.

אינו יכול להביא בקול ודיבור כו'. וכך הוא בענין לימוד התורה כשבאה בדיבור ע"י שמחה ותענוג שבחכ' דתורה אז יתגלה מבחי' ההעלם ופנימי' שבה בקול ודיבור דוקא, וכמו שהי' במ"ת שהי' גילוי ההעלם דתענוג ושמחה העליונה בכל דיבור וע"כ על כל דיבור פרוחה נשמתן כו', וזהו קול ה' על המים כו', וע"כ צריך עכשיו ללמוד בשמחה ותענוג כמ"ש ר"ש חדאי נפשאי לך קראי כו' וכן אומר ונשמח בדברי תורתך כי הם חיינו כו', ולכך א' כל הלומד בקול לא במהרה שוכח כו', אבל כשלומד בלא שמחה ותענוג רק במח' בעיון השגת שכל לבד ממילא ידבר ד"ת בחשאי ולא בקול הרי לא נגלה בזה הדיבור מבחי' הפנימי' וההעלם דחכ' דתורה כלל וגם לא מתחבר בקול ודיבור כלל כנ"ל, וזהו חיים הם למוצאיהם בפה דוקא וכן א' כי לא על הלחם דתורה כו' כי על כל מוצא פי ה' דתורה יחי' האדם וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפ"ך דוקא מטעם הנ"ל, כמו שהי' במ"ת דכתי' ביום חתונתו וביום שמחת לבו פי' ביום חתונתו שהוא ירידת השפע דאור תורה אך זה הי' בכחי' שמחת לבו שעי"ז יצא מן ההעלם הפנימי בגילוי בקול ודיבור כנ"ל וד"ל.

(ו) וזהו כל הנהגה מסעודת החתן ואינו משמחו עובר בה' קולות. דהנהגה בחי' המדות שבלב שמשפיעים לבחי' הדיבור וקול נקי' חתן לשון נחות דרגא כו' ונקי' איש כנ"ל בפ"י ע"כ יעזוב איש את ארי' שהן המוחין חריב המולידים אותו ודבק באשתו שהוא בחי' הדיבור מה שמדבק נפשו באותיות הדיבור בתפלה (דאשתו הוא בחי' היראה שהוא בדיבור דוקא, ועזוב ארי' שהוא השכל שמקבל ממנו התפעלות כי אין השכל והתפעלות האהבה עיקר אלא היראה שהוא באותיות הדיבור דוקא, וכמו המדבר לפני המלך בקשתו ושאלתו שמדבר בהכנעה וביטול באימה ויראה גדולה שזהו העיקר ולא מה שמתפעל בלבו ודעתו כו' כמ"ש בש"ע שא' אדני שפתי תפתח כו' כי אתה שומע תפלת כל פה דוקא). והנה כאשר בחי' המדות שבלב באים בהתפעלות השמחה ותענוג שבהשגה שבמוח אזי לא יעזוב לארי' שהן המוחין דח"כ אדרבה הן באים בגילוי ההעלם שבהן דוקא בקול ודיבור, אבל כאשר המדות שבלב הן בלא שמחה בהתבוננות אז לא יוכל לעזוב לארי' שהן המוחין המולידים התפעלות הלב שנדבק בהשגה שבמוח בינה להיות קיום מציאות התפעלות המדות שבלב ואז ממילא לא יוכל לבא בהשפעה בקול ודיבור ונעזב הקול ודיבור לגמרי, אבל ע"י השמחה בהשגה חוזר להיות הקול ודיבור עפ"י הכוונה שבשכל דוקא כנ"ל. וזהו שכאשר אינו משמח את החתן שהוא בחי' מדות שבלב בשמחה

על כל דיבור פרוחה נשמתו: ע"פ שבת פה, ב.

ר"ש [רב ששת] חדאי נפשאי: פסחים סח, ב.

כל הלומד בקול: ראה עירובין נד, א. וראה להלן את כ"א.

חיים הם למוצאיהם בפה... כי לא על הלחם... ודברי אשר שמתי: ע"פ עירובין עקב ת, ג. ישע"י נט,

ותענוג שבהשגה עובר בה' קולות, פי' עובר שעובר עליהן בדרך מעבר בעלמא מבלתי יוכל לדבק נפשו בקול ודיבור כלל וגם הוא פוגם בעצם הקול ודיבור שאינו נמשך בכונה שעפ"י שכל והשגה האלקי שבמוח כלל כי יצא הקול ודיבור מופרד מן השכל והשגה לגמרי אם לא שיעזוב לאריא שהן המוחין ויקצר ההשגה ושכל לגמרי וידבק רק בקול ודיבור שלא בכוננת השכל וע"כ צריך שמחה לשמח את החתן ואם לאו עובר בה' קולות והן ה' קולות דתורה שנתנה ע"י שמחה כנ"ל בפ"י ביום חתונתו וביום שמחת לבו דוקא וכשלומד בלא שמחה ותענוג שלא מתחבר בחי' הפנימי' בקול ודיבור, זהו שעובר על ה' קולות דמ"ת וד"ל.

ז) אך הנה עדיין יש להבין למה צריך לשמח את החתן כו', דמשמעות ענין וטעם שצריך לשמח את החתן הוא כדי שיוכל לעזוב את אריא וידבק באשתו, ולפי כל הנ"ל ע"י השמחה אינו עוזב כלל לאריא שהן המוחין אדרבה יומשכו מהעלמם לגילוי בקול ודיבור בכל פרט דוקא כנ"ל, ועוד בעיקר הענין מאחר שנתן טעם להיותה עצם מעצמי כו' ע"כ ממילא יעזוב לאריא ודבק באשתו כו', אי"כ למה צריך לשמח אותו שיוכל לעזוב לאריא הרי מצד עצמו עוזב אריא כו', ועוד למה יעזוב אריא המולידיים אותו בשביל אשתו אף שהיא א' מצלעותיו הלא נאמר ויבן ה' אלקי' את הצלע כו' דאריא תקינו לה כו'. אך הנה כ"ז יובן בהקדים ענין א', והוא מה שאנו רואי' שאחר שיתפעל האדם במדות שכלב מצד ההשגה שבמוח יבא לכלל התפעלות האהבה יתירה בהתלהבות ותענוג גדול שלמעלה מכפי ערך ההשגה וטעם שבמוח שהוליד האהבה כידוע שזהו מצד שרש המדות בעצמות הנפש דבחי' יחידה שלמעלה גם מן המדות שברצון ותענוג המורכב בשכל וטעם אלא כמו אהיר בתענוג הפשוט ממש (כמאמר ד"א בע"י אחיד ותלי' כו' וכמ"ש במ"א). והנה אין זה בא כ"א ע"י בחי' שמחה שבעצמו' הנפש דוקא שנק' שמחת הנפש מצד עצמה, והוא ג"כ בחי' התענוג הפשוט שבעצמו' ממש שטבע זאת השמחה לגלות כל העלם העצמות ממש שלמעלה מתענוג ורצון המורכב בחר"ב כידוע ומבואר במ"א. וממילא מובן ששמחה זו למעלה הרבה משמחה שבהשגה שבמוח הנ"ל רק שע"י שמחה שבהשגת שכל יתעורר בחי' שמחה העצמי' הזאת, וכנראה בחוש בכל עובד ה' בשמחה בהתבוננות שיבא אח"כ לבחי' שמחת הנפש עצמה שבלא הרכבה כלל באיזה טעם ושכל, והוא הסיבה שאחר שיתפעל בלב בשמחה המצומצמת בהשגה שבמוח יבא לכלל התפעלות שמחה יתירה בלב באהיר בתענוג הפשוט בלתי מוגבלת כלל כנ"ל ואז הוא בא לבחי' התפשטות הקול

ויבן ה' אלקי' . . דאריא תקינו לה: בראשית ב, כב. זח"א מט, א.

ד"א בע"י אחיד ותלי' וכמ"ש במ"א: זח"ג רצב, א. ד"ה רישא דז"א בעתיקא – בס' מאמרי אדה"ו מרד"ל ע' שכג. ס' מאמרי אדה"ו ענינים ע' ת"ז [ושם בהמ"מ נסמן למקומות רבים בדא"ח]. ס' מאמרי אדה"ו ויקרא ח"א ע' רמא [ובהמ"מ שם]. לעיל ח"א ע' רכ.

ודיבור בהרחבה גדולה שנק' קול גדול כו' שלא לפ"ע השכל שבמוח כלל, וראי' לזה ממה שע"י שמחת הלב ביותר מכפי המדה שבאה מבחי' שמחת הנפש עצמ' ימצא בדיבור התגלות אור החכ' ג"כ ביתר מכפי כח חכמתו בעצם בהעלם (וכמו אנברו חמרא אדרדקי דלימרו מילתא כו', וכמו ר"ז דהוה בדיחא דעת' אמר דכל חללי דעלמא כו'), וזהו משום שבינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש כו' וכן אמר דקול מעורר הכונה שבמוח ולכ' כו', אי"כ ודאי שיש שרש ומקור לקול ודיבור למעלה במקור דחריב גם למעלה מרצון ותענוג המורכב בחריב כו' דהיינו בעצמות הנפש ממש (שנק' רוח ממללא כמ"ש במ"א). וזהו הטעם שאמר זאת הפעם עצם מעצמי כו' ששרש בחי' המל' שהוא הדיבור בעצמות המדות דבחי' יחידה הנ"ל שלמעלה גם ממדות שברצון ותענוג כו' כנ"ל וע"כ יעזוב איש את ארי"א שהן בחי' המוחין דחריב (אפילו למקור דחריב שנק' עומק חריב כנ"ל) ודבק באשתו שהוא התפשטות דקול ודיבור וד"ל. וזהו הטעם שצריך לשמח את החתן שהוא בחי' המדות שבלב מבחי' שמחה העצמי' שבנפש כדי שיעזוב לארי"א כי נתבטל שמחה דחריב ממילא והי' כלא הי' לגבי שמחה העצמי' ודבק באשתו שהוא קול ודיבור להשפיע בהתפשטות גדולה מצד שמחת לבו שהיא בלתי מוגבלת כלל שאין חריב מגיעים לשם כלל אפי' בחי' ההעלם שלהם (והוא בחי' שיר פשוט הנ"ל).

ח) ובזה מתורץ גם הקושי' שני' דמצד עצמו עוזב לארי"א כו' שאין זה רק ע"י שמחת לבו הנ"ל דוקא, וכמו שהי' במ"ת דכתיב וירד הוי' וידבר כו' לפי שהי' בבחי' שמחת לבו דוקא שלמעלה גם ממקור דחריב שוהו כמו ענין ע"כ יעזוב כו' שע"י שמחה שבעצמו' ממש דוקא כנ"ל, ועכשיו הוא לימוד התורה בקול ודיבור דוקא וכמ"ש כי על כל מוצא פי ה' כו' שהוא ע"י שמחה שבעצמו' דוקא מטעם הנ"ל (ואעפ"י שחריב נק' בונים לדיבור זהו רק לעשות הצירופים כו' אבל שרש עצם הדיבור הוא בעצמו' ממש ולכך יעזוב ארי"א כו'). וזהו שמח תשמח ריעים האהובים שמח לדכורא ותשמח לנוק' דהיינו חריב שנק' ארי"א שיומשך בהן משמחה העצמי' שלמעלה משמחה ותענוג שבחריב מצד עצמו, והוא מ"ש כשמחך יצירך למדות דאדם בג"ע מקדם למקור דחריב כו' מטעם הנ"ל, ואז לא יהי' המוחין דחריב נעזבים בשביל השפעה לקול ודיבור עד שלא יהי' הקול ודיבור נפרד גם מן השכל אעפ"י ששמחה דחריב בטילה במציאות אבל מפני ששמח תשמח משמחה העליונה גם לארי"א שנק' ריעים

אנברו חמרא . . . ר"ז (ר' זירא) . . . דכל חללי עלמא: סנהדרין לח, א. שבת עז, ב. וראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אות י"ו, ובהמ"מ שם.

שבינה יתירה . . . שקול מעורר הכונה: נדה מה, ב. ראה שלי"ה פב, ב (ולעיל ח"א ע' לט, ובהמ"מ שם).
רוח ממללא כמ"ש במ"א: תרגום אונקלוס בראשית ב, ז. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תעו.
וירד הוי': יתרו יט, כ.
כי על כל מוצא: עקב ה, ג.

האהובים דלא מתפרשין כידוע ולפע"ע זה דוקא יומשך שמחת חתן וכלה, וד"ש משמח חתן ואח"כ כלה שלא יהי' הקול נפרד מן השכל ולא יעזוב אריא כו' אעפ"י שמשמחים החתן כו' שיוכל לעזוב כו' (ודוגמא לזה מצינו ברב שמואל דרקיד אתלת כו' והריקוד הוא למעלה מן הדעת ולא נפסק הדעת ממנו כלל וד"ל). ולפי ששרש נשמות דדכר ונוקי' מאדם וחוה ע"כ גם עתה יעזוב איש כו' (ומה שבאשר ברא אמר משמח חתן עם הכלה שהכלה עיקר זהו לעיל דאשת חיל עטרת בעלה למעלה משמחה דריעים האהובים כו') כמ"ש בענין שוש (תשיש).

ט) ולהבין בתוס' ביאור ענין המאמר דהנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות ואם משמחו מה שכרו זוכה לתורה שנתנה בה' קולות כו', ובאמת יש להבין למה מצות שמחת חתן וכלה שאינו אלא מצות פרי' דחרי"כ גדולה יותר משאר המצות שצריך להיות בשמחה גדולה כ"כ עד שהמצוה על שאר בניא לשמחם, והלא כל המצות צ"ל בשמחה כו' ומה נשתנה מצוה זאת דפרי' דחרי"כ יותר מכל המצות זולתה כו'. אך כללות הענין הוא לפי שיחוד וזיווג זה דנשמות דו"ג דחרי"כ שהן בצלם אדם העליון ממש הרי בזה יש בחי' כללות כל יחודים עליונים שנעשים למעלה ע"י תו"מ בפרטיות שהן רמ"ח אברים כו', ע"כ מצות שמחת חרי"כ למטה הוא ממש כמו למעלה ביחוד חרי"כ העליון שהוא יחוד זו"ג דאצי' כידוע (וע"כ מצות הכנסת כלה פוטרת גם מצות עשה דק"ש דאורייתא כמ"ש בעובדא דר"י ורבי יהודא שהבין הינוקא בריחא דלבושייהו שלא קרו ק"ש לפי שעסקו במצות הכנסת כלה). וזהו הטעם שמצות שמחת חרי"כ למעלה מכל שמחה של מצוה בפרט, ולזה א' דמשמחו זוכה לתורה שנתנה בה' קולות שזהו כמו במ"ת דכתי' ביום חתונתו כו' כידוע וד"ל.

י) ולהבין זה צריך להקדים עיקר ענין ההפרש בין נשמות למלאכים, שהנשמות הן בבחי' אדם בצלם אלקי' ממש וע"כ יש בהן כח המוליד ביחוד דו"ג להוליד בדומה להם נפש שכלי' חדשה מאין ליש משא"כ במלאכים (כמשי"ת). וביאור הענין, הנה אנו רואין ב' דברים שיש בנשמות מה שאין במלאכים, הא' יתרון מעלה שבמלאכים יותר מבנשמות מה שחומר וכלי

ברב שמואל דרקיד אתלת: כתובות י, א.

שבאשר ברא... עם הכלה... כמ"ש [בכתי' ב גוסף: במ"א] בענין שוש חשיש: ראה בכ"ז לעיל ח"א ע' שדמ ואילך [שם הדי' הוא "שוש חשיש". וראה בהנסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר]. וראה גם שם ע' כד [ובהמ"מ שם]. קעח. רכ ואילך. ולא ואילך. שטו.

ט) ולהבין בתוס' ביאור ענין המאמר דהנהנה מסעודת חתן: מכאן מיוסד על ד"ה כל הנהנה בטה"מ תקסי' ח"א ע' מג. ונמצא גם תוכן המאמר בשינויים לעיל ח"א ע' רמ"ג [בתוך קונטרס ברכת חתנים]. ובדי' כל הנהנה תרמ"ב [קונטרס דרושי חתונה, קה"ת תשמ"א].

בעובדא דר"י ורבי יהודא שהבין הינוקא: ח"ג קפו, א: רבי יצחק ורבי יהודה הוו אולי כו'. וראה גם ט' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רסה. ולעיל ח"א ע' קה. ושי"ג.

שלהם דק ורוחני הרבה יותר מתומר וגוף של הנשמות, והב' יתרון מעלה שבנשמות ממלאכים מה שיש בהן כח המוליד כנ"ל שאין זה במלאכים, והא' בהא תל"י. דהנה חומר וכלי של המלאכים הוא מבחי' הרכבה רוחניי' מאד מבחי' רוחניו' דיסודות דאש ורות מורכבים יחד כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט וכמ"ש הרמב"ן דאין ההרכבה בחומר וגוף המלאכים ממים ועפר כלל רק מרוח ואש (ואעפ"י שנאמר והמים אשר מעל השמים יהללו כו'), אין המים גשמי' כלל ולא כמו יסוד המים הרוחני אלא הן בחי' מים עליונים הרוחניי' ביותר מן האורי' הו"ך בתכלית, כמ"ש במ"א בענין יהי רקיע בתוך המים, אך גלגל המזלות שקבועים ברקיע הרי הרקיע שנק' שמים מורכב מאש ומים דוקא, וכידוע בענין אמ"ר אורי' מים רקיע כו'), וגם בירידת המלאכים שנק' חיות הקודש בהתלבשות למטה בלבושים גשמי' בעוה"ז השפל בד' יסודות גשמי' עכ"ז אינם נראים בהגשמת דבר כמו בגוף גשמי כמלאך שראו מנוח והגר ואמנם אין זה רק למראית עין האדם לבד שהרי עולה המלאך בלהב העולה כו' וכלבוש זר ממש נחשב להם ויכולים לפושטו בקל כו', וכש"כ כאשר אינם מתלבשים כלל בלבושים הגשמי' שאז כל הגשמת העולם אינו תופס מקום כלל וכלל, וכמ"כ גם לאחר שמתלבשים שהרי א' מיכאל בא' פי' ששט כל שטח עוה"ז בשיטה ופריחה א' לבד כי אין נתפס חומריות היסודות דעוה"ז כלל כבחי' דבר מה עד ששט את העולם בפריחה א', וגבריאל בשתיים שהוא למטה מעט במדריגה וקרוב יותר ביחוס וערך לרוחניות דד"י עד שאינו נחשב כמו לבוש זר כ"כ עד שנתפס מעט יותר במקום ושטח בעוה"ז שיצטרך לשוטט העולם בב' פריחות, ואליהו שהי' גופו מד"י גשמי' רק שהי' מזוהך ביותר כמלאך ואמנם יש לו חיבור וערך יותר לרוחניות דד"י ע"כ הוצרך לפרוח בד' פריחות כי נתפס יותר בגדר וסוג זה העולם אעפ"י שרוח ה' נשאו ממקום למקום. והנה יהי' איך שיהי' הרי עכ"פ חומר וכלי הגוף דמלאכים דק ורוחני מאד כי החומר קרוב בערך מעין הצורה שהוא בחי' הנפש שבו אפי' גלגל השמש או הירח חומרם דק ורוחני ואם הם מורכבים מאש ורוח אבל הם

עושה מלאכיו רוחות . . . וכמ"ש הרמב"ן: תהלים קד, ד. ראה גם תר"א ד, ב. לקוית ברכה צה, א. ובסידור ערה, ד - בשם, ספר הגמול"ה להרמב"ן. וראה לקוטי שיחות ח"ט ע' 405.

והמים אשר מעל השמים: תהלים קמח, ד"ה.

האור: בכת"י ב: האויר.

במ"א בענין יהי רקיע: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קב [שם כנראה הנחה ממאמר אדהאמ"צ ולא לשונו ממש]: וכמו שהשכילו חכמי התכונה שאיך שיך להיות מים גשמיים מעל השמים כמ"ש והמים אשר מעל השמים שהוא המים העליונים אלא מוכרח להיות שהמים המה רוחני כו'. ובהמ"מ שם נסמן לרד"ק תהלים קמח, ד. מר"ג ח"ב פ"ל. אלשיך בראשית א, ב. וראה גם לעיל ח"א ס"ע רמז ובהמ"מ שם.

וכידוע בענין אמ"ר אור [בכת"י ב: אש] מים רקיע: ראה זח"כ קסז, א ואילך. שם קלו, ב. ע"ח שער המלכים (שי"א) פ"ו. אוה"ת חיי"ש (כרך ד') תשפח, ב. ובהנסמן עוד בס' הערכים-חב"ד כרך ג' ע' תא ואילך. וראה להלן אות י"ז.

מיכאל בא' . . . ואליהו . . . בד': ברכות ד, ב.

מעין: בכת"י ב ליתא.

בחי' הרוחניו' וקרובים בערך לצורה שבהם שהוא בחי' ההשגה באלקי' שאומרים שירה ומשתחווים מיד בסיבובם כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים כו', וכן באופנים הרוחניי' יותר א' כי רוח החי' באופני' לא יסבו בלכתם אל מקום כו' וד"ל. אבל הנה חומר גוף האדם שמורכב מד"י גשמיי' הוא חומר גם ביותר אעפ"י שנפש האדם היא רוחניי' אין החומר בערך עם הצורה כלל וא"א לשום מלאך גם היותר תחתון במדריגה להתלבש בלבוש גס כ"כ כחומר גוף האדם (והמלאכים כע"זא כו' שהורידו אותם בגופים חומריי' הן הנפילים שנתגשמו ביותר כידוע), וכש"כ מלאך עליון, אבל נפש האדם להיות שרשו עליון יותר מן המלאכים ע"כ יש ביכולתם לירד כ"כ למטה ממדריגה למדריגה להתלבש בחומר גופני הגס כ"כ ולהאיר גם בגוף החומרי מאור העליון האלקי בבחי' ביטול היש וגסות כו', וראי' מן התפעלות אלקות כלב בשר ותשובה אמיתית בלב נשבר כו' וד"ל.

יא) והנה הגם שכדבר זה מעלת המלאכים למעלה מן האדם, אבל בדבר הב' מעלת הנשמות גדולה הרבה מן המלאכים, והוא מה שיש בנשמות כח המוליד כנ"ל. דהנה אנו רואים שאין במלאכים כח המוליד כלל, שהרי לא נתהוה מלאך ממלאך העליון ממנו בדרך תולדה כלל רק שבא האור ושפע מעליון לתחתון בבחי' השתלשלות דערע לבד, וכמו וקרא זאי' ותרגומו ומקבלין דין מן דין כו', דהיינו שבחי' האור ושפע האלקי עובר ויורד בהשתלשלות מעילה לעילה בריבוי רבבות מדריגות שונות כידוע, אבל לא שנתהווה מהותם ומציאותם מעליון לתחתון שזהו אין מקבלים דין מן דין כלל, רק בבחי' שפע אלקי הוא ששייך לשון קבלה כו', אלא כא"א יש לו מקור מיוחד בפ"ע בבחי' כח אלקי המהוה אותם מאין ליש שהוא כח אלקי מיוחד בפ"ע מפרטי הכלים דעיס דבריאה או דיצירה או ועשי', כמו מחנה מיכאל בבחי' החסד שמתהווה מכח האלקי שבבחי' חסד דמל' דבריאה או יצירה, ויש בזה ע"ס בפרט וכלול מכמה מדריגות דבחי' הכלים מכלים שונים וכ"א משפיע להיות התהוות מלאך בפרט, והן ק"פ אלף מלאכים מסט' דחסד והיינו מחנה מיכאל וכה"ג מחנה גבריאל מבחי' גבורה שבמל' דבריאה או דיצירה כידוע, ועכ"ז מקבלין דין מן דין מעילה לעלול שהוא מפני בחי' ריבוי ההשתלשלות דעיס דמל' בכלים מכלים שונים פנימי ואמצעי וחיצון וכלים פנימי' שלמטה מקבלי' מחיצוניו' הכלים דעליון, כמו ג' מיני אותיות דמחוד"מ שמחיצוני' כלים דאותיו' המח' נעשה פנימי' לכלים שבדיבור וכן מדיבור לעשי', שבכלל

וצבא השמים . . כי רוח החי' נחמי' ט, ו. יחזקאל א, כ"בא.

והמלאכים כע"זא: ראה זח"א לו, א: עזא ועזאל כד כו'. מאמרי אדהאמיצ ויקרא חי"ב ע' תקלה. וש"נ.

וקרא זאי': ישעי' ו, ג.

ק"פ אלף מלאכים: כ"ה בכ"מ (סידור רלו, א. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא חי"א ע' רכד. סה"מ הישית ע'

40. ועוד). ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (בסה"מ הישית): „כנראה הוא ע"פ מ"ש בזהר (חי"ג קנד, א. קנה, א)

ואי"כ צ"ל כאן: קפי' אלף. ולא קפיד להעתיק גם מספר המאות שבוהר שם".

הן ג' מדריגות דמלאכים דבי"ע משרפים לחיות וחיות לאופנים ומאופנים למזלות כו', וכאריא יש לו שרש אות וכלי מיוחד בבחי' הכלים דעי"ס דבי"ע שכללותם הן ג' מדריגות דמחדרי"מ כידוע וד"ל. אבל הנשמות אעפ"י שהן באים ג"כ בהשתלשלות דעי"ס דבי"ע כמ"ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, אבל שרשם מפנימי ועצמיו דאורות דעי"ס דבי"ע בבחי' יחוד הפנימי דחוי"ב וזו"ג שבכל עולם שמולידים נשמות ביחודם בצלם אדם דבי"ע כו', ועי"כ גם הנשמות יש בהם כח המוליד ביחוד דו"ג שלהם שיולידו בדומה להם שאין זה במלאכים כלל כנ"ל, וכמו שנראה בחוש בנפש האדם שיוליד בדומה לו נפש חדשה ממש שבאה מבחי' אין ממש (ואעפ"י שגם בנהמות וחיות ועופות יש כח המוליד להוליד למיניהם דוקא וכמו והעוף ירב בארץ והמלאכים נק' בשם בהמות וחיות ועופות כפני אר"י לפני שור לפני נשר ויש בהם בחי' דו"ג כפרה ושור כו', אבל אין זה בבחי' תולדה דאדם בבחי' חכ' דבחי' מדבר שהוא בצלם אדם העליון ממש שזהו רק בנשמות ולא במלאכים אעפ"י שנא' ודמות פניהם פני אדם זהו רק בבחי' אנפי זוטרי (וכמ"ש במ"א ע"פ ויצר ה' את האדם כו').

יב) והנה טעם ענין ההפרש בין נשמות למלאכים בבי' דברים הנ"ל ענין אחד הוא והא כהא תליא, והוא מצד מקור ושרש הנשמות והמלאכים, ששרש המלאכים גם באצ"י אינו רק בבחי' חיצוני החכ' שבאה בדיבור בי' מאמרות לבד כמ"ש כולם בחכ' עשית, וכידוע במ"ש בראשית ברא בחוכמתא כו' שזהו בחי' יש שבחכ' כו', אבל שרש הנשמות הוא מפנימי ועצמיו דחכ' כמו שהוא בבחי' אין ממש וכמו והחכ' מאין תמצא כו' ששם הוא בחי' גילוי אא"ס ממש, וזהו הנק' בחי' אד"ם אדמה לעליון ממש כמ"ש ויברא כו' את האדם בצלמו כו', מפני שנשמת האדם שרשה בעצמו אי"ס ב"ה ממש וכמ"ש ישראל עלה במח' וכן אנו אומרים ואתה נפחת בי כו', וגם בכל פרט ופרט דכל ניצוץ קטן שבישראל כמו באדה"ר שהי' כללות כל הנשמות דכתיב בי' ויפח

בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: ישעי"מ, ז.

והעוף ירב בארץ: בראשית א, כב.

ודמות פניהם פני אדם . . אנפי זוטרי . . במ"א ע"פ ויצר: יחזקאל א, יד. חגיגה יג, ב [שם: אפי. ובוח"ג

רי, ב: אנפי]. ראה תו"ח בראשית כה, ב ואלך. ס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' חב וע' תחלט. דברים ח"ג ע' תתקא.

כולם בחכ' עשית . . בראשית ברא בחוכמתא: תהלים קד, כד. ת"י ר"פ בראשית.

והחכ' מאין תמצא: איוב כה, יב.

אד"ם אדמה לעליון ממש . . האדם בצלמו: ע"פ ישעי"מ יד, יד: אדמה לעליון [ובהנסמן ע"ז בארוכה

במ"מ בס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ע' קמ]. בראשית א, כו.

ישראל עלה במח': ב"ר פ"א, ד.

באדה"ר שהי' כללות כל הנשמות: שער המצות להאר"י פ' תצא. אגה"ק ס"ז (תניא ק"א, ב). לקרית

נצבים מז, א. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ג ע' תתיא. ובכ"מ.

ויפח באפיו . . ומאן דנפח . . במ"א עמ"ש וה' אלקים עשה את האדם ישר: בראשית ב, ז. זוהר – הובא

בתניא רפ"ב: מאן דנפח מתוכי נפח. [וראה גם תניא באגה"ק סט"ו. סה"מ, אתהלך-לאזניא' ע' קה – בשם

באפיו נשמת חיים ומאן דנפח כו' שלא הי' זה הניפוח ע"י בחי' ממוצעים כלל (כמ"ש במ"א עמ"ש והאלקים עשה את האדם ישר כו').

ולהבין ביאור הדברים, הנה ידוע שיש ב' מדריגות בהשתלשלות א' הנק' יש מיש והב' הנק' יש מאין. ויובן זה בנפש האדם כאשר יומשך מחכ' לבינה הרי בחי' נקודת המושכל דחכ' הוא שנמשך לבא בהתפשטות בהשגה והסבר לאורך ורוחב בבינה כמעין הנובע ונמשך ממנו הנהר זהו הנק' יש מיש שאין כל חדש בעיקר מציאת ההשגה דבינה שכבר היתה כלולה בנקודה דחכ' רק שיצאה מן העולם לגילוי לבד כנהר שיוצא מן המעיין כו' (הגם שהחכ' נק' אין ובינה יש כידוע אי"כ זהו מאין ליש ולא מיש ליש, זהו בבחי' מקור דחכ' כמו שהיא נמצאת מבחי' אין כמשי"ת, אבל מה שנמשך מחכ' לבינה זהו בחי' יש דחכ' כאשר היא במציאות חכ' עכ"פ ואי"כ מחכ' לבינה נק' יש מיש רק שלגבי השגה דבינה נק' גם נקודה דחכ' בבחי' אין, ומזה הטעם כל השתלשלות העולמות שמקורם הראשון הוא בחכ' כנ"ל נק' גם הבריאה מאין ליש ובאמת זהו רק יש מיש דחכ' וד"ל) וכמ"כ מן השכל למדות אין כל חדש בהתפעלות המדות שמתהווה מהתפעלות השכל ונק' יש מיש (אעפ"י שהתפעלות השכל הוא בבחי' אין והעולם במדות כנ"ל בחי"ב) וכן ממדות למח' שמן התפעלות המדות תתפעל המח' ונק' יש מיש, וכן התפעלות המח' בדיבור כו' עד שכל אות ואות מן הדיבור אין כל חדש בו בעיקר מציאותו שכבר הי' בנקודה דחכ' שמאיר לבינה כו'. אבל מדריגה הב' שנק' יש מאין ממש הוא ענין התהוות החכ' עצמה מלמעלה מן החכ' כמ"ש והחכ' מאין כו' שלא יש ערך כלל להיות מציאות התהוות שכל וחכ' לגבי עצמו הנפש שלמעלה מן השכל לגמרי אלא הוא בבחי' יש מאין ממש (אעפ"י שהנפש נק' נפש השכלי' מפני שממנה מקור מוצא להשכיל כל שכל אי"כ יש לה ערך ויחוס להיות ממנה המציאות של השכל הי' עצמו שנק' יש מאין מאחר שבכח המשכיל שבנפש שעל שם זה נק' נפש השכלי' עדיין אין שם מציאות שכל וחכ' אפילו בהעלם כו').

(ג) וא"כ יובן מזה עכ"פ שכאשר האדם חושב במוחו ולבו ומדבר איזה דבר חכ' הנה עפ"י סדר השתלשלות מנקודת חכ' בבינה ומדות ומחשבה ודיבור לא יגרע אפי' אות א' בדיבור עצמו מכמו שהוא בהשגת השכל במוחו ולא יוכל לשנותו כי כל אות ואות הרי יש לו שרש מיוחד באור השכל וחכ' כו', וכידוע דכל צירופי אותיות הדיבור הוא מן החכ' לפי אופן ההשגה בבינה

מאחז"ל. וב"לקוטי הגהות" לתניא פ"ב ע' ט. ובארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקנ ואילך – ע"פ קהלת ז, כט.

שהחכ' נק' אין ובינה יש כידוע: ראה ביאורו לאדהאמ"צ קג, ב, ולהצ"צ ח"ב ע' תתרא. ושי"נ. וראה אור תורה להה"מ דף י' א (הוצאת קה"ת) ובהוספות להערות וציגונים לשם.

דוקא כו'. וכך הוא ענין מע"ב דבדבר ה' שמים נעשו כו' ששרשם הראשון הוא בחכ' שמאיר בנינה, וגם החכ' עצמה נמדד בשיעור ומדה להיות נמצא שרש שפע לבניה ומדות ומחדו"מ שממנו ראשית ההשתלשלות בבחי' יש מיש ממדרגה למדרגה עד שיתהווה הבריאה דמלאכים וכל צבאם מבחי' הדיבור העליון מאין ליש ממש כידוע, וא"כ לא יוכל להיות שינוי כלל במלאכים ונבראים מכמו שהן במקורם הראשון דחכ' עד אותיות הדיבור לפי שכל מלאך ובריאה יש לו צירוף אות מיוחד ששרשו מיוחד במקור הראשון שהוא החכ' אשר מאין תמצא בקצבה ושיעור ומדה דוקא כנ"ל ולא יוכל לשנות מצירוף לצירוף אחר, ע"כ אין מלאך א' עושה ב' שליחות כי כא"א שליחותו לפי מקור התהוותו מצירופי אותיות הדיבור, וע"כ א"א שיתהווה מלאך ממלאך העליון ממנו שלא יוכל להיות הוספה על עצם השיעור ומדה הקצובה ממקור הראשון דחכ' עד אותיות הדיבור (ובאמת יכול להיות ריבוי צירופים בדיבור ממח' א' כו' וכן בדיבור עצמו יש כלל ופרט דפרט וכמ"כ בג' מדריגות דמחדו"מ בב"ע שיוכל להיות שיתהווה התחתון מן העליון כמו שמתהווים אותיות הפרטי מדיבור וצירוף הכללי כנ"ל כמו ממאמר דתוצא הארץ נפש ח' יתהווה בסדר ההשתלשלות התחלקות וריבוי מלאכים כמו ריבוי מיני חיות ובהמות למטה כו', אבל זהו הכל בבחי' יש מיש מצד מקורם הראשון דחכ' בנינה כנ"ל וד"ל).

יד) אבל שרש הנשמות באה במקורם הראשון מבחי' אין דחכ' כמו שהיא למעלה טרם שנמצא בבחי' יש ששם הוא גילוי עצמו אא"ס שיוכל להיות משם חידוש יש מאין ממש, עד"מ כאשר יאיר אור חדש במושכל דחכ' מלמעלה מן החכ' מאין ממש הרי יוכל להיות התחדשות כללי בכל השתלשלות דחכ' עד הדיבור העליון לשנות מצירוף לצירוף ולהוסיף דבר חדש שלא הי' תחלה בדיבור מפני שלא הי' גם במושכל הראשון דחכ' (וכמו כל הניסים ונפלאות שמהפכים הטבע כמו מי שאמר לשמן וידליק כו' זהו מצד בחי' אור חדש דבחי' אין דחכ' כנ"ל, וכך כל עליות העולמות מעשי' ליצירה ומיצירה לבריאה ומבריאה לאצי' שלא כפי ההשתלשלות שזהו כמו שהדיבור עולה במח' וממח' למדות עד שהחכ' עולה למעלה בבחי' אין דחכ' כנ"ל שזהו ענין שבת כידוע, ולהיפך בירידת האור למטה ביותר כנסים (כנבואה ושכינה בהיכל ק"ק) וגם אפי' בהשגחה אלקי' הפרטי' למטה על צבא המרום להשפיל ולהרים כו' עד בנ"א שבגופים וכל חלקי דצח"מ כו' הכל הוא בא בבחי' אור חדש דחכ' דעצמו המאציל באב"ע וד"ל). אלא צ"ל דיתרון מעלת הנשמות הוא למעלה מבחי' אין דחכ' שהוא אור חדש במושכל כו' שזהו רק ענין שפע

אין מלאך א' עושה ב' שליחות: ב"ר פי"ג, ב. ובכ"מ.

מי שאמר לשמן וידליק: תענית כה, א. ראה ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' שכח. ח"ב ע' תסה. תשצא. דברים ח"א ע' רעו. ח"ב ע' תשיט. ח"ג ע' תשצט. לעיל ח"א ע' קין. ושי"ג. על צבא המרום: ע"פ ישעי' כד, כא: יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

חיצוני' דשכל ממקור השכל הנק' כח המשכיל, אבל שרש הנשמות הוא מבחי' פנימי' ועצמו' דא"ס שמלוּבש בפנימי' ועצמי' דחכ' כמשל הטפה שמתהווה ממוח האב שממנו נולד נפש בדומה לה ממש שהוא מצד עצמו' ומהות הנפש ממש כו', וע"כ יש בנשמות כח המוליד להוליד נפש חדשה בדומה לה בבחי' אדם בצלם האדם העליון שהוא בבחי' א"ס ממש שאין זה במלאכים ששרשם רק מיש דחכ' כנ"ל וד"ל. ומטעם זה חומר המלאכים דק ורוחני בערך א' עם הצורה לפי שנמשך מבחי' אותיות הדיבור הצורה עם החומר יחד (כמ"ש במ"א בענין תוצא הארץ נפש ח' שיצאו בצביונו ובקומתו כשור שיצא נפשו וגופו כא' משא"כ האדם שגופו מן העפר ונשמתו מלמעלה מעלה כמ"ש ויפח באפיו נ"ח כו'), ולכך אין ביכולת המלאכים לירד בלבוש גופני יותר מכפי מדתם וערכם במקור חוצבו באותיות הדיבור שנתהוו בצורה וחומר רוחני כא', אבל הנשמה לפי ששרשה מבחי' אין כמ"ש ויפח באפיו כו' שלמעלה מבחי' השתלשלות דחכ' ע"כ יש ביכולתו לירד בגוף חומרי וגם יותר ולהפוך גם אותו לבחי' אין האלקי ע"י תשובה ומע"ט לפי שאין הגוף רק בלבוש זר בלבד ואינו נחשב כלל מערכה ומהותה, וזהו הכלל שכל הגבוה גבוה ביותר יותר יוכל להשפיל א"ע ולהיות גם בגוף גשמי ולהפכו בבחי' ביטול היש לאין שאין כח זה במלאכים כלל, וראי' מן הנפילים כנ"ל. ונמצא דמה שיש הפרש בין נשמות למלאכים כב' דברים הנ"ל הא בהא תלי' והכל ענין א' וד"ל.

טו) והנה אחר כל זה יובן הטעם שבמצות פ"ר דח"כ צ"ל שמחה גדולה יותר מכל המצות כנ"ל. דהנה ידוע בשרש ענין השמחה שבטבעה לגרום להיות בחי' גילוי העולם והנסתר, שהרי כאשר ישמח אדם יצא כל ההעלם המוסתר שבנפשו לגילוי, וזה הגילוי מן ההעלם שבעצמו' הנפש ממש נק' יש מאין ולא יש מיש, ואעפ"י שענין גילוי העולם בכ"מ הוא רק יש מיש כמו גילוי הדיבור מהעלם המח' וכן המח' מן המדות והמדות מן השכל כידוע, זהו דוקא רק כמו שבא בסדר והדרגה בהשתלשלות ע"ע כו', אבל ע"י השמחה יוצא גילוי העולם ממש שלא הי' נגלה כלל בסדר ההשתלשלות, ואין זה אלא ע"י שמחת הנפש בעצמה דוקא שהוא כאשר השמחה מגעת בנקודת עצמו' הנפש אז יאיר בגילוי מבחי' העלם פנימי' ועצמו' ממש שנק' יש מאין ממש, וראי' לזה ממה שרואים בשמחה העצמי' יולד רצון חדש מה שלא הי' נולד ונמשך לפי טבעו ומהותו, כמו בעת שמחת לבו ביותר ירצה גם בשונאו ויפורז הון רב נגד טבעו והוא מצד שבא העלם העצמו' לגילוי, וכן יוכל לחדש שכל וחכ' חדשה שלא הי' בערך כח שכלו כלל וכלל, וזהו בחי' יש מאין ממש. ונמצא ששרש השמחה יש בכחה להמשיך יש מאין ממש. אמנם זהו בשמחת הנפש בעצמותה ממש, אבל בשמחה כפרטי הכחות כרצון ושכל ומדות אין זה

גורם גילוי העלם העצמי ממש רק גילוי ההעלם דמדה זו לבד שנק' יש מיש ולא יש מאין ממש מאחר שאינה בעצמות הנפש ממש.

וכדוגמא זו יובן ג"כ בטעם שמחת חרי"כ להיות שמצות פרי"ר דחרי"כ הוא בבחי' כח המוליד שבנפש להוליד יש מאין שזהו בנשמות דוקא שאין זה במלאכים כנ"ל, וזה א"א להיות כ"א ע"י בחי' השמחה הגדולה שבעצמות הנפש ממש שגורם בחי' גילוי ההעלם שבעצמו ממש כנ"ל ואז יומשך בחי' כח המוליד שבנפש מן ההעלם לגילוי עד אין שיעור כו', ובחי' גילוי העלם זה דכח המוליד הוא בחי' יש מאין ממש כי כח המוליד מוליד נפש חדשה בדומה לו כנ"ל והוא בחי' כללות דאד"ם אדמה לעליון ממש כנ"ל וא"א להגיע לזה ע"י שמחה שבפרטי כחות הנפש כשמחת רצון ושכל טוב כו' רק ע"י שמחת הנפש עצמה דוקא. וזה עיקר הטעם שמצוה לשמח לחרי"כ ביותר מכפי המדה דוקא וכענין הריקוד לפני הכלה כו' והנהגה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות כו' שצ"ל בשמחה גדולה שיהי' גילוי העלם העצמו' דחרי"כ שיוכלו להמשיך כח המוליד שבנפש שהוא בחי' יש מאין ממש כו'. וכך הוא בענין הרוחניות דיחרי"ע דדו"ג במצות פרי"ר מפני שכולל כל יחוד פרטי שבמצוה פרטי והוא בבחי' יש מאין ע"כ צ"ל בשמחה יותר מכל המצות, אעפ"י שגם הם צ"ל בשמחה אך הוא בשמחה פרטי בדבר פרטי בשמחה של מצוה בצדקה וחסד וכה"ג (לבד מצות ת"ת כו' כמשי"ת) שזהו בבחי' יש מיש לבד כרמ"ח אברים שמקבלים חיותם בסדר השתלשלות מעליון לתחתון ממקורם הראשון מחכ' לבינה ומבינה למדות ומדו"מ כו', משא"כ בשמחה דחרי"כ שהוא ע"י פנימי ועצמו' הנשמות דדו"ג שיהי' גילוי ההעלם בכח המוליד להוליד פרי טוב ביח"ע דמצות שעשו כל ימיהם כו' היז יש מאין ממש כנ"ל (וכענין הנ"ל בהפרש שבין יש מיש ליש מאין שהוא ההפרש בין נשמות למלאכים בכלל). והגם שמצות* חרי"כ הוא בגשמי' ביחוד גופני דמצות פרי"ר ושאר מצות הן ברוחני' ביותר, אך זהו הכלל שכל הגבוה גבוה יותר יוכל לירד למטה כנ"ל בנשמות שיוכלו לבא בגופים גשמי' כו', וע"כ מצות פרי"ר דחרי"כ שביחוד גופני שמלובש בזה מיחוי"ע דנשמות כמו שהן בשרשן למעלה בפנימי ועצמי' דא"ס שמלובש בפנימי' דחכ' כנ"ל, וע"כ א' ביחוד דו"ג זכו שכינה ביניהם כו' להיותם בבחי' אד"ם אדמה לעליון ממש כנ"ל* כידוע וד"ל.

טז) וז"ש ואם משמחו מה שכרו זוכה לתורה שנתנה בה' קולות, ויש להבין מה שייכות שכר זה בשמחת חתן שיזכה לתורה שנתנה כו'. אך הנה

ח"ת: בכתי' ב: ת"ת דחכ'.

שמצות: בכתי' ב: דשמחת.

זכו שכינה ביניהם: טוטה י, א.

כנ"ל כידוע: בכתי' ב: כנ"ל באריכות.

יש להקדים תחלה בשרש מצות עסק התורה שגדולה מכל המצות ג"כ וכמ"ש ת"ת כנגד כולם הוא, ומוכרח לומר שזהו ג"כ מטעם הנ"ל בהפרש שבין יש מיש ליש מאין שבנשמות ומלאכים כו'. והענין הוא שבמצות ת"ת היו בבחי' יש מאין ממש יותר מכל המצות, אעפ"י שהן ג"כ רצה"ע ממש כמצות תפילין וציצית וצדקה וכה"ג, אבל בחי' רצה"ע דכל המצות הן מורכבים בטעם וחכ' שבתורה שהוא כל מקור רצה"ע שבמצות ואין זה רק בחי' יש מיש כו', אך בחי' מצות ת"ת היו על בחי' ח"ע דתורה עצמה כמו שהיא באה מבחי' אין ממש דהיינו מעצמות אא"ס ממש שלמעלה מעלה מן החכ' לגמרי (אפי' מה"ע דתורה"ק) וזהו ענין עוסק בתורה לשמה וה"ו לשמה לשם התורה שהוא להמשיך מעצמו אא"ס ממש בבחי' מאין ליש בחכ' שבתורה (כמאמ' דוד ה"י מחבר תורה של מעלה בהקב"ה), וכידוע דאורייתא מחכמה עילאה נפקת והחכ' מאין ממש תמצא. וכזה יש ג' מדריגות, בחי' אין דח"ע דתורה כמו שהיא בטרם שירדה למטה, ובחי' יש דח"ע דתורה כשירדה למטה להיות מקור לחכ' דמעיב, וכמ"ש בראשית ברא בשביל התורה שנק' ראשית כו' דבראשית זה דח"ע דתורה הוא פנימי ומקור לחכ' דמעיב שנאמר כולם בחכ' עשית וכן א' בראשית דחכ' ברא שהוא בכריאה מאין ליש ממש כידוע, אבל על בחי' האין דח"ע דתורה כמו שהיא בשרשה צריך להמשיך אותה בגילוי מן ההעלם זהו ענין עוסק בתורה לשמ"ה לשם התורה עצמה כנ"ל, וכמו שה"י במ"ת שה"י בחי' גילוי אור דתורה ביר"ד הדברות מבחי' העלם העצמו' דא"ס ממש, והן בכלל ענין ה' קולות שנתנה התורה כו', ועתה ג"כ ע"י כל העוסק בתורה לשמה לשם התורה כנ"ל. וז"ש קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה שע"י קריאת התורה הוא קורא וממשיך לבחי' מה"ע א"ס ב"ה ממש שלמעלה גם ממקור החכ' דהשתלשלות כו', וע"כ עיקר המצוה בת"ת הוא להמשיך אא"ס עצמו, ולהיכן הוא ממשיך אותו בתורה דוקא כנ"ל, וזהו באמת בתוך התורה שנק' אמ"ת, והטעם שנק' אמת לפי שבה מתגלה מבחי' אמיתית מה"ע אא"ס ב"ה דוקא, וזהו הנק' בחי' יש מאין ממש שאין זה בשאר המצות זולתה וד"ל.

והנה עדין יובן ענין ה' קולות שניתנה התורה בדרך פרט. דהנה ידוע כפי' קול בכלל שזהו בחי' גילוי המשכה מן ההעלם לבד, כמו הקול של אדם הגשמי שהוא רק ענין גילוי ההעלם, כמו קול הדיבור שמגלה הנעלם וצפון שבמח', וכד"ג גם קלא פנימאה כקול המשכה דמח' מן המדות והמדות

ת"ת כנגד כולם: פאה רפ"א.

דוד ה"י מחבר תורה של מעלה: ראה זח"ג רכב, ב. ולעיל ח"א ע' רמט. וש"נ.

דאורייתא מח"ע נפקת: זח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. זח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

בראשית ברא בשביל התורה: פירש"י ר"פ בראשית.

כולם בחכ' . . . בראשית דחכ' ברא: נסמן לעיל ס"ב.

קרוב ה' . . . ואין אמת אלא תורה: תהלים קמה, יח. ראה ברכות ה, ב. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ה.

מן השכל כו', אך גילוי העלם זה הוא רק בחי' יש מיש לבד שהרי אין כל חדש בקול ודיבור שכבר הי' במח' וכן במח' אין עיקר חידוש המציאות שכבר הי' במדות וכן משכל למדות (כנ"ל בענין השמחה), אבל בחי' ה' קולות דמ"ת בכלל הוא בחי' גילוי ההעלם דעצמו' א"ס ממש שנק' יש מאין ממש שהוא בחי' התחדשות גמור שלא הי' תחלה במציאות כלל וכלל מפני שאין ערוך ביניהם כלל, והוא ענין בחי' גילוי התהוות מציאות מקור החכ' דתורה כמו שהיא מבחי' אין והעלם דעצמו' א"ס ממש כנ"ל בענין עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה כו' וד"ל.

(ז) **ומעתה י"ל בדרך פרט בבחי' ה' קולות דמ"ת למה הן במספר ה' קולות** דוקא. דהנה ה' קולות הללו הן בבחי' ה' מדריגות בהמשכת שפע מן ההעלם העצמות לגילוי, וקול הראשון הוא בחי' המשכה מן ההעלם דעצמו' א"ס מאין ליש בבחי' חכ' שבתורה כנ"ל היינו להיות מציאות עיקר ומקור החכ' שהוא כמו ענין העיון בעומק החכמה שבתורה, כמו ענין הפלפול שהוא בא בהתחכמות וטרדת עומק השכל להמציא שרש ומקור לסברא וטעם לדין והלכה שבתורה שזה בא מכח המשכיל בעצם שלמעלה גם ממקור החכ' הגלוי' שנק' בשם תעלומות חכ' או פלאות חכ', והוא בא מבחי' האין והעלם דעצמות להיות בחי' כח העלם חכ' זו בפרט, ונק' קול זה בחי' המשכה נעלמת עדיין אחר שכל עיקר בחי' המשכה זו הוא שיהי' בחי' העלם ומקור השכל והטעם לבד שנק' תעלומות חכ', ועכ"ז נק' גילוי ההעלם לגבי העצמו' ממש (שזהו כמו כח המשכיל בעצם כמו שהוא טרם שמשפיע בהעלם ג"כ כו'). וכמ"כ יובן גם בבחי' פנימי' וסודות התורה שנק' ג"כ בשם טעמי תורה עכ"פ כידוע במ"ש הנסתרות לה' אלקינו כו' שבודאי יש מקור נעלם לגילוי סוד וטעם זה בפרט שבתורה, וא"כ יש בחי' מקור כללי להמשכות סודות ופנימי' טעמי התורה בכללות שהוא בא מעצמות א"ס ממש שלמעלה גם ממקור כללי זה וכמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועי' כו', והוא ענין העוה"ב שנק' עדן אשר עין לא ראתה רק יעשה למחכה לו למאן דדייק מילין דחכמתא דתורה דוקא כמ"ש במ"א שהוא מי שמייגע בעיון עומק כח השכל להמציא שרש ומקור הטעם כמו חכה לי' המתנה כו' שע"ז יזכה לראות בעדן שהוא מקור הכללי להעלם סודות וטעמי התורה כו' (כמו שבנגלה הטעמים וסברות בחכ' ממקור הנעלם הכללי כך הוא בבחי' סתום שבתורה בטעמים הפנימי' כו'). וזהו קול ה' על המים כו' למעלה מעלה מבחי' מ"ע דחכ' דתורה והוא בחי' המשכה נעלמת הנ"ל שמן

הנסתרות לה' אלקינו: נצבים כט, כח.

ואהי' אצלו שעשועים משלי ת, ל.

עדן אשר עין לא ראתה... למאן דדייק... במ"א שהוא מי שמייגע: ישעי' סד, ג. ברכות לד, ב. זחיג קל,

ב. ראה להלן ד"ה להבין מה שבכרכה, אות ו' ואילך.

קול ה' על המים: תהלים כט, ג ואילך.

העצמו' ממש להאיר אור ומקור הכללי להיות בחי' תעלומות חכ' בכל פרט ופרט של דין והלכה כענין הפלפול כנ"ל, וכמ"ש במ"א בענין אמ"ר א"ר מ"ם רק"ע שבחי' מקור התפשטות החכ' כשבאה מן ההעלם לגילוי נק' מים וקדם לזה בחי' הקול שזהו בחי' שפע המשכה הכללי מהעלם העצמו' ממש שנק' המשכה נעלמת כי לא באה בגילוי כלל רק להיות מקור להעלם החכ' שבכל שכל בפרט, וזהו על המים שהוא בבחי' מקיף על מ"ע דתורה להיות התהוות מ"ע דתורה מטעם הנ"ל וד"ל.

ובחי' קול הב' הוא מ"ש קול ה' בכח אחר קול ה' על המים עליונים דח"ע הנ"ל, והוא כאשר נמשך עוד מהעלם דחכ' הנ"ל שנק' תעלומות חכ' כנ"ל לבחי' בינה שהוא בחי' ההשגה וטעם הבא בגילוי שכל וסברא שהוא בחי' יש, ולא יש מיש שהרי זהו הבא מבחי' אין דהעלם החכ' רק שבא ההעלם לגילוי אור בפנים מסבירות שנק' טעם כמו טוב טעם ודעת למדני כו' (שהוא קול התחתון דיר"ד שעי"א א' הבן בחכ' וחכם בבינה) שהוא עומק המושג דבינה, וכמו מ"ט דר' פלוני אמר קרא כו', ולזה צריך קול המשכה בפ"ע מהעלם לגילוי, אבל אין זה יש מאין ממש כקול הראשון דהעלם החכ' עצמה כנ"ל (וכמ"כ בטעמי תורה בסודות ורזין דאורייתא כנ"ל), וזהו ג"כ בבחי' המשכה מהעלם המקור לסוד זה הבא בגילוי טעם עכ"פ רק שהוא בבחי' הנסתר וכמ"ש סוד ה' ליראיו, כמו בעוה"ב שיתגלה ההעלם דחכ' בהשגה וטעם דבינה ממש (משא"כ קול הא' דהיינו על העלם ומקור הסודות ורזין עצמן הוא שנק' עדן עצמו שנק' רזא דרזין זהו בבחי' המשכה נעלמת עדיין כנ"ל).

יח) וזהו שעל המשכת העלם החכ' עצמה א' קול ה' על המים בבחי' מקיף כנ"ל ועל המשכת קול הב' מהעלם החכ' לגילוי בבינה כנ"ל א' קול ה' בכח בבי"ת השימוש שמורה שהמשכה זאת באה בתוכה ממש ולא בבחי' מקיף לבד כו'. והענין הוא כידוע ההפרש בין חכ' לבינה בכלל הוא במ"ש והחכ' מאין תמצא ואי זה מקום בינה, הרי בחכ' א' בחי' אין ממש כפשוטו מאין תמצא כלומר מאין ממש תמצא מפני שלא נודע כלל מקורה הנעלם בהעלם אחר העלם ולא בא לגילוי כלל כנ"ל, אבל בבינה א' ואיזה מקום בינה, פי' ואיזה מקום כו' שיש לשאול על מקומה של בינה מפני שכבר ישנה במציאות בשרשה בהעלם דחכ' רק שלא בא לגילוי בהשגה גמורה עדיין כנ"ל ע"כ קיימא לשאלה עכ"פ לומר איזה איך הוא ומה הוא, כמו איש הנסתר מן

במ"א בענין אמ"ר אור מים רקיע: ראה לעיל אות י', ובהמ"מ שם.

טוב טעם ודעת למדני: תהלים קיט, סו.

הבן בחכ' וחכם בבינה: ראה לעיל אות ג. ושי"ג.

סוד ה' ליראיו: תהלים כה, ד.

והחכ' מאין . . . הבינה: איוב כה, יב.

העין שעכ"פ יודעים אותו שישנו במציאות אלא ששואלים אי' מקומו שיראו אותו בגילוי ממש, וכמו ששואלים מי הוא זה כו' שיש על מי לשאול עכ"פ, וכך הוא בפנימי' ומקור דבינה (שנק' הוא ל' נסתר כמ"ש מי הוא זה מלך הכבוד כו' וכן מי ברא אלה כו') א' ואיזה מקום בינה, משא"כ על שרש ומקור ההעלם החכ' א' והחכ' מאין ממש תמצא שלא שייך לומר ע"ז לשון שאלה איזה מקומו או מי הוא לפי שלא נודע מציאותו כלל ונק' כ"ח מ"ה ממש כמו מ"ה פשפשת כו' לפי שבאה מבחי' ההעלם דעצמו' ממש להיות מקור לכח ומקור החכ' שנק' תעלומות חכ' כנ"ל וד"ל. וזהו הטעם שא' בחכמה קול ה' על המים דחכ' בבחי' מקיף והעלם לגמרי, משא"כ בקול המשכה דבינה מן ההעלם דחכ' א' קול ה' בכח כבי"ת שהרי בא כגילוי השגה רק שבתוכו נעלם ומלוכש בחי' קול ההמשכה שמבחי' ההעלם דחכ' וא"כ ה"ז בתוכו ממש עכ"פ רק שהקול מלוכש ונעלם כתוכו כו' וזהו בכח כו', והוא לפי שבחי' העלם זה אינו בבחי' אין ממש אלא הוא אין של היש דבינה וכבר נתעלם בה בחי' האין האמיתי ונא בבחי' המשכה מקורי' לגילוי השגה שכל וע"כ יש מי ששואלים עליו כנ"ל, ולכך נאמר בכח, בכח דבינה מלוכש ונעלם קול זה ולא על הבינה וד"ל.

והנה ב' קולות הללו דקול ה' על המים וקול ה' בכח הוא בבחי' חריג וכמ"ש אני בינה לי גבורה דגילוי זה שבא בטעם והשגה הוא בא בבחי' גבורה שבחסד כידוע בענין אתה גיבור כו' (והוא העוה"ב שנאמר להנחיל אוהבי יש האמיתי דעצמו' התענוג מורגש בהשגה ממש כמ"ש במ"א) וענין קול הג' קול ה' בהדר הוא בחי' המדות חג"ת כקול הדר מג' גוונים הממוזג מחריג, והוא כולל לב' קולות דחריב להיותו בחי' הדעת שכלול מחריג, וזהו ירידה הג' מחריב למדות חג"ת שבא בגילוי במורגש יותר מן ההשגה שבמוח בינה כו' וד"ל. וקול ה' שובר ארזים הוא ירידה ד' ממדות שבלב לבחי' נו"ה שהוא מ"ה שבמדות דתורה חייב זכאי טמא טהור כו' בא עוד למטה לברר לעה"ד טריר לפסק דין למעשה בפר"מ, וזהו קול הדי' לשבור ארזים למדות דנוגה ששרשה בבחי' התוהו כידוע. וקול ה' חוצב להבות אש הוא ירידה ה' מנו"ה שהוא מדות שבאים במח' ודיבור שהוא קול האחרון, וז"ש קול ה' חוצב להבות אש

מי הוא זה מלך הכבוד . . מי ברא: תהלים כד, י. ישעי' מ, כו.

מה פשפשת: זח"א א, ב.

אני בינה לי גבורה: משלי ה, יד.

כידוע בענין אתה גיבור: ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ב ע' תפו. תקו. ס"ע תרמח ואילך (שם): וכידוע בכונה דאתה גבור כו' מכלכל חיים כחסד שזהו בחי' גבורה שבחסד הפשוט שמחלק אור העצמי לחלקים כו' לכלכל חיים בכלים מכלים שונים כו']. ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"ג ע' תשעה. להנחיל אוהבי יש האמיתי . . בהשגה ממש כמ"ש במ"א: משלי ח, כא. ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' בראשית ע' נה. שיא. שפו. תח. תפח. שמות ח"א ע' קנג. רטו. ח"ב ע' שעד. תלד. תנו. תסג. תקיח. במדבר ח"ב ס"ע תרא. ח"ג ע' תתקמג. דברים ח"ג ע' תתקפה. ח"ד ע' א"קפה. א"שיו.

כו' כמ"ש הלא דברי כאש כו', והוא ה' קולות דמשפיע עצמו שנק' נותן התורה עד שנתנה התורה לכנ"י בדיבור כמו ויאמר ה' אל משה לאמר וד"ל.

וזוהו אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה כו' עד ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכ', בהיות מבואר למעלה בבחי' קול הראשון דקול ה' על המים שהוא בבחי' החכ' ממש זהו מ"ש אז ראי'ה פי' שראה את שרש החכ' דתורה כמו שהיא בבחי' ראי' עדיין שהוא בהעלם העצמו' שלא בא עדיין גם לבחי' מקור ההשגה דכינה כו', עד שבא בבחי' השגה דכינה מהעלם החכ' זהו שאמר ויספר"ה ל' ספיר שהוא האור הזהיר ובהיר, והוא בבחי' קול הב' דקול ה' בכיח שהוא בחי' גילוי אור הנעלם דחכ' בבינה שמאירה ומזהירה לאור הנעלם להיות בו השגה במקצת כנ"ל דקיימא לשאלה כנ"ל (וגם פי' ויספר"ה לשון סיפיר שבאה התורה באותיות בספר וסיפור כו') הכינה בבחי' המדות חג"ת שיורד עוד למטה כנ"ל, והוא קול ה' בהדר כנ"ל, וגם חקרה במח' ודיבור שהוא קול ה' שובר ארזים וקול ה' חוצב להבות אש כו', עד שבאה התורה בבחי' דיבור כנ"ל, וזהו ויאמר לאדם הן כו' שבאה בבחי' אמירה ודיבור וד"ל.

וזוהו ענין הה' קולות שנתנה התורה. אך באמת הרי יש ז' קולות בפרט שהן ה' קולות הנ"ל וקול ה' יחיל מדבר וקול ה' יחולל אילות שזהו בחי' יסוד ומל' וא"כ למה א' ה' קולות לבד. הענין הוא דה' קולות הללו הן של המשפיע עצמו קודם שנתנה במקבל, וכמ"ש ויהי קולות וברקים הרי ב' קולות וקול השופר חזק ואח"כ ויהי קול השופר הולך כו' עד והאלק"י יעננו בקול, ב' קולות הראשונים הן בחי' חריב כנ"ל וקול שופר בחי' ת"ת וקול שופר הולך וחזק בחי' נצח ויעננו בקול בחי' הוד שזהו קול ה' שובר ארזים וקול ה' חוצב כו' כנ"ל (ומ"ש עוד וכל העם רואים את הקולות הנ"ל היינו ב' קולות הנ"ל) אבל בחי' ב' קולות דיסוד ומל' היז מה שכבר נמשך למקבל ונתקבל בתוך המקבל זה אינו נחשב מצד בחי' המשפיע עצמו, והוא ענין קול ה' יחיל מדבר שזהו לאחר גילוי השפע דאור דתורה בדיבור כאש למקבל שהן כנ"י, וקול ה' יחולל כו' הוא מה שעשה בכנ"י כלי קיבול לקבלת התורה, ולזה לא אמר רק ה' קולות שבהן נתנה התורה מיד הנותן שהן בחי' ה' קולות דחריב ומדות ומו"ד שהוא עד קול האחרון דחוצב כו' בדיבור באש כנ"ל וד"ל.

ט) והנה מעתה יש להבין מה שא' ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכ' כו', דהיינו לאחר שבאה התורה מראשית דחכ' במקורה הנעלם לגמרי

הלא דברי כאש: ירמ"י כג, כט.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כז"כח: אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם הן יראת אד' היא

חכמה וסור מרע בינה.

ויהי קולות . . והאלק"י יעננו בקול: יתרו יט, טז. יט.

עד כחי' הדיבור כנ"ל אז אמר לאדם הן יראת ה' כו'. דהנה ידוע במה שא' אם אין חכ' אין יראה אם אין יראה אין חכ' וא"כ במה יקדים דאם יתחיל ביראה כמ"ש ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה כו' הרי אם אין חכ' אין יראה ואם יתחיל בחכ' הרי אם אין יראה אין חכ', אלא צ"ל דהחכ' והיראה א' הוא ממש ובאיזה שיתחיל כולל הוא לחבירו אם ביראה יש בה החכ' ואם בחכ' יש בה היראה דשניהם כא' יחשב ממש וא"א לזה בלא זה עד שאין לא' קדימה על זולתו כלל. וזהו שא' הן יראת ה' היא חכ' עצמה, כי הגם שהיראה היא סוף כל המדריגות שאחר בחי' הדיבור והוא בחי' המעשה לקיים דבר ה' במצות בפו"מ כמ"ש סוף דבר כו' ואת מצותיו שמור בפו"מ, אבל זה כל האדם דחכ' כו' שבתחילת כל ההשתלשלות כי נעוץ תחילתו בסופו וסופו בתחילתו דוקא, וכמאמר תכלית חכ' תשובה ומע"ט וכמ"ש ראשית חכ' יראת ה' שכל טוב לעושיהם דוקא שזהו בחי' התכלית השלימות דחכ' כמו שהיא במקורה בהעלם העצמו' ממש כנ"ל, ואעפ"י שהוא סוף כל המדריגות המסתעפים מן החכ' למטה אבל למעלה היראה ראשית לחכ' (משום דמקור החכ' הוא תלוי בסוף מעשה דוקא ולא בדיבור כמו שאין חכם כבעל הנסיון וכמו מי שחכמתו עמדה לו במעשה דוקא כידוע). וזהו שאמר ויאמר לאדם אחר שהביא החכ' לתורה בדיבור כמ"ש וגם חקר"ה בגילוי גמור מן ההעלם כמו חקור דבר כו' אח"ז אמר לאדם שאין זה שלימות החכ' כ"א יראת ה' שבמעשה שאחר הדיבור דוקא הוא תכלית ושלימות דח"ע שראה ויספרה כנ"ל וכמ"ש שכל טוב לעושיהם ולא ללומדיהם בדיבור כו' וכמ"ש כי זה כל האדם מטעם הנ"ל (ומ"ש וסור מרע, בינה, הוא קול הב' דקול ה' בכח דאני בינה לי גבורה להיות סור מרע שנק' ירא חטא, ויראת ה' היא חכ' הוא במעשה טוב דמ"ע שהוא קול הא' קול ה' על המים כנ"ל).

כ) ובכ"ז יובן המאמר דאם משמחו לחתן מה שכרו זוכה לתורה שנתנה בה' קולות דוקא, דהנה ענין קשר וחיבור לזכ"י דמ"ת בה' קולות עם מצות השמחה בפיר' דח"כ הרי הוא ענין א' ממש לפי כל הנ"ל דכל עיקר ענין שמחת ח"כ הוא כדי שע"י בחי' שמחה העצמי' יומשך מהעלם העצמו' בבחי' יש מאין ממש להיות כח המוליד ביחודם כנ"ל, ולכך זוכה לה' קולות דמ"ת שהוא ג"כ רק להמשיך מבחי' העלם העצמו' מאין ליש בבחי' ה' קולות הנ"ל בתורה וכמ"ש למעלה בענין לשמ"ה לשם התורה והכל ענין א' הוא ממש וד"ל. וזהו כשכיל המשכת התורה עצמה בה' קולות דמשפיע עד שבא בדיבור

אם אין חכ' אין יראה . . . ועתה ישראל: אבות פ"ג מ"ז. עקב י, יב.

נעוץ תחילתו . . . תכלית חכ' . . . ראשית חכ': ט' יצירה פ"א מ"ז. ברכות יז, א. תהלים קיא, י"ד.

שאלו חכם כבעל הנסיון: ראה לעיל ח"א ע' פב, ובהמ"מ שם. לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) סט"ז.

שכל טוב לעושיהם ולא ללומדיהם: ראה ברכות יז, א (הגירסא שהובאה על הגליון שם).

דאני בינה לי גבורה: משלי ח, יד.

כנ"ל, אבל כדי לחבר ולקשר את התורה בנפש האדם צריך עוד ב' קולות שהן קול ה' יחיל כו' וקול ה' חוצב כו' שהי' במ"ת בשביל שיתקבל בכנ"ל, והוא להמשיך את התורה מן ההעלם דמשפיע בגילוי במקבל כו', וזהו מצות עסק התורה אדעתא דנפשי' כמ"ש כ"א בתורת ה' חפצו כו' ואח"כ ובתורתו יהגה שהוא עסק התורה לשמה כנ"ל, ואעפ"י שבמ"ת הי' ה' קולות דבשביל התורה תחלה, זהו מלמעלה למטה, אבל האדם שעוסק בתורה הוא מלמטה למעלה צריך שיכוון תחלה להיות כלי קיבול לדבר ה' כמו תען לשוני אמרתיך כו', וזהו קול ה' יחולל וקול ה' חוצב כו' כנ"ל. וזהו שא' מעיקרא כי עביד אינש אדעתא דנפשי' ואח"כ יוכל לעסוק בתורה לשמה לשם התורה להמשיך בה מעצמו אא"ס כנ"ל וד"ל. וז"ש זוכה לתורה שנתנה כו' היינו שיהי' בדומה למשפיע ממש להמשיך מהעלם העצמי בתורה כנ"ל שהוא מלמעלה למטה, והוא מפני שישמח בשמחת חרי"כ דוקא דכמו שמשמח לחתן למטה כך ישמח לבחי' חתן העליון שבמ"ת דכתיב ב' ביום חתונתו וכיום שמחת לבו כו' וד"ל.

בא) ובכ"ז יובן מארז"ל שהלומד תורה בלחש במהרה שוכח כו', ולכאורה מה ענין שכחה ללימוד בלחש הלא בלחש הוא מצד העיון בעומק השכל דוקא והקול מבלבל הכונה הפנימי, וכידוע בענין המשמיע קולו בתפלתו כו' (ואדרבה מה שדיבור בלחש דמרחשי' שפתיו הוא רק מפני הטרדא בעומק פנימי' השכל כידוע שזהו מצות הגיון שבתורה כמ"ש והגית כו'). אך הנה תחלה יש להבין למה נתנה התורה בקולות וברקים דוקא כמ"ש ויהי קולות וברקים וקול שופר חזק כו', שאם כדי לאיים עליהם שיהי' בהם בחי' ביטול זה לא שייך לגוף ענין מ"ת כו'. והנה ידוע שעיקר ענין הקול הוא הבא ברעש גדול כמו ואשמע אחרי קול רעש גדול כו', וידוע שעיקר סיבת קול הבא ברעש גדול מאד באדם אינו רק מצד ההתפעלות גדולה המופלגת ביותר מכפי המדה דהיינו כאשר הוא בבחי' הפלאה הדבר ביותר כאשר יתפלא מאד על המראה הגדולה פתע פתאום מאיזה דבר חידוש גדול ונורא מאד או יבא לכלל התפעלות הנפש בהפלגה גדולה מאד עד שיצעק בקול רעש גדול ממילא ומאליו בלי בחירה ורצון כלל, כמו כאשר פתאום יראה אש שלהבת

אדעתא דנפשי' . . . כ"א בתורת ה': פסחים סח, ב. מעיקרא כי עביד אינש אדעתא דנפשי' קא עביד. ובעי' יט, א: בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו שנאמר (תהלים א, ב) בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה. וראה גם לעיל היא ע' יט. קעד. רסז.

תען לשוני אמרתיך: תהלים קיט, קעב.

שהלומד תורה בלחש במהרה שוכח . . . המשמיע קולו בתפלתו: עירובין נד, א. [וראה לעיל סוף את ה'].

ברכות כד, ב.

דמרחשי' שפתיו: ראה מגילה כו, ב: תפלתו סדורה בפיו ורחושי מרחשן שפיותי'. וראה גם לעיל היא

ע' רלה, ובהמ"מ שם.

והגית: יהושע א, ח.

ואשמע אחרי: יחזקאל ג, יב.

שריפה גדולה או ברקים ורעמים ברעש גדול יצעק בקול רעש, והוא לפי שזהו חידוש דבר מופלא בפתע פתאום שלא הי' בנפשו תחלה כו', והעיקר הוא בא מצד עוצם ההתחדשות המופלגת ומופלאות מאד בדבר מה שהי' מופלא ונעלם מעין שכלו וטבעו ונתגלה לו פתאום דוקא, כמו הרואה נס נפלא מאד שלמעלה מן הטבע לגמרי להיותו בבחי' הפלאות הדבר ובהתחדשות גדולה שלא ראה מעולם יבא לכלל התפעלות הנפש בעצמה בהווה ממקומו ממש, והוא לפי שבא חידוש זה הנפלא מבחי' אין האלקי ממש שבא בגילוי לעין כל כמו הנס הנפלא, וכאשר בחי' האין האלקי הנעלם בא בגילוי זהו הפלאה גדולה וחידוש גדול ונורא בטבע האנושי ע"כ מזה יבא סיבת קול הרעש באופני' וחיות ברעש גדול כו' מצד גילוי אור האלקי המופלא מהם שנתגלה עליהם כו'. ונמצא זהו הכלל בכל מקום שכאשר בא התחדשות גמור מאין ממש ליש מזה יבא סיבת הקול רעש כו'. וכך יובן במ"ת לפי שהי' גילוי אא"ס ממש מבחי' העלם העצמו' בדיבור אנכי כו' שזהו חידוש גדול ונורא ביותר להיותו בבחי' אין ממש, ע"כ הי' קולות וברקים בתחלה שהוא ברעש גדול כו' וכן קול השופר חזק מאד, וגם מ"ש והאלקי' יעננו בקול ודיבור הי' בקול רעש ונורא מטעם זה שכאשר בחי' האין המוחלט דעצמו' אא"ס יבא לידי גילוי לעיני בשר זהו חידוש גדול הרבה יותר מן הניסים וכה"ג.

כב) וזהו הטעם ג"כ בעוסק בתורה צריך להיות שיהי' בקול רם ורעש ולא בלחש, לפי שבקוראו דבר ה' בתורה הי' בחי' גילוי החכ' מאין ממש כמו במ"ת ממש שדבריו חיים וקיימים כו' שהוא חידוש גדול ונורא ביותר וד"ל. משא"כ הלומד בלחש במהרה שוכח, כי הלומד בלחש הרי אין בזה התפעלות עצמות הנפש מפני בחי' גילוי האין דחכ' שאין מאיר בדבריו מבחי' האין דקול ה' על המים הנ"ל (דכתיב הרעים ה' על מים רבים כו') וע"כ הוא לומד בלחש (אעפ"י שטרוד בעומק העיון זהו רק בהעלם דחכ' שבא לידי השגה ואין זה יש מאין ממש רק יש מיש כנ"ל), ולזה במהרה שוכח, כי ענין השכחה באה מבחי' חיצוני' ואחוריי' דחכ' כידוע ע"פ לא תשכ"ח ת"ש כ"ח היפך כ"ח מ"ה דחכ', כי פנימי' החכ' שנק' כ"ח מ"ה היינו בחי' הכח של בחי' מ"ה ואין העצמו' דא"ס שהוא בבחי' נצחי' שלא ישתנה כלל מריבוי חלקי הזמן שמוזה יסתעף השכחה כידוע בענין מי איכא זיקנא קמי' כו', והעיקר הוא מטעם דכל שהוא בבחי' אין האלקי כמו פנימי' חכ' אין השכחה שם כלל, והוא בחי' מוח הזכרון דפנימי' אבא כו' לפי שקרובי' יותר לבחי' האין, ובעוסק בתורה לשמה

הרעים ה' על מים רבים: תהלים כט, ג.

כידוע ע"פ לא תשכח ת"ש כ"ח: תצא כח, יט (וראה במקביל להמאמר כאן בנסה"מ תקס"ה ח"א ר"ע מו).

טה"מ תקס"ח ח"א ע' שפז. ס' מאמרי אדהאמי"צ שמות ח"ב ע' תקמב.

כידוע בענין מי איכא זיקנא קמי': יבמות טז, ב. ראה לקרית בחוקותי מח, ג. ולהלן ד"ה אשר ברא

(הראשון) ס"א.

לשם התורה כו', וכמו החסידים שדביקותן תמיד באין האלקי תמיד תורתם משתמרת בקרבם ולא ישכח מהם כו'. אבל העוסקים אדעתי דנפשי כנ"ל שאין זה לשמה ממש דהיינו שלא לשם התורה בקול ה' על המים הנ"ל הרי זהו באחוריי" דחכ' שאין בחי' האין ממש מאיר שם בגילוי רק בהסתר מאד שם יכול להיות השכחה. וזהו הסימן כשלומד כלחש דוקא שאז אין מאיר בדבריו מבחי' האין ממש ע"כ שוכיח הוא במהרה על לימודו משאי"כ הלומד בקול רם ברעש וביטול גדול מאד כרואה דבר חידוש ונפלא ביותר כנ"ל, כמו שהי' במ"ת שכל העם רואים את הקולות שראו לבחי' האין האלקי שבקולות וברקים, לא במהרה הוא שוכת, וכמ"ש למעלה שזוכה לתורה שנתנה בה' קולות כו' כמו קול ה' על המים וקול ה' בכח שהן בבחי' רעש גדול וכן קול ה' שובר ארזים וחוצב כו' ויחיל מדבר וכהיג וד"ל.

וזהו שהתורה נק' עוז ותושי' עוז לנשמה לחזק לבחי' כ"ח מ"ה שבה ע"י בחי' אין דחכ' שבתורה ותושי' שמתשת כח האדם. והענין הוא כנ"ל בפ"י תשכ"ח ת"ש כ"ח שתשש כח החכ' להיות שוכח כו', והוא בחי' אחוריי" דחכ' כשהיא בבחי' יש וגסות ופירוד כח' דנפש הטבעית, אבל ע"י עוז דנשמה בבחי' אין דחכ' נק' ג"כ תושי' להתיש לכח החכ' דנהיט ששרשה רק באחוריי" דחכ' להיות גם היא בבחי' ביטול היש לאיין בעסקו בתורה כנ"ל בענין החותם שבתורה שבע"פ כו', וכמ"ש במ"א בענין וכד"ה על שכמ"ה כ"ד ספרים דאורייתא כשבאה התורה לברר לעה"ד טר"ר שהוא בבחי' אחוריי" דחכ' שנק' כתף כמ"ש במ"א ע"פ הנה נתתי לך שכמ' א' וכן לעבדו שכמ' א' כו', וזהו וכדה על שכמה דוקא לברר לבחי' הכתפיים כו', והוא כענין תושי' שמתיש כח החכ' דנפש הטבעית כו' וד"ל.

החסידים . . תורתם משתמרת: ברכות לב, ב.

שהתורה נק' עוז וחוש"י: ע"פ איוב יב, טז: עמו עוז ותושי'. ראה ספרי ברכה לג, ב. סנהד' כו, ב. ערכי הכינויים (לבעהמ"ח סדר הדורות) מע' תושי'. אגה"ק סכ"ב. תרי"א טז, סע"א ואילך. ובכ"מ. כנ"ל בענין החותם שכתבשבע"פ: ראה ד"ה אשר יצר, לעיל ח"א ע' רפד ואילך [ובהמ"מ בתחילת המאמר שם]. ולהלן בהוספות כרשימת הכתי' למאמר זה.

במ"א בענין וכדה על שכמה כ"ד ספרים דאורייתא: חיי"ש כד, טו. תקוני זהר תכ"א (מו, ב). וראה לקי"ת ברכה צד, סע"א ואילך. סה"מ תקס"ט ע' ד וס"ע ח ואילך וע' כד ואילך. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"א ע' רכו, ובהמ"מ שם.

שנק' כתף כמ"ש ע"פ הנה נתתי לך שכמ' . . לעבדו שכמ' א': ויחי מח, כב. צפני' ג, ט. וראה תרי"א קב, ב ואילך. סה"מ תקס"ג ח"א ע' פ ואילך. תרי"ח לך לך צ, ג ואילך.

תורת אדמו"ר בעת חתונת בתו

שמח תשמח ריעים האהובים. הנה ידוע שהקב"ה וכנ"י הוא בחי' טובב וממלא, והוא הנק' חתן וכלה שזהו יחוד קוב"ה ושכינתו, פי' שכינתו' הוא בחי' אור האלקי השוכן ומתלבש בעולמות בתוך כל עלמין ובבחי' ממלא להחיותו מאין ליש והוא הנמשך בבחי' פנימיות ותוך תוכם ממש, אבל בחי' טובב כל עלמין הוא למעלה מבחי' השפעה והמשכה בתוך כל עלמין, אבל הוא בחי' מקור הראשון שממנו נמצא מציאות האור והשפע האלקי בעולמות בבחי' ממלא כו' כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' כידוע בענין כי הוי' הוא האלקי כו', וע"כ נק' בחי' זו בשם סוכ"ע שהארתו רק בבחי' מקיף ברחוק על כל העולמות ומקיף לכולם בשוה כידוע. והנה בחי' טובב זה הוא הנק' בחי' חתן ובחי' ממלא זה נק' כלה, והטעם מובן להיות ידוע בפ"י חתן ל' נחות דרגא והוא בחי' ירידת האור מן המשפיע אל המקבל, כך הוא בחי' ירידת אור המשפיע שהוא בחי' טובב הנ"ל שהרי הוא בחי' מקור הראשון שממנו נמשך בחי' הארה האלקי בבחי' ממלא כנ"ל, ונמצא שבחי' ממלא הנ"ל נק' כלה בהיותה בחי' מקבל הארתה מן החתן שהוא בחי' טובב שהוא עיקר המשפיע כמ"ש כי ממך הכל כו' משום דעמך מקור"ח כו', וכמו הלבנה שמקבלת מן השמש כידוע.

וזהו פי' ריעים האהובים עד"מ חר"כ הגשמיים שהן ריעים האהובים וע"ז כמ"ש ע"כ יעזוב איש כו' ודבק באשתו, ובאשה נא' ואל אישך תשוקתך, [דתיאובתא דדכורא לגבי נוק' להשפיע לה, ותיאובתא דנוק' לגבי דכורא לקבל השפע כמ"ש ואל אישך תשוקתך כו'] וכך יובן למעלה בבחי' חר"כ למעלה בבחי' טובב וממלא שהוא קודב"ה ושכינתו' כנ"ל, שבחי' ממלא הנק' כלה אל אישה תשוקתה לקבל האור והשפע מבחי' טובב הנ"ל שנק' חתן, והפצה ותשוקתה נפלאה בתמידות כמ"ש בזוהר ע"פ למען יזמרך כבוד ולא ידום כו' וכן אלקים אל דמי לך כו' דנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא

שמח תשמח: מיוסד על ד"ה זה בס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' תצב ואילך. ונמצא מאמר זה באריכות לעיל ד"ה שמח תשמח הראשון, וראה בהנסמן בתחילת המאמר שם.

בהכתבי"ד אחר מאמר זה בא ד"ה שוש תשיש [נדפס לעיל ח"א ע' שיו ואילך], ובכ"מ שם מציון "כמ"ש לחעלה" וקאי על המאמר שלפניו.

ראה עוד ע"ד המאמר להלן בהוספות ברשימת הכתבי"ד.

כי עמך . . . כידוע בענין כי הוי' הוא האלקי: תהלים לו, יו"ד. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשטו וס"ע תשפח ואילך [ושם ג"כ ע"פ כי עמך מקור"ח. וראה ג"כ ע"פ זה לעיל ח"א ע' שיח ובהמ"מ שם]. לקרית בלק עג, ב. שם סע"ג ואילך. לקרית ואתחננו ט, סע"א ואילך [ומקבילו בסה"מ תקס"ח ע' שפא ואילך].

בפ"י חתן ל' נחות דרגא: ראה יבמות סג, א.

כי ממך הכל: דברי הימים א כט, יד.

ע"כ יעזוב . . . ואל אישך תשוקתך . . . דתיאובתא דדכורא: בראשית כ, כד. ג, טז. ראה נח"א פה, ב ונח"ב

קסה, א.

בוהר ע"פ למען יזמרך . . . אלקים אל דמי . . . דנהורא תתאה: תהלים ל, יג. פג, ב. ראה לעיל ד"ה שמח

תשמח (הא') ס"ה. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רלו. וש"נ.

שכיך לעלמין כו' וכמ"ש ואל אישך תשוקתך בתמידות, וידוע שיותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק א"כ יותר יש תשוקה במשפיע להשפיע מתשוקת המקבל לקבל, וע"כ נא' שיעזוב איש את אביו כו' ודבק באשתו כו'. ולמעלה היינו בחי' תשוקת המשפיע שהוא בחי' סובב הנ"ל שחפץ בתשוקה נפלאה ביותר להאיר ולהשפיע בבחי' ממלא הנ"ל שנק' כלה, וע"כ נק' בשם ריעים האהובים בתמידות שאהבתם ותשוקתם זל"ז נפלאה תמיד ביותר כו' וד"ל.

וכמ"כ יובן בנשמות שבגופים שנק' כנ"י דלתתא שבהם נאמר ג"כ ואל אישך תשוקתך שהוא הקב"ה שנק' חתן וכנ"י נק' כלה כידוע, להיות שנשמות שבגופים יש להם ג"כ בחי' תשוקה ואהבה נפלאה ליכלל ולידבק בה' אחד שהוא הקב"ה בחי' סובב הנ"ל, וכמ"ש שמע ישראל שהוא הניצוץ האלקי בפרט ובכללות נק' כנ"י שמלובשי' בגופי' כו' למסור נפשו באחד כו' וזהו ואהבת ממילא בכל נפשך כו', וכמים הפנים כו' נתעורר בחי' אהבה עליונה של הקדמיה לכנ"י שהוא בחי' סובב הנ"ל, כמו אהבתי אתכם אמר הוי' וכן הבוחר בעמו ישראל באהבה כו', ומבואר למעלה דיותר ממה שהעגל כו' הפרה רוצה כו' דאהבת המשפיע גדולה יותר, א"כ הרי אהבת ה' לישראל גדולה יותר, והוא ענין כפה עליהם הר כגיגית שהאהבה נק' הר כמו לא כאברהם שקראו הר, כמו הר הבולט מן הארץ כך אור האהבה צומחת ועולה למעלה כו', והר כגיגית ה"ז אהבה שבבחי' מקיף שמקיף למקבל כמו הגיגית שמכסה ומקיף על האדם לבלתי יוכל לצאת משם כו'. והענין הוא דמשום שאהבת המשפיע אל המקבל גדולה יותר כנ"ל ע"כ יש בכחה יותר לפעול גם התפעלות חזיון אהבה יתירה במקבל אל המשפיע לבלתי יוכל להפרד לעולם (כמו שאין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כו' הרי לא תוכל להפרד ולידבק באחר משום דאהבת המשפיע נקשרה בה ברוחא דשביק בגוה שאין נזקקת אלא לבן זוגה כו' משום דרוח זה שעשאה כלי מתחלה הוא מבחי' המקיף כו' שאין כח זה במקבל לפעול פעולה זו במשפיע שלא יוכל להפרד כו'). וזהו כפה עליהם הר כגיגית בבחי' מקיף באהבה נפלאה וחזקה יותר מאהבתם עד שפועל ישועו' בקרב הארץ באה"ר אליו שלא יוכל להפרד לעולם. וזהו ג"כ ענין החבוק וכמ"ש וימינו תחבקני שאהבה מבחי' החבוק הוא אהבה שבבחי' מקיף שפועל למקבל הנחבק שלא יפרד מאהבתו ולא תשכח ממנו האהבה לעולם ויהי' תמיד

שיותר ממה שהעגל רוצה לינק: פסחים ק"ב, א.

שמע . . . ואהבת . . . אהבתי אתכם: ואתחנן ו, ד"ה. מלאכי א, ב.

כפה עליהם הר כגיגית . . . לא כאברהם שקראו הר: שבת פח, א. פסחים פח, א [נראה לעיל ח"א ע' ר"ד.

ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שצב. ס' מאמרי אדה"א מצ' דברים ח"א ע' קט. ח"ב ע' תרסו ובהמ"מ שם].

שאינו האשה כורתת . . . ברוחא דשביק בגוה: סנה' כב, ב. ראה וחי"ב צט, ב וע"ח שער מ"ן ומ"ד

דרוש ז, ח.

וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.

אחוז וקשור כברית האהבה כל תמוט ממנו לנצה, כמו שאנו רואים כחוש בענין מעשה החבוק הגשמי שמחבק אדם את אהבו בידו שענינו מורה ע"ז שלא יפרד לעולם הימנו, והוא במה שמחבקו בידו על אחוריו באה"ר ונפלאה עד שמחזירו כלפי פניו ואיננו מניחו להפרד ממנו בחבוק שחובקו אליו וצומדו כאילו הן גוף אחד ממש כו' והרי ידו מקיף לגופו עד שמסבבו מכל צד שלא יוכל לנטות ממנו, וה"ז מורה ענין כח ועוז תוקף האהבה שפועל אצל הנחבק שלא ינטה לבבו ולא ינתק חבל ההתקשרו' ברית ביניהם לעולם לא בשכחה ולא במונעים המפרידים כו'. וזהו הבוחר בעמו ישראל באהבה, פ"י באהבה שכבחי' מקיף וחיבוק כו', וזאת האהבה קודמת לק"ש שהוא בחי' יחוד לקוב"ה ושכינתו' ממש כנ"ל כמו החיבוק שקודם ליחוד וזיווג, וכך במ"ת כפה עליהם הר כגיגית בבחי' חיבוק שקודם לגוף היחוד שבשעת מ"ת שעל כל דיבור פרחו כו' וד"ל.

והנה כל הנ"ל בחי' יחוד קודשא בריך הוא ושכינתו' בבחי' סרי"מ שנק' חרי"כ ה"ז בא בבחי' ההשתלשלות עכ"פ דהיינו בבחי' וענין ההשתלשלות האור והשפע מבחי' מהות ועצמות דאחדות פשוטה או יש ב' מדריגות בחי' משפיע מקור האור הנק' טובב כו' ובחי' מקבל האור הזה להיות בחי' ממלא כנ"ל, אבל בבחי' מהר"ע דאחי"פ ממש כמו שהוא טרם שיומשך ויבא לכלל בחי' משפיע' עדיין הרי הוא ממש בתכלית האחי"פ ולא יתכן לקרותו גם בבחי' טובב כו' מאחר שהוא למעלה מבחי' משפיע עדיין שאין בחי' טובב אלא לגבי עלמין כו', וע"ז הוא שאמר ג"כ כי עמד מקו"ח, דגם בחי' מקור החיים האמיתי שבבחי' טובב הנ"ל אין ערוך כלל לגבי עצמותו ממש כי אינו רק בחי' הארה בעלמא לגבי בחי' עצמותו ממש כמו שהוא טרם שיבא לכלל בחי' משפיע שנק' חתן כו' וד"ל.

וזהו יחיד חיי העולמים מלך, פ"י בחי' עצמותו ממש כנ"ל הוא הנק' יחיד לבדו שאין שיתוף' וחיבור כלל גם להיות נק' בשם ראש ומקור להשתל, וזהו ההפרש בין יחיד לראשון שלראשון יש שני וליחיד אין לו שני כו' כידוע, אך מה שנק' חיי העולמים בבחי' טובב שממנו מתפשט הארה בעולמות דאבי"ע בבחי' ממלא שע"כ נק' חיי העולמים בחי' עצמ' מקורו הוא רק בחי' מלך דהיינו מה שעלה במחשבה הקדומה אנא אמלוד כו' שמזה נמשך להיות בבחי'

שעל כל דיבור פרחו: שבת פח, ב.

סו"מ: טובב וממלא. נובמקומות אחרים במאמר זה, פיענוח ר"ת זה הוא: טובב ומקיף.

משפיע: בכתי"ב: משפיע ומקבל.

שיתוף: בכתי"ב: שייכות.

עצם מקורו: בכתי"ב: עצם ומקור כו'.

אנא אמלוד: אד"ר - הובא בדרימ"צ קע, סע"כ. וראה לקו"ת גשא כא, ד ובהמ"מ לשם [בהוצאת קה"ת,

ה'תשד"מ].

סובב וממלא כידוע וד"ל. משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, פי' עדי עד בלי הפסק כמו שקדושים בכל יום יהללוך סלה בלי הפסק כלל שזהו בחי' העליות העולמות והנשמות בעילוי אחר עילוי לאין קץ כו' מפני שאין קץ לעילוי אחר עילוי באוא"ס שמאיר בעולמו' דאבי"ע ע"כ הוא משובח ומפואר בהן לאין קץ כמ"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו' עצמו מספר להיות למע' מבחי' ע"ס באר"כ כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' שנק' סתימא דכל סתימין אפי' אור צח כו' אוכם לגבי עילת העילות משום דלית מחשבה תפיסא ב' אפי' בחי' מחשבה הקדומה דאי' שבבחי' ראשית הקו וחוט כו' כידוע. וזהו עדי עד בבחי' נצחיות דאא"ס שמאיר בבחי' הקו וחוט שנק' ח"י העולמים כולם בבחי' סרימ כנ"ל. ואמנם גם בחי' שמו הגדול הזה הרי נק' שם עכ"פ, וכמשל השם של אדם שאינו נוגע לעצמותו כלל רק שע"י הוא נפנה לקוראו בלבד כו', וגם בבחי' שם דמלוכה דאנא אמלוך ה"ז רק כמו שם המלך שמתפשט על מדינתו שאין נוגע לעצמותו כו' וד"ל.

אך באמת גם בבחי' מלוכה לא יתכן לקרות להארה דמל' דאי' המתפשטת להיות בבחי' סובב כו' (וכמ"ש בע"ח דבחי' מל' דאי' אין אנו רשאים לדבר כו') לפי שהכל עדיין בבחי' אח"פ ששם לא יתכן לומר ענין מלוכה בבחי' התנשאות על דבר נפרד זולתו מאחר שאין עוד מלבדו כו', ומה שעלה בעצמות אנא אמלוך גם זה אינו תופס מקום כלל לגבי עצמותו ממש כמ"ש לך הוי' הממלכה שהוא בחי' מל' דאי' ג"כ כידוע שפי' מלוכה הוא מקור כל בחי' מל' הבא בגילוי בהשתל' דאבי"ע כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים (ונק' מלך מלכי המלכ' כת"ר' מל' וד"ל), ואין לדמות ערך בחי' מח' זו דאנא אמלוך לגבי עצמותו כערך טפה בים שהרי אינו רק מח' א' פריטי שאינה במנין לגבי כח עצם המח' שמשם נובעים כל המח' וטפה בים נחשבת במנין עכ"פ, והרי אמרו דלית מחשבה תפיסא ב' שום מח' גם בחי' מח' זו דאנא אמלוך שבעצמותו וגם בחי' מח' אחרת שלמע' מזו אינה תופסת מקום אצלה ולית לה תפיסא במהותו העצמי כלל, והוא גם בחי' מחשבה א' שצופה ומביט בסקירה א' כל מה שהוא סובב וממלא מראש עד סוף הכל כידוע, הרי גם בחי' זו' שלמע' מח' הנ"ל דאנא אמלוך שממנו נמשך בחי' סובב כו' ג"כ לית לה

191 אאותיך ומחשבותיך אלינו: תהלים מ, ו.

לך ה' הגדולה: דברי הימים א כט, יא.

סתימא דכל סתימין אפי' אור צח: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. תיקון ע' (קלה, ב). ובתיקון ס"ט

(קטו, רע"ב): אור קדמון אע"ג דאיהו סתים וגניז כו'.

דלית מחשבה תפיסא ב' אפי' . . . דאי'ק: ראה לעיל ד"ה שמח תשמח הראשון את ט', ושי"ג.

בע"ח דבחי' מל' דאי' אין אנו רשאים לדבר: ראה לעיל שם ס"י, ושי"ג.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

כתר מל': בכת"י ב ליחא תיבות אלו, כ"א: כידוע וד"ל.

זו: בכת"י ב: מח' זו.

תפיסה כו', וגם כי מה מאד עמקו מחשבותיך זו למע' מזו וכולם כלא חשיבי לגבי עצמותו ממש, וכ"ש מח' א' הזאת שפוקד כל יצורי קדם שמבחי' סובב כו' וד"ל.

אך בחי' ראשית הטיית מהר"ע דאחדות פשוטה להיות לו מח' זו דאנא אמלוך כו' להיות בבחי' סובב כו' היינו משום דנמלך בנשמתן של צדיקים שהן ישראל שעלו במח' דהיינו במחשבת עצמותו ממש מאחר שבהן נמלך אם להיות לו רצון ומח' זו דאנא אמלוך הנ"ל, והוא מפני ששרש ישראל הוא בבחי' עצמות הרצון והמח' ממנו ולא בבחי' התפשטות המח' כמו מח' דאנא אמלוך וע"כ נמלך בנשמתן של צדיקים דוקא וד"ל. וזהו הטעם באמת לענין אתערותא דלתתא דישאל דוקא שמעוררים בחי' אתדל"ע בעצמותו ממש לחדש להיות חפץ במח' זו דאנא אמלוך כי מאחר שלך ה' הממלכה כלא חשיבא כנ"ל. והנה עיקר אתדל"ת דישאל הוא דוקא מצד מעשיהם בגשמי' כשנשמותיהם מלובשים בגופים חומרי' והן מוסרי' נפשם באחד בק"ש באה"ר ואהבת בכל נפשך כו' וע"י קיום תומ"צ דוקא כידוע, וזהו דבר פלא לכאורה מאחר שעיקר הענין הוא מצד בחי' שרש נשמותיהם שעלה במח' העצמי' שבעצמות ממש א"כ מה צריך למס"ג שלהם בגופי' דוקא וע"י תומ"צ בפועל ממש דוקא. אך הענין הוא, דמשום דמה שנמלך בנש"צ כנ"ל היינו באותן נשמות שיהיו בגופי' דוקא ויקיימו תומ"צ במס"ג, לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא כי סוף מעשה שעלה במח' העצמי' כנ"ל מפני שנתאוה עצמות אא"ס להיות לו דירה בתחתוני' ע"י נשמות ישראל שהן כלולים בבחי' העצמי' כשיבואו ויתלבשו בעוה"ז בגופי' לקיים תומ"צ, וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית כו', וזהו ענין דירה בתחתונים שהי' אצלו במח' תחלה, אשר ע"כ נמלך בנש"צ שעלה במח' מה שיעבדו עבודה תמה בעוה"ז בהן נמלך דוקא. וע"כ אנו מוצאים בכ"מ שבחי' המעשה דתומ"צ בישראל דוקא גדולה ביותר לעורר לבחי' הטיית עצמותו ומהותו ממש להיות חפץ במח' דאנא אמלוך להיות בבחי' סובב כו' הרבה יותר מהתעוררות נשמתם באהוי"ר במס"ג כמשארז"ל היום לעשותם וכה"ג וד"ל.

והנה כל בחי' הנ"ל בבחי' סו"מ שתלוי באתדל"ת דישאל דוקא אבל בלא אתדל"ת אין אתדל"ע כלל, אך אעפ"כ לפעמים יוכל להיות שיהי' אתדל"ע מאליו ומעצמו בלי אתדל"ת כלל ואתדל"ע זאת יוכל להיות במעלה ומדריגה יותר מאתדל"ע שע"י אתדל"ת. וזהו שמח תשמח ריעים האהובים ע"י בחי' השמחה שתשמח ריעי' האהובים שהן בחי' סו"מ שנק' חר"כ כנ"ל. הענין

דנמלך בנשמתן של צדיקים . . ישראל שעלו במח': ב"ר פ"ת, ז' [וראה לעיל ח"א ע' לז]. שם פ"א, ד. שנתאוה . . דירה בתחתונים . . בשביל ישראל שנק' ראשית: תנחומא נשא טז. רש"י ר"פ בראשית. היום לעשותם: עירובין כב, א: היום לעשותן ולמחר לקבל שכרם.

הוא להיות ידוע בטבע השמחה שהוא פורץ גדר הטבעי שהנהיג מקדם, כמו עדימ מלך שגדרי הטבעי שהוסד לפי כבוד מלכותו הוא יושב בהיכלו כולו אומר כבוד שאין איש בא להיכלו בלתי קריאה שיקראוהו ולא יזכו לראות פניו רק השרים הגדולים לפרקי, וגם זה דברי המלך מועטים המה כי אין זה לפי רוממות גדולתו להרבות דברים עמהם מאחר שאינם מערכו כלל, אך לפעמי כמו בשעת שמחת לב המלך במשתה וכה"ג יפרוץ גדרי הטבעי המוסד מכבר בתמידות ההנהגה לפי כבודו הרמה ויצא לחוץ מהיכלו ויתגלה לעין כל ברחוב העיר וידבר עם הכל גם עם פחותים שבעבדים וירבה דברי' כהדיוט כו', לפי שהשמחה בכחה לפרוץ גדר הנהוג בתמידות ולשנותו לגמרי עד שזהו כמו שינוי ממהות למהות אחר כמו מעוצם הרוממות לעוצם השפלות וכן משנאה לאהבה ומדין לחסד מן ההיפוך להיפוך ממש, כידוע שבשעת השמחה יצוה המלך להוציא מבית הכלא גם המורדים ופושעי' בו ולנשאים ולרוממם ולהטיב להם כל טוב, וכ"ז מפני שטבע השמחה לשנות ולפרוץ גדר הטבע הראשון לגמרי. ושרש הענין הוא לפי שהשמחה מגלה מבחי' פנימי' ועצמי' הנפש לבחי' המשכה ואור חדש שלמע' בערך מבחי' האור והחיות הקדום שנמשך מן הנפש, וזהו הנק' בחי' המשכה מן ההעלם לגילוי שבחי' ההעלם הוא בחי' העצמי' והפנימי' שבא לידי גילוי בשמחה דוקא שהנפש תשמח ביותר כו', וראי' לזה הוא מה שאנו רואים שכל סוד הנעלם בנפש כמו רצון סתום ונעלם ביותר ושכל סתום ונעלם ביותר ע"י השמחה יבוא לידי גילוי בדיבור אשר לא יגלוהו לשום אדם אפי' לאוהבו אשר כנפשו כו', אי"כ מזה הוראה גמורה יש שרש השמחה מגיע בעצם פנימי' הנפש ביותר עד שגם בחי' הסתימור' וההעלם שבנפש יוצא ע"י גילוי לחוץ כו' וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן למע' בבחי' מהות ועצמות דאחדות פשוטה ממש כמו שהוא, שאינו בא לידי גילוי רק ע"י בחי' השמחה דוקא וכמ"ש ויספו עניים בהוי' שמחה, שע"י השמחה שבעצמותו אזי יצא מהיכלו לגילוי בעולמות שלא כפי גדר הגדור ע"פ סדר ההשתל' התמידי ע"פ מאמר קו המדה, שהרי ידוע שלפי הגדר התמידי הרי בחי' עצמות אא"ס קדוש ומובדל הוא לבדו ממש כו' ונק' סתימא דכל סתימין כו' ולית מחשבה תפיסא ב"י (אפי' מח' דאנא אמלוד כו' ומה שלמע' הימנו כנ"ל) מפני שאין ערוך אליו כלל וכלל, אך ע"י בחי' השמחה יוצא אור חדש מבחי' אור עצמותו ממש מלמע' גם למטה מטה דהיינו מעוצם הרוממות שבעצמותו למטה מטה כו', כמשל המלך שבשמחתו מתגלה בחוץ וידבר עם הכל כו', כי השמחה פורץ גדר הקדום כנ"ל, והוא מפני שע"י יתגלה מבחי' פנימי' ועצמי' אא"ס שבהעלם להיות מאיר אור עצם דוקא בבחי' ס"ימ כו', ומה שנק' תחלה סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא ב"י הכל בא לידי גילוי לפי שרש השמחה מגיע בבחי' פנימי'

ועצמי אאים ביותר עד שע"י יגלה כל בחי' העלם וסוד ה' כמו רצון ותענוג העליון הנעלם וכל בחי' חכ' נעלמה כו' וד"ל.

וזהו שמח תשמח ריעי' האהובי' שע"י השמחה שבעצמות אאים נמשך ג"כ בחי' שמחה לשמח גם לבחי' ריעים האהובים שיתחברו ויהי' יחוד חרי"כ בתוס' אור, והוא יחוד דסו"מ שיתחברו יחד שנק' ריעים האהובים, וזהו כאשר אין אתדל"ת כלל לעורר אתדל"ע להיות בבחי' סו"מ כו' או בחי' אתדל"ע מעצמו ומאליו ע"י בחי' השמחה ביתר שאת ויתר עז להאיר אור עצמות ממש למטה בבחי' סובב וממלא ובגילוי הרבה יותר מכפי גדר הקדום ע"פ מאמר קו המדה כו' מטעם הנ"ל בענין השמחה שפורץ גדר ומביאה כל סתום לגילוי כו' וד"ל.

וזהו שאמר עוד כשמחך יצירך בג"ע מקדם, פי' בזה בא לחזק דברי' הראשוני' באמרו שמח תשמח כו' גם שאין אתדל"ת ואומר עוד ששמחה מעצמות שלא ע"י אתדל"ת כבר הי' לעולמים כן שהיא כשמחך יצירך בג"ע כו' ואומר ששמח תשמח לריעי' האהובים כנ"ל כמו אותה השמחה שכבר הי' כשמחך יצירך כו' שהוא יצירת אדה"ר בג"ע מקדם מבחי' קדמונו של עולם. ויש להבין מה שתולה שמחה זו בשמחה כשמחך יצירך בג"ע מקדם. אך הנה ידוע שעיקר תכלית בריאת העולמו' בבחי' סו"מ הוא בשביל בריאת האדם דוקא כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו' כנ"ל בענין כמי נמלך בנשיצ' כו'. והו ענין השמחה כשמחך יצירך כו', דהנה אדה"ר הי' יציר כפיו של הקב"ה בג"ע שנא' וייצר ה' אלקי' את האדם כו' ויניחהו בג"ע כו', ולקח אחת מצלעותיו כו' ויביאה אל האדם כו' ונעשה שושבין לאדם ועשה להם חופה והוא בחי' המשכת אור המקיף על החתן וכלה שיוכל לבא לידי יחוד וזיווג כו' כמ"ש במ"א והי' משמח לאדם בשמחת חופתו, והיינו משמח חרי"כ לאדם ואשתו בחופה שעשה להם.

וזהו כשמחך יצירך בג"ע מקדם, שבדאי שמחה זאת שמחה לאדה"ר הי' בבחי' אתדל"ע מצ"ע כי עיקר המכוון בהשתל' העולמו' בבחי' סו"מ הי' רק בשביל האדם ע"כ שמח בו ביותר ומשמחתו שמח אותו כו'. והו מקדם מקדמונו ש"ע, פי' בחי' קדמון לכל הקדומי' שלמע' מבחי' ההשפעה דמל'

קדמונו של עולם: ע"פ ב"ר פלי"ת, ז.

לכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.

וייצר... ויניחהו... ולקח... ויביאה: בראשית ב, ז. טו. כא-כב.

חופה... המשכת אור המקיף... כמ"ש במ"א: ראה לעיל ח"א ע' כג. לעיל ד"ה שמח תשמח הראשון

(סוף אות ו' ואות כב). להלן ד"ה קול מזהלות אות כט ואות מ. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' אתקיד.

ובכ"מ.

דאא"ס להיות בבחי' סובב כו' כנ"ל בפ"י יחיד חי העולמים כו', ומה גם שלא הי' עדיין מי שיעורר שמחה מלמטה כמ"ש ואדם אין כו' שהרי אח"כ נאמ' ויניחיהו בג"ע לעבדה זו רמ"ח מ"ע כו' שזהו ענין אתדל"ת שמעורר אתדל"ע אבל קודם לכן לא הי' אתדל"ת כלל, רק מה ששמח לאדה"ר הי' מצד אתדל"ע הוא בחי' השמחה שמצד עצמותו שהוא למע' הרבה משמחה שנעשה ע"י אתדל"ת כידוע, לפי שהשמחה שמעצמו ומאליו הרי הוא בבחי' עצמיות אא"ס כמו שהוא ממש שאין לזה ערך כלל, שהרי מבחי' השמחה שישמח במעשיו מצד בחי' ההשתל' הרי שרשם רק בבחי' המחשבה דאנא אמלוך כו' וד"ל.

וזהו שאנו מבקשים שמח תשמח ריעי' האהובים כשמחך יצירך בג"ע מקדם דוקא. דהנה בבחי' קדמונו ש"ע שלמע' מבחי' ההשתל' דסר"מ כו' אין אתדל"ת מגיע לשם כלל ושם נא' אם צדקת מה תתן לו כו', שאין המצות מעוררים אתדל"ע רק במה שבא האור בבחי' סר"מ שהרי המצות הם בחי' המשכת רצונו בבחי' גילוי אור א"ס בעולמות כו' (רק בחי' שמחה ש"מ מגיע בעצמו' כמשי"ת), רק בחי' השמחה שבעצמו' דוקא הוא המתגלה מבחי' פנימי' ועצמיות בבחי' אתדל"ע שמצ"ע שאין אתדל"ת מגיע לשם כלל לפי שהשמחה טבעה לפרוץ גדר הנהוג להמשיך בחי' הארה והמשכה חדשה ממש שלמע' מע' מכל ההשתל'. וזהו מקדם מקדם להשתל'. וזהו ענין הבקשה כשמחך יצירך בג"ע מקדם שלא ע"י אתדל"ת כלל לפיכך תשמח גם לריעי' האהובים שהן עכשיו בבחי' ההשתל' שהוא בחי' סר"מ שנק' חר"כ שיהי' בחי' יחודם ג"כ בחי' שמחה עליונה זו שמעצמו שלא ע"י אתדל"ת אלא שמח תשמח אתה בעצמך לריעי' האהובים כמו ששמחת לאדה"ר בג"ע מקדם כמו שהי' לפני כל ההשתל' כנ"ל וד"ל.

והנה מבואר למע' שהשמחה פורץ גדר כו', ויובן זה למע' שבגילוי אור שמחה העליונה שבעצמו' אזי נמשך למטה ג"כ בתוס' אור לפרוץ גדר הקבוע בכל עולם יותר מכפי המדה המצומצמת לו ע"פ מאמר קו המדה כנ"ל, להיות ידוע שענין ההשתל' הוא בחי' ירידת האור האלקי במיעוט אחר מיעוט בצמצום אחר צמצום מעולם לעולם ומעילה לעילה, והוא לפי שכאשר צריך להיות התהוות השפע בעולם שלמטה הוצרך להיות בחי' צמצום ומיעוט באור העליון, וכך הוא ענין הצמצום מעולם לעולם שהן ריבוי רבבות מדריגות המשתלשלים בריבוי צמצומים והעלמות העלם אחר העלם, עד שבבוא הארה והשפע למטה מטה מאד כמו בזה העולם השפל החומרי כבר נתמעט האור

ואדם אין: בראשית ב, ה.

לעבדה זו רמ"ח מ"ע: בראשית ב, טו. ראה חז"א כו, א. זח"ב קסה, ב. ולעיל ח"א ע' כב [ושיג לכ"מ

בדא"ח].

אם צדקת: איוב לה, ז.

האלקי בתכלית המיעוט והצמצום היותר אחרון לפי שעה"ז השפל הוא היותר אחרון בהשתל' מכל העולמו', וא"כ לא מגיע האור והשפע בעוה"ז השפל רק מעט מזער בצמצום ומיעוט היותר אחרון כידוע, וגם מה שמגיע האור האלקי למטה בעוה"ז ע"י בחי' אתדל"ת מהעלאת מ"ן ג"כ לא מגיע כאן רק בבחי' מיעוט וצמצום היותר אחרון שהרי לפי ערך ההעלאה כך ערך ההמשכה כידוע דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו', ואם בחי' ההעלאה מעולם השפל שלנו הוא בחי' קטנות הערך ביותר שהרי העלאה זאת העלאה בבחי' הגשמי' בלבד ואין זה ערך לגבי העלאת הרוחני' שמעולם לעולם בעולמו' העליוני' הרוחני' כידוע, וא"כ גם מה שראוי להיות בחי' אתדל"ע ע"י העלאת אתדל"ת דעוה"ז השפל ג"כ אינו בא ונמשך מלמע' למטה רק בבחי' צמצום ומיעוט האור בתכלי', ומפני ריחוק ערך עולם שלנו בסדר ההשתל' שהוא היותר רחוק ומצומצם מאור פני מלך חיים ע"כ גם בחי' הארה הזאת דאתדל"ע שנמשכת לו ע"י אתדל"ת כנ"ל הרי גם היא נמשכת ע"י ריבוי צמצומי' והעלמות ולבושי' ומסכים רבים מאד כראוי להיות ע"פ סדר ההשתל' לפי ריחוק ערך שפלות העוה"ז שנתרחק מאור פני מלך חיים בצמצום היותר אחרון, וע"כ בהשפעת גילוי האור מעצמו' האא"ס עד שיגיע האור לעוה"ז הרי הוא בא בסדר השתל' מעולם לעולם בריבוי רבבות צמצומים כנ"ל עד שלא יגיע ממנו בעוה"ז רק הארה מצומצמת בתכלית הצמצום וההסתר כנודע וד"ל.

אך ע"י בחי' השמחה העליונה שבעצמו' אא"ס כנ"ל הרי נפרץ גדר המצומצם ע"פ קו המדה להיות נמשך האור שלא ע"פ בחי' השתל' שהוא ענין צמצום אחר צמצום כנ"ל, לפי שעל ידי השמחה מאחר שהיא בחי' גילוי אור העצמי' שאינו בא ונמשך בגדר שפע משפיע ומקבל הרי מאיר ובא בכל העולמו' בשוה למטה כמו למע' ממש בשוה בלי שום הפרש כלל. כי הנה דוקא האור הנמשך בבחי' שפע למקבל צ"ל בבחי' צמצום כפי צמצום כלי המקבל בלבד וכן משתלשל השפע מעולם לעולם בכ"א לפי צמצומי' כנ"ל עד למטה בעוה"ז שבא בצמצום יותר מכולם, אבל האור שבא מבחי' העצמו' ממש שאינו בגדר שפע למקבל מאחר שנק' סדכ"ס גם בעולם העליון ביותר ע"פ סדר ההשתל' רק שנגלה מצד השמחה בלבד שפורץ גדר מטעם הנ"ל, א"כ אין הפרש בו כלל בין כשהוא מאיר למע' מעלה או למטה מטה ממש בשניהם מאיר בשוה, כי גם העליון אין לו ערך אליו כמו התחתון כו', וא"כ ממילא מובן שגם בענין אתדל"ת אין הפרש לגבי בחי' גילוי אור זה שמצד השמחה בין אתדל"ת דעולם העליון ביותר ובין אתדל"ת דעוה"ז השפל מאחר שנמשך זה האור מבחי' קדמונו ש"ע שאין אתדל"ת מגיע לשם כלל כנ"ל להיותו בבחי' העצמו' שמעלה ומטה שוין שם ממש מצד שהוא למע' מבחי' השפעה והמשכה שאין אתדל"ת מגיע רק במה שמגיע האור בבחי' שפע עכ"פ גם שהוא בבחי'

סובב כו' כנ"ל (ומ"ש בע"ח דבחי' סוכ"ע הכללי מקיף ג"כ לד' עולמות בשוה הרי שוים שם ג"כ מעלה ומטה כו', מ"מ ה"ז מצד בחי' השפעה רק שהוא בחי' סובב ומקיף גם סובב בשוה ממש, משא"כ האור שמצד שמחה עליונה שבעצמו' ממש אינו בגדר עלי' כלל גם מהיות מבחי' סר"מי להם מאחר שהוא בא מצד בחי' העצמו' ממש, משא"כ גם בחי' סר"מ בשוה לא יתכן לומר בו כלל מאחר שמושגל לגמרי גם מבחי' מעלה ומטה להיות שהוא למעלה מבחי' השפעה והמשכה לגמרי כנ"ל וד"ל). וזהו כשמחך יצירך בג"ע מקדם שבא האור למטה כמו למע' ממש בשוה כו' וד"ל.

ואמנם הנה יש דרך אחרת שיהי' בחי' אתדל"ע בבחי' שמחה עליונה בעצמו' ממש מצד אתדל"ת דוקא ותהי' באותה מדריג' השמחה עליונה שמצד עצמותו בלבד, אך לא ע"י בחי' מעשה התחתוני' מצד עצם המעשה שהרי בבחי' עצמותו נא' אם צדקת מה תתן לו כנ"ל, אלא מצד בחי' שמחה של מעשה המצוה דוקא שמגיע למע' לעורר בחי' שמחה עליונה שמצד עצמותו כו' להיות יאר ה' פניו בשמחה רבה הנ"ל ממש. אך הנה תחלה יש להקדים בשרש ענין שמחה של מצוה מה היא, בהיות ידוע במ"ש עבדו את ה' בשמחה כו' שהעיקר הוא השמחה בעבודה, אך אעפ"כ יש להבין במה שמצינו כמה עונשין וקללות חמורות כ"כ על העדר השמחה בעבודה, גם שהעבודה היא בשלימות ככל אשר צוה ה' בתכלית הכשרו' וגם עובד מאהוי"ר וקבלת עול מלכות שמים בשלימות ובתכלית הכוונות הרצויות שבמצות ה' אך שלא עובד בשמחה וטוב לבב דוקא אזי היפך מברכה לקללה בקללות חמורות כ"כ, כמו שמפורש בסיום כל הקללות שבמ"ת שכ"ז הוא תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב דוקא, וזה הדבר באמת פלא גדול מאד אשר תשיר שערות ראש כל איש עובד ה' בתומו ככל לבו שבאם לא יעבוד בשמחה יחולו כל הקללות העצומות והנוראות על ראשו תחת אשר הוא ראוי לכל הברכות על אודות שלימות עבודתו התמה כמ"ש והברכה אשר תשמעון כו' ולא כתיב אשר תשמחון במצותיו כו'.

אך הנה הענין הוא משום שהשמחה עיקר גדול בעבודת ה' כ"כ עד שהעבודה שבלא שמחה אין לה ערך כלל וכלל לגבי העבודה שבשמחה מלבד העדר הטוב שבלא שמחה אלא שנהפוך מברכה לקללה וכמ"ש תחת אשר לא עבדת כו'. ויובן זה ע"פ הנ"ל בענין שמח תשמח כו', שיש אתדל"ע שאינו רק

טו"מ: סובב ומקיף. (ובמקומות אחרים במאמר זה פיענוח הר"ת הוא: סובב וממלא).

משא"כ: בכתי"ב: וא"כ.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

שבמ"ת [שבמשנה תורה] . . . תחת אשר לא עבדת: תבוא כת, מז.

והברכה אשר תשמעון: ע"פ דברים יא, כו.

ע"פ אתדל"ת והוא ע"י כשרון המעשה בתומ"צ למטה דוקא כי רוח אייתי רוח כו', אך אין אתדל"ת זאת מעוררת רק להיות אתדל"ע כפי צמצום העלאה מלמטה באתדל"ת, והוא אשר נמשך בצמצום מאוא"ס בעולמו' להיות סר"מי כו' ע"פ מאמר קו המדה כנ"ל שההארה מועטת היא מאד מב' טעמים, האי מצד שאינה נמשכת רק כפי הצמצום דהעלאות המקבלי' שאין להם ערך כלל וכלל לגבי עצמות כנ"ל (וע"פ מח' הקדומה דאנא אמלוך שרש כל העולמו' כלא חשיבי כו'), והב' מצד בחי' המשכת הארה הזאת שנמשכת ע"פ סדר ההשתל' מעל"ע ע"פ מא' קו המדה שנמשך והולך במיעוט אחר מיעוט לפי"ע ומדריגות כל עולם ועולם לפי מה שהוא בלבד, ולפי מספר רוב העולמות בצמצומי' רבים כן יתצמצם ויתמעט האור הזה בכל מיני צמצומי' הללו שבין כאר"א, עד שבבוא האור למטה מטה ביותר שהוא עוה"ז השפל שלנו היותר אחרון מכולם הרי אינו מגיע אלינו אור זה רק בתכלית הצמצום וההסתר במיעוט היותר אחרון כנ"ל, וע"כ ודאי שיכולים גם החיצוני' לקבל יניקה ותוס' אור וחיות מאור זה להיותו בתכלית ההעלם וההסתר כו'. וזהו ענין יניקת דיני' וגבורות קשות שמתאחזים באור האלקי הזה וממילא מסתעף מזה בחי' דינים וקטרוגים רבים וקשים למעלה על כנ"י מאחר שנתוסף להם כח ועוז מלמע' ע"י כו'. והיינו סיבת ענין הנ"ל שע"י העבודה דמצות בלא שמחה מלבד העדר גילוי האור הנה מסתעף מזה קללות רבות וכמ"ש תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' וד"ל. משא"כ ע"י העבודה בשמחה ובטוב לבב שהוא היפוך זה דכל הברכות נמשכות ממקור כל הברכות למעלה מכפי המדה הקצובה ע"פ מאמר קו המדה כו'. והענין הוא להיות שע"י השמחה ש"מ מעוררי' למע' ג"כ בחי' שמחה עליונה כי באתדל"ת אתדל"ע, אמנם גם שאתדל"ת היא עולה בבחי' שמחה מצומצמת כפי ערך צמצום כלי המקבלי', מ"מ מעוררי' למע' בחי' שמחה שמצד עצמו' שהוא בבחי' א"ס ממש למע' ממקור כל ההשתל' דבחי' טובב וממלא כו', ע"כ בחי' הארה זו שנמשך למע' היא באה בבחי' תוס' אור כ"כ עד שמאיר למטה כמו למע' ממש בשוה מטעם שהארה זו באה מבחי' העצמו' שלמע' מבחי' מעלה ומטה לגמרי כנ"ל וד"ל.

ועדיין אין זה מובן לכאור', דאם בגופה של מצוה נא' בה אם צדקת מה תתן כו' משום דאין אתדל"ת מגיע לשם כלל האיך שמחה של מצוה מגיע שם לעורר שמחה שמצד עצמותו מאחר שהשמחה באה למע' מצד שמחה של מטה כו'. אך שרש הדברים הוא כמבואר למע' במי נמלך בנשמתן של צדיקים כו' שמח' ורצון זה דאנא אמלוך כדי להיות לו דירה בתחתונים ע"י תומ"צ בפו"מ דוקא נמלך תחלה אם יהי' לו תענוג במח' ורצון זה כו', וכאשר נמשך תענוג במח' ורצון זה הי' נמשך מבחי' עצמות התענוג ורצון הפשוט הכללי

10: ראה ע"ד פיענוח ר"ת זו לעיל פיסקא: "והנה כל הנ"ל".
מח' הקדומה דאנא אמלוך: נסמן לעיל פיסקא: וזהו יחיד.

שנק' שעשועי המלך בעצמותו כו' והיינו בחי' השמחה שבעצמותו כמ"ש ער"ן וחדרה במקומ"ו העצמי' דוקא כו', וזהו המלוכש בכחי' שמחה ש"מ דוקא. כי הנה הגם שאין ערוך כלל להעולמות לגבי עצמו' ובודאי אי"א לומר שבחי' השמחה באתדלית' מעורר שמחה שבעצמותו שבבחי' אא"ס ממש, היינו דוקא סתם שמחה שהיא באה בערך השגת העולמו' באא"ס בלבד, אבל שמחה ש"מ שרשה למע' בבחי' שמחה ותענוג שבעצמותו דוקא, וע"כ דקדק לומר בשמחה של מצוה דוקא כמ"ש תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' ולא סתם שמחה שמהתבוננו' והשגה באא"ס כו'. והענין הוא כי המצוה עצמה שרשה בבחי' רצון העליון שנמשך ממקור כל הרצונות שנק' רצון העליון הפשוט כו', ושרש רצון הפשוט הזה הוא בחי' התענוג הפשוט הפרטי שנמשך מעצמות התענוג הפשוט הכללי שנק' שעשועי המלך בעצמותו, אבל בחי' שמחה של מצוה זאת עצמה מגיע דוקא בעצמות התענוג הפשוט הכללי, וכידוע בענין שמחה ש"מ שאינה רק מפני שעשה את רצונו ולא מצד בחי' ההשגה והטעם בסוד וטעם אותו רצה"ע הפרטי שבמצוה זו, וא"כ הי' מגיע בבחי' בעל הרצון ששם השמחה והתענוג שמצד עצמותו הפשוט שמשם נמשך מקור כל רצון שבמצוה. וזהו שגם שבמצוה עצמה נאמ' אם צדקת כו' מפני שאינה מגעת רק עד בחי' המשכת רצה"ע שבמצוה זו, אבל שמחה של מצוה זאת מגעת בבחי' עצם התענוג הפשוט שבעצמותו ממש. וזהו שרש ענין הנ"ל בשמחה של מצוה למטה מעוררי' למע' שמחה שמצד עצמותו ולא מצד המקבלים אלא מפני שמעוררי' שרש שמחה של מצוה כמו שהיא למע' שהיא בבחי' שמחה שבעצמותו כנ"ל וד"ל).

וזהו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה כו', שע"ז האור נמשך למטה בצמצומי' רבים כנ"ל (והוא ע"י בחי' צמצום ומסך שבין כל עולם ועולם הנק' פרסא, כמו בין המאציל לנאצי' שיש בחי' פרסא ובין האצי' לבריאה פרסא מפסקת וכן מבריאה ליצי' ומיצי' לעשי' כו' עד שבעוה"ז האור בתכלית הצמצום כו'), שאע"פ שע"י המצות נמשך תוס' אור בכל העולמו' כידוע, אבל ע"י המסכים שבין כל עולם ועולם מתמעט האור עד שבעוה"ז הוא בא בתכלית ההסתר, ודוגמא לדבר כמו מצות שבת שלמע' היא בחי' גילוי אור אבא שהוא ב' אור החכ' דאצי' שנק' קדש העליון כמ"ש כי קד"ש הוא לכם, ובירידת אור זה בהשתלשלות עולמו' ב"ע הרי בעוה"ז הוא בבחי' הסתר (מלבד ענין הנו' בע"ח שהמצות הן רק עכשיו להוסיף אור באצי' בלבד כו' מ"מ בבחי' ע"י קנו. וש"נ.

שעשועי המלך בעצמותו: עמק המלך ש"א. וראה ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' תיא. ד"ה בספר עמק המלך כו' שהשעשוע הי' בעצמותו [ובהנסמן בהמי"מ לשם ע' תקלח סוף סור א].
כי קדש היא לכם: תשא לא, יד. וראה לעיל ד"ה שמח תשמח הא', אות ט"ל. וש"נ.
בע"ח שהמצות... להוסיף אור באצי': ע"ח שער מ"ן ומ"ד (שלי"ט) דרוש י"א כלל טז. וראה לעיל ח"א ע' קנו. וש"נ.

התלבשות בהעלם מאיר מעולם ועד עולם רק שמתמעט האור מפני ריבוי המסכני כנ"ל וד"ל). אבל ע"י בחי' השמחה שמצד עצמותו ע"י שמחה ש"מ למטה הרי אור עצמותו בא בבחי' דילוג המדריגות שלא ע"פ סדר ההשתל' כלל אז אור זה מאיר למטה כמו למע' ממש (כי אין מסך מבדיל שבין כל עולם ועולם מסתיר לגבי אור זה כלל מאחר שהוא בא מלמע' מן ההשתל' ע"כ אין בו שינוי המהות כלל גם בעברו דרך המסכני' והעלמו' כו' (וגם בחי' מק"פ שנק' צמצום הראשון שנא' ישת חשך סתרו אינו מסתיר ומעלים אור זה כלל משום דקמי עצמותו ממש כחשיכה כאורה כו' מטעם הנ"ל שאינו בגדר השפעה כו') ומטעם זה כל הדיני' והגבורות קשות מתכללי' ונמתקים ע"י שמחה של מצוה ונמשך ממקור הברכות ממקורא דכולא למע' מכפי המדה הקצובה ע"פ אתדל"ת במעשה המצות כו' וד"ל.

וזהו שמח תשמח ריעים האהובים שזהו בחי' שמחת חתן וכלה שלמע' מכל השמחות, שכל שמחה היא פרטית כמו מאור והשגה פרטי' או מרצון פרטי ותענוג פרטי המעורר לשמחה זו כו', אבל שמחת חתן וכלה שהוא העושה בחי' היחוד דמשפיע ומקבל שבהן יהי' שורה מבחי' שלימותא דכולא שיוכל להתייחד ולהוליד אור חדש כו', ה"ז בחי' הארת אותו השמחה שמצד עצמותו ממש שמאיר בבחי' מקיף דחופה שעל החו"כ כו', והוא מ"ש שמ"ח תשמ"ח ריעי' האהובי' סובב וממלא משמחה שבעצמותך דוקא שאין אתדל"ת מגיע לשם כלל (רק בחי' שמחה של מצוה בלבד כנ"ל) שמח לדכורא ותשמח לנוק' שע"ז יהיו יכולי' להתייחד. רק שבהכרח שיבא כח זה מבחי' העצמות שלמע' מבחי' משפיע ומקבל כנ"ל, וזהו כשמחך יצירך בג"ע מקדם מקדמונו של עולם שהי' ג"כ בחי' שמחה שבעצמו' דוקא והוא ששמח לאדה"ר בג"ע (עד"מ מי שאינו שמח בעצמו אינו יכול לשמח לזולתו), ולהיות כי אדם דכר ונוק' ביחוד בהן שורה אחדות פשוטה ע"כ משמחתו העצמי' דוקא שמח אדה"ר כו'. ומ"ש כשמח"ך ל' יחיד כי שמחת הכלה נכללת בשמחת החתן מתחלה כמ"ש ויקח א' מצלעותיו כו' וע"כ אמרו אשה בעלה משמחה כו'. וזהו חתימת הברכה בא"י משמח חתן וכלה מבחי' שמחה עליונה שבעצמו' דוקא כנ"ל (ובברכה האחרונה א' משמח חתן עם הכלה שזהו לעתיד שהכלה עיקר משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא כנ"ל בענין ב' הברכות הללו באריכות).

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

מתכללי': בכתי' ב: מתבטלים.

ויקח א' מצלעותיו... אשה בעלה משמחה: בראשית ב, כא. ר"ה ו, ב.

כנ"ל בענין ב' הברכות הללו באריכות: ראה בהמובא בהמ"מ לעיל ח"א ע' כד, ולעיל סוד"ה שמח

תשמח הראשון [ותיבת, כנ"ל] אינו ברור לע"ע איזה מאמר קאין. ולהלן ד"ה משמח חו"כ.

משמח חתן וכלה, ובכרכה אחרונה אומר משמח חתן עם הכלה. ולהבין זה הנה ארזיל ביום חתונתו זה מ"ת, ויש להבין הלא בלאו הכי הקב"ה נק' חתן מלשון נחות דרגא ע"ש בחי' השפעת והמשכת אורו בעולמות וכמ"ש ואתה מחי' את כולם וכנ"י נק' כלה להיותה בחי' מקבל כידוע. ועוד י"ל דכאן א' דכנ"י נק' כלה ובמ"א נא' להיפך שישראל נק' חתן והתורה נק' כלה כמארזיל אל תקרי מורשה אלא מאורסה כו', אך הנה התו' נק' ברית כמ"ש אלה דברי הברית אשר כרת משה כו'.

והענין הוא כי הנה כתי' עין לא ראתה זה עדן, כי הנה ידוע שיש כמה מיני ג"ע זה למע' מזה עד אין קץ ותכלית, כי יש בעילוי התענוג מדריגות רבות בעילוי אחר עילוי עד שהתחתון לגבי עליון הימנו אין לו ערך אליו כלל וצ"ל בחי' הפסק דבר מה ביניהם שע"י ישכח ויבוטל התענוג שבעדן התחתון, כידוע שיש בין געה"ת לגעה"ע נהר דינור מפסיק שבו טובלין הנשמות בעלייתן מגעה"ת לגעה"ע מדי שבת וחדש כו', דהיינו שע"י בחי' טבילה זאת ישכח ויבוטל לגמרי התענוג האלקי שבגן עדן התחתון כדי שלא יבלבל לתענוג העליון הימנו הרבה אשר בגעה"ע, כי זהו הכלל בכל עליות ממהות למהות בעילוי שאין בערך צ"ל תחלה בחי' ביטול מהות הראשון לגמרי מכל וכל אז יוכל להתעלות בעליון (וכמשל רקבון הגרעין בארץ להבטל ממהות הראשון כדי שיתלבש בו כח הצומח כו', וכמ"ש במ"א בענין והאיש משתאה לה מחריש כו'), וכמו מבחי' תענוג שבמדות לגבי תענוג שבחריב שאין ערוך ביניהם וצ"ל בחי' ביטול ושכחה על בחי' התענוג שבמדות כדי שלא יבלבל לבחי' התענוג שבשכל, כך אין ערוך תענוג האלקי שבנשמו' בגעה"ת בבחי' יצי' ועשי' ששם הוא רק בבחי' המדות כמו אהבה בתענוגי' וכה"ג לגבי בחי' העונג העליון האלקי שבחריב בהשגת אלקו' בגעה"ע, כידוע דגעה"ע בעולם הבריאה דאימא מקננא בכורסיי' כו' להיות נהנה מזיו כו' בבחי' השגה דחריב

משמח חתן וכלה: מיוסד על ד"ה זה, בס' מאמרי אדה"ו על מארזיל ע' תצד (שם בכותרת, על חתונה תקע"ב). ולהלן ד"ה, להבין מה שבכרכה ראשונה הוא מאמר זה בהרחב הביאור.
וראה עוד להלן בהוספות ברשימת הכתבי"ד.
ביום חתונתו זה מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.
הקב"ה נק' חתן . . . וכנ"י נק' כלה: ראה להלן בתחילת המאמר שלאח"ז, ושי"ג.
חתן מלשון נחות דרגא . . . ואתה מחי': יבמות סג, א. נחמי' ט, ו.
ובמ"א נא' להיפך שישראל נק' חתן והתורה נק' כלה כמארזיל אל תקרי מורשה: ראה להלן בתחילת המאמר שלאח"ז ושי"ג.
אלה דברי הברית אשר כרת משה: ע"פ תבוא כח, סט: אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה לכרות את בני' גו' אשר כרת אתם בחורב. וראה גם לעיל ח"א ע' ג.
עין לא ראתה זה עדן: ישע"י סד, ג. ברכות לד, ב.
וכמ"ש במ"א בענין והאיש משתאה: חיי"ש כד, כא. סידור צא, ג ואילך.
דאימא מקננא בכורסיי': תקוני זהר ת"ז (כג, א). ע"ח שער סדר אביע' פ"ג. שער דרושי אביע' פ"ג.
תניא פליט. ועוד.

כו', וכמו למטה שהתפעלות התענוג באהו"ר אין לה ערך להתפעלות התענוג בחו"ב עד שיבלבל כו', וע"כ צריך לבטל התפעלות שבלב כדי שיבא לתענוג האלקי שבחו"ב כו'. וזהו"ע נהר דנור המבדיל ומפסיק בין געה"ת לגעה"ע (וגם בעמוד שבו עולי' ומתבטלי' ממהות התענוג שבגעה"ת כמ"ש בס' הבהיר, וע"כ כל העליות מעולם לעולם הוא ע"י שיר דוקא שהוא ביטול מהות הראשון כמ"ש במ"א). והנה עדין מגעה"ת לגעה"ע יש עליות המדריגות בעילוי אחר עילוי בתענוג האלקי עד אין קץ ושיעור כלל. והטעם הוא לפי שבחי' התענוג האלקי הוא בבחי' אי"ס ממש דהיינו בחי' אי"ס בעא"ע עד בחי' שעשועי המלך בעצמותו ממש וכו' וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' מקור כל התענוגים העליונים, וכמו שאו"ס בתענוג האלקי הוא למע' מעלה עד אין קץ כך נמשך למטה מטה עד אין תכלית, והוא בחי' ירידת הארת התענוג למטה מטה ביותר כמו עד בחי' צמצום התענוג האלקי שבסוף מדריגות געה"ת דעשי' שמתהווה מבחי' פסולת שלו שרש ומקור למציאות תענוג עוה"ז שנפלו בשבירה כו' כידוע (ולזה שחק ר"ע כשראה כרך גדול דרומי מלא תענוגי עוה"ז א' אם לעוברי רצונו כך כו', וזהו ג"כ כמ"ש מוטב דלידייני' כו' כמ"ש במ"א). ובין כל מדריגה תחתונה לגבי העליונה יש בחי' מפסיק לבטל ולשכוח על הראשונה וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו', שזהו כל עסק הנשמות אחר התפשטותן מחומר גופם בעוה"ז שהו הולכי' מחיל אל חיל בעילוי אחר עילוי כנ"ל, ולא שהו עסקין בעילוי המדריגות בענין השגת אלקות מענין לענין שלמעלה הימנו בלבד, אלא הולכים מחיל אל חיל בעילוי תענוג נבדל בערך לגמרי מתענוג הראשון כנ"ל וד"ל.

ורא' לזה הנה יש להוכיח כן גם מנשמות הצדיקי' הגבוהים יותר מכולם כמו נשמת משה רבן של כל הנביאים, שהרי ידוע שכל ימיו בחיים חיותו שהי' נשמתו בגופו בעוה"ז ודאי ידע להשיג כל התו' כולה בפנימי' ח"ע שבא במעלה ומדריגה עליונה שאין עוד למע' מזה וכמ"ש ולא קם עוד נביא כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים, וא"כ אחר התפשטות נשמתו מגופו שעלתה במקור חוצבה (באצי' שבבריאה או באצי' עצמה כו') א"א לומר שלא ידע והשיג יותר מהשגתו הראשונה בעודנו בחיים חיותו שא"כ מה הוא עושה ועוסק זה

בעמוד . . שבגעה"ת כמ"ש בס' הבהיר: ראה להלן ד"ה להבין שבברכה ראשונה, סיג. ושיג.
כל העליות . . ע"י שיר . . כמ"ש במ"א: נסמן להלן שם.

שעשועי המלך בעצמותו: עמק המלך ש"א. וראה לעיל במאמר הקודם (קרוב לסופו). ושיג.
כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י"ד.

שחק ר"ע כשראה כרך גדול: סוף מכות.

מוטב דלידייני' כו' כמ"ש במ"א: חגיגה טו, ב. וראה לקרית בשלח א, ד. ויקרא נב, ב. סה"מ תקס"ה
חי"ב ע' תערב (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"א ע' נט. ועוד.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ת. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' מו.
ולא קם עוד נביא כמשה: ע"פ ברכה לד, י"ד.

שנים רבות כו', אלא בהכרח לומר שמיד אחר עליות נשמתו למע' עסק בפנימיו התו' במעלה ומדריגה יותר עליונה מהשגתו וידיעתו שבגופו בעוה"ז והולך ועולה בכל יום ויום ממדרי' למדרי' יותר עליונה נבדל בערך ע"ד הנ"ל בגעה"ת והעליון, וזהו עסקו בעליות רבות זה ימים ושנים רבות כי אין קץ ושיעור לעליות הללו בבחי' עומק רום להיותו בבחי' א"ס ואין קץ למע' מעלה כנ"ל. וכך כל הנשמות הצדיקי' כמו האבות אברהם יצחק ויעקב הולכי' מחיל אל חיל ממדרי' למדרי' מדי יום ויום עד רום המעלות. וזהו וקדושים בכל יום יהללוך סלה, פי' קדושי' הן נשמות הצדיקי' אחר פטירתן מגופם בעוה"ז שנק' קדושי' הן אשר יהללוך סלה בלי הפסק שכל מקום שנאמר סלה אין לה הפסק, דהיינו מפני שהולכי' ועולי' בכ"י מחיל אל חיל בהלל ושבח נעלה בערך מן הראשון כנ"ל, והיינו בכל יום יהללוך סלה כו' וד"ל.

והנה בחי' תענוג דא"ס הנ"ל הוא אשר בא ונמשך מלמע' מע' מבחי' שעשועי המלך בעצמותו למטה מטה בעוה"ז הגשמי על ידי מעשה המצוות בעוה"ז דוקא, כמ"ש אשר קדשנו במצותיו פי' אשר הוא בחי' תענוג כמו באשרי כידוע. דהנה כל מצוה ומצוה הרי הוא בחי' רצון העליון הפשוט שבאחדות פשוטה, וידוע שבכל רצון מלובש תענוג, וא"כ בחי' תענוג המלובש ברצה"ע שרש המצוה הי' בחי' תענוג הפשוט שבעצמותו ממש שאין לו סוף למע' מעלה כנ"ל באריכות. וזהו עין לא ראתה אלקי' זולתך וזה עדן דוקא דהיינו בחי' תענוג העליון הפשוט שמלובש במצות שהוא בחי' עדן עילאה שבעצמו דוקא ע"כ נאמר בו עין לא ראתה אלקי' זולתך בעצמך דוקא, כי בחי' שעשועי המלך מצד עצמותו לא ידע והשיג עין כל, דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עילת העילות משום דלית מחשבה תפיסא ב"י אפי' מח' דא"כ כו', רק זולת"ך מפני שהוא מצד עצמותו ממש שהוא בבחי' א"ס ממש וד"ל. אבל מ"מ גם שעין לא ראתה בו עדיין יעשה למחכה לו, שלמחכה לו דוקא יעשה לו בחי' גילוי אור התענוג הפשוט הזה. והענין הוא דפי' מחכה כמו איוב חכה לו בדברי' כו' לשון המתנה, ובזוהר א' פי' למחכה לו למאן דדייק במילין דחכמתא כו'. וביאור הדבר הנה ענין דייק מילין דאורי' דייק ממש כמו הלומד תו' בעיון גדול שמעמיק דעתו בכל כח שכלו לעמוד על איכות הרצון שבמצוה אם כך או כך, כמו שהוא לומד הלכות תפילין בעיון גדול שמעיון

שכל מקום שנאמר סלה אין לה הפסק: עירובין נה, א.

באשרי: ויצא ל, יג.

עין לא ראתה: ישעי' סד, ג.

דאפי' אור צח: ראה תקוני זהר ת"ע (קלה, ב).

כמו איוב חכה לו בדבריי: איוב לב, ד: ואלהיו חכה את איוב בדבריי, וברשי' ומצודות שם שהוא לשון

המתנה. וראה גם המשך תרסי' ע' עח. ובכ"מ.

ובזוהר... למאן דדייק במילין דחכמתא: זח"א קל, ב.

ומייגע אײע ביותר לידע ולהשיג איכות הרצון שבמצות תפילין באופן הכשר אם כך או כך, ויגיעה זו שהוא בעיון גדול הײז היגיע׳ בכח החכ׳ דוקא שהרי בלא יגיע׳ בכח חכמתו לא יוכל לעמוד על אמית׳ טעם הרצון באיכות הרצון כלל, ונמצא שדייק במילין דחוכמתא דהיינו בטעם ושכל שברצון זה אם הוא כך או כך. והנה ידוע שבח׳ החכ׳ והטעם לרצון הוא למטה מן הרצון עצמו (ונק׳ בח׳ חײס טעם כמוס למה יה׳ הרצון כך כו׳). ואמנם ענין היגיע׳ בטעם ושכל לרצון מאחר שלא נודע לו רק עײ יגיע׳ ודיוק בעיון היטיב מגיע הוא עײז במקור החכ׳ והטעם שנא׳ בו והחכ׳ מאין תמצא כו׳ שהוא בח׳ רצון הפשוט שאינו מורכב בחכ׳ וטעם כלל ובו מלוכש התענוג הפשוט שבלתי מורכב בחכ׳ כלל כו׳. ונמצא שהמדייק ומייגע אײע במילי דחכ׳ שהוא בטעם הרצון אם כך או כך כו׳ כמו בח׳ העלאת מ״ן הוא שיומשך לו בח׳ התענוג הפשוט שברצה״פ שלמע׳ מן הטעם לגמרי (הנק׳ כתר שבכתר בכלל כו׳). והו יעשה למחכה לו שמחכה לידע איכות הרצון ולא שכבר יודע, שידיעה שיודע בהשקפה ראשונה הרי הוא למטה מן עצם הרצון והתענוג שבו, אלא דוקא למחכה בהתחכמות בעיון ויגיעה רבה עד שיודע שבוה החיכוני דוקא מגיע למדריגת גילוי התעה״פ שברצה״פ, ע״כ פ׳ בזהר למחכה לו למאן דדייק דוקא במילין דאורי׳ מילין דחוכמתא שהוא דוקא הגורם להיות לו גילוי התעה״פ הנק׳ עדן אשר עין לא ראתה רק אלקי׳ וזולתך כנ״ל (וכידוע בפ׳ המחכה לו לשון המתנה שמצפה וממתין כמו חיכה לו בדברי׳ כו׳, וכך הוא הענין שאינו בא הדבר שחפץ להשיגו במעט זמן רק עײ עיכוב והעמדה עליו זמן רב שזה נק׳ מחכה כמו אם יתמהמה חכה לו כנ״ל וד״ל).

אך הנה בח׳ גילוי אור התעה״פ הזה שבעצמו אײס המלוכש ברצה״ע שבמצות הוא שיה׳ לעתיד דוקא לאחר תחה״מ שהמתים יקומו בטל העליון שהוא בח׳ הארה בעלמא מאותו התעה״פ הנ״ל כמ״ש כי טל אורות טליך בח׳ טלא דבדולחא טלא דנטיף מעתיקא סתימאה כו׳ בח׳ התענוג הפשוט הנ״ל וכמ״ש ועצמותך יחליף שעצמות המתים יחיו ויקומו מחיות אור העליון הזה מפני שזה האור הוא העליון ביותר שהוא בבחי׳ אײס ממש יוכל גם גוף ועצמות גשמיים לקום ולחיות ממנו כמ״ש במ״א וד״ל. והו שבברכה אחרונה נא׳ משמח חתן עם הכלה, דהיינו בכרכה זו אנו אײ מהרה ישמע בערי יהודא כו׳ שמדבר לעתיד דוקא שאז יה׳ בח׳ גילוי התענוג העליון הפשוט הנ״ל, והוא עײ בח׳ עיון התו׳ דישראל דוקא כנ״ל בפ׳ מחכה לו למאן דדייק

והחכ׳ מאין תמצא: איוב כח, יב.

אם יתמהמה חכה לו: חבקוק ב, ג.

כי טל אורות... טלא דבדולחא טלא דנטיף מעתיקא סתימאה... ועצמותיך יחליף... כמ״ש במ״א: ישעי׳

כו, יט. ראה זח״ב טא, ב. סב, ב. זח״ג קכח, ב. קלה, ב. רפח, א. ס׳ מאמרי אדהאמיצ במדבר ח״ב ע׳ שנו ואילך וע׳ תרלו ואילך.

מילי' דחכ' כו' ומאחר שישראל הן הממשיכי' לבחי' התענוג הזה הרי הם נק' חתן בחי' משפיע וממשיך, והי' ממש כמו זיווג דכר ונוק' שמבחי' תעה"פ העצמי שבטיפה שבמוח מוליד ולד כו', כך מבחי' התענוג העליון הפשוט שישראל ממשיכי' נולדו נשמות חדשות לעתיד. ואמנם אין תולדה רק מיחוד וזווג דו"ג, ובחי' נוק' המקבל בחי' התעה"פ שנמשך ע"י ישראל היא התו' עצמה שנק' מאורסה לישראל כנ"ל, שהרי בדיוק מילי דחכמתא הנ"ל הרי נתלבש ונתגלה בחי' התעה"פ באותן ההלכות שבתו' שנק' מילי דחכ', ואותיות הכליה הוא אותיו' הלכיה שהיא בחי' כלי ממש לקבל בתוכה בחי' גילוי אור התעה"פ שברצון שלמע' הרבה מבחי' החכ' וטעם שבהלכה זו כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו', והו' שההלכות קודם לגילוי התענוג הזה בחי' דכר נק' בתולות כמ"ש בתולות אחרי' כו' כמשארז"ל ועלמות אלו הלכות כו' (ומשניות וברייתות נק' נשים כמו ששים המה מלכות כו' ושמונים פלגשים כו' ועלמות אין מספר כו').

וזהו שהתו' נק' ברית כמ"ש אלה דברי הברית כו', כי התו' נק' כלה שמקבלת מבחי' אור תענוג העליון ע"י ישראל במצות עיון התו' דוקא כמ"ש יעשה למחכה לו כו', וכמו שהאשה אינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי דוקא כמו כי בועלייך עושייך כו', כך בחי' התו' שנק' כלה אינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי בבחי' המשכת אור תענוג העליון מבחי' שעשועי המלך בעצמותו, והן ישראל הממשיכי' בה ע"י מצות עיון התו' דוקא כנ"ל. וזהו אלה דברי הברית כו' כי קודם שנמשך בתו' מבחי' תענוג העליון נק' בתולות ועלמות כנ"ל, וז"ש אית מורשה אלא מאורסה כנ"ל וד"ל. אך אעפ"כ אנו אומרים משמח חתן עם הכלה דעיקר שמחת החתן באה עם הכלה דוקא שבעבור הכלה משמח את החתן, כי הגם שישראל ממשיכי' בחי' התעה"פ הנ"ל בתו' שנק' כלה מ"מ מאחר שהמשכה זאת באה מסיבת עיון התו' דוקא שהרע הדיוק במילי דאורי"י איכ אם לא התו' לא הי' נמשך בחי' תענוג זה. ולפי"ז גם ישראל אינן מקבלין שמחה זו ותענוג עליון זה כ"א בשביל הכלה דוקא שהיא התו' דוקא, ולזה א' משמח חתן שהן ישראל עם הכלה כלומר בשביל הכלה דוקא (והטעם הוא מפני שנעוץ תחילתו בסופן דוקא וכל עיקר התעוררו' תעה"פ שבעצמו' הוא בשביל סוף מעשה שהוא בחי' המקבל דהיינו בחי' חכ' שבתו' משום דבחכ' יסד ארץ וכמ"ש אם לא בריתי כו' חוקות שמים וארץ כו', וע"כ ראשית גילוי אא"ס הוא בחכ' דוקא כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו

ואותיות הכלה הוא אותיות הלכה: ראה להלן במאמר שלאח"ז סוף אות ט'. ושי"נ.
בתולות אחרי' . . . ועלמות אלו הלכות: תהלים מה, טז. וראה בהנסמן להלן בסמוך.
ששים המה מלכות: שה"ש ו, ח. ראה שהשיר עה"פ. במדכ"ר פי"ה, כא. זחיג רטז, א.
אלה דברי הברית: ראה לעיל קרוב לתחילת המאמר. ושי"נ.
שהאשה אינה כורתת . . . כי בועלייך עושייך: סנהדרין כב, ב. ישעי' נד, ה.
דבחכ' יסד . . . אם לא בריתי: משלי ג, יט. ירמ"י לג, כה.
ה' קנני ראשית דרכו: משלי ת, כב.

פי' ראשית דרכו והילוכו בבחי' התענוג שבעצמותו, וזהו בראשית בשביל התו' שנק' ראשית בתיו בחי' נוק' וראש הוא בחי' דכר כו', וע"כ נק' הלכה כמו הליכות עולם הליכות אלי כו' שבה הילוך גילוי אא"ס דוקא מפני שנעוץ תחילתו בסופן וסוף מעשה עלה במחשבה תחילה וכמ"ש אשת חיל עטיב נקבה תסובב גבר כו', וכמ"ש במ"א בענין ארץ קדמה כו' וד"ל).

והנה יש עוד בחי' ומדריג' שנית בתו', והוא ענין קריאת התו' בדיבור וכמ"ש ודברת במ' (מלבד מצות עיון התו' הנ"ל שזהו מ"ש והגית בו כו' כנ"ל) דהיינו שלא בעיון השכל בדקדוק עומק טעם ההלכות וטעמי המקראות להשיגם על בורי' אלא רק לקרות אותיות וצירופי' בלבד כמו לקרות תנ"ך או לקרות ולשנות תושבע"פ דברים כהווייתו, והוא מ"ש כוזה' מל' פה תושבע"פ קרינו לה, ועי"ז ממשיכי' בחי' גילוי אא"ס למטה באותיו התו', שהרי דבר ה' הוא אומר בדבורו ודבריו חיים וקיימים והקב"ה יושב ושונה כנגדו כמו בשעת מ"ת דכתיב וידבר אלקי' כו' שזהו מארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת כו'. ונמצא בחי' קריאה זו הי' בחי' המשכה והשפעה דבחי' דכר והתו' בחי' מקבל הגילוי אור זה מעצמו אא"ס ב"ה כמה שקורא אותן וממשיכן באותיו התו' הללו, וכמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תו', והקריאה באמת היינו שקורא וממשיך עצמיו אא"ס שיהי' מתגלה בתוך אותיו התו' שנק' אמת, והיינו באמת בתוך האמת כידוע. ונמצא שזהו כמו עד"מ הקורא את המלך שיפנה אליו בעצמותו שהוא בדבור דוקא ולא בהגיון במח' כו' וכמארז"ל הקורא בתו' קורא בשמותיו של הקב"ה וכו' וד"ל.

וזהו"ע הברכה הקודמת משמח חתן וכלה ולא עם הכלה, לפי שאין שמחת החתן באה מן הכלה אלא אדרבה בחי' שמחת כלה מקבלת מן החתן, כי הרי הוא משפיע בה גילוי אא"ס ע"י הדבור שלו שמדבר וקורא וממשיך באותיו התו' שנק' כלה (ושמחתו קודמת כמא' רב ששת חדאי נפשאי לך

בראשית בשביל התו' שנק' ראשית: רשי' ר"פ בראשית.

הליכות עולם הליכות אלי: חבוק ג, ו. תהלים סח, כה.

אשת חיל עטיב נקבה תסובב גבר . . במ"א בענין ארץ קדמה: משלי יב, ד. ירמי' לא, כא. חגיגה יב, א.

וראה סידור רפז, א. רפז, ב. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קעב. רלא. שפא. שעת ח"א כו', א. תריח

בראשית ת, ג.

ודברת במ' . . מל' פה תושבע"פ קרינו לה: ואתחנן ו, ז. תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

והקב"ה יושב ושונה כנגדו . . וידבר אלקי' . . ביום חתונתו זה מ"ת: תדאיר פ"ה. יתרו כ, א. שה"ש ג,

יא. תענית כו, ב.

קרוב ה' . . ואין אמת אלא תורה: תהלים קמה, יח. ראה ברכות ה, רע"ב. ירושלמי ר"ה פ"ג, ה"ח. איכ"ר

פתיחתא ב. תקו"ז תכ"א (ג, סע"א).

הקורא בתורה קורא בשמותיו של הקב"ה: ראה זח"ב קכד, א. רמב"ז עה"ת בהקדמה. ועוד.

כמא' רב ששת חדאי נפשאי: פסחים סח, ב.

קראי תנאי כו', ומ"ש בתורתו יהגה בעיון קאי בבחי' כלה לגבי עצמו' אאיס שמתגלה בדיוק דאוריית, משאיכ בחי' כלה זו מקבל מבחי' קריאת האדם והו ובתורת ה' חפצו כו'), ובבחי' זו א' משמח חתן וכלה וי"ו זה דוכלה הוא בחי' המשכה דקריאת התו' שהוא מן החתן אל הכלה וכמ"ש לכל אשר יקראוהו באמת כנ"ל וד"ל.

וזהו מ"ש שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד, פי' הר גלעד הוא כענין שנא' עד הגל הזה שהוא ג"ל ע"ד כו' אם אני לא אעבור אליך כו'. כי הנה ידוע בשרש בחי' יעקב ולבן למע' שיעקב הוא בעל עולם האצ"י דיו"ד עקב הוא בחי' חכ' דאצ"י שבחכ' אתברירו כו' והוא שרש התו' להבדיל בין טמא לטהור כו' כידוע, ובחי' לבן הוא בחי' לובן העליון שלמע' מן האצ"י, והוא בחי' התעוה"פ שבצמור' כנ"ל שלמע' הרבה מן החכ' כמ"ש והחכ' מאין תמצא בבחי' הארה בעלמא בדרך דילוג גדול כו' כנ"ל. והר"ע ג"ל ע"ד שהוא בחי' הפרסא המפסקת בין המאציל עצמו לנאצלי' (וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין קדש ובין קה"ק, שבחי' עצמו המאציל הוא בבחי' תענוג ורצה"פ שנק' כתר שבכתר בחי' גלגלתא בכלל שזהו שנק' בחי' קה"ק, ויש בחי' פרסא שנק' פרוכת מבדלת בינו לבין הקדש שהוא בחי' ח"ע בחי' חכ' שבכתר (והוא כמו בחי' קרומא דאורא כו')). והנה הגל הזה עשוי מאבנים שהן בחי' אותיו' בלתי מסודרים אלא כמו גל אבנים, וכידוע בס"י שאותיו' נק' אבנים וכשהן בסדר וצירוף יוכל להתגלו' ע"י אור בגילוי ממש, אך כשבלתי מסודרי' זעג"ז כמו משל הגל הוא בחי' הפסק גמור (וכדוגמת שינוי הצירופי' המבולבלי' בחלומות שמעין צירופי' שבהרהורי לבא ביום כמ"ש במ"א).

והנה מפני בחי' הגל וההפסק הזה שבין לובן העליון הנ"ל ליעקב בעל עולם האצ"י איא שיבא ויומשך שום אור ושפע מעצמו' המאציל באצ"י וכמ"ש לבן ליעקב אם אני לא אעבור אליך כו' רק בבחי' דילוג הערך מאד שהוא ע"י בחי' שערות וצמצומי' גדולי' וכמשל הבקיעה שבוקע האור דרך מסך גם שארוג בעובי מאד מ"מ בוקע קצת הארה ממנו, וכך גם מהפסק דגל אבנים

בחורתו יהגה . . . זהו ובתורת ה' חפצו: תהלים א, ב [ואצ"ל: זהו בתורת]. וראה בארוכה לעיל ח"א ע' יט. קעד. רסו. ובהמ"מ שם. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תרסב. שערך כעדר העזים . . . עד הגל הזה: שה"ש ד, א. ויצא לא, נב. והבדילה הפרוכת לכם: תרומה כו, לג. קרומא דאורא: זח"ג קכת, ב. וראה בהמ"מ להלן בהמאמר שלאח"י, אות י"ב. בס"י שאותיו' נק' אבנים: ס' יצירה פ"ד מ"ב. שינוי הצירופים המבולבלים בחלומות שמעין צירופים שבהרהורי לבא ביום כמ"ש במ"א: ראה תוי"ח ויחי קב, ד. שמות נב, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תשפו. דברים ח"א ע' לא. נ"ך ע' א [ובהמ"מ שם]. ועוד.

יוכל לעבור קצת שפע דרך חללים דקים שבגל אבנים, וזהו יעקב יבקע, הנה לפרקים יוכל האור והשפע לבוא, וכמ"ש שפנימי' החכ' דאצי' שנק' אור אבא מקבל מבחי' מזל ונוצר כו', ולמע' יותר גם בחי' ח"ס מאין תמצא בכחי' דילוג גדול מאד שהוא ע"י בחי' בקיעת הקרומא כו' שנק' פרסא ופרוכת כנ"ל, וכך הוא עד רום המעלו' וד"ל.

ואמנם גם זה הצמצום הגדול הנה הוא בא ונמשך ע"פ מאמר קו המדה שמודד כל אור ושפע הבא בבחי' ההשתל' מעצמו' המאציל לנאצלי' כו', ובחי' מדידה נק' מאמר קו המדה שהוא נמשך ג"כ מעצמות המאציל וכמ"ש מי מדד בשעלו מים שהוא בחי' גילוי אור בחכ' ויש מים עליוני' ח"ע וחכ' תתאה כו' וד"ל. אך הנה כ"ז מה שאינו נמשך מבחי' לובן העליון רק ע"י בחי' הצמצום במדה רק לפי אופן וסדר ההשתל' הקדומה שכבר קדם ברצון המאציל דהיינו שבבחי' וסדר ההשתל' התמידי הנמשך מן המאציל לנאצלים אי"א שיומשך משם רק בבחי' צמצומים בבחי' שערות וכה"ג וכמ"ש והחכ' מאין תמצא בבחי' דילוג וכו' וד"ל, אך ע"י בחי' ומדריג' העליונה שלמע' מבחי' סדר ההשתל' התמידי יוכל להיות השפעה והמשכה עליונה יותר שלא ע"י בחי' צמצום דשערות שבא בשינוי המהות כו' אלא האור נמשך ובא בחכ' מבחי' עצמו' ומהות דלובן העליון כמו שהוא בעצם בלתי הלבשה והסתר בבחי' שערות המכסים ומסתירים כו', וזהו ע"י ענין לימוד התו' דוקא, דהגם שידוע דאורי' מח"ע נפקת ויש בחי' פרסא מפסקת שנק' ג"ל ע"ד כנ"ל שא"א להאיר בח"ע כ"א ע"י בחי' שערות כנ"ל, זהו בח"ע מצד עצמה כמו שהיא למע', אבל בח"ע שבתו' הנגלית לנו המלובשת בקשיות כשקורא בתו' זו דוקא הרי ממשיך וקורא לבחי' מהר"ע המאציל שיתלבש בח"ע שבאותיו' הללו בלי שום לבוש והסתר אלא כמו שהוא בעצם, כמו במ"ת דכת"י וידבר אלקי' אנכי כו', וכן במצות עיון התו' דדייק במילי דאורי' כנ"ל שיעשה למחכה לו בחי' גילוי אור תעה"פ כמו שהוא בלי העלם ולבוש כלל וכמ"ש עין לא ראתה כו' אבל למחכה לו יעשה בחי' ראי' בעין בעדן זה כמ"ש ולא יכנף עוד מוריך כו' והיו עיניך רואות את מוריך כו' וד"ל.

וזהו שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד, פי' שערך הוא בחי' הלכות התו' שנק' נימין דמטרוניתא כו' שע"י לימוד ההלכות בדבור דוקא שנק' מל' פה תושבע"פ קרינן לה כנ"ל ה"ז כמו עדר העזים שגלשו שנגלשו ונמרטו

יעקב יבקע: ראה בהגסמן להלן בסוף המאמר.

וכמ"ש שפנימי' החכ' דאצי' . . . מבחי' מזל ונוצר: ע"ח שער הכללים פ"ה. ובכ"מ.

מי מדד בשעלו מים: ישעי' מ, יב.

דאורי' מח"ע נפקת: זח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ועוד.

הלכות התורה שנק' נימין דמטרוניתא: ראה להלן המאמר שלאח"ז ריש אות ט"ז. וש"נ.

שערות שלהן והן מקורחין בלא שערות כו', ובחי' גלישה זו שגלשו הוא מהר גלעד דוקא למע' מבחי' הפרסא שמבדלת שנק' גל עד להיות כי משם בוקע האור שלא ע"י צמצום המסך הזה אלא כמו שהוא בעצם התעה"פ בלי לבוש ושינוי המהות כלל, ע"כ הרי גלישה זו מן הצמצום דשערות הוא מהר הגלעד כמו שהוא בבחי' מריטה מן השער' כו', ולהיות שכל ההלכות והמקראות הן נקראי' בדבור עד שנגלשו כל בחי' שערות כו' והיינו מאן דגליש למטרוניתא כו'. ושרש גלישה זו הוא מחמת הר הגלעד שנמשך משם בלי צמצום דשערות כנ"ל (והיינו שנשאר הר הגלעד קרח מפני היותו ממשיך הכל שלא ע"י שערות כמשי"ת בעד"ה).

ולהבין כ"ז בתוס' ביאור הנה ילה"ק עוד ענין א', והוא דכמו שיש בחי' פרסא מבדלת בין עצמו' המאציל לנאצלים כנ"ל, כך יש בחי' פרסא מבדלת בין האצ"י לבריאה שנק' ג"כ ג"ל ע"ד, והוא ג"כ עשוי מאבנים שהן צירופי אותיו' בהשתנות כגל אבנים כנ"ל, וגם שם הר"ע ההפסק בין לבן ליעקב בגל אבנים הזה, אך הוא להיפוך מהפסק גל אבנים שבין המאציל לנאצלים הרי בחי' לובן העליון למע' הרבה מבחי' יעקב שהוא באצ"י, אבל מאצ"י לבריאה נהפוך הוא שבחי' לבן למטה מיעקב שיעקב הוא באצ"י ולבן הוא בבחי' נוגה דבריאה וההפסק הוא שלא יעלה לבן דבריאה לאצ"י. וזהו אם אני לא אעבור אליך ואם אתה לא תעבור אלי, שלא יתגלה בחי' יעקב דאצ"י בנוגה דבריאה כו'. וביאור הדברי', הנה יש ב' בחי' לבן, הא' בחי' לבן דקדושה שהוא בחי' לובן העליון בחי' התעה"פ שבעצמו' שלמע' הרבה מבחי' החכ' דאצ"י בחי' יעקב, עד שיש בחי' פרסא בינו ליעקב מקור האצ"י דהיינו שאין האור בא ונמשך מבחי' לובן העליון לחכ' רק דרך שערות בלבד כנ"ל ולא שנמשך בדרך השתל' ע"ע רק דרך הפסק הפרסא, וזהו אם אני לא אעבור אליך כו' ואם אתה לא תעבור אלי שבחי' יעקב דאצ"י לא יעלה לשם כ"א ע"י בחי' הסתר וצמצום לבוש כמו לבוש הנשמות בג"ע, והב' בחי' לבן דנוגה דבריאה שהוא בחי' התענוג שנפל למטה בבחי' פירוד מאלקו' והוא למטה מטה אחר צמצום גדול דמסך ופרגוד שבין אצ"י לבריאה כו', ולבן זה הוא למטה מטה הרבה מיעקב שהוא בחי' חכ' דאצ"י ואינו מקבל רק בבחי' ריחוק ודילוג גדול בבחי' שערות וצמצום שמאיר ע"י הפסק הפרסא שנק' ג"כ ג"ל ע"ד גל אבנים, וגם בזה לבן או' ליעקב אם אני לא אעבור אליך שאין רצוני לעלות ולהיות בבחי' ביטול לאלקות ואתה לא תעבור אלי שאינו חפץ בבחי' גילוי אור החכ' דאצ"י לברר לנוגה דבריאה כו' ודל'.

והנה כ"ז הוא ע"פ מאמר קו המדה שנמשך הקו הזה מעצמות המאציל להיות בחי' מסך המבדיל בין המאציל לנאצלי' וכן מאצ"י לבריאה כדי שלא יומשך האור והשפע רק בצמצום ומדה, והיינו בחי' המדידה ששיער ומדד

בעצמו איך שתהי' סדר ההנהגה וההמשכה וההשפעה מעצמותו בעולמות, אך כאשר מתעורר בחי' רב חסד וטוב מעצמו המאציל בחי' תוס' הארה חדשה שלמע' מכפי הסדר הקבוע ע"פ מאמר קו המדה הנ"ל אזי נמשך בחי' הארה גדולה מעצמותו ממש שלא ע"י בחי' צמצום ודילוג דבחי' שערות או הפסק הפרסא הנ"ל. וזהו שגלשו מהר הגלעד וכמ"ש בזהר דגליש למטרוניתא כו', עדי"מ בגילות שערות הראש הרי מתגלה עצם הגולגלת כמו שהיא אשר קודם הגילות הנה היתה עצם הגולגלת מסותרת ונעלמת מעין הרואה מפני השערות שהיו מכסים עלי' ומסתירות ומעלימו' אותה כמו הלבוש שמכסה את הגוף כידוע שהשערות נק' בשם לבוש, וכך למע' בבחי' המל' שנק' מטרוניתא ובחי' כלה ובחי' הגולגלתא שבה הוא הנק' כתר מל', אך בחי' השערות שע"ג הראש הוא בחי' צמצום ולבוש שרצון העצמי מלוכבש בה בשינוי המהות, ומאן דגליש למטרוניתא עדי"מ בגילוח השערות שזהו בחי' גילוי עצם הרצון כמו שהוא בלי לבוש והעלם, והיינו ע"י הקריאה בדבור תושבע"פ מל' קרינן לה כנ"ל, וע"כ אי שערך דקאי בשערות דגולגלתא דנוק', ואמנם שרש גלישה זו מהר הגלעד שהוא בחי' כ"ע שבחי' לובן העליון שלמע' מבחי' חכ' דאצ"י וכמ"ש כתר מל' דאיהו כ"ע כו' לפי שגם שם עובר האור שלא ע"י בחי' שערות אלא נמשך מגילוי רצון ותענוג פשוט כמו שהוא בעצמותו בלי לבוש והעלם כלל כנ"ל וד"ל (והיינו כמו דגליש למטרוניתא שעצם הגולגלת מתגלה כו', כך למע' בבחי' גולגלתא דאיא וע"י או דא"ק בחי' עצם הגולגלת מתגלה ואין בחי' השערות מכסים כלל כו' וד"ל ולפי הנ"ל בענין לבן שלמטה מיעקב שנמשך לו ע"י שערות כו' פי' דגליש הוא להסיר בחי' השערות שיונקי' משם בחי' היכלות דנוג"ה כמו וגלחה את ראשה כמ"ש במ"א).

ובכ"ז יובן ג"כ מ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים ונבקע ההר כו' חצים אל הים הקדמוני כו'. דהנה ידוע דשמן זית הוא בבחי' חכ' והר הזיתים היינו המקום שבו צומחי' הזיתים שהוא בחי' מקור החכ' ומקור חוצבה הוא בחי' צומח שצומח אור החכ' מהר זה, והרי ההר עצמו בחי' דומם והצמיחה ממנו הוא רק בחי' צומח שבדומם. והענין הוא דבחי' הר זה הוא בחי' מדות שבכתר עצמו שלמע' מן החכ' הרבה כנ"ל והחכ' מאין תמצא מבחי' אין דכתר רק בבחי' הארה המצומצמת בשינוי המהות דהיינו רק בחי' צומח שבדומם המדות שבכתר עצמו והיינו ע"י הפסקת בחי' הפרסא שמפסיק בין כתר לחכ' כנ"ל והחכ' מקבלת רק דרך דילוג בחי' הצומח דשערות ע"י הפסקת הפרסא כו' וכנ"ל בפ"י הר הגלעד, וזהו ג"כ ענין צמיחת הזיתים בהר הזיתים וד"ל. אך כ"ז הוא ע"פ סדר השתל' דמאמר קו המדה שא"א שיאיר אור מעליון לתחתון

כתר מל' דאיהו כ"ע: ע"פ תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

וגלחה את ראשה כמ"ש במ"א: תצא כא, יב. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תקלד ואילך.

ועמדו רגליו: זכר"י יד, ד ואילך.

שאינו ערוך אליו רק מבחי' התחתונה שבו שהוא בחי' צומח שבדומם דהר הזיתים או ע"י הפסקת גל אבנים שמאיר דרך בקיעה בבחי' שערות כנ"ל (ודמיון לד"ז ארץ מגדלת חכמים גם שהארץ בחי' דומם אבל מזל הארץ מחכים את יושבי' שהגדל באקלים זה יהי' חכם מפני שכל אנשי האקלים זה חכמים בטבעם מצד טבע הארץ שמגדלת חכמים, ויש ארץ מגדלת טפשים או אנשי מדות כו') אבל לעתיד בהגלות נגלות מבחי' עצמו' המאציל שלמע' מבחי' מאמר קו המדה המצמצם האור לבא במדה ע"י העלם וצמצום כו', אז כתי' ונבקע ההר מחציו כו' שלא יהי' עוד בחי' צמיחת הזיתים שהוא בחי' גידול החכ' ממקור חוצבה כנ"ל ע"י בחי' כח הצומח שבדומם ההר מצ"ע אלא יבקע ההר מחציו כו' בבחי' בקיעת אור עצמות הכתר שיאיר בחכ' שלא ע"י בחי' פרסא מפסקת כלל, כנ"ל בבחי' מצות לימוד התו' בדבור שקורא לבחי' עצמו' התעיה' ועצמו' הרצה' הנק' רעוא דכל רעוין כמו שהוא בעצם דוקא כנ"ל, כך ע"י מצות עיון התו' שנא' בו יעשה למחכה לו למאן דדייק מילי' דאורייתא כו' כנ"ל. וזהו יעקב אותיות יבקע כמ"ש אז יבקע כשחר אורך אז דוקא שהוא לעתיד בהגלות נגלות אור עצמו' המאציל שלא ע"י בחי' פרסא ולבוש המעלים כלל, כמ"כ מאצ'י לבי"ע לא יהי' בחי' הפסק כלל בגל אבנים אלא יתגלה אור האצ'י בבי"ע כמו שהוא בלי לבוש מסתיר כלל כנ"ל. והא בהא תליא דמשום שבחי' כ"ע שבבחי' עצמות המאציל יתגלה כמו שהוא ע"כ ממילא גם למטה מטה מאצ'י לבי"ע יתגלה בחי' כתר מל' כמו שהוא בלי לבוש מסתיר כלל דכתר מל' איהו כ"ע משום דנעוץ תחילתו כסופן וסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כידוע. וזהו שארז"ל עתידים צדיקי' שיאמרו לפניהם קדוש, בחי' קדוש זהו בחי' הארת בחי' טובב הכללי הנק' מקיף הכללי שמקיף ד' עולמו' אבי"ע בשוה ושם שוין אצ'י ובריאה וכמ"כ שוין מקור האצ'י והאצ'י, וע"כ לפניו נגלה כל העלם ומסך שנעשה ע"פ מאמר קו המדה להאיר באצ'י ובריאה שוה ממש וכמ"כ במקור האצ'י ובאצ'י בשוה כו', וע"כ גם לפני הצדיקי' שנבראו יש מאין מבחי' מל' דאצ'י יאמרו קדוש שיש בחי' הארת טובב הנ"ל בהן כמו במקור האצ'י בשוה ממש כי בבחי' הוי"ו דקדוש זהו שהוא בחי' המשכת המקיף הכללי שוה ומשוה מעלה ומטה כדמיון צורת הוי"ו שאינו אלא קו שאין בו הפרש בין תחלתו לסופו כו' וד"ל.

ואחר כ"ו יוכן בתוס' ביאור ענין שני הברכות האחרונים דמשמח חו"כ ומשמח חתן עם הכלה. דהנה הגם שמבואר למע' שבהגלות נגלות מבחי' עצמו' המאציל אז יבא האור והשפע שלא ע"י לבוש והעלם כלל, והוא ע"י מצות ת"ת

ארץ מגדלת חכמים: ע"פ זח"א קכה, א. במדכ"ר פט"ז, יב. וראה ס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"ד ע' איתמט. ושי"נ בארוכה.

אז יבקע כשחר אורך: ישע"י נח, ח.

עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש: ב"ב עד, א.

דוקא בעיון וקריאה כנ"ל, ועז"נ ביום חתונתו זה מ"ת, והתו' נק' כלה בחי' מקבל האור והשפע כמ"ש והחכ' מאין תמצא כנ"ל באריכות. אמנם באמת לא ע"י קריאה ועיון בלבד הוא שנעשה זה אלא ע"י בחי' השמחה דוקא כמשל ביום חתונתו וכיום שמחת לכו דוקא שנק' שמחת חתן ושמחת כלה כי ע"י בחי' השמחה דוקא יוצא כל אור העצמות הסתום ונעלם לידי גילוי בלי העלם ולבוש כלל, כידוע שהשמחה מגלה כל צפון ונעלם שבכחי' העצמות, וכך כמ"ת נא' חכ' אדם תאיר פניו בגילוי אורה ושמחה, וז"ש כחתן יכהן פאר כו', שאז לא יסתיר כלל מסך מבדיל כלל, עד"מ כשהמלך בשמחה לא יאמר דבריו בהסתר והעלם אלא בגילוי כמו שהוא בעצם. וזהו שמח תשמח ריעים אהובי' שהן בחי' חו"ב שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין כו' כאשר יבא בהן מבחי' השמחה שבעצמו' המאציל אזי משמח חו"ב שעי"ז יומשך האור והשפע מן החתן אל הכלה בלי העלם ולבוש כלל, וכנ"ל בענין התו' שיעשה למחכה לו בלי לבוש כלל וכן במצות קריאה בדבור שנגלה האור כמו שהוא, וכ"ז ע"י שמחה דוקא וכמ"ש רב ששת חדאי נפשאי לך קראי תנאי ורכא הוי אמר מילתא דבדיחותא תחלה כו', כי מ"ש עוז וחדוה במקומו הוא בשמחה של תו' דוקא שהתו' נק' עוז כמ"ש ה' עוז לעמו יתן כו'. ושרש הדברי' לפי שבחי' התענוג הפשוט הנ"ל אינו מתגלה בחכ' שבתו' כ"א ע"י בחי' חדוה ושמחה שיעורר שמחה ותעוה"פ שבעצמו' שמאיר בלי לבוש כנ"ל וד"ל.

אך גם בבחי' שמחה זו שמוציאה ומביאה מבחי' העלם עצמותו ממש לידי גילוי יש הפרש בין משמח חו"ב ובין משמח חתן עם הכלה שהוא ההפרש אשר בין מצות עיון ומצות קריאה בדבור כנ"ל, דמשמח חתן וכלה הוא בקריאה בדבור ומשמח חתן עם הכלה הוא במצות עיון דדייק במילי' דאורי"י שיעשה למחכה לו כנ"ל. דהנה כתי' חכמות בחוץ תרונה ח"ע וח"ת חכ' בראש וחכ' בסוף, וידוע דבחי' חכ' בראש עד"מ עצם כח השכל באדם כמו לדייק במילי' דחוכמתא אם כך או כך והוא במצות עיון התו' כנ"ל, ולמע' הי"ז בחי' חכ' בראש בחי' ח"ע (בחי' ח"ס או חכ' הקדומה דאי"ק כו') ובחי' חכ' בסוף בחי' חכ' הגלוי' בדבור בלבד, והוא מצות הקריאה דתו' בדבור שנק' תושבע"פ כו' כנ"ל. ואמנם ידוע דנעוץ תחילתן בסופן שחכ' בראש עיקר גילוי' בדבור בחי'

חכ' אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.

כחתן יכהן פאר: ישעי' סא, י"ד.

חו"ב שנק' תרין ריעין: זח"ג ד, א.

רב ששת חדאי נפשאי . . . ורכא הוי אמר מילתא דבדיחותא: פסחים סח, ב. פסחים ק"ו, א: זרכה כו',

ובר"ח שם ובכ"מ גריס: "דרבא" [וראה תניא פי"ז. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תשמח. ח"ד ע' א'תכט.

איתמג. ח"ה ע' א'תשפד].

עוז וחדוה במקומו . . . שהתו' נק' עוז כמ"ש ה' עוז: דה"א טז, כו [וראה גם לעיל ח"א ע' כו]. תהלים כט,

יא. ספרי ברכה לג, ב. ובכ"מ.

חכמות בחוץ תרונה ח"ע וח"ת חכ' בראש וחכ' בסוף: משלי א, כ. ראה זח"א קמא, ב. כו, ב. ובכ"מ.

ח"ת, ודרך כלל הוא ההפרש בין תושב"כ שנק' ח"ע לתושב"כ שנק' ח"ת, ועל תושב"כ נא' לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך בקריאה בדבור והגית בו יומם ולילה מצות עיון כי בתו' שבכתב דוקא להיות שרשה בח"ע ונעוץ תחילתו בסופן ע"כ בה דוקא מצות קריאה יותר מתושב"כ כידוע ועיקר שרשו הוא בח"י עיון והגית בו יומם כו' רק מפני שנעוץ תחב"ס ע"כ מצות קריאה עיקר, וע"כ אפי' ע"ה עולה לתו' כו' ודל.

וזהו ההפרש בין משמח חר"כ למשמח חתן עם הכלה, דהנה מבואר למעלה שהשמחה מביאה מבחי' פנימי' ועצמי' לידי גילוי, וכמו שיש ב' מיני חכמות הנ"ל כך יש ב' מיני שמחה, א' בחי' שמחה שמביאה לידי גילוי לבחי' ח"ע, שהרי החכ' מאין תמצא בבחי' שערות בלבד ועל ידי השמחה תבא לידי גילוי ממקורה בלי לבוש והעלם כלל כנ"ל, והב' בחי' שמחה שמביאה לידי גילוי בחי' חכ' שבדבור, עד"מ כי כשאין המשפיע בשמחה לא ידבר בגילוי מחמתו מאומה וע"י השמחה מגלה בדבור הכל כו', כמו ענין שמחה שביין שא' אגברו חמרא אדרדקי כי היכא דלימרו כו'. ולפ"ז הרי מובן ממילא שבחי' השמחה המביאה לידי גילוי בדבור בלבד הוא קטן בערך לגבי שמחה העצמיות שמביאה לידי גילוי חכ' בראש ממקור חוצבה בלי לבוש כו', וראי' לדבר זה ממה שאנו רואים בחוש שהממציא שכל חדש מעיקר ושרש החכ' יצהבו פניו בשמחה רבה לעצמו הרבה יותר משמחתו כשיגלה אותו שכל שהמציא מחדש בדבור לתלמידו, כמו ר"א מצא תוספתא חדתא צהבו פניו כו' ודל, ואעפ"כ אנו רואים שעיקר גילוי השמחה שבעצמותו במה שהמציא שכל החדש הוא כאשר בא לידי גילוי בדבור דוקא, אלא שהשמחה שבעצמותו הוא במקור החכ' והשמחה כשבאה בדבור ח"ע שמחת לבו הבא בגילוי בלבד אבל הוא אותו השמחה עצמה ואם אין השכל הזה בא לידי גילוי בדבור לזולתו אין השמחה הזאת שלימה כמו שאין שלימות למשפיע בלתי מקבל שיקבל שפעו כו', וכך יובן בב' מיני שמחה ב' מיני חכ' חכ' עילאה וחכ' תתאה, שבחי' שמחה דחכ' עילאה הוא בבחי' עיון התורה חכ' בראש שתבוא לידי גילוי ממקור חוצבה מאין בלי לבוש כו', ושמחה הב' במצות קריאת התורה בדבור כמו שאמר רב ששת חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי, והא בהא תליא משום דנעוץ תחלתן בסופן שעיקר גילוי שמחה דחכ' הוא בא בגילוי הדבור דוקא ואם לאו אין שלימות כו'. וזהו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, חתונתו שמחה

לא ימוש . . בקריאה . . והגית . . מצות עיון : יהושע א, ח. ראה הל' תחת לאדה"ז פ"ב הי"ב. סי' מאמרי אדה"ז: תקס"ה ח"א ע' מה"ו. ח"ב ע' תשד. על ענינים - סי' רכד. סי' מאמרי אדה"ז: בראשית ע' תפד. תקכד. ויקרא ח"ב ע' תקצג. תשעד. דברים ח"ד ע' אישמא ואילך. שערי תשובה ח"א ע' לט, כ. פירוש המלות לאדה"ז, ב (ספ"ח). לקוטי ביאורים לאגה"ת ע' מג.

ר"א [ר' אבהו] מצא תוספתא חדתא: ראה ירושלמי שבת פ"ח הי"א. ובהנסמן עוד להלן בהמאמר שלאחר זה, את כ"ו.

עליונה שנתגלה חכ' עילאה ממקורה מאין ושמחת לכו בהגלות נגלות בדבור כמ"ש וידבר אלקים כו', והיינו הטעם דבתורה שבכתב מצות קריאה עיקר שבה מתגלה בחי' טעם ותענוג ושמחה שבפנימיות חכ' עילאה שבה שעל ידי ההגיון כו' משום דנעוץ תחלתו בסופן דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין ב' הכרכות הנ"ל, דמשמח חתן וכלה הוא במצות קריאה בדבור שהחתן משפיע אל הכלה ובלעדי זה אין לו שלימות לעצמו כנ"ל בבחי' שמחה הב' הנאה בדבור, והיינו משמח חתן ואח"כ וכלה, וי"ז זה דוכלה הוא שפע שמן החתן אל הכלה, כי חתן הוא בחי' חכ' עילאה שנמשך ומתגלה בחכ' תתאה כו', אבל מפני שנעוץ תחלתו בסופן הרי נעשה להחתן שלימות ע"י שפע זאת שהמשיך בדבור דוקא, כי גם שקטנה היא בערך שמחתו העצמיות שהוא כאשר נמשך חכ' עילאה ממקורה כו' כנ"ל, מ"מ לזאת ה"י כל עיקר שמחתו לעצמו כו'. וזהו שאחר כך אמר בברכה אחרונה משמח חתן עם הכלה וקאי בבחי' שמחה הא' שהוא שמחת חתן דוקא, דהיינו בבחי' עיון התורה כמו שצהבו פניו דר' אבוה כו' שזהו למחכה לו דדייק מילי' דאורי' כנ"ל, אבל אמר דשמחת חתן זה הוא רק עם הכלה כלומר בעבור הכלה משום דנעוץ תחלתו בסופן דוקא כנ"ל. והיינו שהזכיר כאן ששון ושמחה, שהששון בחי' דכר ושמחה בחי' נוק', וקאי לעתיד דוקא כמ"ש מהרה ישמע כו' שאז נאמר אשת חיל עטרת בעלה כו' (וכנ"ל שהשמחה הזאת מצד התורה נלקחה, דגם ששמח בהמצא' שכל חדש הרי שכל זה בתורה מצאו והתורה נק' כלה כו' ומה שתלמיד מחדש כו', שעכשיו כנס"י נק' כלה וקוב"ה נק' חתן שהוא המשפיע כו' ולעתיד יהי' כנס"י נק' חתן והתורה נק' כלה, אעפ"כ משמח חתן עם הכלה שהוא בחי' שמחה שבעיון כשהוא מתגלה בדבור כו' מטעם הנ"ל. וזהו ונבקע ההר חציו מזרחה בחי' חכ' עילאה וחציו ימ"ה בחי' חכ' תתאה דהא בהא תליא (וכמ"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני בחי' ח"ע וחצים אל הים האחרון בחי' חכ' תתאה שמתחברים יחד למהוי אחד באחד, וזהו יה"ה ב"פ יה"ה כו' וד"ל. וזהו אך יצא יצא יעקב ב' יציאות ובי' בקיעות דחכ' עילאה וח"ת ע"י בחי' שמחה כנ"ל, וזהו חכמות בחוץ תרונה בחוץ דוקא על ידי בחי' השמחה והרינה כו' וד"ל).

ביום ההוא יצאו מ"ח זכרי' יד, ח.

יהי' ב"פ יה"ה: לקרית ושער הפסוקים להאריזיל זכרי' יד, ט. שער מאמרי חז"ל בתחלתו.

אך יצא יצא יעקב: תולדות כו, ל. וראה ע"ח שער הארת המוחין (שלי"ב) פ"א. שם שער הכללים פ"ח.

פ"י. לקרית צו ת, ד. סידור רנו ד ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א' תקיב וע' איתקמב. ובכ"מ.

ב"ה. תקפ"ה (חתונת נכדי יהודא ליב שי"ד חשון)

להבין מה שבברכה ראשונה אומרים משמח חתן וכלה ובברכה אחרונה אי משמח חתן עם הכלה. הנה ארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת שהקב"ה נק' חתן וכנ"י נק' כלה כידוע ע"ש קבלת שפע הח"ע דתומ"צ שקיבלו במ"ת שבזה נעשה יחוד קוב"ה ושכינתו למעלה שנק' חתן וכלה העליונים כו', ויש להבין מה הי' החידוש בזה הלא כבר מוימ"ב הי' יח"ע דח"כ למעלה שהוא יחוד בשם הוי' ואלקים שהוא בכלל ענין השפעת והמשכת אוא"ס בעולמות בבחי' טובב וממלא ב"י מאמרות שנעשה אז בחי' יח"ע דקודב"ה ושכינתו בכלל מסובב לממלא שזהו ענין ח"כ למעלה בחי' משפיע ומקבל, וכידוע בענין כללות מע"ב שנמשך ע"י שם אלקים בחי' אותיות דבחי' המל' כמ"ש ואתה מחי' את כולם שהוא בחי' מקבל ממדות וחריב דאצ"י שבשם הוי' כידוע כמ"ש בסוף ביום עשות הוי' אלקים ארץ כו' וכמארז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא במדה"ד בש' אלקי' ואח"כ שתף כו' (ואם בשביל ששפע זו על תנאי הי' אם יקיימו ישראל התומ"צ כו' כמ"ש אם לא בריתי כו' וכמ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית דח"ע ובשביל ישראל שנק' ראשית שהוא בחי' יח"ע דמשפיע ומקבל שהי' במ"ת, עכ"ז אין כל חדש בזה אחר שכבר הי' יח"ע זה במע"ב והי' נכלל בזה פנימית היח"ע דקודב"ה ושכינתו שהן כנ"י למעלה). ועוד יש להבין מה שלפעמים מצינו להיפך שכנ"י נק' חתן והתורה נק' כלה

להבין מה שבברכה ראשונה: המאמר מוסד על ד"ה משמח ח"כ בס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' תצד. ולעיל ד"ה משמח ח"כ שלפני"זה.

וראה בהנסמן עוד להלן בהוספות ברשימת הכתבי"ד.

ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

שהקב"ה נק' חתן וכנ"י נק' כלה: ראה לעיל ח"א ע' יח [ומציין שם – כמ"ש במ"א ע"פ והוא כחתן יוצא מחופתו וע"פ וכחתן יכהן פאר"י]. וע' נא [ע"פ והוא כחתן]. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתנו [ע"פ וכחתן יכהן]. ובלקו"ת ברכה צד, א מציין בענין זה: בכמה דוכתי משמע ג"כ דפי' ביום חתונתו היינו שישאל האם הכלה וכדפרשי' ע"פ הי' מסיני נא כו' כחתן היוצא להקביל פני כלה והוא מהמכילתא פי' יתרו וכ"מ ג"כ ברבות נשא פ"ב ביום חתונתו זה סיני חיתונין היו כו' וע' זח"ב נ"ח א' פ"ד א' כ"ב א' ח"ג סא, ב כו' גם ברבות ס"פ ואתחנן איתא א"ר ברכ"י בעשר מקומות קרא הקב"ה לישראל כלה. וראה עוד להלן בסמוך. ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ו.

ביום עשות הי' אלקים... בתחלה עלה במחשבה: בראשית ב, ד. רש"י ר"פ בראשית. וראה ב"ר פ"ב,

טו. לעיל ח"א ע' רנח. ושי"ג.

אם יקיימו ישראל... אם לא בריתי... בראשית בשביל התורה: שבת פח, א. ירמ"י לג, כה. רש"י ר"פ בראשית.

שכנ"י נק' חתן והתורה נק' כלה כמ"ש מורשה... מאורטה: ברכה לג, ד. ברכות נו, א. וראה בהנסמן בארוכה בלקו"ת ברכה צג, סע"ד ואילך – בענין שלפעמים מצינו שישאל נק' חתן ותורה כלה אֲלֶפְעִמִים מצינו להיפך שתורה נק' חתן וישאל כלה. ועיין עוד ע"ד ב' אופנים אלו בס' מאמרים אדהאמ"צ שמות ח"א

כמ"ש מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה כו' וכת"י כחתן יכהן פאר כו' והוא ע"י ישראל שנאמ' ישראל אשר בך אתפאר בפאר דתורה כו'.

אך הנה ידוע שהתו' נק' ברית כמ"ש אלה דברי הברית כו' וכת"י אם לא בריתי כו', ויש להבין מהו ענין כריתת ברית דתורה עם ישראל שהוא למעלה הרבה יותר מכריתת ברית דאבות שהן המרכבה למעלה כו'. והנה יש להקדי' תחלה בשרש ענין העדן העליון שהוא העוה"ב שנאמר בו עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו כו'. דהנה א' אל תאמר זהו גן זהו עדן כו', כי העדן הוא נברא מקדם והגן נברא בו אח"כ כמ"ש ויטע ה' אלקי' גן בעדן מקדם ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו'. והענין הוא כידוע שהעדן הוא בחי' עצם התענוג הפשוט שבצמות א"ס ב"ה שנק' שעשועי המלך בעצמו והוא שיתגלה בעוה"ב שע"ז א' עין לא ראתה כו' אפי' משה והאבות כו', והגן הוא בחי' מקבל שמקבל הארה בעלמא מעצמות התענוג הנעלם הפשוט הזה ע"י ריבוי צמצומים והעלמות בירידות המדריגות, והוא ע"י הנהר שיוצא מעדן שמפסיק בין עדן לגן ונמשך להשקות את הגן כו' שיוכל לבא במקבלים בנשמות ומלאכים דגעה"ע, כמו עץ נחמד למראה כו' ועה"ח בתוך הגן כו', ועליות הנשמות בכל חודש ושבת לקבל אפס קצה ההארה מבחי' עדן זה ויש בזה ריבוי מדריגות זו למעלה מזו בעליות המדריגות מעונג לעונג העליון יותר עד שיש כמה מיני ג"ע זה למעלה מזה עד אין שיעור וקץ כלל כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו', וכמו בעדן דעוה"ב שא' ת"ח אין להם מנוחה שעולים בעילוי אחר עילוי בעליית המדריגות בעונג העליון עד אין שיעור למעלה מעלה בבחי' שעשועי המלך בעצמו שהוא בבחי' א"ס ממש, וידוע שא"א לעלות ממדריגה למדריגה עליונה הימנה אם לא בביטול המציאות לגמרי מכל וכל ממדריגה התחתונה עד שישכח לגמרי בחי' העונג ההוא והי' כלא הי' ממש אז יוכל לבא ולעלות למדריגת העונג האלקי העליון ממנו הרבה לפי שאין ערוך כלל לתחתון לגבי עליון וכל דבר שעולה בעילוי שאינו בא בערך והדרגה ממהות למהות צ"ל ביטול מהות הראשון לגמרי מכל וכל דוקא אז יוכל לעלות ולבא במהות העליון הנבדל ממנו בערך (ואפי' בדבר לימוד חכמה כשצריך לבא ולעלות

ע' א. ויקרא ח"א ע' שלב. במדבר ח"ב ע' שכו ואילך. ע' תרנט ואילך. ע' עתר ואילך. לעיל דרושי חתונה ח"א ע' רמו וע' רסו.

כחתן יכהן פאר . . . ישראל אשר בך אתפאר: ישע"י סא, יר"ד. מט, ג.

אלה דברי הברית: תבוא כח, סט.

עין לא ראתה . . . אל תאמר זהו גן: ישע"י סד, ג. ברכות לד, ב.

ויטע ה' אלקים גן בעדן . . . ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, ח. יר"ד.

עץ נחמד . . . ועה"ח בתוך הגן: בראשית שם ט.

ילכו מחיל אל חיל . . . ת"ח אין להם מנוחה: תהלים פד, ח. סוף ברכות. וראה בהמ"מ בס' מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' מו.

להשגה העליונה יותר המובדלת בערך הרבה, כמו ר"ז שהתענה כמה תעניתים שישכח לגמרי תלמוד בכלי כדי שיוכל לקבל תלמוד ירושלמי כו', וכל זמן שלא נתבטל ממהות השגה הראשונה בבחי' ביטול היש לגמרי לא יוכל לבא לעומק ההשגה העליונה ממנו, כענין מה פשפשת כו', כמו אשתומם כשעה חדא כו' שהוא שממון וביטול השגתו הראשונה לגמרי אז יוכל לבא לעליית השגה עמוקה ממנה לתרץ הקושיא, וכך הוא בעלי' לעומק השכל יותר כמ"ש במ"א ע"פ והאיש משתאה כו', וכמו רקבון הגרעין בארץ שמתבטל גסותו לגמרי אז יומשך בו כח הצומח להצמיחו מאין ליש בחידוש גמור שלא הי' זה כל זמן שלא נרקב כו' וכן בקליטת הזרע כידוע) וע"כ אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' דוקא כמ"ש אדם כי ימות באוהל כו', וכן בענין עליו הברכה ושפע בפרנסה וגדולה צ"ל ע"י בחי' ביטול כמו בנפשו יביא לחמו וכה"ג וד"ל).

[ב] וע"כ מטעם זה מצינו שבכל עלי' מתחתון לעליון צ"ל בחי' דבר מה מפסיק ומבדיל ביניהן שעל ידו יבא התחתון לביטול מציאותו לגמרי עד שישכח על מהותו ומדריגתו הראשונה לגמרי ואז יעלה למעלה במדריג' העליון, וכמו בעליות הנשמות מגעה"ת לגעה"ע מצד שאין ערך ביניהם כלל יש דבר מפסיק ומבדיל ביניהם והוא בחי' נהר דינור דנגיד ונפיק מקדמוהי כו' שטובלים בו הנשמות בעלותם מגעה"ת לגעה"ע, וענין טבילה זאת היינו שע"י טבילה זו ישכח ויבטל מהות התענוג האלקי הראשון שהי' לנשמה בגעה"ת בהשגה הראשונה המצומצמת המאיר בה בג"ע דעשי' כדי שלא יבלבל לבחי' התענוג העליון הגדול הרבה יותר בהשגה הנפלאה ונבדל בערך שבגעה"ע דבריאה עד שהוא כערך הגשם לגבי הרוחני, כמו שצ"ל ביטול ושכחה בנשמה בעלותה לג"ע דעשי' מכל גשם דתענוג גופני שנדבק בה בעוה"ז בבושמים שלה בהיותה בגוף עד שלא ישאר אף רושם בעלמא גם מחיזו דהאי עלמא, וא"ל לא תוכל לקבל זיו עונג האלקי שבגעה"ת, כגשם הגוף שמבלבל לרוחני האלקי דנשמה עד שתופשט לגמרי ממנו, והוא ג"כ נה"ד שלפני הג"ע בצאתו מגיהנם גם אחר בירור כל הרע שבתאוות הרעות כו', כך לפ"ע זה יש בחי' נהר דינור עליון יותר שמפסיק בין געה"ת לגעה"ע שטובלים

ר"ז [ז' זירא] שהתענה .. שישכח: בי"מ פה, א. וראה גם לקו"ש ח"כ ר"ע 319. חכ"ד ס"ע 26. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' מז. ושי"נ.
מה פשפשת .. אשתומם כשעה חדא .. במ"א ע"פ והאיש משתאה: זח"א א, ב. דניאל ד, טז [וחולין כא, א]. חיי"ש כד, כא. סידור צא, ג ואילך.
אין התורה .. אדם כי ימות באוהל: ראה גיטין נז, ב. זח"ב קנח, ב. חוקת יט, יד.
בנפשו יביא לחמו: בתפילת ר"ה ויוהכ"פ.
נהר דינור דנגיד ונפיק .. מגעה"ת לגעה"ע: ע"פ דניאל ז, יו"ד. ראה זח"א רא, א. זח"ב ר"א, ב. ועוד [וראה ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תתכ"ב. דברים ח"א ע' נט. ושי"נ לכ"מ בדא"ח].

בו הנשמות קודם בואם לפני ה' בגדה"ע (ונעשה מזיעתן של חיות הקודש כידוע). ודוגמתו יש בזה העולם כיסורים שממרקין עד שניתק ונתבטל מגשמיות תענוגי גופו כדי שיוכל לקבל עונג האלקי בתפלה ותורה בעילוי יותר הרבה מכמו שהי', וכן בתפלה עצמה הולך ועולה בעילוי אחר עילוי במדריגה גבוה ועמוקה יותר הכל ע"י ביטול והזזה ממקומו ומהותו הראשון דוקא ע"י מרירות ושפלות עצומה ביותר וכה"ג עד שנעשה כאין ממש ובלעדי זה לא יוכל לעלות לעולם ולא נק' מהלך אלא עומד כו', כי זהו הכלל בכל מקום בכל ענין עליות מלמטה למעלה מתחתון לעליון הימנו שהוא העל"י ממהות למהות בעילוי שאינו בערך צ"ל ביטול מהות הראשון לגמרי מכל וכל דוקא אז יוכל להתעלות בעליון הימנו (ואין ביטול המהות הראשון רק ע"י בחי' גבורות דאש כנהר דינור הנ"ל, ודוגמת נה"ד התחתון שלפני געה"ת (שהוא מתאסף מזיעתן של חיות כו') זהו כמו יסורים ומרירות ופיזור הנפש בטרדות הפרנסה עד שמתבטל מכל מהותו ומדריגתו כו' אח"כ יעלה למעלה יותר, והוא ענין השפלות האמיתי' בלב נשבר קודם התפלה כנ"ל, שזהו כמו דמיון רקבון הגרעין בארץ שנרקב הגסות וגשמיות ואז יוכל כח הרוחני שבחיטה לקבל מכת הצומח שתצמח מאין הרבה יותר כו' כמ"ש במ"א, ואין זה רקבון הגשמיות לבד אלא זה בא מרקבון בכח הרוחניות שכלה כחה ונפסד צורתה עד שנכלל ונתבטל כאין דכח הצומח כו', כך הוא בחי' רקבון דנפש האלקית במרירות ושפלות עצומה עד שנתבטל צורתה כו'). וכך יובן בעליות הנשמות מגעה"ת לגעה"ע שצ"ל בנשמה ביטול מהות הראשון לגמרי ע"י נה"ד העליון שטובלת בו וא"ל לא תוכל לקבל העונג העליון בעלותה מידי חודש ושבת להיותו נבדל בערך ממנו הרבה יותר כנ"ל.

[ג] ויובן דבר זה ע"ד דוגמא מערך העונג שבמעשה לגבי העונג שבמדות, דודאי עונג זה שמתענג באיזה פעולה ומלאכה או כלי נאה אין לו ערך כלל לגבי עונג הרוחני ועליון ממנו שמתענג במדות שבלבו כמו אהבה בתענוגים שמתענג בהתפעלות האהבה הרוחני' שבלב או בניצוח ותפארת כו' שהוא עליון יותר וצ"ל ביטול לגמרי בתענוג גשמי הראשון שבעשי' כשבא לכלל תענוג זה הרוחני כו', וכמו"כ ערך תענוג שבמדות שבלב לגבי התענוג העליון הרוחני יותר שבהשגת שכל וחכמה ודעת כשמשיג חכמה ושכל נפלא שמתענג בו ברוחני' דקות השכל בעונג רוחני מאד, עד שתענוג שבמדות שבלב נק' גשמי לגביו וצ"ל ביטול ושכחה לגמרי על תענוג הראשון שבלב

ונעשה מזיעתן של חיות הקודש כידוע: ראה חגיגה יג, סעי"ב.

כמו דמיון רקבון הגרעין . . . כמ"ש במ"א: ראה אנה"ק ס"ח (קיג, א). ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' כח. ח"ב ע' תקצו. סה"מ תקס"ח ח"א ע' קלו. סה"מ „אתהלך לאוניא" ע' צו. קמח. תרי"א קיד, ד. לקרית שה"ש טו, א. ס' מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"ב ע' תקצו [ובה"מ"מ שם].

במדות כשכא לכלל התענוג שבשכל שלא יכלכל אותו כמו שהגשם מבלבל הרוחני כו', וכמו שאדם רואה בעצמו בעבודה שבלב ומוח כתפלה שכאשר בא לבחי' התפעלות התענוג שבהשגה אלקית העמוק' בהכרח שצ"ל לביטול ושכחה לגמרי להפשיט א"ע מהתפעלות תענוג מורגש שבלבו באהוי"ר שלא יכלכל לתענוג עליון הרוחני שבשכל והשגה אלקי' כו'.

ועד"ז יובן ג' חלוקי מדריגות דג"ע בג' עולמות דבי"ע, דג"ע דעשי' הוא העונג האלקי לנשמות דעשי' כערך העונג שמלוכש במעשה לבד כנ"ל, ועונג העליון יותר ממנו הוא עונג האלקי דיצירה בג"ע דיצ"י ששם מאיר אור האלקי דמל' במדות, כשרפים וחיות הקודש כו' שהתפעלותם בתענוג שבאוי"ר שהוא רוחני יותר מעונג שבעשי', וכך ערך התענוג שבמדות דיצירה לגבי העונג העליון ממנו הרבה יותר והוא התענוג שבנשמות דבריאה בגעה"ע בהשגות דחריב בעומק ודקות גדול שאין התענוג שבמדות אוי"ר ערוך לזה התענוג כלל כנ"ל וצ"ל בחי' ביטול ושכחה לגמרי על מהות התענוג הראשון שבמדות דג"ע דיצירה כשעולים לג"ע דבריאה כו' כנ"ל, וכמ"ש דאימא עילאה מקננא בכורסייא שהוא בינה דאצי' שמלוכש בכינה דמל' דאצילות מקננא בעולם הבריאה שנק' כורסייא כידוע, וז"א שהוא בחי' מדות דאצי' ביצירה, ומל' בעשי' כו', שהן ג' מדריגות בנשמות דבי"ע בג' מיני ג"ע ובין כ"א יש מסך ודבר מפסיק שמתבטלים שם בעלותם לעליון ממנו (וכמ"ש בס' הבהיר שיש עמוד בגעה"ת שמתבטלי' שם לגמרי מכל וכל שהיו מתענגים בגעה"ת ואז עולים בעמוד זה לגעה"ע) וכמו למטה שצ"ל לביטול התפעלו' שבלב כשכא לתענוג הרוחני שבהשגות דחריב כנ"ל) (ומה שצריך לב' דברים לנהי"ד ולעמוד זה כו', הענין הוא דבנהי"ד מתפשטים מגשמיות דתענוג ושכל הראשון ואז בעמוד זה יכולים לעלות לעליון שהוא ביטול שני שנעלה הרבה מביטול הראשון, עדימ העומד לפני שר קטן שגם שמתבטל מפניו, כשצריך לבא לפני שר העליון ממנו צריך שיבא לכלל ביטול המציאות יותר עד שביטול הראשון כיש יחשב, וא"כ צ"ל לב' מיני ביטול א' הפשטת יש ממהותו הראשון והב' ביטול יותר כשכא לגבי העליון, כמו העומד לפני פתח המלך שביטול זה אינו רק הפשטת גסותו וכשכא להיכל המלך שהולך ועולה במדריגות ליכנס פנימה אז מתבטל ביטול שני הרבה יותר כו') (ועי"כ כל עליות העולמות והמלאכים הוא ע"י השיר ורינה דוקא כידוע לפי שהשיר ורינה הוא בחי' ההעלאה בביטול מהות מעמדו

דאימא מקננא בכורסייא: תקוני זהר ת"ז (כג, א). ע"ה שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע

פ"ג. תניא פלי"ט. ועוד.

בס' הבהיר שיש עמוד בנעה"ת: ראה זח"א ר"ט, א. זח"ב ר"א, א. ומובא בכ"מ בשם ס' הבהיר – ראה סה"מ תקס"ד ע' קג. תקס"ה ע' שצט. תקס"ה ח"א ע' שפ. ח"ב ע' תקנד. תריח בראשית לד, ב. חיי"ש קמ, ב. שמו"ט, א. ועוד. [וליתא בס' הבהיר שלפנינו]. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ב ע' תמ.

הראשון שעי"ז יעלה למעלה ליכלל במקורו, כמו המלאכים שעולין בשיר כענין שא' כל בעלי שיר יוצאים בשיר כו' וכשבא מקרוב מתבטל ביטול שני כנ"ל בעומד מקרוב להיכל המלך כמו בעמדם תרפנה כנפיהם בביטול פנימי כו'.

והנה עדי"ז שעולים מגעה"ת לגעה"ע בביטול המהות מיש לאין, כך הוא עליות רבות בריבוי המדריגות זו למעלה מזו מעילה לעילה בעילוי אחר עילוי ברום המעלות עד אין קץ ושיעור כלל, והכל הוא בבחי' התענוג האלקי העליון שיש בו ריבוי מדריגות בבחי' איס ממש גם למעלה מן האצי' (כמיכאל כהנא רבא מקריב נשמות דבריאה במזבח דאצילות לאשתאבא בגופא דמלכא כו', וכך יש מלאכי' שנק' בהמות וחיות במרכבה דאצילות ונשמות דאצי' עד נשמות דפנימית אר"א ועי" וא"ק שעולים ליכלל בעילוי אחר עילוי בעצמות איס שלפני הקר"ח עד אין שיעור למעלה בעולם האי"ס עצמו שנק' שעשועי המלך בעצמו כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' אפי' בעוה"ב שנק' עדן כו', דכמו שא"ס נמשך למטה עד אין תכלית בירידת המשכת העונג העליון למטה באצי' עד מל' דעשי' בג"ע דעשי' שנתצמצם אור העונג האלקי כ"כ בריבוי צמצומים מאד עד שיכול לקבל גם נשמה ומלאך דעשי' בסוף כל המדריגות דעולם העשי', כשיר מלאך דנפש הגלגלים ושיר נשמה אלקית שבגוף גשמי כו' שמתענג על הוי' בעונג אלקי ממש בכל שבת ועת הכושר כו', (עד שמפסולת התענוג האלקי שבג"ע דעשי' נפל למטה ונעשה מקור להתהוות תענוגי' גשמיים חומרי' דעוה"ז השפל שנפל בשבה"כ בעי' שרים שמשפיעים כל מיני תענוג גשמי בתאוות חומריות כו' (וכמו ששחק ר"ע על כרך גדול של רומי שהי' מלא תענוגי עוה"ז וא' אם לעוברי רצונו כך כו' כפסולת החיצוני' דתענוג עוה"ז שנפל למטה כ"כ לעושי רצונו ששרשו בפנימי' מקור כל התענוגי' העליונים דאבי"ע כמ"ש כי עמך מקור חיים מקור כל התענוגים העליונים עאכ"כ כו', וע"כ א' גבי אחר מוטב דלידייני' כו', וכמו"כ עילוי המדריגות בתענוג העליון למעלה עד אין שיעור ממש, ובין כל מדריגה מתחתון לעליון בהכרח שיש מחיצה מפסיק שעל ידו יבא התחתון לביטול

כל בעלי שיר יוצאים בשיר: שבת נא, ב. וראה (בשם הה"מ ממעוררש): לקי"ת ברכה צח, א. סידור ערה, ד. ס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קכ. ועדי"ז כסה"מ תקס"ח ח"א ע' תקנ. ובהנסמן בהמ"מ שם לתחילת המאמר [בחי"ב ע' תתנה טור ב]. ועוד.

בעמדם תרפנה כנפיהם: יחזקאל א, כד"כה.

כמיכאל כה"ר מקריב: ראה חגיגה יב, ב (בגירסת העין יעקב). ובהנסמן עוד בארוכה בהמ"מ בס' מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"א ס"ע א ואילך.

ששחק ר"ע על כרך גדול של רומי: סוף מכות.

כי עמך מקור... מוטב דלידייני': תהלים לו, י"ד. חגיגה טו, ב [וראה בהנסמן ע"ז לעיל בד"ה משמח חו"כ, קרוב לתחילתו].

המציאות ממהותו הראשון לגמרי מכל וכל וא"ל לא יוכל לעלות לעליון כנ"ל, וכידוע שיש מסך מפסיק בין עשי' ליצירה ובין יצירה לבריאה ומבריאה לאצי' ובכל ע"ש עולים מלאכים שבעשי' ליצירה ומיצירה לבריאה ומבריאה לאצי' באמצעות הביטול דוקא, כידוע בענין ג"פ הבו כו' שהן ג' מיני מלאכים דבי"ע עד בהדרת קודש גם במלאכים דאצי' למעלה עד אין שיעור כנ"ל וד"ל.

[ד] ובזה יובן ענין עסק עבודת הנשמות אחרי הסתלקותם מעוה"ז, דודאי איא לומר שהן יושבין בג"ע ונהנין מזיו כו' תמיד במדריגה א' כמלאכים שהרי הנשמות נק' מהלכי' ולא עומדי', וק"ו הוא ממה שאנו רואים בנשמות שבגופי' שנק' מהלכים שהולכים בעילוי אחר עילוי במדרג' בכל יום ויום בעבודתם בתפלה ותומ"צ כמ"ש באברהם הלוח ונסוע מדרגא לדרגא כו' כמ"ש בזהר, כ"ש אחרי הסתלקות הנשמות במקורם במל' דאצי' שצוררים בצרור החיים העליוני' שבודאי הולכים ועולים בעילוי המדריגות בתמידות בלי שיעור כלל כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו', וענין העליות הללו הוא שמשיגים בעצמות אוא"ס בהשגות עמוקות ונפלאות זו למעלה מזו ובכחי' ביטול מהשגה הראשונה לגמרי כשעולה למעלה בעומק ההשגה האלקי' יותר וכך עולה בלי שיעור. ויובן זה ממה שאר' משובח ומפואר עדי עד כו' וכן אר' וקדושי' בכל יום יהללוך סלה וכל סלה נצח כו' הוא בלי שיעור והפסק כלל, וכל שמגיעים למעלה יותר הוא ית' יותר נפלא ונעלם מהשגתם כענין מה פשפשת כו' לפי שאין שיעור לעליות המדריגות להשיג באמיתי' עצמות אור א"ס וע"כ ת"ח אין להם מנוחה בעליות הללו אפי' בעוה"ב, וממילא מובן שאין קץ ושיעור לעילוי מדריגות התענוג העליון זו למעלה מזו שהולכים ועולים מעונג לעונג בשעשועי' העליונים בעילוי תענוג נבדל בערך מתענוג הראשון לגמרי, כמו עלי' הנשמה מתענוג שבג"ע דעשי' לתענוג העליון דג"ע דבריאה ויצירה כנ"ל וד"ל. וראי' לדבר זה הנה יש להכריח כן מנשמות הגבוהות יותר מכולם כמו נשמת משה רבן של כל הנביאים שלא קם עוד נביא כמשה שידעו ה' פא"פ כו' ובכל יום ויום בכל ימי חיותו שהי' נשמתו בגופו ודאי הי' הולך ועולה בעילוי המדריגה בהשגות ותענוג העליון בפנימי' העונג דח"ע דתורה עד המדריגה העליונה יותר שהן נש"ב כו' שלא הי' כמוהו בנביאים וצדיקים הגדולים שאחריו, וא"כ ודאי כ"ש וק"ו הוא שאחרי התפשטות נשמתו מגופו

כידוע בענין ג"פ הבו: תהלים כט, א"ב. ראה פ"ח שער השבת (שי"ח) פ"ח. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תתמא. ושי"ב.

הנשמות נק' מהלכי' ולא עומדי': ראה תרי"א ל, סעי' ואילך. ובכ"מ.
באברהם הלוח ונסוע מדרגא לדרגא כו' כמ"ש בזהר: לך לך יב, ט. זח"א פד, א.
וכל סלה נצח: עירובין נה, א.
מה פשפשת: זח"א בתחלתו.
שלא קם עוד נביא כמשה: ע"פ ברכה לד, י"ד.

ועלה למעלה בשרשו בפנימית ח"ע דאצי" מקור חוצבו הראשון א"א לומר שבעלותו שם לא השיג יותר מהשגתו וידיעתו הראשונה שידע והשיג וראה בהיות נשמתו בגופו בעוה"ז שהלך ועלה במדריגות כמה שנים רבות כו', אלא ודאי בהכרח לומר שמיד שעלה במקור חוצבו עוסק בפנימית הח"ע להתענג על ה' בעילוי המדריגה יותר עליונה הרבה מהשגתו ועלייתו שהי' לו בגופו בערך נבדל הרבה יותר מהבדלת הערך מעלי' שמגעה"ת לגעה"ע כנ"ל, וא"כ זה שנים רבות מפטירתו מעוה"ז הרי הולך ועולה נשמתו בכל יום ממדריגה למדריגה בעונג והשגה אלקית באין שיעור וקץ לעליות הללו, והכל בפנימי' התענוג דעצמות אוא"ס בבחי' שעשועי המלך בעצמו דוקא בבחי' עומק רום להיותו בבחי' א"ס למעלה כנ"ל בענין יהללוך סלה בלי הפסק כלל. וכך הוא בכל נשמות הצדיקים הגדולים כמוהו כמו נשמת האבות אברהם יצחק ויעקב שהולכים ועולים מחיל אל חיל ממדריגה למדריג' עליונה יותר בערך נבדל מעלייתם בחייהם בעוה"ז כנ"ל בנשמת משה. וזהו וקדושים שהן נשמות שצוררים בצרור החיים למעלה באצי' ולמעלה יהללוך סלה בכל יום בעילוי יותר (וגם שנשמות משה ואהרן והאבות ומשיח יושבים בהיכלות דג"ע דבריא, זהו בחי' נפש שלהם ועולה גם היא ברוח באצי' ורוח בנשמה עד בחי' יחידה שלהם עולה בעצמות א"ס עד אין שיעור למעלה כו' וכל היחריע שבעליות שלהם יתגלו למטה בתח"מ שיבאו בגופים קדושים למטה בעונג מורגש כו' כמ"ש במ"א וד"ל).

[ה] והנה מעתה י"ל שרש ענין העוה"ב שהוא העדן שנאמר בו עין לא ראתה אלקים זולתך לבד כו' דאצי"פ דברא גן בעדן מקדם, זהו רק הארה בעלמא שמתפשטת מעדן עילאה לנשמות ע"י נהר שיוצא מעדן ע"י דבר מפטיק כו' שעל ידו יתבטלו במציאות כנ"ל, אבל בעוה"ב כתי' ולא יכנף עוד מוריד כו' שיתגלה מעצמות התענוג הפשוט שהוא בחי' שעשועי המלך בעצמותו ממש כמו שהוא בעצם הרוממות שהנשמות הולכים ועולין לשם ולא ישיגוהו, כנ"ל דכל מה שעולין יותר יותר נפלא מהם ובאים יותר לביטול ההשגה לפי שאין שיעור לרוממות דא"ס בעילוי התענוג והחכמה כו' (כמ"ש במ"א בפ"י עדי עד ענין עד כאן ולא עד בכלל כלומר כל מה שתשיג לא הגעת לחצי השגה להשיג לאמית' עצמותו כו' וע"כ עלייתם בלי שיעור ולעולם לא יגיעו לאמיתתו ממש כו') (וכמא' דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עה"ע כו' משום שנק' סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא ב' כלל גם

וכל היחריע שבעליות שלהם . . בתח"מ . . בעונג מורגש כו' כמ"ש במ"א: ראה דרך חיים שער התפילה נא, ג"ד. ועוד. וראה גם לעיל ח"א ע' כ ובהמ"מ שם.
ולא יכנף עוד מוריד: ישע"י ל, כ.
כמ"ש במ"א בפ"י עדי עד . . ולא עד בכלל: ראה תו"ח פקודי תרנח, א.
דאפי' אור צח: תקוני זהר ת"ע (קלה, ב).

כריבוי העליות עד אין שיעור גם בעליות נשמות הגבוהות כמשה ואכות שיהללוך סלה כנ"ל). וזהו עין לא ראתה גם עתה בעליות נשמות הצדיקים הגדולים כמשה ואבות רק אלקים זולתך לבד דלא ידע ל"י בר איהו בלחודוהי כו', ויתגלה כמו שהוא באמית' עצמותו ממש בעוה"ב שנק' עדו העצמי למחכה לו דוקא (כמשי"ת), והוא ע"י מעשה המצות בעוה"ז דוקא שמוה יבא גילוי אור העצמות דשעשוע' העליוני שהוא העדן לנשמות שעסקו במצות בעוה"ז כמ"ש כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב מפני שכולם צדיקים במצות בפר"מ דוקא, והטעם הוא כידוע שבכל מצוה ומצוה יש בה התלבשות מאור פנימי' רצה"ע שבו מלוכש מפנימית התענוג הפשוט שבשעשועי המלך בעצמו ממש, כמ"ש לכל תכלה ראיתי קץ פי' תכלה עניו התענוג הנפלא שתכלה הנפש אליו כו' ואמנם יש קץ וגבול לכל עונג שברצון וחכמה רק ברצון דמצות רחבה מצותך מאד שהתענוג הפשוט ועצמי שבה מתרחב מעצמות השעשועי' שבפנימי' ועצמי' דאיס בלי קץ וגבול כלל מה שלא הי' ביכולת הנשמות הגבוהות להשיגו גם שיעלו עד אין שיעור אחר הסתלקותם כנ"ל רק באמצעות המצות יורד אור העצמות שבהן למטה ומתגלה לכל נשמה ונשמה בבחי' עונג מורגש בעוה"ב לכארא כפי מדרגתו בבחי' גילוי אור"פ בכלי כמ"ש להנחיל אוהבי יש, ומאחר שנתגלה למטה כמו שהוא למעלה ממש יופסקו העליות דנשמות למעלה, וכמ"ש הנה אלקינו זה ממש (ומ"ש דתיח אין להם מנוחה אפי' בעוה"ב אפי' שאז נק' מנוחה לחיי העולמים מטעם הנ"ל, היינו לפי שגם העוה"ב אינו רק קצת הארה מאמית' אור העצמות דשעשועי המלך כו' שהרי א' ביו"ד נברא העוה"ב שאינו רק יר"ד דשם ס"ג שבטהירו עילאה כו', וכמ"ש במ"א במ"ש וקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים שיעשה כנפיים לנשמות הצדיקים ככנפי נשרים וטסים למעלה ע"פ המים עליונים כו' שזהו למעלה מחיי העוה"ב דעדן שהוא רק יר"ד דחכמה דתורה שנק' מים עליונים כו', שהעוה"ב אף שנק' יום שכולו שבת בחי' מנוחה העצמי' כו' זהו רק לגבי שמיטה זו דו' אלפין שנין, וידוע שיש ז' שמטות ויובלות עד ג' אלפים יובלות

דלא ידע ל"י בר איהו בלחודוהי: זחיג רפח, א. וראה שם קמ, ב. קכט, ב. קנט, א.

כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: סנהדרין ז, א.

לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קיט, צו.

להנחיל אוהבי יש... הנה אלקינו זה: משלי ה, כא. ישעי' כה, ט. וראה סוף מס' עוקצין וסוף מס' תענית.

דתיח אין להם מנוחה אפי' בעוה"ב: ראה לעיל פיסקא, אך הנה ידועי' (קרוב לתחילת המאמר). וש"נ.

יר"ד דשם ס"ג שבטהיע: ראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא חיב ע' תשכה. במדבר ח"ה ע' איתשנג

(וע"ש ע' איתשמח) ובהמ"מ שם.

וכמ"ש במ"א במ"ש וקווי ה' יחליפו כח... שיעשה כנפיים: ישעי' מ, לא. סנהדרין צב, ב. ס' מאמרי

אדהאמיצ בראשית ע' עז ואילך, קמט ואילך. תריח בראשית ד, ג.

וידוע שיש ז' שמטות ויובלו' עד ג' אלפים יובלות: ראה סה"מ תקס"ב חיב ע' תסב (ובהמ"מ שם). סה"מ

תקס"ט ע' פג (מס' התמונה). ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"א ע' רסח (ובהמ"מ). עט"ר סו, ב. ד"ה אל תצר

כו, וע"כ א' שאין להם מנוחה אפי' בעוה"ב כמ"ש ילכו מחיל כו' (ולפי"ז זהו יהללך סלה בנצחי' דא"ס שאין לו שיעור למעלה בעליות הנשמות הגבוהות כמשה והאבות גם עכשיו וא"כ לא יובן מ"ש עין לא ראתה כו' דקאי גם בנשמות הקדושים כמשה ואבות, אלא הנכון כדלעיל וד"ל).

וז"ש בעדן עין לא ראתה כו' לפי שהוא בחי' גילוי התענוג הפשוט שבמצות שזהו עצמות השעשועי' העליוני' שלא ידע והשיג עין כל אפי' משה ומשיח דכל רז לא אניס ל"י ונק' פלא יועץ כו' וכת"י ב"י ישכיל עבדי במקור הח"ע וגבה מאד למעלה גם ממשה ואבות, מ"מ גם הוא לא ראה לעדן הזה שהוא גילוי אמיתי' מהר"ע ית', שהרי גם אור צח כו' שנק' פלא א' עושה פלא פלאות חכ' כו' ואוכם הוא לגבי עה"ע עצמו דלמחת"ב כלל, לפי שהמצות הן עצם הרצון והתענוג הפשוט שלמעלה גם מטעם ושכל כמוס לרצון כי אין טעם כלל לרצון אפי' טעם כמוס ונק' כתר שבכתר (והעוה"ב ג"כ אינו רק גילוי אור זה הפשוט בצמצום לנשמות כענין ש"י עולמות ות' עלמין דכסופין דנהרין לצדיקיי' כו'), רק אלקי' זולתך לבד לפי שהוא אור עצמותו ממש שהוא בחי' א"ס ממש וד"ל.

[ו] ועכ"ז א' יעשה למחכה לו, דגם שעין לא ראתה לעדן זה עדיין רק זולתך בעצמך דוקא כנ"ל, מ"מ יעשה עדן זה לבא בגילוי גמור למחכה לו דוקא. והפי' הפשוט הוא שיעשה וימשיך לבחי' אור התענוג הפשוט הזה למי שמחכה לו שמצפה וממתין אליו, כמו אם יתמהמה חכה לו ימתין ויצפה שענינו שיקוה לו שיבא אליו, כמ"ש הנה אלקינו זה קוינו לו כו' וכמו נפשנו חתה וכן וקווי ה' כו' וכה"ג. אך בזהר מפרש למחכה לו למאן דדייק מילין דחכמתא כו' שהוא מילין דאורייתא מדייק אותם כעיון גדול, וגם זה יתכן לפי פי' הפשוט דמחכה זו לשון עיכוב והמתנה שממתין ומצפה לדבר כנ"ל, אך

מכ"כ אדהאמ"צ (כפי"ח תשל"ו) ע' 52 (בהמ"מ). אוה"ת ר"ה ס"ע ארפח (ע"ש בשם הבחיי פ' בהר). סה"מ תרע"ח ריש ע' דש (מס' התמונה, ע"ש).

דכל רז לא אניס ל"י . . . פלא יועץ . . . ישכיל עבדי: ע"פ דניאל ד, ז. ישע"י ט, ה. נב, יג [וראה תרגום יונתן וילקוט שמעוני עה"פ שם].

עושה פלא: בשלח טו, יא, ותהלים עז, טו.

פלאות חכ': ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ: בראשית ע' שג. תלט. שמות ח"א ע' לד. ח"ב ע' תנב. תקפד.

דברים ח"ב ע' תקפס. ח"ג ע' תשפ"ו. איקמב. ג"ך ע' קנו.

כי אין טעם כלל לרצון: יונת אלם פ"ב [כן מצייין בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' לד].

כענין ש"י עולמות וח' עלמין דכסופין דנהרין לצדיקיי': סוף מס' עוקצין. זח"א קכג, ב. זח"ג קכח, ב.

רפה, א. וראה קהלת יעקב מצ' "ת' עלמין דכסופאי".

אם יתמהמה חכה לו . . . הנה אלקינו . . . נפשנו חתה . . . למחכה לו למאן דדייק: חכ"ק ב, ג. ישע"י כה,

ט. תהלים לג, כ. ישע"י סד, ג. זח"א קל, ב. וראה גם המשך תרס"ז ע' עח.

כונת הזהר במחכה זה שמפרשו על הדייק במילין דחכ' דאורייתא שזהו כמו איוב חכה לו בדברים שהוא ג"כ ענין המתנה ועיכוב והעמדה שעומד וממתין ושותק עד שיכלה דברו, להיות שעיקר ענין העיון וההגיון בתורה הוא רק ענין עיכוב והעמדה והמתנה על הדבר עד שבא להשגת אמיתתו, כמו שאנו רואים בחוש בכל מי שלומד תורה בעיון גדול שהוא מעיין בכל כח שכלו ובינתו להבין ולהשיג אמיתית הדין של הלכה באיזה דבר מדת' שיבא דבר זה ע"י יגיעה רבה במוחו שמייגע כלי מוחו מאד בעיון גדול עד שיעמוד על אמיתית הדבר, ולא שיודע ומשיג הדבר בהשקפה ראשונה אדרבה שבהשקפה ראשונה ושני' עד כמה פעמים לא יכול להבין ולהשיג וקשה לו הדבר ביותר עד שנותן כל כח השכל וההשגה בעיון עמוק ביגיעה רבה שנק' יגיעת המוח זמן רב, שזהו ענין ההעמדה ועיכוב שעומד ומתעכב במוחו בהשתוממו' זמן רב על עומק הדבר איך הוא אמיתתו שלא נודע לו כלל, וכל שמעמיק יותר יותר יפלא הדבר ממנו לאמיתתו ויעמוד ויתעכב עליו עוד ה"ז נק' יגיעה ונק' עמל תורה כידוע, זהו הנק' דיוק שמדייק במילין דחכ' כלומר שיוקשה לו וידייק מאד בו לעיין בו הרבה בעיכוב והעמדה על הדבר זמן רב עד שיבא על אמיתתו שזהו מעלה יתירה שייגע לעומק אמיתית הדבר הרבה יותר מכמו שהי' מבינו בהשקפה ראשונה אע"פ שכלי שכלו חריף ויכול להבין מיד לא יבא לעומק האמיתי ממקור החכמה כ"א ע"י יגיעה בעיון רב דוקא שע"ז א' יגעתי ולא מצאתי אל תאמין (שע"י החכמה דבחי' אר"י הבאה מלמעלה למטה שלא ע"י עיון ויגיעה כמ"ש והחכמה מאין תמצא יש שיעור ומדה עד כמה יכול להשיג וכלה כחו להשיג בעמוק ממנו הרבה רק כפי ערך הכח שלו שבמקורו בכח המשכיל שלו לבד, אבל ע"י יגיעה שדוחק ומייגע כלי המוח (קרום התחתון שחופה על המוח) מלמטה למעלה שיעמוד על הדבר ויוקשה לו הרבה זמן ע"י הוא שיבא להעמקת הדבר לעמוד על עומק אחר עומק למעלה מכח שכלו בכח המשכיל עד אין שיעור למעלה, שזה בחי' כח דאריח שעולה למעלה ממקור החכמה בכח המשכיל להשכיל בעומק עד אין שיעור ומדה כלל, כמ"ש במ"א בענין הפלפול שעולה למעלה מכח החכמה שמאין תמצא, והוא בחי' כתר שבכתר שלמעלה מאין דכתר דחכמה כמו שהוא במקורה במדה כו', וזהו רק ע"י בחי' עוצם הביטול ועומק ההשתוממו' במוח שנעשה ביגיעת המוח כשבא לעיון גדול והעמקה יתירה, שזהו בחי' העלאת מ"ן מלמטה למעלה להיות בבחי' אין ממש להמשיך תוס' כח רב במקור השכל שנק' משכיל כו', וזהו פ"י הכאת הסלע במטה משה כו', והוא מה שתלמוד בבלי נק'

יגעתי ולא מצאתי אל תאמין . . . והחכ' מאין תמצא: מגילה ו, ב. איוב כח, יב.
 במ"א בענין הפלפול: ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רכה. סה"מ תקס"ז ע' קלה. ס' מאמרי
 אדהאמי"צ: בראשית ע' קנ. וע' עדר. ויקרא ח"א ע' קיב. במדבר ח"ד ע' איתכג. דברים ח"ד ע' איתעד. שערי
 אורה כד, א. עטרת ראש מט, סע"א ואילך. וראה גם המשך תרס"ז ע' פו.
 מה שתלמוד בבלי נק' מחשכים: סנהד' כד, א.

מחשכים כו' שמחושך יהי' אור שכל שמקשה קושיות והעלמות יותר ויותר יאיר האור מן ההעלם והעומק אחר עומק, כמו במשיח שא' ישכיל עבדי כו' בהעלם אחר העלם דרזא דרזין דסודות התורה יתגלו לו ונק' חכם חרשים כו', והוא מצד ההעלאה דבחי' אריח בבירורים דשם ב"ן כמו העיון של יגיעת השכל בתורה שנק' עמל תורה וז"ש אשרי מי שעמלו בתורה כו' וד"ל.

וזהו למחכה לו למאן דדייק מילין דחכ' דאורייתא שנק' עמל תורה, כמו עמל מלאכה בשדה שטורח הרבה ואינו מוצא כרצונו זמן רב עד שיצא הדבר כתיקונו שאז יראה הצלחה רבה בטוב מלאכתו כו' עד שיכול לבא להון ועושר גדול יותר ממדתו הרבה כו' כמ"ש עובד אדמתו ישבע לחם בלי גבול, וכך הוא בעיון הטוב ביגיעה רבה בד"ת בכל כח שכלו לטרוח ולייגע עצמו הרבה לעמוד על הדבר זמן רב עד שישגי אמיתתו יבא לעומק האמיתי בעומק אחר עומק וכל העלם יגלה לו להיותו מגיע בהעלאה דיגיעה זו למעלה מעלה להוסיף כח יתירה במקור השכל שהוא בחי' התענוג הפשוט העצמי שלמעלה ממקור השכל, דמה שהחכמה מאין תמצא אינו בא רק מבחי' אור הרצון ותענוג שמתצמצם ונמשך בכח המשכיל להוליד ולהשכיל כל שכל מן ההעלם לגילוי במדה ושיעור כו' כנ"ל וד"ל. וזהו שהעדות שהוא התענוג הפשוט העצמי שנק' שעשועי המלך בעצמו מקור כל התענוגים שנמשכים במדה וצמצום בחכ' ומדות וגם ברצון כו', יעשה למחכה לו דוקא שהוא מאן דמדייק במילין דחכ' דתו', דאע"פ שחכמה דתורה עצמו מאין דכתר תמצא בקו המדה כמ"ש והחכמה מאין כו', אבל יגיעה זאת שמדייק ומקשה א"ע על הדבר מאד שזהו העלאה לעצמות העדן להוסיף כח רב להשיג בהעלם דהעלם דסדכ"ס דלית מחת"ב כלל שעין לא ראתה אפי' חכ' הקדומה, וגם משיח שא' בו ישכיל עבדי כו' זה בא לו ע"י היגיעה דתושבע"פ בדיוק ופולפול הנק' עמל תורה כנ"ל וד"ל.

[ז] אך עדיין אין זה מובן דאיכא אין העדן דעוה"ב רק לנשמות שעסקו בפלפול ודיוק דחכמה דתורה שנק' עמל תורה שז"ש למחכה לו כנ"ל, ובאמת הרי א' דכל ישראל יש להם עוה"ב מצד קיום המצות בפומ"מ לבד גם ע"ה ופשוטי הערך שלא ידעו בפלפול ועיון דתורה כלל. ועוד י"ל מ"ש דעין לא ראתה דמשמע אפי' משיח שנאמר בו ישכיל כו', והלא נאמר בו הקים עול

ונק' חכם חרשים: ישע"ג, ג.

אשרי מי שעמלו בתורה: ברכות יו, א: אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה כו', וראה גם סה"מ תקס"ב

ח"ב ס"ע תקמז.

שנק' עמל תורה: סנהד' צט, ב.

עובד אדמתו ישבע לחם: משלי יב, יא. כה, יט.

דכל ישראל יש להם עוה"ב: סנהד' צ, א.

הקים עול עולה של תורה: ראה במדב"ר פמ"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. תדאר רפ"ב.

עולה של תורה שנק' עמל תו' והוא שלימות הבירור שנח"ת תושבע"פ דוקא כנ"ל. ועוד דלמה עין לא ראתה גם צדיקים הגדולים מכולם כמשה שעסק בעמל תורה שעיקר תושבע"פ נמסר למשה כמ"ש תורה צויה לנו משה דוקא כידוע בענין וגם דלה דלה לנו כו' וכל חכמי ישראל בכל דור עוסקים בעיון ועמל תורה בחידושי הלכות עד אין שיעור והכל ממשה עד דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה כו'. ועוד י"ל דהלא ידוע ומבואר למעלה דעיקר העוה"ב שהוא העדן אינו בא רק מן המצות מעשיות שהוא עצם הרצון ועצם התענוג הפשוט שנק' שעשועי' העצמי' שהוא למעלה הרבה גם מבחי' טעם הכמוס לרצה"ע הפשוט דאין טעם לרצון כלל כנ"ל, וא"כ גם מי שמדייק במילין דחכמה ביגיעה רבה העלאה זו לא יגיע כלל לבחי' עצמות התענוג והרצון הפשוט שבמצות עצמן, ולמה א' למחכה לו בדיוק דחכמה יתגלה לו העדן דעוה"ב כו', הלא גם בכל יגיעה רבה ויתירה במילין דחכמה דתורה לא יגיע רק לעומק אחר עומק דהעלם החכמה לבד וכמו משיח שא' בו ישכיל עבדי כו' דכל רז לא אניס לי' כו' וכה"ג אבל לא יגיע לעצמות התענוג הפשוט שבעוה"ב שלמעלה גם ממקור הנעלם הראשון דח"ע דתורה, ואע"פ שא' בתורה ואהי' אצלו אמון שעשועים כו', אין לזה ערך לגבי בחי' שעשועי' העצמי' שבעצמות א"ס ממש שלמעלה משעשועי' ותענוג דחכמה דתורה הרבה שלא יגיע לזה רק ע"י מעשה המצוה בפו"מ דוקא ששרשם בבחי' כתר שבכתר שלמעלה הרבה מאין דחכמה דתורה כנ"ל (שהוא תר"ך עמודי אור כו', ומ"ש להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא זהו בחצי כתר שלמטה שהוא ש"י בהשגת י"ש דחכמה ב"פ קנה שנק' פרס ענין פרוסה כו' שהן ב' אוצרות דח"ע וח"ת כו').

אך הנה שרש הענין הוא דאע"פ שבאמת עיקר העוה"ב זהו בחי' שעשועי' רצון ותענוג העצמי' דא"ס שבמצות שלמעלה מעונג ושעשועי' שחכמה הקדומה דתורה לפי שאין טעם לרצון כלל אפי' טעם כמוס מאד כנ"ל, עכ"ז א' בעדן יעשה למחכה לו דוקא למי שמדייק במילין דחכמה דתורה דוקא כנ"ל. ויש להקדים לזה ב' דברים. א' שבעוה"ב עצמו יש ב' מדריגות, הא' גילוי שעשועי' העצמי' שבעצם פנימית הרצון והתענוג שבמעשה המצות מצד המעשה דמצוה עצמה בפו"מ שלמעלה הרבה מבחי' טעם הכמוס שבה בח"ע

תורה צויה . . . כידוע בענין וגם דלה דלה לנו: ברכה לג, ד. שמות ב, יט. וראה גם שערי אורה נד, ב: ניתנה התורה על ידו כמ"ש וגם דלה דלה לנו דלה מים דאורייתא. דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש: ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. ובהנסמן עוד בלקו"ש ח"ט ע' 252.

ואהי' אצלו אמון שעשועים: משלי ת, ל.

תר"ך עמודי אור: ראה פרדס שער מהות והנהגה (ש"ח) פ"ג. ובכ"מ.

להנחיל אוהבי יש . . . ב"פ קנה: משלי ת, כא. לעיל ח"א ע' רכה [ושינ' לכהאורייל ולעוד כימ בדאי"ח].

דתורה הקדומה כו' שנק' כתר שבכתר, והב' למעלה גם מגילוי שעשועי' עצמי' הללו שבעצמו' הרצון דמצות והוא בבחי' מקיף והעלם דתענוג ושעשועי' שאמר ונעשה רצונו במצות הללו שלמעלה משכר המצות שבעוה"ב שלא יוכל לבא בגילוי התענוג ושעשועי' גם בעוה"ב (שחפשי מן המצות כמ"ש יצא חנם בלא מצות, והוא מ"ש דת"ח אין להם מנוחה אפי' בעוה"ב (כמשי"ת), וכמ"ש במ"א באריכות בדרוש דיאר ה' פניו לעוה"ב וישא ה' פניו למעלה מחיי העוה"ב שז"ש וקווי ה' כו' שיהיו שטיין ע"פ המים כו' בעליות עד אין שיעור למעלה כו'). וענין הב' הוא כמ"ש למחכה לו מאן דדייק כו' שיש כזה ב' דברים, א' ענין ההעלאה דבחי' אר"ח למעלה ע"י בחי' הביטול והשממון שביגיעה רבה זו בכלות כחו בכל עומק עיון השכל עד שנעשה בחי' אין ממש כנ"ל, והב' בחי' ההמשכה שנעשה ע"י מההעלם דח"ס בהעלם אחר העלם שבא מלמעלה ממקור כח השכל דוקא שע"י יוכל לתקן דבר מה בחכמתו, כמו מי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר המקולקל או להרויח הון רב בפרנסה ומלאכה, שזהו שנק' תורתו אומנתו כו' שע"י א' והחכמה תחי' בעלי' דחכ' כו' (כמ"ש במ"א בדרוש דתורה צויה לנו כו'), כמו בתושבע"פ שבח"ת דוקא אתברירו בין טמא וטהור לתכלית האמת שמתקן דבר המקולקל שנפל בחושך דק"ג להסתיר האור כו' ונהפך כל העלם דחושך לאור, שע"י הפלפול יכוין לידע אמיתי' האור דרצה"ע שבמצוה כמו שהיא בכל פרטי' לא יוסיף ולא יגרע שלא הי' נודע לו כלל בתושב"כ, כידוע במ"ש אשת חיל עטרת בעלה שבינה יתירה ניתנה באשה תושבע"פ מבאיש תושב"כ להגיע לאמיתי' גילוי עצם נקודת רצה"ע שהוא בחי' המעשה דמצוה שנק' כשב"כ כנ"ל שמוה יבא גילוי אור העוה"ב כו'. אי"כ מוכרח לומר שמגיע בעמל תורה דמשנה וגמרא בעל הרצה"ע הפנימי הנ"ל, והוא בבחי' מקיף דשעשועי' ותענוג הפשוט שברצה"ע דמצוה למעלה שהוא מדריגה הב' דעוה"ב שלא יוכל לבא בגילוי לנשמות גם בעוה"ב שבא מן המצות עצמן כנ"ל וד"ל.

[ח] ובזה יתורץ הכל, דגם שבאמת עיקר העוה"ב הוא רק גילוי התענוג ורצון הפשוט שלמעלה מטעם כמוס דח"ע דתורה כנ"ל, זהו קבלת שכר

יצא חנם בלא מצות: ראה ספרי בהעלותך יא. ה. תרי"א משפטים עו, א. ג. סה"מ תקס"ה ע' רנט. רפה. רצג [שם הלשון: ובשביעית יצא לחפשי חנם כמארז"ל ע"פ זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, חנם בלא מצות, כמ"כ הכא שנאמר חנם הוא חנם בלא מצות כו']. ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קלד. ויקרא ח"א ע' קצט. במדבר ח"א ע' רנט. דברים ע' אישפד. ולעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) סכ"ט. במ"א באריכות בדרוש דיאר ה' פניו: ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' רנד ואילך. והחכ' תחי' בעלי' דחכ' . . . במ"א בדרוש דתורה צויה: קהלת ז, יב. דרוש "תורה צוה" – אולי הכוונה לס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' עתר (שהוא מיוסד על ד"ה תורה צוה – ע"ש ס"ע תרנח). דרוש זה הובא גם להלן אות ח' וסוף אות יו"ד וכן נזכר בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' אירה, אישנד, איתיו [אמנם קרוב לומר שבכל מקומות אלו, גם בהמאמר שלפנינו, כוונתו למאמר תורה צוה שלא הגיע לידיו]. אשת חיל עטי"ב שבינה יתירה: ע"פ משלי יב, ד. נדה מה, ב.

דמצות מצד עצם המעשה דוקא שהוא לכל ישראל גם לעיה שלא עסקו בפלפול ועיון כלל כנ"ל והוא למעלה מטעמי המצות בהעלם וסוד ה' שיתגלו לימות המשיח, אך מ"ש למחכה לו למאן דדייק כו' שזהו בת"ח דוקא הרי יש בזה ב' מדריגות, א' שיגיע בהעלאה זו לעומק ההעלם דח"ע שיתגלה למשיח שא' בו ישכיל עבדי כו', והב' מה שמתקן דבר בח"ת דתושבע"פ לכוין אמיתית גילוי רצה"ע איך לעשות רצונו הפשוט שבמצוה שכזה מגיע לעצמות בעל הרצון העליון שבמצות שלמעלה מחיי העוה"ב כנ"ל, והוא מדריגה הב' דעוה"ב שת"ח דוקא אין להם מנוחה בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור כו', וגם מ"ש במשיח ישכיל בביורר השלם שבתושבע"פ ז"ש יעשה למחכה לו שיגיע ע"י למעלה מחיי העוה"ב, וגם כל מי ששונה הלכות בכל יום יגיע לזה כמ"ש שכל השונה הלכות בכ"י מובטח לו שהוא בן העוה"ב שנאמר הליכות עולם לו לפי שיש בכלל מאתיים מנה כו', כי התענוג ורצון הפשוט שבמצות אינו רק חלק א' מעצמות השעשועי' דבעה"ר בעצמו שנק' מקיף דשעשועי' העליוני', וכידוע בענין כתר תורה שבמ"ת שהי' ע"י שא' נעשה ונשמע כו' (ולפ"ז גם בעיה בביטול הרצון לעשות רצון קונו יגיע לעצמות בעה"ר שלמעלה מגילוי אר"פ דתענוג ושעשועי' שבמצות שבבחי' אר"י וכן ע"י תשובה כו' (כמ"ש שם), והוא שבימות המשיח א' ולא ילמדו כו' כולם ידעו אותי אף העיה, לפי שגם סודות ורזין דאורייתא שבהעלם דח"ע יתגלה לכולם בשוה מטעם זה, ועכ"ז מי ששונה הלכות בעוה"ז ע"ז א' למחכה לו בעדן העליון יותר מהעוה"ב כמ"ש ת"ח אין להם כו', לפי שיגיעה זו שבעיון הלימוד ההלכות יש בו עוד ענין אחד שלמעלה מביטול ושמומן דמוח החכמה לידע אמית' הרצון בעצם שלמעלה מידיעת הטעם לרצון, כמו כשלומד הלכות תפילין בעיון גדול בטעם הדין אין הכוונה לידע ולהשיג הטעם והסברא מצד עצמה רק כדי שיכוין וידע לאמיתית הרצה"ע שבה אם כך או כך דהיינו איך יהי' אופן המעשה דמצות תפילין להכשירו בתכלי' באופן שלא יטו ושמאל מאמית' רצה"ע שבמצוה זו בכל פרטי', שאין זה רק מחמת הביטול האמיתי' באימה ויראה גדולה שלא יעשה נגד רצה"ע רק לקיים גזירתו כמו שהוא לאמיתתו דוקא אי"כ עיקר העסק העיון הזה בא רק מיראה וביטול עצום שהוא מגיע לעצמות בעה"ר"צ (יותר מביטול דעיה שמבטל רצונו רק לענין מעשה לעשות רצון קונו ות"ח אימה יתירה יש בהם לכוין לאמית' רצה"ע ע"י יגיעה עצומה בעיון והעמדה על הדבר זמן רב שזהו מיצוי הנפש וכלותה לכוין הרצון באמיתתו לבד, וזהו למחכה לו ממש, וחיכויו זה הוא בכל נקודת כח נפשו שמצפה לעמוד על רצונו האמיתי כמו נפשי חכתה כו' כמו העני שנושא נפשו ומצפה בעיניו

שכל השונה הלכות בכ"י: סוף ברכות.

כמ"ש שם: ראה בהנסמן לעיל פיסקא: והחכ' תח"י. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ס"ע תרעא

ואילך, תרפב ואילך.

ולא ילמדו: ירמ"י לא, לג.

לפיקוח נפשו מן העשיר כו', ע"כ יגיע בזה החיכוך למהר"ע א"ס ב"ה ממש שלמעלה גם מעצם הרצה"ע שבמצות וכ"ש מטעם הכמוס שבה, ואע"פ שעיון זה הוא בטעם הדבר לבד, אבל עיקר החיכוך הוא רק לידע אמיתית הרצון שא"א לו להשיגו כ"א ע"י דיוק זה במילין דחכמה שהוא בטעם הרצון אם כך או כד, וע"כ גם מי ששונה הלכות בטעמיהן שכבר הובררו בעיון יהי' בן עוה"ב בגילוי התענוג הפשוט שבמצות לפי שבהלכות מאיר מעצמות בעה"ר בסוף מעשה דוקא (כמשי"ת).

(ולפי כל הנ"ל יובן גם ענין עסק הנשמות הגבוהות כמשה ואבות שילכו מחיל כו' ויהללוך סלה זהו ע"י שעסקו בעמל תורה ואבות בעובדות שלהם כענין מדריגה הב' דעוה"ב הנ"ל, אך בתחה"מ ירדו נשמות האלה ממקום שעלו שם כרום המעלות ויבאו בגופים טהורים ע"י טלא דנטיף כו' מבחי' פנימי' ע"י אחר שיהי' שלימות הברור דרפ"ח ע"י משיח דוקא בתושבע"פ דע"ז דוקא יוכל להיות תחה"מ אח"כ שנק' טהרה שגופים ועצמו' גשמי' יקבלו מאור פנימי' ע"י שהוא בחי' התענוג הפשוט דא"ס שירד למטה כ"כ להיות בבחי' חיות מורגש, והוא העוה"ב שבו יהי' גילוי אור התענוג הפשוט שבמצות בחיות מורגש כמ"ש ונחי' לפניו ממש, וזה יהי' מיד אחר תחה"מ שיקומו גם האבות וכל צדיקים הגדולים (וכמ"ש שיעשה סעודה לצדיקים כו', ועלי' הב' הוא מ"ש וקווי ה' יחליפו כח כו' שיהי' שטים ע"פ המים עליוני' דתורה ומצות שז"ש יעשה למחכה לו ממש), (ולפי' עדיין לא יובן מ"ש בעדן עין לא ראתה כו' דודאי משה ואבות ומשיח שעסקו בעמל תורה ראו לעדן זה כו' וכמ"ש יהללוך סלה כו' גם עכשיו, אמנם באמת אע"פ שעולים והולכים כו' למעלה מתענוג הפשוט שבמצות אין בזה רק עלי' וביטול כמצאות לבד כמו בשר ושבח שזהו בשמיעה מרחוק ולא בבחי' ראי' מקרוב לעדן זה רק בעוה"ב ותחה"מ שיראו בעין ממש וד"ל).

[ט] ואחר כל הנ"ל יובן ענין מה שכברכה דשמח תשמח אמר משמח חתן וכלה בתחלה לחתן ואח"כ לכלה, ובברכה האחרונה דאשר ברא כו' מסיים חתן עם הכלה דמשמע בשביל הכלה שכל שמחת חתן מקבל משמחת הכלה דהכלה עיקר כו'. דהנה ידוע בע"ח בסדר ההשתלשלות דע"ס שיש ב' אופנים, א' ע"ס דאורי' מלמעלה למטה כח"ב חג"ת כו', והב' ע"ס דאורי' מלמטה למעלה שאז בחי' המל' בחי' כתר וכתר הוא מל' כו' כמ"ש דא"ח ע"ב כו' וכן

ונחי' לפניו: הושע ו, ב.

שיעשה סעודה לצדיקים: ראה פסחים קט, ב. כ"ב עד, כ. עה, כ. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר

ח"א ע' רנה ובהמ"מ שם.

בנ"ח .. ע"ס דאורי' .. ע"ס דאורי': ע"ח שער מין ומ"ד פ"ד – הובא בלקו"ת שה"ש כ, רע"ב. ועיין

בגוסמן שם עוד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' סט.

א' הנני בורא חדשו' כו' נקבה תסוכב גבר כו'. ויובן זה ע"פ כל הנ"ל בענין עזן דעין לא ראתה כו' להיות שבתחלת ההשתלשלות ה' בבחי' אר"י, דתחלה עלה ברצונו הפשוט להאציל כו', והוא בחי' התענוג הפשוט שלמעלה מן החכמה שהוא בחי' חפץ חסד כו', ונמשך מכתר דרצון ותענוג בחכמה ומחכמה לבינה ומבינה למדות עד בחי' המל' שם אלקי' הוא האחרון במע"ב, וז"ש בראשית דחכמה ברא אלקים בחי' בינה ומל' כו' כמ"ש מגיד מראשית אחרית כו', וז"ש ביום עשות ה' אלקים כו' שהוא יחוד דהוי' ואלקים ביחוד דכתיב ומדות ומל' בבחי' אר"י מלמעלה למטה, ואע"פ שהי' יחוד זה בחיצוני' בשביל בנין העולמות לבד, אמנם גם יחוד פנימי שהי' בזה כמ"ש בשביל התורה שנק' ראשית וישראל שנק' ראשית שהן בחי' חר"כ משפיע ומקבל, כמו שהי' במ"ת דתנאי הי' כו' כנ"ל ג"כ הי' עדין בבחי' יחוד דמ"ה ובין קודב"ה ושכינת' דבחי' אר"י שהוא יחוד הוי' אלקים טובב וממלא, וזה הי' קבלת התורה שהקב"ה נק' חתן וכנ"ל נק' כלה בחי' מקבל שקיבלו אור התענוג ורצה"ע שבתורה כמ"ש ביום חתונתו כו' וד"ל.

וזהו ענין החתימה בכרכה דשמח תשמח משמח חתן וכלה בתחלה לחתן שהוא התורה ואח"כ להכלה שהן כנ"ל שהוא בחי' המל' למעלה בחי' בין שמקבל משם מ"ה, וזהו כמו שהי' אדה"ר בג"ע קודם חטא עה"ד שהי' בדוגמא דיחוד דזו"ג חר"ב דאצילות שנק' ריעים האהובים כו'. וזהו כשמחך יצירך בג"ע מקדם, שתחלה שמחת חתן ונכלל בזה שמחת כלה שהיא חוה שנבנית מצלעותיו וכמ"ש דאשה בעלה משמחה כו' דאל אישך תשוקתך והוא ימשל בך, וכן בענין תושב"כ ותושבע"פ שהיא חר"ב בינה מקבל מחכמה, וכך גם ברום המעלות דנובלות חכמה של מעלה תורה ונובלות בינה של מעלה שכינה כו' וד"ל.

אבל בכרכה האחרונה דאשר ברא כו' מדבר כמו שהי' לעיל בעוה"ב שתעלה בחי' המל' בחי' בין למעלה משם מ"ה אחר הכירור דעה"ד שהוא בחי' אר"ח מלמטה למעלה דא"ח עט"ב כו' שע"ז אמר בעזן עין לא ראתה רק למחכה לו דוקא שהוא מאן דדייק מילין דחכ' שהוא בחי' הכירורים דח"ת דתושבע"פ לתקן דבר המקולקל שנפל בשב"כ כו', שיש בזה ב' דברים, א' שיגיעה זו לבא לביטול בתכלית נמשך מהעלם דסדכ"ס שלמעלה ממקור החכמה דתורה

הנני בורא חדשו': ע"פ ירמ"י לא, כא: כי ברא ה' חדשה בארץ נקבה תסוכב גבר.

מגיד מראשית אחרית: ביום עשות ה' אלקים: ישעי' מו, יו"ד. בראשית ב, ד.

בשביל התורה: וישראל: רש"י ר"פ בראשית.

ביום חתונתו: שה"ש ג, יא.

דאשה בעלה משמחה: דאל אישך תשוקתך: ר"ה ו, ב. בראשית ג, טו.

דנובלות חכמה של מעלה: ב"ר פי"ז, ה.

הקדומה כו', והבי' שיומשך משם ענין התיקון שיוכל לתקן דבר המקולקל, והוא שיגיע לנקודת אמית' הרצה"ע שבמצות שהוא בבעה"ר עצמו שנק' מקיף דשעשועי' העצמי' שלמעלה גם משעשועי' ותענוג הפשוט שבמצות מצד המעשה עצמה הנק' כשב"כ וכ"ש למעלה מטעם הכמוס שבה כו' כנ"ל. ונמצא שע"י ישראל בעיון ודיוק החכמה דתורה בלימוד הלכות כנ"ל (וגם בע"ה בביטול הרצון לעשות רצון קונו כנ"ל) ע"ז נמשך בחי' גילוי אור התענוג ושעשועי' העצמי' שבמצות בעוה"ב, ומאחר שישאל הן בחי' הממשיכים כשנק' א"ח בבירור דעה"ד כו' הרי הם נק' בחי' חתן משפיע וממשיך לגילוי אור התענוג ושעשועי' מן ההעלם דמקיף דתענוג ושעשועי' המלך בעצמו כו' שו"ש יעשה בגילוי מן ההעלם למחכה לו דוקא. וזה הי' ג"כ במ"ת ע"י שא' נעשה ונשמע שע"ז נמשך בחי' גילוי אור התענוג הפנימי בחכ' ורצון דתומ"צ כו' ב' הדברות בכחי' אר"י מלמעלה למטה כו'. וזהו שבברכה זו דאשר ברא שמדבר לע"ל כמ"ש מהרה ישמע כו' [אמר] משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה שהן כנ"י דהיינו הלכה אותיות הכלה שהוא אותיות דתושבע"פ מל' קרינו לה שעולה למעלה מבחי' שם מ"ה דחכ' דתורה כו' מטעם הנ"ל שבחי' המל', ע"י שלימות הבירורים דדייק ביגיעה לידע אמיתית הרצון ממשיך מהעלם דבעה"ר להיות גילוי התענוג והרצון דמצות שהוא מקיף דשעשועי' שבא לגילוי וכמ"ש אני תורתך שעשעתי כו'. ובוה יתורץ הקושיא הנ"ל בחידוש זה דיחוד חר"כ שלא הי' כמוהו במע"ב וגם במ"ת רק ע"י נעשה ונשמע שאז לא הי' רק בבחי' אר"י ולע"ל יהי' א"ח עט"ב וד"ל.

[י] אך עדיין י"ל מה שלפעמי' נק' התורה כלה מאורסה וישאל נק' חתן משפיע כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר בפי' ות"ת דתורה והוא מטעם הנ"ל בדבדוק מילין דחכמה דתושבע"פ ממשיכים לגילוי הרצה"ע שבתומ"מ כו', א"כ למה נק' הלכה כלה אחר שהוא בחי' משפיע ואיך אמר משמח חתן עם הכלה כו' דעכ"פ נק' בשם כלה בחי' מקבל. אמנם הענין הוא, דגם שישאל ממשיכים לגילוי התענוג הפשוט ע"י הדיוק במילין דחכמה כנ"ל, מ"מ בחי' הנוק' שנק' מקבל שהוא כלי קיבול לקבל בתוכו גילוי אור התענוג הפשוט משעשועים העצמי' שנמשך ע"י ישראל זהו התורה עצמה שנק' מאורסה לישראל, והוא שנק' כלה המקבל, והן ההלכות שבתושבע"פ שזהו אותיות הכלה כו', והיינו בדיוק מילין דחכמה עצמו דאע"פ שע"ז גורם המשכת התענוג ושעשועים דמקיפים לגילוי מ"מ מי הוא בחי' הכלי המקבל לגילוי אור התענוג הפשוט הנה הוא בא ומתלבש ומתגלה באותן הלכות שבתורה שנק'

הלכה אנתיות הכלה: פע"ח שער הנהגת הלימוד (ש"י) ד"ה גם העוסק בתורה. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' ק"א. לעיל ח"א ע' שטו. וש"נ.
אני תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע.
ישראל אשר בך אתפאר: ישעי' מט, ג.

מילין דחכ' שהן בחי' כלי ממש לקבל בתוכם לגילוי אור התענוג ורצה"ע שבמצות שהוא למעלה הרבה מטעם הכמוס, דגם שהחכמה מאין דכתר תמצא שאינו אלא טעם לרצה"ע, אבל עיי היגיעה רבה בביטול ושממון לידע איכות הרצה"ע נעש' היא עצמה בחי' כלי קיבול לקבל גילוי אור התענוג הפשוט שלמעלה מן הטעם הכמוס וגם ממקיפי' דשעשועי' כו', וזהו שקודם שמקבלים ההלכות לגילוי אור התענוג הוה נק' בתולות ועלמות כמ"ש ועלמות אין מספר שהן הלכות (ומשניות וברייתות נק' ס' מלכות ופ' פלגשים כו') שמקבלים מתושב"כ, אבל אחר שקיבלו ההלכות עיי העיון בדיוק במילין דחכמה ממקיפים דשעשועי' העצמי' הנ"ל נק' כלה והוא הלכה אותיות הכלה וישראל נק' חתן שהן הממשיכים לגילוי אור התענוג הפשוט הזה ממקורו בחכמה שבתורה בהלכות שנק' בתולות עיי העיון ודיוק שמדייקי' במילין דחכ' (ועכ"ז א' משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה שהיא התורה שנק' מאורסה לישראל כמשי"ת), וזהו שהתורה נק' ברית כמ"ש אלה דברי הברית כנ"ל, כי התורה נק' כלה מאורסה לישראל בחי' מקבל לאור התענוג דשעשועי המלך בעצמו הנ"ל עיי ישראל הממשיכים בה בעיון ודיוק במילין דחכ', וכמו שאין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי דוקא כך התורה נק' ברית שאינה כורתת ברית רק לישראל שעשאה כלי קיבול בהמשכת אור התענוג הפשוט הנ"ל, וזהו עוסק בתורה לשמה לשם התורה כו' (ומ"ש ישראל מתקשראן באורייתא זהו כשהתורה נק' חתן וכנ"ל כלה בחי' יחוד דו"ג מ"ה ובין מלמעלה למטה בבחי' אורי' דיחוד ת"ת ומל' שהוא תושב"כ ותושבע"פ כנ"ל והן סיר אותיות בתושב"כ שהן מקוריים לסיר נש"י כו', אבל בעלי' דשם בין בבחי' אריח למעלה מכתר דחכ' דתומ"צ נהפוך הוא שישראל נק' משפיע לתורה שהן ההלכות שנק' עלמות שאין להם מספר כמו נש"י למעלה מבחי' יח"ע דחריב אינם במספר סיר כמ"ש והי' מספר בני' כחול כו' שמספר סיר הוא רק כו' מדות דד"א מחריב כו' וכן המל' כו' דמתניתין מלכתא כו' אבל לעלמות אין מספר מטעם הנ"ל וד"ל) וזהו שעיי ישראל שממשיכים למקיפים דשעשועי המלך שאינו במספר חלקים עיי יולידו נשמות חדשות לעיל בלי מספר, שאין תולדה במספר באה רק מיחוד דכר ונוק', אבל לעיל יהי' בחי' הנוק' למעלה מן הדכר כו' והן הלכות שיקבלו מבחי' מקיף דעצמות התענוג הפשוט כו' (והוא מדריגה הב' דעוה"ב הנ"ל שילכו מחיל כו' שלמעלה מחיי העוה"ב בתענוג הגלוי שבא במספר מדריגות כש"י עולמות כו' ולכך נק' פרס שאינו רק חלק א' קטן מעצמות השעשועי' דבחי' המקיפים כו' כנ"ל וד"ל).

ועלמות אין מספר . . . ס' מלכו' ופ' פלגשים: שהי"ו, ח וראה שהשיר עה"פ. במדבר פ"ח, כא. זחיג

רטו, א.

אלה דברי הברית . . . שאין האשה כורתת ברית: ע"פ תבוא כח, סט. סנהד' כח, ב.

ישראל מתקשראן באורייתא: ראה זחיג עג, א.

והי' מספר בני' . . . דמתניתין מלכתא: הושע ב, א. ביצה כח, ב.

אך עכ"ו אומרים משמח חתן עם הכלה, דאע"פ שישראל נק' חתן משפיע וממשיך לאור התענוג הפשוט הנ"ל לתורה שנק' כלה, מ"מ שמחת החתן באה עם הכלה בשביל הכלה דוקא שבעבור הכלה משמח גם לחתן כו'. והענין הוא דגם שע"י העיון ודיוק דנש"י בהלכות נמשך מקיף דשעשועי הנ"ל, מ"מ אם לא החכמה בתורה שבהלכות אלה לא הי' בחי' בית קיבול לקבל אור התענוג העצמות הזה ולא הי' נמשך כלל למטה רק בשביל הכלה שנק' מקבל (ולא ישראל לפי שהיתה התורה אצלו שעשועי קודם שישראל עלו במח' כמ"ש בשביל התורה שנק' ראשית כו' רק שלא הי' שלימות ניכר בעונג זה עד שבא התורה בעה"ד בסוף מעשה לתקן דבר המקולקל כו' שזה עלה במח"ת להשלים התענוג ושעשועי שהי' תחלה וכמ"ש בדרוש בתורה ציוה לנו באורך), וע"כ כל עיקר התעוררות שמתעורר ממקיף דשעשועי להאיר בגילוי שנק' שמחה זהו בשביל הכלה שנק' מקבל בסוף מעשה דנעוץ תחילתן בסופן דוקא, וזהו שנק' הלכה מלשון הליכה כמו הליכות עולם לו כו', וע"כ השונה הלכות גם בלא דיוק הוא בן עוה"ב לפי שזהו הכלי קבלה לגילוי התענוג הפשוט כו', וע"כ גם שמחת חתן שהן ישראל המשפיעים בתורה לא באה רק בעבור שמחת הכלה וכמ"ש א"ח עט"ב נקבה תסובב גבר כו'. וזהו שבעוה"ב שנק' ארץ החיים העליוני' ארץ חפץ כו' וישראל נק' צדיקי' ירשו ארץ ע"י העיון בתורה ומעשה המצות שנק' בשם חר"כ עכ"פ רק שהכלה עיקר כו', אבל למעלה מחיי העוה"ב אין שם בחי' משפיע כלל אדרבה המשפיעים נעשו בחי' מקבלים, והן נשמות הצדיקים שילכו מחיל כו' לקבל ממקיפי' דשעשועי' העצמי' כמו שהוא בבחי' א"ס ממש, והוא מדריגה הב' דעוה"ב שת"ח אין להם מנוחה כו' שהן נשמות שעסקו בעמל תורה שמשפיע ומקבל יחדיו יעלו לקבל וכן כאשר התורה נק' חתן וישראל כלה שם שניהם שוין להיותו למעלה מבחי' דו"נ כו', וזהו מ"ד דשמים וארץ כא' נבראו כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

[יא] והנה יש עוד בחי' ומדריגה שנית בתורה והוא מצות קריאת התורה בדיבור בפה דוקא, כמ"ש ודברת בם כו' וכן לא ימוש מפ"ך למען תהי' תורת ה' בפ"ך וכן ואשים דברי בפ"ך כו', וכת"י כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם שזה למוציא דבר ה' בפה כמא' חיים הם למוציאיהם בפה דוקא, ובמצוה זו יש יתרון מעלה ממצות עיון והגיון בתורה במח' לבד שע"ז א' והגית בו יומם כו' וכן בתורתו יהגה כו' אע"פ שע"ז א' למחכה לו למאן דדייק כו' כנ"ל, כי הנה מצות העיון והגיון במח' לדייק במילין דחכמה הנה ודאי יש

וכמ"ש בדרוש בתורה ציוה לנו באורך: ראה לעיל סוף את ז', ובהמ"מ שם.

הליכות עולם לו: חכוק ג. ה.

ודברת בם . . . לא ימוש . . . למען תהי' . . . ואשים דברי: ואתחנן ו, ז. יהושע א, ח. בא יג, ט. ישעי' נא, טו.

כי על כל מוצא . . . חיים הם למוציאיהם בפה: עקב ח, ג. משלי ח, כב. עירובין נד, א.

מצות עיון והגיון . . . והגית בו . . . בתורתו יהגה: יהושע שם. תהלים א, ב. ראה לעיל ד"ה משמח חר"כ

(קרוב לסופו). וש"נ.

בו מעלה יתירה שהוא העיקר במצות ת"ת בכללות שהוא לידע ולהשיג עומק טעמי ההלכות וטעמי המקראות שבכתב ושבע"פ להשיגם על בוריים בכדי שיבא על אמיתית הדין וההלכה שהוא אמיתית נקודת רצה"ע שבמצות בכל פרטי לענין מעשה דוקא, כנ"ל שיש בזה ב' דברים, א' מצות ידיעת התורה לאמיתת הדין וההלכה בכל מצוה ומצוה בכל פרטי, והב' ענין המעשה לקיים רצה"ע האמיתי כמו שהוא ומלבד ענין ההעלאה וביטול המציאות בכל מיצוי הנפש לחכות להשגות הרצה"ע איך הוא שבזה מגיע לבעה"ר שיומשך ממנו אופן הרצון כמו שהוא באמיתתו כנ"ל. וע"כ בתושב"ע דוקא עיקר גילוי רצה"ע למעשה שאין כל אלה בתושב"כ שלא ידע ממנה ידיעת דיני התורה בכל פרטי ולא טעמי הדינים לאמיתתן רק מצות קריאה לבד שקורא לאותיות וצירופים שבתושב"כ בדבור בפה שלא נודע מהם כלל אמיתית רצה"ע כלל, וגם בקורא בתושב"ע דברים כהווייתן בלי דיוק ועיון כלל לא ישיג לעומק הטעם ולא ידע אמיתי הרצה"ע וגם לא ידע לענין מעשה כלום, כמו בפ' ציצית ותפילין לא ידע בקריאתה איך לעשות ציצית ותפילין כלל כו'. אך עכ"ז יש מעלה יתירה במצות קריאה בתורה שבכתב ובע"פ במה שבקריאה זו הוא ממשיך ומגלה לדבר ה' שיוצא כמו שהוא למעלה מפי ה' ממש כמ"ש ואשים דברי בפיך כו', כמו במ"ת שיצא לגילוי דבר ה' ב' הדברות ודבריו חיים וקיימים, שכך הוא גם עתה בכל מי שיושב וקורא מקרא ושונה משנה שה' קורא ושונה כנגדו כו' כי דבר ה' הוא מדבר ואין זה דברי עצמו כלל כמו תען לשוני אמרתך כו' כעונה אחר הקורא כו', וא"כ הרי בקריאה זו ממשיך גילוי אא"ס שהוא בעל הרצון העליון שבמצות התורה מאחר שהוא עצמו מדבר דבר הלכה זו או מקרא זה ונק' מוצא פי ה' ממש כנ"ל, א"כ יש בדיבור זה מפנימי ועצמות התענוג ושעשועים שבעצמות ממש שלמעלה מעונג ושעשועים שנמשך ע"י העלאה דדיוק ועיון במילין דחכ' בסוף מעשה שעלה במחשבה תחילה שאין זה שעשועי העצמי ממש, וכמו עד"מ אדם ששמח בנפשו בפנימי התענוג העצמי במה שלומד וקורא בד"ת שזהו שמחה העצמי דבחי' יחידה שמתענג בעצמו בשפע זו שממשיך בגילוי הדיבור, וז"ש כי על כל כו' יחי' האדם וד"ל (וזהו למעלה גם מבחי' מקיף דשעשועי הנ"ל בענין דיוק במילין דחכ' שאינו רק מקיף דעונג ורצה"ע דתומ"צ לבד שלמעלה מגילוי השעשועי שבתורה כו', אבל שמחה ועונג עצמי זה שבהשפעה הבאה בגילוי בדיבור בתורה הוא בתענוג ושעשועי העצמי ממש שלמעלה ג"כ משעשועי המלך בעצמו, כמשל שמחה ותענוג דמשפיע שפע החכמה בדבור שגדול הוא מעונג שמצד עצמו (ולמעלה גם מעונג שבחכ' זו בפרט כו'), וכמו שהי' במ"ת שא' ביום חתונתו כו' שנמשך משעשועי העצמי בשפע זו בדיבור בתורה (וז"ש כי על כל כו' יחי' האדם העליון, לפי שמהבל הדבור נעשה אר"מ דאר"ח

שה' קורא ושונה כנגדו . . . תען לשוני: תדאיר ריש פי"ח. תהלים קיט, קעב.

שמהבל הדבור נעשה אר"ח . . . כמ"ש במ"א: ראה פעי"ח שער ספ"ה ע ספ"ג. לעיל ח"א ע' קעה. וש"נ.

שלמעלה מתענוג דא"י כמ"ש במ"א, ואע"פ שבתושבע"פ נודע עיקר נקודת רצה"ע לאמיתתו ולמעשה משא"כ בתושב"כ כנ"ל, זהו לגבי המקבלים לבד אבל לגבי המשפיע שהוא דבר ה' שמדבר בעצמן לפניו נגלה כל מה שברצון זה לאמיתתו ועומק הטעם וסוד הדבר וגם מה שצריך לבא למעשה בבחי' הביוררים בסוף מעשה כמו משה ידבר כו' תורה צויה לנו משה שהוא ח"ת שבתושבע"פ דהיינו שנותן כח לח"ת לדייק במילין כו'.

ונמצא שבחי' קריאה זו באותיות וצירופי' שבתורה כמו לקרות בתנ"ך וגם במשנה בהלכות דברים כהוייתן בלא דיוק הרי ממשיכי' גילוי אור העצמו' דא"ס ממש באותיות הללו שקורא ושונה כו' שהוא ית' קורא ושונה אותיות הללו ממש כמו במ"ת שא' וידבר אלקי' כו', והי' בחי' המשכה והשפעה דבחי' דכר שזהו מאור העצמו' דא"ס בשעשועי' ותענוג הפשוט שנמשך בשפע זו כנ"ל, ואותיות התורה הללו שבהן נגלה השפעה זו נק' בחי' מקבל שמקבל גילוי האור הזה דא"ס כאשר קורא אותן ונמשכו באותיות הללו. וזהו שאותיות התורה נק' שמותיו של הקדב"ה והקורא באותיות התורה הרי קורא בשמותיו של הקב"ה דהיינו שבקריאה זו קורא להקב"ה בשמותיו שיומשך באותיות התורה הללו. וז"ש קרוב ה' לכל קוראיו (שזהו הקריאה בשמותיו המיוחדי' אליו כשם הוי' ואלקי' כמו בקריאה בתפלה וכה"ג) לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה שהן שמותיו העצמי' שבקריאתו אותם קורא וממשיך לעצמות אוא"ס שיתגלה בתוך אותיות הללו שנק' אמת והוא במה יושב ה' וקורא ושונה כנגדו כנ"ל, וזהו פי' באמת בתוך האמת דתורה, שזהו למעלה מקריאה בתפלה כמ"ש בזהר ע"פ השמיעני את קולך כי קולך ערב זהו קלא דאורייתא כו', וזהו כמשל הקורא את המלך שיפנה אליו בעצמו' פנימיותו כמו שהוא לאמיתתו במקומו שאז יקראנו בשמותיו העצמי' שהוא עצמו נמשך בהם תמיד (וכמ"ש במ"א במ"ש למען אחי וריעי כו' שעיי קריאת התורה נק' ישראל אחים וריעים להקדב"ה כאחים שיושבים יחד וקורים ושונים כו'), ולא יוכל להמשיך לעצמו' אוא"ס ממש כ"א ע"י קריאה זו ולא ע"י העיון ודיוק באותיות התורה במח' לבד שאינו מגיע להעצמות דא"ס ממש רק

משה ידבר .. תורה צויה: יתרו יט, יט. ברכה לג, ד.

וידבר אלקי' יתרו כ, א.

שאותיות התורה נק' שמותיו של הקדב"ה: ראה זחי"ב ככד, א. רמב"ן עה"ת בהקדמה.

קרוב ה' לכל קוראיו .. ואין אמת אלא תורה: תהלים קמה, יח. ראה ברכות ה, כ. ירושלמי ר"ה פ"ג

ה"ה.

בזהר ע"פ השמיעני .. קלא דאורייתא: שה"ש ב, יד. ראה זחי"א עו, א. זחי"ג סא, א. ריג, א. וראה ד"ה

השמיעני בסה"מ תקס"ג ח"א ע' צט.

במ"א במ"ש למען אחי וריעי: תהלים ככב, ט. וראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' קכח ואילך. וע' תפז ואילך

[ומקבילו באוה"ת שה"ש כרך ב' ריש ע' תרפ]. ס' מאמרי אדהאמי"צ בראשית ע' שמה, ובהנסמן כהמי"מ שם.

לבחי' התענוג הנעלם שברצון וחכמה דתורה לבד כו' כנ"ל וד"ל. (וזהו כי לא על הלחם דתורה לבד שהוא מצד מקור החכ' דתו' יחי' האדם כמו במצות עיון דתורה כיא על כל מוצא פי ה' בדיבור וקריאה דאותיות התו' דוקא יחי' האדם כו').

[יב] וזהו ענין הברכה הקודמת דשמח תשמח כו' שמסיים משמח חריב ולא אמר עם הכלה שאין הכלה עיקר אלא החתן, דהיינו שאין שמחת החתן באה משמחת הכלה כנ"ל אלא שמחת הכלה באה משמחת חתן דוקא, כי הרי בקריאה זו שמח בהמשכת גילוי אור עצמות איס שמתגלה בדיבור וקריאה זו כנ"ל במה שמשפיע באותיות הדבור הללו, וזהו שמחת חתן שמשפיע וממשיך לאותיו התורה, כענין ר"ש שא' חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי לשמח הנפש בקריאה זו כענין ונשמח בד"ת כו' כי הם חיינו כו', ונמצא הדבור הוא המשפיע והכלה הן אותיות התורה עצמן שמקבלים השפע דאוי"ס ע"י הדיבור הזה שמדבר וקורא כו', וזהו משמח חתן שהקב"ה הוא המשמח את החתן שהוא המדבר וקורא בתורה. וזהו שמח תשמח ריעים האהובים שהן החריב דתורה וישראל שממשיכים בתורה ע"י הדבור (וכן כשישראל נק' כלה שמקבלים מאותיות התורה בדיבור זה להחיות נשמתם כמ"ש כי הוא חייך כו' וכן על כל מוצא פי ה' יחי' האדם שהן נש"י שמתקשראן באורייתא כו'. וד"ש כיא בתורת ה' חפצו מעיקרא כי עביד אינש אדעת' דנפשי' להחיות ולתקן נשמתו באותיות התורה שכל א' יש לו אות א' בתורה, ואח"כ ובתורתו יהגה כו' להמשיך או"ס באותיות התורה שהתורה נק' כלה לקבל מצמות או"ס ע"י העיון והגיון שנק' דיוק במילין דחכ' כנ"ל שנעש' בית קיבול לגילוי איס כנ"ל. וזהו ובתורתו יהגה שעוסק בתורה לשמה לשם התורה ונק' תורתו לפי שמדייק בה בעיון נק' על שמו, אבל ע"י הקריאה בדבור נק' תורת הוי' כמ"ש למען תהי' תורת הוי' בפ"ך שזהו מה שממשיך שם הוי' באותיות התורה כנ"ל במ"ש אשר יקראוהו באמת דתורה כו', ובזה יש יתרון מעלה לדיוק דתורה שנק' התורה כלה שהיא עיקר ושמחתה קודמת בקבלתה מאור איס וממנה נמשך שמחת חתן שהוא הנשמה הלומד ומעיין כנ"ל מפני שסוף מעשה עלה במח"ת, משא"כ בדבור שמחת חתן קודם לשמחת כלה, וזהו וי"ו דוכלה וי"ו זה הוא המשכת השמחה מן החתן שהוא הקורא ושונה לכלה שהן אותיות התורה עצמן מאחר שבקריאה זו הוא ממשיך לאור איס בתורה כנ"ל (וזהו בבחי' אר"י, ובעיון דתורה הוא בחי' אר"ח כנ"ל וד"ל).

כי לא על הלחם: עקב ח, ג.

ריש [רב ששת] שא' חדאי נפשאי: פסחים סח, ב.

כי הוא חייך: ע"פ משלי ד, יג: כי היא חייך. וראה לעיל ח"א ריש ע' רפח, ובהמ"מ שם.

מעיקרא כי עביד אינש: פסחים שם.

למען תהי' תורת ה' בפ"ך: בא יג, ט.

[יג] ובכל זה יובן מ"ש שערך כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד, וקאי בכנ"י כאשר לומדים וקוראים בתורה בדיבור או בעיון ודיוק במילין דחכמה כנ"ל שהוא ב' אופנים דארי ואריח כנ"ל שאז ממשיכים לעצמות אא"ס באותיות התורה ביחוד פנימי כיחוד דח"כ כו', ע"ז א' שערך כעדר העזים כו'. ותחלה י"ל מהו ענין הר הגלעד. דהנה גלעד זהו שא' לבן ליעקב עד הגל הזה כו' ועדה המצבה כו' נק' גל עד שהגל הזה הוא עד להבדל והפסק שנעשה ביניהם אם אני לא אעבור אליך כו'. ולמעלה הנה זהו בחי' הפרסא המפסיק בין עצמות המאציל לעולם האצי, שזהו שרש בחי' יעקב ולבן למעלה, דיעקב הוא בעל עולם האצי, עולם התיקון שהוא שם מ"ה דחכמה, וזהו י"ד עקב שבחכמה אתברירו שהוא בחי' בירורים בחי' התכללות דאורות וכלים כו', כמ"ש במ"א בענין עובדא דמקלות אשר פצל כו' ויפרוץ האיש מאד כו', ובחי' לבן העליון הוא בחי' לובן דרב חסד הפשוט העליון שהוא בחי' התענוג הפשוט שנק' פנימי ע"י בחי' כתר שבכתר שלמעלה ממקור התחלקות הקוין דאצי, דזהו מבחי' האחרונה שבעצמו א"ס שנמשך משעשועי' העצמי' שלמעלה מהיות גם מקור לחכ' וכמ"ש והחכמה מאין תמצא בדרך דילוג גדול ע"י צמצום דבחי' מזל ונוצר כו' שנמשך ממותרי ח"ס חכמה שבכתר לכד כו', ויש בחי' פרסא המפסקת בין עצמות המאציל לנאצלים (וכמ"ש בזהר שז"ש והבדילה הפרכת כו' פרכת פרסא בין קה"ק שהוא בחי' כשב"כ ובין קדש דחכמה דאצי שמאין תמצא ע"י צמצום דמזל הח' ונוצר כו', (והוא כמו בחי' קרומא דאירא שמפסיק בין עצם הגלגלת להמוחין דח"ב כו' כקרום העליון שבאדם שמכסה על המוחין כו' שמתצמצם בו ההארה להיות מקור למוחין דח"ב כמ"ש במ"א) כמו שאין ערך כלל וכלל לבחי' עונג המצומצם בשכל לגבי העונג הנעלם העצמי שבעצמות הנפש כמ"ש במ"א).

שערך כעדר העזים: שה"ש ד, א.

עד הגל הזה . . אעבור אליך: ע"פ ויצא לא, נב.

י"ד עקב: ע"ה שער סדר אצי" (ש"ג) ספ"ב. ובכ"מ.

שבחכמה אתברירו: ראה זחי"ב רנד, סעי"ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רצה, ושם נסמך בארוכה לכמה מקומות.

במ"א בענין עובדא דמקלות אשר פצל . . ויפרוץ האיש מאד: ויצא ל, לז"ח. מג. ראה זחי"א קסב, א.

שערי תשובה ס, א ואילך. תר"ח וישלח לט, ג ואילך.

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

וכמ"ש בזהר שז"ש והבדילה הפרכת . . קרומא דאירא: תרומה כו, לג. וראה זחי"ג קכה, ב: בחללא דגולגלתא דאירא דחכמתא עלאה סתימאה כו'. זחי"ב קס"ה ורמ"ז שם. וראה בכ"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"ב ר"ע תשסט. במדבר ח"ב ע' תקלכ. ח"ג ע' אירו וע' אירכא. דברים ח"א ע' קס. [ובהמ"מ שנסמנו במקומות אלו].

כמו שאין ערוך . . עונג המצומצם . . לגבי . . שבעצמות הנפש כמ"ש במ"א: ראה לעיל ח"א ע' קצח

ואילך.

והנה בחי' הפרסא המפסקת הזאת נק' גל עד שהוא כמו גל אבנים ממש שעשה לבן להפסיק מחיצה כו'. והענין הוא כידוע שהאותיות נק' אבנים להיותם בחי' דומם בלי התפשטות כלל, ואמנם אותיות הדיבור גם שהן בחי' דומם מ"מ יוכל להאיר על ידן כל אור ושפע דחכמה שבמוח ומדות שבלב וכה"ג להיותם מסודרים בסדר וצירופים מכוונים ע"פ אופן השכל שיוכל להתלבש בהן שכל וחכ', אבל כאשר האותיות בלתי מסודרים ואין הפסק בין אות לאות כלל אזי האותיות מצד עצמן הם בחי' דבר מפסיק ומבדיל שמעלים לאור הגנוז בהן, כמו אותיות דחלומות שבלתי מסודרים או כאותיות הקמיעות שנעלם בהן השכל או הסוד כו'. וכך הוא בחי' הפרסא המפסקת הנ"ל שנק' גל עד גל אבנים שאין סדר והפסק כלל בין אבן לאבן, כאבני הבנין שמונחים זה עג"ז טרם שמסדרם לבנין (ומ"ש בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים זהו כשמסדרם בצירופים שהן ק"ך צירופי' כו'), וכמו"כ אריגת הבגד שארובה בחוטים ועג"ז שאין חלל הפסק ביניהם כלל לא יוכל האור להאיר על ידו כיא ע"י שינוי המהות בבחי' הארה דהארה מצומצמת שדוחק ועובר בין דקות הנקבים שבאריגה, וכן בגל אבנים עובר בצמצום במקומות מיוחדים כו', כבקיעת אור השמש בענן או בעלות השחר שיצא השמש ויבקע ברקיע כו' וכה"ג שזהו נק' בקיעת האור דרך מסך כידוע, וכך הוא בגל האבנים המפסיק בדרך פרסא בין עצמות המאציל לנאצלים כנ"ל וכמ"ש והבדילה הפרכת כו' והיינו בין בחי' לובן העליון דתענוג הפשוט ליעקב בעל עולם האצ"י אי אפשר שיאיר האור דעצמות המאציל כמו שהוא בבחי' א"ס ממש בעולם האצ"י כיא ע"י צמצום ודילוג הערך מאד רק בבחי' הארה דהארה לבד, והוא מפני בחי' המסך המפסיק הזה שנק' גל עד (וכמו בחי' קרומא דאורא המפסיק כנ"ל), וכמ"ש אם אני לא אעבור אליך כו' גם באתעדל"ע שמצד עצמות המאציל כו' ואם אתה לא תעבור אלינו באתעדל"ת מאצ"י בהעלאה וביטול כו' רק ע"י בחי' בקיעה שבוקע האור דעצמות התענוג הפשוט באור החכ' שמאין תמצא בדרך דילוג גדול והוא במזל ונוצר כו' בבחי' הארה דהארה לבד, כמו בנקבים הדקים שבאריגת המסך ובחללים קטנים שבגל אבנים וכבקיעת השמש ברקיע וכה"ג, וכן יוכל לעלות האור דאצ"י למעלה ע"י בקיעה מלמטה למעלה שז"ש אך יצא יצא יעקב אותיות יבקע וכמו אז יבקע כשחר כו' וכמו בקיעת האור דרך בחי' קרום המפסיק בין הגלגלתא והמוחין כו' (כמו שיכולים נשמות דבריאה לעלות באצ"י ומאצ"י לבריאה כו' בגילוי הנבואה ורוה"ק וגילוי שכינה כו' אע"פ שמסך מפסיק בין אצ"י לבריאה כמו שמסך שנק' פרסא מפסיק בין קודש לקדה"ק בין החכ' להכתר כו').

בס"י ה' אבנים: ס' יצירה פ"ד מ"ב.

אך יצא יעקב אותיות יבקע וכמו אז יבקע: תולדות כו', ל. ישעי' נח, ח. וראה בהנסמן לעיל סוף המאמר הקודם. וש"נ.

אך הנה ג"ז הצמצום הגדול שבוקע ומאיר דרך המסך מעצמות המאציל ומאצי' לבריאה כו' זהו בא ג"כ במדה ושיעור קצוב ע"פ מאמר קו המדה שנק' משחתא כו' שמודר כל מדידה וקצבה באור ושפע הנמשך מעצמות המאציל לאצילות (וכך עד רום המעלות גם מעצמות א"ס בא"ק ע"י צמצום דקו"ח שנק' קו המדה בכללות) וכמו מי מדד בשעלו מים בחי' מים עליונים שמעל לרקיע המפסיק כמ"ש יהי רקיע בתוך המים כו' כידוע בענין אמ"ר אור מים רקיע כו', והוא בחי' חכ' הקדומה שלפני ההשתל' שנמשך במדה לאבי"ע כו' (וכמו"כ ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים עליונים והארץ היתה כו' ויאמר אלקים יהי אור בדרך בקיעה מבחי' ההעלם וצמצום דחושך סתרו כו'), דאם לא כל המדה הזה לא הי' קיום למציאות ההשתל' דאבי"ע מעצמות המאציל שהיו מתבטלי' ממציאותם לגמרי.

ואמנם כ"ז מה שאינו נמשך מבחי' לבן העליון רק ע"י מחיצה דגל עד הנ"ל, זהו רק לפי אופן הרצון הקדום באופן וסדר ההשתלשלות דאבי"ע שכבר קדם בעצמות המאציל שיהי' ע"פ מדה המצומצמת הזאת כו' שכאופן זה יהי' המשכה התמידי' מהעלם עצמות המאציל לנאצלים וא"א שיומשך משם ביתר מכפי המדה הזאת כו', וכמו והחכ' מאין תמצא בדרך דילוג במזל ושערה מצומצמת בלבד כו', אבל הנה מלמעלה מסדר ואופן ההשתלשלות שעלה ברצה"ק יוכל להיות בחי' המשכה והשפעה מעצמות התענוג הפשוט שבעצמו' הא"ס כמו שהוא ביתר הרבה מכפי מדה זו דקו המדה, כי קמ" לא יסתיר ויעלים המסך הנק' פרסא כו' ויכול להאיר אור עצמותו כמו שהוא ממש גם ע"י הסתר המסך הזה ולא יסתיר כלל וכלל כמו שלא הי' בחי' צמצום והסתר כלל וכלל והי' מאיר אורו להדיא שלא ע"י צמצום דשערות בלי שינוי המהות כלל (כמו שיהי' בעוה"ב שא' ולא יכנף עוד מוריך כו' וכן הנה אלקינו זה ממש כו') כך גם שהמסך מפסיק בוקע אורו להדיא על ידו דוקא ונק' לבוש של אור המאיר אור העצמות ולא לבוש המסתיר כלל, אדרכה האור דעצמות א"ס ממש נמשך ובא להדיא בתוס' הבהקת האור כמו שהוא בעצם ממש על ידי לבוש זה, והוא לבוש דתורה אור כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' וד"ל.

[יד] וביאור הענין הנה ידוע שיש הפרש גדול בין הרצון ותענוג להשתלשלות העולמות שהוא רק בבחי' החיצוני' אע"פ שחפץ

מאמר קו המדה שנק' משחתא: ראה זח"א טו, א. ית, ב. זח"ב רלג, א. תקוני זחר ת"ה בתחילתו. וראה ביאורו"ו לאדהאמ"צ נו, ד.

מי מדד . . יהי רקיע: ישעי' מ, יב. בראשית א, ו.

כידוע בענין אמ"ר אור מים רקיע: ראה לעיל ד"ה שמח תשמח (השני) אות י"ד. וש"נ. זח"ב קסז, א ואילך. ס' הערכים: חב"ד כרך ג' ע' תא ואילך.

ורוח אלקי' . . והארץ היתה . . ויאמר אלקים: ע"פ בראשית א, כ"ג.

ולא יכנף . . הנה אלקינו . . עוטה אור כשלמה: ישעי' ל, כ. כה, ט. תהלים קד, ב.

חסד הוא בעצמות אין זה מבחי' פנימי' עצמותו כמו שהוא ממש, ובין הרצון ותענוג העצמי שבתור"מ שהם עצם פנימי' רצונו וחכמתו כו' שכל עצמותו ממש כמו שהוא לאמיתתו מלוכש בהן, ולזאת גם שהרצה"ע דתו"מ בא ג"כ בבחי' אותיות וצמצומים בשיעור ומדה אין זה בחי' צמצום והסתר כלל, אדרבה בחי' אותיות הללו הם המגלים כל פנימית עצמותו שבהן ועל ידן יאיר אור עצמותו ממש לפי שהן בחי' אותיות עצמי' כמו שמותיו העצמי' או לבוש שמאיר אור העצמות על ידו, משא"כ בחי' אותיות וצמצומים שנמשך על ידן הרצון וחכי' למעי"ב הן בחי' הסתר וצמצום גמור (כמו בריש הורמנא כו' גליף גליפו בטה"ע שהן אותיות המצמצמים עצמות האור דאיס שיוכל לבא בהשתלשלות דקריח להאציל ע"ס כו' לאחזאה לאתנהגא בהון עלמין כו', וכן מעילה לעילה הכל נמשך ע"י הצמצום והסתר דאותיות שבעליון, כמו המשכת החכ' דאצי' מאין דכתר ע"י מזל ונוצר כו' ע"י הצמצום דפרסא שמפסיק בין כתר לחכמה (שנק' קרומא דאורא כנ"ל), וכן מחכמה לבינה שהוא ג"כ מאין ליש ע"י צמצום כו', כידוע הכלל דבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון כו', וכן מאצי' לבריאה ומבריאה ליצי' עד צמצום האחרון יותר דמל' דעשי' כו', אך הנה בהשתלשלות דתומ"צ אע"פ שירד האור ג"כ מעילה לעילה מעצמות איס באבי"ע עד תורה דעשי' הנגלית לנו באותיות גשמי' ומעשה גשמי' אין בכ"ז שום צמצום והסתר כלל מכמו שהתורה הי' כלולה במהו"ע ית' ממש שהוא עצמו' ופנימי' רצונו וחכמתו ממש כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועי' עצמי' אע"פ שירדה באותיות או בלבושים אין זה צמצום כלל אדרבה הן המגלים עצמות אורו, כמו במ"ת דכתי' וידבר אלקים כו' הרי הי' כל עצמות התענוג והרצון שבעצמיות פנימיותו ממש מאיר באותיות הללו בלי שום לבוש והעלם וצמצום כלל וכלל כמ"ש באור פניך ממש נתת לנו כו', לפי שחכמת התו' חכ' הפנימי' ורצון ותענוג העצמי יאיר באור פנימי' ועצמי' גם בהיותו מדבר באותיו' או מתלבש בלבוש נקי לבוש של אור ממש כנ"ל, וכן עכשיו כל מי שקורא ושונה בדבר ה' קורא וממשיך לבחי' פנימי' ועצמות דאיס שהוא עצמו כמו שהוא קורא ושונה כנגדו כו' כמו במ"ת שא' אנכי כו' בלי שום העלם וצמצום כלל, וזהו במצות קריאת התורה שנמשך האור דעצמות איס בד"ת מלמעלה למטה בגילוי אור דרך האותיות או הפרסא באין לבוש מסתיר, כי החכ' דתורה שמאין תמצא אינה באה בדרך דילוג וצמצום (אעפ"י שא' הכל תלוי כמזל אפי' ס"ת שבהיכל) אלא אדרבה כמו שהוא במקורה ממש באה מאין ליש באותיות

בריש הורמנא כו' גליף גליפו: זח"א טו, א.

לאחזאה לאתנהגא בהון עלמין: ע"ס תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

כידוע הכלל דבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון: ע"ה שער עקודים (שי"ו) פ"ב. שער דרושי אבי"ע

(שמ"ב) פ"א.

הכל תלוי במזל: זח"א קלד, א. וראה לעיל ח"א ע' לג. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' קכו (ובהמ"מ).

מאמרי אדהמ"צ דברים ח"א ע' רכט (ובהמ"מ).

הללו כו', וכן מאצי' לבריאה בגעה"ע שלומדים התורה בדיבור ע"י אותיות התורה הנגלית לנו כו' שקורא בשמותיו העצמי' ממש כנ"ל במ"ש יקראוהו כאמת כו', וכמ"כ במצות עיון והגיון דדיוק בחכ' דתורה ע"י ביטול והעלא' מיש לאין ממש ביגיעה רבה כנ"ל ממשיך מהעלם דהעלם דעצמות המאציל שיבא לגילוי דהיינו מעצמות אור התענוג הפשוט דחכ' דתורה"ק שנק' משל הקדמוני כו', שז"ש יעשה למחכה לו בבחי' עדן דעוה"ב שהוא מאיר מפנימ' העצמות בלי לבוש והעלם כלל כמ"ש ולא יכנף עוד כו' והיו עיניך רואות כו', וגם שירד אור דתורה בלבוש ומשל, הכל בא לגילוי מעצמותו ממש המלוכב בלבוש של אור הזה כו' (כמ"ש בתורתו של ר"מ ה"י כתוב כתנות אור בא' כי כל הדיוק במילין דחכ' הוא לברר ולתקן לעה"ד שיהפך מחושך והעלם דתוהו לאור בבחי' אריח שהוא מחשמל העליון יהי' לבוש של אור דוקא כנ"ל וד"ל).

(ו)נמצא שעי' עסק התורה בכ' אופנים דמצות קריאה בדיבור ומצות עיון ודיוק הנ"ל נמשך כל בחי' עצמות אא"ס באותיות התושב"כ ובהלכות דתושבע"פ כשקורא ושונה כמו שהוא בלי לבוש וצמצום כלל ולא דרך בקיעת האור במסך ופרסא הנ"ל בבחי' הארה דהארה לבד אלא אדרבה בא האור להדיא בגילוי גמור כמו שהוא בעצם בין מלמעלה למטה בבחי' ארי' בקריאה בדיבור שמאיר בלבוש של אור וכן בצמצום דאותיות הרי אותיות הללו הם המגלים האור היפך הצמצום (ועד"מ הקרום העליון המפסיק בין הגולגולת והמוחין שיומשך ממקור השכל הנעלם בגילוי גמור דרך הקרום דוקא בבחי' ארי' כחכם גדול שנמשך החכ' מאין ליש בלי העלם וצמצום כלל, וכן ביגיעת המוח בדיוק שעומד ומתעכב על הדבר בביטול ושממון בבחי' אין כנ"ל שעובר דרך הקרום בהעלאה מלמטה למעלה בבחי' אריח כמו קשי ההבנה שממשיך ממקור השכל הנעלם לגילוי גמור, ואין זה נק' בקיעה אלא גילוי העצמו' באמצעות הלבוש הזך ובהיר כו', וכן בענין צמצום השערות הרי בא בגילוי המשכה עצמי' בלי צמצום והסתר כלל ממקור המוחין דוקא (כמשי"ת).

[טו] וזהו שערך כעדר העיזים שגלשו מהר הגלעד, פי' שערך הן הלכות דתושבע"פ מלי' קרינן לה שכל הלכה והלכה יש לה שרש המשכה מיוחדת כמו כל שעה שיש לה גומא מיוחדת ונק' נימין דמטרוניתא כו', כידוע בענין סלסלה ותרוממך שסלסול זה הוא לברר וללבן ההלכות שלא יקשה ויבלבלו בדיבוק אלא כל א' על מקומו וכמו ורמינהו ומתרחץ לא קשי'

בתורתו של ר"מ ה"י כתוב כתנות אור בא': ראה ביר פ"כ, יב. נח"א לו, ב. לעיל ח"א ע' טו, ובהמ"מ שם.

נימין דמטרוניתא כו' כידוע בענין סלסלה ותרוממך: משלי ד, ח. וראה לקו"ת שה"ש ו, ג"ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תקכו. ויקרא ע' נג. קו. קטו. דברים ח"ב ס"ע תתקלד. להלן סודיה לה"ע שמחת חור"ב (השני).

כו' שאז מתגלה עיקר עצם פנימי' רצה"ע למעשה בהלכה כרורה בכל פרט ופרט, שעי"ז דוקא תרוממך למעלה מן החכ' שהוא בבחי' פנימי' והכתר והוא פנימי' התענוג הפשוט שבמצות שנק' י"ג חירותא דגלגלתא שהוא מקום פנוי מן השערות כו' ששם מאיר מפנימי' ועצמי' דא"ס ממש בלי לבוש וצמצום כלל. וזהו שערך שהן ההלכות דתושבע"פ אעפ"י שהן בבחי' צמצום והתחלקות כשערות ממש הרי הן כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד כמו עדר העזים שעברו בהר הגלעד שנגלשו ונמרטו השערות שלהם והן מקורחים בלי שערות כלל כו'. והענין הוא דבחי' גלעד הוא גל עד הנ"ל שהוא בחי' הפרסא המפסיק בין כתר דגלגלתא לח"ס והוא כמו קרומא דאוריא כו' שבחי' התענוג הפשוט מסתלק שם ואינו מאיר רק דרך מסך זה בבחי' הארה דהארה לכד שנק' בקיעה כנ"ל, אבל למעלה מן הפרסא הזאת והוא בבחי' עצם הגלגלתא בחי' כשב"כ שהוא עצם התענוג הפשוט שבפנימי' רצה"ע שבמצות כנ"ל שם מאיר האור העצמי כמו שהוא ממש בלי שינוי המהות כדילוג דשערות כלל, והיינו כללות התרי"ג מצות שהן בחי' י"ג חירותא דעי"ז כו' שהוא בחי' לובן הפשוט שפנוי וחלק מן השערות כו' כמו שמאיר בפנים שהוא חלק מן השערות לגמרי להיותו בבחי' פנימי' ועצמיות (שהוא תיקון ואמת בתרין תפוחים שזהו עיקר הארת פנים ד"ג מדה"ר שמלובשים בשערות כו' ואין אמת אלא תורה כמ"ש תתן אמת ליעקב כו' (כמ"ש במ"א).

וזוהו שערך כעדר העזים כו', דגם שהתרי"ג בא בבחי' צמצום והתחלקות כשערות בבחי' אותיות כמו זורח משעיר למו כו' ואתא מרבבות כו' באותיו' דתושב"כ ובהלכות דתושבע"פ כנ"ל, מ"מ הרי הן כלא צמצום והעלם כלל אדרבה פנימי' ועצמות ההמשכה מאור העצמות דתענוג ורצה"ע נמשך על ידן כמ"ש זורח משעיר כו' ואתא כו', וע"כ הן כמו עדר העזים שגלשו מהר הגלעד מלמעלה מבחי' הפרסא דגלעד הנ"ל ששם השערות דעדר העזים נעשו מגולשים ומקורחים לגמרי לפי שהאור מאיר שם כמו שהוא לאמיתתו בלי העלם כלל עד שנגלשו השערי' ונקרחו שלא יצמצמו האור כלל, כי פ"י גלישה זאת כמו מאן דגלש למטרוניתא כו' שהוא להשיר השערות המעלימים ומצמצמים, כי יש יניקה לחיצוני' ממותרות השפע דשערות (כענין שער באשה ערוה כו' כמו בשערה אחידן כו'), אבל שערך באותיות דתורה מאירים גם הם

תיקון ואמת בתרין תפוחים . . ואין אמת אלא תורה . . חתן אמת ליעקב: ע"ח שער א"א (שי"ג) פ"ט.
 ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. מיכה ז, כ. וראה לקרית מסעי צג, א ואילך [ובהנסמן בהמ"מ לשם]. ובכ"מ.
 זורח משעיר . . ואתא מרבבות: ברכה לג, ב.
 מאן דגלש למטרוניתא: ע"פ זח"א ר"ה, א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ד ע' א'שלו, ובהמ"מ
 שם. ולהלן סוף את כ'.
 שער באשה ערוה . . בשערה אחידן: ברכות כד, א. זח"ג ס, כ. וראה בהנסמן עוד בהמ"מ בס' מאמרי
 אדהאמי"צ במדבר שם.

כמו שהיו נגלשו ונקרחו כי הן עצמן אור בלתי מעלים הארת אור העצמי שאין מזה יניקה לחיצוני כלל וכלל אדרכה עיקר אור עצמות הקדושה נמשך על ידן כמו ענין קדוש יהי' בכה"ג היפך הלוויים שצריך להעביר תער על כל בשרם להיותם מבחי' הגבורות כו' אבל אותיות התורה ניתנו באש שחורה ע"ג אש לבנה בהתכללות דתיקון דאמת כו' וד"ל.

[טז] ולהבין כ"ז בחוס' ביאור למה בחי' אותיות דתורה שנק' שערך הן כמו שלמעלה מן הפרסא כו' שהאור בא שם בגילוי כמו שהוא ממש אחר שנתצמצם האור ביותר בהמשכה זו דמותרי מוחין שיונקת השערה כו'. הנה יש להקדים לזה ענין א' באופן אחר בענין מחיצה גלעד הנ"ל, והוא כמו שידוע דיש מחיצה שנק' פרסא מפסיק בין עצמות הכתר דאצי' לחכ' דאצי' למעלה כך יש בחי' פרסא מפסיק בין אצי' לבריאה (שהוא בחי' חשמ"ל התחתון) שנק' מסך שעשוי ג"כ כמו מחיצה מגל של אבנים שנק' גלעד דהיינו בחי' אותיות שהן בלתי מסודרים בצירופי' שיהיו למחיצה והפסק בין לבן ליעקב, אך בחי' גלעד העליון הוא הפסק בין לבן העליון דקדושה שהוא בחי' לוכן דתענוג הפשוט העצמי בפנימי' ככתר דאצי' שהוא למעלה הרבה מבחי' יעקב בעל התיקון דאצי' כו', ע"כ עשה לבן זה העליון הפסק בפרסא שלא יעבור האור דעצמות מעצמות המאציל לאצילות רק דרך בקיעת הפרסא שנק' גלעד כנ"ל, אבל בבחי' פרסא זו שבין אצי' לבריאה נהפוך הוא שבחי' לבן למטה הרבה מבחי' יעקב דקדושה דאצי', והוא בחי' קליפת נוגה דבריאה שנק' לבן למטה בחי' חכ' דקליפה ארמי אובד אבי לנגד חכמה דקדושה כו' ואינה רוצה ליכלל ולעלות בקדושה האלקי' בבחי' יעקב דאצי' שהוא חכ' דאצי' שם מ"ה כו', וע"כ עשה מחיצה שנק' גל עד מגל אבנים שנק' מסך שלא יעבור אור מאצי' להיכלות דנוגה דבריאה ולא יעלה מהיכלות דק"נ דבריאה לאצי' רק ע"י בקיעה בצמצום דרך הפרסא הזאת לכד. וז"ש אם אני לא אעבור אליך מנוגה דבריאה לאצי' ואתה לא תעבור אלי מבחי' יעקב דאצי' לא יתגלה בנוגה דבריאה כו' וד"ל.

וביאור הענין ידוע דאת זלע"ז עשה האלקי', דכמו שיש ע"ס דקדושה באצי' ובבריאה בחכ' ומדות כו', כך ע"י צמצום האור במותרי השפע בחיצוניות הכלים דע"ס דקדושה נמשך ונפל יניקה להיות בחי' כח"ב תענוג ורצון וחר"ב דקליפה בבחי' הפירוד מאלקות בחי' ישות וגסות כענין תענוגי עוה"ז וחכמות חיצוני' כו', וזהו בחי' לבן דקליפה שלמטה מהפרסא שבין אצי' לבריאה שנפל מבחי' לבן העליון דקדושה, והיינו ענין שבה"כ דתוהו שהוא בחי' ס"ג שלמעלה משם מ"ה שירד למטה בבחי' ב"ן דנוגה דבי"ע כידוע. והנה

באש שחורה ע"ג אש לבנה: ראה ירושלמי שקלים פ"ו סה"א. תנחומא ר"פ כראשית. זחיג קלב, א. רשיי ברכה לג, ב ושה"ש ה, טז (ד"ה שחורות).

כמו שמבואר בענין לבן העליון דקדושה שעשה מחיצה דגל עד הנ"ל להפסק
 דהיינו שלא יצא האור מבחי' התענוג הפשוט ניצוצי' דקדושה שנק' צאן לבן
 העליון ביותר מכפי המדה לאצי', לפי שיעקב בעל עולם התיקון במקלו' אשר
 פצל כו' השיג הרבה אורות עליונים מעצמות התענוג העליון שנק' עקודים כו'
 להיות בריבוי התכללות דבחי' ברודים דתיקון כמ"ש ויפרוץ האיש מאד עד
 שאמרו בני לבן מכל אשר לאבינו הציל יעקב את כל הכבוד הזה כו' (כמ"ש
 במ"א בפ' ויצא) וכך יהי' לעיל שיומשכו נשמות חדשות מעצמות התענוג
 הפשוט בבחי' עדן העליון לאין שיעור (כנ"ל בפ' עלמות אין מספר, וז"ש והי'
 מספר כו', והוא ע"י אמצעות בחי' התיקון דתומ"צ דיעקב כמו בדיוק דחכ'
 דתושבע"פ (כמשי"ת), וכמ"כ יובן בהיפך בטעם הפסק הפרסא שבין אצי'
 לבריאה שעשה לבן, ולמטה כנ"ל היינו כדי שלא יתגלה מאורות עליוני' דחכ'
 דשם מ"ה דאצי' למטה מטה גם נהיכלות דקי"נ דבי"ע להעלותם ולבררם ליכלל
 בקדושה דאצי', כמו בבירור דחכ' בק"נ דעשי' ותענוגי עוה"ז החומריי'
 שמתבררים ועולים למעלה ע"י תשובה ומעיט בדברים גשמי' כו', וכן לא יוכל
 לעלות באתעדלית מלמטה למעלה מהיכלות דנוגה דבריאה לאצי' גם ניצוצות
 דקדושה שנפלו שם כנשמות הגבוהות דגרים שגייר אברהם ענר אשכול כו',
 וכנשמות ר"ע ור"מ ונשמת שמעי' ואבטליון, וכן בנביאים כעובדי' כו' וכה"ג
 לא הי' התעוררות תשובה בבעית כלל, וגם לא הי' יכול להיות גילוי אלקות
 מאצי' לבריאה בבהמ"ק, וכגילוי הנכואה בנביאים וכן הנסים ונפלאות, שכ"ז
 למעלה מכפי המדה דגל עד שהוא הפסק המסך שבין אצי' לבריאה שאין האור
 האלקי דאצילות בא רק בצמצום דבקיעת המסך רק בהארה דהארה לבד כנ"ל
 (ובק"י"ס הי' בחי' התגלות אור דאצי' בבריאה או העלאה דנשמות דבריאה באצי'
 שלא ע"י מסך כלל, וכ"ש במ"ת שהי' גילוי עצמות אי"ס בא' אנכי בה"ס בנוגה
 דעשי' בלי הסתר וצמצום כלל כמ"ש וזרח משעיר כו', ואי"כ הרי מסך זה דלבן
 שלמטה הי' היפוך כל התומ"צ שאינו רק העלאות דנוגה בבירור העה"ד
 לעלות למעלה ביח"ע דאצי' כו' ובחי' המשכות דאורות דאצי' למטה מטה כו').

[יו] וז"ש לבן דנוגה אם אני לא אעבור כו' שלא יעלה מנוגה דבריאה לאצילות
 רק ע"י צמצום המסך הזה לפי שאינו חפץ לעלות בביטול אור האצי'
 כמו שהוא שלא יתבטל מגסותו כו', ואם אתה לא תעבור אלינו לבא בגילוי
 אור לברר ולתקן הרע דנוגה כו' שאם הי' יוצא האור דחכמה דאצי' כמו שהוא
 למטה גם חושך לא יחשיך ויהפך הכל לאור הקדושה האלקי' כו', רק ע"י

במקלו' אשר פצל .. ויפרוץ האיש מאד .. מכל אשר לאבינו .. במ"א בפ' ויצא: ויצא ל, לח. מג. לא.
 טז. ראה ד"ה והי' העטופים – בס' שערי תשובה לאדהאמ"צ ס, א ואילך.
 ובק"י"ס .. דאצי' בבריאה או .. דבריאה באצי': ראה זח"ב מת, ב. פע"ח שער ההמ"צ פ"ח. סידור עם
 דא"ח רפט, ד ואילך. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רנח. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ריב ואילך וע' רנ
 ואילך. ובכ"מ.

צמצום ומדה בריחוק גדול דרך שערות לבד ע"י בקיעת הגל הזה כנ"ל וד"ל. וכל זה עשה לבן שלמטה מפני היראה להבא מאחר שכבר ראה מה שהצליח יעקב דאצילות בעובדות שלו במקלות שהמשיך לבחי' שם מ"ה דתיקון גם בצאן לבן דנוגה דבריאה והיפך חושך לאור ביתר מכפי המדה מאד וכמ"ש מכל אשר לאבינו הציל כו', והשיג שלפ"ע זה יוכל יעקב בעל התיקון לתקן ולהעלות הכל מנוגה דבריאה ויצירה לאצ"י כמו שיהי' לע"ל דכתי' אז אהפוך אל עמים כו' שיובררו הכל כו' וד"ל (ולפי אופן הראשון בפ"י לבן העליון דעצמות התענוג הפשוט ה"י המשכת העונג דעצמות בא בגילוי ההעלם מעדן העליון גם למטה בגעה"ע וגעה"ת מבלי לבוש והעלם כלל כמו בעוה"ב ממש דכתי' ולא יכנף עוד כו', משא"כ עכשיו אין הנשמות מקבלים עונג העליון דעדן כ"א ע"י ריבוי צמצומים והעלמות כנ"ל, וגם זה ע"י לבוש חשמ"ל העליון שמסתיר האור לנשמות שלא יתבטלו ממציאותם כו', וגם גילוי אלקות מאצ"י לבי"ע גם למטה בעש"י ה"י ביתר מכפי המדה ביותר עד שה"י נגלה כבוד ה' לכ"ב כו' ולא לנביאים בלבד, וכמו שיהי' לע"ל שכולם ידעו אותי וכמו בקי"ס שראתה שפחה כו' לפי שה"י האור דעצמות התענוג הפשוט שבעדן הקדום מאיר כמו שהוא לאצ"י וכן מאצ"י לבריאה ומבריאה ליצירה כו'). ולזאת עשה לבן ההפסק דגל עד הוה שזוהו בחי' המסך שבין עצמות המאציל לנאצלים שלא יומשך משם רק בבחי' צמצום ודילוג גדול בבחי' בקיעה הנ"ל כמו בשערות וכנ"ל בענין והחכמה מאין כו', וכן מאצ"י לבריאה כו' יבא ויומשך רק בצמצום ומדה בדילוג גדול, וזהו ע"פ מאמר קו המדה שמודד במדידה וקצבה לכל אור ושפע מעצמות המאציל לאצילות וכן מאצ"י לבי"ע ולעשות הפסק בריחוק מקום ליניקת החיצוני דנוגה שלא יקרבו לקבל יותר מכפי מדתם המצומצם ביותר מצירופים האחרונים דשם אלקים כידוע. וד"ש אם אני לא אעבור אליך כו', ויתפרש בבי' אופנים הנ"ל בפ"י לבן ויעקב הכל בצמצום דקו המדה שקץ שם לחושך דנוגה כו' כמו שעשה שיעור ומדה לאור דקדושה הנמשך מעצמותו לאצ"י כו', דכ"ז נכלל בשיעור ומדה א' ששיער ומדד בעצמו איך יהי' אופן ההמשכה מעצמותו באר"כ דאבי"ע כו' ואיך וכמה יהי' ריחוק מקום ליניקת החיצוני דאת זה לער"ז כו' בבחי' נוגה דאבי"ע כו', וזהו ענין ההפסק דגל עד הוה למעלה ולמטה שע"יז יהי' הליכות אור ושפע מצומצם בדי' עולמות דאבי"ע וביניקה דנוגה שלהם הכל במדה ושיעור קצוב לא יוסיף ולא יגרע לעולם וד"ל.

אך הנה כ"ז אשר נעשה ע"פ מאמר קו המדה שנמשך בחי' הקו הזה למדוד שיעור ומדה באופן ההשתלשלות בע"ס אר"כ דאבי"ע ולהיות מסך מבדיל בין המאציל לאצ"י ומאצ"י לבריאה כו' כנ"ל, זה ה"י בתחלת ההשתל' כשעלה

אז אהפוך אל עמים: צפני' ג, ט.

בקי"ס שראתה שפחה: מכילתא בשלח טו, ב. וראה שער האמונה פני"ד. ובכ"מ.

ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' (וששיער בעצמו בכח מה שיהי' בפועל, והן אותיות החקוקים דגליף גליפו בטה"ע כו') וכמ"ש מי מדד כו' (וכמו במא' יהי אור יהי רקיע כו' הכל במדה וצמצום המדה דשם אלקים כמ"ש בראשית ברא אלקים ושיתף עמו מדה"ר שהוא שם הוי' כמ"ש בסוף ביום עשות הוי' ואלקים ארץ ושמים כו'). אך אי"כ י"ל למה הוצרך לעשות למחיצה זאת דגלעד להפסיק האור שיבא במדה כנ"ל אחר שכבר נעשה הכל ע"פ קו המדה הרי לא יוסיף ולא יגרע לעולם כנ"ל, ואם מפני שראה לבן ליעקב אשר עשה בתחבולותיו במקלות אשר פצל כו' בבחי' התיקון דשם מ"ה להמשיך ריבוי אורות עליונים ביותר הרבה מכפי המדה הראשונה כנ"ל (ולפי' הב' שהוא לבן התחתון דנוגה ראה ביעקב איש תם שהרבה לברר ולהעלות ע"י מק"נ כו' כנ"ל), היא גופא קשיא איך הי' ביכולת יעקב גם שהוא בבחי' מ"ה דחכמה דאצי' להוסיף על מדת הצמצום דקו המדה אחר שגם החכמה מאין תמצא ג"כ בצמצום ומדה ממול ונוצר כנ"ל. ועוד י"ל דהלא הגלעד הזה יעקב הוא שעשה בהסכמת לבן כשא' הבנות בנותי כו' נכרתה ברית כו' ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים כו' ויעשו הגל ויאמר לבן עד הגל הזה כו', ולמה עשה זה יעקב להסתיר לו הדרך והמבוא כמ"ש לו כי נסתר איש מרעהו כו' אם אני כו', ומוכרח לומר שהגל הזה הי' לכריתת ברית אהבה דוקא כמ"ש לו אם תענה את בנותי כו', ומ"ש אם אני לא אעבור אליך כו' היינו לרעה אבל לטובה אדרבה יהי' להם חיבור זע"ז ע"י הגל הזה שנעשה לעד כמובן בפשט הכתובים וכמ"ש וישבע יעקב כו'.

[יח] אך הענין הוא דהפסק זה דגלעד עשה יעקב ע"פ החכמה דשם מ"ה דתורה דוקא, כי שרש יעקב דאצי' בקו האמצעי שהוא בחי' ת"ת שמקורו בפנימית הכתר שלמעלה מהבדלת הפרסא כנ"ל ששם מאיר עצמות האור דא"ס בבחי' התענוג הפשוט בלי צמצום והעלם כלל כנ"ל, אך עכ"ז ניתן שיעור ומדה באופן המשכה פנימי' ועצמי' זו דתומ"צ בקו המדה דתורה שכלולה מחו"ג במ"ע ול"ת כו' בשיעורים וצמצומים כך וכך יהי' אופן המשכת העונג ורצה"ע הפנימי במ"ע וכך יהי' אופן העלאת הברורים דתוהו מחושך דק"נ בסו"מ דל"ת במדידה קצובה לא יוסיף ולא יגרע, כמ"ש במ"א בפ"י איה סופר איה שוקל כו' שהן אותיות התורה שבאים במספר ושוקל הכל במדה באופן העלאות והמשכות ביחוד דמ"ע רק כפי הצריך להיות בבחי' התיקון כמ"ש

וששיער עצמו בכח מה שיהי' בפועל: ראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אית י"א.

מי מדד: ישע"י מ, יב.

ושיתף עמו מדה"ר . . . ביום עשות ה' ואלקים: ע"פ בראשית ב, א. רש"י שם א, א. ב"ר פ"יב, טו. וראה

לעיל ח"א ע' רנת, ובהמ"מ שם.

הבנות בנותי . . . עד הגל הזה: ויצא לא, כג ואילך.

במ"א בפ"י איה סופר: ישע"י לג, יח. וראה ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' קכג [ובהמ"מ לשם]. אמרי בינה

ח"ג קלא, ד [הוצאת קה"ת, תשמ"ה]. ס' מאמרי אדהמ"צ במדבר ח"ד ע' איתעב.

לעשות לתקן, וז"ש מי מדד בשעלו מים דאורייתא כו'. וזהו שירדה התורה בעה"ד טו"ר לתקן ע"י ישראל במצות בפר"מ, ואבות סימן לבנים זהו שניתן ליעקב איש תם יושב אוהלים שרש החושב"כ ושבע"פ שעשה הכל במדה ושיעור בעובדא דמקלות בצאן לבן העליון להביאם לגילוי אור בהתחלקות רבות והתכללות שונות בתוס' מרובה על עיקר המדה הראשונה שהי' בתחלת ההשתלשלות כשעלה ברצונו וחכמתו למע"ב כו' (וכבר הי' התחלה מאברהם שא' לו לך מארצך מח"ס להיות תוס' אור מן המאציל לאצילות ולעלות מבריאה לאצ"י (כמ"ש במ"א) ונוסף לו ה' ע"י המילה להיות אב המון גוים לברר ולהעלות כל הניצוצים דקדושה שנפלו באוה"ע ונתן לו הז' אומות ששרשם בז"מ דתוהו כו', ואמנם יעקב גמר בחי' התיקון הזה בשלימות כפי בחי' שם מ"ה דתורה דכתי' ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל דוקא, ולזה הי' גם הכוונה גם בקו המדה שבתחלת ההשתלשלות שהרי א' אם לא בריתי כו' חוקות שמים וארץ בקו המדה לא שמתי כו', וע"כ א' בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו ובשביל ישראל שנק' ראשית כשיקבלו התומ"צ בה"ס ותנאי הי' וכו' שלפי אופן המדידה דשם מ"ה דחכמה דתוה"ק דוקא שנמשך בתו"מ הנגלות לנו כך הי' אופן הרצון במע"ב לא יוסיף ולא יגרע, וזהו שיעקב הוא שהוסיף על המדה ע"פ התורה כנ"ל שזהו שעלה במח' טרם שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו', וגמר הדבר ממש הי' במ"ת דכתי' ביום חתונתו כו' שחכמת אדם תאיר פניו בבחי' התכללות דחוי' דתורה כמ"ש מימינו אש דת כו' באש שחורה ע"ג אש לבנה במזיגה נכונה באופן שפנימי' ועצמות דא"ס ממש מתלבש ושורה בזה (משא"כ בקו המדה הראשונה בקרי' דגם שכלול מצמצום והתפשטות יחד ומודד כל מדה כו', זהו רק בחי' חיצוני' האור דעצמות א"ס בשביל בנין העולמות לבד כי חפץ חסד הוא כו', אבל בהתכללות דחוי' דתו"מ שורה כל עצמותו בזה כמו במ"ת שא' אנכי כו', ואין זה הצמצום כשאר הצמצום אלא אדרבה בזה מתצמצם כל אמיתי' עצמותו כמו בגילוי שכינה בהיכל קד"ק אע"פ שהשמים ושה"ש טה"ת וטה"ע לא יכלכלוהו, וכמ"ש במצות דכתי' רחבה מצותך מאד ובתורה א' ארוכה מארץ

מי מדד בשעלו מים דאורייתא: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ניך ע' עא.

לעשות לתקן: ע"פ בראשית ב, ג. וב"ר פ"א, ופרשיי שם.

ואבות סימן לבנים: ראה ב"ר פמ"ה, ז. רש"י וירא ית, א. רמב"ן לך יב, ג.

ליעקב איש תם יושב אוהלים שרש החושב"כ ושבע"פ: ראה תולדות כה, כז. ב"ר פס"ג, יר"ד. ס' מאמרי

אדהאמ"צ דברים ח"א ע' וא"ו, ובהמ"מ שם.

לך מארצך... כמ"ש במ"א: ר"פ לך לך. תו"ח לך לך פ, א ואילך.

ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.

אם לא בריתי... בראשית בשביל התורה שנק' ראשית... ה' קנני... ותנאי: ירמ" לג, כה. רש"י ר"פ

בראשית. משלי ח, כב. שבת פה, א.

שהשמים ושה"ש... רחבה מצותך מאד... ארוכה מארץ מדה: מלכ"ס-א ת, כז [ועוד]. תהלים קיט, צו.

איוב יא, ט.

מדה ורחבה כו', וצמצם כל פנימית ועצמות רצונו וחכמתו בצמצום מעשה דמצות ובחכמה דתו' באותיות דתורה שבכתב ושבעל פה (כמשי"ת).

[יט] ובזה יובן משארז"ל דבשעת מ"ת החזיר ה' התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה, עשו אמר מה כתי' בה לא תרצח כו', וזהו זרח משעיר למו הופיע מהר פארן כו'. דהנה לפי כל הנ"ל מובן בעיקר ירידת התורה למטה שהי' רק לתקן לעה"ד טו"ר במדה ושיעור כפי עצמות בעה"ר ותענוג הפשוט כו' באופן הצריך להעלאות הבירורים דרפ"ח כו' מק"נ ובאופן המשכות דיח"ר במצות בגשמיות דנוגה כו' לא יוסיף ולא יגרע כמ"ש כל אמרת אלוה צרופה שנק' חכמה ברורה שכבר הוברר מקודם שעלה ברצונו להאציל כו', ולזאת ירדה למטה בשיעורים וצמצומי' דוקא, ואמנם שיעור וצמצום הזה הוא שמאיר בזה מפנימית ועצמות רצונו וחכמתו הקדומה, ולכך החזירה על עשו וישמעאל שהן בחי' חריג דק"נ אם יקבלו התורה עכשיו שיובררו כפי הצריך, וכפי שיהי' לעיל שיהפוך אל עמים כו', אמנם לא ניתנה להם התורה עכשיו שעדיין לא רצו בבירור מעצמם כ"א עיי' ישראל דוקא שהן בבחי' שם מ"ה דחכמה דבחכמה אתברירו, והיינו בבחי' הת"ת דיעקב שהוא התורה שנק' אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב דוקא, וז"ש עשו מה כתי' בה לא תרצח כו' ובו נאמר על חרבך תחי' כו', ועיי' ישראל מתברר מבחי' הגבורות הקשות דעשו ונהפך חושך לאור, וכן בבחי' חסד דקליפה דישמעאל בירורם עיי' ישראל דוקא, וכמ"ש במ"א כמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים שמכל העמים שיבררו ישראל יהי' נק' סגולה בבחי' סגול העליון, וכמ"ש או יאמרו בגוים דוקא הגדיל ה' לעשות עם אלה כו' לפי שיהי' עיי' הבירור דק"נ יתרון האור מן החושך שעייז מאיר גם בחי' החשך וצמצום העליון בתוס' מרובה על עיקר האור כנודע. וזהו זרח משעיר למו משעיר דעשו איש שעיר גבורות דקליפת נוגה כשיבורר ע"פ אמת דחכמה דתורה זרח אור מן החושך העליון, וכן הופיע אור גדול יותר בחסד דק"נ מהר פארן דישמעאל, ואתא מרבבות קודש העליון שהן ישראל אשר כך אתפאר בפאר דת"ת דתורה שיבא בתוס' אור בבחי' רבבות קודש, וזהו ואתא בבחי' אותיות וצמצומים דאותיות התורה שניתנה באש שחורה כו' דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה כו'. אך כ"ז ניתן במדה ושיעור ע"פ החכ' הקדומה דתו' שז"ש ואתא מרבבות קודש דחכ' הקדומה

דבשעת מ"ת החזיר . . . זרח משעיר: ברכה לג, ב וספרי שם.

כל אמרת אלוה צרופה: משלי ל, ה.

על חרבך תחי': תולדות כו, מ.

במ"א כמ"ש והייתם לי סגולה . . . או יאמרו בגוים: יתרו יט, ה. תהלים קכו, ב. ראה ס' מאמרי אדהאמיצ

שמות ח"א ע' קעג.

ישראל אשר כך אתפאר: ישעי' מט, ג.

דכד אתכפיא סט"א: ראה זחיב קכת, ב. ובכי"מ.

כמ"ש מי מדד כו' כנ"ל, ולע"ל יבוררו בשלימות, וכענין שאמר בתורתו של ר"מ כתיב כתנות אור בא' בחי' זיהרא עילאה כו' שלבוש החשמל לא יהי כתנות עור בבחי' לבוש שק אלא לבוש של אור המאיר בתכלית ההבהקה והיינו באותיות התורה שא' עוטה אור כשלמה כנ"ל וד"ל (והיינו ע"י ב' מצות דעיון התו' וקריאת התורה, דבעיון התורה בדיוק במילין דחכמה בהלכות דתושבע"פ יעשה כל העלם העליון לגילוי ע"י העלאה וביורור ביגיעת המוחין בבחי' אר"ח לברר וללבן הלכתא כו', וכן הלכה כמו הליכות אלי הליכות עולם, והוא בבחי' צמצום דשער' בכל הלכה המשכת אור מיוחד מהעלם העצמות דכתר שבכתר שלמעלה מן הפרסא המפסיק, כידוע דבקיעת השערות יוצא ממקור המוחין שלא יכילו להיות בבחי' אר"פ כמו י"ג ת"ד כו'. וזהו זרח משעיר למו כענין הנ"ל בסלסלה ותרוממך כו', והוא מ"ש שערך כעדר העזים דהיינו שערות דנוק' דוקא בתושבע"פ דבינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש להיות שמכוין לאמיתת הרצה"ע לבא למעשה בכל פרטי' כנ"ל. וזהו כעדר העזים לאחר הביורור דבחי' נוגה דעשו איש שעיר כו' שזהו בירור דחשמל דנוגה שע"ז יבא יתרון האור מחושך העליון דישת חושך סתרו כו', וגם זה במדה ושיעור וזהו בחי' התחלקות השערות כו', וע"י מצות קריאת התורה באותיות דתורה שבכתב נמשך בחי' פנימי' ועצמות דתענוג הפשוט שבעצמות א"ס שלמעלה מהפרסא כנ"ל שיאיר אורו באותיות הללו, כענין דיבור אנכי כו' שזהו בבחי' המשכה דחסדים דאר"י מלמעלה למטה בלי העלם כלל אלא כמו שהוא בעצם מתצמצם באותיות הללו כנ"ל (לפי שזהו עיקר מעלת התו"מ שגם שהאור מלוכש בכלי כמו האותיות אין זה צמצום כלל ואין הכלי מסתיר לאור כלל להיותו בבחי' שם הוי' דבחי' הת"ת דאר"כ שוין כמ"ש במ"א, וזהו ואתא מרבבות קודש דבחי' רבבות קודש העליון דחכמה דתוה"ק בא באותיות בלתי מעלימים כלל וגם שהכל במדה ושיעור כנ"ל. וז"ש אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה במדה ושיעור קודם ההשתל' דקרי"ח ויאמר לאדם שהוא בחי' התיקון דתו"מ הן יראת ה' היא חכמה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו ענין הגלעד שעשה יעקב ואחיו שיהי' חיבור וקשר דמאציל ונאצלים ונבראים ע"פ החכמה דתורה שנק' אמת גם בבחי' הצמצום דאותיות ולא יסתיר כלל, ואמנם לא יעברו על המדה למעלה מכפי משפט ומשקל קו המדה דתורה. וז"ש אם אני לא אעבור אליך כו' לרעה דוקא שלא יהי' עי"ז גרעון אור

בתורתו של ר"מ . . זיהרא עילאה: ראה לעיל אות י"ד, ובהמ"מ שם.

הליכות אלי הליכות עולם: תהלים סח, כה. חבקוק ג, ו.

שם הוי' דבחי' הת"ת דאר"כ שוין כמ"ש במ"א: ראה תריח בראשית מא, ד. נח סד, ג. סה, א. ס' מאמרי

אדהאמ"צ במדבר חיב ע' תשטג. דברים חיג ע' תשפד, ובהמ"מ שם.

אז ראה ויספרה . . וכמ"ש במ"א: איוב כח, כז-כח. וראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אות ט"ו,

ובהמ"מ שם.

לשלוט בזה החיצוני רק לטובה, והן ע"י דרכים דתו"מ הנק' ישרים בלי נטי' ימין ושמאל כי ישר ה' כו' בבחי' קו האמצעי שנמשך ע"פ בחי' אמת דתורה ולא יוסיף להמשיך אור בחסדים דארי' דקו הימין ולא ירבה לעלות בהעלאה דגבורות בקו השמאל כו' וד"ל).

[כ] וזהו שערך כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד, פי' שגלשו שנגלשו ונקרחו כאלו חלק ופנוי מן השערות כו'. דהנה סיבת גלישת השערות בא מתוקף חום השמש וזריחתו בהר גבוה מאד נעלה שלא יסבלו הצאן שם לבוש השערות מפני החום ויקרחו, ופי' הכי' בגלישה זו ענין הבהקת אור ששערן מצהיב ומבהיק במראה לובן מפני תוקף אור זריחת השמש עליהם ונראים כחלקים בלתי שערות כלל כו' (עי' פרש"י בשה"ש). ושניהם ענין א' לענין בחי' האותיות דתושב"כ והעיקר באותיות דתושב"כ בהלכות שעי"ז א' שערך שנק' נימין דכלה כנ"ל שזהו בדיוק במילין דחכמה לגלות רצה"ע כמו שהוא לאמיתתו ממש כנ"ל שמגיע בתענוג הפשוט שבגלגלתא שהוא עצם הרצון כמו שהוא בלי העלם ולבוש כלל, איכ בחי' שערות הללו הן מאירי' בבחי' לובן העליון בהבהקת אור כאילו נגלשו ונקרחו ואינם לבוש מסתיר כלל כשערות הראש המכסים על עצם הגלגלתא שנק' לבוש כלבוש המכסה על הגוף אלא הן מעצם הגולגלת ממש, כמו י"ג חיוורתא דעי' שפנוי מן השערות כך נראים חלקים לפי שמלאים אור וזיו מראה הלובן כו'. וזהו מאן דגליש למטרוניתא כו' שהוא בחי' מל' בהלכות שנק' כלה בכתר שבה לא יסתירו לבוש השערות שבגלגלתא ויתגלה מאור העצם הרצה"ע כמו שהוא ממש בבחי' כתר עליון דאי"א ועי' בפנימי' ועצמות התענוג הפשוט ששם עובר האור להדיא שלא עי' צמצום דשערות כלל כנ"ל וד"ל (ומ"ש ושער רישי' כעמר נקי כו' שהוא שערות הראש שבגלגלתא דאי"א כו', הנה באמת הרי יש אותיות בתושב"כ והן בחי' חסדים דארי' דתענוג שלמעלה מן החכמה שמתצמצם בשערות הראש שהן כעמר נקי כו', והוא בקריאת התורה בדבור כנ"ל, ומ"ש שערך כעדר כו' זהו בשערות דגלגלתא דנוק' כו' שעולה בבחי' ארי' בבירור דעה"ד עי' הדיוק ועיון דתורה שנק' ליבון הלכתא שנעשו השערות לבנות כעדר העזים ששערן לבנות מבהיק, וכעדר הרחלים העולות מן הרחצה כו', וזהו שיעשה למחכה למאן דדייק כו' שיתגלה עי"ז בחי' העדן דתענוג הפשוט בעוה"ב שהן גילוי עצמות רצונו שבמצות (ווי"ש משמח חתן עם הכלה בשכיל הכלה כנ"ל), וזהו שגלשו מהר הגלעד מלמעלה מן הפרסא דגלעד הנ"ל וד"ל (ששם מאיר אור העצמו' דאי"ס שמחמת זה יאירו בהבהקת אור שלא עי' צמצום והעלם כלל

ע' פרש"י בשה"ש: שם עה"פ (ד, א): שגלשו – שנקרחו, גבח מתרגם גלוש, כשהבהמות יורדות מן ההר נמצא ההר נקרח וממורט מהם. ע"כ.
ושער רישי' כעמר נקי: דניאל ז, ט.

אע"פ שהן בבחי' שערות כנ"ל, והוא הגלעד שעשה יעקב ע"פ בחי' קו המדה דאמת דתורה כנ"ל.

ואמנם יש עוד מדריגה שהיא למעלה גם מבחי' אמת דתורה, והוא ענין גילוי אור עצמו הטוב ורב חסדו הפשוט שלמעלה מרצה"ע וחכ' שבתומ"צ, והוא כמו ביר"כ שמרבה לסלוח ולמחול לעוברי רצונו שבתומ"צ בייג מדה"ר ע"י תשובה כו', וזהו שנמשך מבחי' רעוא דכל רעיון שבמצחא דע"י כו' שמאיר בהארת פנים העליונים שלמעלה מתענוג ורצון דחכ' דתורה כו', והיינו כאשר לפרקים מתעורר עצמות המאציל להאיר ברוב חסדו וטובו הגדול בתוס' הארת פנים בהארה חדשה שלמעלה גם מכפי סדר הקצוב וקבוע ע"פ משפט החכמה דתו' הקדומה, וזהו מבחי' שעשועי המלך בעצמו שלמעלה מעונג ושעשועים שבתו"מ. וזהו מדריגה הב' דעוה"ב שלמעלה גם משכר המצות בעונג ורצה"ע שבהם כו' (וכמ"ש ובשביעית כו' חנם בלא מצות) וזהו ביר"כ שנק' שבת שבתון מעין העוה"ב ממש, וזהו שגלשו מהר הגלעד שנגלשו ממש בלי לבוש וצמצום דשערות כלל לפי שהוא למעלה מן הפרסא דגל עד הנ"ל שעשה הפסק להיות במדה שע"פ אמת דתורה, וביוכ"פ הולך האור מעצמות השעשועים, ועכ"ז עובר זה האור מרעוא דכ"ר ונמשך בשערות, והן שערות די"ג ת"ד דכה"ר כמ"ש שיורד על הזקן זקן אהרן כו' שנק' מדות הרחמים הגדולים בלי צמצום ומדה כלל וכלל גם לא בצמצום דאותיות התורה והלכות כו' אלא הן בחי' רחמים פשוטי' ועצמי' ע"כ יש בכחם להיות נושא עון ועובר על פשע נגד משפט התורה כו'. וזהו שערך כעדר כו' היינו ע"י בחי' אר"ח דבע"ת דוקא שגדולים מצ"ג בתומ"צ שמעוררים המשכת י"ג מדה"ר שלמעלה מן התומ"צ דתשובה קדמה לעולם יותר מתוה"ק כמ"ש במ"א, וזהו מאן דגליש כו' כמ"ש במ"א בענין וגלחה את ראשה כו'. וזהו זורח משעיר שע"ז ניתנה התו' וכמ"ש תכלית חכ' תשומע"ט כו' וד"ל.

[כא] ובכ"ז יובן ג"כ ענין מ"ש בזכרי' ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים אשר על פני ירושלים כו' ונבקע הר הזיתים מחציו מזרחה וימה גיא גדולה מאד ומש חצי ההר צפונה וחציו נגבה כו'. דהנה בדרך כלל נבואת

ובשביעית . . חנם בלא מצות: ראה לעיל אות ז. וש"נ.

שיורד על הזקן: תהלים קלג, ב.

דבע"ת דוקא . . דתשובה קדמה לעולם . . כמ"ש במ"א: ע"פ ברכות לד, ב. פסחים נד, א. ראה ס'

מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שכת. לקרית דרושי ר"ה ס, סע"ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שדמ. דברים ח"ד ע' א'קעט וע' א'קפח.

מאן דגליש כו' כמ"ש במ"א בענין וגלחה את ראשה: ע"פ זח"א ר"ז, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב

ס"ע תקלד ואילך. וראה לעיל סוף אות ט"ו.

תכלית חכ' תשומע"ט: ברכות יז, א.

ועמדו רגליו ביום ההוא: זכרי' יד, ד ואילך.

זכרי' מדבר לעיל בעליות המל' בפנימי' הכתר שלמעלה מן החכ' שבראש, וז"ש ועמדו רגליו על הר הזיתים כו' משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא, ובחי' הר הזיתים הוא בחי' חכמה שבמל' ח"ת שמאיר בה מכ"ע דכתר מל' איהו כ"ע כו'. ותחלה י"ל מהו ענין הר הזיתים, להיות ידוע ששרש השמן זית הוא בבחי' החכמה והר הזיתים הוא מקום שבו גדל וצומח מקור התפשטות החכמה שהוא אילן זית כו' כמ"ש והחכמה מאין תמצא שתמצא מאין דכתר בבחי' צומח לבד כצמיחת הזיתים בהר שההר עצמו בחי' דומם דעפר שהוא העצם שלמעלה מבחי' התפשטו' וצמיחה, ומה שיש בדומם כח הצמיחה וההתפשטות כאילן הצומח מן הארץ זהו רק בחי' הצומח שבדומם שנכלל ובטל בגוף עצם הדומם, וע"כ בירך על פרי העץ בורא פרי האדמה יצא משום דמארעא קא רבי כו' שענפי האילן היונקים בארץ מקבלים רק מכה הצומח שבארץ כצמיחת השערות כראש וגוף וכו' כמ"ש במ"א. וכך יובן בענין גידול הזיתים דבחי' חכמה בהר הזיתים שאין גידול זה דחכ' באה רק מבחי' כח הצומח שבהר זה שהוא בחי' עצם הכתר עצמו שהוא למעלה הרבה מבחי' צומח שבו, ומה שצומח ומתפשט ממנו בחי' החכמה מאין ליש נכלל ובטל לגבי עצמות אור הכתר לפי שיש בכלל מאתיים מנה כו', וכמ"ש במ"א בענין סייג לחכמה שתיקה שהשתיקה שהוא בחי' דומם הוא שנק' סייג לחכמה שאינו בגדר התפשטות דחכמה עדיין כו', וגם כאן מה שנק' הר הזיתים שבו צומחים הזיתים זהו רק בחי' צומח שבהר הדומם הוה מבחי' האחרונה שבו כו' (כמו ארץ מגדלת חכמים שהוא מקום שמטוגל לגידול אנשים חכמים, ויש ארץ מגדלת אנשי מדות דוקא כידוע, ואע"פ שמזל מחכים כידוע אמנם גם המזל העליון ששופע החכמה באדם תלוי לפי טבע האקלים שבארץ שמגדלת חכמים או טפשים כו', ויש בכל אקלים שינוי בגידול אופני החכמה בבני"א וכן בגידול המדות לט"ר, כמו גידול החיות ובהמות שיש שינויים גדולים במקומות הארץ, כי כל חלקי צוח"מ כלולים בדומם שהכל הי' מן העפר כו' לפי שברש"ר דדצח"מ בחי' הדומם למעלה מכולם וע"כ כל חידוש מאין הכל בארץ דוקא לפי שנתחב"ס דוקא כמ"ש במ"א). ואנו רואים זה בנפש האדם שנק' נפש השכלית

דכתר מל' איהו כ"ע: ע"פ תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

בירך על פרי העץ .. שענפי האילן .. כצמיחת השערות .. כמ"ש במ"א: ברכות מ, א. ראה ס' מאמרי

אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תחקו, ושי"ג.

במ"א בענין סייג לחכמה שתיקה: אבות פי"ג מ"ז. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרנט.

תתסג. במדבר ח"ב ע' שנט. שסא. שפד. תתעג. נ"ך ע' שנת.

ארץ מגדלת חכמים: ע"פ זח"א קבה, א [זח"ב ל, ריש ע"ב]: אית מיא מגדלין חכימין ואית מיא מגדלין

טפשיין. ובבמדב"ר פט"ז, יב: יש ארץ שמגדלת גבורים כו'. [ונסמן בארוכה לכ"מ כדא"ה בהמ"מ בס' מאמרי

אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' איתמט].

שהכל הי' מן העפר: קהלת ג, כ.

חידוש מאין בארץ דוקא לפי שנתחב"ס דוקא כמ"ש במ"א: ראה תו"ח ויגש צא, א ואילך. ובכ"מ.

לפי שמשכלת כל שכל וחכמה, ובאמת התינוק שנולד אין בו שכל וחכמה כלל רק בגידולו בימים ושנים יצמח בנפשו כח השכל מעט מעט עד שיגדיל בשנים ויחכים ביותר, וא"כ בעצם מהות נפשו הי' כלול כח צמיחה זו שצומח וגדל בכח השכל כל ימיו כי אין זה רק בחי' צומח שבעצם הנפש להיות צמיחה וגידול זה בכח השכל כו' שישכיל כל שכל מן ההעלם לגילוי, כי גם כח המשכיל שיש בנפש זהו כמו כח הצומח שיש בארץ לבד שבטל ונכלל בנפש עצמה שנק' יחידה כו', ולמעלה היינו בחי' חכמה שבכתר שיש הבדלה מפסקת ביניהם כנ"ל בענין הפרסא שנק' גלעד כו', וז"ש והחכמה מאין תמצא אפי' כח המשכיל שיצמיח ויוליד שכל מאין ממש תמצא ע"י בחי' דילוג גדול רק בבחי' צומח לבד, והוא ענין דאור אבא יונק מן בחי' מזל ונוצר כידוע וד"ל. וזהו ענין צמיחת הזיתים כהר הזיתים ששם צומח מקור לחכ', ומה שנק' הר הזיתים לפי שגם בחי' צומח זה דהר הוא בחי' מדות שבכתר עצמו, כי גם בחי' הכתר עצמו כלול מחכמה ומדות כידוע, והיינו גם בעצם התענוג והרצון שלמעלה מן החכ' שמאין תמצא כנ"ל שאין טעם לרצון ותענוג כלל אפי' טעם כמוס כו' רק רצון ותענוג פשוט ועצמי לבד יש בו חכ' ומדות, והוא מה שהרצון בעצם נוטה לחסד או לדין וכמו אהבה בתענוגים כידוע, שע"ז יבא ממילא מקור להתהוות גידול כח השכל מן ההעלם דכח המשכיל להשכיל לטוב וחסד כאב לבנו וכה"ג, וכמו השוחד שיעור עיני חכמים כו' כמ"ש במ"א. וזהו בחי' הר הזיתים שזהו רק בחי' צומח שבדומם דמדות ח"ג שבעצמות התענוג ורצה"פ שבדילוג גדול יהי' שם מקור ליניקת כח השכל שמאין תמצא בגידול וצמיחה בהתפשטות ממש כנ"ל וד"ל.

[כב] אך הנה כ"ז אינו רק כשהאור והשפע העליונה הולך בסדר והזרחה בהשתלשלות דערע מעליון לתחתון ע"פ מאמר קו המדה כנ"ל שאז אי"א שיאיר מעליון לתחתון שאין ערוך כלל ביניהם, כמו מבחי' עצם הרצון והתענוג הפשוט להיות מזה מקור למציאות התהוות החכמה מאין ליש כנ"ל כ"א ע"י צמצום אור העצמו' דעליון ולא יאיר רק מבחי' האחרונה שבה שאינו רק צומח שבדומם וכה"ג, וגם זה ע"י בחי' הפסק שנק' פרסא כנ"ל כמו הפסק גל אבנים שנק' גל עד הנ"ל שמאיר דרך בקיעה לבד וכן דרך יניקה דשערות כמזל ונוצר שנק' מזל מחכים כו' כנ"ל, וזהו עכשיו שהכל בא מלמעלה למטה בדרך השתלשלות דוקא כנ"ל, אבל לע"ל כתי' ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים ונבקע הר הזיתים מחציו מזרחה כו', פי' ענין בקיעה זאת בדרך כלל היינו שלא יהי' עוד בגידול מקור החכמה מאין דכתר רק ע"י בחי' כח הצומח

דאור אבא יונק מן בחי' מזל ונוצר כידוע: ע"ח שער הכללים פ"ה. ובכ"מ. וראה לעיל ח"א ע' לג,

ובהמ"מ שם.

וכמו השוחד שיעור עיני חכמים כו' כמ"ש במ"א: שופטים טז, יט. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא

ח"א ע' רטו [ובהמ"מ שם]. ח"ב ע' תרסב.

שבדומם דהר לבד כנ"ל (שזהו בא בדילוג הערך בשינוי המהות כצמיחת הגשם מן הרוחני ע"י כח הצומח שבארץ שרוחניות דכח הצומח יורד בצמצום להיות מגדל הגשם הזה כגשם דחיות הדם מן חיות הנפש הרוחני כו' כך גידול החכמה מאין, כמו ימים ידברו ורוב שנים כו' שבכל יום יש התפשטות צמיחה זו בכח המשכיל להשכיל כו' שע"ז נמשך התהוות מציאות שכל בבחי' יש ודבר מה גם שיגדיל בחכמה ונק' זקן שקנה חכמה ממקורה ה"ז באה מאין ליש ממש, ודוגמא לדבר בחכמה דמע"ב דבראשית נמי מאמר הוא שיצא מהעלם דמקור החכמה מאין ליש ע"כ יוכל להיות התהוות בריאה גשמי' מבחי' חכ' זו כמ"ש כולם בחכמה עשית כו' להיות באה בבחי' צמיחה דמזל העליון בשינוי המהות ע"י הפרסא דבחי' הקרום כו' כנ"ל) אבל בחי' בקיעה זו בהר הזיתים היינו ע"י בקיעת אור העצמו' דתענוג ורצה"פ כמו שהוא ממש למעלה גם ממקור לחכמה כנ"ל יאיר בחכ' שלא ע"י בחי' צמיחה והתפשטות ע"י לבוש מסך ופרסא כלל וכלל שאז אין החכמה במציאות יש ודבר מה כלל בלי שינוי המהות מאחר שאינה באה בדרך השתלשלות ע"ע בבחי' צמיחה מאין ליש כלל אלא גם החכ' הוא בבחי' אין דכתר עצמו ממש שהוא עצם התענוג ורצה"פ שנבדל בערך מהיות מקור למציאו' מהות שכל והשגה כו' (ודוגמא לדבר מ"ש וה' נתן חכמה לשלמה כו' הרי בחי' החכ' דא"ס שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כו' דלתבונתו אין מספר כי הוא המדע כו' בתורה הקדומה שכלולה בעצמות א"ס ממש הוא שנמשך כמו שהוא בנשמת שלמה, כענין שיהי' במשיח דכתי' ב"י ישכיל עבדי ירום ונשא כו' שהוא בבחי' חכמה דעצמות אור פנימיות הכתר שהוא בבחי' אין ממש שבאה למטה בלי צמצום והעלם כלל שאין פרסא מפסיק כלל להיות באה בדרך השתל' ע"ע מבחי' האחרונה שבעליון כו', אלא כמו שהיא למעלה בעליון בעצמות המאציל באה למטה בתחתון באצ"י ממש, וכך בענין הארת אור האצ"י בכריאה כמו שהוא באצ"י בלי הבדלת מסך כלל, כענין גילוי הנבואה האלקית בנביאים וכמו ויאצל מן הרוח דמשה ממש כמו שהוא בזקנים שלא ע"י העלם וצמצום הנק' הארה דהארה כו' (ודוגמא לענין החכ' שבבחי' אין כמו שהיא למעלה ממש זהו שמצינו גם בדורות האחרוני' כמ"ש בשבחי האריז"ל שהי' רואה חכמה האלקית

ימים ידברו: איוב לב, ז.

דבראשית נמי מאמר הוא . . . כולם בחכמה עשית: ר"ה לב, א. תהלים קד, כד.
וה' נתן חכמה לשלמה . . . חכים ולא בחכ' ידיעא . . . דלתבונתו אין מספר כי הוא המדע: מלכים"א ה, כו.
תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. תהלים קמו, ה. רמב"ם הל' יסודות פי"ב ה"י.

ישכיל עבדי: ישע"י נב, יג.

ויאצל מן הרוח: בהעלותך יא, כה.

כמ"ש בשבחי האריז"ל . . . שהי' רואה . . . ברגע א' . . . בכתב ובדיבור כמה שנים: פתיח שער ק"ש שעל המטה פ"א. שם הלשון: „אם הייתי דורש פ' שנים רצופים כו' איני יכול להשלים“. אמנם בכ"מ מובא הלשון „לכתוב פ' שנה“ – ראה סה"מ הנחות הר"פ ע' קו. סה"מ תקס"ד ע' רג. תריח שמות קצג, סע"ב. שער האמונה ע' 185. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' שכט. דברים ח"א ע' קמח. אזה"ת ואתחנן ע' ט. ולכללות

בחלום ברגע א' מה שהי' צריך להביא בכתב ובדיבור כמה שנים כו', וכמו בהשגת ברזא דחכמה שהי' ברשב"י ותלמידיו בפרצופים העליונים כמו ב"ג ת"ד דא"א שא' לר' חזקי' נושא עון חמית כו' וזהו לשון אסתכלנא ברזא דחכמתא שזהו בחכמה שבבחי' אין ממש כו' כמ"ש במ"א). וזהו שבימות המשיח נאמר ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי כו', דענין הלימוד לא שייך רק בבחי' החכ' הבאה מאין ליש בדרך גידול וצמיחה ממהות למהות שיש בזה חילוקי מדריגות בקטנות וגדלות וראשי אלפי ישראל הן המשפיעים לקטני' כו', אבל בבחי' החכמה כמו שהיא בבחי' אין דכתר עצמו שלא ע"י העלם וצמצום כלל שם שוין קטן וגדול שכולם ידעו אותי בשוה ממש, כמ"ש ומלאה הארץ כו', וכמו"כ כבר הי' במ"ת בהגלות נגלות מאור עצמות א"ס ב"ה בבחי' גילוי התענוג הפשוט העצמי בדיבור דאנכי כו' שזה הי' התגלות אור עצמות הכתר כמו שהוא בחכ' דיר"ד הדברות כו' בלי צמצום והעלם כלל דהיינו למעלה מבחי' הפרסא שאינו מאיר רק ע"י צמצום דקו המדה כו' אלא כמו שהאור בעצמות ממש בא לגילוי וע"כ קיבלו כולם כאיש א' מאור פנימי' ועצמות התענוג בחכ' שבדיבור עד שעל כל דיבור כו', ועד"ז הי' למעלה יותר והוא בגילוי השעשועי' העצמי' דעצמות א"ס ממש שנק' עדן העליון שלמעלה גם מהתלבשות בחכמה בדיבור, והוא העוה"ב שיעשה למחכה לו אחרי ימוהמ"ש כידוע, שגם בחי' גילוי זה דעצמות השעשועי' לא יבא ע"י צמצום והעלם בדרך עו"ע משפיע ומקבל מאין ליש שאינו בא רק מבחי' האחרונה שבעליון לבד כנ"ל, אלא כמו שהוא בעצמות ממש יתגלה בנשמות כמ"ש להנחיל אוהבי יש מבחי' יש האמיתי כו' בלי מסך מפסיק כלל וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' (וזהו ב"פ אהי אשר אהי אנא זמין לאתגלאה כו' כמו שהוא בעצמות ממש א' בימוהמ"ש בחכמה והי' בעדן דעוה"ב כו'). וכמו"כ בדוגמא זו יש גם עכשיו בכל מי שקורא ושונה במצות לימוד התורה בדיבור שקורא וממשיך לבחי' עצמות התענוג הפשוט מעצמות הרצה"פ שלמעלה מהבדלת הפרסא כנ"ל באותיות התורה כמו שהוא בעצם דוקא בלי מסך מבדיל כלל

הענין ראה גם לקרי' צו יו, ב (ובהמ"מ שם – הוצאת ה'תשד"מ). אמור לט, ג. ואתחנן ג, ג. שמע"צ פה, ד. ברכה צה, ב. סה"מ תשי"א ע' 133. ובכ"מ.

שא' לר' חזקי' נושא עון חמית: זחיג קלב, ב: קם ר"ח ואמר כו' מסתכל הינא וארו חמית נהורא יקרא דבוצינא עלאה נהיר וסליק לשכ"ה עיבר כו' פתחו ואמרו נושא עון חמיתא כו'.

אסתכלנא ברזא דחכמתא . . . כמ"ש במ"א: מובא בכ"מ בשם הוהר, ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' רסה. ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תלז וע' תקמט. ויקרא ח"א ע' שנט. במדבר ח"ב ע' תרמו. דברים ח"א ע' קמח וע' רסא. ועוד.

ולא ילמדו עוד . . . ומלאה הארץ: ירמ"י לא, לג. ישעי' יא, ט [וראה בהמ"מ לעיל ח"א ע' קנו].

להנחיל אוהבי יש . . . ולא יכנף: משלי ח, כא. ישעי' ל, כ.

אהי אשר אהי אנא זמין לאתגלאה: שמות ג, יד. ראה זחיג יא, א: סה, ב. ומפרשי הוהר שם. פרדס

שער השמות (ש"כ) פ"א. לעיל ח"א ע' רלט.

כמו שהי' במ"ת ממש כנ"ל, וכמ"ש דוד אני תורתך שעשעתי כו', וכמו שהי' התגלות עצמות התענוג דפנימית הכתר בחכמה כמו שהוא בלי מסך בימוהמ"ש שיתגלו אז טעמי התומ"צ (ואין הכוונה בטעם לרצון שבשכל מושג מאין ליש אפי' לא טעם כמוס שנק' ח"ס כו', אלא הכוונה הוא בשרש החכמה שבעצמות הכתר כמו שהוא עדיין בבחי' אין ממש למעלה מבחי' התפשטות וצמיחה כנ"ל), וכן במצות עיון ודיוק דתורה שיגיע למעלה יותר, והוא בבחי' עדן עצמו שלמעלה גם מעונג שבחכמה והוא בעצמות בעל הרצון הפשוט שז"ש יעשה למחכה לו למאן דדייק במלין דאורייתא מטעם הנ"ל וד"ל.

[כג] וזהו ועמדו רגליו כו' על הר הזיתים ונבקע ההר מחציו מזרחה וימה כו', שזה יהי' לעתיד דוקא בהגלות נגלות אור פנימית ועצמו המאציל עצמו כמו שהוא שלא ע"י בחי' פרסא מפסקת כלל, והיינו שלא יהי' המשכת החכמה מבחי' צומח שבדומם דהר הזיתים כפי סדר ההשתלשלות דחכ' מאין ליש כנ"ל אלא יהי' בקיעת ההר עצמו מחציו מזרחה כו' מפני שיאיר בו מעצמות התענוג הפשוט כמו שהוא ממש כנ"ל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל מה שהי' סיבת בקיעת הר הזיתים הזה ע"י שעמדו רגליו דוקא על הר הזיתים מהו ענין עמידה זו ברגליו ולמה על הר הזיתים דוקא וביום ההוא דמשמע לע"ל דוקא. והנה הענין הוא כנ"ל בכ' מדריגות דמצות קריאת התורה ומצות עיון כו' דבקריאת התורה נמשך מעצמות התענוג הפשוט בחכמה בלי מסך כלל כו' הנה זהו בבחי' ע"ס דאורי' מלמעלה למטה כנ"ל שמאיר מפנימית הכתר כמו שהוא בחכמה בראש בלי העלם דפרסא דקרוםא כו' וממילא כשנתגלה הארת אור העצמו' במאציל בראשית דחכ' דאצי' מפנימי' הכתר כמו שהוא כך האור הולך מחכמה לבינה ומבינה למדות עד שגם במל' דאצי' בחי' הדבור העליון שנק' חכמה בסוף נמשך האור מבחי' פנימית כתר מל' דאצילות בבריאה כמו שהוא בלי מסך כלל עד סוף העשי' שיאיר גם חושך דק"נ דעשי' דהא בהא תלי' דנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן דכאשר בחי' החכמה בראש מאיר בבחי' אין דכתר דאצי' כך הוא יורד למטה בחכ' שבדיבור בלי העלם דמסך כלל, וכמו שהי' במ"ת בגילוי עצמות התענוג דפנימי' הכתר דאנכי מי שאנכי בלי העלם גם בחכ' שבדיבור כמ"ש וידבר אלקי' כו' וכת"י קול ה' בכח כו' חוצב כו' עד שירד האור בע' שרים דנוגה דעשי' לבררם כמ"ש קול ה' יחיל מדבר היינו מדבר העמים דק"נ וכמ"ש זרח משעיר כו' לתקן לעה"ד בל"ת ומ"ע בגשמיות בלא תרצח כו' זה

אני תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע ואילך.

וידבר אלקי' .. קול ה' בכח .. חוצב .. יחיל מדבר .. זרח משעיר: יתרו כ, א. תהלים כט, ד ואילך.

ברכה לג, ב.

הי' הירידה דשם הוי' דעצמות א"ס בה"ס עד שעשן כולו וכמא' בהגלותך מלכנו על הר סיני גם בריות כו' שהן בחי' נוגה דעשי' חרדו כו' וכן גם עכשיו כשקורא בדבור דדבריו חיים כו' מהפך גם חושך דק"ג לאור כמו בן עזאי שהי' אש לזהטת סביבו בדברו בד"ת כו' וז"ש ועמדו רגליו ביום ההוא וזהו בתשלום הבירורים דעה"ד גם למטה בסוף העשי' שהוא בבחי' רגל כמ"ש הארץ הדום רגלי (דהיינו בחי' עקב דא"ק שמסתיים בסוף העשי') כמו במ"ת שירד על הי"ט במדבר העמים שהארץ האירה מכבודו כנ"ל. אך לע"ל בשלימות הבירורים דע' שרים דנוגה דעשי' או יעמדו רגליו על הר הזיתים דוקא שהוא בחי' חכמה שבמל' ח"ת, שבח"ת דתושבע"פ אתברירו בבחי' אר"ח מלמטה למעלה (כמ"ש עד דמטו רגליו ברגליו דדכר בנוק' כו') שזהו ע"י מצות העיון דתורה שמדייק במילין דחכמה לידע נקודת אמית' הרצה"ע למעשה בבחי' ביטול ההשגה והטעם לרצון אפי' טעם כמוס כו' שע"י מגיע לבחי' העדן עצמו שלמעלה מעונג הנמשך בחכ' שז"ש יעשה למחכה לו בעוה"ב כנ"ל. או ונבקע הר הזיתים דהיינו שיהי' בבחי' ביטול דחכ' הצומח מהר זה להיות מקבל מעצמות התענוג הפשוט עצמו שלמעלה מהתלבשות גם בחכמה, וזהו יתרון מעלה מירידה בה"ס בחכ' שבדבור שהוא בבחי' אר"י דנעוץ תחב"ס אבל עמידה זו ברגליו על הר הזיתים שהוא נבקע ע"י בבחי' אר"ח דסב"ת מגיע למעלה יותר שהוא בשעשועי' העצמי' ממש ע"כ יבטל כל ההר דהיינו גם מקור דחכמה שבמל' למעלה ויהי' גיא גדולה מאד שהוא בחי' עומק תחת שנמשך מעומק רום כמו בעוה"ב שיהי' התגלות עצמות א"ס ממש למטה כמו שהוא למעלה ממש בשוה לפי שסוף מעשה עלה במח"ת עד שיהי' למעלה ולמטה בשוה וע"כ א' דעתיד' לומר קדוש לפני צדיקים דהיינו לפי שיהי' גילוי עצמות א"ס למטה בנשמות הצדיקי' ע"י תומ"צ שלהם כמו שהוא קדוש למעלה בשוה ממש כו' והוא מקיף דטה"ע שמקיף לקו וחוט מראשו לסופו כא' עד שמקור האצי' וסוף העשי' שוין מבלי שימצא ראש וסוף כלל אחר שהאור דא"ס עצמו מאיר בלי העלם וצמצום הראשון דקו המדה כלל הרי מאיר באצי' ועשי' בשוה והוא וי"ו דקדוש כמו שהוא למעלה במוה"ע כך הוא למטה בגילוי בצדיקים כו' וד"ל. וזהו ונבקע הר הזיתים מחציו מזרחה וימה שהביקוע הזה יהי' לאורך מן המזרח למערב מח"ע דראש בח"ת בסוף בלי העלם כלל והגיא ביניהם בין צפון ודרום שהן ב' קוין לכד שמעצמות הרצון שלמעלה מן החכמה לגמרי ואח"כ ומש חצי ההר צפונה

בהגלותך מלכנו על הי"ט: נוסח ברכת שופרות במוסף דר"ה.

בן עזאי שהי' אש לזהטת סביבו: ויקר פט"ז, ד.

הארץ הדום רגלי . . . עקב דא"ק שמסתיים בסוף העשי': ישעי' סו, א. ע"ח דרוש עגולים ויושר (ש"א)

ענף ד'.

עד דמטו רגליו ברגליו: ראה זח"ב רנח, א ובמק"מ שם. ובהנשמך עוד בס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב

ע' חקד. ויקרא ח"א ע' תחמה. במדבר ח"ה ע' איתתלה. דברים ח"א ע' עז.

עומק תחת . . . עומק רום: ס' יצירה פ"א מ"ה.

דעתיד' לומר קדוש: ב"ב עד, א.

וחציו נגבה שיומשך לצפון ודרום וינוסו שם מפני הרעש כמו שמסיים ואז יסתם הגיא ובא ה' אלקי' וכל קדושים עמך כו' שזהו אחר מלחמת גוג שיהי' תחה"מ ועוה"ב שיהי' בגילוי למטה כמו למעלה ממש כנ"ל, שזהו רק מצד עליות המל' בפנימי' הכתר שע"ז עיקר נבואת זכרי' בכל דבריו שדיבר רק בשם ה' צבאות כידוע ומבואר במ"א וד"ל וכמ"ש לעת ערב יהי' אור כו' ויצאו מים חיים מירושלים אל הים כו' (כמשי"ת).

[כד] ובכל הנ"ל יובן בתוספת ביאור יותר ענין ההפרש בשתי ברכות האחרונות בין משמח ח"כ ובין משמח חתן עם הכלה כנ"ל, דהנה הגם שמבואר למעלה שבהגלות נגלות מבחי' פנימי' התענוג הפשוט שבעצמות המאציל כמו שהוא אזי יבא האור והשפע גם בחכמה מאין דכתר שלא ע"י צמצום ולבוש דפרסא כלל והיינו ע"י מצות קריאה ומצות עיון בתורה (שהן בחי' אר"י ואר"ח כנ"ל) וכמו שהי' במ"ת שהי' בבחי' גילוי אור העצמות ע"כ חכמת אדם תאיר פניו בפנימית דחכמה כמו שהיא בעצמות התענוג הפשוט וז"ש ביום חתונתו זו מ"ת שנק' חתן משפיע למקבל שהוא בחי' חכמה דתורה שנק' כלה שמאין דכתר תמצא בלי העלם ולבוש כו' כנ"ל, וכך יהי' בעדן עצמו בעוה"ב כו', אך הנה באמת היא גופא י"ל מאיזה סיבה הי' זה הגילוי דבחי' פנימי' ועצמות התענוג מן ההעלם שבעצמות שנק' סדכ"ס כו' דודאי א"א לומר שע"י הדבור לבד באמרו אנכי כו' וכן ע"י קריאת האדם בדיבור דתורה היא שנעשה גילוי זה הפנימי' והעצמות דמהיכן יש כח באותיות הדיבור לעשות זה כו' ומהו הגורם לבא לדיבור זה שהוא ענין התגלות מן ההעלם כו'.

אך הענין הוא דעיקר סיבת התגלות אור התענוג העצמי' אינו בא רק ע"י השמחה דוקא דהשמחה הוא הגורם להיות התגלות עונג הנעלם הפנימי' שיבא גם בדבור בלי העלם ולבוש כלל כמ"ש ביום חתונתו וביום שמחת לבו דוקא שזהו הנק' שמחת חתן ושמחת כלה דבשמחת לבו הי' סיבת התגלות אור שפע העצמי' בחכמה דתורה כנ"ל לפי שיש בכח השמחה להביא כל פנימי' אור העצמי' דתענוג הסתום ונעלם בעצמות שיבא לגילוי למקבל כמו שהוא ממש בלי לבוש והעלם כלל כנ"ל וד"ל.

וז"הו לכאורה אינו מובן דהלא ידוע שעיקר סיבת השפע דמשפיע למקבל אינו רק מצד בחי' התענוג הפשוט שיש בזה כמו להשפיע חכ' דיותר משהעגל כו' וא"כ העיקר הוא זה העונג שיש בטבע כל משפיע ולזאת למה צריך לשמחה דוקא שנק' שמחת חתן כנ"ל. ועוד דהלא משמע שהשמחה

שע"ז עיקר נבואת זכרי' . . ה' צבאות כידוע ומבואר במ"א: ראה תו"ח שמות ק"א, טע"ב.
לעת ערב יהי' אור . . ויצאו מים חיים: זכרי' יד, ד"ח.
ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

למטה מן התענוג כידוע דהתענוג הוא בהעלם גנוז בעצם הנפש כמו כשמתענג מאיזה כשורה טובה מהשגת הון יקר או גדולה וכה"ג מכן הנולד כו' והשמחה באה אח"כ בגילוי בחיצוני לעין כל לעשות משתה ושמחה ואם אין תענוג אין שמחה כלל כו', אמנם באמת יש שרש לשמחה בנפש עצמו שלמעלה מבחי' התענוג והוא בבחי' מקיף דיחידה שמשם מקור מציאות מהות העונג גם בהעלם כו' דאע"פ שא' אין לך למעלה מן העונג כו' עכ"ו אין העונג רק חלק א' מן עצם הנפש ממש ולא שאין בנפש זולת העונג שהרי יש מהות הנפש בלא עונג כלל רק שלפעמים תתענג הנפש כו' אבל השמחה הוא בכל מהות הנפש עצמה והיינו כשהנפש עצמה בשמחה שנק' שמחת הנפש שאז יתגלה בה העלם העצמות שבה כמו העונג להתענג בהשפעת חכמה או חסד או להתענג מהון וכבוד ומבנו ואשתו שאם אין הנפש בשמחה לא יתענג כלל אע"פ שישנם בהעלם בנפש (וכן להיפוך יוכל לשמוח ביסורים היפוך העונג כו'), וכן גם בטבע הטוב להיטיב ולהשפיע אע"פ שיש עונג גדול בזה אם אין הנפש שמחה לא ירצה להשפיע כי לא יבא העונג הזה בגילוי בנפשו רק ע"י השמחה וכן בכל מיני רצון ותענוג, גם בחידוש שכל תלוי' בשמחת הנפש כו', וזהו הטעם שאנו רואים שהשמחה טבעה להביא כל העלם מצפון לגילוי כו' כמו גם סוד סתום ממצפון לבבו שנוגע לנפשו יגלה בעת שמחת לבו וכל סוד דבר חכמה עמוקה שלא הי' מגלה לשום אדם יגלה בשמחתו ולא יוכל להתאפק ולעצור רוחו לפי ששמחת הנפש עצמה פותחת כל בחי' סתום והעלם שבה שיבא לגילוי בדיבור דוקא כי הדיבור הוא הפתח ושער שע"י יתגלה כל הסתום בלי צמצום ולבוש כלל וזהו דוקא בעת השמחה שאז ידבר הכל בגילוי ולא יאמר דבר בהסתר וסתומות כלל, משא"כ כשאנו בשמחה יכלכל דבריו במשפט השכל איך לכסות דבר שא"צ לגלות רק מה שצריך לבד כו' וכמו המלך במסבו במשתה ושמחת לבו לא ידבר דברים בדרך הסתר והעלם אלא יגלה כל הסתום וצפון לבבו כמו שהוא בלי העלם דבר כלל וכלל כו' וכך הוא הטעם לענין העונג שבשפע הדיבור בחכ' וכה"ג שאין זה כ"א ע"י שמחת הנפש שישמח לבו ביותר אז יבא לכלל עונג בשפע זאת וירבה לגלות השפע בדיבור בלי העלם וצמצום ולבוש כלל ודל'.

וכך יובן במ"ש ביום חתונתו זו מ"ת שהי' מצד שמחת לבו דוקא, שהשמחה הוא בעצמות א"ס ממש בבחי' מקיף דשעשועי' העצמי' שנק' שעשועי' המלך בעצמו שאז מביא כל העלם העונג שבעצמו' המאציל שיתענג בגילוי באור שפע דחכמת התורה בדיבור, והוא מה שחכמת אדם תאיר פניו במ"ת ברוב אורה ושמחה באמרו אנכי כו' (וכנ"ל בענין יתרון מעלת קריאת התורה בדיבור בפה על מצות עיון שזהו צד השמחה ששמח בנפשו במה שלומד

וקורא בד"ת שזהו שמחה העצמי דבחי' יחידה שע"ז יתענג בתענוג עצמי בשפע זו שממשיך בגילוי בדיבור כו'.

[כה] וזהו ענין ברכה דשמח תשמח ריעים האהובים כו' שמסיים משמח חתן ואח"כ כלה כו' שע"י בחי' השמחה העליונה שבעצמות המאציל ישמח גם לריעים האהובים שהן חר"כ, והוא בחי' חר"ב דתושב"כ ותושבע"פ, שכאשר ישמח בעצמו דוקא אז יאיר מהעלם התענוג הפשוט לגילוי כמו שהוא בלי לבוש כלל מטעם הנ"ל, ואז יבא האור ושפע גם בחכמה דתורה ע"י התגלות הדיבור בלי לבוש והעלם כלל, וכמ"ש ר"ש חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי כו' ורבה הוא אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן והדר פתח בשמעתתא כו', לפי שבביל' גילוי אור התענוג הפשוט כחכ' שבתורה שיתגלה כמו שהוא בלי צמצום והעלם כלל צ"ל ע"י השמחה בעצם הנפש תחלה מפני שהתענוג הזה להשפיע בחכמה בגילוי בדיבור כמו שהוא א"א להיות כ"א ע"י חדוה ושמחה בתחלה מטעם הנ"ל שאם אין שמחה אין עונג כלל וד"ל. וזהו עוז וחדוה במקומו, פ"י עוז הזה היינו עוז דתורה שנק' עוז כמ"ש ה' עוז לעמו יתן כו', וכאשר משפיע עוז דתורה אינו אלא בחדוה ושמחה דוקא שנק' שמחת חתן שמחה שבמשפיע כאשר רוצה להשפיע בחכ' כמו שהוא בלי לבוש כלל. וז"ש עוז וחדוה במקומו דוקא כמו שהוא בעצמו שנק' שעשועי המלך בעצמו שאז ישתעשע וישמח בשפע דעוז דתורה כמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועי' יום יום וקאי בתורה הקדומה שקדמה לעולם שהי' משתעשע ושמח בה כמו שישמח אדם בקריאתו בתורה שנק' שמחה של תורה ששמח משפע זו בחכמה דתורה, ומשמחה וחדוה זו דתו' שבמקומו ממש נמשך שמחה לתורה עצמה, כמו משחקת לפניו כו' וכן אמר אני תורתך שעשעתי פועל יוצא, ונק' שמחת כלה שמקבלת משמחת חתן שהחתן משמח את הכלה. וזהו משמח חתן ואח"כ הולך שפע זו דשמחה מן החתן אל הכלה דאשה בעלה משמחה (כמו שמחת תורה שאחר ש"ע שהתורה שמחה) כי כמו שא"א לגילוי התענוג מן המשפיע למקבל בלי לבוש רק ע"י השמחה דוקא, כך א"א לתענוג דמקבל שמתענוג בקבלת השפע רק ע"י השמחה דוקא, כמו במ"ת כאשר התורה נק' חתן וכנ"י נק' כלה שקיבלו שמחה משמחת חתן, וכמו עכשיו שישמח נפש האדם ממה שלומד וקורא כו' כמ"ש חדאי נפשאי לך בשבילך קראי ותנאי לשמח הנשמה ולהחיותה מאור דתורה, וכמ"ש ונשמח בד"ת כי הם חיינו ממש, ושמחת חר"כ באה עצמות א"ס ב"ה. וז"ש שמח תשמח שמח לדכורא ותשמח לנוק' כו', וזהו

ר"ש [רב ששת] חדאי נפשאי . . . ורבה הוא אמר מילתא דבדיחותא: פסחים סח, ב. קיז, א [וראה לעיל בהמ"מ בדיה משמח חו"כ, קרוב לסופו. ושם ע"ד ב' הגירסאות רבה ורבא].
עוז וחדוה במקומו: דהיא טז, כז.
משחקת לפניו . . . אני תורתך שעשעתי: משלי ח, ל. תהלים קיט, ע.

ריעים האהובים משפיע ומקבל שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין, כמו תושב"כ ותושבע"פ חר"ב כו' וכמו בבנין חוה מאדה"ר ששמח לשניהם. וזהו כשמחך יצירך בג"ע מקדם מעוז וחדוה שבמקומו ממש כנ"ל וד"ל (וכמ"כ במצות עיון דתורה לדייק במילין דחכמה כו' שיש בזה שמחת חר"כ כמשי"ת שזהו בברכה אחרונה משמח חתן עם הכלה כו' א"א להיות כ"א ע"י שמחה לשמח החר"כ שיוכל להיות גילוי התענוג הפשוט בעצמות הרצון שלמעלה מן החכמה שהוא העוה"ב כנ"ל, וזהו מבחי' מקיף דשעשועי' העליונים כו', ולזה צריך שמחה יותר כי העיון הוא בא בעמל ויגיעת הנפש, וז"ש דרבא הוה אמר מילתא בדזיחותא ובדחי רבנן כו').

אך הנה גם בבחי' שמחה זו עצמה שמשמח החר"כ שמביא מהעלם העצמות דתענוג הפשוט לידי גילוי כמו שהוא בלי לבוש כלל יש הפרש בין משמח חר"כ למשמח חתן עם הכלה, שזהו ענין ב' ברכות אחרונות דשמח תשמח כו' ואשר ברא כו', והוא ענין ההפרש בין מצות עיון דתורה למצות קריאה בדיבור, דבמצות קריאה בדיבור אמר משמח חתן וכלה, ובמצות עיון אמר משמח חתן עם הכלה כו'.

[כונן ולהבין ביאור הענין הנה יש להקדים תחלה מ"ש חכמות בחוץ כו' שיש ב' מיני חכמות חכ' בראש וחכמה בסוף, חכמה בראש היינו כמו שהחכמה מאין תמצא, כמו באדם הוא כאשר השכל וחכ' נמשך ונובע מכח המשכיל שנפשו שהוא עצם כח השכל ההיולי שמוליד וממציא כל שכל וחכמה כאשר מתחכם בדבר מה, ולמעלה זהו שנק' בחי' ח"ס שנובע משם כל שכל וחכמה מאין ליש, או נק' שכל מופלא או חכמה הקדומה כו', והיינו בחי' תושב"כ שהן אותיות שבח"ע שנמשך מחכ' העצמי' חכים ולא בחכמה כו', ובחי' חכמה בסוף שנק' ח"ת זהו השכל והחכמה שבאה בגילוי בדבור בפה, ונק' חכ' שבדיבור לבד כמו פיה פתחה בחכמה, שזהו ענין גילוי השכל והחכמה שמתגלה למקבלים ע"י אותיות הדיבור. ובודאי יש הפרש גדול בין אור השכל והחכמה כמו שהוא במוח החכ' שבראש שבא מאין לגילוי השכל זה באותיות הדבור בבחי' יש גמור, ועכ"ז הרי אמר דנעוץ תחילתן בסופן דוקא דהעיקר שלימות דאור הח"ע בבחי' תחלה היינו כאשר נמשך ובא בגילוי באותיות הדיבור בפה שנק' חכמה בסוף. וזהו ב' מדריגות דתושב"כ ותושבע"פ, דתושב"כ הוא בבחי' חכ' בראש, כמו ויאמר ה' אל משה כו' שנמשך מעצמות

תרין ריעין דלא מתפרשין: זח"ג ד, א.

חכמות בחוץ . . . חכ' בראש וחכ' בסוף: משלי א, כ. זח"א כו, ב. וראה לעיל ח"א ע' ריש. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תצה. במדבר ח"א ע' רכד. וש"נ.
פ"י פתחה בחכמה: משלי לא, כו.
אמר דנעוץ תחילתן בסופן: ס' יצירה פ"א מ"ז.

א"ס בשם הוי' דח"ע אל משה כו' ועשו להם ציצית וכה"ג בכל המצות דתושב"כ, ובחי' חכמה בסוף הוא תושבע"פ שזהו בחי' התגלות דח"ע דתושב"כ באותיות הדיבור בפה דוקא כמ"ש ודברת במ שזהו בחכמה ושכל הנגלה בדיבור לבד, וזהו גם בתושב"כ עצמו שמצות ת"ת בקריאה ודבור דוקא וכמ"ש לא ימיש ס"ת הזה מפיד וכן למען תהי' תורת ה' בפיד כו'. ואמנם לפי שנתחב"ס דוקא ע"כ עיקר שלימות דח"ע דתושב"כ זהו במצות קריאה בדיבור דוקא שהרי א' לא ימיש ס"ת הזה מפיד כו' והגית כו' יומם ולילה הרי מצות תושב"כ בהגיון שהוא במח' דוקא והוא לפי ששרשה בח"ע בבחי' חכמה שבראש ואמנם מפני שנתחב"ס דוקא ע"כ מצות תושב"כ בקריאה דוקא יותר וכמשי"ת, ומצות קריאה בה עיקר יותר מתושבע"פ שהרי גם ע"ה עולה לתורה אע"פ שאינו מבין כלום יוצא י"ח בקריאה לבד, אבל תושבע"פ ששרשה בבחי' ח"ת בכלל כנ"ל ונעוץ סובת"ח דוקא ע"כ מצות ת"ת בתושבע"פ בעיון יותר מבקריאה, והוא כמו לדייק במילין דאורייתא שהוא בחכ' שבראש כו' וד"ל.

(ושרש הענין הוא כידוע ומבואר במ"א בהפרש שבין אותיו' דתושב"כ שהן אותיות עצמיות שכל אור העצמו' דא"ס גנוז בהן כנ"ל וע"כ הן במספר מכוון וקרי וכתוב כו', וזהו כמו אבנים טובות שמאירים בעצם מתחילת הוייתן וכוכבים המאירים בעצם וכמ"ש אז ראה ויספרה כו', ונק' ספר, והן ס"ר מקוריי' לס"ר נש"י, וע"כ אפי' ע"ה עולה לתורה שיש לו אות מיוחד לשרש נשמתו כו' באור הזרוע לצדיק עליון כו', כמ"ש במ"א בענין מיילדות העבריות כו').

וע"כ מצות קריאה בה עיקר כמ"ש כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם כמ"ש כי אמרתך חייטני כו', וזה ה"י במ"ת בדיבור דאנכי שהי' אור וחיות לנש"י עד שעל כל דיבור כו' דישראל מתקשראן באורייתא כו', ולפי שנעוץ תחב"ס דח"ע אתמשך בח"ת בחי' מל' ע"כ עיקר שלימות דח"ע דתושב"כ באותיות הדיבור דוקא, ונק' פנים מאירות דדכר לנוק' וכמ"ש חדאי נפשאי לך קראי כו', ולמעלה בחי' מוצא פי הוי' שקורא ושונה כנגדו כמו במ"ת ה"ז בחי'

ועשו להם ציצית . . . ודברת בס: שלח טו, לח. ואתחננו ה. ז.

לא ימיש . . . למען תהי': יהושע א, ח. בא יג, ט.

אז ראה ויספרה . . . ונק' ספר: איוב כח, כו. בראשית ה, א: זה ספר תולדות אדם.

וע"כ אפי' ע"ה עולה לתורה: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' רכו. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שפח. במדבר ח"ב ע' תרלח.

כמ"ש במ"א בענין מיילדות העבריות: תרי"ח שמות מא, ב.

כי על כל מוצא . . . כי אמרתך חייטני: עקב ח, ג. תהלים קיט, נ.

שעל כל דיבור . . . דישראל מתקשראן באורייתא: שבת פח, ב. זח"ג עג, א.

דח"ע אתמשך בח"ת: זח"א קמא, ב.

ונק' פנים מאירות: ראה להלן סוף אות כ"ט. וש"נ.

שקורא ושונה כנגדו: תדא"ר ריש פ"ח.

גילוי כל עצמות השעשועי בשפע זו (שנק' המשכת מ"ד דחסדים דאוי" כנ"ל). אבל בחי' תושבע"פ אין האותיות שבה עיקר כלל כי יכול להשכיל ולהבין בהלכה בכל לשון כי אינו אלא פי' וביאור לבד לפרש הדבר איך ומה, ונק' פנים מסבירות, וכמו לדייק במילין דחכ' לעמוד על אמית' הדבר כו' (ומה שנק' תושבע"פ דוקא זהו מפני שנמסרה דברים בע"פ בקבלה איש מפי איש עד משה שנק' הלכה למשה מסיני כמ"ש תורה צויה לנו משה כו' כידוע שלא ניתנה בכתב), וזהו כמו אבנים שמזככ' אותם ונעשים מאירים כמו ותהי להם הלבנה לאבן כו' (כמ"ש במ"א, ונק' אבן ספיר כמ"ש ותחת רגליו כו', והוא כמו העלאת מ"נ דנוק' בבחי' אר"ח כו', וזהו כמו טהרה שמביאה לידי קדושה שאותיות דתושב"כ הן בבחי' קדושה בעצם והבירורים דח"ת דתושבע"פ בע"פ בכל לשון הוא בחי' טהרה כו', וזהו בחי' שערות דנוק' שהן ההלכות כנ"ל בפ"י שערך כעדר כו' כמ"ש סלסלה כו', אבל יש בה יתרון מעלה מתושב"כ דבינה יתירה ניתנה באשה כו' שזהו ענין גילוי אמית' הרצה"ע מבעל הרצון כנ"ל ע"י העלא' וביטול דעיון התורה שמעייין המקבל בחכ' שבראש עד שבא לאין דחכמה ולמעלה מן החכמה כמשל בקיעת הקרום מלמטה למעלה כנ"ל, וד"ש למחכה לו למאן דדייק כו'. ונמצא מה שהמקבל בא לבחי' ביטול שבחכמה בראש שבו בבחי' אר"ח דנעוץ סובח"ח מגיע למעלה יותר מאור התענוג הפשוט דח"ע דמשפיע באותיות דתושב"כ, וע"כ בתושבע"פ מצות עיון עיקר יותר שהוא בח"ע דנעוץ סובח"ח, ובתושב"כ מצות קריאה עיקר דנעוץ תחלתן בסופן כנ"ל וד"ל).

[כז] ומעתה יובן ההפרש בין משמח חר"כ למשמח חתן עם הכלה. דהנה מבואר למעלה בשרש בחי' השמחה שהוא למעלה מן התענוג שאם אין שמחה אין עונג כלל לפי שיש בכח השמחה שבעצם הנפש להביא לגילוי כל נעלם וצפון גם להתענג בשפע חכמה וחסד וכה"ג. והנה כמו שמבואר למעלה שיש ב' מיני חכמה ח"ע וח"ת ועיקר שלימות דחכמה עילאה שבראש הוא בח"ת שבא בגילוי בדיבור דוקא, כך ודאי יש ב' מיני עונג, עונג שבחכ' שבראש, ועונג שבחכ' שבדיבור, שעיקר שלימות התענוג הוא בגילוי השפע דחכ' בדיבור, וכמו שאנו רואים שגם שיתענג אדם מאד בחידוש אור שכל חדש במוח החכמה שבראש כאשר נובע מאין ליש מ"מ עיקר התענוג הוא כשבא בגילוי למקבל בדיבור, כמו לתלמידו שישפיע לו בדיבור וכן בכל השפעת ער"ע כמו צדקה וחסד לעני או השפעת דבר לנוק' ביחודם כידוע. אך

תורה צויה לנו משה: ברכה לג, ד.

ותהי להם הלבנה לאבן . . . כמ"ש במ"א . . . ותחת רגליו: נח יא, ג. משפטים כד, י. ד"ה ותחת רגליו,

בסה"מ תקס"ח ע' עו ואילך.

טהרה שמביאה לידי קדושה: ע"ז כ, ב.

סלסלה . . . בינה יתירה: משלי ד, ח. גדה מה, ב.

בחי' עונג זה שבשפע בראש ובסוף אי' להיות כ"א ע"י השמחה שישמח בנפשו תחלה בעצם שאז יבא מן ההעלם לגילוי בלי לבוש וצמצום כלל אלא כמו שהוא בעצמו ממש דוקא ואם לא יהי' השפע בעונג מצומצם רק לפי הצריך למקבל ולפעמים ימנע להשפיע כי לא יתענג כלל משפע זו כנ"ל. ואיכ' ממילא מובן מזה דכמו שיש ב' מיני עונג וחכ' בראש ובסוף כך יש ב' מיני שמחה, שמחה בראש כאשר ישמח בעצמו שיגלה הצפון שזהו לגלות העונג וחכ' מאין ליש לעצמו בלי צמצום כלל, כמו שאנו רואי' שכל שישמח יותר יותר יוכל להביא לגילוי כל חכמה ושכל עמוק וחרף ממקור השכל בלי צמצום ומדה כלל עד שכל רז לא אניס לי, וכמו ר"ז דהוה בדיחא דעת' וא' דכל חללי דעלמא שהיו שואלים ממנו יגלה וכן א' דרבא הוה א' מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן והדר פתח בשמעתא כו', וגם מיין המשמח יוכל להביא גם הסוד יותר סתום לגילוי כענין שא' אגברו חמרא אדרדקי כי היכא דלימרו מילתא וכה"ג, שכ"ז לפי שמצד שמחת הנפש יבא כל העלם לגילוי בלי העלם ולבוש כלל גם לעונג הנעלם וחכ' היותר עמוקה מכלי שכלו בתחלה. והשמחה הב' הוא מה שמביא לגילוי בחכמה שבדיבור למקבלים שהיא גדולה הרבה יותר משמחה הראשונה שהביאה לגילוי מן ההעלם לעצמו כנ"ל. דהנה הגם שלכאורה שמחה זו שמביאה רק לגלות השכל בדיבור קטן הוא בערך לגבי שמחה העצמית שמביאה לגילוי לבחי' חכמה ועונג שבראש ממקור חוצבה בלי לבוש והעלם כלל כנ"ל דאין ערך למקבל לגבי המשפיע עצמו, ואע"פ שאנו רואים שבעת השמחה יגלה הכל בדיבור בלי העלם כלל וכשאינו בשמחה לא יגלה מחכמתו מאומה לזולתו ואם יגלה יכסה טפח כו' וכמו אגברו חמרא כו' כדי שיאמרו בדיבור כו', מ"מ גם גילוי זה אינו בערך כלל לגבי גילוי חידוש החכמה לעצמו. וכמו שאנו רואים בחוש במי שחידש חכמה עמוקה והמציאה בכח שכלו מן ההעלם במקור ושרש החכמה שישמח מאד ויצהבו פניו ביותר כענין חכמת אדם תאיר פניו ברוב אורה ושמחה כמ"ש בר"א שמצא תוספתא חדתא שצהבו פניו כו', (שזהו שמחה העצמי' שקדם בתחלה והביאה מן ההעלם דעונג כו' רק שכאה בגילוי אחר שחידשה ונמשכה מן ההעלם כו' כמ"ש במ"א), ובודאי שמחה זו גדולה הרבה יותר משמחה שישמח בגלותו כל זה עצמו שחידש לתלמידו שאין כל חדש בזה כלל רק מה שהשפיע' למקבל כמו שהיא בעצמו, וגם זה ודאי לא יש ערך לגילוי זה למקבל לכמו שהוא בעצמו בשעה

ר"ז . . . דכל חללי דעלמא: שבת עז, ב. וראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אות י"ז, ובהמ"מ שם. דרבא הוה א' מילתא דבדיחותא: פסחים ק"ו, א [ובגירסת הרי"ח שם, "רבא", וראה בהמ"מ לעיל בד"ה משמח חריב קרוב לסופו].

אגברו חמרא אדרדקי: סנהד' לח, א.

בר"א [ברב אבהו] שמצא תוספתא . . . כמ"ש במ"א: ראה ירושלמי שבת פ"ח ה"א. קה"ר ח, א (פיסקא ד'). וראה לקי"ת מסעי צג, ריש ע"ב (ובהמ"מ לשם – הוצאת קה"ת תשד"מ). ס' מאמרי אדהאמי"צ בראשית ע' נא. במדבר ח"א ע' רמא ואילך וע' רנב ואילך. ח"ב ע' תשל. ובכ"מ.

שנמשך לו בחידוש מאין והעלם דחכמה ממש כו'. אך אעפ"כ הנה אנו רואים שעיקר גילוי השמחה העצמי שהי' לו בעצמותו כשהשיג והמציא שכל החדש מאין אינו אלא כאשר בא לידי גילוי בדיבור לתלמידו המקבל דוקא, אע"פ שהשמחה שהי' לו בעצמותו הי' במקור דחכ' שבראש והשמחה שממנה יגלה אותה בדיבור אינו רק מצד ענין התגלות שמחת לבו שבא בגילוי יותר למקבל בלבד, אבל באמת שמחת לבו זאת שע"ז מגלה השכל בדיבור היא יותר גדולה ועצומה שמגעת בעצמות הנפש בפנימית יותר משמחה הראשונה שהביאה לגילוי עיקר התחדשות השכל וחכ' ממקורה בהעלם. ויש בזה ב' טעמים שהן א'. דהנה אע"פ שאותיות הדיבור אינו רק גילוי בעלמא בחיצוניות הבל הפה לחוץ למקבלים בלבד מ"מ היא הנותנת שיבא זה הגילוי ביותר מחמת שמחה גדולה יותר בעצם הנפש עד שיגלה גם בדיבור דוקא, כמשל המלך שכאשר שמח ביותר יצא חוץ לפתח היכלו וישב בשער לבא לגילוי לעין כל דוקא ולדבר עם הפחותים ומתגלה לעין כל כמו שהוא ממש בלי העלם וצמצום כלל כו' (כמו דוד שהי' מפוז ומכרכר כו' מעוצם השמחה כו'), וכמ"ש בזהר על ובט"ו יום כו' ב"י מלכא בתרעא יתיב כו' (וכמו משתה שעשה בחצר גינת ביתן כו', וכמ"ש במ"א בענין יו"ט שני דגליות כו'). והטעם ה' לפי שעיקר שלימות החכמה דמשפיע שחידש לעצמו אינו אלא כשמביאה למקבל דוקא שאז נשלם שלימותו יותר מבתחלה לפי שנעוץ תחילתו בסופן דוקא כידוע דאין שלימות למשפיע כלל בלתי מקבל שיקבל אור שפעו כמו שאין שלימות לדבר בלא נוק' כמ"ש בזהר שאינו נק' אדם שלם רק בכללות דדכר ונוק' כמ"ש ויקרא שמם אדם ויא' להם פרו ורכו כו' וז"ש והתקין לו ממנו בנין כו'), וכך יובן ממילא שעיקר שלימות דשמחה העצמית בחידוש החכ' מאין כו' רק בשמחה זאת שמביא השפעתו לגילוי לחוץ ממנו שהוא באותיות הדיבור למקבל דוקא שנשלם בזה שמחה ועונג שבתחלה לעצמו אי"כ שמחה ועונג זה שבגילוי הדיבור הרבה יותר משמחה שבתחלה כו' מאחר שאם לא תבא בגילוי בדבור אין לה שלימות כלל, וע"כ אנו רואים שעיקר גילוי כל הצפון ונעלם ביותר גם בכח שכלו אינו אלא בגילוי הדיבור שיתגלה ביותר מה שחידש לעצמו, כמו פיה פתחה בחכמה שפתח הצינור הנעלם המקור לחכמה כמו פתח ר' פלוני כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

דוד שהי' מפוז ומכרכר: שמו"ב ה, טז. וראה לעיל ח"א ע' רסב.

בזהר על ובט"ו יום . . מלכא בתרעא יתיב: זחיג קב, ב.

בחצר גינת . . במ"א בענין יו"ט שני דגליות: אסתר א, ה. סה"מ תקס"ד ע' רמב. ומקבילו בלקו"ת שמע"צ צב, סע"א.

בזהר . . בכללות דדכר ונוק'. . ויקרא שמם אדם: ע"פ בראשית ה, ב. זח"א נה, ב. קסה, א. ועוד. וראה

גם לעיל ח"א ע' קצא, וס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תנב.

פ' פתחה . . שפתח הצינור . . וכמ"ש במ"א: משלי לא, כו. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע'

תלו (ובהמ"מ שם), וע' תשכט. אמרי בינה נה, א.

וכמו"כ יובן בב' מדריגות דח"ע וח"ת שבתורה שיש בזה ב' מיני שמחה ועונג בראש ובסוף, והוא בלימוד התורה בדיבור דוקא דגם שע"י שמחה תבא התגלות החכמה ממקור בלי לבוש כלל כנ"ל, אבל העיקר הוא בשמחה הב' בגילוי הדיבור בד"ת כפה דוקא שבוזה נשלם שלימות דשמחה העצמית דחכמה בעיון והשגה ממקורה כמ"ש לא ימיש ס"ת הזה מפ"ך והגית בו כו' דאין שלימות לעיון כהגיון בלי קריאה בדיבור כמ"ש ר"ש חדאי נפשאי לך קראי ותנאי בדיבור דוקא כמ"ש כי על כל מוצא פי ה' בדיבור יחי' האדם שהוא חכמה בראש משום דנעוץ תחב"ס דוקא מטעם הנ"ל דהא בהא תלי' דעיקר שלימות דשמחה דחכמה בראש בא דוקא לגילוי בדיבור, וכמו שהי' במ"ת דכתיב ביום חתונתו שהוא בחי' חתן דמשפיע התורה לישראל ממקורה בהעלם דתוה"ק בעצמות א"ס ממש כו' שודאי הי' גילוי דהעלם זה ע"י שמחה בעצמו ממש כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו כנ"ל, אבל עיקר שלימות דשמחה זו העליונה (גם במקור כשהיתה התורה אצלו שעשועים יום יום) הי' בהתגלות באותיות הדיבור העליון כמ"ש וידבר אלקים כו' אנכי כו' שזה הי' מחמת שמחת לבו שמגלה הצפון ונעלם ביותר לפי שנעוץ תחב"ס דוקא כשנמשך למקבלים כנ"ל, וזהו ביום שמחת לבו שבא בגילוי יותר בדיבור (וגם עכשיו בכל מי שקורא ושונה שדבר ה' הוא קורא כי דבריו חיים כו' אע"פ שאינו בשביל מקבל מ"מ הרי האותיות דתורה עצמ' הן בחי' כלי קיבול שנמשך בהן מעצמות הא"ס שזהו ענין עוסק בתורה לשמה לשם התורה להמשיך אור"ס בתורה כמ"ש אשר יקראוהו כאמת כנ"ל). וזהו הטעם שבתושב"כ מצות קריאה בדיבור עיקר יותר מעיון לפי שבה דוקא נשלם שלימות דשמחה ותענוג הפנימי דח"ע שבה וד"ל.

[כח] וזהו ענין הב' ברכות הנ"ל דמשמח חר"כ היינו במצות קריאה בתושב"כ וגם בתושב"ע"פ כשקורא ושונה כו' שזהו בחי' ירידת האור ושפע דמשפיע שנק' חתן אל הכלה בחי' מקבל, דמבואר למעלה שיש ב' מיני שמחה, א' שמחה עליונה שבעצמות כאשר מזה יבא להשפיע החכמה ממקורה בהעלם מאין בלי לבוש כלל לעצמו, ואין שלימות לשמחה זאת עד שיבא השפע הזאת בגילוי בדיבור למקבל, שאע"פ שנשלם בשלימות השמחה העצמי ע"י השמחה הב' שמשפיע בדיבור ומבלעדה אין לו שלימות לעצמו גם כי קטנה היא בערך לגבי שמחת העצמי' שהוא כאשר ממשיך ח"ע ממקורה מפני שנעוץ תחב"ס דוקא ולזאת הי' עיקר שמחתו לעצמו, מ"מ הרי קדם שמחתו העצמי' לעצמו בחידוש אור דחכמה בראש וממנה נמשך בגילוי בחכ' שבדיבור כידוע דח"ע אתמשך בחי'ת, ע"כ ודאי משמחת חתן נמשך שמחת הכלה שהוא כשמחה הב' שבגילוי הדיבור. וזהו משמח חתן שהוא המשפיע תחלה וממנו נמשך לשמח את הכלה שהוא בחי' המקבל השפע מגילוי הדיבור, וזהו וי' וכלה דוי"ו זה היינו בחי' המשכת השמחה דשמחת חתן לשמח את הכלה (והיינו בשמחת חתן בגילוי אור שפעו למקבל בדיבור שבשביל זה הי' כל

עיקר שמחתו העצמי ולא שמקבל שמחתו משמחת הכלה אע"פ שאין לו שלימות בשמחה העצמית בלא גילוי הדיבור משום דנעוץ תחב"ס כנ"ל, וזה הי' במ"ת כנ"ל דמבחי' שמחת חתן כמ"ש ביום חתונתו גם במקור הח"ע דתורה הקדומה שהוא שעשועים כו' נמשך משם בגילוי הדיבור לישראל באמרו אנכי כו' לישראל דאע"פ שזהו שלימות דשמחה העצמית שבתוה"ק משום דנעוץ תחב"ס כנ"ל מ"מ שמחת חתן קודם לשמחת כלה בבחי' אר"י דהשפע הולך מלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל וכנ"ל בפ"י ביום שמחת לבו כו' וזהו הטעם שבתושב"כ מצות קריאה עיקר יותר ממצות עיון כנ"ל וד"ל.

(אך עדיין אין זה מובן, דמאחר ששמחת חתן קודם לשמחת כלה עכ"פ כמ"ש משמח חר"כ א"כ למה מצות קריאה עיקר יותר, דודאי שמחה שבעיון בחכמה בראש ועצמות קודם כנ"ל אע"פ שנעוץ תחב"ס כנ"ל, ולמה אמר לא ימיש ס"ת הוזה מפיר כו' ואח"כ והגית בו כו' הי' ראוי שההגיון מבחי' יהי' תחלה ואח"כ הקריאה בדיבור, ומה גם שבאמת עיקר שרש תושב"כ הוא בח"ע דוקא שהוא ענין עיון וההגיון כנ"ל וד"ל. אך הנה הענין הוא דבאמת אין הפי' במשמח חר"כ דמן החתן נמשך השמחה לכלה כנ"ל שהרי א' משמח חר"כ דמשמע דמי שמשמח לחתן הוא שישמח גם לכלה רק שמשמח לחתן תחלה ואח"כ לכלה כמ"ש כשמחך יצירך כו' והוא מה שהקדב"ה משמח לחר"כ למשפיע ומקבל יחד וארישא קאי שא' שמח תשמח ריעים האהובים כו' שמח לדכורא ותשמח לנוק' שנק' ריעים האהובים כנ"ל, ומוכרח לומר דגם בבחי' שמחה עליונה שבח"ע בראש כאשר נמשך מאין והעלם כו' שנק' שמחת חתן בשמחה ועונג לעצמו כנ"ל זהו באה מלמעלה דוקא, והוא מבחי' שעשועי המלך בעצמו שלמעלה גם מעונג ושעשועי' שבתוה"ק שישמח לחתן תחלה והוא שמביא שמחה העליונה במקור התורה שיאיר אור דתורה ע"ז מן ההעלם לגילוי בבחי' התחדשות מאין דתענוג הפשוט בלי העלם וצמצום כלל, והוא מ"ש ואהי' אצלו שעשועי' שנמשך בחינת שעשועי' העצמי' בתורה לשמח את החתן שיבא לכלל גילוי מההעלם וכמו אני תורתך שעשועתי מבחי' מקיף דשעשועי' העליוני' לגילוי, והוא בחי' שמחת חתן שהוא בחופה דוקא כמ"ש כחתן יוצא מחופתו כו', וכמ"ש כי על כל כבוד חופה כבוד עליון דתוה"ק (ונק' מקיף דא"י דתענוג הפשוט על אור הח"ע (כמשי"ת). וזהו שמח לדכורא ואח"כ תשמח לנוק' שזהו מה שיבא בגילוי בדיבור למקבל לשמח גם לכלה, וכמו ונשמח בד"ת כו' חדאי נפשאי כו', כמו במ"ת שנמשך מדיבור דאנכי שמחה לכלה דישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו' כנ"ל, וזהו משמח חר"כ למשפיע ומקבל ח"ע וח"ת יחד. ולפי שעיקר השלימות דשמחה דמשפיע בתחלה הוא בסוף בחכ' שבדיבור למקבל שלזאת הי' כל עיקר שמחה העצמי',

אני תורתך שנשענתי: תהלים קיט, ע.

כחתן יוצא מחופתו . . . כי על כל כבוד: תהלים יט, ו. ישעי' ד, ה.

ע"כ ממילא מובן דגם מה שמשמח לחתן בשעשועי המקיפים הי' בשביל שמחה בסוף שבה עיקר שלימות דשעשועי העליונים שבתוה"ק מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו בעטרה כו' ביום חתונתו במקיפים דשעשועי העצמי' בשביל גילוי הדיבור שזהו ביום שמחת לבו שע"ז נשלם שמחת חתן וזהו לפי שבבחי' אר"י נעוץ תחב"ס דוקא וסוף מעשה הוא שעלה במח"ת וזהו נעוץ סוב"ת וד"ל.

(וזהו ענין הג' דיעות בגמרא אם שמים קדמה לארץ או ארץ קדמה לשמים ודיעה הג' דשמים וארץ כא' נבראו שנאמר קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כו', דמ"ד שמים קדמו זהו בחי' שמחת חתן דתוה"ק דמן השמים ניתנה מבחי' מקיף דתענוג הפשוט באור החכמה הקדומה כמ"ש מן השמים השמיעך כו' וירדה לארץ בגילוי באותיות הדיבור ביר"ד הדברות כמ"ש והארץ האירה מכבודו בחי' חכמה בסוף כנ"ל, ומ"ד ארץ קדמה לשמים לפי שעיקר שלימות דשמים ח"ע בראש הוא בחכ' שבדיבור דסוף מעשה עלה במח"ת דהיינו תחלה לחכה"ק שנק' מחשבה הקדומה לפי שנעוץ תחב"ס וסוב"ת כו' וע"כ אמר לא בשמים היא אלא בארץ דוקא, ומ"ד שמים וארץ ח"ע וח"ת כא' נבראו כו' לפי שכ"ז הוא בבחי' הילוך השפע ממשיע למקבל בע"ס דאר"י דיש מעלה בסוף יותר מבתחלה כו' אבל לגבי מקיפי' דשעשועי העצמי' שם שוין ממש כא' תחלה וסוף דמשיע ומקבל להיותו למעלה מבחי' ראש וסוף כו'. וזהו משמח חתן וכלה לשניהם יחד מבלי שימצא ראש וסוף (ו"ש רבב"ח לדידי חזי לי היכא דנשקי ארעא ורקיע אהדדי כו' כמשי"ת).

ומעתה יתורץ ענין הטעם שבתושב"כ מצות קריאה עיקר כמ"ש לא ימיש כו', דגם ששמחת חתן בגילוי העולם דתוה"ק קודם לגילוי הדיבור, אבל זה הי' בשביל גילוי הדיבור שבה שלימות ח"ע הקדומה כנ"ל, וא"כ לאחר שירדה התורה בגילוי הדיבור מצות קריאה באותיות עיקר כדי להשלים לח"ע וכמ"ש לא בשמים היא כו' דסוף מעשה כו', ולזה אמר לא ימיש ס"ת הזה מפ"ך ודברת בם שע"ז יהי' שלימות במח' דהגיון בתורה, כי באמת ענין ההגיון בתושב"כ אינו רק לחשוב ולהרהר בצירופי אותיות שכבר באו בכתב בספר תורה בלבד שז"ש והגית בו כו' ואין זה ענין עיון שבשכל וסברא לחקור לעיין בטעמי המקראות ולדרוש בהם דרשות בפרטי ידיעת התורה איך ומה שזהו דוקא בתושב"כ לבד (כמשי"ת), ואמנם מצות הגיון שזה במח' והרהור באותיו' זהו בשומע דברי רבו שבדיבור המשפיע נחקק במחשבתו והיינו בחי' התקשרות דמקבל התורה בדיבור ובמחשבה תחלה מקשר דיבורו באותיות

הג' דיעות בגמרא אם שמים קדמה לארץ . . קורא אני עליהם: חגיגה יב, א. ע"פ ישעי' מח, יג.
מן השמים השמיעך . . והארץ האירה מכבודו: ואתחנן ד, לו. יחזקאל מג, ב.
לא בשמים היא: נצבים ל, יב. ב"מ נט, ב.
רבב"ח [רבה בר בר חנה] לדידי חזי לי: ב"ב עד, א.

הדיבור בתורה בקריאת אותיות ואח"כ מקשר מחשבתו במח' והיינו במח' שהי' במשפיע התורה בדיבור שא"א לדיבור בלי מח' בתחלה, כמו בדיבור דאנכי קדם לו במח' בדיבור זה שמאיר בדיבור דאנכי והיינו בחי' מח' דחכ' הקדומה שבתורה שבאה מן ההעלם דאין לגילוי בדיבור שע"ז נשלם שלימות דח"ע לפי שנעוץ תחב"ס כנ"ל, וע"כ אחר קריאה בדיבור אמר והגית במח' שאז נשלם בחי' המח"ק דתורה וד"ל.

[כט] וביאור הענין הנה ידוע בזהר דאית מחשבה ואית מח' כו' דהיינו מח"ס שבהעלם ומקור החכמה טרם שבאה לגילוי מאין ליש, והוא כמו שהחכ' בבחי' אין דפנימית הכתר שהוא בחי' התענוג הפשוט שבלתי מורכב בחכ' וטעם עדיין אפי' טעם כמוס, כנ"ל בענין הר הזיתים שהחכמה מאין תמצא אינו רק צומח שבדומם כו', והיינו בחי' החכ' דתוה"ק שהיתה כלולה במקיף דשעשועי' העצמי' כנ"ל, ואח"כ יצאה לגילוי מאין ליש בכינה שנק' מח' גלוי' שמתגלה גם בדיבור, וכך הי' במ"ת שבחי' מחה"ק דתורה של מעלה באה מן ההעלם דעצמו' השעשועי' לגילוי בחכ' שבדיבור שזהו מח' שבאה בגילוי בדיבור למקבל (וזהו שנק' הרהור או הגיון בחי' בליטת אותיות המח' מן ההעלם לגילוי, וז"ש אז ראה ויספרה באותיות דמחוד' שזהו הכינה וגם חקרה כו') וע"כ אע"פ שעיקר שרש תושב"כ בהעלם דח"ע הקדומה שיצאה לגילוי אבל שלימותה הוא בדיבור דוקא מטעם הנ"ל דאין שלימות למשפיע בלתי מקבל, וכמו עיקר תפארת דחכמה הוא כאשר יגלנה למקבל כו' ולזה מצות קריאה עיקר גם במקבל התורה שהן ישראל דמתקשראן באורייתא בדיבור ובמח' בהגיון דאותיות התורה כנ"ל ואע"פ שבמשפיע כשא' אנכי וכה"ג קדמה המח' שנק' מאמר סתום לגילוי הדיבור שח"ע נמשך בחי'ת, אך במקבלים צ"ל קריאה בדיבור תחלה ואח"כ ההגיון במח' כענין השמע לאונך מה שאתה מוצא בפ"ך לבד להיות עולים בבחי' אר"ח מלמטה למעלה, וכמו שבדיבור בקריאה דמשפיע נשלם מחה"ק שלו כך בקריאה דמקבל באותיות התורה נשלם יותר בחי' מחה"ק דמשפיע דנעוץ סופן בתחילתן וסוף מעשה כו', והוא ענין ההגיון דמח' דמקבל אחר מצות קריאה דוקא שעולה מלמטה למעלה בבחי' אר"ח להתקשר במח' עליונה דמשפיע אותיות התו' להשלים אותה, וזהו כל הקורא ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו בדיבור ומח' עליונה דע"ז נשלם מחה"ק דמשפיע בתחלה (כמו במ"ת שעכ"ד פרוח נשמתן כו') וד"ל (וכמו שישראל מתקשראן באורייתא בצירופי אותיות שבה בדיבור ומעשה מלמטה למעלה, כך אורייתא עצמה מתקשראה בקוב"ה בעצמות השעשועים שנק' סדכ"ס דלית מחת"ב כו' בבחי' אר"ח למעלה יותר מבחי' אר"י דתענוג הפשוט בח"ע הנ"ל וד"ל) (וזהו כי

בוהר דאית מחשבה ואית מח': ראה תקוני זהר תסי"ט (קטו, א).

השמע לאונך: ברכות יג, א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ב ע' שעה. נ"ך ע' יט [ובהמ"מ

אם בתורת ה' חפצו בקריאה בדיבור שיהי' תורת ה' בפיו דוקא לקשר דיבורו בדבר הוי' דתורה להחיות נשמתו כמ"ש כי אמרתך חייתני, דס"ר נש"י מקבלים מס"ר אותיות התורה, וזהו מעיקרא עביד אדעת' דנפשי' כו' ואח"כ ובתורתו יהגה כו' במצות הגיון במחשבה להתקשר במח' דתוה"ק שזהו כמ"ש בס' הבהיר דדוד ה' מחבר תורה של מעלה בהקב"ה שהוא בחי' שלימות דח"ע הקדומה מטעם הנ"ל וד"ל.)

אך הנה כ"ז הוא כתושב"כ במצות קריאה והגיון ששרשה בח"ע דתוה"ק שהוא המשכת השפע דמשפיע אל המקבל והיא כלולה מב' מדריגות דחכמה בראש וחכמה בסוף ושלימות דח"ע דמשפיע גם בעונג ושמחה הוא בחכ' שבדיבור משום דנעוץ תחב"ס וטוב"ת כנ"ל. וזהו ענין משמח ח"כ שכ"ז הוא בבחי' אר"י דמשפיע שהוא אותיות דתושב"כ, וגם מה שסוף מעשה עבמח"ת הכל הוא במשפיע עדיין כו', ואע"פ שחכ' שבדיבור דמשפיע הוא שלימות דח"ע שבראש לעצמו כנ"ל, אין זה שלימות האמיתי עדיין, כי אין זה רק בהשפעת השפע דמשפיע בדיבור שלו למקבל בלבד בבחי' אר"י אע"פ שנעוץ תחב"ס כנ"ל אבל עיקר שלימות האמיתי דמשפיע בדיבור הוא דוקא בקבלת השפע במקבל שאז נשלם שלימות השפע דמשפיע בחכ' בסוף שבו, והוא בבחי' תושבע"פ שבא לכנ"י בחכמי ישראל בכל דור ודור כמ"ש תורה צויה לנו משה בע"פ כידוע, וכמו כמ"ת כאשר נתקבל התורה בכנ"י שנק' קבלת התורה זהו בבחי' ח"ת בכלל עד"מ האשה שמקבלת השפע דמ"ד דדכורא כו' שע"ז א' בינה יתירה ניתנה באשה כו', כמו בקבלת הנוק' המשכת המ"ד שעיקר גידול הולד בכל פרטי אברים בט"ח כו' הכל הוא ממ"ן דנוק' כמ"ש אשה כי תזריע וילדה כו', כך תושבע"פ נק' מקבל שבה עיקר שלימות דשפע דתושב"כ כו'.

וזהו כללות ענין דמשמח חתן עם הכלה דהכלה עיקר כו', והוא מצות עיון דתושבע"פ בדיוק במילין דחכמה שע"ז א' יעשה למחכה לו למעלה גם ממקיף דשעשועים דחכמה דתורה במשפיע שע"י מצות קריאה בדיבור הנ"ל, וז"ש עין לא ראתה כו' וביאור הענין הנה מבואר למעלה ביתרון מעלה שיש בתורה שבע"פ על תושב"כ במה שיש בה ידיעת התורה בכל פרטי המעשה איך ומה ובעומק טעם הדבר כו' שאין זה בתושב"כ כלל, ואמנם זהו רק לגבי המקבל בלבד שעוסק בתורה שלא יוכל לידע כלום מתושב"כ רק בתושבע"פ כמו במצות ציצית לידע איך לעשות הציצית ממ"ש ועשו להם ציצית רק כשלומד הלכות ציצית וכן במצות תפילין כמ"ש וקשרתם כו' לא ידע כלום

בס' הבהיר דדוד ה' מחבר: ספר הבהיר סקצ"ו. זחיג רכב, ב. וראה לעיל ח"א ע' יח. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תחסו, ובהמ"מ שם.
אשה כי תזריע: תזריע יב, ב.

עד שילמוד הלכות תפילין וכה"ג בכל המצות, ואע"פ שכל דיני ההלכות למדים הכל מן המקרא כמו מנלן אמר קרא כו', ולזה א' דהעוסק במקרא מדה ואינו מדה במשנה מדה ומקבלים עלי' שכר, אך העוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה הימנה כו', וגם בספרי הקבלה אמר דמקרא בעשי' ומשנה ביצירה ותלמוד בבריאה כו', ולכאורה זהו פלא גדול דמהיכן יהי' יתרון מעלה כזו במקבל יותר מן המשפיע, מאחר דבחי' ח"ת דתושבע"פ מקבל הכל מתושב"כ וכידוע דתושב"כ נק' פנים מאירות ותושבע"פ נק' פנים מסבירות כו'. אמנם באמת ודאי כל ידיעת חידושי הדינים וההלכות שבתושבע"פ גם מה שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש כו' ניתנה למשה בסיני כו' והכל הוא בתושב"כ דוקא, כמו ר"ע שהי' דורש על כל קוץ כו' תילי תילים של הלכות כו', איכ אצל המשפיע שהו' אותיות תושב"כ יש בהם כל הפרטי' דהלכות דתושבע"פ, כמ"ש וקשרתם כו' כלול בזה כל הלכות תפילין בפרט באמרו וקשרתם וכן ועשו להם ציצית בסוכות תשבו וכה"ג כלול בזה כל הלכות ציצית וכל הלכות סוכה כו', רק שהוא בהעלם באותיות הללו ולא נודע רק למשפיע ולא למקבל, וגם מה שיש כח בתושבע"פ לברר וללבן הלכות בעיון ודיוק כו' ולעשות פירוש וביאור בפרט על כל מה שכתוב בתושב"כ גם זה נמשך מכח המשפיע דתושב"כ כידוע דח"ע הוא דאתמשך בח"ת כמ"ש תנו עוז לאלקים כו' ואין כח ועוז זה בח"ת דתושבע"פ רק כפי שנמשך מן המשפיע באותו המדה והשיעור שהוא לפי שעלה ברצון וחכמה הקדומה דתורה שלמעלה כשהיתה אצלו אמון כו' באופן הצריך לתקן לעה"ד להעלות לרפ"ח כו' ולא יותר וכמ"ש אשר ברא אלקי' לעשות לתקן כו' שזהו ענין מה שסוף מעשה בתכלית הביירוים דח"ת עלה במח"ת דוקא, וא"כ איך אפשר לומר שיש כח וחכ' וכינה יתירה בתושבע"פ יותר מתושב"כ כנ"ל.

[ל] אך הענין הוא כידוע שיש ב' מיני בירוים הא' בבחי' אר"י דח"ע הקדומה הנ"ל והב' בירוים שבבחי' אר"ח דח"ת הנ"ל. והענין הוא, דודאי כל מה שנמשך באותיות דתושב"כ מח"ע הקדומה דאורייתא מח"ע נפקת הכל בא במדה ושיעור בבחי' בירור דחכ' שלמעלה דוקא כמ"ש מי מדד בשעלו מים

דהעוסק במקרא מדה ואינה מדה: בי"מ לג, א.

דמקרא בעשי': פעי"ח שער הנהגת הלימוד (שי"ז). טעמי המצות ושער המצות פ' ואחחנן. תניא פ"מ (בהגה"ה אחרונה). אגה"ק סכ"ו. ועוד.

וכידוע דתושב"כ נק' פנים מאירות ותושבע"פ נק' פנים מסבירות: ראה לעיל ח"א ע' טו. ושי"נ.

מה שכל תלמיד ותיק: ראה לעיל ריש אות ז. ושי"נ.

ר"ע שהי' דורש: מנחות כט, ב.

תנו עוז לאלקים: תהלים סח, לה. וראה לעיל ח"א ע' רסד.

אשר ברא אלקים לעשות לתקן: ראה לעיל ריש אות י"ח. ושי"נ.

דאורייתא מח"ע נפקת: זחי"ב סב, א. א. פה, א. א. קבא, א. ועוד.

מי מדד... כל אמרת אלוה צרופה כו' אל תוסיף כו': ישעי' מ, יב. משלי ל, ה"ו.

מים דאורייתא כו' וכת' כל אמרת אלוה צרופה כו' אל תוסיף כו' ונק' חכמה ברורה שכבר הובררה בכח החכ' הקדומה שבעצמות א"ס ממש דלתבונתו אין מספר כו' וע"כ נק' התורה שלמעלה משל הקדמוני כו' וזהו כמשל חכם גדול מאד שבכח חכמתו העמוקה ביותר בירור וחידוש דבר שכל וחכמה לאמיתתו בתכלית שהוא בלתי נטי' ימין ושמאל כפי שעולה בפנימית ועצמות כח חכמתו שהוא ע"פ עצמות הרצון והתענוג שכל עצמו נמשך ומלוכש בזה, כדוגמת משלי שלמה שהן ע"פ עצם עומק החכמה הלבושים בדברי משל כו', או שידבר דבר החכמה באותיות וצירופים מכוונים שיעלו ע"פ נקודת עומק החכמה שבעצמותו ממש, והעיקר במה שיביא אותה החכמה הברורה בציווי המעשה לעשות כך וכך בדקדוק מכוון ע"פ שכל וחכמה זו כו', כמו שיצוה האב החכם לבנו שילך בדרכים ומנהגים טובים וישרים כפי שעלה ברצונו וחכמתו העצמי' והפנימי' שכבר הוברר אצלו בלי נטי' ימין ושמאל כלל שגנוז בהם כל עומק של החכמה והרצון העצמי בבחי' היושר והמיצוע במזיגה נכונה לא יוסיף ולא יגרע שלא יצא מתמצית אמית' הבירור שהי' לו בזה מכבר לעצמו הכל במדה ומשקל כו' וד"ל.

וכך הוא בענין תורה של מעלה שיצאה מן ההעלם דעצמות החכ' הקדומה בבחי' קו המדה איך יהי' אופן הרצה"ע במצות העליונות שהן פנימית רצון בבחי' התכללות דחריג באופן דחרי"ע באר"כ ואר"מ ואר"פ בתורה דאצי' לאכללא שמאלא בימינא כו', הכל במדה ושיעור ע"פ הבירור דחכה"ק שכבר הוברר וכך נמשך בצירופי אותיות התורה בדקדוק מכוון לא יוסיף כו', והן המצות שבתושב"כ אע"פ שנאמרו בכללות אבל הם ע"פ הבירור דח"ע הקדומה בהתכללות דשם מ"ה דחכ' דתיקון כמ"ש מי מדד בשעלו כו' וכת"ב אז ראה ויספרה שנק' ספר הכינה וגם חקרה כו', והיינו שהתורה בבחי' ציור דאדם כמ"ש זאת תורת האדם כו' שהוא בחי' מ"ה דחכ' דתיקון בהתכללות דאר"כ גם בחיצוני' שהן אברים שהן המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא כידוע, וכנ"ל בענין תתן אמת ליעקב שהתורה נק' אמת שהוא בקו האמצעי דת"ת שכלול מב' הקוין דחריג במזיגה נכונה ע"פ הבירור דח"ע בלי נטי' ימין ושמאל שזהו בחי' היושר כמ"ש כי ישרים דרכי ה' כו' וע"כ נק' ספר הישר.

דלתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

נק' התורה . . . משל הקדמוני: ראה פירש"י: משפטים כא, יג. שמואל-א כד, יג. מכות י, ב [ד"ה

והאלקים]. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שמו. ושי"ג.

זאת תורת האדם: ראה לעיל ח"א ע' קע. ושי"ג.

רמ"ח אברים דמלכא כידוע: ראה תקוני זהר ת"ל (עז, סע"א). וחי"א קע, ב. זחי"ג קיח, א. זחי"ג קכב, ב.

כי ישרים דרכי ה': הושע יד, י.

ספר הישר: ע"פ הושע י, יג. וראה ע"ז כה, רע"א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ס"ע תתנא.

אך כ"ז הוא בבחי' חכמה דתורה דאצי' בבחי' שם מ"ה דתיקון כמו שהיא למעלה בתוה"ק שנק' תורת הוי' תורת האדם העליון וכן מצות הוי' שנק' מצות כענין ה' מניח תפילין וכה"ג כידוע, והוא הגנוז ומלוכש באותיות דתושב"כ כנ"ל, אמנם עיקר שלימות הבירור לבירור זה עצמו דח"ע דתורה ש"מ הוא כאשר ירדה התורה מאצי' לבריאה עד סוף עולם העשי' בעוה"ז הגשמי שלנו שנתלבשה בדברים גשמי' בנוגה דעשי' בבירור דטריר הגשמי' שנפל למטה ממש להבדיל בין טמא לטהור כו' ולתקן ולברר לבחי' חושך דק"נ ע"י בחי' עיון ודיוק דתושבע"פ שנק' עמל תורה זהו בחי' בירור שני שמברר ומאמת לבירור ואמת דתורה של מעלה הנ"ל, והוא בחי' בירורים דא"ח דשם ב"ן דמל' שעולה למעלה מבחי' שם מ"ה דא"ח עט"ב ונקבה תסוכב גבר משום דבינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש כנ"ל. ויובן זה עד"מ כאשר החכם הגדול שהמציא איזה דבר חכמה עמוקה בכח הבירור שבעצם כח שכלו רוצה לידע בעצמו אם אור החכמה זו ברורה בתכלית האמת אע"פ שכבר הובררה אצלו בכח הבירור שבכח עצמו' עומק חכמתו, הנה יביא הדבר חכ' זאת בנסיון כמעשה דבר מה שאם יעלה ויצליח דבר מעשה זו כמו שהוא ע"פ חכמה זו אז ידע ויבורר אמיתתה וכמ"ש אין חכם כבעל הנסיון כידוע, שזהו כמו המצרף שמשמים בו כסף לצרף אותו שיוברר בו בתכלית כמ"ש מצרף לכסף, כך יש מצרף לחכמה לברר וללבן החכמה אם היא לאמית' בתכלית או שיתנהג באיזה דבר מה שיהי' ע"פ אותה החכמה אם יצליח ויהי' מכוון היטיב כמו שהוא לפי אופן חכמה זו או יבורר לו שהיא אמת, וכמו האב שמצוה לבנו להתנהג בדרכים ומעשים שהם עולים ע"פ כח הבירור שבכח' העמוקה אם הדרכי' ומעשים הן שבאו לידי מעשה בפר"מ והם מצליחים ומכוונים בטוב וישר לפי אופן החכמה דוקא אז נשלם שלימות דחכ' זו בשלימות אמיתי יותר מכמו שהיתה אצלו בבירור בכח החכמה שבעצמו' בתחלתה כו' וד"ל. והעיקר לשלימות דחכמה הוא כאשר יכול בחכמה זו להמציא טרף לנפשו בריות, כמו בכלי אומנות שאע"פ שלמד היטב חכמת אומנות זו העיקר בשלימות של חכמה זו כאשר הצליח במלאכתו בפר"מ להוציא מזה ריוח הון יקר כו', כמו כאשר בכלי אומנות זו יעשה כלים יקרים ולתקן כל דבר המקולקל ביותר להעלותם בעילוי היותר טוב ויקר כמו לעשות ולתקן אבנים טובות ויקרות וכה"ג בכל עושר והון שיגיע לו מיגיע כפיו בחכ' זו כו', שו"ש והחכמה תחי' בעלי' כו' בעלי' דחכמה כאשר חכמתו עמדה לו למצוא טרף לנפשו להרויח הון רב או לתקן דבר המקולקל כו' שבזה דוקא נשלם שלימות האמיתי לחכ' שבירר כבר. וכן הענין בהשפעת חכמה זו למקבל ששם הצליחה ועשה פרי

אין חכם כבעל הנסיון כידוע: לשון העקידה פ' נח ש"ד [ד"ה הקדמה השלישית]. ומובא בכ"מ בדא"ח –
ראה לעיל ח"א ע' פב. וש"נ.
מצרף לכסף כך יש מצרף לחכמה: משלי יו', ג. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שה. ח"ב ע'
תקע. ח"ג ע' תקע. ובהמ"מ שם.

תולדות, כוורע קב ומוציא כמה כורים וכוריעת טפה ונולד ולד שלם לפי שבבואו למקבל דוקא הובררו בירור שני שתברר לבירור הראשון להוסיף ולהתגדל האור בכפלי כפליים כו' וד"ל.

[לא] ובכל דוגמא זו יובן הנמשל באור שפע דח"ע דתוה"ק שבבחי' אר"י כאשר ירדה למטה במקבל שהיא תורה הנגלית לנו בעה"ד טר"ר להיות בירור שני שיצרף צירוף אמיתי לבירור דח"ע ולהוסיף בה אור גדול בכפלי כפליים, כי ע"י נשלם עיקר שלימותה, והיינו ע"י העיון ודיוק בפלפול דקושיות ותירוצים בחכ' דמקבל שהן חכמי ישראל לברר וללבן הדבר היטב כמו בנסיון בפר"מ או כמו מצרף לכסף כו' לפי שזה העיון הוא במקבל התורה שזהו בהתלבשות התורה בעה"ד טר"ר שהוא בנוגע דעש"י שיש מסתיר ומחשיך האור כו' שהן הקושיות מסט' דקליפה והבירור בזה זהו בירור החושך לאור שאז יבורר האור יותר לאמיתתו ויצליח לעשות פרי יותר מעיקר אור הזרוע בתורה של מעלה לפי שבזה נשלם עיקר שלימות דח"ע הקדומה מטעם הנ"ל, וכמשל הנ"ל בשלימות דחכ' בנסיון או בדרכים ומעשים או בכלי אומנות להרויח הון ולתקן דבר המקולקל שהן רפ"ח ניצוצים שנפלו בק"נ שיבורר מן החושך לאור כו', וזהו שנק' עמל תורה כמו העמל בעבודה מלאכה שמצטער ביגיעה רבה לתקן המקולקל בחרישה ותיקון האדמה וכן באומנות ביגיע כפיו כו', אך כשחכמתו עמדה לו מוצא בה ריוח הון רב, כך הוא בחי' הבירורים דח"ת דעמל תורה ועבודת המצות בפר"מ שיצליח ויעשה פרי למעלה באצילות בתוס' גדול ולהוסיף אור התענוג גדול בעצמות השעשועי' הרבה יותר מתענוג ושעשועי' שהי' בבירור דח"ע הקדומה בבחי' אר"י כו', וכמו שרואים בחוש בעמל ויגיעה דתורה בעיון ודיוק בפלפול כל שמצטער יותר זמן ולא יעמוד על אמיתי' הדבר, יותר יתענג וישמח אח"כ כאשר יצא לאור האמיתי לתכלית האמת בדין והלכה זו מן החושך וההעלם דקושיות כו' שהי' נבוך ומבולבל בהן עד מיצוי הנפש, ששמחה זאת ועונג זה גדולה הרבה יותר משמחה ועונג שהי' לו בהמצאת החכ' ממקורה בתחלה אע"פ שהי' ברורה לו מאד כו', כמ"ש בספרי המחקר שאין תענוג ושמחה יותר מהתרת הספיקות כו', וכה"ג יובן בעמל תורה בפלפול דתלמוד בבלי שע"ז א' במחשכים הושיבני כו' כידוע שע"כ א' שהעוסק בתלמוד שהוא הפלפול אין לך מדה גדולה הימנה לפי שביטרון האור מן החושך בהיתר הספיקות והבלבול יתוסף האור האמיתי דח"ע בלי מדה וגבול כלל שהוא העומק והעילוי האמיתי באמיתתה של חכמה שלא

והחכ' תחי' בעל"ז קהלת ז' יב.

בספרי המחקר שאין תענוג ושמחה יותר מהתרת הספיקות: מובא בשו"ת הרמ"א ס"ה בתחילתו. ובס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קי – בשם הרמב"ם. סה"מ תרל"ז ח"א ע' א' וח"ב ע' שפא – בשם החכם.

במחשכים הושיבני: סנהד' כד, א.

שהעוסק בתלמוד... מדה גדולה הימנה: ב"מ לג, א. ראה לעיל אות כ"ט, קרוב לסופו.

יגיע לזה כל מדה ושיעור דחכ' הקדומה שיש בכח הח"ע מקודם, וכמ"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חציים אל הים הקדמוני כמשל המים שמתבררים בעפר שיצאו נקיים יותר ונק' מים חיים ממש ויעלו בכח גדול למעלה בתוקף עד אין שיעור למעלה מאד נעלה יותר ממקור הראשון דח"ע הקדומה כו' ודל'. וזהו בחי' מקיף דח"ת דאר"ח שמבחי' בירורים דעיון מעמל תורה הנ"ל (שהן חידושי ההלכות שמתחדשים לאין שיעור ע"י הפלפול כמ"ש ועלמות אין מספר כו') שהוא מפני דחיקת האר"פ בכלי שלא יכילנו יוצא ובוקע בבחי' שערות דאר"ח דנוק' נק' חופה דמקבל שהוא תושבע"פ שעולה בבחי' אר"ח לקדמותו ממש למקור השעשועי' העצמי' שהוא העדן עצמו שלמעלה ממקיף דאר"י דחופה דחתן שהאיר בח"ע דתוה"ק כו'. וז"ש משמח חתן דבחי' חופה דאר"י דתושב"כ עם הכלה בשביל הכלה דתושבע"פ שהוא חופה דמקבל שנק' כבוד התחתון שבא ועולה מן המיצר אל המרחב דעצמות ממש (אבל במ"ת שהי' בבחי' אר"י בדבור דתושב"כ למקבל והעלאה דאר"ח לא הי' רק במ"ש נעשה ולא שנתברר בפו"מ ממש עדיין עד ימוה"מ"ש ע"ז א' משמח חו"כ (וזהו ב' חצאי כדורים שהמה מתרחבים באמצעו שז"ס למהוי אחד באחד ממש כמ"ש במ"א).

[לב] ובכ"ז* יובן הטעם דבתושבע"פ מצות העיון עיקר יותר מבקריאה בדבור כנ"ל אע"פ שצ"ל משנה בדבור קודם לעיון התלמוד כמ"ש ליגמר אינש והדר ליסכר עכ"ז העיקר הוא בעיון ודיוק בפלפול שבתלמוד שנק' שימוש ת"ח שגדולה שימושה יותר מלימודה, וכמ"ש במשנה מדה ונוטלי' עלי' שכר התלמוד אין לך כו'. ולפי הנ"ל בטעם מצות קריאה בדיבור שבתושב"כ שהוא עיקר יותר לפי שנתחב"ס הי' ראוי להיות כן גם בתושבע"פ שיהי' קריאה בדיבור וגירסא בשונה הלכות יותר עיקר מן העיון כו' דנתחב"ס ולמה אין העדן עצמו בא רק למחכה לו שבעיון ודיוק דתושבע"פ כו'. אך הנה באמת מ"ש משמח חתן עם הכלה מדבר לע"ל כמ"ש מהרה ישמע כו' קול חתן וקול כלה הזכיר ששון ושמחה, וזהו בבחי' ח"ת דתושבע"פ דוקא שיש בה ג"כ בחי' חו"כ חכ' בראש וחכמה בסוף, והיינו שישראל נק' חתן והתורה נק' כלה כמ"ש תורה צוה לנו משה שזהו תושבע"פ מאורסה, והוא כאשר ניתנה א"י לירושה נק' התורה מאורסה, שזהו הטעם שישראל הם המבררים לרפ"ח כו' בקיום המצות בפו"מ, ושלמות הבירורים דח"ת דעמל תורה הנ"ל יהי' בימוה"מ"ש דכתי' ב'י' ישכיל עבדי כו' אבל במ"ת התורה נק' חתן וכנ"י נק'

ביום ההוא יצאו מ"ח: זכרי' יד, ד. ראה בארוכה לעיל את כ"א ואילך.

ועלמות אין מספר: שה"ש ז, ח.

ב' חצאי כדורים . . . למהוי אחד באחד ממש כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שנו.

במדבר ח"ב ע' תרצ"ו. לעיל ח"א ע' יד. להלן ד"ה קול מצהלות סוף אות ל'.

[לב] ובכ"ז יובן: ע"כ נמצא תח"י מאמר בגוכי"ק, ומכאן ואילך נדפס ע"פ כתיי מעתיק.

ליגמר אינש והדר ליסכר . . . גדולה שימושה יותר מלימודה: שבת סג, א. ברכות ז, ב.

כלה להיות שהי' בבחי' אר"י תורה שלמעלה שנמשך בדיבור למקבל כנ"ל. והענין הוא, דודאי כח זה שיש במקבל שהן חכמי ישראל בעיון ועמל תורה לחדש דינים והלכות בתוס' וריבוי גדול ביותר ממה שמקבל בתושב"כ כר"ע שהי' דורש על כל קוץ תילי תילים של הלכות זהו מצד בחי' כח דאריח שגדול יותר מאר"י המשפיע, כאשה שתוריע במ"נ ההוליד ולד שלם וכח הצומח שבארץ שיש בו כח יתירה להצמיח ולגדול הזורע בה בכפלי כפליים כו' שנק' חידוש גמור מאין ליש יותר מחידוש של אור השפע דאור הזרוע ממקורו מאין, וראי' ממים שיורדי' מגבוה לנמוך שאינם עולים רק למקורם ולא למעלה ממנו אבל מים שמתחדשים בארץ כחם חזק לעלות הרבה יותר למעלה לפי שנק' מים חיים בחידוש מאין ממש כו', וכן בכל משפיע ומקבל דארי' ואריח דיש כח במקבל יותר מבמשפיע כו' לפי שניתן כח בסוף יותר מבתחלה, שהרי הארץ בחי' דומם סוף הכל יש בה כח החידוש יש מאין לאין שיעור יותר מן המשפיע כו' כמ"ש במ"א בטעם דארץ קדמה לשמים וכמ"ש והארץ אזכור שהרי הכל הי' מן העפר אפי' החי והמדבר כמ"ש תוצא הארץ כו'. וכך יזכר בענין תושב"כ ושבע"פ, דבחי' אר"י דתושב"כ ח"ע שבה נק' מ"ע ונתחב"ס וסוב"ת ולא יעלה יותר ממקורם, אבל בתושב"כ שנתקבל בכנ"י שנק' ארץ חפץ שם נק' מים חיים שהוא חידוש גמור מאין דעצמות האיס שלמעלה מחידוש דתושב"כ אע"פ שנמשך מאין דחה"ק שזהו רק כמחדש שכל ע"פ כח חכמתו העצמי לבד כנ"ל [ב]תושב"כ שנק' כלי אומנות או בזריעה בארץ שיצמיח בחידוש גמור כמפרנס א"ע בעבודה ויגיע כפיו בארץ כנ"ל, ע"כ יצא מים חיים לים הקדמוני למעלה הרבה מהם, וזהו מצות העיון דתושב"כ שהוא לחדש ההלכות ע"י פלפול בתלמוד שנק' חידוש דאריח שאין מדה גדולה הימנו מטעם זה, אע"פ שגם בתושב"כ אמרו בכל יום יהיו בעיניך כחדשים שאינו רק כמחדש דבר שכבר נאמר כמו שהי' במ"ת בחידוש דח"ע ממקיף דשעשועי' שבתוה"ק בבחי' אר"י, אבל חידוש זה דפלפול מן החושך לאור בבחי' אריח יש בו כח תחלת כל התחלות שהוא העדן עצמו שלמעלה גם ממקיף דשעשועי' דתוה"ק כנ"ל וד"ל (וזהו בראשית בשביל התורה הקדומה שנקרא ראשית בבחי' אר"י ובשביל ישראל שנק' ראשי' שנק' אריח דח"ת דתושב"כ שמצמיח מלמטה למעלה בלי שיעור למעלה ונק' ראשית תבואתו שלא הי' זה במ"ת כנ"ל). וזהו שבמ"ת דאריח נק' ישראל חתן בעיון ודיוק בפלפול שמתחדשים בתורה, אבל במה מתחדשים בתורה שהיא דבר ה' שניתן למשה בע"פ שנק' מאורסה, והוא הלכה עצמה נק' כלה אותיות הלכה, והוא בחי' חכמה שבסוף שבתושב"כ

במ"א בטעם דארץ קדמה לשמים . . והארץ אזכור . . הכל הי' מן העפר . . תוצא הארץ: חגיגה יב, א [וראה לעיל אות כ"ח]. ראה לעיל ד"ה משמח חוי"כ [לפני פיסקא, והנה יש עוד"]. ושי"נ. בחוקותי כו', מב. קהלת ג, כ. בראשית א, כד.

בראשית בשביל החורה: רשי" ר"פ בראשית.

כלה אותיות הלכה: ראה לעיל סוף אות ט"ו. ושי"נ.

שמקבל מחכ' שבראש דחכמי ישראל כמו גוף הצמיחה שצומח מכח הצומח שבארץ כו', ואע"פ שנתחב"ס זהו בבחי' אר"י שיורד מגבוה לנמוך, אבל באר"ח נהפוך הוא דנסב"ת, ע"כ עיקר מצות קריאה בתושב"כ ועיקר מצות העיץ בתושב"ע"פ כנ"ל, וזהו מאורשה שאינה כורתת ברית אלא כו', ועכ"ז משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה, דהלכה זו עיקר החידוש הבא מעצמות התענוג הפשוט שנק' עדן, וזהו ב' מדריגות דתושב"כ ושבע"פ דבבחי' אר"י נק' התורה כלה והקב"ה נק' חתן שהיתה אצלו שעשועים וכמ"ש משחקת לפניו בכל עת (ואח"כ ירדה להשפיע לישראל במ"ת) ובבחי' אר"ח נק' ישראל חתן ותורה נק' כלה. וז"ש משחקת בתבל ארצו ארץ החיים ארץ חפץ שהן כנ"י שזהו גבורות דח"ע וגבורות דח"ת ב"פ גבורה גימט' תבל כו'. וזהו עוז והדר לבושה שהוא לאחר שלימות הבירור דאר"ח הנ"ל שעז"א אשת חיל כו' ואו ותשחק ליום כו', וכמו משחקת בתבל כו' ותשחק ליום אחרון שזהו צחוק שיעשה עם לויתן ושור הבר שהוא שלימות הבירורים דרפ"ח ע"י ח"ת שיתחברו מ"ת עם [מ"ע] דלויתן זה יצרת כו' תושב"כ מתענוג דאר"י דח"ע ושור הבר באר"ח (וכמ"ש ורב תבואות כו'). וזהו מהרה ישמע קול כלה בבירור דאר"ח בהלכות שבזה יש יתרון מעלה מאירוסין דמ"ת שבשתיקה מתקדשת כמ"ש במ"א.

וז"ש אשר ברא ששון ושמחה, דעכשיו ששון בדכורא ושמחה בנוק', ולע"ל אשת חיל עטרת בעלה יהי' ששון בנוק' כמ"ש ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה, שזהו ממים תחתונים שעולים באר"ח שלמעלה משמחה דאר"י דח"ע כנ"ל, בשאיבת מים בשמחת בית השואבה כמ"ש במ"א לפי ששמחת חתן בעבור הכלה כשיתחדש ההלכה לאמיתתה ע"י פלפול כו' וד"ל.

[לג] ובזה יובן גם כן בתוס' ביאור מ"ש ועמדו רגליו כו' [ביום ההוא על הר הזתים כנ"ל, דהנה לכאורה י"ל במ"ש ועמדו רגליו כו'] דמשמע מזה שע"י עמידה זו יבקע ההר דוקא ועמידה זו ברגליו דמשפיע זהו בחי' אר"י דתורה הקדומה שירדה למטה בסוף העשי' ואיך יהי' בכח דאר"י לבטל ההר הזה דבחי' אר"ח דמל' בבירור דתושב"ע"פ כנ"ל מאחר דכח דאר"ח גדול יותר מכח

שאינה כורתת ברית: סנהדרין כב, ב.

משחקת לפניו בכל עת: משלי ה, ל.

ב"פ גבורה גימט' תבל: ראה מאר"א ת, יט – הובא באוה"ת שמות ע' צח.

עוז והדר לבושה . . . אשת חיל: משלי לא, י"ד. כה.

דלויתן זה יצרת . . . ורב תבואות: תהלים קד, כו. משלי יד, יד.

שבשתיקה מתקדשת כמ"ש במ"א: ע"פ קידושין ה, ב. ראה להלן ד"ה אשר ברא (השני). וד"ה קול

מצהלות (אות י"ח). לקרית צו ז, סעי'ג [ובהמ"מ שם]. סידור עם דא"ח קלב, ב. קלט, א. ס' מאמרי אדהאמצ

בראשית ע' ר"ט.

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

ושאבתם מים בששון . . . בשאיבת מים בשמחת בית השואבה כמ"ש במ"א: ישעי' יב, ג. ראה סידור רסת,

א ואילך. סה"מ אתהלך-לאזניא ע' קלב ואילך.

דאריי כנ"ל אך הנה מבואר למעלה בענין הר הזיתים שהוא בחי' חכמה שבמל' ששמן זית זה בהר הזיתים היינו חכ' דתושבע"פ שבא בהעלאה דארי' כמו שצומח מן הארץ כארץ מגדלת כו' והוא בחי' צומח שבדומם לבד כנ"ל שזהו כל מה שיהי' בכח החכמה דכנ"י לחדש בדיוק ועיון במילין דחכ' להיות ריבוי התפשטות חידושי הלכות כו' מההעלם לגילוי מלמטה למעלה כמו שהי' בארי' דח"ע במ"ת בתושב"כ מלמעלה למטה עד שזרח משעיר כו' וד"ל (וע"כ יהי' ענין בקיעה זאת בהר הזיתים כמו שהי' בקיעה בים סוף סופא דכל דרגין מל' דאצי' בב"ע להפוך ים ליבשה שיהי' הכנה מזה לקבלת הת"מ מארי' דח"ע מהעלם לגילוי ביבשה בדיבור ומעשה, ולכך הי' בקיעה דים סוף מרוח קדים עזה בחי' רוח קדמין שלמעלה ממ"ע דח"ע כמ"ש ורוח אלקים כו' שיצא האור בלי מסך ולבוש ח"ע עד למטה בעשי', וכך יהי' בקיעה זו בהר הזיתים בדומם דמל' דעשי' בח"ת דארי', וכמו שהי' המים דים סוף חומה מימינם כו' כך ומש חצי ההר כו' שיהי' הכנה לעדן דעוה"ב כו' וד"ל.

וזהו ועמדו רגליו היינו בחי' סוף הביירוים דאור ישר בעשי' דעשי' שזה בסוף מעשה עצמו שהוא עצם המעשה דמצות בלא טעם כלל ששרשו בעצם התענוג הפשוט שבמצות שלמעלה גם מטעם כמוס כו' כמו בדור האחרון הזה וממילא גם במקבלים גילוי הרצה"ע בסוף מעשה שהו נש"י אשר מקיימי' המצות בפ"מ הוא בבחי' עשי' דעשי' רק בעצם המעשה לבד בלא טעם כלל גם בלא או"ר כו', וזהו עד דמטו רגליו ברגליו כו' דבחי' רגל דדכורא בנה"י דנה"י ששרשו בפנימי' הכתר דגלגלתא ורגל דנוק' דכתר שבמל', וזה יהי' הכנה לעדן דעוה"ב שלמעלה מן החכמה דטעמי המצות כידוע, וע"כ עמידה זו דרגליו למעלה מענין מ"ת בירידתו על ה"ס גם שה"ס עשן כולו כו' לפי שירד עליו שם הוי' דח"ע הקדומה עד שהיפך חושך דק"נ במדבר העמים כמ"ש זרח משעיר כו' שנתלבשה התורה בעה"ד טו"ר בלא תרצח כו', שכ"ז הוא רק מקיף דתענוג דארי' בח"ע שבא בקו המדה בא"כ בצירור האדה"ע כמ"ש וזאת תורת האדם כנ"ל, וגם מה שנתקבל בכנ"י באברים שבמל' בבחי' אדם תתאה במוחין ומדות עד סוף מעשה כמ"ש פב"פ כו' וכמו מים הפא"פ כן לב האדם כו' עד סוף כל הביירוים דח"ע בח"ת בימוהמ"ש שזהו ענין הצמיחה בהר הזיתים אע"פ שנק' חידוש גמור מאין דעצמות ממש, הרי מ"מ זהו רק בבחי' חכמה שבמל' שקיבל מח"ע דארי', אבל בסוף מעשה עצמה שהוא בעצם הרצון ותענוג הפשוט למעלה אז יעמדו רגליו בהר הזיתים ויבקע ההר שיבוטל גם הדומם עצמה שלמעלה מהחכמה שבמל', להיות שגם המקבל יהי' בבחי' עצם ביטול הרצון העצמי למעלה מן הטעם ויהי' ממנו גיא גדולה שהוא השפלות לעומק תחת, כמו שהי' ביטול דחכמה ורצון בכנ"י בה"ס מצד קולות וברקים וכמו שנבקע

ורוח אלקים . . חומה מימינם כו': בראשית א, ב. בשלח יד, כב.
פב"פ . . מים הפא"פ: ואתחנן ה, ד. משלי כו, יט.

המים והי' ליבשה כו', שזהו הי' רק בביטול הרצון שבטעם, ובהר הזיתים יהי' ביטול עצם הרצון שנק' דומם, וזהו שיהי' גיא גדולה היפך עלי' דהר בגובה כו', והוא מה שיתחבר או בחי' עומק רום דשמים לרום במקיף דאוי' דרצון ותענוג הפשוט עצמו שבמצות עד ארץ לעומ"ת שבביטול עצם הרצון שבמצות, ועכ"ז יהי' יחוד משפיע ומקבל ועלי' המקבל למעלה מן המשפיע דא"ח כו' נקבה תסובב גבר כו' כתושבע"פ שמקבל מתושב"כ רק שתוסיף צמיחה כו', וכמו"כ גם ברצון שלמעלה מן החכמה שהוא העוה"ב שיהיו בני"י מקבלים מעצמות התענוג הפשוט שבמצות כמ"ש להנחיל אוהבי יש ונק' ארץ חפץ כו', אבל אח"כ ונסתם הגיא כו' שזהו מדריגה הב' דעוה"ב שלמעלה משכר המצות שהוא למעלה מתענוג ורצה"ע שבמצות לגמרי כנ"ל, ואז יבא ה' אלקי' וכל קדושי' שיהיו עולים בעילוי עד אין שיעור כו' עמך למטה כמו למעלה ממש לפי שזהו למעלה גם מבחי' מעלה ומטה דעומ"ר ועומ"ת אלא כמו שהוא בעצמות ממש שאין לומר בו למעלה עד אין כו' וד"ל (וזהו ונבקע ההר מחציו מזרחה שהוא בחכ' בראש דמל' וימה בסוף, דגם מה שיחודש ע"פ שכל חידושי הלכות הכל הוא למטה מעצם הרצון (רק שיגיע מזה לעדן העצמי כמ"ש למחכה לו לבעה"ד ומש ההר צפונה כו').

[לד] ועם כל הנ"ל יובן מ"ש כיצד מרקדין לפני הכלה בש"א כלה כמו שהיא ובה"א כלה נאה וחסודה, א"ל ב"ש הרי שהיתה חוגרת כו' הלא נא מדבר שקר תרחק, א"ל ב"ה מי שלקח מקח רע מן השוק כו', הנה מבואר במ"א ע"פ ושמתי כדכד שמשותיך כו' שא' בגמרא מאי כדכד פליגי תרי מלאכי ברקיע מיכאל וגבריאל ח"א שוהם וח"א ישפה כו' עד שא' להוי כדיו וכדיו שזהו בחי' צדיק עליון וצדיק תחתון שהוא בחי' אר"י ואר"ח הנ"ל כמ"ש ועמך כולם צדיקים צד"ע וצד"ת כידוע, והוא ההפרש בין קדושה לטהרה, שבחי' צ"ע בחי' אר"י זהו האור הנמשך מעצמות התענוג הפשוט בחה"ק דתורה אור וכן בשרש נש"י שעלו במחה"ק שנק' קדושי' בעצם הווייתן כמו שהאבן טוב דשהם הבהקתו בעצם וכמ"ש אור זרוע לצד"ע בבחי' יסוד דא"ק דיסוד אבא שביסוד ד"א למל', שזהו שהם אותיות משה והוא בחי' יוסף צד"ע כידוע וכמא' אורייתא

נקבה חסובב גבר: ירמי' לא, כא.

להנחיל אוהבי יש . . . ארץ חפץ: משלי ה, כא. מלאכי ג, יב (וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע'

רטז).

כיצד מרקדין לפני הכלה . . . מדבר שקר תרחק: כתובות טו, סע"ב. משפטים כג, ז.

במ"א ע"פ ושמתי כדכד . . . פליגי תרי מלאכי: ישעי' נד, יב. ראה ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ב ע'

תכ ואילך.

ועמך כולם צדיקים: ישעי' טו, כא.

שהם אותיות משה: ראה ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"א ע' פג. ח"ב ע' תכ. ובהמ"מ שם.

אורייתא קדישא וישראל קדישין: ראה זח"ג מד, א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' שסד.

ח"ב ע' תקלג (ובהמ"מ שם נסמו לעוד מקומות).

קדישא וישראל קדישין כו', והיינו כאשר נמשך אור דת"מ בנשיי למטה כמו במ"ת דחכמת אדם תאיר פניו בבחי' מקיף דתענוג הפשוט דא"י ברצון וחכמה דתורה שכאור פניך ממש נתת לנו כו' כמ"ש פכ"פ כו', ובחי' צד"ת הן נשיי שבגופים שנזדככו מחומר גופם בביטול העצמות מכל וכל כשא' נעשה ונשמע כו', שזהו האור הבא מצד העלאה מלמטלמ"ע בהתקשרות דמקבל אל המשפיע, והיינו כמו אבן טוב דישפה שנזדכך מחומריות שלו ונק' אבן ספיר כו', וזהו שנק' טהרה כמ"ש ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו' (אבל באו"י דתורה אור אז ראה ויספרה במספר דאותיות תורה שנכתב שהן מאירים בעצם שזהו ענין מצות קריאה בדיבור כנ"ל שזהו בבחי' אר"י, אבל בירורים דאר"ח בתושבע"פ היינו כמו ישפה וכמו ותהי להם הלבניה לאבן כנ"ל). וזהו כדכד שכלול מב' מדריגות דא"י ואר"ח יחד שלפי אופן ההעלאות בהזדככות החומר מן הצורה כך יש הזדככות הצורה מן החומר (וכמו נשמת אדה"ר בגופו כמ"ש במ"א דהיינו חיבור ויחוד דאר"כ דמ"ה וב"ן שע"י זיכוך הכלי ניתוסף האור וע"י ריבוי האור נזדכך הכלי) וז"ש ליהוי כדן וכדן וד"ל.

וכך יבן כאן במ"א זה במחלוקת דב"ש וב"ה במחלוקת מיכאל וגבריאל שהן בחי' חר"ג, כך ב"ש וב"ה, שרש ב"ש בבחי' הגבורה, דשמאי לשון שומא ששם דרכו בהזדככות החומר בתכלית התיקון עה"ד טר"ר כמ"ש ושם דרך אראנו בישע אלקים זהו השם אורחותיו שמדקדק היטב בדרכיו בסרי"מ וע"ט בתכלית לפי הצריך בבחי' העלאות מ"נ וביטול המציאות בתר"מ ותשובה בפרי"מ ככוונה טובה ורעותא דלבא אז זוכה ורואה בישועתו כו', שזהו בחי' המשכה דא"י בתר"מ כמו שהן למעלה שנק' קדוש בעצם, וע"כ בש"א כלה כמו שהיא דוקא כך משבחים אותה, ואם אינה יפה בתורה ומצות ותשובה אלא להיפוך שפגמה באר"כ דת"מ כמו חגרת בפגם דרגל בצדקה וסומא ברא"י דחכ' שבראש בביטול ק"ש ות"ת וכה"ג ה"ז בעל מום ולא נק' יפ"ת ויפ"מ, דתואר יפה זהו בבחי' הציור דכלים דמעשה המצות ומראה יפה זהו בבחי' האורות דרצה"ע שמלוכש בהן וכמ"ש ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ שזהו בבחי' המל' כשקיבלה או"מ ואר"פ באופן ההתכללות דבחי' התיקון דאדה"ע שזהו עיקר היופי כו' וכמ"ש ומראך נאוה וכמ"ש במ"א, ולזה אמרו ב"ש לבי"ה הרי שהיתה חגרת כו' הלא נאמ' מדבר שקר תרחק שזהו היפך דבחי' אמת דתורה שהוא בחי' התיקון ואיך יהפוך חושך לאור לומר על פגם מום שהוא נאה נגד התורה כו' וד"ל. אבל ב"ה שרשם מבחי' החסדים דא"י שיכולים להאיר גם את החשך

ותחת רגליו . . ותהי להם הלבניה לאבן: משפטים כד, י. גח יא, ג.

וכמו נשמת אדה"ר בגופו כמ"ש במ"א: ראה גם תר"א בראשית יט, ב ואילך.

ושם דרך . . השם אורחותיו: תהלים נ, כג. מו"ק ה, א.

ורחל היתה . . ומראך נאוה וכמ"ש במ"א: ויצא כט, יז. שה"ש ב, יד. ראה סה"מ תקט"ט ע' צג ואילך.

תר"ח ויצא לג, ג ואילך. ובכ"מ.

דקי' וזהו עיקר כל התורה להפוך חשוכא לנהורא כו', ואעי"פ שהיא חגרת וסומא יכול לומר כלה נאה וחטודה ואין זה שקר וטעות ממשל מי שלקח מן השוק כו'. ולכאורה זהו פלא דאין זו תשובה כלל על טענת ב"ש דגם מי שלקח מקח כו' איך ישבחנו בשקר כו', ועוד דהלא גם בחי' או"י דחסד עליון אינו מאיר רק לפ"ע ההעלאה דאו"ח בכירורים דעה"ד בסו"מ וע"ט ואיך גם על חגרת יאמר כלה נאה כו'. אך ע"פ כל הנ"ל בבי' מדריגות דקריאה ועיון שבבי' ברכות דמשמח חרי"כ ומשמח חתן עם הכלה כו' יובן גם זה. וצ"ל תחלה מהו ענין הריקוד שאמר כיצד מרקדין לפני הכלה כו'. דהנה מבואר למעלה בענין דילוג האור דעצמות המאציל שמאיר כמו שהוא שלא ע"י פרסא המפסיק בדרך בקיעה כו', והיינו שמאיר מעצמות התענוג הפשוט בחכ' כמו שהוא בבחי' אין דפנימי' הכתר בלי העלם ולבוש כלל, וכמו שהי' במ"ת שמעצמות השעשועי' האיר בחכ' גם בחכ' שבדבור בא' אנכי כו', וזהו שנק' דילוג והוא ענין הריקוד דדילוג וריקוד א' הוא ברגל כמו הנה זה בא מדלג על ההרים כו', שהוא מעוצם השמחה והתענוג שיוצא חוץ לגדר כו'. וגם כאן בכל שמחת חרי"כ שהן בצלם דו"ג שצריך לשמח את הכלה להעלותה למעלה מכפי ערכה ג"כ בדילוג הערך ע"י שמחה שפורץ גדר, והוא הריקוד דמקבל שתעלה למעלה מן הפרסא המפסיק בין אצ"י לבריאה שזהו למעלה מן השכל באה"ר בתענוגים כו', וע"כ כל אנשי' חסידי' וצדיקים מרקדים לפני הכלה להללה ביותר שתשמח ותוכל לעלות בריקוד לגבי החתן העליון.

[לה] ולד"א כיצד מרקדין לפני הכלה, בש"א כלה כמו שהיא דוקא, דהיינו לפ"ע מעלתה ביופי בתואר ומראה בתו"מ כנ"ל, להיות כמו שמלמעלמ"ט הדילוג בהמשכת החסדים דאו"י דמשפיע ביתר מכפי המדה הראשונה דקו המדה המצומצם, כך מלמטה למעלה במקבל צ"ל בהעלאה וביטול דאו"ח למעלה מן המדה, והוא בבחי' העלאה דקבלת עומ"ש באה"ר שבעצם הרצון ותענוג הפנימי באה"ר בתענוגים שאז נק' יפ"ת ויפ"מ במזיגה נכונה בהתכללות כמ"ש נעשה כו', שזהו הכל כפי המדה בהעלאה והמשכה ע"פ אמת דתו' במ"ע ול"ת בחו"ג דאו"ר כפי הצריך לתיקון דעה"ד טו"ר דבחכמה דתורה אתברירו בבחי' שם מ"ה דאדם כנ"ל, ומטעם זה גם בשכר המצות בעוה"ב שהוא בחי' גילוי התענוג הפשוט שברצה"ע דמצות שלמעלה מן הטעם כמ"ש כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים בתו"מ בפו"מ בביטול עצם הרצון דאפי' פושעי ישראל מלאים מצות כו' ולא לעוברי רצונו לגמרי כמ"ש אלה לחיי עולם ואלה לחרפות כו', וזהו כלה דלעיל

והו עיקר כה"ת להפוך חשוכא לנהורא: ראה זח"א ד, א.

כל ישראל . . . ועמך כולם צדיקים . . . דאפי' פושעי ישראל: סנהד' ר"פ חלק. ישעי' סו, כא.

עירובין יט, א.

אלה לחיי עולם: דניאל יב, ב.

בעוה"ב כמו שהוא דוקא באמת דתו"מ, והן ב' צדיקים דצד"ע וצד"ת כו' דטהרה מביאה לידי קדושה דעוה"ב כנ"ל וד"ל.

אבל כה"א כלה נאה וחסודה, כי אע"פ שהתו"מ ניתנו ע"פ קו המדה בהתכללות דא"כ בתואר ומראה באו"פ ואו"מ שהוא בהעלאה והמשכה מזוגה מאו"י ואו"ח יחד בסו"מ וע"ט, כ"ז אינו אלא בחי' חכ' דאדם שם מ"ה דתיקון באו"כ שזהו תומ"צ שהוא אור הרצה"ע בחכ' ומדות, וכמו שה"י במ"ת שעז"נ כמים הפנים א"פ כן לב האדם העליון לאדם התחתון למהוי אחד באחד יחור"ע ויחור"ת דהו"י ואלקים קוב"ה ושכינתו (וכמו ב' חצאי כדורים שעליון מתרחב באמצע והתחתון עולה לנגדו להתחבר בו כו' כנ"ל וד"ל), אבל בבחי' עצם הרצון והתענוג שלמעלה מן החכ' לגמרי שם הוא למעלה מבחי' אדם, והוא בגלגלתא שע"ג המוחין, ושם א' כולך יפה רעייתי ומום אין בך כו', דאין המום רק באברים אבל במקיף דכתר שנק' יחידה למעלה מצויר אדם וגם שהיא חגרת ברגל אין זה מום כמ"ש אז ידלג כאיל פיסח כו', וגם לעוה"ב יאיר מעצמות התענוג הפשוט וכל מי שהי' בו ביטול הרצון בעצם כו' יקום בתחיה"מ ויחי' בחיי העוה"ב, וכמו ביוכ"פ שנמשך מרעוא דכל רעוין לסלוח לעוברי רצונו למעלה ממשפט התורה כו', כי בבחי' עצמות התענוג והרצון הוא למעלה גם מעונג ושעשועי' שבתוה"ק כנ"ל שזהו מדריגה ה' דעוה"ב שלמעלה מן המצות לגמרי כו'. וכ"ה סברי שגם עוה"ב אע"פ שהוא שכר המצות אבל המצות בטילות לעוה"ב כמ"ד מצות בטלות לעיל כו' וכמ"ש חנם בלא מצות (רק בימוה"מ"ש שיהי' אז שלימות הבירורים דמצות כביטול עצם הרצון כמו שיעמדו רגליו בהר הזיתים שיתחברו רגלי דארי' בסוף מעשה ברגלי דארי' כנ"ל), והוא ענין העדן העליון דעין לא ראתה רק למחכה לו בדיוק דחכ' שמגיע לבעל הרצון כו', שזהו מה שת"ח אין להם מנוחה בעליי' בעוה"ב שעולי' בשעשועי המלך בעצמו בלי שיעור. והיינו דעת ב"ה שהן מבחי' ורב חסד דעצמות התענוג הפשוט שלמעלה גם מקו המדה דתו"מ כמו בעוה"ב ויר"כ לבעי"ת כו', ע"כ או' כלה נאה וחסודה שמקבלת מעצמות רב חסד הפשוט שבעצמות התענוג הפשוט כנ"ל שגם שהיא חגרת ברגל נאה היא, כמו ב"ג מדה"ר דרעדכ"ר נתמלא כל חסרון ופגם המוחין דבעי"ת כו' מטעם הנ"ל שבמקיף דעצמות הכתר למעלה מצויר אדם כו'), וכמ"ש ואביוני אדם שהן בעי"ת שאין בהם צלם אדם דתו"מ כלל עכ"ז בקדוש ישראל יגילו בקדושה

כולך יפה רעייתי: שה"ש ד, ז.

אז ידלג כאיל פיסח: ישעי' לה, ו.

מצות בטלות: נדה סא, ב. וראה ס' מאמרי אדה"ז נ"ך ע' ה' (ובה"מ"מ לשם). ס' מאמרי אדה"ז נ"ך ע' א ואילך (ובה"מ"מ).

חנם בלא מצות: ראה לעיל אות ז, ושי"ג.

ואביוני אדם: ישעי' כט, יט. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' גה ואילך. ס' מאמרי אדה"ז נ"ך ע' כו ואילך.

העצמי דאיס שלמעלה גם מקדושה דתומ"צ כמ"ש קדושים תהיו ע"י תו"מ יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם ע"י תו"מ כמ"ש אין קדוש כה' גם דאורייתא קדישא כו'.

וזהו שהשיבו ב"ה על טענת ב"ש מדבר שקר תרחק שאין לה רק ע"פ המדה דתורה שאינו רק להבדיל בין טו"ר וגם זה במדה ושיעור כו', שזהו שנק' מקח מן השוק שהן קליפות הטמאות ברע דנוגה כמו אמצאך בשוק, והוא כמו שלוקח דבר מן השוק דבר מכווער ועשאו כלי יקר ששוה יותר מן אבן טוב ששוה הרבה לפי עצם טובו כי הדבר שהביא מן השוק יקר בעיניו מאד מצד הפלאת הדבר שאינו בנמצא כלל, ומה גם שנעשה מדבר מכווער כלי יקר ביותר כו' שאין בזה מקח השוה לסוחרים כלל ע"כ אין בזה שקר כלל אם ישבחנו ביותר משווי, וכך גם שהיא חגרת יכול לומר כלה נאה וחטודה באמת דקמ"י גם חושך לא יחשיך דזדונות נעשו כזכיות ממש ע"י תשובה וי"ג מדה"ר וד"ל. וזהו בכלל ב' מדריגות דעוה"ב, א' שכר המצות בצדיקים בפומ"מ, שזהו מ"ש ואכלתם אכול ושבוע בעונג המורגש בשביעה דוקא, כמ"ש במ"א במ"ש ואכלת ושבעת ובנ"י החמירו ע"ע בפחות מכשיעור וע"כ נושא פנים להם כמ"ש ישא ה' פניו כמו ביוכ"פ, והמדריגה הב' דעוה"ב למעלה מיאר ה' פניו בעוה"ב בשכר המצות כי פחות מכשיעור זהו כאביון דבע"ת הנ"ל (כסעודת לויתן דא"י ושור הבר דא"ח שע"י תשובה), והב' למעלה מאכילה ושת"י רוחני ג"כ רק בכחי' ביטול והתכללות למעלה בעילוי אחר עילוי בעצמות השעשועים כמו יהללוך סלה כנ"ל, וזהו והללתם את שם ה' הפלא ופלא למעלה מעונג שכתו"מ, וכמו בע"ת שנק' אביוני אדם שאינם רק בחיות נפשם בעצמו כו', וזהו בית הלל שמהללים תמיד כו', וזהו במקום שבע"ת עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד כו' וד"ל.

קדושים תהיו . . . יכול כמוני . . . אין קדוש כה' . . . דאורייתא קדישא: קדושים יט, ב. ויקיר פכ"ד, ט.
 שמואל-א ב, ב. זח"ג מד, א – נסמן לעיל ריש אות ל"ד.
 אמצאך בשוק: שה"ש ת, א.
 גם חושך לא יחשיך דזדונות נעשו כזכיות: תהלים קלט, יב. יומא פו, ב.
 ואכלתם אכול: יואל ב, כו.
 במ"א במ"ש ואכלת ושבעת ובנ"י החמירו . . . ישא ה' פניו: עקב ה, י"ד. במדב"ר פ"א, ז. נשא ו, כו. ס'
 מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' רכב ואילך.
 והללתם את שם ה': יואל שם.
 במקום שבע"ת עומדים: ברכות לד, ב. רמב"ם פ"ז ה"ד.

בעז"ה

אשר ברא ששון ושמחה כו', ויש להבין איך יתכן בריאה שהיא מאין ליש בשמחה שהיא שמחת הנפש שבאה מעצמה ע"י סיבה כמו ע"י בשורה טובה או ע"י היין וכה"ג. והנה תחלה יש להקדים להבין מארז"ל משחרב בהמ"ק אין שמחה אלא ביין והיינו משחרב בהמ"ק דוקא אבל בזמן בהמ"ק לא הי' השמחה ביין דוקא, וגם י"ל מה שא' אלא ביין ולא א' מן היין או עם היין, כי הבי"ת דביין משמעו במה שבתוך היין בא בהתלבשו' ובהעלם ולא מצד היין עצמו, וכידוע דלשון בי"ת השימוש נופל בדבר עצמו ובמה שנתוכו ג"כ כו'. אך הנה ידוע בענין מהות השמחה שהיא שמחת הנפש יש בה ב' מדריגות, א' שמחת הנפש מצד עצמה שאין לה חיבור עם הגוף כלל כו', והוא בבחי' יחידה כו', כמו ע"י בשורה טובה ונפלאה ביותר כבשורה דיוסף ליעקב ויצחק לשרה וכשמחת לבו בחתונתו בנו וכה"ג, והב' שמחת הנפש שמתחבר בגוף במוח ולב ונק' שמחה גופני' עד שמרקד ומפזז כו'. וכך יובן בשמחת הנפש באלקות שנק' שמחה אלקי' מצד עצם אלקו' בלבד וכמו ישמח ישראל בעושו' וישמחו בך ישראל כו' שאין בה חיבור מצד הגוף החומרי, וזה הי' בזמן בהמ"ק שהי' בנש"י עיקר השמחה שמחה אלקי' דוקא ולא שמח' גופני' וגשמי' רק שהנפש האלקי' מצ"ע תשמח בה' בגילוי אור בבחי' עצמי', וסיבת התפעלות שמחת הנה"א בכללו' נש"י בזמן בהמ"ק הי' מצד גילוי אור אלקות בבמה"ק בהיכל קד"ק ובקרבות כו' (וכענין אשה בעלה משמחה וכן שמח תשמח ריעי' האהובי' כו') וע"כ גם בירידת השמח' האלקי' דכנ"י בגופים במועדים ורגלים כמ"ש ושמחת בחגיך שמח' גשמי' הרי ז' ימים תחוג לה' אלקיך דוקא כו' ושמחתם לפני ה' אלקיכם דוקא אע"פ שהיו שמחים גם בגשמי' ביין ובשר כו' לא הי' זה גרעון אור כלל בשמח' האלקי' בנפשם אדרבה הי' זה בחי' כלי ולבוש לשמח' האלקי' ממש, וכמ"ש ונתת הכסף בכל אשר תאוו נפשך כו' הרי בשר שלמים שאכלו נק' שלמי שמחה האלקי' כו' וכן היין הגשמי' המשמח הי' בו שמחה אלקי' כו', וראי' לזה ממה שהמועד והרגל נק' בשם ח"ג כמ"ש ושמחת בחגיך

אשר ברא: המאמר מיסוד על ד"ה זה בסידור עם דאי"ח קלו, ג (והוא משנת תקס"ד – כנרשם בסוף סה"מ תקס"ד ע' שנג). וראה עוד להלן בהוספות כרשימת הכתבי"ד.

[עוד מאמרים בהתחלה זו „אשר ברא“ – נדפסו בסה"מ תקס"ג ח"א ע' רנט (הגהות עליו באה"ת סידור ע' רכ וע' רלו. ותוכן המאמר באריכות לעיל ח"א ע' קסא). סה"מ תרל"ד ע' טו. סה"מ תרפ"ט ע' 86 (על חתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א). סה"מ תרח"ץ ע' קפג. ד"ה זה תשליט (בסה"מ מלוקט ח"ד ע' עט). ד"ה זה תשמ"ח].

משחרב בהמ"ק אין שמחה אלא ביין: פסחים קט, א.

בחתונת בנו: בכת"י ב: בחתונתו.

ישמח ישראל בעושו' וישמחו בך: תהלים קמט, ב. נוסח תפלת שבת.

אשה בעלה משמחה: ר"ה ו, ב.

ושמחת בחגיך . . . ימים תחוג . . . ושמחתם לפני ה': דברים טז, יד-טו. אמור כג, מ.

ונתת הכסף: דברים יד, כה.

וכן מ"ש שבעת ימים תחוג לי, ופי' חג בלה"ק הוא מענין רשפי אש בווער בהתלהבות כו' כידוע, והיינו בחי' רשפי אש התלהבות השמחה של הנפש, ואע"פ שהשמחה במועד שנק' מועדי' לשמחה היא רק שמח' אלקי' מצד עצם אלקי' שמתגלה בכל נשמה כמ"ש אלה מועדי ה' כו' ומאין יהי' התלהבות בשמח' הנפש מאחר שאין בה מחיבור הגוף, אלא מצד שהנשמה מתלבשת בשמח' גופני' להיות שגם שמח' הנשמי' עצמה היא בכחי' רשפי אש האה' אלקי' שכלול מחריג שנק' שלהובא דרחימותא היינו שהאהבה כלולה מחסדי' אה' בתענוגי' והתלהבות רשפי אש יחד ואז השמחה כלולה מחריג יחדי, וכמ"כ נראה בשמח' גופני' התכללי' מחריג יחד ברשפי אש התלהבות התענוג והשמחה כו', וזהו שנק' בשם ח"ג דוקא ור"ת ח"ג חסד וגבור' שכלולי' יחד מפני שזהו עיקר ענין שמחת הח"ג וד"ל.

[ב] אך הנה משחרב בית המקדש א"א להיות בחי' השמחה אלקי' הנ"ל בנש"י בבחי' פנימי' ועצמי' כ"כ עד שלא יגרע אורה כלל בשמח' גופני' מצד בחי' הסתלקות גילוי אור האלקי מכוני' וכמ"ש ובפשעיכם שולחה אמכם כו' וגם קוב"ה בגלותא כו', וגם בכל מועד ורגל שנק' מועדי' לשמחה כו' מפני שהוא מאיר בהעלם בכארי' אע"פ שאין אנו יכולי' לעלות וליראות כו' מ"מ אנו אומרי' בקידוש ומועדי' קדשך בשמחה הנחלתנו וישמחו בך ישראל כו', אך שהשמח' אלקי' דמועדי' ה' בא בהתלבשו' בלבוש זר דוקא כי לא תוכל להיות השמחה אלקי' לבדה כמו שהיא למע' בשרשה בנש"י למטה בלתי לבוש ומכסה היינו השמחה הגופני' המסותרת ומעלמת לאור שמח' האלקי' כי השמח' הגופני' הוא הגבהת וגסות הלב היפוך גמור מן השמחה האלקי' שהוא בחי' ביטול עצמי עד כלותה כו', וזהו מצד בחי' גלות השכינה בע' שרים דק"נ שמתלבשת בלבושי' והעלמות רבות וזרות ע"כ לבושי' זרים דשמח' גופני' מלבשת לשמח' האלקי' שיש בכארי' גם עכשיו בגלות כמא' גלו לאדום שכינה עמהם וגם בג' מועדי' כו'. ולזה א' משחרב בהמ"ק דוקא אין שמח' אלא ביין

שבעת ימים תחוג לי: בכת"י ב ליתא תיבות, שבעת ימים' רק, וכן מ"ש תחוג לי. [ונראה ככת"י ב, דבפסוק נאמר רק, שלש רגלים תחוג לי' (משפטים כג, יד), או, שבעת ימים תחוג לה" (דברים טז, טו). וכן הובא לעיל בסמוך ובסידור עם דא"ח קלו, ג].

ופי' חג בלה"ק... בהתלהבות כו' כידוע: ראה גם סידור רכא, ג: ועל כן נקרא חג מלשון חגים ינקפו שהוא לשון התלהבות אש שלהבת שנקרא חג. וס' מאמרי אדה"ז, אהלהך-לאוניאי' ע' מט. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קלב. במדבר ח"ג ע' תתקסט. ח"ה ע' איתרנו. דברים ח"ג ע' תתי [ובהמ"מ שם]. אלה מועדי ה': אמור כג. ד.

שנק' שלהובא דרחימותא: ראה ח"ג לג, ב. פד, א. וראה סה"מ תקס"ד ע' כא. ובפשעיכם שולחה אמכם... קוב"ה בגלותא: ישעי' נ, א. ראה זח"א ר"י, א. זח"ב נח, ב. זח"ג כ, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קעז. ובכ"מ.

ולא לאדום שכינה עמהם: מכילתא בא יב, מא. ספרי בהעלותך י, לה. מסעי לה, לד. וראה לקו"ש ח"ז

ששמח' היין המשמח הלב בגשמי' הוא בחי' כיסוי ולבוש לשמח' האלקי שתתעלם ותתלבש בה מטעם הנ"ל וד"ל.

אך עדיין איז מובן דהלא מ"ש ושמחת בחגיך הי' ג"כ ע"י השמחה שביין ובשר שהוא בחי' נוג"ה ולמה דוקא משחרב בהמ"ק אין שמחה אלא ביין כו'. אך הנה ידוע דכל אור ושפע עליונה נמשך ע"י שלוחים ממוצעי' והן המלאכי' העליוני' כו' עד שאין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ומלאך כו', וא"כ גם היין שגדל בגפן שרשו ברוחני' המזל המגדל מאין הרוחני' ליש כו', ולפ"ז גם מה שיש בכח היין לשמח את הנפש שמחה גשמי' זהו ג"כ בא מבחי' שפע רוחני' דמלאכי' העליוני' דעולם העשי' כו' שפועלי' שפע המשכו' דצח"ם להיות כח התהוות שמח' גשמי' דיין המשמח כו' והוא מעורב ט"ר כי יש ביין רתיחה ובעס ורציחה כמו רבה דשחט"י לר"ז כו' והגבהות וגסות ביותר כנ"ל, וכידוע בענין אשכול של ענבים סחטה לו כו'. אך ודאי שרש ומקור לשפע התהוות שמח' האלקי' בנה"א בא מפנימי' האור והשפע דשמח' העליונה שבמלאכי' העליוני' הרבה יותר שפועלים התהוות שמחה אלקי' זו מאין ליש וכמ"ש ויספו עניים בה' שמחה (וכמ"ש במ"א) (וכמו במועדי' לשמחה שנמשך שפע שמח' האלקי' הנ"ל בכא"א מאין ליש וכן בשמח' ש"מ ושמח' בד"ת וכמשי"ת), ואין בשמחה זו שום שמץ רע כלל ולא דברים המסתעפי' לרע כלל להיותה באה מפנימי' המלאכי' שאין בהם תערובו' ט"ר כו', וגם בהיותה מתלבשת בשמחה הגשמי' מן היין המשמח הגוף אע"פ שמעורב ט"ר כנ"ל מתאחד בחי' הטוב שביין בשמח' האלקי' ונק' יין המשמח אלקי' כו' (כמו אגברו חמרא אדרדקי, וכיין ישן שדעת זקנים נוח הימנו וכמו שא' חמרא וחי' לפום רבנן וכן חמרא וריחא פקחין וכה"ג). וזה הי' בזמן בהמ"ק שהי' שמח' אלקי' מתאחד ומתחבר בשמח' גשמי' דיין ואדרבה נכנס יין יצא סוד שמח' האלקי' מן ההעלם לידי גילוי יותר ובלתי לבוש זר כלל, אבל משחרב בהמ"ק שבה שפע שמח' הגשמי' שביין מעורב רע יותר מצד שבא מבחי' פסולת ושמרי' של שפע חיצוני' מלאכי' ומזלות דעשי' שנפלו למטה בעה"ד ט"ר כמ"ד גפן הי' כו', אז הוא להיפוך גמור שנתעלם ונתלבש הפנימי' דשמח' אלקי' ביין המשמח שמח' גשמי' ונתאחדו יחד עד שהשמחה גשמי' מסתרת ומעלמת מאד לשמח'

שאיין לך כל עשב: ב"ר פ"י, ו. ועוד.

רבה דשחט"י לר"ז: מגילה ז, א.

אשכול של ענבים סחטה לו: ראה ב"ר פ"ט, ח. זח"א לו, א.

ויספו עניים בה' שמחה (וכמ"ש במ"א): ישעי' כט, יט. ס' מאמרי אדהאמ"צ על נ"ך ע' כו ואלך (וע"ש

בהמ"מ בתחלת המאמר).

יין המשמח אלקי' . . אגברו חמרא אדרדקי . . וכיין ישן שדעת זקנים . . חמרא וחי' . . חמרא וריחא

פקחין: שופטים ט, יג. סנהדרין לח, א. מגילה טז, ב. שבת סז, ב. יומא עז, ב.

גפן הי': ברכות מ, א.

האלקי גם במועדי ורגלי מטעם הנ"ל שהשכינה בגלות ונתלכשה בלבושי זרים דקינ בבחי' העלם גדול ע"כ הפנימי' מתעלם מאד עד שאין השמחה אלקי נגלית רק ע"י לבוש זר דיין הגשמי' שהוא מעורב טר"ר כנ"ל וד"ל. והיינו ב' פ"י דביין, א' עם היין או מן היין שהוא בחי' הלבוש ומכסה ומסתיר מאד לשמח' האלקי כאלו אין השמח' רק מן היין מצ"ע, והב' ביין כמה שבתוכו גנוז ונעלם והוא בחי' השמחה האלקי' שבנפש שבהעלם ביין. והוא מ"ש דדוקא משחרב בהמ"ק אין שמחה אלא ביין, פ"י אין שמח' האלקי' בא' כ"א ע"י אמצעי' ולבוש היין גם במועד ורגל, משא"כ בזמן בהמ"ק שהעיקר הי' השמח' אלקי' והיין הי' טפל ובטל רק בבחי' כלי לבד להיות יוצא הסוד יותר כנ"ל וד"ל.

[ג] והנה מעתה י"ל מ"ש אשר ברא כו' איך יתכן לשון בריאה מאין ליש בשמח' הנפש כו'. דהנה אנו רואים שיש ב' מיני שמחה, א' שמחה שיש לה כלי ומכון בתחלה ששם תתגלה אור מציאותה והתפשטותה, כמו שמחה שבמוח בהתבוננו' הרי שמחה זו נעשי' ע"י הטר"ד שמשגיג בשכל כמו שישמח האדם בשכל וסברא טובה וחדשה כו' מפני שיש בה כבר תענוג ושמחה בשכל והשגה, וה"ו לפי"ע הגבול של השכל והשגה כמו בכא"א לפי"ע שכלו והשגתו, וגם אין זה נק' יש מאין כלל אלא יש מיש והוא מה שיהי' העונג והשמחה בשכל, יצא לידי גילוי לבד ובבחי' הכלי דוקא שהוא כלי המוח שלו כו', וכן בשמחה שכלב כמו במדות האה' וחסד והתפארו' וכה"ג זהו ג"כ בא בבחי' כלי ובהכנה מקודם שהוא לפי"ע המדה באור האה' כו' כאהבת איש לרעהו ואיש לאשתו כו' שישמח באהבתו כו' ונק' שמח' הלב וא"ז ג"כ יש מאין רק יש מיש ובגבול וכלי כנ"ל וד"ל (וכן שמחה שבמחדור"מ הכל בא במדה וגבול ובכלי דוקא ואין זו שמח' עצמי' רק מורכבת, וגם שמח' שבתענוג ורצון פרטי לדבר מה כמו בממון ומאכל ולבוש וכה"ג אע"פ שתשמח כל נפשו בזה אבל בא בדרך והדרגה באר"כ במוח וממוח ללב כו'). והשמחה הב' הוא שאין לה בחי' כלי ומכון בתחלה כלל וכלל בכל כלי' ואברי הגוף ולא במוח ולב וגם לא ברצון ותענוג כו', והוא השמח' הבאה בפתע פתאום ברגע ע"י בשורה טובה ונפלאה ביותר עד שמגיע לו בעצמי' נקודת חיי נפשו ממש כבשורה דיוסף ליעקב דכתי' ותחי רוח יעקב כו' וכה"ג, שאז בלתי תמצא לשמחה זו שבעצמות הנפש ממש שנק' שמח' הנפש דיחידה ממש שום כלי ומכון שתוכל להתיישב שם, שלא הוכן לה בתחלה כלל שום כלי לא במוח ולא בלב, מפני שהשמחה הזאת באה ונמשכת מבחי' אין ממש דהיינו מהעלם נקודת עצמי' הנפש (שנק' מזלא ויחידה כו') פתאום, שזהו הנק' מאין ליש שלא הי' במציאו' כלל בתחלה רק שאין הרוחני' הנעלם בא בהתגלות (כמו בהפיכו הלב יודע מרת נפש שבהעלם דמזל"א כך יש שמחת הנפש במזל"ו וצלמו בהעלם ממש כו'), וע"כ אין כלי מיוחד אלי' כלל בגוף רק מתפשטת במוח ולב יחד

בשוה ברגע א' מבלי סדר והדרגה כלל ממוח ללב כשמח' שבהשגה כו' מאחר שכלי המוח והלב אין ערך אלי' ולא יכלוה כלל מפני שביאתה והמשכחה הוא מבחי' אין הנעלם שאין שייכות למוח ולב שם כלל ע"כ ממילא מתפשטת במוח ולב בשוה שלא בדרך אר"כ כלל (והוא ענין הסיפוק בידיים שבא משמחה פתאומי' דוקא כידוע מפני שלא יכלנה כלי הלב והמוח ובידיים יש הארה מבחי' יחידה שבנפש, וכידוע בענין נשיאת כפים ומבואר ע"פ בצאת ישראל ממצרים כו').

וזהו שא' על שמחה האלקי' הזאת שבנפש עצמה אשר ברא דוקא ולא א' יצר או עשה, לפי שהבריאה היא יש מאין דוקא ולא יצי' ועשי' שהוא יש מיש כידוע בענין אם בריאה יברא ה' כו' (וגם בנפש האדם עצמו א' אשר יצר את האדם כמ"ש וייצר ה' אלקי' כו' אבל בשמח' הנפש שבא ממקור העליון שלמע' מיצי' הנפש א' אשר ברא כו'). אבל גילוי אור שמח' זו בנפש נק' בחי' נוק' מקבל, ומקור השפע הזאת כמו שהוא הוא בחי' דכר, והוא ההפרש שבין ששון לשמחה ששון בדכורא ושמחה בנוק', כמ"ש כמשוש חתן על כלה כן ישיש עליך אלקיך הרי הששון בחתן ואשה בעלה משמחה הוא הנק' שמחה בה"א ובאשר ברא אמר משמח חתן עם הכלה כשביל הכלה שהכלה עיקר, אך בפתיחת הברכה אמר אשר ברא ששון ואח"כ ושמחיה חתן ואח"כ כליה כו' כמ"ש במ"א באריכות.

[ד] והנה ידוע ההפרש בין תענוג לשמחה, שהתענוג הוא בעצם הנפש (כאשר אין הענוג נמשך עדיין בדבר פרטי רק מתענג בעצם הנפש ממש שהוא הנק' שעשועי עצמי' הנפש בבחי' יחידה שבה ממש שהיא למע' מעלה מכל מהות מציאו' כחות הנפש דרצון ושכל ומדות עד ששם יכולי' להתהפך מקצה לקצה ממש כידוע), והשמחה העצמי' הנ"ל היא הבאה ונמשכת מבחי' העלם עצם התענוג שבעצם הנפש הנ"ל. והנה הלא מבואר למע' שיש הפרש בין זמן בהמ"ק לזמן הגלות באופן התלבשו' שמח' האלקי' בשמח' היין הגשמי. והענין הוא בהיות שיש ב' אופני' בבחי' התגלו' אור השמחה העצמי' הנ"ל, א' כמו שהיא נמשכת מלמעלמ"ט כפתע פתאום כמו ע"י בשורה טובה ונפלאה וכה"ג, והב' ע"י העלאה מלמטלמ"ע והוא ע"י היין המשמח הלב שביכולתו

וכידוע בענין נשיאת כפים ומבואר ע"פ בצאת ישראל ממצרים: ד"ה בצאת ישראל – בס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ס"ע תקל ואילך. וראה תריח בשלח רצו, א. ס' מאמרי אדה"ז שמות ח"א ע' פו. ויקרא ח"א ע' ריח. במדבר ח"א ע' קלד. ח"ב ע' שמש ואילך. דברים ח"ד ע' שצג.

כידוע בענין אם בריאה יברא ה' קרח טו, ל. ראה תריח שמות חכה, ב ואילך.

וייצר ה' אלקי' בראשית ב, ז.

חתן ואח"כ כלה כו' כמ"ש במ"א באריכות: ראה לעיל ח"א ע' כד, ובהנסמן באריכות בהמ"מ לשם. לעיל ד"ה שמח תשמח (השני) טוסי"ח, וד"ה משמח חתן וכלה, וריש ד"ה להבין ענין מה שבברכה ראשונה. ובד"ה להבין שינויי הברכות בטה"מ תקס"ח ח"א ע' מד. ובכ"מ.

לעורר בחי' השמח' העצמי' שבנפש ממש הנ"ל, וראי' ממש"א נכנס יין יצא סוד הרי יצא כל בחי' סוד והעלם דשמחת הנפש בעצמה לגילוי ביתר מכפי מדת המוח והלב ע"י שמחת היין דוקא כו', וראי' ממה שיצא סוד החכמו' בזקני' ודרדקי מיין הישן שהוא מפני שיין המשמח את הלב עולה לשמח עצם הנפש ממש כו' שמוזה יבא לפתוח בחי' מקור החכמו' הרבה יותר מכפי המדה שלו והיינו להוסיף כח רב בעצם כח השכל להמציא שכלי' חדשים שנק' סוד ממש, שז"ש נכנס יין יצא סוד שהוא רזא דרזין שכל הנעלם כו' שלא הי' בא בגילוי לעולם כמ"ש במ"א ע"פ כי טובים דודיך מיין כו', והוא רק מצד שהיין משמח לנפש עצמה והשמחה של הנפש עצמה עושה גילוי ההעלם גם מה שבהעלם ביותר כי טבע השמחה לגלות הצפון ונעלם ובשמחה העצמי' נגלה כל בחי' הפנימי' והעצמי' שהוא בהעלם גדול כו' וממילא יוסיף כח התגלות השכל כו'. אך זהו מלמטלמ"ע מהשמח' שבלב דיין ישמח לבב אנוש הרבה יותר משמח' שבמדות ושכל הנ"ל שהרי עושה קיבוץ הדמים בפנים הרבה יותר מהארת הפנים שבאמצעות החכ' החדשה שחכ' אדם תאיר פניו מלמעלמ"ט כמ"ש במ"א ע"פ ויין ישמח כו' להצהיל פני' כו' לפני שפנימי' השמחה שבלב מגיע בשמחת עצם הנפש ממש כמו השמח' העצמי' הבאה פתאום מלמעלמ"ט כו' (וכמו במ"ת שעל כל דיבור פרוחה נשמתן מרוב שמחה ותענוג שבלב באר"ח מלמטלמ"ע, וכן האירו פניהם בשמח' דאור פניך כו' שזהו מלמעלמ"ט בפנימי' המוח שנמשך ללב משום דפנימי' המוח מתאחד עם פנימי' הלב יחד בין בשמח' שמלמעלמ"ט ובין בשמח' שמלמטלמ"ע ובמ"ת היו שניהם יחד כו' דבאור פניך כו', וכך הוא השמחה בד"ת ובשמח' של מצוה ארי' ואר"ח יחד והן בלתי מורכבי' ומוגבלי' כלל וד"ל).

וזהו"ע הפרש בין שמח' שביין בזמן בהמ"ק לזמן הגלות, דע"י היין המשמח שמעורר לשמח' האלקי' שיצא מן ההעלם לגילוי הנ"ל הי' בזמן בהמ"ק בתכלית ההתכללו' שגם יין המשמח בבחי' העלאה מלמטלמ"ע נתאחד בשמחה האלקי' בלי שום הפרש כלל, וע"כ גם על השמחה שנכנס יין יצא סוד הנעלם בשמחה האלקי' בבחי' אר"ח שייך לומר אשר ברא מאין האלקי' ליש כמו בשמח' הבאה מלמעלמ"ט ממש, וכמו השמח' על היין בניסוך היין בשיר הלויים על הקרבן כו' שהוא ע"י שמחה של מצוה דקרבן והיין בו נגלה שמחה האלקי' ממש, אבל משחרב בהמ"ק נתעלם ונתלבש השמח' אלקי' בלבוש זר

נכנס יין יצא סוד: עירובין סד, א.

במ"א ע"פ כי טובים דודיך מיין: ראה תרי"א נב, ד. ס' מאמרי אדה"ז על כתובים ח"ב ע' קו ואילך. ס'

תקס"ה ח"א ע' רב ואילך.

במ"א ע"פ ויין ישמח: תהלים קד, טו. ד"ה צאינה וראינה – בסה"מ תקס"ז ע' קעה ואילך וע' קפא

ואילך. ומקבילו בלקרית שה"ש כו, א ואילך. ס' מאמרי אדהאמי"צ נ"ך (שה"ש) ע' רסו ואילך.

במ"ת שעל כל דיבור: שבת פח, ב.

דשמחה גשמי, ואע"פ שעושה התעוררו' השמחה אלקי' מאין האלקי' ליש אבל הוא בדרך התלבשות בהעלם גדול בשמח' היין שבלב הגשמי כנ"ל, ועכ"ז הרי עכ"פ ישנה לשמח' האלקי' ביין כנ"ל בפי' ביין במה שיש בגניזה ובהעלם ביין כו', ולזה שייך לומר אשר ברא יש מאין גם עכשיו בשמחת היין שבשמחה של מצוה דחתן וכלה לפי שעכ"פ ודאי נכנס יין יצא סוד שהוא שמחה האלקי' להתלבש בלבוש דשמחה זו שביין שזהו ג"כ מאין ליש רק שהוא בא בהעלם והתלבשות בשמחה שביין אבל בנה"א יצא מן ההעלם לגילוי כו' וד"ל.

[ה] והנה עדיין י"ל למה מברכי' אשר ברא ששון ושמחה בשמחת חרי"כ דוקא וכמ"ש אשר ברא שו"ש חו"כ כו' דמשמע שיש להם שייכות זע"ז כו'. אך הנה כל ענין הנ"ל בענין וטעם התגלות השמחה האלקי' הנ"ל שנק' בריאה מאין ליש הוא ע"י בחי' שמח' דחרי"כ דוקא. ותחלה י"ל פי' וענין חתן וכלה, להיות ידוע בפי' כל"ה מל' כלתה נפשי וגם פי' כל"ה כל היא כלולה מנש"ב כו'. והנה ענין כלתה נפשי הוא בחי' התשוקה והתכללות בבחי' רצוא כמ"ש והחיות רו"ש, והן כללות נש"י שהן מוסרים נפשם בבחי' רצוא באחדות פשוטה כניצוץ העולה מאל"י ליכלל במקור האש היסודי, וכמ"ש בזהר ע"פ אלקי' אל דמי לך דנהורא תתאה קארי תדיר לנהרע ולא שכיך לעלמין, וכאור הנר שיש בו עלי' והסתלקות תמיד וחוזר ושב אל הפתילה כו', וכך הוא בחי' נשמ' האלקי' בפרט ובכלל וכמ"ש במדרש למה נק' נשמה ל' נשימ"ה לפי שעל כל נשימ"ה ונשימה רוצה הנשמה ליפרד מהגוף וכמ"ש והחיות רו"ש אך כאשר הנשמה רואה השכינה למטה בבחי' רו"ש אומר' דיו לעבד להיות כרבו כו'. וביאור הדברי' ידוע דנשמה כללי' הוא בחי' מל' דאצי' שמתלבשת בכל העולמו' כמו התלבשות הנפש האלקי' בגוף וכמא' מה הקב"ה ממלא כו' כך הנשמה כו', והנה מקום משכן הנשמ' במוח החכ' ומתפשטת באף וכמ"ש ויפח באפיו נ"ח וגם מתפשט' ברוח החיים שבלב כו', וזהו שע"כ נשימה כו' רוצה כו' שהוא החפץ והתשוקה ליכלל במקורה כאור הנר שעולה לשרשו (באור המקור לאור), אך מפני שגם מקור חוצבה שהוא בחי' המל' המח' הכל ג"כ בבחי' רו"ש היינו שאחר הצמצום והסתלקות דוקא חוזר ונמשך ומתפשט בעולמו' וכמ"ש והחיות רו"ש בכללות וכמ"ש כבריתו של עולם ברישא חשוכא כו'

כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

והחיות רו"ש: יחזקאל א, יד.

בזהר ע"פ אלקי' . . . דנהורא קארי תדיר: תהלים פג, ב. ראה זחי"ב קמ, א. זחי"א קעת, ב. עז, ב. פו, ב. במדרש למה נק' נשמה . . . שעל כל נשימה: ראה ב"ר פי"ד, ט [וראה גם לעיל ח"א ע' קלב. דברים ח"ג ע' תת. סה"מ תשי"ד ע' 254. ושי"נ].

מה הקב"ה ממלא: ראה ברכות י, א. ויקיר פי"ד, ח. מדרש תהלים קג, א. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשצה: כדמיון הנשמה שממלא כו' ובגמרא אמרו להיפך מה הקב"ה ממלא כו"א.

ויפח באפיו נ"ח: בראשית ב, ז.

כבריתו של עולם: שבת עז, ב.

דכך היא המדה של המל' שנק' נהו"ת דלא שכיך בבחי' רו"ש ובזה דוקא מחי' הכל מאין ליש כידוע, וע"כ אומר' הנשמו' דיו לעבד להיות כרכו שבצלם אלקים עשה את האדם שהוא הנשמה מנשי' כמ"ש ואתה נפחת בי ואתה משמרה בקרבי לבלתי תפרד ותצא כמו ע"כ אתה חי כו' כדי שיהי' גילוי אלקי' בתומ"צ בבחי' שוב כמא' אם רץ לבך שוב לאחד כו' שהוא להיות בחי' בית קיבול להכיל ולקבל גילוי אור אלקי שבתומ"צ היפוך ההסתלקו' וכליון דכלתה נפשי דרצוא הנ"ל. וזהו ענין כלה בכליון דרץ לבך למס"נ ואח"כ שוב בבחי' כלי לקבל השפע, והוא פי' כליה כל היא שכלולה מכל אור ושפע דנש"ב* כמשי"ת וד"ל.

והנה ידוע בפ"י חת"ן ל' חו"ת דרגא שהוא ירידת אור השפע מן המשפיע אל המקבל לבחי' כלה הנ"ל, והוא בחי' שפע אור השמח' העליונה שנמשך מן ההעלם לגילוי בכלי המקבל שהיא הכלה, עד"מ בנה"א מה שתתמלא שמח' האלקי' זהו בא מכח אור המשפיע עלי' מלמע' והוא ירידת השמחה מבחי' ההעלם שנק' אין ובאה ונתלבשה בנה"א בגילוי ובמורגש גדול, כך הוא למע' בכלה עליונה שמקבלת אור שמחה עליונה מהמשפיע שנק' חתן דאשה בעלה משמחה, והוא בהיות שכמו שיש יחוד חו"כ בגשמ' כך יש יחוד חו"כ ברוחני' והוא בשרשם בבחי' המקיף תחלה והוא ביחוד חו"כ תחת החופה דוקא אז יוכלו להתייחד אח"כ בגשמ' להוליד בנים, ולזה גזרו או' דאין שמח' אלא בחופה דוקא שזהו בחי' השמחה רוחני' שבבחי' מקיף דוקא שלא שייך לומר בה אשר ברא כו' יש מאין כו', ע"כ מברכי' אשר ברא שתצא מן ההעלם לגילוי דוקא מאין ליש כמו ענין שמח' היין שמגלה הצפון שא' אין שמחה אלא בין כנ"ל, וזהו והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כו' דבשעה שעומד בחופתו עם הכלה השמחה בהעלם ומקיף וכשיוצא מחופתו באה לידי גילוי אור להשפיע לכלה וכמ"ש כמשוש חתן על כליה כו', אבל השמחה שבחופה הוא המקור לגילוי שמחת חו"כ אח"כ.

[ו] ותחלה י"ל שרש ענין החופה כמ"ש כי על כל כבוד חופה, כבוד הוא ל"ב נתיבות חכמה ויש כבוד עילאה וכבוד תתאה חכמה עילאה וחכמה

שבצלם אלקים עשה את האדם: בראשית א, כו.

ואתה נפחת בי: ברכת, אלקי נשמה [שם הנוסח: אתה נפחתה בי] (אתה – בלא ו', נפחתה – בה), וראה הנסמן ע"ז באריכות בהמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אר"ע].

ע"כ אתה חי... אם רץ לבך שוב לאחד: ע"פ אבות פ"ד מ"ב. ס' יצירה פ"א מ"ח, ובהנסמן עוד באוה"ת יתרו ע' תקע"ע וע' תקפ"א ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרנ"ט ע' ר"א.

דנש"ב: בכת"י ב: דנש"ב דחו"ב.

חתן ל' חו"ת דרגא: ראה יבמות סג, א.

דאין שמחה אלא בחופה: סוכה כה, ב.

והוא כחתן: תהלים יט, ו.

כי על כל כבוד חופה: ישע"י ד, ה. וראה לעיל ח"א ע' א ואלך.

תתאה ועל כל כבוד יש חופה בפ"ע וכמ"ש שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד כבוד נאצל כו' מי הוא זה כו' ה' צבאות הוא מה"כ כו' בחי' כבוד נברא ח"ת דמל' כו'. והענין הוא כידוע דהחכ' מאין תמצא בבחי' מזל ונוצר דכתר ונוצר אותיות צנו"ר שהולך האור בצמצום והעלם מבחי' אין כו', והטעם לזה הוא מפני שכל דבר הבא מבחי' אין והעלם צריך שיתעלם ויוסתר תחלה בלבוש מקיף והוא כמו החופה החופף מלמע' ואח"כ יוצא לגילוי, וזהו שכי' על כל כבוד חופה כבוד דחכ' יוצא לגילוי ע"י הסתר לבוש מקיף דחופה. ויובן זה עדי"מ במה שאנו רואים כאשר יעמיק אדם בדבר שכל וחכ' עמוקה ביותר מכלי שכלו שמפני עומקו ודקותו מאד אז לא יוכל להבין אותו עדיין בכלי מוחו וכ"ש שלא יוכל להביאו בדיבור לזולתו, רק עכ"ז לעצמו משיג אפס קצוה היינו רק שיש מציאות אור ואותיות שכל חדש וסכרא חדשה וכמו ברק מבריק על כלי ההשגה ולא נכנס בכלי מוחו עדיין כי לא יוכל להמשיכו מן ההעלם והאין לגילוי בהשגה כו', והיינו מפני שאותו אור השכל העמוק ודק ביותר נסתר ונתעלם בבחי' מקיף דחכ' הנק' חופה שהוא לבוש המכסה מלמעלה מבלתי יוכל לבא לגילוי גמור רק בהעלם דמקיף נשאר עיקר נקוד' השכל כו', והטעם הוא לפי שזהו הכלל שכ"ד הנמשך מבחי' אין והעלם לבא לידי גילוי נמשך עמו בתחלת יציאתו לבוש מקיף מלמע' להעלימו ולעכבו מלצאת אל הגילוי ואח"כ יבא לידי גילוי כו' (וכמו על ראשי החיות רקיע בחי' מקיף להעלים האור ואח"כ בא לידי גילוי כו', וכמו"כ יש לכל צדיק חופה בפ"ע כו'), וכך הוא בהתהוות גילוי אור החכמ' מן ההעלם יש חופה תחלה כו', וכך הוא בגילוי חכ' שבדיבור שנק' כבוד תתאה כו' כמו עדי"מ גם לאחר שמבין לעצמו א"א להביא בדיבור כ"א ע"י הסתר והעלם האור במדות בלב כו'. ועדי"ז יובן ג"כ בענין השמחה שבחופה להיות מבואר למע' שהשמח' אלקי' שבבחי' עצם הנפש ממש היא באה ונמשכת מן ההעלם לגילוי והיינו מבחי' העלם עולם התענוג העליון, כידוע דהשמחה העצמי' היא גילוי התענוג העצמי והוא הנק' תענוג הפשוט ועצמי' שהוא בהעלם העצמי' ממש, וטרם שבאה השמחה בנפש בגילוי ה"י תחלה כלולה בעצם התענוג הנעלם ונק' אין בעצם, ואי אפשר שיהי' גילוי השמחה כי אם ע"י שיהי' לה לבוש מכסה שתתלבש ותתעלם תחלה כפי הכלל הנ"ל שכל דבר הנמשך מבחי' אין הנעלם נמשך עמו בחי' לבוש להעלימו כו', ומלבד שהוא מעלימו ומסתירו עוד זאת שהלבוש ימנע אותו ויעכבהו מלבא אל הגילוי שלא יבא מאין ליש כ"א ע"י הלבוש שנק' חופה כו', וכך הוא בצאת השמחה העצמי' מהעלם התענוג הפשוט שבנפש יוצא עמה לבוש דחופה להסתירה ולעכבה מלצאת לגילוי כו' וד"ל. ונמצא מובן עכ"פ דבחי' השמחה

שאו שערים ראשיכם: תהלים כד, ז ואילך.

דהחכ' מאין תמצא . . . ונוצר אותיות צנו"ר: איוב כח, יב. ראה תוי"א סט, ב. לקו"ת מסות פג, א. ס' מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רמג. במדבר ח"א ע' תלו. אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קכ.

על ראשי החיות רקיע . . . יש לכל צדיק חופה בפ"ע: יחזקאל א, כב. בי"ב עה, א.

עליונה שבחופה היא בהעלם ועיכוב דוקא כדי שאח"כ תצא לגילוי, והוא כאשר יוצא מחופתו שבאה השמחה העצמי' הזאת בגילוי שיהי' הכח ועוז מזה ביחוד חר"כ בגשמי' להוליד כו', ולזה אמרו אין שמחה אלא בחופה דוקא דהיינו במה שגנוז ונעלם בחופה מבחי' ההעלם והאין דתענוג הפשוט (שהחופה הוא בחי' לבוש מסתיר לגבי העליון שהוא העלם עצם התענוג והשמחה העצמי וגם הוא חופף ומקיף על התחתון שהן חר"כ שנעלמי' ומוסתרים יחד תחת החופה, ומזה היחוד דוקא יאיר אור השמח' ותענוג מורגש בגילוי אח"כ כמו בבחי' המזל דנוצר כו' בעצם כח החכ' כו' שמה יומשך כח התולדה ביחוד הגשמי כו' וד"ל).

ויובן זה כתוס' ביאור במה שאנו רואים בשמחה ותענוג המורכב שבא בחכ' שבמוח שגם הוא איא שיבא לגילוי בלב שנק' שמחת לבו כ"א שיוסתר ויתעלם תחלה אור השמחה ועונג בכח השכל עצמו שהכח השכל עצמו יעכבנו ויעצרנו מלבא לגילוי ויסתירנו מעין כל רואה עד שאינו ניכר שיש שמח' ותענוג, שהרי אנו רואים שכל מי שכח שכלו חזק יותר יותר יוכל להעלים ולהסתיר לבחי' התפעלות השמחה והעונג שבמוח שתהי' בהעלם גדול, והוא מצד שיש בחי' לבוש ומכסה להעלימו ולעכבו מלצאת בגילוי בלב כלל כניל בשמח' העצמי', וגם להתפעלות שמח' הנפש בעצמה יש בכח השכל והרצון להעלימו ביותר, כמו שמחה עצמי' מבשורה טובה ביותר כשירא לגלות לזרים יעלימה ויסתירה בתכלית (אבל מי שאין כח שכלו חזק אין בכחו להעלים ולעצור השמח' והתענוג כמו הקטן וכה"ג לפי שיגבר על כלי מוחו עצם התפעלות השמחה). וכמו שאנו רואים בשמחה אלקית בעבודת ה' שיש ב' מיני שמחה, א' הבאה בגילוי ובמורגש רק לפי אופן ההתבוננות שז"ש אם הבנים שמחה, אבל השמחה הב' שבאה מבחי' ההעלם ואין שבעצמות הנפש שלמעלה מן כלי ההשגה הנה נהפוך הוא שהשגה וחכמה מכסים ומעלימים אורה לגמרי כי איך ישיג השכל והשגה לשמחה ועונג האלקי' שלמעלה מן השכל דלית מחשבה ושכל תפיסא ב' ואדרבא התפעלות זו שבשכל והשגה מסתירים אותה ומתעכב מלצאת משם לגילוי להיותה באה מבחי' ההעלם העצמי מטעם כלל הנ"ל (וכל שכח שכלו חזק ביותר בהשגה אלקית יותר יעלימה ויסתירה כניל, משא"כ מי שדעתו וכח שכלו בהשגה אלקית קטן לא יוכל להסתירה כ"כ ותצא לגילוי בלב מיד, וזהו סיבת התפעלות יתירה מעצמות הנפש שתמצא בלב קטני הדעת הרבה יותר מערך ההשגה שבמוח כו', אך גם בחזקי הדעת כשיגביר ויצא השמח' ועונג העצמי' יבא מזה התפעלות יתירה כמש"ת). וזהו מ"ש אז תענוג על ה' וי"ל איך יתכן העונג על ש' הוי', אך ידוע דש' הוי' י"ה הוא חר"ב כו' ושמח' ועונג העצמי הוא למע' מי"ה ומכוס' ונעלם בי"ה, וע"כ הוא

מתענג על הוי' בבחי' העלם בלבוש דחוי"ב ואח"כ יוצא לגילוי מן הלבוש דחוי"ב שהקיפוה ועכבוה מלצאת בגילוי בלב כו' (והוא משום דבחי' שמח' ועונג הפשוט הי' בבחי' עצמו' אאי"ס שלמע' מש' הוי' דלית מחשבה תפיסא ביי' כלל כידוע).

[ז] ובכ"ז יובן מ"ש והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור כו'. דהנה מבואר למעלה בענין אין שמחה אלא בחופה שהטעם הוא לפי שבחי' השמחה העצמית היתה כלולה בהעלם התעה"פ ונתעלמה ונתכסה בלבוש דחופה ויוצא לגילוי מהעלם ואין, וזה הכלל בכ"ד הבא מההעלם ואין כו' כאשר מתכסה ונעלם ומתעכב מלצאת לגילוי אח"כ כשיוצא מן ההעלם הוא יוצא בתגבורת גדולה ביותר, כמשל זריחת אור השמש בשחר שיבקע את החשך שברקיע שקדם לו שהוא מאיר בתוקף וגבו' יתירה, כי מצד ההכבה והמנעת אורו בתחלה גורם ריבוי אור ההתגברות בצאתו, וכמו ואוהביו כצאת השמש בגבורתו והוא בצאת השמש על הארץ בשחר שבוקע ויוצא מן הרקיע (וכמשל החץ בקלע וכו'), וכמו עד"מ כשמעמידים מסך בפני מים רבים זמן רב אז כאשר יסירו המסך יצאו בשאון ורעש גדול ובהתגברות מאד לפי שנתעכבו הרבה כו', וכך כ"ד המעוכב ביותר בהעלם כשיבא לגילוי בא בתגבורת והתפעלות יתירה כמו היוצא מן המאסר כו', וכמו בחכמה חדשה כל שנתעכב תחלה בהעלם כח המשכיל יוצא לגילוי ההשגה בתגבורת יתירה, והוא כמו המעיין המתגבר ביותר מצד רוב העיכוב בהעלם כו' וד"ל. ועוד טעם שני והכל אחד לפי שכ"ד הבא מבחי' אין והעלם להיות בחי' האין המוחלט הוא דבר חידוש גדול ונורא מאד כשבא לגילוי ע"כ צריך שיתעלם בעיכוב רב, וכמו קולות וברקים שהי' במ"ת קודם יו"ד הדברות שהי' בהם בהעלם כל יו"ד הדברות שאח"כ לפי שהי' או גילוי אאי"ס מן ההעלם בא' אנכי כו' שזהו חידוש גדול ונורא מאד בגילוי יש מאין המוחלט כאשר אין המוחלט יבא לידי גילוי לעיני בשר כו' ע"כ הי' קולות וברקי' תחלה וקול השופר הולך וחזק כו', וכה"ג אנו רואים בכל התחדשות מופלגת בדבר נס נפלא שרואה אדם שהוא למעלה מעין שכלו ונתגלה לו פתאום שזהו בחי' ההתחדשות יש מאין האלקית יבא לכלל התפעלות קול רעש גדול מאד כו' להיות הדבר בא מבחי' אין והעלם דוקא וד"ל.

וכך יובן ג"כ בענין השמחה העצמית הנ"ל מפני שנתעכבו בהעלם לבוש דחופה ע"כ כאשר החתן יוצא מחופתו אז הוא בא בהתגברות אור השמחה ביותר, והוא מב' טעמים הנ"ל וד"ל. וז"ש ישיש כגבור לרוץ אורח בחי' נוק' שזהו עוצם גבו' אור השפע דמשפיע למקבל מצד שנתעכב בחופתו ויוצא

ההכבה: כן הוא בכתי' המעתיק. ואוצ"ל: ההעכבה.
ואוהביו כצאת השמש בגבורתו: שופטים ת, לא.

מחופתו כו' וכמ"ש לשמש שם אהל במכסה ולבוש להעלימו בתחלה ע"כ בצאתו יתגבר ביותר, וז"ש והוא כחתן דקאי על השמש דסמיך ל"י וכמ"ש במ"א. וזהו כמשוש חתן על כלה שזהו בצאתו מחופתו כו' ישיש עליך אלקיך, והוא לע"ל דוקא שתתגלה השמחה מן העולם דלבוש דחופה המסתיר, וכידוע בענין ביום חתונתו זה מ"ת שנק' אירוסין בחופה וקידושין וביום שמחת לבו לע"ל דוקא שנק' נשואין ביחוד גמור וע"כ אז נא' כמשוש חתן כו' ישיש עליך אלקיך וכמ"ש ישיש כגבור כו' וכ' ביום ההוא תקראי לי אישי כו' ועתה השמחה דח"כ בהעלם דחופה כו' וד"ל. וזהו והוא כחתן יוצא מחופתו דהיינו הקב"ה שנק' חתן וכנ"י נק' כלה כידוע וקאי לע"ל שיוצא מחופתו דעתה וישיש כו'.

[ח] וזהו מה שאו' קול מצהלות חתנים מחופתם כו', פ"י מצהלות דהיינו קול צהלה ורנה כמו צהלי ורוני בת ציון כו' וכמו והעיר שושן צהלה ושמחה כו', שזהו"ע תגבורת השמחה והחדוה שיבא מזה לקול רנה וצהלה, והוא בא מצד העיכוב דחתן בהעלם דחופה כנ"ל ע"כ א' קול מצהלות חתנים מחופתם שזהו כשיוצאים מחופתן דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. אך מ"ש חתנים ל' רבים, הענין הוא, דכמו שבח"י השמחה האלקית העצמית שבעצם הנפש שבאה מן העלם התענוג הרי היא באה מאין בדרך עיכוב כו' (ולע"ל תצא לגילוי כשיהי' גילוי אא"ס למטה כמו למע' ממש כמ"ש שם נשמחה בו בו ממש, והוא בח"י גילוי השמחה העצמי' בבחי' יחידה דכנ"י כו'), כך הוא גם למטה יותר, והוא בבחי' התענוג והשמחה האלקית שבא במוחין דח"כ בשכל והתבוננות, ג"ז מתעכב ונסתר ונעלם ביותר כנ"ל שכח השכל יעצור ויעכב כו' וגם עצם ההשגה מעלים ומסתיר כו', וכפי כלל הנ"ל דכ"ד המעוכב ביותר והוא בא מבחי' אין והעלם כו' אח"כ כשיוצא לגילוי הוא יוצא ובא בתגבורת יתירה כו', וכך הוא ביציאת השמחה האלקית שנסתר ומתעכב במוחין דח"כ כשבא לגילוי בלב זהו ג"כ כמו חידוש יש מאין שבא בתגבורת גדולה בלב ביתר מכפי המדה מאד כידוע. וזהו ג"כ ענין כחתן יוצא מחופתו דח"כ לגילוי בלב ויוצא ל' הרה כו' שזהו גם עכשיו כו', אך מפני שיוצא מתגבורת יתירה לא הי' כח במדות שבלב להכיל כל השמחה האלקית שהי' בהעלם בח"כ שנק' חתן שיורד ומשפיע ללב, וזהו שנק' כלה כלתה נפשי שהיא באה לכלות הנפש, כמו עד"מ שרה שפרחה נשמתה מבשורת יצחק וכה"ג, אך הכח שבלב להכיל

והוא כחתן דקאי על השמש דסמיך ל"י וכמ"ש במ"א: ד"ה לסוסתי, נדפס לעיל ח"א ע' זו ואלך.
 כמשוש חתן . . . ביום ההוא תקראי לי אישי: ע"פ ישעי' סב, ה [פיוט, לכה דודי] הושע ב, יח.
 צהלי ורוני בת ציון . . . והעיר שושן צהלה ושמחה: ע"פ ישעי' יב, ו: אסתר ה, טו.
 שם נשמחה בו: תהלים טו, ו.

שרה שפרחה נשמתה מבשורת יצחק: כן הוא הלשון בטה"מ תרמ"ט ע' רמח, וכתב ע"ז בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: אינו מפרט האם מבשורה המצערת שנעקד (כ"ר פניח, ה. וראה פדריא פל"ב) – שגם

הוא מצד שרשה בעצם יחידה שבנפש שמשם באה גם השמחה העצמי מן ההעלם לגילוי וכ"ש שמחה שבחריב כו' ע"כ תוכל להכיל גם לעיל וכמ"ש וביום שמחת לבו דוקא שמתיישב בלבו כו' וד"ל. וזהו מה שנק' כלה ע"ש שכלולה מהכל והיינו מכל אשר בעצם הנפש בהעלם התענוג ורצון כו', וזהו ג"כ פי' כלה כל היא היינו נש"ב שמקבלת מה"א דבינה והוא מ"ש אז תתענג על ה' שבא בגילוי בהכל הלב, וזהו שמסיים באשר כרא משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה דוקא וד"ל.

[ט] ומעתה י"ל מ"ש עוד ונערים ממשחה נגינתם, דהנה מ"ש חתנים ל' רבים היינו בחי' נר"ן ח"י שראשית הירידה דשמחה העצמית מהעלם התענוג דבחי' ח"י יחידה, והוא בחי' חתן ראשון שיורד מהעלם לגילוי, ועד"ז בחי' חתן שני מההעלם דחריב למדות שבלב שזהו מן הנשמה שבמוח לרוח שבלב, וכן ברוח המדות שבלב מתעלם ואח"כ יוצא לגילוי במחשבה וממחשבה לדבור כו', ולמעלה היינו חתנים בבחי' נר"ן דאצ"י עד מאצ"י לבריאה שע"א כחתן יוצא מחופתו ג"כ. אך בחי' נערים היינו בחי' מחשבה ודבור מסטרא דבריאה וסנדל דיצירה כו' כידוע, וע"ד הנ"ל בחופתן דחתנים דנר"ן דאצ"י כך הוא בבחי' נערים דבריאה ויצירה, רק שהחופה הוא בא מן ההעלם לגילוי מלמעלמ"ט בבחי' אר"י דמשפיע אל המקבל בבחי' חר"כ כנ"ל, ונערים ממשחה נגינתם הוא בחי' אר"ח שבא מלמעלמ"ע בבחי' השמחה שבמשתה היין, כנ"ל בענין אין שמחה אלא ביין לפי שנכנס יין יצא סוד, וכמו אגברו חמרא אדרדקי דוקא כי היכי דלימרו כו' שמפני שדרדקי הן בקטנות המוחין מאד ונק' אנפי זוטרי שהן בחי' נערים כו' א"א שיאיר בהן תוס' אור חדש ממקור השכל הנעלם מלמעלה למטה כחכמת אדם גדול שבא מאין ליש ע"י שמחה שבחופה בחתנים, אלא ע"י יין המשמח הלב ועולה מלמטה למעלה במוח ועושה שמחת הנפש כו' עד שיצא מן ההעלם לגילוי בתוס' אור רב ביותר, וכמ"ש במ"א בענין יין ישמח לבב אנוש דוקא אנוש דקטנות שהן בחי' נערים הנ"ל, וכנ"ל כפי' ביין כמה שגנוז ונעלם בתוך היין שיצא סוד הי"ז ג"כ בבחי' עיכוב והעלם, וכפי' כלל הנ"ל שכ"ד שבא מן ההעלם מלמעלמ"ט בדרך עיכוב יתגבר אח"כ ביותר, וכך הוא בבחי' אר"ח דמשתה היין מלמעלמ"ע (כמו החץ שמתעכב

מזה רא"י להמבואר בפנים – או (כדמשמע קצת מההמשך) מרוב שמחה (כפירוש ריב"א עה"ת (ר"פ חיי"ש). – ומביא דוגמא מכתובות סב, ב – או כמסופר בס' הישר). ע"כ. בכתובות שם: רבי חנניה בן חכינאי כו' אזל יתיב תרי סרי שני בבי רב עד דאתי אישתנו שבילי דמתא כו' הוה יתיבא דביתוהו כו' חזית' כו' פרח רוחה כו'. ובס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קנט מביא ג"כ מהגמ' בכתובות. וראה לעיל קרוב לתחילת המאמר.

וביום שמחת לבו: שה"ש ג, יא.

או תתענג על ה': ראה לעיל סריס ו.

הלב: בכת"י ב: הלב לשון להב.

במ"א בענין יין ישמח לבב אנוש: ד"ה צאינה וראינה – בסה"מ תקס"ז ע' קע ואילך. ומקבילו בלקי"ת

שה"ש כה א ואילך (וע"ש כו, א). ס' מאמרי אדה"אמ"צ נ"ך (שה"ש) ע' רסו ואילך.

בקלע וכה"ג, וכמים תחתונים שעולין בהתגברות מלמטלמ"ע כו'. וז"ש ונערים ממשתה היינו שיוצאי ממשתה נגינתם שיתגברו במעלה יתירה בתוס' אור חדש בכה החכמה משום שנכנס יין יצא הסוד היותר נעלם, ודוקא מצד בחי קטנות שלהם במשתה נגינתם בשיר שע"י היין ששם גנוז ומתעלם כל מה שיצא אח"כ לגילוי כו', וכנ"ל הטעם במצהלות חתנים מחופתן בהתגברות קול צהלה ורנה כו', כך הוא בנערים בקול משתה נגינתם משום דקאי אדסמיך ל' שא' מהרה ישמע כו' קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, משום דעכשיו הקול ששון ושמחה חתן וכלה בהעלם דחופה כנ"ל ואינו נשמע כלל, רק לע"ל ישמע קול ששון ושמחה בגילוי מן ההעלם וכן קול חר"כ (וכידוע שזהו טעם שתיקת הכלה כשאומר הרי את כו') וכן ישמע קול מצהלות חתנים כשיוצאים מחופתן ברעש והתגברות ביותר, וכן ישמע קול משתה נגינת הנערים כשיבא לגילוי מן ההעלם שביין כשיצא הסוד, רק שזהו בבחי' אר"ח ויש לו יתרון על בחי' אר"י וכמ"ש במ"א ע"פ ויין ישמח להצהיל כו' וד"ל (ומכל הנ"ל יובן בשמחה שבחופה ושמחה שביין ששמחה שבחופה הוא בחי' מקיף דאר"י ושמחה שביין הוא מקיף דאר"ח, וזהו ששני מאמרים הללו דאין שמחה אלא בחופה ואין שמחה אלא ביין [אין] סותרין כלל שזהו בבחי' אר"י וזהו בבחי' אר"ח ושניהם אמת וד"ל).

[ו] והנה אחר שמוכן מכ"ז ענין קול מצהלות חתנים שהוא מלמעלמ"ט ומשתה דנערים מלמטלמ"ע כו', מעתה י"ל הטעם שנק' בשם נערים והלא אמרו ע"פ נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו עכ"פ א' גם זקנתי ונערים אלה משמע שהם נערים לעולם כו'. הענין הוא כידוע בזוהר ע"פ אנוש כחציר ימיו שזהו בחי' ששת יומין דחול שנקראים ו' ימי המעשה. דהנה ידוע בענין ששת ימים עשה כו' שהן ו' יומין עילאין דאצי' שכוללים ו' אלפי שנין כו' כמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום כו', ולמטה היינו ו' יומין דחול שבכל יום מחדש מעשה בראשית, וכידוע דר"ק דמל' דאצי' יורדין בבי"ע לחדש בכל יום כל העולמות מאין ליש ממש, ובחי' מדות שבמל' דאצי' כשירד לבחי' עולם המחשבה שהוא בחי' עולם הבריאה נק' בשם מט"ט שהוא ו"ק דבריאי כו', ומבחי' ו"ק דבריאה יורד עוד ונמשך לבחי' יצירה שהוא בחי' עולם הדבור ונקרא סנדל והן הנקראים נערים ע"ד שרו של עולם עד עולם העשי' כו'. והנה ידוע שאור האלקי דאצי' שבא בעולם הבריאה ויצירה שהן בחי' נערים הנ"ל הוא בא במדה ושיעור וגבול, והוא נק' ו' ימי המעשה שהוא רק בשביל חידוש מע"ב מאין ליש בכל עולם לפי ערכו עד עולם העשי', ואור שפע זו מתחדש

וכמ"ש במ"א ע"פ ויין ישמח להצהיל: ראה הנסמן בהערה הקודמת.
נער הייתי . . שרו של עולם אמרו: תהלים לז, כה. יבמות טז, ב ותוס' שם.
בזוהר ע"פ אנוש כחציר ימיו: תהלים קג, טו. וראה זח"ג רטז, ב. ריז, ב.
ששת ימים עשה . . כי אלף שנים: יתרו כ, יא. תהלים צ, ד.

בחידוש גמור בכל יום, וביום השבת ששובת ונח ממלאכתו כו' הוא בחי' עלי' המל' מבי"ע כידוע ואז הוא כמו שבת בראשית כידוע, וא"כ כל בחי' ההשתלשלות דששת ימים במחשבה ודיבור שנקראים נערים שהן מט"ט וסנדל' חוזרים למקורם באצי' ומתבטלים שם ממציאאותן כו' וחוזרין ויורדין בו' ימים דחול שאחר השבת ומתחדשים מחדש ממש כאלו באו מאין ליש בקרוב, כמו עד"מ המחשבה ודבור שמתחדשים ממדות שבלב וכה"ג. ונמצא מובן שמצד בחי' ההתחדשות שמתחדשים בחי' ר"ק דבריאה ויצירה בכל ו' יומין דחול ומדי שבת מתבטלים ועולים וחוזרים ומתחדשים נקראים נערים בתמידות שאין להם זמן שיזקינו כלל רק ו' ימים לבד כו' ולא יבואו לכלל זקנה לעולם מאחר שבכל שבת מתחדשים בבחי' בריאה מאין ליש כו', וזהו אנוש כחציר כו', וע"כ נקראים נערים תמיד, כמו עד"מ הנער שמתחדש ימיו שמקורו בא ונולד מבחי' האין ליש כו' (שבזה יש בו יתרון מעלה מן הזקן שנתרחק יותר מבחי' האין כו').

אך הנה אין זה רק בבחי' מט"ט וסנדל דבריאה ויצירה או דיצירה ועשי' שהן מתחדשים ממל' דאצי' כנ"ל, אבל בבחי' מל' דאצי' עצמה הגם שירדת דבריאה בהיכל קד"ק להיות שם יח"ע דו"ג דאצי' (כמ"ש בכוונת היחוד דגאולה לתפלה) הרי נק' בשם חר"כ, והן כנ"י שנק' כלה, ולפעמים נק' בשם בנים, ובחי' נערים הנ"ל נק' בשם עבדים כמ"ש בזהר עמ"ש עבדו זקן ביתו המושל כו' שהוא בחי' מט"ט דבריאה ויצירה כו', ולפעמים מקבלים כנ"י מבחי' נערים הנ"ל וכמ"ש ונתתי נערים שריהם, שזהו בזמן הגלות דכנ"י בע' שרים שמקבלים מחיצוניות דחיצוניות דמלכות דבריאה ויצירה, דנערים הנ"ל בירידת ההשתלשלות מאד עד מל' דמל' דעשי' דמלך אלקים על גוים כו' אז נק' ג"כ כנ"י בשם עבדים כמ"ש כי לי בני עבדים ואנו אומרים מלכנו כי אנו עמך כו', וכאשר מקבלים כנ"י מבחי' מל' דאצי' כמו שהוא מאיר מאצי' דבריאה בשבת שנק' יחוד חר"כ וכל ה"א וכה"ג אז נק' כנ"י בשם בנים ונקראים בני מלכים ולא בשם עבד כו' ואו' אבינו כו' וד"ל.

אך הנה לעיל יהי עלי' גדולה לנערים הנ"ל שיעלו למקור חוצבם בו"ק ד"א דאצי', ומשם למע' מעלה בבחי' אר"ח דיין שיצא סוד במשחה נגינתן כנ"ל כמו שיוצאים החתנים מחופתן מלמעלה למטה בצהלה ורנה כו'. וד"ש בקול מצהלות חתנים ישמע לע"ל וכן ישמע קול נערים ממשחה נגינתם ממש בבחי' אר"ח כו', אזי מה שהי' בזמה"ג דנערים היו שריהם בתכלית הקטנות יצאו

כמ"ש בכוונת היחוד דגאולה לתפלה: ראה פ"ח שער הקיש פכ"ט. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ג ע' תז (ובהמי"מ שם).

בזהר עמ"ש עבדו זקן ביתו . . . ונתתי נערים שריהם: זח"א קכו, ב. חיי"ש כד, ב. ישע"ג, ג, ד.
 כי לי בני עבדים . . . בני מלכים: ויקרא כה, נה. שבת צו, ב.

ממשתה נגינתם למעלה בקול שיר בגילוי אור השמחה ושירה חדשה בתוס' אור רב וגדול, והוא מ"ש לע"ל דוקא נער הייתי גם זקנתי זה הפ' שרו של עולם הבריאה ויצירה אמרו שהוא בחי' מט"ט וסנדל שהיו בבחי' נער דקטנות בו' אלפי שנין בכל ו' יומין דחול כו' כנ"ל, גם זקנתי בבחי' גדלות המוחי' דחוי"ב למע' מעלה באלף הו' שאז עליי כל העולמות עד שיבא לכלל זקנה זקן שקנה חכמה היפך מה שהי' בבחי' נער תמיד, וזקנתי זה לא בא מרוב ימים דו' אלפי שנין כו' רק מצד בחי' העלי' בשיר חדש במשתה נגינתם כשיוצאים בבחי' או"ח, וזהו ונערים ממשתה נגינתם וד"ל.

[יא] ולהבין זה בתוס' ביאור ומה שייך לסמוך משתה נגינתם דנערים לקול מצהלות חתנים דוקא כנ"ל, הנה ארז"ל ע"פ זה נער הייתי גם זקנתי דאי אפשר לומר דקודבי"ה אמרו דמי איכא זקנה קמי' אלא שרו של עולם אמרו כו', ויש לדקדק דמצינו במ"ת שנדמה להם כזקן וגם מקרא מפורש ועתיק יומין יתיב כו' ולמה לא יתפרש פסוק זה בקודבי"ה כו', וידוע דקובי"ה הוא בחי' ז"א דאצי' ובמ"ת הי' בבחי' גדלות המוחין דאי"א בחי' זקן שקנה חכמה כו' וד"ל. ויש להקדים תחלה ענין נערים הנ"ל במ"ש ונתתי נערים שריהם בזמה"ג דוקא. דהנה מכואר למעלה בבחי' מט"ט וסנדל דבריאה ויצירה או יצירה ועשי' שבהם ועל ידם מתנהג כל אור ושפע דאצי' בעולמות דיצירה ועשי' עד עוה"ז השפל דע' שרים דנוג"ה כו', והיינו מה שאנו רואים בחי' הסתר אלקות ביותר בעוה"ז שמוסתר אור ההשגחה אלקית בתכלית הצמצום והעלם אחר העלם במאד והוא במה שבא בהתלבשות בדרכי הטבע האנושי' (וכידוע דאלקים גימטריא הטבע וכמ"ש אתה אל מסתתר כו'), ואע"פ שנאמר משמים הביט כו' ממכון שבתו השגיח על כל כו' וכתוב עיניך פקוחות כו' וגם בצבא השמים א' וכמצביי' עביד כו', אך כ"ז מלוכש בהסתר גדול מאד, וראי' לזה מ"ש אותותינו לא ראינו כו' וזה קאי בזמה"ג כידוע. דהנה באמת יש להפליא בזה שהרי באמת לגדולתו אין חקר למעלה ולמטה כלל דהיינו שבחי' התפשטות אא"ס למטה מטה ג"כ עד אין תכלית כמו שהוא למעלה ממש וכמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ כו', וא"כ ודאי ההתנהגות גם בעולם היותר תחתון הוא מבחי' א"ס עצמו שהוא מבחי' גדולתו

ארז"ל ע"פ זה נער הייתי: ראה לעיל ריש סי'. וש"נ.

במ"ת שנדמה להם כזקן . . . ועתיק יומין יתיב: ראה מכילתא בשלח טו, ג (ובהנסמן עוד בס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ב ע' שפה. ח"ד ס"ע אישיב). דניאל ז, ט.

דאלקי' גימט' הטבע: פרדס שייב פ"ב. שער היחוד והאמונה ריש פ"ו. ועוד.

אתה אל מסתתר . . . משמים הביט . . . עיניך פקוחות . . . וכמצביי' עביד: ישעי' מה, טו. תהלים לג, יג.

ירמ' לב, יט. דניאל ד, לב.

אותותינו לא ראינו: תהלים עד, ט.

לגדולתו אין חקר: תהלים קמד, ג.

המגביהי לשבת: תהלים קיג, ה.

העצמי וברצונו הפשוט שבעצמותו ממש, וכמו שהי' נראה לעין כל בדורות הראשונים בנסים ונפלאות גדולות שעשה בעוה"ז בק"ס והירדן ואותות ומופתים שבמצרים כו' וכל הנפלאות שעשה במדבר וגם כל הנפלאות שבדורות הנביאים עד זמן בית שני, וגם אחר בית שני בימי התנאים ואמוראים ששמשו בב"ק וכו' הי' גילוי נפלאות אותות ונסים רבים שיצאו מגדרי הטבע, והי' זה האור האלקי בא מן ההעלם לגילוי גמור עד שהי' מתקבל ונגלה לעין כל אדם מפני שהי' הדבר בא בגילוי גדול עד שהי' הדבר נאמן ומתאמת ומקובל אצל הכל ממש כמו עכשיו שנתאמת אצל הכל דרכי הטבע בגילוי גמור, משא"כ עכשיו בזמה"ג דכתיב אותותינו לא ראינו פי' אותותינו היינו אותן הנסים ונפלאות גדולות עצמן שהי' בימי הקדמונים ממש אין אנו רואים כלל בגילוי כמו שהי' אז כמו גילוי הטבע כו', והטעם הוא לפי שגם כל חפץ ורצה"ע הפנימי בהנהגתו בעולמות בהשגחות האלקי ג"ז בא בהתלבשות והסתר גדול מאד שאינו נגלית רק ע"פ לבוש דדרך הטבע שזהו הסתר גדול מאד מאד, ולבד זה מאד עמקו מחשבותיו ית' בהנהגות העולמות בענין עלי' וירידה במלכים וצבא השמים ובגלגולים דנשמות לפי אופן הרצון שלו בבחי' הבריורים דרפ"ח ניצוצים כו' שנק' כבשי דרחמנא כו', שהרי מאד מוסתר ענין וטעם הגליות הקשות ואשר ניתן רוב שפע לאומות העולם כו', וכן בפרטיות מאשר הרשעים מצליחים והצדיקים וכשרים נלחצים ויש ג"כ נספה בלא משפט וכה"ג כמ"ש בזהר על דמעת העשוקים כו' וד"ל. אך הנה כ"ז מצד רוב ההשתלשלות ע"ע בריבוי הצמצומים והעלמות עד שיבא ההנהגה וההשגחה ע"י לבוש ש"ק דטבע כמ"ש אלביש כו' ושק אשים כו' וד"ל. ושרש הענין הוא מפני שירד אור האלקי בצמצום וקטנות דנערי' דיצירה ועשי' שהוא בחי' קטנות המדות העליונות בחי' אנפי זוטרי כנ"ל והן שרים על עולמות העליונים דיצירה ועשי' עד ע' שרים דק"נ דעשי' כנ"ל ונק' ו' יומין דחול דקטנות שנק' ו' ימי המעשה כנ"ל ששרש שרשם בו' יומין דאצי' כנ"ל ובחול יורדים רק דאצי' ומתלבשים בהם כנ"ל וד"ל.

[יב] והנה מ"ש ונתתי נערים שריהם בזמה"ג שהן בתכלית הקטנות והירידה, הנה לעיל שיתעלו כל העולמות בכלל ובפרט בכל ע"ע לפי ערכו הרי אז יתעלו גם בחי' נערים הנ"ל, והיינו שיתעלו לשרש שרשם בבחי' ו' יומין דאצי' ותהי' אז הנהגת העולמות כולם במדות דז"א דאצי' שהן ו' יומין עילאין בכל וימה"מ דחול כמו שעכשיו בעולמות עליונים ותחתונים ע"י בחי' הקטנות דנערים הנ"ל. אך א"כ אי"ז עלי' כלל וכלל לנערים הנ"ל מאחר שתהי' לע"ל ההנהגות באמצעות המדות דאצי' ממש בעולם הנפרד אי"כ אין מקום כלל

כבשי דרחמנא: ברכות י, א.

בזהר על דמעת העשוקים: ראה זח"ב קיג, א ואילך. זח"ג רג, א.

אלביש כו' ושק אשים: ישעי' נ, ג.

לנערים להנהגות העולמות כי הרי יהיו בטלים ונכללים במדות דאצי' כטפה בים ולא יהיו נחשבים במציאות כלל כמו שנער קטן אין לו מקום כלל לגבי האדם הגדול כו', אין הענין כן, אלא הענין הוא שלא ישארו הנערים בבחי' הקטנות שלהם עד שלא יהי' שום שליטה והנהגה או לנערים שא"כ יבוטלו במציאות לגמרי, אלא אדרבא שיהי' עלי' לנערים דעכשיו להיות במדריגות מדות דאצי' ממש בבחי' מוחין דגדלות דחריב שבמדות עליונות דז"א כו' ועיי' דוקא יהי' הנהגות כל העולמות דבי"ע כמו שעכשיו ההנהגות עיי' בבחי' הקטנות לבד, ונמצא שאותן מדריגות דקטנות שלהם עכשיו זה עצמו יתעלה להיות בבחי' הגדלות המוחין דמדות דאצי', והוא ענין הבירור לאמיתתו שאותו הדבר עצמו שהי' בבחי' נפילה וקטנות הוא עצמו יתעלה להיות בעילוי גדול וינהג דרכו במוחין דגדלות ביותר (עד"מ התינוק שמנהגיו במדותיו ושכלו בקטנות מאד כשחוק התינוקות, וכשמגדיל יעלו מדותיו ושכלו הן עצמן לבחי' תכלית הגדלות כו'), משא"כ אם היו הנערים נשארים בקטנות שלהם אין זה בירור ועלי' כלל וד"ל. וזש"א נער הייתי גם זקנתי שאותו בחי' נער עצמו דבחי' הקטנות הוא שיעלה במדריגות דבחי' הזקנה שקנה חכמה שהוא גדלות המוחין דארי"א שבמדות דז"א כידוע ונקרא עבדו זקן ביתו כו', וכן הוא מ"ש ישכיל עבדי כו' ואע"פ דקאי במשיח שנקרא כן אבל נקרא עבד שלמעלה מכן וזהו שישכיל עבדי וירום ונשא וגבה מאד למעלה מעלה שהוא בבחי' פנימיות עיי' שנחשב מעולם הא"ס כידוע וד"ל. וזהו שאמר נער הייתי כו' שרו של עולם אמרו כו' דהיינו בבחי' העלי' דארי"ח שנערים דקטנות יעלו לבחי' הגדלות דזקנה כנ"ל, אבל בקוב"ה שהוא בחי' ז"א דאצי' עצמו מי איכא זקנה קמי' כו'. דהנה מבואר למעלה בענין קול מצהלות חתנים כו' שזהו בחי' הירידה דארי"א מלמעלה מ"ט, והוא ענין איז שמחה אלא בחופה היפך משתה היין דנערים, והוא למעלה גם מבחי' זקנה כי בחי' זקנה אינו שייך רק בחכמה ומדות כמו ועיי' יתיב כו' אבל במהר"ע המאציל ליכא זקנה קמי' שהוא למעלה מבחי' אדם, והיינו בחי' שמחה העצמי' שירד מהעלם עצמות התענוג הפשוט שנק' שעשועי המלך בעצמותו, רק שבמ"ת נדמה להם כזקן שקנה חכמה משום דאורייתא מחכמה עילאה נפקת וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש אז תשמח בתולה במחול בחורים וזקנים יחדיו, דאין הפרש בין בחורים וזקנים קטנות וגדלות בעצמות אא"ס שיתגלה למטה כמו למעלה דליכא זקנה קמי' כנ"ל, אז גם השמחה לא יומשך בדרך השפעה דמשפיע ומקבל דחרי"כ רק שמחה פשוטה ועצמית שלמעלה משמחת נשואין בחופה כו', והוא מ"ש אז תשמח בתולה במחול דוקא, כי יש ב' מיני ריקוד, א

ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.

דאורייתא מחי"ע נפקת: זחי"ב טב, א. פה, א. קכא, א. זחי"ג פא, א. קפב, א. רטא, א.
אז תשמח בחולה במחול: ירמ"י לא, יב.

זה כנגד זה להתקרב ולהתרחק וחוזרים ומתקרבים כידוע, וזהו כמו בחי' הריקוד דלבנה לגבי השמש שהן בבחי' משפיע ומקבל שיש בזה ריחוק וקירוב כמ"ש כשם שאני רוקד כנגדך כו', והוא מיעוט הלכנה ופיגומה בריחוק וחזרת ומתקרבת במילואה כידוע, וזהו בחי' ביחוד איש ואשתו שלפעמים ועתים בקירוב כו' ובימי נדוטה תתרחק וחזרת ומתקדשת מטומאתה ומתייחדת כו', והריקוד הב' הוא בעיגול שנק' מחו"ל שאין בו קירוב וריחוק כלל רק שמסבבים וחוזרים לנקודה הראשונה וחוזרים ומסבבים כו', והוא כמו ריקוד הבתולות במחולות. וכך יובן למעלה בבחי' שמחה דכנ"י לע"ל שיהי' בבחי' עצמית בעצמות אא"ס ממש שהוא למעלה מבחי' שמחה דמשפיע ומקבל שנקרא חו"כ שזהו בבחי' עיגול שהוא מקיף הכללי שלמעלה מבחי' אדם וכמ"ש שם נשמחה בו בו ממש, ה"ז כמו הריקוד במחול וכמ"ש יהללו שמו במחול, כי כנ"י יהי' בחי' בית קיבול להכיל שמחה ותענוג הפשוט שבעצמות ממש דלית מחשבה תפיסא ב' כלל שנקרא שמו הגדול כמו שהוא קודם הצמצום דק"ח כידוע, וע"כ יהי' הריקוד דכנ"י מלמטה כלפי מעלה במחול דוקא שהוא הסיכוב והריקוד בעיגול דוקא. וז"ש אי' תשמח בתולה אי' דוקא לע"ל שיתגלה עצמות אא"ס כמו שהוא למעלה כו' תשמח בתולה ולא בעולה להיות אז למעלה מבחי' יחוד דח"כ בנישואין מטעם הנ"ל וד"ל.

אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה כו' מהרה ישמע כו' קול חתן וקול כלה כו'. הנה להבין הדקדוקים בנוסח ברכה זו רבים הם, א' מהו אשר ברא ששון [האיך] מצינו לשון בריאה יש מאין בששון ושמחה והלא אמר כשמחך יצירך כו' הרי מקדם אשר לא נעשה נברא האדם או השמחה ואם הפי' שברא השמחה באדם מה שייך לכללות בריאת האדם לשון להבא ולא עכשיו הרי גם עכשיו נמצא בערי ישראל בכל מושבותיהם קול ששון קול חתן כו', ועוד מה שייך הרמת קול לחתן וכלה בשמחתם וזה עצמו ישמע לע"ל דוקא כו', וגם מה שכפל לומר קול חתן וקול כלה ובגמרא אמרו בענין הנהנה מסעודת חתן כו' שעובר בה' קולות היינו קול ששון וקול שמחה וקול חתן כו', ועוד מ"ש קול כלה הרי בחתימה מסיים משמח חתן עם הכלה דהכלה עיקר ובשמח תשמח מסיים חתן וכלה ומאחר שלא שינה כאן מלשון המקרא קול חתן תחילה ואח"כ קול כלה א"כ למה מסיים חתן עם הכלה הול"ל חתן וכלה כו'.

אך הנה כ"ז יובן בהקדים שרש ענין ארוסין ונשואין, דהנה כתיב ביום חתונתו וביום שמחת לבו דיום חתונתו זה קאי במ"ת דכחתן יכהן פאר כו' ויום שמחת לבו קאי לע"ל בימות המשיח דאז כתיב כי בועליך עושייך כו' ובמ"ת א' וארשתיך לי כו' וכמ"ש מורשה מאורשה כידוע. וענין ההפרש בין אירוסין לנשואין הנה תחילה ילה"ק ענין פנימי' וחיצוני' שבתורה דהיינו אורייתא סתים וגליא כו' ובדיבור זה ודאי נכלל כל עונג העצמי שבפנימי' חכמתו ורצונו עכ"ז לא בא בגילוי לבניי רק חלק הנגלה שהו' הדברות, והפנימי' שהוא הנק' טעמי תורה לא יבא בגילוי רק לע"ל דוקא כמ"ש רש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו כו' כידוע, ובמ"ת הי' כל פנימי' ועצמיות השעשועים גנוז ונעלם בתוך הדיבור ומה שהי' קול השופר חזק קולות וברקים וכל העם רואים כו' ועל כל דיבור פרחח נשמח ממש ואם הי' הנ"ל בהעלם והגילוי בבחי' הנגלה למה הי' הרעש הגדול

אשר ברא: מיוסד על ד"ה מהרה ישמע בסידור עם דא"ח קלה, כ. ונמצא ג"כ בשינויים ובאריכות להלן בד"ה קול מצהלות (אות י"ג ואילך). תוכן המאמר נמצא ג"כ בתו"א ס"פ ויגש (מד, ד) ד"ה ולתוספת ביאור כו' מהרה ישמע. [מאמר התו"א נדפס גם בס' עבודת הלוי ח"ג – ליקוטים פו, א, ושם מתחיל: מהרה ישמע]. ועם הגהות באוה"ת על סידור ע' רכב ואילך.

מאמר זה נמצא תח"י רק בכתי"י מעתיק אחד, ובכ"מ בו ניכר שהכתי"י משוכש וחסרים בו תיבות וכיו"ב.

הנהגה מסעודת חתן: ברכות ה, ב.

לשון המקרא קול חתן: ירמי' לג, יא.

ביום חתונתו . . . במ"ת . . . דכחתן יכהן פאר: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב. ישעי' סא, יו"ד.

כי בועליך . . . וארשתיך ל. . . מורשה מאורשה: ישעי' נד, ה. הושע ב, כא. ברכה לג, ד. ברכות נו, א.

אורייתא סתים וגליא: זח"ג עג, א.

רש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו: שה"ש א, ב: ומובטחים עוד מאתו להופיע עליהם לבאר להם סוד

טעמי' ומסתר צפונותי' ומחלים פניו לקיים דברו וזהו ישקני מנשיקות פיהו. וראה גם ביאור ד"ה כי על כל

כבוד חופה, בסידור עם דא"ח קלא, א ואילך.

קול השופר חזק . . . וכל העם . . . על כל דיבור: יתרו יט, כ. טו. שבת פח, ב.

הזה, ואמנם באמת אמרו מה להלן באימה כו' דדבריו חיים וקיימים, וגם אז הי' בחי' אור עצמות המאציל בגילוי בכל דין ובפרט לנשי' שעמדו וראו כו', רק לא בא זה האור בבחי' כלי ולבוש בהשגה לדורות הבאים עד ימות המשיח מאחר דכתיב ישקני מנשיקות פיהו שהן טעמי תורה הנסתרות להוי' כו' שנשיקות הללו מכל פנימי' ועצמות השעשועים שלפניו ממש כמ"ש משחקת לפניו (ואמנם עכ"ז בחי' אירוסין ע"ש בחי' ההעלם דמקיף כמשי"ת לפי שלא קבלו [רק בבחי' מקיף] מבחוץ כמשי"ת).

והנה ידוע דבחי' פנימי' וחיצוני' שבתורה הנ"ל הוא בחי' פנימי' עתיק יומין וחיצוני' עתיק יומין או בחי' עתיק יומין ועתיקא דעתיקא שזהו ידוע שהתענוג העצמי שבעצמות המאציל נק' בשם שעשועי המלך בעצמותו והוא הנק' ע"י דע"י, ובחי' ירידת שפע אור התענוג בח"ע דאצי' שנק' עדן וכח"ג נק' חיצוני' התורה בבחי' הנגלה והיינו מ"ש ג' נובלות הן נובלות חכמה שלמעלה תורה, שנובלות הללו חיצוני' הנובלות מעצמות השעשועים ומ"ש ואהי' אצלו שעשועי' וכן משחקת לפניו ממש כנ"ל הוא הנק' תורה שלמעלה או חכמה שלמעלה בחי' סתים דאורייתא שלא בא לברר בעה"ד כו' וכאשר לע"ל יתגלה טעמי תורה כנ"ל היינו שיתגלה מבחי' פנימי' עתיק יומין שבעצמות ממש, כי הטעמים שרשם בפנימית עתיק יומין שנק' פנימי' הכתר כידוע בענין טנת"א כו'.

ומעתה י"ל בענין מ"ת דודאי כ"י הדברות דכתיב אנכי שהוא בחי' עצמות המאציל וכתיב וירד הוי' דמשמע שירד עם כל מה שבעצמותו גם מפנימית התענוג העצמי, אך ורק שלא בא כל זה הפנימי' לידי גילוי בכנס"י בבחי' אור פנימי אלא נשאר עליהם האור בבחי' מקיף כמו האור המקיף השורה עכ"פ על בחי' אור פנימי ומקיפו מכל צדדיו וכך כפה עליהם הר כגיגית. וזהו ענין האירוסין, שבמ"ת נאמר ביום חתונתו לבד כנ"ל וכמו עד"מ האירוסין למטה הנה אנו רואים בענין הקדושין שמקדש האיש בטבעת העגולה שהוא מקיף לאצבע היד ונותן על האצבע שלה טבעת קדושין העגול ואומר הרי את מקודשת בטבעת זו כו', והענין הוא כידוע דפ"י מקודשת מלשון קדושה עליונה שזהו בחי' קדש העליון דח"ע שבה מאיר בהעלם מבחי' מקיף דכתר ופ"י מקודשת מזומנת וראוי', ועוד שתהי' מיוחדת אליו, ולכך אומר לי דוקא והוא בחי' המשכת המקיף בעיגול הטבעת על אצבעה להיות מוכנת וראוי' ומיוחדת אליו ליחוד וזיווג שהוא גילוי השפע במקבל בבחי' אר"פ שהוא העוזר לאר"פ.

מה להלן: ברכות כב, א.

משחקת לפניו: משלי ח, ל.

ג' נובלות הן: ב"ר פ"ז, ה.

כידוע בענין טנת"א: ראה תקוני זהר בהקדמה (ז, ב). תסיט (קה, א). פרדס שכיט פ"ה. ע"ח שער

טנת"א (ש"ה). סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שפח. רש"י.

אנכי . . . וירד ה': יתרו כ, ב. יט. כ.

כפה עליהם הר כגיגית: שבת פח, א.

והיינו ענין החופה שהוא בחי' מקיף מקפת על חתן וכלה יחד (כמ"ש במ"א בענין כי על כל כבוד חופה כו' והוא כחתן יוצא מחופתו) ע"י עיגול טבעת הקדושין באמרו הרי את מקודשת כו'. וזהו פ"י מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקדושין דמשמע דשניהם ענין אחד ממש שהוא בחי' המקיף שכאירוסין (ובאמת יש הפרש בין חופה לקדושין שהחופה עיקר בחי' הנשואין כמ"ש בנוסח הברכה והתיר לנו הנשואות לנו ע"י חופה כו' והארוסות שבימים הקדמונים היינו קדושין בלא חופה ואסר לנו הנשואות לנו כ"א ע"י חופה כו' וגם עכשיו שהקדושין בשעת החופה [מ"מ] יש הפרש גדול בין מקיף דקדושין למקיף דחופה כמו שיש הפרש בין אירוסין לנשואין בכלל, ומ"ש מקדש עמו ע"י חופה וקדושין קאי במקיף הכולל שניהם מפני שזה ה"י במ"ת, ועכ"פ עיקר בחי' נשואין שבבחי' יחוד גמור [יהי'] לע"ל דייקא), וכמו"כ יובן דבמ"ת ה"י בחי' אירוסין שקידש עמו ישראל בחופה וקדושין וכמ"ש וארשתיך לי כו' כי האשה נקנית בג' דרכים בכסף כו' וכנ"ל נק' אשה יראת ה' כו' והיינו שנמשך עליהם בחי' או"מ כמו בטבעת קדושין הנ"ל (והוא ענין ב' כתרין אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע שעל זה נאמר בחטא העגל ויתנצלו בני ישראל את עדיים כו' וכן ותבואי בעדי כו' וכן מ"ש וככלה תעדה את כליה וכה"ג), ובחי' נשואין שהוא כמו הזיווג שהוא יחוד משפיע ומקבל בגילוי כמו כי בועליך כו' היינו לעתיד בהתגלות טעמי תורה למטה ועין בעין יראו כו' וגם שבמ"ת נאמר עין בעין כו' זהו רק בבחי' אין דחכמה שנק' רא"י כידוע אבל בבחי' העצמות ממש אינו אלא לע"ל דכתיב ואמר הנה אלקינו זה כו' וכמ"ש במ"א יבוא טוב ויקבל טוב כו' וזהו ביום שמחת לבו.

והנה ביום חתונתו נאמר בעטרה שעטרה לו אמו דוקא. והענין הוא כידוע דחתן לשון חות דרגא שהוא בחי' משפיע למקבל והיינו בחי' המדות שבז"א, דאורייתא מחכמה עילאה נפקת, אבל [לגבין] עצם התורה הן כמו מ"ט פנים טמא כו' להורות ולהבדיל כו' ושרש המדות הללו נמשך מאור הבינה

במ"א בענין כי על כל כבוד . . . והוא כחתן: ישע"י ד, ה. תהלים יט, ו. ראה סידור עם דא"ח קלא, ג ואילך. לעיל ח"א ע' א ואילך. ס"ע כב ואילך.
 ע"י עיגול טבעת הקדושין: ראה סידור שם קלא, ג [ומקבילו בסה"מ הנחות הר"פ ע' נא]. שם קלא, ד.
 ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' ריט. רכט.
 האשה נקנית . . . אשה יראת ה': קידושין ב, א [וראה עוד על מארו"ל זה לקרי' בתחילתו א, ג. ובהנסמן בהמ"מ לשם – בהוצאת ה'תשד"מ. וכס' מאמרי אדהאמ"צ ני"ך ע' תקל].
 ב' כתרין . . . ויתנצלו . . . ותבואי בעדי . . . וככלה תעדה: שבת פח, א. תשא לג, ו. יחזקאל טו, ז. ישע"י סא, י"ד.

עין בעין . . . הנה אלקינו זה: ישע"י נב, ח. כה, ט.
 במ"א יבוא טוב: מנחות מג, ב [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תיב. ושינ].
 דחתן לשון חות דרגא: ראה יבמות סג, א.
 דאורייתא מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. ועוד.
 מ"ט פנים טמא: ירושלמי סנהד' פ"ד ה"ב. ובכ"מ.

שנק' אמו, ומ"ש בעטרה שעטרה לו אמו אינו בשביל עצמו רק כדי שיהי' לו כח להיות משפיע והוא בחי' מקיף דעטרה זו ע"ג הראש ונק' כתר תורה כידוע שזהו ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א בשעת מ"ת דוקא שהוא ביום חתונתו וז"ש כחתן יכהן פאר כמ"ש במ"א וכל המקיפים מבינה דוקא ולא מאבא לכך א' שעטרה לו אמו דוקא וד"ל.

אך כ"ז אינו אלא עכשיו שהמל' מקבל מז"א שנק' חתן כו' אבל לעיל כתיב אשת חיל עטרת בעלה שהמל' תתעלה למעלה מבחי' ז"א עד שתהי' עטרת בעלה לפי שבחי' ב"ן יעלה בבחי' ס"ג שלמעלה משם מ"ה וא"כ יהי' המל' במקום בינה דעכשיו שהוא בחי' ס"ג כידוע, ולכך לא יהי' עטרה זו כמו שהי' במ"ת מאמו אלא מבחי' המל' שתהי' לו עטרה מצד בחי' הכירורים דרפ"ח כו' שיבורר ע"י בחי' ב"ן ונעשה מזה עטרה לז"א או משום שהמל' יהי' למעלה ומה שהמל' יהי' עטרה הוא יותר גבוה מעטרה שעטרה לו אמו לפי שנעוץ תחלתן בסופן וסופן כו' דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה שהוא הרצון דמחשבה הקדומה שלמעלה מעלה מן החריב ועטרה שנמשך מרצון ומחשבה הקדומה בעצמות יותר נעלה גם מרצון שבימ"ב שזהו עטרה שעטרה לו כו' דכפל [חסרים כמה חיבות] הכתר הכללי בבחי' ת"ת שבה כו' והטעם הוא [לפני] דכצינה רצון תעטרנו יש בזה ב' מדריגות מקיף דאור ישר שבא מלמעלה למטה ברצון שבחריב כו' דתורה הנגלית כו' ובחי' מקיף דאור חוזר שמן הכירורים מקיום המצות הרי עולה למעלה בעצמות ממש.

אמנם לפ"ז שבחי' ז"א מקבל העטרה מבחי' המל' אינו עולה כפי הפשט שבמקרא זה שאמר צאינה וראינה כו' בעטרה כו' ביום חתונתו וביום שמחת כו' הרי מ"ש שעטרה לו אמו קאי על שני הזמנים הללו ביום חתונתו ושמחת לבו שהוא לעתיד כנ"ל אלא מוכרח לומר כנ"ל דגם עטרה דמל' הוא בבחי' עטרה דבינה שהוא ב"ן שעולה בס"ג כו' ולפ"ז יוכל להיות שגם ענין התגלות טעמי תורה יבא לעתיד מעטרה שעטרה לו אמו ביום שמחת לבו בבחי' אור חוזר וכמשי"ת בע"ה וד"ל.

ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א: ראה ע"ח שער מוחין דצלם רפ"ה ורפ"ז. ובכ"מ.
אשת חיל . . . ב"ן יעלה בבחי' ס"ג: משלי יב, ד. ע"ח שער סנת"א פ"א. [וכהנסמן עוד בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ע' תתקכ].

שנעוץ תחלתן . . . דסוף מעשה: ס' יצירה פ"א מ"ז. פיוט לכה דודי.
שבימ"ב: שבימי בראשית. ואולי יש כאן טעות מעתיק.
דכצינה רצון תעטרנו: ע"פ תהלים ה, יג.
מקיף דאורי . . . מקיף דאורי: ראה לעיל ח"א ע' י"ד ואילך.
וכמשי"ת בע"ה וד"ל: ראה להלן בהוספות ברשימת הכתי"י למאמר זה.

[א] קול מצהלות חתנים מחופתן ונערים ממשתה נגינתם. הנה חתנים ל' רבים ונערים ל' רבים ויש להבין תחלה ענין נערים שהן ב' נערים (והוא בחי' נער מט"ט מיט"ט ביו"ד ומט"ט בלא יו"ד שהוא בינה ותבונה, כי יש בחור"ב ב' מדרגו' אר"א עילאי' וישראל סבא ותבונה וע"כ גם חתנים שנים שהוא אבא עילאי' וישראל סבא כמו שנערים שנים וד"ל). דהנה ביהושע כתיב נער לא ימיש מתוך האהל וידוע דפני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה וע"כ נק' נער לא ימיש כו' כמו הלבנה שאין לה אור עצמותה רק מה שמקבלת מאור השמש כך יהושע קיבל אור תורה ממשה בתמידו' באורו הי' לו אור, ובזה יש מעלה וחסרון, כי נער ל' משרת כמו ויאמר שאול אל נערו וכמו נערי יואב כו' ויהושע נק' נער משרת משה מבחוריו שהוא בחי' טפל ובטל לגמרי לגבי משה ואינו נחשב למהות בפ"ע כלל וכלל וכתלמיד לפני רבו שהוא תמיד בתכלית הביטול ממציאיותו עד שלא יוכל להיות משפיע כלל דאידי דטריד למיבלע לא פליט כלל, והנה זהו עצמו הנותן שיש בו מעלה יתירה להיותו דבוק בעצמות אור המשפיע והי' כמוהו ממש, וע"כ הי' ביהושע מבחי' ומדרגת משה ממש כמ"ש משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים אע"פ שזקינים קיבלו ושמעו ממש ג"כ אך קיבלו ע"י יהושע משרת משה אחר שהי' בחי' מקבל כנ"ל נעשה בחי' משפיע וכמ"ש ונתת מהודך עליו הוד"ך ממש שהי' עליו זיו הודו של משה ולא במדרג' למטה מזה כלל, משא"כ הזקיני' אף שנאצל מן הרוח של משה עליהם לא היו במדרגתו, וכל זה ההפרש רק מצד שהי' יהושע משרת משה ונק' נער' לא ימיש מתוך אהלו של משה אפילו רגע ואהל תורתו של משה זרח עליהם יחד בבחי' מקיף כאהל שמאהיל על שניהם יחד בתמידו' וזהו לא ימיש מתוך האהל דוקא וד"ל, אך בתנאי שלא ימיש אף רגע ואם ימיש מתוך האהל שאין אורו של משה עליו אז לית ל' מגרמי' כלום, כלבנה שאין לה אור עצמותה כלל רק כאשר

קול מצהלות: חלק מקונטרס זה (עד להלן אות י"ג) מיוסד על ד"ה ונערים ממשתה נגינתם, בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכב ואילך. [ובתוס' הגהות מאדמו"ר הצי"צ שם בהוספות ע' תשל-תשמב].
 וראה עוד בביאור נוסח קול מצהלות כו': לעיל ד"ה אשר ברא (הראשון) אות ח' ואילך. סידור קלח, ב. לקרית צו ט, ב ואילך. ד"ה קול מצהלות בסה"מ תקס"ה ח"א ע' מו.
 קונטרס זה מיוסד על כמה מדרושי אדה"ז, ונסמנו בפרטיות להלן בהוספות ברשימת הכתבי"ד.
 נער לא ימיש . . דפני משה כפני חמה: תשא לג, יא. ב"ב עה, א.
 ויאמר שאול אל נערו . . נערי יואב . . משרת משה מבחוריו: ע"פ שמו"א ט, ז. שמו"ב כ, יא. בהעלותך יא, כח.

דאידי דטריד למיבלע לא פליט כלל: ע"פ חולין קח, ב: דמבלע בלע מפלט לא פליט (ובפרשיי: דמה שכולע אינו פולט שכל זמן שאינו נח מרתיחותיו אינו פולט). ושם ח, ב: אידי דטרידי סימנין לאפוקי דם לא בלעי. וכהלשון כאן מובא ג"כ בכ"מ בדא"ח (ת"א וישב כח, א. ביארה"ז קמב, ג. סה"מ תקס"ה ח"א ע' תקיב (בשם מארז"ל). ועוד).

משה קיבל . . ויהושע לזקנים: אבות בתחילתו.
 ונתת מהודך עליו: פינחס כו, כ.

עומדת מקרוב לקבל אור השמש ואור השמש הוא שמאיר בה ולא אור עצמותה.

והנה יש דעת האומרים דאור הלבנה אינו אור מקבל לבד אלא הוא אור משפיע וכמו ממגד גרש ירחים שזרחת אור עצמותה ודוקא בריחוק מקום מן השמש רק כאשר מקבלת מאור השמש מרחוק דוקא אז תתמלא במילוא' וכשעומדת מקרוב חשך אורה כשרגא בטיהרא כו', הרי לפי' יתפרש המא' פני משה כפני חמה כו' לא בשעה שהי' יהושע משרתו באהל משה דאיכ איך הי' ליהושע אז אור עצמו כפני לבנה הרי מתחשך אורה בקירוב לשמש אלא לאחר הסתלקות משה שמלך יהושע קאי ואך הוד דמשה ממש ניתן לו הרי זה כמו שאור השמש מאיר בלבנה בריחוקה ומ"מ נק' אור הלבנה אור משפיע כנ"ל וזהו פני לבנה דכל פנים ל' אור, והיינו כאשר נעשה יהושע ראש ומשפיע היפך בחי' מקבל כשהי' באהל משה בטל כו' וכמ"ש ויהושע מסר לזקיני'. וזהו מדרג' הב' בנערים שזהו כמו תלמיד שנפרד מרבו ואינו מקבל עוד אך אור תורת רבו זורח בו מרחוק תמיד וממנו הוא נובע כמעיי' המתגבר להיות משפיע אור והשפעה זו מאור עצמותו כאור הלבנה, ומ"ש סיהרא לית [לה] מגרמה כלום היינו דלית לה בחי' כח המוליד ומשפיע מגרמה בלתי קבלת אור השמש, וכמו אשה כי תזריע וילדה כו' ועי' קבלת מ"ד דוקא ודל'.

והנה לפי כל הנ"ל יובן דאין ערך לבחי' משפיע דפני לבנה דיהושע לאחר מות משה אע"פ שסמך ידיו עליו ונתן מהודו ממש עליו לגבי בחי' מקבל דיהושע כשהי' נער לא ימיש בחיי משה כו' אע"פ שהי' טפל ובטל כאילו אינו במציאו' כלל וגם אם הי' נפרד ממשה אף רגע אין לו כלום, משא"כ כשמלך יהושע הוא במהו' יש ודבר בפ"ע בחי' משפיע וא"צ להיות מקבל תמיד כו'. אך הנה באמת אור שפע דמשה ביהושע גם לאחר מותו הי' כמו בחייו ממש דאלי"כ לא הי' כח ליהושע להשפיע כלל וכנ"ל כסיהרא דלית כו', וזהו ע"י שסמך ידיו עליו והי' כמוהו כהוד של משה ממש כמו שהי' מקבל באהל משה, ואי"כ למה אמרו הזקנים שבאותו הדור אוי לאותה בושה כו' מפני שידעו וראו מעלת ומדרג' משה שהוא כפני חמה ואין לפני לבנה

דעת האומרים דאור הלבנה אינו אור מקבל לבד: ראה ס' פירוש המלות לאדהאמ"צ בענין ב' הדיעות אם הלבנה משפיעה אור עצמה או רק אור השמש, בשם חכמי התכונה וס' נחמד ונעים [לר"ד גאנו, יעסנין תק"ג. ע"ש שער ח' ס"י ר"ט]. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קח. [ובהמ"מ שם נסמו לעוד מקומות].

ממגד גרש ירחים: ברכה לג, יד.

סיהרא לית לה מגרמה כלום: זח"א רמט, ב. זח"ב רטו, א. ועוד.

אשה כי תזריע: תזריע יב, ב.

אוי לאותה בושה: ב"ב עה, א: ונתת מהודך עליו ולא כל הודך זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה, ורש"י: שבזמן מועט נתמעט הכבוד כ"כ שהרי יהושע הי' נביא ומלך כמשה ולא יכול להגיע לכבודו.

דיהושע ערך לזה ע"כ היו מקונני' והיו מתביישי' לקבל אור פני לבנה דיהושע, וזה פלא דגם אם היו הזקנים במדרג' משה כיהושע בחייו הרי גם הם לא קיבלו ממשה רק ע"י יהושע ומה גם שלא היו ממדרג' משה כנ"ל אי"כ מה זה גרעון להם פני לבנה דיהושע גם אחר מות משה מאחר שסמך ידיו עליו ואורו של משה ממש הוא המאיר בו וכמו שקיבלו מיהושע כשהי' נער לא ימיש כו' וד"ל.

[ב] אך הנה עיקר הענין הוא כידוע דשרש משה מבחי' פנימי' יסוד אבא כמ"ש ונחנו מ"ה דחכמ' וכמ"ש ותרא אותו כי טריב הוא כו' ונק' מחוק"ק כו' שממנו נובע מקור שפע אור תר"מ לכנ"י ויהושע נער לא ימיש כו' ביחוד תדירי היינו בחי' פנימי' יסוד אימא שמקבל תמיד מיסוד אבא דא"א זווגייהו תדיר כו', וע"כ הוסיף לו משה יר"ד דחכמ' וקראו יהושע שהוא התגברו' החסדי' דאבא, וז"ש ונתת מהוד"ך עליי' היינו בהסתלקו' משה פנימי' אור אבא ונמשך רק מהוד' דאבא באימא שהוא בחי' בינה ומשם מאיר אור ושפע לזקנים דכנ"י שהן בחי' כח"ב דמל' כידוע בענין זקן שקנה חכמ' ממקורה שהוא ח"ס וזקנים לנביאי' בחי' נר"ה כו'. וזהו שא' הזקנים שבאותו הדור אוי לאותה בושח כו' כי בחי' משה קיבלו מפנימי' אור אבא באימא שהוא יהושע כו' ועכשיו הן מקבלי' מנר"ה דאבא המוסתר בבינה, דמה שא' פני משה כפני חמה היינו בבחי' יסוד אבא שנק' שמשא לפני יהושע כפני לבנה באור אימא, והיינו בשעת יחודם הפנימי באהל אחד, ואמנם בהסתלקו' אור אבא שנק' פני חמה אזי בחי' פני לבנה בריחוק מקום ומרחוק בהעלם יאיר אור אבא כו' לזקנים שהן כחב"ד דכנ"י. וכך יובן גם בכל דור ודור הרי א' בזוהר דאתפשטות' דמשה בכל דור שנק' פנים מאירו' אך הוא בהעלם גדול והוא כח מ"ה דנהי"א בחי' הביטול העצמי לבחי' אי"ן האלקי שבכל ניצוץ מישראל ושורה בהעלם בבחי' בינה רחובו' הנהר פנים מסבירות כו', וכאשר בחי' מ"ה העצמי בגילוי אזי כל אשר יש בקליטת אור הבינה נכלל בחכמ' כח מ"ה הזה, אך לאחר שנשאר בהעלם מ"מ כחו נראה ברחובו' הנהר דבינה להתפעל בשכל והשג' האלקי' כאר"א לפי ערכו וכמ"ש ביהושע שנק' איש אשר רוח בו שיכול להלוך נגד רוחו של כאר"א והן ס"ר דיעות והשגו' דכנ"י באלקו' ויוצאי' ממקור א' הוא בחי' בינה אם הבנים שכולל ס"ר דיעו' ע"כ יכול להלוך לנגד רוחו של כל א' וכמ"ש נודע בשערים בכל חד לפום שיעורא דילי' כו', ומה שנק' איש

ונחנו מ"ה . . . ותרא אותו כי טוב הוא . . . ונק' מחוקק: בשלח טו, ז"ח. שמות ב, ב. בי"ב טו, א [וראה לעיל

ח"א ע' רפד וע' רצב].

דאר"א זיווגייהו תדיר: ע"ח שער אר"א (שי"ד) פ"ז. וראה ס' מאמרי אדה"ו הקצרים ע' תלא-ב.

בזוהר אתפשטות' דמשה: תקוני זהר תסי"ט (קיב, א, קיד, א).

שנק' פנים מאירו' . . . פנים מסבירות: ראה לעיל ח"א ע' טו. ושי"ב.

איש אשר רוח בו . . . רוחו של כאר"א: פינחס כו, יח. ספרי עה"פ.

נודע בשערים בכל חד לפום שיעורא דילי': משלי לא, כג. ראה זח"א קג, ב.

אשר רוח בו רוח זה שיכול להלוך כו' נעשה מאשר סמך משה ידיו עליו והיינו מבחי' נ"ה דאבא שבבינה כמ"ש ונתת מהוד"ך עליו. ועכ"ז יתורץ הכל דגם לפ"ד האו' דלבנה ברחוקה דוקא מתמלאת היינו ג"כ מאור אבא דוקא שהוא הוד דמשה ואין לזה ערך לבחי' יחוד פנימי דא"א כשהי' נער לא ימיש כו' וזהו טעם הזקנים שאמרו וכו' וד"ל.

[ג] והנה מבואר שבאצי' יש ב' מדרגו' בבחי' נער א' נער לא ימיש כו' (שזהו יחוד א"א עילאי' כנ"ל) והב' כאשר מלך יהושע אחרי משה (שזהו בבחי' מל' פני לבנה, והיינו ב' ההי"ן בינה ומל', וזהו בן גו"ן נר"ן כפופה ונר"ן פשוטה (וכידוע שנו"ן כפופה במל' ונו"ן פשוטה בבינה), כך יש ב' מיני נער א' באצי' והב' בברי'א' והוא בחי' נער מט"ט מיט"ט ביר"ד הוא כמו נער לא ימיש דיהושע, והוא מארז"ל ע"פ נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמר, ופי' נער הייתי כשהוא בבחי' אצי' וכשירד בברי'א' נק' עבדו זקן ביתו המולך בכל כו', וכמו הפרש הנ"ל ממש ביהושע ומשה דכאשר הי' נער משרת הי' טפל ובטל ולא נחשב למהו' כלל כו', וכך בחי' מיט"ט דנק' נער באצי' לגבי בחי' ד"א דאצי' כאנפי זוטרי לגבי אנפי רברבי, והן בחי' קטנו' המדוי' עליונו' בקטנו' המוחי' מאד ואמנם מקבל תמיד מבחי' ד"א ונק' נער בבחי' האצי', והמדרג' הב' בחי' נער מט"ט בברי'א' שנק' שרו של עולם הברי'א' (ונכלל בו יצי' ועשי'), וזהו כמו בחי' יהושע אחרי מות משה כנ"ל שהוא יש ודבר בפ"ע ונק' שר העולם, ואין לזה ערך לגבי מדרגתו כשעולה באצי' ונק' שם נער, וכנ"ל שבחי' מקבל דנער לא ימיש כו' למעלה הרבה מבחי' משפיע שנעשה אח"כ מטעם הנ"ל וד"ל.

(וביאור ענין מט"ט דאצי' ובירידתו לברי'א' נק' עבדו זקן ביתו כו' ידוע דשם הוי' דו"א היינו בחי' מדוי' דאצי' שבחי' אורות ומוחי' דא"א מאירי' בהן ומלובשי' בבחי' גדלו' המוחי', שזהו כמו התפעלו' מדוי' שבלב אדם למטה שנק' דו"ר שכלי' כידוע, וכמו בחי' דו"ר טבעי' שהמוחי' דח"ב אין מאירי' שם רק בקטנו' מאד כתינוק שמדותיו טבעי' להתפעל מדבר קטן נק' נער מט"ט דאצי', ואמנם בחי' קטנו' המוחי' הללו מקבלי' תמיד ממדוי' דגדלו' המוחי' וטפילים ובטילים ונכללי' בהם בלי נחשב למהו' בפ"ע כלל, והיינו כמו שאנו רואי' בחוש שגם בהתפעלו' טבעי' הלב יתפעל גם הוא מהתפעלו' השכל האלקי שבבחי' חר"ב, וכמו בינה לבא הלב שומע והלב רואה ראי' השכל האלקי וכמ"ש לבי ובשרי ירננו כו' בכל לבי דרשתיך, ואדרבה כל החכמ'

וכידוע שנו"ן כפופה במל' ונו"ן פשוט' בבינה: פרדס שכ"ז פ"ו ובסוד"ה ענין האותיות, בסה"מ תקס"ג ח"א ע' עג: נר"ן פשוטה בכתר נר"ן כפופה במל'. והוא ע"פ פרדס שם בשם ס' התמונה: כי צורתה כבינה ורומז אל שער החמישים.

עבדו זקן ביתו המולך בכל: ע"פ חיי"ש כד, ב. וראה לעיל ד"ה אשר ברא (הראשון) אות י'. לבי ובשרי ירננו . . . בכל לבי דרשתיך: תהלים פד, ג. קיט, י.

שבמוח שם הוא ונק' חכ"ם ל"ב, וע"כ ממילא מובן שגם בחי' נער זה דאצי' שנק' אנפי זוטרי כמו אנפי רברבי דז"א הוא בהיותו טפל ומחובר בו לקבל מוחי' דגדלו' דא"א כו' רק בהפרדו ה"ז בבחי' קטנו', וכמו דמיון דז"ר טבעי' לבדם בלא הארת המדו' דגדלו' כו', והוא ענין ירידת מדות דקטנו' הללו מאצי' לבריא' שהוא עולם המחשבה, והן כמו מדו' טבעי' דקטנו' שמהרהר אותם במחשבה שנעשין בבחי' אותיו' המחשבה נפרדי' מן עצם מהותם כמו שהמה בלב. ומזה יובן ערך מט"ט דבריא' שהן ו"ק דבריא' לגבי מיט"ט דאצי' שהן מדו' דקטנו' שבאצי'. ונמצא ג' מדרגו' כאן א' כשנק' נער שדבוק בז"א והב' כשנפרד והוא בבחי' האצי' עדיין והג' בירידתו לבריא' ונק' שרו של עולם הבריא'. ולפי' מה שבירידתו לבריא' נק' עבדו זקן ביתו המושל כו' לפי שאברהם ה" מרכבה לבחי' חסד דז"א עצמו, וענ"ר אשכול וממרא נק' נערי' כמ"ש בלתי חלק הנערים כו', ואליעזר נק' עבדו זקן ביתו בבחי' חסד דבריא' ויצי' כו' שמושל בכל אשר לו, וכמ"ש גם זקנת"י שהן בהיותו בכ"ע שקטנו' דאצי' נק' שם בתכלית הגדלו' בבחי' זקנה, כמו יהושע שהי' נער לגבי משה ואח"כ נעשה ראש וגדול הדור (דבחי' קטנו' שבו לגבי משה הוא הגורם בחי' הגדלו' שלו אח"כ כנ"ל).

[ד] והנה בכל זה יובן מ"ש בחטא העגל ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי החתי כו', מלאך זה הוא בחי' מט"ט דבריא' (דבחי' מיט"ט דאצי' יש בו כל הארו' המוחי' דגדלו' דא"א כנ"ל). וזהו שא' במא' הנני שולח כו' השמר בו כי שמי בקרבו וארז"ל זה מט"ט ששמו כשם רבו, הענין הוא דשם הוי' דז"א שנק' שמי בקרבו בהעלם גדול והוא בבחי' הקטנו' מאד ע"כ השמר בו ואל תמר בו כי לא ישא לפשעיכם להיותו בבחי' מדו' דקטנו' שלא יסבול כו' כמו שתינוק מלא דינין וכעס וכקפידא אשר היא במחשבה דוקא שלא יוכל לסבול כו' אבל מדו' שבלב שמאירי' מן הדעת והחכמ' יכול לסבול ההיפוך וירבה לסלוח כו'. ולפי שבחטא העגל פגמו בהוי' דז"א רצה להסתלק מהם לגמרי וא' שילך מלאך שהוא מט"ט דבריא' בחי' קטנות בתכלית ורצה ה' שכל בחי' גילוי אלקות שיהי' בכנ"י גם לעתיד כמו בבנין בהמ"ק הכל ע"י מלאך זה (ובאמת הרי שרשו באצי' בבחי' נער עכ"פ שיוכל להיות בו הארת שם הוי' בהעלם עכ"פ כמ"ש כי שמי בקרבו ששמו כשם רבו בבחי' שם הוי' רק שבבריא' נק' עבדו זקן ביתו המושל והוא שר צבא הוי' כו') (ועוד יש לפרש דשמו כשם רבו

בלתי חלק הנערים: ע"פ לך לך יד, כד.

ושלחתי לפניך מלאך . . הנני שולח כו' השמר בו: ע"פ תשא לג, כ. משפטים כג, כ.

זה מט"ט ששמו כשם רבו: סנהד' לת, סע"ב.

שבבריא': תיבה זו נרשמה בגוכי"ק בין השורות. ואולי מקומה לפני' וצ"ל: בבחי' שם הוי' בבריא'

רק שנק' עבדו כו'.

שר צבא ה': יהושע ה, יד-טו.

היינו שם הוי' בגילוי ולא בהעלם בהיותו באצי' וזהו כי שמי בקרבו ממש, רק שנק' נעיר כנ"ל ולא ישא לפשעכם והיינו בירידתו לעולם הבריאה שנק' שר העולם, והכל ענין וטעם א' גם אם יתפרש על בחי' מטיט דאצי' באשר הוא שם בבחי' נעיר). אך הנה משה לא רצה במלאך זה ואמר לה' אם אין פניך הולכים כו', לפי ששרש משה מבחי' אור אבא שבז"א שנק' פני חמה כנ"ל, וכמ"ש למשה ושמי הוי' לא נודעתי להם שהאבות הן המרכבה לחג"ת דז"א כמו שהוא רק בבחי' מוחין דאימא בקטנות ולא מגדלות דאור אבא כו', ומשמע דשמי הוי' זה נודע למשה כי הוי' משרש זה ממש, וע"כ לא חפץ במלאך זה דהוא מטיט (היינו גם במטיט דאצי' שנק' נער), ואע"פ ששמו כשם רבו שהוא שם הוי' אך אור דהוי' בו בקטנות מאד, ולכך אמר משה אם אין פניך הולכים שנק' בחי' אנפי רכרבי כו' בחי' א"א דאצי' שמלוכש באור אבא שבז"א (וזה מ"ה שמו מה שם בנו כו' וכידוע) שנק' אל רחום כו' נושא עון כו' מצד בחי' תכלית הגדלות כו'.

אבל ביהושע כשהי' נפרד ממשה בכיבוש איי בא אליו מלאך הזה מטיט דבריאה ששרשו בחי' נער באצי' כנ"ל, והוא מ"ש יהושע אליו הלנו אתה כו' והשיבו שר צבא הוי' אנכי עתה באתי כו' וארז"ל בדבריך באתי כו', כי פני יהושע כפני לבנה באותו הדור שהוא בחי' מל' דאצי' (וכמ"ש במ"א ע"פ עשה לך חרות כו' הנדפס בסידור במ"ש או ידבר יהושע כו' שגור התלמיד על הרב כו' ע"ש באריכות) וא"ל המלאך שהוא יהי' לו לעזר בכיבוש (יריחו שהיא מנעולה של איי בחי' יסוד דמל' שהאיש דרכו כו'), ואע"פ שמשה לא חפץ בו מפני שהי' גבוה ממנו הרבה, אבל יהושע אחר מות משה שהוא בחי' מל' בהסתלקות אור אבא שבז"א הנק' שמשא כו' הרי בחי' נעיר זה שבאצי' גבוה ממנו אע"פ שהוא בחי' הקטנות דז"א אבל הקטנות דז"א למעלה מבחי' הגדלות דמל', וכידוע דשם אלקים שבז"א גדול משם הוי' שבמל' וז"ש כי הוי' שבמל'

אם אין פניך הולכים: תשא שם טו.

ושמי ה' לא נודעתי להם: וארא ו, ג.

מה שמו מה שם בנו כו' וכידוע: משלי ל, ד. ראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' קצו. דברים

ח"ב ר"ע תכא. ובכ"מ.

הלנו אתה . . . עתה באתי . . . בדבריך באתי: יהושע שם יגיד. כ"ה גם בסה"מ תקס"ז ח"ב ע' תרכג

[המקביל לכאן] ואולי צ"ל כאן בדורך באתי. ראה תנחומא משפטים פ"סקא יח: אני הוא שבאתי בימי מנשה

רבך ודחה אותי שלא רצה שאלך עמו ועתה באתי. ועד"ז בביר פצ"ו, ג. שמוריר פל"ב, ג. ועוד.

במ"א ע"פ עשה לך . . . הנדפס בסידור במ"ש או ידבר יהושע . . . שגור התלמיד . . . ע"ש באריכות:

יהושע י, יב. סידור קמד, ג ואילך.

יריחו שהיא מנעולה של איי: בכמדב"ר פט"ו, יב: יריחו נגרא של איי אם נכבשה יריחו מיד כל הארץ

נכבשת [ובמפרשים שם: נגרא – כריח וחוקק שהיא מנעולה כו']. ובתנחומא ס"פ בהעלותך: יריחו היתה סוגרה

של איי כו'. ועד"ז עוד. וראה גם לעיל ח"א ע' קמ.

שהאיש דרכו: יבמות סה, ב.

הוא האלקים דז"א, ומכ"ש שם הוי' דז"א שהרי א' כי שמי בקרבו ושמו כשם רבו שהוא בחי' הוי' דז"א רק שהוא קטנות דהוי' כו'. ומ"ש בדברך באתי היינו מפני שדבר מלכות תשבוע"פ דיהושע אע"פ שנסתלק משה הוא מאור אבא שזהו כמו שהי' יהושע נער לא ימיש כו' שזהו למעלה גם מבחי' שם הוי' דז"א כי הוא בחי' פנימי' בינה כנ"ל, ולזה אמר כדברך באתי, אך מ"מ לאחר מות משה צריך יהושע עזר ממלאך זה דוקא מפני שנק' שר צבא הוי' דז"א שהוא למעלה משר צבא אלקים דבריאה שנק' זקן ביתו המושל כו' והוא בחי' מיטיט ביוד דאצי' שלמעלה ממט"ט דבריאה שנק' שרו של עולם ולא שר צבא הוי' וד"ל. וזהו שהשתחו' לו יהושע. ועי"ל דשר צבא הוי' זה הוא בבחי' חסד דאבא שהוא מיכאל שר של ישראל שנק' צבא הוי' כדפרש"י והוא כהנא רבא שכל צבא הוי' דז"א בידו כו'. אך אי"כ למה לא רצה בו משה כו', ואפשר היינו מט"ט והוא הי' נער לא ימיש כו' ונעשה שר של ישראל צבא הוי' וזהו אוי לך ארץ שמלכך נער.

[ה] והנה אחר שמבואר למעלה בענין ב' מיני נערים הנ"ל יש להבין מ"ש ונתתי נערים שריהם דמשמע שאין זו לטובה, ואם הכונה על בחי' נער מיטיט שבאצי' ודאי מעלה הוא ואם משה לא קיבלו הרי יהושע קיבלו והשתחוה לו על פניו כו'. אך הנה באמת מ"ש ונתתי נערים שריהם הוא בחי' נער זה שבאצי' כאשר הוא יורד לבריאה ונפסק ממנו אור האצי' (ולא נקרא אז בשם שר צבא הוי' אלא בצבא מחנה אלקי' כו') ונק' שרו של עולם כנ"ל, והיינו בזמן הגלות דוקא, שבזמן בהמ"ק דקיימא סיהרא באשלמותא שהן ע"ס דמל' בבחי' האצי' לקבל פכ"פ מז"א בהיכל ק"ק וכן בכנ"י בעלותם ברגל לקבל פני האדון הוי' צבאות שבאצי' כמו דכתיב יראה כל זכורך אז ודאי אין ממשלה ושליטה לבחי' נערי"ם דאצי' שהן מט"ט וסנד"ל דאצי' כי משם הוי' דז"א פא"פ ידבר בכנ"י וכמ"ש יאר ה' פניו אליך ממש ולא ע"י מלאך ושום אמצעי בעולם, אך בזמן הגלות דגלות השכינה באוה"ע וכמאמר גלו לאדום שכינה עמהם ואתתא אתתראא מבעלה, ואמר בזוהר דקודב"ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא פי' לעילא באצי' ומאצי' עוד למעלה וזהו לעילא לעילא שזהו

כדפרש"י: יהושע שם טו: שר צבא ה' - ישראל שהוא צבא לה' ומיכאל ה' שנאמר ומיכאל שרכם.

אוי לך ארץ שמלכך נער: קהלת י, טז.

ונתתי נערים שריהם: ישע"י ג, ד.

דקיימא סיהרא באשלמותא: ראה זח"א קנ, א. רכה, ב. רמג, א. ועוד.

יראה כל זכורך: משפטים כג, יז.

יאר ה' פניו אליך: נשא כו, ה.

גלו לאדום: מכילתא בא יב, מא. ספרי בעלעלותך י, לה. מסעי לה, לד.

ואתתא אתתראא: זח"ב רטז, ב.

בזוהר דקודב"ה בגלותא אסתלק: ראה זח"א רי, א. זח"ב נח, ב. זח"ג כ, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ

דברים ח"א ע' קעז. ובכ"מ.

בחי' דורמיטא בחי' שינה הסתלקות המוחין, כאדם הישן שעניו סגורות וכלי שכלו עם מדותיו מסתלקים במקור ועצמות הנפש ולא נשאר רק רושם בעלמא במדות שבלב שהוא תכלית הקטנות כו', כך עדימ' א' עורה למה תישן הוי' כו' שהוא ז"א דאצי', שז"ש אסתלק לעילא דקודבי' הוא בחי' ז"א וכמ"כ מ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא שבזמן הגלות הוא בהסתר והעלם אחר העלם וכמ"ש אלכה אשובה אל מקומי כו' (וכדוגמא שאמרו בלילא שהוא הגלות רוכב הקדבי' על כרוב אחד (שהוא המל') ושט בחי' אלף כו' וכמ"ש במ"א).

וזהו ונתתי נערים שריהם שאז ניתן הממשלה וההנהגה דכל העולמות ודוקא על ישראל בפרט ע"י בחי' נער מט"ט שיורד מאצי' לבריאה ונק' שרו של עולם בכלל כנ"ל בפ"י נער הייתי גם זקנתי כו' וגם נק' עבדו זקן ביתו המושל כו', ומה שמשמעו שאין זו לטובה היינו שאם הי' בחי' נער זה כמו שהוא באצי' דשם איהו וחיוהי חד כו' שלא נפסק עדיין אור האצי' ע"י פרסא וגם הנה הוא בטל שם ונכלל בז"א כנער משרת בעוד שעומד לפני רבו הי' ממש כמו שהי' ההנהגה ע"י בחי' ז"א עצמו, וכיהושע שהי' משרת משה כנ"ל, אך כאשר בגלותא אסתלק לעילא לעילא בבחי' שינה כו' אז נעשה בחי' הנער זה שהוא בחי' קטנות המדות דאצי' בבחי' גדלות למטה בבריאה כמו גדולת השר שממשלתו ביש ודבר בפ"ע, וכמשל כאשר המלך הלך למרחוק אז יגדל הנער הקטן משרתו ויהי' נחשב לשר ומושל, אבל כשהמלך במסיבו בהיכלו נק' נערו משרתו כו'. וגם זאת אם הי' ההנהגה מבחי' נער זה בעוד שהוא בבחי' האצי' (שנק' שר צבא הוי') כמו שר שבא ליהושע ודאי כל החסדים העליונים שבאור פני מלך באצי' הי' הכל נמשך על ידו והי' עוזר לישראל בכל צרה (והוא מיכאל כה"ר) אבל כשיורד מאצי' לבריאה ששם נפסק אור האצי' (ונתמעט ביותר אור האצי' עד שבא לכלל בריאה יש מאין שיפול בו שכר ועונש כמו שא' אפקוה למט"ט כו' ואפשר הי' בחי' מט"ט דיצירה והכל אחד) והוא תכלית הקטנות דמדות עליונות דאצי' בבי"ע עד עוה"ז שנק' שרו של עולם העשי', ע"כ א' ונתתי נערים שריהם בזמן הגלות דוקא והוא מטעם זה דאז בחי' שינה למעלה וכמשל הנ"ל וכנ"ל בענין הגני שולח מלאכי כו' וד"ל.

[ו] אך הנה באמת הרי יש סתירה לזה ממ"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ששומר לישראל בכל צרה עוזרם ומושיעם כו', ואם הי' ח"י בחי' שינה למעלה בשם הוי' דאצי' איך הי' שומר ישראל ובפי' א' לא ינום ולא

עורה למה תישן . . . ואנכי הסתר . . . אלכה אשובה אל מקומי: תהלים מד, כד. וילך לא, יח. הושע ה, טו:
אלך אשובה אל מקומי עד אשר יאשמנו ובקשו פני גוי.
בלילא . . . רוכב הקדבי' על כרוב א' . . . וכמ"ש במ"א: ע"ז ג, ב. ראה סה"מ תקס"ט ע' קפ ואילך. שערי
אורה ס, ב. עא, א. תרי"ח תרומה תנג, ב. ועוד.
הנה לא ינום: תהלים קכא, ד.

י"שן כו'. הענין הוא דאע"פ שבחי' נער מט"ט זה יורד מאצי' לבי"ע אבל הנה הוא מיוחד לישראל דוקא ונקרא שר של ישראל (והוא מ"ש מיכאל שרכם), רק שלפעמים הוא בהגכה ומעלה גדולה כמו בימי יהושע שבא אליו לעזור לישראל בכיבוש יריחו וא"ל אני שר צבא הוי' עתה באתי לעזרתך (והוא בחי' נער מט"ט דאצי' כנ"ל), ולפעמים הוא בירידה וקטנות מאד והיינו כאשר ישראל בירידת המדרגה בכחי' הקטנות כמו כי נער ישראל כו' או שהן מושפלים ביותר בין אוה"ע ונלחצים בלחץ ודוחק אזי גם הוא בכחי' הירידה והקטנות עמהם יחד ממש שכאשר עולין עולה עמהם וכאשר יורדין יורד עמהם, שבעליית ישראל כמו בזמן בהמ"ק דשלמה שהי' כניי בתכלית העילוי (כנ"ל) כתיב והכרובים פורשי כנפים כו' והן אנפי זוטרי שנק' נערי"ם דאצי' כרוב כרבי"א, וכן בזמן התנאים ואמוראים שמשו בבת קול כו' (וי"ש נכנסו לפרדס ראו שמט"ט יושב וקושר כתרים כו'), ובזמן הגלות דשכינה עמהם בגלות וכנ"י בתכלית הירידה יורד גם הוא עמהם ונקרא אז שומר ישראל שהוא כמו מלאך שומר ממש כמו כי מלאכיו יצוה לשמרך כו' כך לכלל נשיי בגלות היו מוטבעי' בי' כל צורריהם לולי שומר ישראל זה שהוא בחי' מט"ט (שנק' שר צבא ישראל) שבכל צרתם לו צ"ר ומלאך פניו כו' יושיעם ול"ו צ"ר ממש כי הוא בתכלית ההתאחדות עם ישראל וכל צרתם ל"ו צ"ר ממש כאילו הוא נתון בצרה זו, וכאשר נגאלי' מצרתם הרי זה יוצא ונגאל עמהם כענין שא' ליעקב אנכי ארד עמך מצריימה שזהו ענין גלות השכינה כך בנער זה עולה ויורד עמהם בכל דור וכל זמן ועליו נאמר לא ינום ולא יישן שומר ישראל, דבכל צרה ישמור לישראל ונעשה ניסים ע"י מלאך זה וכמ"ש חונה מלאך ה' סביב ליריאי כו', וכאשר ידוע שמתלבש מלאך זה בכל דור וזמן לפי העת והשעה בכל צרת ישראל להושיעם בכמה סיבות ותחבולות וניסים נפלאים למעלה מדרכי הטבע האנושית כו' וכמאמר לא אחד בלבד עמד כו' אלא שישלח מלאך ויושיעם, וה"ז כמו שמלאך זה יושיע א"ע כו' וד"ל.

והנה מפני שבחי' מלאך זה שמיוחד לישראל לבדם הי' תמיד עמהם בכל הלחץ והדחק שבכל זמן הגלות, ע"כ כאשר יבא משיח ויתעלו ישראל יתעלה גם הוא עמהם לפי שבכל צרתם הי' לו צ"ר וישמרם בכל כחו עוז ע"כ בעלייתם יתעלה ויתקרב גם הוא לתכלית העילוי שיהי' בזמן משיח, ומלבד שהדין נותן כך אלא מצד חובת ישראל להראות עוז החיבה להם עד שגם

כי נער ישראל: הושע יא, א.

והכרובים פורשי כנפים: ע"פ תרומה כה, כ. ויקהל לו, ט.

כרוב כרבי"א: ראה חגיגה יג, ב.

נכנסו לפרדס ראו שמט"ט יושב וקושר כתרים: ראה לקמן סוף אות ח. ושי"ג.

כי מלאכיו יצוה לשמרך: תהלים צא, יא.

אנכי ארד עמך מצריימה: ויגש מ, ד.

חונה מלאך ה': תהלים לד, ח.

למלאך זה יעלוהו עכור שהי' שר שלהם וירד גם הוא בירידתם לשומרם בירידתם ובכל הלחץ עמהם יחד, עד"מ מלך גדול שחפץ להראות עוז חיבה יתירה מודעת לאנשי חילו כשניצולו מן המלחמה הקשה או מראה חיבה וקירוב גדול לשר שלהם שהי' להם למגן ומחסה בעת צרתם ולוחצם מפני האויב והי' סובל עמהם שבזה מראה חיבה יתירה להם עד שגם שר שלהם יקרב מחמתם כי מחמת אהבתם יבא הקירוב אל השר שלהם כו', וכך יובן במלאך זה שנק' מט"ט שמתלבש בכל צרת ישראל כנ"ל עבור זכות ישראל יקבל קירוב ועילוי גדול ויהי' נק' או בשם שר צבא הוי' להיות שר משנה למלך המשיח אחר שהי' לו ירידה גדולה בירידת ישראל כל ימי הגלות וד"ל (ומ"ש ונתתי נערי"ם שריה"ם דאינו לטובה ולא חשיבות כלל היינו מצד שבגלות הוא בחי' שינה וניתן ההנהגה ע"י שרו של עולם שהוא בקטנות מאד שזהו בא מצד בחי' הקטנות דישראל כשהן בתכלית הירידה כנ"ל והוא כאשר מעשיהם של ישראל בתו"מ בבחי' הקטנות כנער קטן כמ"ש כי נער ישראל כו' וכמשי"ת).

[ז] ולהבין זה בתוס' ביאור, הנה יש להקדים מ"ש ביעקב שראה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלקים עולי' ויורדי' בו. דהנה ידוע שבחי' המל' נק' תפלה ונק' ג"כ בית תפלה וכמ"ש ואני תפלה אני היינו המל' ואני תפלה הכונה שאני עצמי נק' תפלה כו', וכמ"ש למען יזמך כבוד כו' וכן אלקים אל דמי לך בחי' אלקים עצמו קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך כו', להיות ידוע שזהו כח הפועל האלקי בכ"ע שעולה למעלה בבחי' העלאת מ"ן וכמו יזמך כבוד שהוא כבוד תחתון, וגם א' כי ביתי בית תפלה וכמ"ש יעקב אין זה כ"א בית אלקים כו'. וזהו ענין הסולם שראה כידוע בוהר שהסולם הוא צלותא ומה שמוצב ארצה וכו' היינו סדר התפלה מב"ש עד ש"ע שהן ד' תיקונים דשכינתא שהיא כנ"י שנק' תפלה כנ"ל. וביאור ענין מדרגו' הסולם הזה הוא מתחיל בפסד"ז שהן שירות ותושבחות של המלאכים שהן בכ"ע בבחי' גבול ותכלית והי"ז כמו עד"מ שליבות הסולם בתחתיתו בארץ שמוצב ארצה והולכין ועולין בו מעלה מעלה, עד ראשו שמגיע השמימה היינו ענין שתים לפנייה שפוסק מלדבר במלאכים ומדבר בנשמות שגבוהים ממלאכים והוא כמו בברכת אהבת עולם אהבתנו דקאי בנשמות ומסיים הכוחר

סולם מוצב ארצה: ויצא כח, יב.

ואני תפלה: תהלים קט, ד. וראה זח"ג מט, ב: כי דאיהי תפלה דכתיב ואני תפלה כו'. למען יזמך כבוד . . . אלקים אל דמי לך . . . קארי תדיר: תהלים ל, יג. פג, ב. ראה זח"ב קמ, א. זח"א

קעה, ב. עז, ב. פו, ב.

כי ביתי בית תפלה . . . אין זה כ"א בית אלקי: ישעי' נו, ז. ויצא כח, יז.

כידוע בוהר שהסולם הוא צלותא: זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב. תקוני זהר תמ"ה (פג, א).

שהן ד' תיקונים דשכינתא: ראה זח"ב קלג, א. ס' מאמרי אדהאמצע דברים ח"ב ע' תח. נ"ך ע' סז. וש"נ.

בעמו ישראל כו', ואח"כ הולך ועולה יותר והוא בק"ש שהוא במדרגה עליונה יותר והוא בבחי' יח"ע ויח"ת דאצי' כידוע דפסוק ראשון דק"ש מדבר בשית תיבן דיח"ע ובשכמל"ו הוא במל' דאצי' כו' וכל פרטי היחודים עליונים דארי"א וז"נ עד בחי' א"א וע"י הכל בק"ש דוקא, והולך ועולה יותר והוא מ"ש וראשו מגיע השמימה שזהו בחי' ברכאן דש"ע שהן ח"י המשכות בז"א מעצמות המאציל באמרו בר"ך אתה הוי' דאצי' כידוע וד"ל (ואשר סולם זה מגיע השמימה הן ב' מקיפים עליונים דשמים ושמי השמים שהוא טהירו עילאה וטהירו תתאה וכמ"ש הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך). וע"כ כנ"י נק' ג"כ בשם סול"ם כזה כידוע בזוהר דמ"ש וסולם כו' היינו כנ"י, להיות ידוע דנרנח"י שבכל איש מישראל הרי בחי' נפש שלו הוא המלוכש בכח המעשה הטוב שכל איש מישראל עושה ורוח שבו הוא בדור"ר שכלי"י שבתפלתו ונשמ' במוחו הוא התענוג אלקי שבשכל האלקי כו' וחי' יחידה שבו הוא ב' מקיפים דצל"ם שעל נפשו מגיע השמימה, דהיינו בנר"נ שבו עושה יחודים עליונים בנר"נ דאד"ם דאצי' ובבחי' ח"י יחידה שבו עושה יחודים עליונים יותר עד שמגיע השמימה בב' מקיפים שבא בצלם אדם העליון כו', והיינו בש"ע ונפ"א שכמו שהאדם מתפלל למטה כך בחי' אדם העליון מתפלל למעלה באצי' וכמאמר מנין שהקדב"ה מתפלל כו' וד"ל.

וזהו ומלאכי אלקים עולין ויורדין בו, פי' מלאכי אלקים הן הנה בחי' שרים העליונים דאצי' שנק' נערים והן בחי' מיט"ט וסנדל דאצי', וכשר צבא הוי' שבא ליהושע שנק' מלאך הוי' כו' כך יש מלאכי אלקים שאינם רק בשם אלקים ולא בשם הוי' דז"א, וכמו יעקב שראה מלאכי אלקים ואמר מחנה אלקים זה כו'. והענין הוא כידוע דהמל' נק' בשם האלקים וכמ"ש כי שמש ומגן הן אלקים ומלאכים דמחנה שכינה נקראו מלאכי אלקים ולא מלאכי הוי' כו', והוא כמו בחי' מיט"ט דבריאה שר הכולל לכל מחנה שכינה כידוע בענין ד' דגלים וכמו דכתיב ומלאך האלקים כו' (בג' שמות דויסע ויבא ויט כו'). והנה מבואר למעלה שהמלאכים ושרים האלה הן הנה המתלבשים ויורדים למטה בכנ"י שבגופים ונק' שומר לישראל וכמ"ש כי מלאכיו יצוה לך לשמרך כו' וכמ"כ אמר הנני שולח מלאכי לפניך כו' (כנ"ל). והיינו מלאכי אלקים עולים ויורדים

כידוע דפסוק ראשון דק"ש מדבר בשית תיבן דיח"ע: ראה זח"א יח, ב.

הן השמים ושמי השמים: ע"פ מלכים-א ח, כו. דברי הימים-ב ו, יח.

בזוהר דמ"ש וסולם כו' היינו כנ"י: ראה זח"א קמט, ב. של"ה לו, א.

מנין שהקדב"ה מתפלל: ברכות ז, א.

כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.

כידוע בענין ד' דגלים: ראה זח"ג קיח, ב. וכיאוה"ז לשם.

בג' שמות דויסע ויבא ויט: ע"פ בשלח יד, יט-כא: ויסע מלאך האלקים גו' ויבוא בין מחנה גו' ויט גו'.

ראה זח"ב נב, א. פרדס שער פרטי השמות (שכ"א) פ"ה.

בו פי' בסולם זה שהן כנ"י מלאכי אלקים בחי' שרים הללו לפעמים עולין בו בעליות ישראל ולפעמים יורדין בו בירידת ישראל כנ"ל וד"ל.

[ח] ולהבין הדבר בתוס' ביאור הנה תחלה יש להקדים משל אחד לזה, והוא כמו מלך חכם גדול והי' לו בן יקר וחביב לו ילד שעשועים ביותר אך הבן עדיין רך בשנים וילד שעשועים זה יכול להזיק א"ע כשילך למקום מסוכן כמקומות שנחשים ועקרבים שמה או מקום לסטים וחיות רעות וכה"ג, הנה יצוה לאחד מעבדיו המקורבים שאוהב את בנו והוא מנערי בית המלך המשרתים פני המלך וכל ביתו שילך אחרי הנער באשר הוא שם וישמרנו מכל נזק וכל פגע רע, והנה אם הי' הבן בר דעת להציל נפשו ולא לילך למקום מסוכן לא הי' צריך לשומר זה כלל אך מצד קטנותו ומיעוט דעתו צריך לשומר מעולה שישמרנו כו', אמנם אם הבן שומע לקול השומר הזה ודאי יושמר מכל דבר רע המזיק לו, אבל אם הבן אינו שומע לו כלל והולך שובב בדרך לבו גם למקומות המסוכנים או לאכול דבר המזיק (או לבתי חורבה ששם הפקר לזנות ויין כו') הנה בהכרח עפ"י ציווי המלך שעבד זה ילך עמו כאשר ילך גם למקום המסוכן מלסטים ונחשים וחיות רעות או לבתי זונות וכה"ג, אך שם דוקא ישמרנו מכל פגע רע שלא יזק שם מן הלסטים והחיות ונחשים כו', כמו כאשר חשקה נפש הבן לילך למדבר נחש שרף ולסטים כו' בהכרח שילך עמו השומר הזה ואם אפשר לא ינצל גם השומר מן הרע המזיק ישים נפשו בכפו כי דבר מלך הוא ויסכן נפשו בזה על הספק אולי יכול להציל בן המלך, וא"כ העבד הזה הולך עם בן המלך גם אם יזק הבן יזק גם הוא עמו וכו' וזה אין ביכולת העבד להטותו מן הדרך הרע כו'. והנמשל מובן דכנ"י נא' בו הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועים כו' וכתוב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך בכל דרכיך ממש הן לטוב והן לרע, ועיקר השמירה לא יתכן רק במקום מסוכן דוקא והיינו כאשר ירדו כנ"י בגלות במדב"ר העמים בקליפ' נוגיה מקום חיות כמו ויאכלו את ישראל בכל פה כו' ולזה צריך שמירה מעולה, והוא הנק' שומר ישראל הן בחי' שרים העליונים שנק' מט"ט וסנד"ל, ובהכרח עפ"י דבר מלך לשרים השומרים האלה שילכו גם המה כאשר ילכו כנ"י בגלות לסבול יסורים קשים ובכל צרת"ם להם צר כמו שומר לבן מלך שילך ויצר במקום מסוכן עם בן המלך יחדיו יהיו בצרה אחת כו', וז"ש לשמרך בכל דרכיך, וכמו שא' על כפים ישאונך פן כו' על שחל ופתן כו' ששומרים הללו מצילים לכנ"י מכל פגע רע דג' קליפות שהן שחל ופתן כפיר ותנין כו' וכמו שר של מצרים שנק' תנין כו' ובכל גלות, ואם אפשר שהמלאכים השומרים הללו לא יזקו כ"כ במקום מדב"ר העמים הזה ואמנם

הבן יקיר לי אפרים: ירמ' לא, יט.

ויאכלו את ישראל בכל פה: ישע"י ט, יא.

לשמרך בכל דרכיך . . ישאונך: תהלים צא, יא.

ברוחניות יוזקו גם הם כמו שיוזקו כנ"י בגשמיות ממש, וכמ"ש מלאכי שלר"ם מ"ר יבכיון כו' הרי בוכי' במ"ר נפשם ברוחניות על ששבתו מסילות שבת עובר אורח והן היחודים דזו"נ שהיו מסילות כו' וד"ל. והיינו כנ"ל שבעליות כנ"י גם הן עולין ובירידתם גם הם יורדי' עמהם בבחי' צער רוחני עכ"פ (ובפרט במט"ט דיצירה שנו' בו לשון עונש כמו דאפקוהו למט"ט ומחיוהו ס' פולטי דנורא שהן ס' גבורות קשות כו'), והיינו מטעם משל הנ"ל דשומר הבן צריך לירד במקום שהוא הולך כו', ולזאת בעליי' דכנ"י יתעלה השומר גם הוא מפני שסבל והלך בכל אשר התהלך הבן כו' וכנ"ל. וזהו ומלאכי אלקים עולין ויורדין בו בסולם הזה, דבירידת ישראל יורדין השומרים ובכל צרת"ם להם צ"ר ממש כנ"ל ובעלייתם לפרקים יתעלו גם הם, וכמו מט"ט יושב וקושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל דוקא שהמל' נק' תפלה שראשו מגיע' השמימה כנ"ל ואז גם מלאכי אלקים הללו עולין שם, ולפעמים יורדין בו תכלית הירידה כאשר תפלת ישראל אינה עולה אלא יורדת כמו גם כי תרבו תפלה אינני שומע כו' ואוה"ע משתעבדי' בהם ביותר אז גם מט"ט שר ישראל משתעבד עמהם, וע"כ בביאת משיח יתעלה תכלית העילוי (וכמ"ש ישכיל עבדי' הוא עבד מיט"ט כו' ירום ונשא וגבה מאד כו', ולא על משיח נא' שהרי משיח נק' ב"ן כמ"ש בני' היום ילדתיך כו' וד"ל).

[ט] וזהו קול מצהלות חתנים כו'. דהנה אע"פ שמבואר למעלה דבחי' נערים שנק' שומר ישראל הן מלאכי אלקים עולין וגם יורדי' בעליות וירידות דכנ"י כמו שראה יעקב בסולם שהוא כנ"י מלאכי אלקים כו', הנה עכ"ז אינם שוים ממש, דעליית כנ"י למעלה הרבה מעליית הנערים מצד שרשם למעלה במדרגה עליונה יותר בהכרח שיהי' עלייתם לשרשם. ויובן זה בהקדים ענין חתנים מהו ומהו ההפרש בין חתנים לנערים ומ"ש כחתנים מצהלות חתנים מחופתן ובנערים א' ממשתה נגינתם כו', בהיות ידוע ההפרש בין נשמות למלאכים, דשרש הנשמות הן מבחי' פנימי' אור אבא דאצ' היינו מבחי' פנימי' מוח אבא כמו עד"מ הטפה במוח האב כו' מאחר שהנשמות נק' בניים כידוע וכמ"ש כי אתה אבינו כו', וזהו מאמר ישראל עלה במחשבה, ופי' במחשבה אין הכונה על מחשבה סתם שבאה בצרופי אותיות הנק' לבוש לגבי

מלאכי שלום מר יבכיון: ישעי' לג, ז.

דאפקוהו למט"ט: חגיגה טו, א.

ומלאכי אלקים עולין ויורדי' בו: ויצא כח, יב.

מט"ט יושב וקושר כתרים: ראה חגיגה יג, ב; ועומד אחורי המרכבה וקושר כתרים לקונו [נכתוס' שם:

מתפלתן של צדיקים כו']. זח"א לו, ב. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח ע' 202.

גם כי תרבו תפלה: ישעי' א, טו.

ישכיל עבדי' . . בני היום ילדתיך: ישעי' נב, יג. תהלים ב, ח.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

ישראל עלה במחשבה: ב"ר פ"א, ד.

השכל שגם הוא איננו עצמי ממש כידוע שהשכל בא בבחי' אור גילוי בעלמא, אלא מבחי' מחשבה דחשיב מ"ה שזהו כח מ"ה העצמי, והוא בחי' פנימי' אור אבא הנ"ל ששם כח המוליד בדומה לו כמו התהוות הולד מטפה שבמוח האב כו' (וכידוע בפ"י מ"ה שמו מ"ה שם בנו דהיינו בחי' מ"ה דאדם קדמאה שהוא אור אבא ומ"ה שם בני' הוא בחי' ז"א ונק' ישראל סבא שהולידו בצלמי' כדמותו כו', והיינו ב' מיני כבוד שית'), אבל הנה שרש המלאכים באה מבחי' חיצוני' והוא מבחי' דיבור העליון, כידוע שמן האותיות אלקי' דהיינו דבר ה' נתהוו כל המלאכים וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם והכל פיו שבדיבור בא מצרופי אותיות המחשבה שגם היא בחי' לכו"ש לגבי השכל כנ"ל, ושרש אותיות המחשבה מבחי' בינה שהוא השגת השכל והבנתו בהסבר אורך ורוחב ששם מתהווה אותיות וצירופי' במחשבה שנק' לכו"ש להלביש השכל המושג אבל טרם שבא השכל לכלל השגה אין כאן אותיות כלל (וגם נקודת חכמה שבהעלם נק' חיצוני' יסוד אבא לגילוי אור ושפע שכל מן ההעלם ואין לו ערך לעצם בחי' הטפה שבמוח אבא הוליד בדומה לו כמ"ש במ"א בענין ההפרש בין איבין וזרעין בווהר פ' נח הנדפס בביאורי הזוהר ע"ש באריכות). וזהו ענין עיקר ההפרש בין נערים לחתנים, דהנה שרש חתנים הן הנשמות שמעלמא דדכורא שהוא בחי' ז"א דאצי' (ששרשו בפנימי' אור אבא כנ"ל בפ"י מ"ה שמו מ"ה שם בני' כו'), ולכך נק' הנשמה אד"ם בצלמי' כו' ואין המלאך נק' אד"ם הגם שדמות פניהם פני אדם ופני אדם לארכעתן כו' אך זהו רק בבחי' הקטנות מאד כאנפי רביא ונק' נערים כנ"ל, והיינו מצד שרשם שהמלאכים מתהווים מבחי' האותיות דמריד שהוא מבחי' בינה בחיצוניות האור כשבא לכלל השגה כנ"ל וד"ל.

וזהו קול מצהלות חתנים מחופתן, כי הנה כתיב כי על כל כבוד חופה, ויש להבין מה שייך חופה לכבוד וגם על כל כבוד כמה מיני כבוד כו'. אך הנה ידוע שאור החכמה נק' כברי' דגימטריא כברי' הוא ל"ב והן ל"ב נתיבות חכמה שמתחלק לל"ב שבילין ל"ב חדרים שבמוח כידוע וכמ"ש כברי' חכמים ינחלו כו' וכמארז"ל אין כבוד אלא תורה כו' וע"כ בחי' כבוד דתורה חכמים ינחלו (ובנשמה היינו בחי' כח מ"ה שבנה"א בחי' ביטול בעצם לאיין האלקי

דחשיב מ"ה: זח"א כד, א. ובכ"מ.

וכידוע בפ"י מ"ה שמו: ראה לעיל את ד', ובהמ"מ שם.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

כמ"ש במ"א בענין הפרש בין איבין וזרעין בווהר פ' נח הנדפס בביאורי: זהו ר"פ נח. ביאורי ה, ג.

וראה סה"מ תרל"ד ע' י"ד הע' 46.

שדמות פניהם פני אדם: יתוקאל א, י"ד.

ופני אדם לארבעתן: ראה גם לעיל ח"א ע' רנו, ובהמ"מ בסריס מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ג ע' ארע"ו.

כי על כל כבוד חופה: ישע"י ד, ה.

דגימטריא כבוד הוא ל"ב: זח"ג לג, א. פא, ב. ועוד.

שמאיר בנשמתו למעלה מן הטעם ודעת שכלי כלל כו). והנה ידוע שבכל אור בפרט יש בחי' א"פ וא"מ, וכמ"כ בחכמה שנק' ראשית הגילוי מבחי' איין דכת"ר וכמ"ש והחכמה מאיין תמצא וכידוע, יש בה בחי' א"פ וא"מ, ובחי' א"פ שבה היינו כשנק' בשם כבוד והן ל"ב נ"ח דהנתיבות הללו ה"ז בא בבחי' גילוי אור ממש וכמ"ש מאין תמצא כמציאה שבאה בגילוי, והיינו נקודת השכל כשמבריק מן ההעלם לגילוי אור ומתחלק לל"ב נ"ח כו, אבל בחי' מקיף דחכמה היינו טרם שבא אור החכמה לגילוי מן ההעלם אלא כמו שהיא בבחי' ההעל"ם דאיין (וכפשוטו דמאין תמצא כלומר מהיכן שלא נודע מציאותו) ונק' תעלומות חכמה, ולא שהיא בהעלם והסתלקות לגמרי (שזהו הנק' שכל מופלא שכל הנעלם מכל רעיון כו' ונק' ח"ס סתום לגמרי) אלא שמאירה בבחי' מקיף, והוא הנק' חופה שזהו בחי' אור מקיף דחכמה וכמו החופה ממש שחופפת ע"ג הראש הגבה למעלה כו, אך חופה זו היא מקור נעלם החופף למעלה לבחי' אור החכמה שמשם נובע תעלומות חכמה מן ההעלם לגילוי אור, וזהו כי על כל כבוד דחכמ"ה חופה בחי' מקיף שלה (וכמו בחי' קרומ"א דמחפ"א על מוחא שבלתי מתחלק לל"ב שבילין עדיין והוא נק' ח"ס כמ"ש במ"א, דלא כדלעיל, ובנשמה היינו מקיף דצלם כ"ח המקיף דחכמה שבנפש שמעוררו פתאום בתשובה ומעוררו לבחי' הביטול העצמי הנ"ל וד"ל). ומ"ש על כל כבוד כי יש ב' מיני כבוד כבוד עליון וכבוד תחתון ונק' כבוד נאצל וכבוד נברא (והיינו כבוד דאור אבא וזהו מי הוא זה מלך הכבוד כו' שנק' מלכא עילאה, וכבוד נברא הוא בבחי' תולדה שלו בדי' שנק' מלך סתם וכן במל' שו"ש ה' צבאות הוא כו), ועל כל כבוד יש חופ"ה שהן ב' מיני מקיפים א' מקיף דאור החכמה עילאה הנק' כבוד העליון והב' מקיף דחכמה תתאה כמ"ש בס"י שיש חכמה בראש וחכמה בסוף (והוא מ"ש מ"ה שמו מה שם בנין שהוא זוי"ג כו' כנ"ל), והיינו כידוע דכמו שמבחי' ת"ת דאי"א נעשה כת"ר לאר"א נק' חופה לכבוד העליון כך מת"ת דאי"א נעשה כת"ר לזוי"ג והוא החופה לכבוד התחתון, וביאור כל זה מבואר ע"פ זה בסידור).

כבוד חכמים ינחלו . . . אין כבוד אלא תורה: משלי ג, לה. אבות פ"ז מ"ג.
מאין תמצא: איוב כח, יב.

הנק' שכל מופלא שכל הנעלם מכל רעיון: ראה פרדס שער הנתיבות פ"א. ובהנסמן בארוכה בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שי.

קרומא דמחפ"א על מוחא . . . כמ"ש במ"א: זח"א קכח, ב: בחללא דגולגלתא קרומא דאורי'א דחכמתא עילאה סתימאה כו' והאי קרומא אתחפ"א על מוחא כו' מוח"י אתפשט ונפיק לל"ב שבילין כו'. וראה ביאור מאמר זוהר זה בס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' רע"ז. סה"מ תקס"ב ח"א ע' ע. ובכ"מ.

ונק' כבוד נאצל וכבוד נברא: ע"פ תקוני זהר בהקדמה (ה, רע"א, ג, רע"ב). רמב"ן ריגש מו, א. וראה עוד לעיל ח"א ע' א ובמ"מ שם.

מי הוא זה מלך הכבוד: תהלים כד, י.

כמ"ש בס"י שיש חכמה בראש וחכ' בסוף: הלשון הוא בזח"א כו, ב. זח"ג רלח, א. וראה ס' יצירה פ"א מ"ז ומפרשים שם. ולעיל ח"א ע' רכז. וס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תצה.

[י"ד] וזהו והוא כחתן יוצא מחופתו, דהנה בחי' חתן ל' חות דרגא הוא בחי' אד"ם בחי' משפיע ומוליד שמעלמא דדכורא והן הנשמות ששרשם במחשבה עילאה בחי' ח"ע כנ"ל (שהמלאכים אין להם כח המוליד מפני שלא נק' אד"ם כללא דדכר ונוק' רק נק' נערי"ם כנ"ל) והן יוצאי' מחופת"ן הוא מבחי' המקיפים דכבוד העליון והתחתון הנ"ל כי שרשם בבחי' מקיף דח"ע כנ"ל (ולמעלה היינו בחי' ד"א שיוצא מחופתו שזהו בחי' מקיף דאבא, ומ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו', וכמ"ש במ"א דשניהם אמת דגוף הכתר הנק' עטרה עטרה לו אמו אבל החופה הוא מקיף דאבא). והנה בחי' עליי' דכנ"י עולה לשרשם שהוא בבחי' מקיף דחכמה עילאה, וכפי ערך ירידת הנשמה בגוף שנעשה בצל"ם אד"ם כו', כך שכרה לעלות במחשבה עילאה בחי' חופה (וכמ"ש כבוד ה' יאספך, וכמו בג"ע שיש חופה לנשמות כו') דכבוד העליון, משא"כ המלאכים ששרשם רק מבחי' אותיות דבינה שבא בבחי' צמצום גדול כשהן עולין אין עולין רק לשרשם באותיות דבינה ולא בחופה דכבוד דאר אבא כלל וד"ל. ונמצא שגם שהמלאכי אלקים שעולין ויורדין בסולם שהוא כנ"י היינו בזמן שישראל עולין ויורדין ממש כנ"ל, מ"מ אין עלייתם שוה, דעליית כנ"י לשרשם העליון הרבה יותר מעליית הנערים שעולין לשרשם בבחי' אותיות דחיצוניות בינה בלבד כנ"ל. וזהו כללות ענין ההפרש שבין חתנים לנערים שהן נשמות ומלאכים ואע"פ שחונה מלאך ה' סביב לנשמה שנק' יריאיו לשומרו כנ"ל מ"מ בעליותם למעלה הרי הנשמה עולה למעלה הרבה ולכך נק' מהלך כמ"ש מהלכים בין העומדים האלה וכמ"ש במ"א וד"ל.

[יא] ובזה יובן מ"ש קול מצהלות חתנים מחופתן ובנערים לא הזכיר חופה כלל אלא ממשחה נגינתם, והענין הוא דבחי' החתנים שנים כי הנשמות ששרשם מעלמא דדכורא כאשר יבאו להודווג בנשמות שמעלמא דנוק' הי' כמו בחי' יחוד וזוג עליון דזו"ג דאצ"י וכיחוד עליון יותר דארי"א (וע"כ א' על כל כבוד חופה ב' מיני כבוד כנ"ל ב' מיני חופה א' חופה שעל חתן העליון שהוא אבא עילאה בזוג להוליד כו' והב' חופה שע"ג חתן התחתון שהוא בחי' ד"א כו') והחופה חופפת על דכר ונוק' כא' שיהי' בהם כח להתייחד ולהוליד מצד היותו אור מקיף כידוע. וזהו פ"י מצהלות חתנים מחופת"ן שיוצאי' מחופתן בקול

וביאור כ"ו מבואר ע"פ זה בסידור: ד"ה כי על כל כבוד חופה בסידור קכח, ד ואילך. ומקבילו לעיל ח"א ע' א ואילך.

וכמ"ש במ"א דשניהם אמת: ראה גם ביאור"ז עו, ב.

כבוד ה' יאספך: ישע"י גח, ח.

שחונה מלאך ה' סביב: תהלים לד, ח.

מהלכי' בין העומדים האלה וכמ"ש במ"א: זכרי' ג, ז. ראה תרי"א ל, א ואילך. לקרית בחוקותי מה, א. שלח לח, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרסז. וש"נ בארוכה.

רינה וצהלה שהוא בחי' חדוה וגילה עצמית שלמעלה מן הטעם מצד אור המקיף דחופה החופפת מלמעלה ולכך נק' צהלה ולא שמחה שהשמחה באה מצד גילוי אור כו', אבל הנערי"ם אין להם בחי' חופה כלל כנ"ל ע"כ לא אמר בהם מחופתן אלא ממשתה נגינתם בלבד.

והענין יובן בהקדים לזה ענין אחד והוא בענין ניסוך היין ע"ג המזבח שהי' בשיר הלויים דוקא, והי' כאן ב' דברים א' ניסוך היין והב' שיר של הלויים, ואמרו"ל על מ"ש הגפן החדלתי תירושי המשמח אלקים ואנשים אם אנשים משמח אלקים"ם במה משמח מכאן שאין אומרים שירה אלא ע"ג היין, ולזה הי' שיר הלויים על ניסוך היין דוקא ושניהם כאחד דוקא ולא זה בלא זה, דאע"פ שהכל ענין אחד והוא השמחה שהיין משמח אלקים כו' וגם השיר משמח אך אין אומרים שירה אלא על היין, וזה פלא לכאורה דכבר מצינו שיש שיר בלא יין כמלאכים שאומרים שיר בלא יין ויש יין המשמח בלא שיר כמ"ש המשמח כו' ולמה צירפו שניהם דוקא. אך הנה כתיב ועבד הלוי הוא ואיתא בזוהר הוא דא הוא עתיקא כו', והוא בחי' פנימי' בינה שנק' ה"א ל' נסתר שהוא בחי' הסתימות וההעלם שבבינה שם הוא גילוי בחי' עתיקא, וזה אינו מוכן לכאורה דהרי נהפוך הוא דמ"ש בע"ח דהתגלות ע"י בבינה היינו בבחי' התגלות דבינה דוקא וכמשי"ת.

והנה יש להקדים לזה הענין הידוע דיין המשמח הוא בבחי' בינה והיינו נכנס יין יצא סוד דסוד גימטריא ע' והיין גימטריא ע', ויש להבין מהו גילוי הסוד שע"י היין יוצא הסוד הנעלם הזה לגילוי כו'. דהנה יש ג' מדרגות ביין, הא' הנק' יין המשומר בענביו עדיין שלא יצא לגילוי כלל, והב' יין המשמח שהוא היין הנסחט ועמד זמן מה ובא לכלל טעמו במזג נכון, והג' יין המשכר כמו בנח דכתיב וישת מן היין וישכר כו' וכמו כחטא עה"ד שאשכול של ענבים סחט"ה לו שהי' מעורב טו"ר ובחי' הרע שביין הוא המסתעף ממנו כעס ורציחה (כרבה דשחט"י לר"ז במשתה דפורים) ובחי' הטוב שביין הוא המביא לידי שמחה וטוב לבב דוקא כמו כאשר טוב לבו ביין כו', וכמו שנראה בחוש שבמשתה היין יטיב לב אדם ויסתעף ממנו כל טוב וחסד גם לשונאו כמו לאהובו והוא מצד השמחה שישמח לבו ויתרומם בנפשו באור הטוב והחסד

החלדתי תירושי . . שאין אומרי' שירה אלא ע"ג היין: שופטים ט, יג. ברכות לה, א.

ועבד הלוי . . דא הוא עתיקא: קרח יח, כג. זח"ג קעת, ב. וראה לעיל ח"א ע' רלח ואילך.

נכנס יין יצא סוד . . גי' ע"י עירובין סה, א.

יין המשומר בענביו: ברכות לד, ב.

וישת מן היין וישכר נח ט, כא.

שאשכול של ענבים סחטה לו: ראה ב"ר פ"יט, ה. זח"א לו, א. קצב, א. זח"ב רסז, ב. זח"ג רלו, א.

כרבה דשחט"י לר"ז במשתה דפורים: מגילה ז, ב. הובא גם לעיל ע' תקפה, ובח"א ע' עדר.

דוקא כו' מה שלא הי' בו עד הנה כו', ועוד זאת שיגלה כל מצפוני לבבו שהי' צפון ונסתר בלבו ונכנס יין יצא סוד הגנוז ונעלם בתכלית, והכל עיי היין המשמח דוקא, והטעם הוא כי טבע השמחה שבלב לגלות כל מצפון ולהיות טוב לב לכל, והשמחה שבאה עיי היין יותר נעלה ויותר יגלה ההעלם הגדול, וכמו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא וכמאמר דחמרא וריחא פקחין הרי עיי היין יצא סוד החכמה הגנוזה שהי' בהעלם הגדול ביותר. ויובן זה גם בעבודת ה' בשמחה שבהתבוננות שנק' בינה אם הבנים שמחה יגלה כל תעלומות לביו לה' שהי' נעלם בבחי' יחידה דהיינו בחי' נקודת הלב שלמעלה מן השכל וההשגה בגדולת ה' רק רצון פשוט ועצמי כו' ואע"פ שהתחלת התפעלות לבו לא הי' רק מצד שכל והשגה דהתבוננות זו כו' ודל'.

[יב] **ועתה יש להבין מא' אין אומרים שירה אלא ע"ג היין כשיר הלויים דכתיב** ועבד הלוי הוא דא הוא עיי כו'. דהנה השיר גם הוא מגלה הצפון ונעלם שבלב ומוח, כידוע בענין שיר פשוט ושיר כפול ומשולש כו' דהניגון יוצא מנקודת הלב שלמעלה מן הכונה שבמוח, ושיר הלויים שהי' שרשם מבחי' בינה בחי' השגו' אלקות בפנימי' הכונה שבמוח כשהיו אומרים המזמור כידוע בתוך זה יצא לגילוי כל תעלומות נקודת הלב שנק' שיר פשוט מפשטות הרצון שלמעלה מן הכונה לגמרי, וזהו ועבד הלוי הוא בפנימי' בינה שנסתר מן ההשגה, ושרשו שיר פשוט הוא בחי' התענוג העצמי להתענג על ה' מצד העצם ממש כמ"ש במ"א, וזהו כמו שמבחי' חיצוניות התענוג בא כמורגש בבניה דוקא בשכל המושג שז"ש בע"ח דעיקר התגלות עיי בבניה וכמ"ש במ"א בענין ג' קוצין דיר"ד כו', כך הוא בבחי' ההעלאה דשיר הלויים בבחי' פנימי' עיי שבפנימי' בינה שהוא עומק המושג שלא בא לכלל השגה ותפיסא לרוחב כלל ודל'. ולזה גזרו אומר דאין שיר הלויים אלא על היין המשמח להיות דייין גימטריא סר"ד גם הוא בא להוציא הפנימי' הסוד דעיי פנימי' העלם התענוג לגילוי, וגילוי עונג הנעלם זה הוא בפנימי' ההשגה דבינה ושניהם כאחד דוקא טובים. וזהו הנק' יין המשמח אלקיים דבינה להמתיק בחי' הגבורות והדינים שלה בבי' אופנים, א' שיומתק בחי' גבורות קשות דבינה שזהו הנק' יין המשכר שעושה רציחה וכעס כנ"ל שהוא חלקי הרע דנוגיה שבעה"ד טריר שפחטה חוה כו' שנק' אשכלות מרורות ענבי רוש ולענה כו' שהחיצונים מקבלים משם. והאופן הב' הוא הגבה למעלה והיינו שיהי' בבחי' היין המשומר בענביו מוי"ב

אגברו חמרא אדרדקי . . דחמרא וריחא פקחין: סנהד' לח, א. יומא עו, ב.

שיר פשוט . . מצד העצם ממש כמ"ש במ"א: ראה לעיל ח"א ע' י, ובהמ"מ שם.

בע"ח דעיקר התגלות עיי בבניה וכמ"ש במ"א בענין ג' קוצין דיר"ד: תויח לך לך פא, ב ואלך. וראה

תרי"א, סעיב [ובהמ"מ שם]. שם פ, ב. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת סיע פד ואלך [ושם ריע פח גיכ בענין ג'

קוצין דיר"ד].

אשכלות מרורות ענבי רוש ולענה: ע"פ האזינו לב, לב. [ובצירוף לשון הפסוק דנצבים כט, יז].

כו' שהוא המשומר ממגע נכרי כו' דהיינו שאין שליטה לחיצונים שם כלל וכלל כידוע. והענין הוא דיינן זה נק' חמרא דמנטרא שסודו נעלם לגמרי ולא יצא לגילוי מעולם כיון הגנוז בענביו כו', וזהו למעלה הרבה מיין המשמח. וביאור הדבר הנה דוגמא לדבר יין ישן שדעת זקנים נוחה כו' ולא דעת נערים כו', דמ"ש אגברו חמרא אדרדקי היינו יין המשמח שיבא כל תעלומות שבמוחי' שלהם לגילוי והן נק' אנפי זוטרי דרדקי שהן בקטנות המוחין כנערים כו' והגילוי שלהם בא ממקיפים דנר"נ שלהם לכד שהוא רק מבחי' הקטנות דכינה אם הבנים כו' כנ"ל בענין נכנס יין יצא סוד והוא כעונג מורגש בשכל גלוי בטוב טעם, אבל בחי' עונג הנעלם שלמעלה גם מן החכמה שנק' טעם כמוס זהו יוצא ע"י יין ישן דוקא והוא יין המשומר שיתפרש שיושב על שמריו זמן רב כחמר טב דיתב על דורדייא כו' (והוא יין החזק ביותר והיינו כיון הכנוס ומשומר בענביו שיש בו כל זה החיזוק ממש רק שהוא בהעלם) והוא יין שדעת זקנים שקנה חכמה ממקורה מבחי' א"ס שיצא לגילוי שהוא בחי' ההעלם העצמו', וכנ"ל בענין שיר פשוט שנק' תעלומות לב כו' שאינו מורגש כלל כי עצמות ההעלם שמתגלה כו', וע"י השיר ביין ע"ג המזבח יומשך מבחי' ההעלם העצמי. וזהו ועבד הלוי הוא דא הוא ע"י להמתיק לבחי' יין המשמח ג"כ דהיינו שלא יבא לכלל בחי' גבורות קשות שביין אחר שיעלה לבחי' יין המשומר ממגע נכרי' שהוא עצמות התענוג הפשוט שדעת זקנים נוחה הימנו כנ"ל שנמצא בחי' הקטנות שביין בא לבחי' הגדלות דיינן המשומר כו', וזהו ע"י השיר על היין דוקא שהשיר ממתיק היין המשמח אלקים והיין פועל בחי' שרש השמחה שיבא לגילוי למטה ולא ישאר למעלה, ולכך אין אומרים שירה אלא על היין וד"ל.

וזהו ממשות"ה נגינת"ם שיר ומשתה יין שניהם כאחד דוקא, מפני שבחי' הנערים מיט"ט וסנד"ל כו' שנק' אנפי זוטרי שמחתם הוא בבחי' בינה בבחי' הקטנות כדרדקי כנ"ל, וע"י היין המשמח שלהם יצא סוד דבינה לגילוי, וזהו משות"ה נגינתם שיר ויין שניהם כאחד דוקא מטעם הנ"ל וד"ל, וזהו עלייתם לשרשם בפנימי' בינה שהוא פנימי' ע"י הגנוז שם כנ"ל לע"ל דוקא אחר שסבלו כל ירידות דכנ"י כמ"ש תנו יין למרי נפש להעלותם לשרשם, וזהו ונערים ממשותה נגינת"ם, אבל עליי' דכנ"י שנק' חתני"ם לבחי' מקיף דח"ע ח"ס הוא הגבה למעלה גם מפנימי' בינה שהרי שם שורה עצמות השעשועים שבעצמות א"ס ממש כמ"ש אז תתענג על ה' על ה' ממש, והוא מצהלות חתנים כנ"ל שלמעלה מן השמחה מצד המקיף דחופה וכמ"ש עוז וחדוה

חמרא דמנטרא: זח"ג ד, א. ועוד.

יין ישן שדעת זקנים: מגילה טז, ב.

כחמר טב דיתב על דורדייא: זח"ג קכח, ב.

תנו יין למרי נפש: משלי לא, ו.

במקומי דוקא. ומ"מ צהלות חתנים שנים הנ"ל ומשתה נגינתם דנערים הנ"ל הכל בזמן א' שהוא לעיל שע"ז א' מהרה ישמע קול ששון כו' שזהו בחי שמחה דנערים קול חתן וכלה הוא ענין מצהלות חתנים ומפרש דבריו במ"ש קול מצהלות כו', וכן מ"ש תחלה אשר ברא ששון בריאה יש מאין הוא שמה' דנערים חתן וכלה גילה רינה כו' הכל בחופה דדכר ונוק' שנק' אד"ם בצלם אלקים שהוא זוג נשמות ששרשם ביחוד פנימי' דארא כנ"ל וכמשי"ת ב"ה.

[יג] והנה מעתה יש להבין סדר הדברים במ"ש מהרה ישמע בערי יהודה כו' קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים כו'. דהנה יש לדקדק במ"ש מהרה ישמע ל' עתיד ולא עתה ומה ענין הקול חתן וקול כלה שישמע לעתיד דוקא ולא עכשיו, וגם מה שכפל לומר קול חתן בפ"ע וקול כלה בפ"ע הל"ל קול חתן וכלה, ומהו ענין הרמת קול שמחה לחתן וכלה. ויש עוד להבין ענין שינוי הנוסח דברכת אשר ברא שחותם משמח חתן עם הכלה ולא חתם משמח חתן וכלה כמו בברכת שמח תשמח כו'. ויש להקדים תחלה ענין הפרש בין אירוסין לנישואין, דהנה ארז"ל במס' מנחות על משה יבא טוב ויקבל טוב מטוב כו' טוב זו תורה כו', ויש להבין הלא כבר ניתנה התורה ודבריו חיים וקיימים ולמה יצטרך עוד הפעם לקבלת התורה. אך הנה ידוע דאורייתא סתים וגליא וקודב"ה סתים וגליא וגם כנ"י סתים וגליא וג' אלה מתקשראן בקשר אחד ממש וכמאמר הזוהר ג' קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקודב"ה כו', ובג' אלה הוא הפרש בין מ"ת שע"י משה ובין קבלת התורה בימי משיח (שהוא משה כידוע דפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י וזהו יבא טוב ונק' גואל ראשון וגואל אחרון וכמ"ש אם יגאלך ט"ב כו'). דהנה אורייתא סתים וגליא בחי' גליא הנגלות שבתורה ניתנה במ"ת כמ"ש ביום חתונתו זו מ"ת וזהו בחי' אירוסין לבד, וכחי' סתים שבהן שהן הנק' טעמי תו"מ שלא נגלו אז רק יתגלו לע"ל וכמ"ש ישקני מנשיקות פיהו שהן טעמי מצות כדפרש"י וזהו קבלת התורה פנימי' בימי משיח מחדש ממש כמו שניתנה בחי' חיצוניות החלק הנגלה שבה (וכמ"כ קודב"ה דסתים וגליא במ"ת

[יג] והנה מעתה יש להבין [בכת"י 2026 נרשם לפני פיסקא זו כותרת: "ביאור"]. מכאן (עד אות יט) מיוסד על ד"ה מהרה ישמע – בסידור עם דא"ח קלח, ב. ומקבילו לעיל ד"ה אשר ברא (השני) וראה בהמ"מ לשם.

במס' מנחות יבא טוב: מג, ב.

דאורייתא סתים וגליא . . . הזוהר ג' קשרין הן: ע"פ זחיג עג, א.

דפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י: [עתיק]. פ"ע"ח שער הקיש פט"ו. וראה בהנסמן ע"י בארוכה בהערות כ"ק

אדמו"ר שליט"א בטה"מ ה"ת"ש ע' 49. וס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר חי"ב ע' תרצה. ולעיל ח"א ע' קט.

אם יגאלך טוב: רות ג, יג.

ביום חתונתו זו מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

ישקני מנשיקות פיהו . . . כדפרש"י: שה"ש א, ב.

דכתי' וירד ה' הי' בחי' גילוי בחי' חיצוניות לבד ובחי' סתים שבו שנק' סתימא דכל סתימין יתגלה לעתיד, וכמ"כ נש"י שהיו במ"ת בגופים הוא בחי' גליא ומ"ש וגם אשר איננו פה קאי על הנשמות שיסתעפו דור אחר דור, אבל נשמות חדשות לגמרי או שרש הנשמות כולן כמו שהן במקורן הוא בחי' סתים שעליהם א' כולך יפה כו' שחתומים ונעלמים באוצר הנשמות כו' והן יתגלו לעתיד וד"ל).

והנה ההפרש בין חיצוני' הנגלה לנסתר שבה ידוע שזהו הנק' פנימי' וחיצוניות בחכמה דאורייתא מחכמה נפקת וכך הוא ההפרש בבחי' העונג העליון שמלוכב בחכמה יש בו פנימי' וחיצוניות (והוא ענין פנימית אבא שהוא פנימית ע"י וחיצוניות אבא הוא חיצוניות ע"י כו'). וביאור הדברים ידוע דבתורה נאמר ואהי' אצלו אמון שעשועים יום יום, ויש בזה ב' ענינים, א' כבחי' החכמה שנק' התורה חכמה הקדומה שקדמה לעולם אלפים שנה וכמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני' וגם א' נובלות חכמה של מעלה תורה, והענין הוא דחכמה של מעלה הוא שרש החכמה הנגלית שבתשב"כ ושבע"פ והוא בחי' פנימי' חכמתו העצמית שהוא חכמה דא"ס בבחי' פנימי' שבו היינו שבה בחי' גילוי אור עצמותו ממש וז"ש ואהי' אצלו ממש אמון אמון מופלא בסדכ"ס כו' ורק בחי' הנובלות דחכמה של מעלה הוא בחי' גליא שבתורה וז"ש הנסתרות לה' כו' (וכמ"ש במ"א בפי' ותמלא כד"ה כו' זהו כ"ד ספרים דאורייתא כמו עדי"מ השואב בכד מים הגדול כו'), וכמו דאורייתא מח"ע נפקת יש בזה פנימי' וחיצוניות כנ"ל כך בבחי' התענוג העליון שבח"ע דתורה שנק' שעשועים יש בזה ממילא ג"כ בחי' פנימי' וחיצוניות, והיינו מ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועים עצמיים שנק' בחי' שעשועי המלך בעצמו היינו מצד עצמותו, והוא בחי' התענוג הפשוט שבאחדות הפשוטה שאינו מדבר שחוץ ממנו כלל וכלל כו' וד"ל, והוא הנק' פנימי' התענוג שבח"ע ונק' עתיקא דעתיקין, והוא בחי' סוד ה' הגנוז ונעלם בכל דין ודין מדיני התורה הנגלית (וכמו שגם עכשיו בג"ע

וירד ה': יתרו יט, כ.

וגם אשר איננו פה: ע"פ נצבים כט, יד. תנחומא נצבים ג. פדר"א פמ"א. שמריר ספכ"ח. זח"א צא, א.

זחיב פג, ב. תקוני זהר תמ"ט (פו, א).

ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

שקדמי' לעולם אלפים שנה: מדרש תהלים ז, ד. ובכ"מ.

כאשר יאמר משל הקדמוני': שמואל"א כד, יג. ראה לעיל ח"א ע' צא וע' צו. ושי"ג.

נובלות חכמה שלמעלה תורה: ביר פי"ז, ה.

אמון מופלא: ב"ר בתחילתו.

הנסתרות לה': . . במ"א בפי' ותמלא כדה . . כ"ד ספרים: נצבים כט, כח. חיי"ש כד, טו. ראה תקוני זהר

תכ"א (מו, ב). סה"מ תקס"ט ע' ב ואל"ך. תו"ח חיי"ש קכח, א. קלד, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר חי"ב ע'

תרסו. דברים ח"א ע' רכו. לעיל ח"א ע' צא.

לומדים רזין וסודות דתשבע"פ דוקא וכמו עובדא דרבה בר נחמני בדין דאם בהרת קדמה לשער לבן כו' וכמ"ש במ"א, וכמו שנובלות חכמה של מעלה לבד בכח"י הנגלה שבתורה כך רק בח"י נובלות וחיזוניות התענוג הפשוט שנק' שעשועים העצמיים הנ"ל נמשך בבח"י גליא שבתורה, וזהו משחקת לפניו בתבל ארצו כשירדה התורה למטה וכן ושעשועי את בני אדם, והוא הנק' חיזוניות ע"י שבחיזוניות ח"ע (ומלוכש בבח"י טעמים ונקודות שבתורה, וכידוע בענין טנת"א דהטעמים בכתיב כו', ומ"ש טוב טעם ודעת למדני היינו בח"י טעמי תורה הגנוזים בנגינות הללו ונק' רננה דאורייתא וכמ"ש ובלילה שירה כו' וכן א' זמירות היו לי חוקיך כו', וזהו שיר השירים כו' ישקני מנשיקות כו' שהן טעמי תורה כנ"ל).

והנה לפי שמבואר למעלה בענין ג' קשרין דאורייתא וקודב"ה וישראל ממילא מובן דכמו שהפרש בין מ"ת לע"ל הוא בין הפנימי לחיצוניו שבתענוג וחכמה, כך הוא ממש ההפרש בשני אלה בבח"י סתים וגליא שבהם, דמאחר דישאל מתקשראן באורייתא ידוע דס"ר נש"י כל אחד יש לו אות אחת בתורה שלנו הנגלית, ואם במ"ת ה' רק בח"י חיזוניות ח"ע וחיזוניות התענוג העליון כך בנש"י ה' הגילוי כס"ר נשמות שהיו אז בגופים (ומה שעל כל דיבור פרח נשמתן למעלה מעלה היינו כמו שהנשמות בשרשן למעלה כו') שהן רק בצלם ודמות אדם העליון בבח"י החיצונית לבד, אבל בח"י סתים שבהן היינו כמו שהנשמות בשרשן העצמי והוא כמאמר ישראל עלה במחשבה שהוא מחשבה העצמית הקדומה הנ"ל שהיא חכמה שבתורה דכתיב בה ואה"י אצלו אמון כנ"ל דישאל מתקשראן שם באורייתא הקדומה כו' לא ה"י בהן קבלת התורה שלהם בפנימי, עד לע"ל שיקבלו אותן הנשמות בח"י תורה הפנימי הנ"ל. וזהו כאשר התורה נק' חתן וכנ"י נק' כלה וכמ"ש ביום חתונתו וכנ"י נק' כלה שמקבלת מן החתן כו'. ואמנם ודאי כמו שישראל מתקשראן ומקבלי" מאורייתא כל ניצוץ אות אחת והכל בבח"י גליא, כך אורייתא מתקשרא בקודב"ה שאז התורה נק' כלה וכמ"ש מאורש"ה כו' וקודב"ה נק' סתים וגליא, והיינו ההפרש בין

עובדא דרבה בר נחמני . . . במ"א: בי"מ טו, א: קא מיסלגי במחיבתא דריקעא אם בהרת קודמת כו'. ונת' בס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא חיב בתחילתו. ושי"נ. וראה גם לעיל ח"א ע' צט. משחקת לפניו . . . את בני אדם: ע"פ משלי שם. וכידוע . . . דהטעמי' בכתיב: ראה לעיל ד"ה אשר ברא (השני). ושי"נ. טוב טעם ודעת למדני: תהלים קיט, טו. רננה דאורייתא . . . ובלילה שיר' . . . זמירות היו לי חוקיך: זחיג כג, ב. תהלים מב, ט. קיט, נד. וראה לעיל ח"א ע' רנו. שעל כל דיבור פרח נשמתן: שבת פח, ב. ישראל עלה במחשבה: ב"ר פ"א, ד. שאז התורה נק' כלה וכמ"ש מאורשה: ברכות נז, א. ראה לעיל ד"ה להבין שבכרכה ראשונה, קרוב לתחילתו. ושי"נ.

שעשועי המלך בעצמו לשעשוע ותענוג הנמשך למטה לגבי המקבלים (וכידוע דבחי ע"י ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים ומה שהוא ראש לנאצלים הוא בחי' חיצונית התענוג בלבד ומה שיש בו מבחי' האחרונה שבעצמות עולם הא"ס הוא בחי' פנימי ע"י בכלל כידוע, ובחי' גליא דאורייתא מקבל מבחי' גליא דא"ס שהוא בחי' חיצונית התענוג שבעצמותו כנ"ל אבל בחי' סתים שבו שבעצמותו ממש לא בא לידי גילוי כלל במ"ת רק לעיל הכל יהי' בבחי' סתים דוקא והיינו כל ג' אלה הקשרין דישראל באורייתא ואורייתא כקודב"ה שהוא עצמות המאציל כו' יהיו בבחי' הסתים שבהן שהן בבחי' פנימי' התענוג שבעצמות שנק' ארץ חפ"ץ חפצי בה כו' ויקבלו התורה מבחי' פנימי' שבתענוג העליון כנ"ל ואורייתא ג"כ מתקשרת אז בקודב"ה בפנימי' ועצמות השעשועים כמו שהי' קודם שנאמר ואהי' אצלו כו' (וגם כבר הי' לעולמים בדוגמא דלעיל בדוד שהי' מחבר תורה של מעלה בהקדב"ה כמ"ש במדרש לפי שהוא בחי' מלי' משיח וכמ"ש נאם דוד בן ישי הקים עול של תורה וזהו ואלה דברי דוד האחרונים וכמ"ש במ"א וד"ל).

[יד] ומעתה הנה יש להבין ענין ההפרש בין אירוסין לנישואין דבמ"ת הי' בבחי' אירוסין לבד כמ"ש תורה צוה לנו משה מאורשה כו' ולעיל בקבלת התורה פנימי' כנ"ל יהי' בבחי' נישואין וכמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי ולא בעלי כו', דמ"ש כי בועליך עושיך זהו ביום שמחת לבו דבנין בהמ"ק ונתגרשה וכמ"ש ובפשעיתם שולחה אמכם כו', ובאמת ביום שמחת לבו קאי לעיל כו'. דהנה לכאורה יש להבין בענין הנ"ל שבמ"ת לא הי' הגילוי רק מבחי' חיצונית העונג העליון כו' והוא חיצונית אא"ס שבתורה כו' והלא אמר וירד ה' על הר סיני וכשירד ודאי כל עצמותו ירד כמו שהוא בבחי' פנימי' שלו וגם הרי בפי' א' אנכי ה' כו' ופי' אנכי מי שאנכי בחי' סדכ"ס דלא ידע לי' בר איהו כו' וכמ"ש צאנה וראינה כו' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו

ארץ חפץ חפצי בה: מלאכי ג, יב. ישעי' סב, ד [וראה לעיל ח"א ע' רל. ושי"ג].
 בדוד שהי' מחבר . . . כמ"ש במדרש: ראה זח"ג רכב, ב. ובלקרי' שלח נא, א בשם ס' הבהיר ומעיי' החכמה. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תתסז. דברים ח"ג ע' תשפג [ובהמ"מ שם].
 נאם דוד . . . ואלה דברי דוד . . . במ"א: שמואל-ב כג, א. וראה תו"ח בראשית כא, ג. נח סג, א. אמרי בינה שער הק"ש לח, ג. מת, ג. ועוד.
 תורה . . . מאורשה: ברכה לג, ד. ובהנסמן לעיל בסמוך.
 נישואין . . . ביום ההוא תקראי לי אישי . . . כי בועליך: בשמור' ס"פ ט"ז [והובא בלקרי' שה"ש מת, א]:
 העוה"ז אירוסין היו שנאמר וארשתוך לי לעולם כו' אבל לימות המשיח יהי' נישואין שנאמר כי בועליך עושייך. הרשע ב, יח: והי' ביום ההוא נאום ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' אירס ואילך]. ישעי' נד, ה.
 ובפשעיתם שולחה אמכם: ישעי' ג, א.
 אנכי מי שאנכי: ראה לעיל ח"א ע' רנט. ושי"ג.
 דלא ידע לי' בר איהו: ראה זח"ג קכט, ב. קמ, ב.
 צאנה וראינה . . . ביום חתונתו: שה"ש ג, יא. וראה תענית כו, ב.

כו' ומבואר בזהר שכל אורות הגנוזים ונעלמים בעצמות עולם הא"ס באו לגילוי בזמן מ"ת כו' ואיך נאמר שלא הי' אז הגילוי רק בחיצוניות כו'. אך הנה הענין הוא דודאי מ"ש וירד ה' כל בחי' עצמותו ירד אך אי"כ הי' העולם מזדכך מחומריותו שנעשה ע"י חטא עה"ד כו', וגם שהי' חירות גם ממלאך המות לולי חטא העגל אח"כ עכ"ז לא היתה ירידה זו כמו שיהי' לעיל דכתיב ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר שיהי' גילוי אא"ס למטה כמו למעלה ממש משום דאת רוח הטומאה אעביר כו', ומוכרח לומר שירידת ה' על הר סיני בגילוי הי' רק מבחי' גליא שבו דקודב"ה סתים וגליא וכל בחי' אורות העליונים דע"ס דאצי' ולמעלה מעלה הגנוזים בעצמות המאציל אע"פ שגם הם באו ונמשכו למטה וכמ"ש בעטרה כו' מבחי' מקיפים דע"י וא"א כו' אבל כולם היו בבחי' ההעלם וההסתר על בחי' הגילוי היינו בבחי' אור מקיף ולא בא בחי' הסתים שהוא פנימי' אור א"ס שבפנימי' ע"י כו' לידי גילוי גמור בבחי' אר"פ רק הי' בבחי' מקיף על האר"פ וסובב עליו מכל צדדיו כו', ולא שהי' בהעלם והסתלקות לגמרי אלא אדרבה הי' הכל שם רק שנשארו בהעלם על אור הגילוי שבא בבחי' אר"פ, וכמו הדיבור אנכי כו' ודאי הי' בבחי' גילוי גמור אך מה שהי' גנוז ונעלם בבחי' מקיף על הדיבור הוא בחי' פנימי' אור א"ס שבטעם ועונג העצמו' ובחי' פנימי' ח"ע שבזה הדיבור ע"כ על כל דיבור פרוחה נשמתן כו', והוא ענין המא' שכפה עליהם ההר כגיגית בבחי' מקיף כו' וד"ל. ונמצא שההשפעה הפנימי' שהוא פנימי' האור מאור א"ס שבי' הדברות הי' נמשך בבחי' מקיף שהוא בהעלם ולא בגילוי גמור, וזהו הנק' בחי' אירוסין וכמ"ש וארשתוך לי באמונה כו' (ואע"פ שכל העם רואים את הקולות כו' ראו רק בחי' הגילוי אור דא"ס שבא בבחי' קול ודיבור אבל בחי' הפנימי' דאור א"ס שהי' בבחי' העלם ומקיף הי' מאיר עליהם בבחי' מקיף והן העדיי"ם שנק' כתר"ם).

דהנה ענין האירוסין ידוע שלוקח הטבעת העגול ונותן על אצבעה ואומר הרי את מקודשת לי, שהעיגול דטבעת קידושין מורה בחי' היקף המקיף דמשפיע והוא אור שפע המקיף להקיף את המקבל שיוקרב ויוקדש אליו ביחוד ועדיין לא בא ליחוד אך זהו עיקר ומקור לכל יחוד וזווג שיהי' אח"כ כי באמרו הרי את מקודשת לי מתקדשת ומזומנת לו ליחוד וקנאה בקידושי' אלה כידוע ופ"י מקודשת מזומנת גם הוא ל' קדש מובדל מאיש זולתו ומקודשת בבחי' קד"ש עליון אליו, והוא האירוסין שמקדש האשה בכסף והאשה נקנית בג'

בזהר שכל אורות הגנוזים . . . לגילוי בזמן מ"ת: זח"א קפז, א. זח"ב פא, א. צג, ב.
 חירות גם ממלאך המות: ראה שמור פליב, א. פמ"א, ז.
 ונגלה . . . דאת רוח הטומאה: ישעי' מ, ה. זכרי' יג, ב.
 שכפה עליהם ההר כגיגית: שבת פח, א.
 וארשתוך . . . שכל העם רואי: הושע ב, כא. יתרו כ, טו.
 והאשה נקנית בג' דרכי: קידושין ב, א. וראה לעיל ד"ה אשר ברא (השני). וש"נ.

דרכי' בכסף ושטר כו'. והענין הוא למעלה כידוע דכנ"י נק' אשה וכת' וארשתוך לי כו', דבמ"ת הי' בבחי' אירוסין כמ"ש ביום חתונתו היינו שקיבלו התורה בבחי' מקיף דקידושין כמו הרי את מקודש'ת דכנ"י נעשית מקודשת להקדב"ה, והוא המקור לכל יחוד וזווג שיהי' אח"כ והיינו לע"ל שיהי' בחי' נישואין, כי כל מה שהי' בהעלם באירוסין דמ"ת הכל יבא בבחי' גילוי גמור בכנ"י לע"ל, כמו בבחי' יחוד וזווג שנק' נישואין שבא אור שפע המשפיע למקבל בגילוי גמור והוא הנק' קליטה כידוע, והיינו ענין טעמי תורה שהוא פנימי' אאיס שבפנימי' טעמי תו"מ יומשך בכנ"י בהתגלות גמור בבחי' כלי כמאמר אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי בית קיבול לקבל אור ושפע דמשפיע בגילוי ובאופן ערך שפע המשפיע דוקא, ולהיות שלע"ל יהי' התגלות כל עצמו' אאיס שבתורה (שאו גם התורה בבחי' א"ס כמ"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים ארץ וים ב' ההי"ן כו' והוא פנימי' התורה) יהי' כנ"י בית קיבול לקבל כל המרחב שבעצמות אאיס, ולכך נק' ארץ חפ"ץ ונק' ארץ טובה ורחבה בלי גבול (משא"כ עכשיו כו'). וז"ש ביום ההוא תקראי לי אישי כו' ולא עתה שלא הי' רק אירוסין וכמ"ש וארשתוך לי כו'. וזהו האשה נקנית בכסף הוא בחי' האירוסין בטבעת קידושין בעיגול בחי' מקיף לבד כנ"ל, ובניאה הוא בחי' נישואין ביחוד וזוג היינו לע"ל כנ"ל.

(ונמצא מובן מזה דבחי' אירוסין שהי' במ"ת שהי' בחי' מקיף יהי' בבחי' אר"פ לע"ל, וז"ש וארשתוך לי באמונה וידעת כו' דעכשיו בחי' האמונה בכנ"י בבחי' מקיף בלבד וכן בחי' הדעת שיודעי' ומשיגי' הכל מרחוק הי' נראה להם ולא בגילוי גמור, וגם כל המצות מעשיות שישראל עושין עכשיו הכל נעשה למעלה בחי' יחודי' עליוני' דקודב"ה ושכינת' ושורה בהעלם ומקיף בלבד, ומ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם היינו בבחי' מקיף על נשמתו שנק' לבושי', ולע"ל יבאו בגילוי, והוא העוה"ב שיש לכאור"א מישראל ע"י המצות שעשה בעוה"ז כידוע, ואמנם בבחי' גליא שבג' קשרין הללו הרי בחי' האירוסין שהי' במ"ת בהעלם אינו רק לגבי הנישואי' דלע"ל שכל זה בבחי' הפנימי' הנק' סתים, אבל בחי' הנגלה הבא למעשה כמ"ש והנגלות לנו ולבנינו כו' הוא בא לבחי' נישואין ביחוד גמור גם עכשיו והן כל מעשה המצו' שנעשה יחוד קודב"ה ושכינת' אלא שאין זה בבחי' הפנימי' שנק' נסתרות לה' אלקינו ולע"ל גם הפנימי' יתגלו ואין גילוי זה דלע"ל רק מסיבת

אין האשה כורתת ברית: סנהד' כב, ב.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

ביום ההוא תקראי לי אישי: ע"פ הושע ב, יח.

אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם: ע"פ אחרי ית, ה. וראה בהנסמן ע"ז ב,מילואים להמ"מ

בטו"ס מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"א ר"ע שח.

והנגלות לנו ולבנינו: נצבים כט, כח.

המעשה בחיצוניו' דעכשיו משום דנעוץ תחלתו בסופן שהוא סוף מעשה דוקא וכמשי"ת בעזרי"ה וד"ל).

[טו] והנה מעתה יש להבין מ"ש צאנה וראנה כו' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ"ת כו', דהנה ידוע שהמלך שלמה מלך שהשלום שלו כו' היינו בחי' ז"א דאצי' ועטרה שעטרה לו אמו הוא בחי' אימא בינה עילאי' ובחי' העטרה הזאת היינו כל בחי' אורו' העליוני' דע"י ולמעלה מעלה הגנוזי' בעצמות אור א"ס וז"ש שעטרה לו אמו דוקא כידוע בענין אה"י אשר אה"י דכל התגלו' העלם הכת"ר הכללי הוא בבחי' בינה אנה זמין לאתגלאה כו', וזה סותר לכאורה לענין הנ"ל דבמ"ת ה"י בבחי' מקיף בהעלם הנק' אירוסין. ועוד שא' וביום שמחת לבו שזהו לע"ל וגם אז בעטרה שעטרה לו אמו, ואין הענין כן לפי כל הנ"ל שלע"ל יהי' האור מבחי' העצמו' והפנימי' דא"ס שבפנימי' ע"י ולא בבחי' עטרה ומקיף אלא בגילוי כנ"ל.

אך הנה יש להקדים לזה ענין א' הידוע בע"ח דעכשיו בחי' המל' מקבל מבחי' ז"א בעלה והוא יחוד ז"ינ שהוא יחוד הוי' ואלקים כידוע. והנה בחי' חתן וכלה שהוא בחי' משפיע ומקבל הרי למעלה בחי' ז"א נק' חתן חר"ת דרגא כו' וכנ"י נק' כלה בחי' מקבל השפע, וזהו יחוד קודב"ה ושכינת"י כידוע, אך הנה כדי שיהי' בכח החתן להשפיע למקבל ביחוד וזווג ושיהי' בחי' תולדה מייחודם לזאת צריך שיבא הכח והעוז להמשפיע מלמעלה מעלה דוקא. וזהו ענין בעטרה שעטרה לו אמו דהיינו בחי' בינה עילאי' שממשכת לז"א עטרה שהוא מקור למוחי' בשביל כח היחוד להוליד נשמות כו' שאז דוקא יש ביכולת ז"א להשפיע למל' היא כנ"י, ועטרה זו היא מקיף ע"ג הראש דחתן כשהוא בחופה שחופפת ע"ג שניהם יחד כו'. ואמנם ב' דברים יש כאן הא' האירוסין שהוא ג"כ בחי' מקיף כשמקדש בכסף קידושי' והב' ענין העטרה שבראשו שעטרה לו אמו שלמעלה הרבה מזה המקיף דאירוסין כו'. והענין הוא דכח המקיף הזה שבעטרה זו היינו להיות במוחין שלו כח התולדה ביחוד שנק' נישואין כנ"ל זהו למעלה הרבה ממקיף של המקבל שהוא טבעת קידושי' שע"ג אצבעה באמרו לה הרי את מקודש"ת לי כו' שאין זה המקיף רק לגבי דידה שתתקדש אליו ותהי' ראוי' ליחוד וזווג כו', אבל מקיף דידי' שיהי' בו כח התולדה הוא בעטרה כו' וד"ל.

(ויובן זה בעבודת ה' במ"ש אשרי איש ירא ה' וארז"ל כשהוא איש ולא אשה, ולכאורה גם באשה נז' יראה כמ"ש אשה יראת ה', אלא הענין הוא

שהמלך שלמה מלך שהשלום שלו: ראה במדבר פ"ב, ד. ובכ"מ.

כידוע בענין אה"י אשר אה"י . . . אנה זמין לאתגלא: שמות ג, יד. ראה לעיל ד"ה להבין שבכרחה

ראשונה, אות כב. וש"נ.

אשרי איש . . . כשהוא איש . . . אשה יראת ה': תהלים קיב, א. ע"ז יט, א [וראה יהל אור ע' תלה]. משלי

לא, ל.

כידוע דאית יראה כו' יראה תתאה בנוק' שנק' אשה יראת ה' בחי' ביטול היש לאי"ן האלקי כמו בהתעוררות תשובה ואי"ר טבעיים להתפעל לצאת ממקומו הטבעי לבד כו', אבל יראה עילאה בחי' ביטול בעצם רק מצד בחי' אי"ן האלקי שבנשם' הוא בחי' דכ"ר ונק' אי"ש ביר"ד דחכמה כ"ח מ"ה העצמי כידוע, והו' אשרי אי"ש בחי' דכ"ר כו', ואמנם מי הוא הנותן כח לאיש זה להיות בו ביטול העצמי דכח מ"ה הנ"ל זהו בחי' המקיף דצלם והוא צ' ל' שנק' צל ומ"ם דצלם למעלה מזה וצל זה הוא הבא בגילוי כמ"ש ה' צילך כו' ונק' מזלי' כידוע, והוא בחי' העטרה הנ"ל להיות לו כח המוליד במוחין שזוהו בבחי' כחב"ד תוסי' כח כו', אבל החופה הוא מקיף דיחידה בחי' מ"ם דצלם שכולל דכ"ר ונוקבא כאחד כו' וד"ל, ויש נשמות שהן בבחי' נוק' כאשה יראת ה' הנ"ל ויש להן בחי' מקיף מיוחד ליתן בה כח ועוז לקבלת אור האלקי, והו' כמו טבעת קידושין כו', ויש נשמות שהן מבחי' דכורא ומקיף שלהם הוא שיולידו ויעשו פרי למעלה בעבודתם כאיש שיוכל להוליד כו'. ובוה יובן ההפרש בין מקיף דעטרה לגבי החתן וכמ"ש כחתן יכהן פאר שהוא העטרה ובין מקיף דכלה שזוהו ככלה תעדה כליה שהן טבעת הקידושין כו' וד"ל).

[טז] והנה כל זה עכשיו דוקא שהמל' מקבלת מז"א ע"כ נאמר בעטרה שעטרה לו אמו להיות לו כח היחוד כנ"ל, אבל לע"ל כתיב אשת חיל עטרת בעלה ונקבה תסובב גבר שאז לא תקבל המל' מז"א כי תעלה למעלה הרבה ממנו והיינו בבחי' אור הכת"ר דכתר מלכות איהו כתר עליון כו' משום דנעוץ תחלתן בסופן וסופן כנ"ל וסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כידוע בענין כוסי רוי"ה גימטריא אר"ך והוא בחי' א"א דאצי' כו' (ומ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה שיהיו זו"ג שוין בקומתן יהי' עוד עלי' למל' למעלה מזאת והוא שתהי' עטרת לבעלה כו'). והענין הוא כנ"ל דבחי' פנימי' אור אי"ס שבפנימי' התענוג העצמי שנק' שעשועי המלך בעצמו יאיר בכנ"י לע"ל ויקראו חפצ"י בה כנ"ל שזוהו סוף מעשה שעלה במחשבה תחילה ממש ויהי' בחי' בית קיבול להכיל זה כנ"ל. והו' מארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש שזוהו מה שהמלאכים אומרים עכשיו קדוש הוי' כו' יאמרו קדוש זה לפני נשמות הצדיקים, וזה פלא גדול לכאורה. אלא הענין הוא שנשמות הצדיקים בעסקם בתו"מ ובתפלה ותשובה בהיותם בגופים בעוה"ז עושין בחי' כתר ועטרה לבחי'

ה' צילך: תהלים קכא, ה.

כחתן יכהן פאר: ישעי' סא, י.

אשת חיל עטרת בעלה ונקבה תסובב גבר: משלי יב, ד. ירמ"י לא, כא.

כידוע בענין כוסי רוי" גי' אר"ך: תהלים כג, ה. ויומא עו, א: כסא דדוד לעוה"ב רכי"א לוגין מחזיק

שנאמר כוסי רוי" כו'. וראה מזה בתו"א יט, א. ס' מאמרי אדהאמי"צ בראשית ע' רעט ואילך. במדבר ח"ה ע' איתרלה ואילך. דברים ח"א ע' כג ואילך. ובהמ"מ שם.

והי' אור הלבנה: ישעי' ל, כו.

עתידים צדיקים: קדוש: ב"ב עד, א.

המל' מבירורים דרפ"ח כו' שעולה המל' ע"י בבחי' אר"ח לקדמותו שהוא אשר עלה במחשבה תחלה כו', והוא תענוג הנעלם שבעצמותו ממש הנ"ל שיתגלה לע"ל במשיח דכתיב ב' וגבה מאד, וזהו עליית המל' עד פנימי' ע"י כנ"ל, ולכך תהי' עטרת לבעלה שהוא בחי' ד"א. והענין הוא דעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו במ"ת ה' מאורות עליונים מלמעלה למטה בבחי' אר"י כו', אבל אין לה ערך לגבי עטרה שתהי' לו מבחי' המל' כשתהי' לע"ל עטרת בעלה להיות שזה יבא מבחי' הברורים דאר"ח (וכמו הפרש בין ב' מיני אבן שהם וישפה שהבהקת אבן הנק' ישפה מצד הנקיון (כל"א גישטערליעט) והזיכור שנק' טהרה יוכל להיות אור צח מצוחצח הרבה יותר מהבהקת אבן הנק' שהם שהוא בהיר מצד העצם, וזהו שצדיק תחתון למעלה מצדיק עליון אשת חיל עטרת בעלה וד"ל) והוא ע"י התשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא, ולכך עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש דהמלאכים שרשם מבחי' המל' כמו שהיא בבי"ע וכבר"ד הוי' בחי' ד"א קדוש ומובדל מהם וצדיקים הגם שנשמותיהם בשם הוי' ד"א אך אז יהי' אחר הברור דתשובה ומע"ט שיעלו קדושתם ע"י לבחי' טובב הכללי שלמעלה משם הוי' ששם עלי' המל' שנק' עטרת בעלה וכמאמר צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ע"כ יאמרו המלאכים לפניהם קדוש כו' לפי ששרש הצדיקים יהי' מבחי' המל' לאחר שתעלה ויעלו עמה גם הם, ודוגמא לדבר גם עתה הרי מט"ט יושב וקושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל שזהו מתפלות הצדיקים שבגופים עושה כת"ר ועטרה במל' שנק' קונ"ז דמט"ט דיצירה או דבריאה, ועטרות אלה הרבה למעלה מעטרה שעטרה לו אמו כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה לפ"ז עדיין אין מתיישב ענין הפסוק זה דצאנה וראנה כו' במ"ש וביום שמחת לבו דודאי קאי זה לע"ל ואז לא יהי' בעטרה דאמו אלא ע"י אשת חיל שתהי' עטרת בעלה ומטעם הנ"ל, וגם אינו מתורץ עדיין הקושיא דלעיל מה שסותר לענין הנ"ל דבמ"ת ה' בבחי' מקיף דאירוסין שהוא בהעלם ולא בגילוי ועטרה זו בחי' גילוי הוא דוקא שהוא בבחי' מקיף כו'. והנה יש להקדים לזה ענין אחד והוא מ"ש וארשתיד לי בכסף ואח"כ וארשתיד באמונה כו', הנה האירוסין באמונה אחר הכסף זהו כמ"ש זכרתי לך חסד נעורידך לכתך אחרי כו' שהי' עיקר הלובם אחרי ה' ממצרים רק באמונה והוא ה' בבחי' מקיף

וגבה מאד: ישע"י נב, יג.

צדיקי' יושבי' ברכות יז, א.

מט"ט יושב וקושר כתרים: ראה לעיל אות ח. וש"נ.

וארשתיד לי בכסף . . . באמונה: ראה בהושע ב, כא-כב: וארשתיד לי לעולם וארשתיד לי בצדק

ובמשפט ובחסד וברחמים וארשתיד לי באמונה. ובס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ס"ע תתסב: בכסף שנק'

חסד כמ"ש וארשתיד כו'. וכהלשון כאן מובא גם במאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' תקל.

זכרתי לך חסד נעוריד: ירמ' ב, ב.

ועטרה בלתי גילוי אמנם מכת זה ה"י כל אשר קיבלו במ"ת וזהו וארשת"ך כו', וזהו העטרה דאמונה בכנ"י תה"י בח"י עטרת לבעלה לע"ל כנ"ל שאמונה זו יהי לה עלי"י גדולה כ"כ עד שתעלה למעלה להיות לעטרת לשם הוי', ועתה הוא בהיפך דאיהו אמת ואיהי אמונה דודאי אמת דהוי' למעלה מן אמונה דמל' ואדרבה מקיף האירוסין באמונה שבהעלם כו', וענין איהו אמת היינו בח"י גילוי אמיתת אור א"ס שבקו האמצעי דז"א וכמ"ש דוד אמת"ך אלקי כו' וכן ואמת ה לעולם כו', וזהו עוטר ישראל בח"י ז"א בתפארה כמ"ש כחתן יכהן פאר שהוא ת"ת דאימא שנעשה עטרה לו כו'. ואמנם ביום חתונתו במ"ת נמשך מעטרה זו כח לכל יחוד כנ"ל, וגם מה שיהי' עטרת תפארת למעלה מזו והוא מבחי' האמונה גם זו יהי' מעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דכאמה בתה (והוא בח"י שם ב"ן דמל' שעולה בבחי' ס"ג דבינה כידוע וד"ל). ולפי' ביום שמחת לבו דלע"ל גם יהי' מעטרה זו דאמו רק שיהי' בעלי"י ע"י בח"י המל' שנק' עט"ב מטעם הנ"ל וד"ל.

(יז) ובכל זה יובן ענין שינוי נוסח החתימה דחותם כברכת אשר ברא משמח חתן עם הכלה ובשמח תשמח חותם משמח חתן וכלה. דהנה כאשר או' משמח חתן וכלה השמחה באה תחלה לחתן וממנו תבא השמחה לכלה שהחתן הוא המשמח לכלה וכמו שאמרו אשה בעלה משמחה כו', וזהו עתה בזמן הגלות, אבל מ"ש משמח חתן עם הכלה הכונה שעיקר השמחה באה אל הכלה שהיא עיקר והחתן מקבל שמחה מן הכלה שממנה עיקר ומקור השמחה לשמח את החתן, והיינו לע"ל דוקא דאשת חיל עטרת בעלה כנ"ל. וביאור הדברים מובן עפ"י הנ"ל דעתה בזמן הגלות בח"י המל' שרש כנ"י שנק' כלה למעלה מקבלת מבחי' ז"א שנק' חתן וע"כ שמחה דחופ"ה בחתן תחלה וכמ"ש קול מצהלות חתנים מחופתן כו' והוא משמח לכלה דאשה בעלה משמחה והוא ע"י העטרה שעטרה לו בחופתו שקיבל בח"י מוחין חדשים לשמח גם הכלה עמו כו' וד"ל, אבל לע"ל דגם העטרה שלו יהי' מן הכלה דאשת חיל עט"ב לפי שתעלה המל' למעלה מעלה והוא בפנימי' הכת"ר דאצ"י כנ"ל או נהפוך הוא שעיקר השמחה מן הכלה שהיא כנ"י בח"י המל' סופא דכל דרגין שנעוץ סופן בתחלת הכל ע"כ יקבל החתן שהוא ז"א שמחה עליונה מן הכלה דוקא וממנה יושפע לו אור השמחה, וז"ש משמח חתן עם הכלה פי' מן הכלה כו' וד"ל.

(י"ז) זה בעבודת ה' בשמחה דכנ"י שלמעלה מן הטעם ודעת רק מצד בח"י התקשרות בח"י עצמיות דיחידה בעצמות דאיס ממש ולא מצד מדותיו

דאיהו אמת ואיהי אמונה: ראה זחי"ג קצה, ב.

אמתך אלקי . . ואמת ה' לעולם: תהלים עא, כב. קיז, ב.

כחתן יכהן פאר: ישעי' סא, י.

דכאמה בתה: יחזקאל טז, מד.

אשה בעלה משמחה: ר"ה ו, ב.

כלל, וכמו וישמחו ב"ך ממש וכמו שם נשמחה ב"ו שלמעלה הרבה משמחה בהוי' שהוא ז"א ע"י שמחה במדות שבלב מההתבוננות שישמחו בהוי' שהן מדות דאצ"י ששרשם בכינה שנק' אם הבנים שמחה, וגם שהעונג שברצון הוא מלובש בשמחה שבהתבוננות הרי עונג מורכב הוא, אבל השמחה שבעצמות הנפש שלמעלה מכל עונג ורצון כפרט מגיע למעלה בשמחה ועונג שבעצמות ממש שלא מצד שום טעם ודעת (וגם לא מצד יחוד כמו עתה שאל אישך תשוקתך ותשמח בבעלה כו' וזהו אז תשמח בתולה במחול כו' וד"ל). ושמחה כזאת הנה היא בשמחה של מצוה שזהו מצד שאמר ונעשה נחיר לפניו ולא מצד עצם הרצון ולזה נק' כנ"י אז ארץ חפ"ץ כו', וזהו שמחה שמן הכלה אל החתן לעורר שמחה העצמית למעלה וכמ"ש שם נשמחה בו ומשם יומשך שפע השמחה להוי' שהוא בחי' ז"א וכמ"ש הנני בורא חדשה בארץ נקבה תסובב גבר משום דנעוץ סופן כו' כנ"ל).

[יח] וזהו מהרה ישמע ל' עתיד כו', דהנה יש להפלא מאד על אשר אנו רואים בענין הקידושין שאו' לה הרי את מקודש"ת לי והרי היא שותקת ואינה משיבה כלום לאמר לו הן ורוצה אני עכ"ז מתקדשת בזה ואיך תתקדש בשתיקה אולי אין רצונה בקידושין והרי כל קניי' בכסף הקונה נותן הכסף ושואל אם מרוצה בכסף זה למכור והלה משיב הן ומושך הקונה ונקנה בכסף או במשיכה, אבל האשה שנקנית בכסף הרי בשתיקה מתקדשת ונאמר בה קיחה כי יקח כו', והנה גם מה שאומר הרי את מקודשת זהו כאילו פוסק הדבר שבמאמר זה מיד מקודשת ולא תוכל לומר לאו כו'. אך הנה כל זה יובן דעתה בזמן הגלות אין למל' רק מה שמקבלת מז"א ובבואה לפניו לית לה מגרמה כלום גם קול ודיבור אין לה, וכמו בתפלת ש"ע שנק' צלותא בלחש אד' שפת"י תפתח תפתח אתה כי אין מלה בלשוני כו' וכמו נאלמתי דומי' כו' מצד בחי' הביטול ושפלות דמקבל אין לה בחי' התפשטות כדיבור כלל וכלל (ותחלה נעשי' רק כמו נקודה אחת כו' וחוזרת להבנות כפרצוף ואמנם בבחי' ביטול

וישמחו בך : נוסח תפילת יי"ט: וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך. ובתהלים מ, יז: ישישו וישמחו בך כל מבקשי גו'.

שם נשמחה בו: תהלים טו, ו.

בכינה שנק' אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט. זח"א ריט, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ט ע' 112.

אל אישך תשוקתך . . . אז תשמח בתולה: בראשית ג, טו. ירמ"י לא, יג.

שאמר ונעשה נחיר לפניו: ספרי פינחס כח, ח.

הנני בורא חדשה . . . דנעוץ סופן: ע"פ ירמ"י לא, כא [ראה גם לעיל ח"א ע' שי. ובכ"מ]. ס' יצירה פ"א מ"ז.

כי יקח: תצא כד, א. ראה קידושין ב, א.

כי אין מלה . . . נאלמתי דומי': תהלים קלט, ד. לט, ג.

עצום) וז"ש בחנה וקולה לא ישמע כו' שאין לה קול כלל מעוצם הביטול לגבי בחי' המשפיע, וע"כ מיד שאומר החתן הרי את מקודשת לי שותקת בבחי' ביטול לבטל רצונה אליו בלי שיהי' נצרך להשיב לו הן כי אין לה קול ודיבור ובשתיקה זו מתקדשת לו וקולה לא ישמע כלל. אבל לעיל דאשת חיל עטרת בעלה יהי' לכלה עליונה בחי' קול ודיבור בהתפשטות בפ"ע מאחר שיהי' עליי' שלה לבחי' פנימי' הכתר כנ"ל עד שתהי' משפיע לבעלה כנ"ל, והוה קול כלה שיהי' לכלה קול, ודוקא לעיל ישמע בערי כו' קול כלה ולא עתה שבשתיקה מתקדשת בצלותא דלחש וד"ל.

אך אי"כ מה זה שאומרים קול חתן ג"כ מאחר שהכלה עיקר לעתיד, הענין הוא משום דעיקר ההפרש הוא בין עתה לעיל הוא ההפרש שבין אירוסין לנישואין הנ"ל, שבמ"ת הי' רק בחי' אירוסין בטבעת קידושין שהוא בבחי' מקיף על הכלה כו' ע"כ בשתיקה דוקא מתקדשת ואין לה קול כביטול דצלותא בלחש, אבל לעיל יהי' בחי' נישואין דהיינו שכניי תקבל פנימי' ועצמות אור הא"ס ממש ונעשית בחי' כלי בפ"ע לקבל הכל בבחי' בלי גבול ע"כ אז יהי' לה בחי' קול בהתפשטות גדולה ויתרה בלי גבול כו' (וזהו הנק' קול גדול ולא יסף כמשי"ת). וזהו שא' ישמע קול חתן וקול כלה שקול כלה יהי' בחי' כלי לקבל כל אור ושפע העצמות (ועכ"ז משמח חתן עם הכלה דכלה עיקר גם לגבי שפע העצמו' כנ"ל בענין שמחה דכנ"י בבחי' עצמיות כשמחה של מצוה כו' וכמ"ש וישמחו ב"ך כו') וד"ל.

[יט] ולהבין זה בתוס' ביאור, כי הנה עדיין אין מתיישב ענין קול חתן וקול כלה, דלכאורה לפי פי' הנ"ל יש סתירה מיני' ובי', דקול חתן וקול כלה משמע כמו עכשיו שחתן משפיע לכלה לכך הזכיר קול חתן קודם לקול כלה ובחתימה מסיים משמח חתן עם הכלה דמשמע שהכלה עיקר והוא כמו שיהי' לעיל והרי א' מהרה ישמע לשון עתיד ואי"כ הי' לו להקדים קול כלה לקול חתן כו'. אך הנה יש להקדים לזה ענין הידוע בע"ח דגם לעיל יש ב' מדרגות בבחי' עליית המל', הא' שתהי' שוה בקומתה לבחי' ז"א ולא תצטרך לקבל ממנו כלל כעכשיו אלא מקור אחד להם, והוא בחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר א' לזו"ג כמו שהן שוין בקומתן כו', וזהו שא' לעתיד והי' אור הלבנה כאור החמה ממש בשוה, וזהו ה' אחד ושמו אחד יח"ע דהוי' דז"א ויח"ת דמל'

וקולה לא ישמע: שמואל-א, ג.

דאשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

הידוע בע"ח דגם לעיל יש ב' . . . עליי' המל': ראה שער מיעוט הירח פ"א.

ת"ת דאימא שנעשה כתר א' לזו"ג: ראה ע"ח שם שער מוחין דצלם רפ"ה ורפ"ו. שער דרושי הצלם

דרוש ד' והי'.

והי' אור הלבנה . . . ה' אחד ושמו אחד . . . למהוי' אחד באחד: ישעי' ל, כו. זכרי' יד, ט. זח"ב קלה, א.

שנק' שמו יהיו שוין למהוי אחד באחד כו' וד"ל, והיינו שיהי' אור הלבנה כמו שהיתה קודם שמיעטה אי'ע דכתיב ויעש ה' את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן כו', וידוע הקושיא מרישא לסיפא דקאמר שני המאורות הגדולים דגם מאור הלבנה נק' מאור הגדול ומסיים ואת המאור הקטן, אך מפני שקטרגה הלבנה וטענה וכי אפשר לב' מלכים להשתמש בכתר אחד אי'ל לכי ומעטי אי'ע כו', ולעיל יהי' אור הלבנה כמו שהיתה קודם המיעוט שנק' שני המאורות הגדולים וד"ל (ואין זה מובן דאי'כ איך לעתיד ישתמשו בכתר אחד והדרא קושיא לדוכתה, וצריך לומר דלעיל לא יהי' הפרש כלל בין מדת יום למדת לילה וכמ"ש לעת ערב יהי' אור כו' ולילה כיום יאיר ואו אפשר להשתמש בכתר אחד, משאי'כ כאשר הי' במע"ב הפרש בין יום ללילה גם בטרם שעשה המאורות דשמש וירח והוא ע"י שהבדיל בין אור והחושך ויקרא לאור יום ולחושך קרא לילה והמאורות עשה להבדיל יותר ונק' הלבנה מאור לממשלת הלילה ע"כ מיעטה אי'ע לקבל מהשמש וד"ל, וביאור זה יובן במ"א ע"פ ושמתי כדכ"ד שמשותיך כו' שהם וישפה ב' מדרגות דאי' ואי'ח שלעיל יהיו שוין ממש כו').

והנה לנגד עלי' זו אמר כאן קול חתן וקול כלה ר"ל שניהם שוין במעלה ואין הכונה קול חתן משפיע לקול כלה, אלא קול חתן בפ"ע וקול כלה בפ"ע כענין שני מאורות הגדולים דאור הלבנה ואור החמה וכמ"ש ה' אחד ושמו אחד כנ"ל שיהי' זר"ג שוין ומשתמשין בכתר אחד כנ"ל ולא כמו עכשיו שאין לכלה קול כלל וכענין צלותא דלחש כנ"ל וד"ל. אבל הנה עלי' המל' השנית לעיל הוא עלי' הנ"ל דאי'ח עטי'ב וכן נקבה תסובב גבר כו' שתהי' עולה עד פנימי' ע"י ואי'א (כמו בנעילה דיר"כ) ולמעלה מעלה יותר, והיינו כמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני' שזהו שתתן שפע מלמטה למעלה מעלה לים הקדמוני' שהוא עולם התוהו קודם שהי' התיקון וחציים אל הים האחרון שהוא עולם התיקון כו' ואז תהי' בחי' משפיע לבחי' ז"א בעלה (והוא שם ב"ן שיעלה בבחי' אר"ח לקדמותו ממש שהוא מל' דאי'ס ממש) כי בחי' התיקון דאד"ם שהוא ז"א יהי' כמו טפל לעיקר, ולזה אמר משמח חתן עם הכלה דהכלה עיקר כנ"ל וד"ל (ולא הוי החזימה שלא מעין הפתיחה, ומה גם דקול מצהלות חתנים סמוך לחתימה קאי ג"כ אדסמ"ך לי' דקול חתן קודם כו' משום שכל זה כסדר העליות הוא תחלה שוין בקומתן ואי'כ משמח חתן עם הכלה והמשמ"ח חתן וכלה שכברכת שמח תשמח שהוא

ויעש ה' את שני המאורות . . . שקטרגה הלבנה: בראשית א, טו. חולין ס, ב.

לעת ערב יהי' אור . . . ולילה כיום יאיר: זכרי' יד, ז. תהלים קלט, יב.

ויקרא לאור יום: בראשית א, ה.

במ"א ע"פ ושמתי כדכ"ד: ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תכ ואילך.

ביום ההוא יצאו מים חיים: זכרי' יד, ח.

כשהמל' מקבל מז"א והמשמח חתן עם הכלה בעליי' הב' דמל' הכל מעצמות אור א"ס ב"ה וד"ל).

[כ] והנה מ"ש והי' אור הלבנה כו' הרי אמר ואור החמה יהי' שבעתיים כאור ז' הימים שהן בחי' ז"ת דע"י, ומאחר שיהי' הלבנה כמו אור החמה ממילא יהי' עליי' המל' באשר הוא שם אור החמה בלי הבדל כלל, וא"כ מהו עליי' הב' דמל' למעלה מז"א שנק' אור החמה. אלא הענין הוא דמ"ש והי' אור הלבנה כו' היינו כמ"ש לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף כו', וזהו עליי' אור החמה כאור ז' הימים שבעתיים פעמים כמוהו, דביאת השמש עתה עושה הבדל בין היום והלילה ואור ז' הימים כולו יום ואור ולא חושך כלל, וזהו לא יבא עוד שמשך שיהי' בחי' אור א"ס בשם הוי' דז"א שנק' שמשא וכן במל' שנק' ירח, וכמו שהיו שניהם מוגבלים בממשלתם ביום ולילה שהן חר"ג כי חסד אל כל היר"ם כו' כך יהיו שניהם בלתי מוגבלים לע"ל, אבל עכ"פ יש מדת יום אלא שנק' יום שכולו ארוך שכולו טוב כו' ואור הלבנה יהי' כאור החמה ג"כ לא יאסף, אבל מ"ש לא יהי' לך השמש לאור יומם כו' ה' יהי' לך לאור עולם היינו למעלה מזו"נ שנק' שמש וירח גם בעליית' בע"י אלא עצמות אא"ס ממש יהי' לך לאור עולם בבחי' נצחי' דא"ס ולא כאור ז' הימים וגם לא כשמש שלא יבא שיפול בגדר זמן כו' דמ"מ אינו אור עולם ממש וד"ל.

וזהו מ"ש לע"ל דוקא קול גדול ולא יסף. דהנה עתה המל' מקבלת מז"א שנק' שמש וגם כשהיא מאור בפ"ע ובלי גבול כמ"ש ירחך לא יאסף אין לכל זה ערך לעלי' המל' לקבל מעצמות אא"ס ממש וכמ"ש ה' לא יהי' לך לאור שהמל' נק' בית קיבול להכיל בה אור עולם זה כו' וע"כ תקרא אז ארץ חפץ כנ"ל, וזהו שנק' קול גדול ולא יסף להיותה מקבלת מעצמות אור עולם בחי' א"ס ממש ע"כ קולה גדול בבחי' א"ס, וכמו שאומרים בשכמל"ו ביו"כ בקול רם דוקא לפי שיו"כ נק' שבת שבתון מעין עליי' המל' דלע"ל, וזהו היפוך גמור מצלותא דלחש שקולה לא ישמע כלל וכל המשמיע קולו כו', ולע"ל יהי' להיפך דוקא בקול רם שהוא בחי' קול מורגש בבחי' יש ודבר גדול דוקא היפך הביטול כו' (ושרש הדברים הוא דמ"ש ה' יהי' לך לאור עולם הוא יהי' יום הגדול שכלול מיום ולילה כאחד בלי התחלקות דשמש וירח כלל וכמ"ש ביום הג' יקימנו ונחיה לפניו ממש, ולכך יהי' בבחי' מורגש ליש דוקא, כי עכשיו

לא יבא עוד שמשך: ישעי' ס, כ. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ שם ע' תעה.

כי חסד אל כל היום: ע"פ תהלים נב, ג. [ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' איתקלט].

יום שכולו ארוך שכולו טוב: קידושין לט, ב. נוסח „הרחמן“ בברכת המזון ליו"ט.

לא יהי' לך השמש: ישעי' שם יט.

קול גדול ולא יסף: ואתחנן ה, יט. וראה לעיל סוף אות יח בענין קול כלה דלעת"ל בחי' נישואין, וזהו

הנק' קול גדול ולא יסף.

ביום הג' יקימנו: הושע ה, ב.

שהמל' בחי' מקבל מעונג דאיין דכח"ב כו' איא לה לקבל כ"א ע"י ביטול במציאות שהוא השתיקה כמו מלאכים בעמדם תרפינה כו' שזהו עמידה דש"ע וזהו הנק' ביטול לאיין ולא האיין אלקי עצמו, אך כאשר תעלה המל' לקבל מעצמות העונג כמו שהוא בלתי תבא לבחי' ביטול עצמותה כלל אדרבה תהי' בבחי' יש מורגש כמו שהתענוג בעצם, וכמו להנחיל אוהבי יש י"ש האמיתי כו' וכשכינה מדברת מתוך גרונו דמשה ולא הי' בו ביטול כלל, וכן במשיח שיהי' בו אור איס בבחי' מורגש דוקא, וכך אנו רואי' ביחידי הדור צדיקים גדולים שמתענגים על ה' בעבודה שבלב במורגש בלי ביטול כלל וד"ל. זהו קול גדול ולא יסף דקול גדול בא במורגש דוקא היפך הביטול דתפלה שבלחש כנ"ל וד"ל.

[כא] והנה להבין בתוס' ביאור ענין קול כלה דלעתיד שנק' קול גדול כו', הנה יש להקדים ענין אחד והוא אשר לעיל יהיו נשמות גבוהות מאד ונק' נשמות חדשות לגמרי ששרשם מעצמות איס שלפני הצמצום דקרי' כו' עד אשר הנשמות דעכשיו שהן מבחי' פני אדם שבמרכבה יחשבו בבחי' מזון גשמי להנשמות עליונות הנ"ל, והוא הנק' סעודת לויתן ושור הבר כו', וכאשר יאכלום אותן נשמות העליונות הנ"ל יעלו אותן ניצוצות דעכשיו כמו שאדם מעלה עכשיו למזון הגשמי וכמ"ש ענין זה באריכות ע"פ ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' כו'. ותחלה יש להבין ענין כונת האכילה עכשיו ומזה יובן אכילה דלויתן לעיל. דהנה ידוע שיש נשמות ומלאכים בכל עולם מג' עולמות ב"ע ומלאכים דבריאה נק' שרפים ומלאכים דיצירה נק' חיות ואופנים בעשי' ומרכבה דפני אר"י ופני שור הוא ביצירה ויורד אור ושפע מעולם הבריאה ממדרגה למדרגה עד שמרי האופנים דעשי' שמקבלים המזלות והמזלות הן שרש האחרון הבא בהגשמה לגידול דצח"ם עד שאין לך עשב שאין לו מזל כו', ולזאת הרי שרש בהמות וחיות דלמטה הוא מפני שור ופני אר"י דיצירה שירד מעילה לעילה עד התהוות הנפשות בהמות וחיות גשמיות,

בעמדם תרפינה: יחזקאל א, כד"כה.

להנחיל אוהבי יש: משלי ת, כא.

וכשכינה מדברת מתוך גרונו: ראה זח"ג רלב, א. שמור"ר פ"ג, טו. מכילתא שמות יח, יט. וראה ס' מאמרי

אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע' תשמט [ובמ"מ שם]. לעיל ח"א ע' קנה. ובכ"מ.

[כא] והנה יש להבין בתוס' ביאור: מכאן (עד אות כה) מיוסד על ד"ה ואכלתם אכול בטה"מ תקס"ז ע'

רנא ואלך. ומקבילו בלקו"ת צו ז, א.

לע"ל. . נשמות חדשות: בלקו"ת צו (ו, ג) מציון: ועיין מענין הנשמות החדשות שיתגלו לעתיד בספר

הגלגולים פ"ז, וקרוב לסופו בד"ה ענין נשמות חדשות, ובמשנת חסידים מס' השגת הנשמות, ובהרמ"ז ר"פ

חולדות. ע"כ. וע"ש דף ת, ד.

סעודת לויתן ושור הבר: ב"ב עה, א. ויק"ר פ"ג, ג.

באריכו' ע"פ ואכלתם אכול: יואל ב, כו. סה"מ תקס"ז, נסמן לעיל בסמוך.

שאיין לך עשב: ב"ר פ"י, ו.

ועד"ז גם פני שור שבמרכבה דיצירה מקבלים ממלאכים דבריאה שהוא שרש הראשון ברוחניות כו'. והנה יש בחי' פני אדם במרכבה שמנהיג כולם והוא שרש הראשון לנפש האדם למטה, וכמו שאנו רואים הפרש בין אדם לבהמה למטה שמאכל אדם הוא בשר החי כו' ומאכל בהמה הוא עשב כו', כך הוא למעלה במרכבה דארי' ושור שנאמר מצמיח חציר לבהמה כו', והוא שפע אור המשכה אלקי' הבאה לשור העליון להיות לו למזון גשמי והוא אשר משיג בהשגות אלקות המחי' אותו, ולהיותו בא בהגשמה הי' לו למזון כמו חציר ועשב לשור הגשמי שלמטה, וכן הכפירים עליונים שואגים לטרף כו' היינו ג"כ טרף ומזון רוחני ברוחניות אור ושפע האלקי כו', ומשם יורד האור ומשתנה ומתגשם מעילה לעילה עד נעשה שפע גשמי' במזלות דעשי' להשפעת דצ"ח כו' כי ירד האור כ"כ בריבוי ממוצעים עד שבא בהגשמה כ"כ כצומח וחי גשמיים. ואמנם בחי' מאכל אדם למעלה היינו כמו מאכל אדם למטה שהוא בחי' התכללות פני שור העליון להיות למזון גשמי לבחי' אדם שעל הכסא, וכמו הקרבן שור ע"ג המזבח עולה למעלה לשרשו בחי' פני שור וגם שור העליון עולה כקרבן במזבח העליון ונכלל בבחי' אדם כמאכל גשמי ונק' לחמ"י ריח ניחוחי כו', וע"כ האדם התחתון שהוא בצלם אד"ם העליון כשאוכל הבשר דשור מעלהו לשרשו פני שור ששם נכלל בפני אדם. וזהו כללות כונת האכילה דאדם לצומח וחי כו' להיות שזה ביכולת האדם דוקא להעלות לשרשי דצ"ח למעלה שיוכללו בבחי' אד"ם מצד שרשו בפני אד"ם העליון וד"ל.

והנה כמו שעכשיו בשר השור ששרשו בחי' פני שור נק' בהמה לגבי אדם למטה כמו שהוא למעלה כנ"ל, כך כאשר יהי' עליות כל העולמות הרי מה שהוא בחי' פני אדם בעולם התחתון כשיגיע למעלה הימנו אינו נחשב רק בחי' בהמה לגבי בחי' פני אדם שבעולם העליון, כך יהי' בחי' פני אדם דעכשיו בנשמות ששרשם מפני אדם דבריאה או יצירה רק בחי' בהמה ושור לגבי ערך מעלת הנשמות העליונות שיהיו לע"ל בימות המשיח שבחי' פני אדם שבהם יהי' מעולם היותר עליון כ"כ עד שנשמות דפני אדם דבריאה דעכשיו יהיו בבחי' מזון גשמי להם כמו מאכל בשר השור לאדם למטה, וזהו סעודת לויתן ושור הכר דלע"ל כמשי"ת.

[כב] אך להבין זה בתוס' ביאור איך יהיו נשמות שמשיגים אלקות בבחי' מזון גשמי לנשמות דלע"ל, הנה אנו מוצאים גם בכנ"י עכשיו שיש בהן בחי' אדם ובחי' בהמה וכמ"ש וזרעתי את ב"י זרע אדם וזרע בהמה, וא"א לומר

מצמיח חציר לבהמה: תהלים קד, יד.
 הכפירי' . . . שואגי' לטרף: תהלים שם, כא.
 לחמי ריח ניחוחי: פינחס כה, ב.
 וזרעתי את ב"י: ירמ' לא, כו.

זרע בהמה ממש שהוא נפש הבהמיות בהמה ממש כרוח התאוה גשמי שבאדם
 שהוא כבהמה ממש מצד המשכת תאוה גופנית דאב ואם כו' דאיכ איך אמר
 וזרעתי כ"י כו', אלא הכונה הכל בכחי' אור וזרע לצדיק עליון דאצי' נשמות
 אלקי', רק שיש בהן ב' מדרגות זרע אדם וזרע בהמה והוא בחי' מ"ה ובין
 וכמ"ש אדם ובהמה תושיע כו' וכמ"ש דוד ואני בהמות הייתי עמר, והוא אשר
 מצינו בעבודה שבלב ב' מיני התפעלות אלקות, א' בנשמה שבמוח בשכל
 ודעת האלקי דוקא כל א' כפי מדרגת נשמתו במוחי' דבחי' אד"ם, ונק' זרע
 אדם כו', ויש הרבה נשמות שהם בעבודתם כבהמה בבחי' הקטנות המוחין
 לגמרי רק כשור לעול בלבד, וכמו שיש הרבה פשוטים שאין להם דיעה והשגה
 אלקי' כלל וגם לא התפעלות אוי"ר שכליים רק טבעיים כמדות שבבהמה ממש
 אבל הוא דוקא לה' אחד אך שהוא בכחי' טבעי' וכמ"ש ואני בהמות כו', ולגבי
 גדלות המוחין דזרע אדם כמו נשמות ת"ח נק' בחי' בהמה ממש כו', וזהו
 כדמיון בחי' פני שור במרכבה שבטל ונכלל בפני אד"ם שבמרכבה (וכמו
 הפרות שנשאו הארון דכתיב ותשרנה הפרות כו').

ואמנם הנה יובן שלפי ערך זה יוכל להיות חלוקי מדרגות הרבה זו למעלה
 מזו עד שגם בחי' הנשמות שנק' זרע אדם לא יחשבו רק בחי' זרע
 בהמה לגבי הנשמות שבעולם העליון יותר, ודוגמא לדבר מצינו שבימי משה
 ה" כל הדור ההוא דור דיעה מבחי' החכמה שבראש וכמ"ש כל העם קדושים
 כו' ות"ר אלף שמש"ה בקרביו, ודאי גם בחי' זרע בהמה דשם שהוא בעקבי'
 בחי' נה"י רק בחי' המעשה כטבעיות אוי"ר להיות סור מרע כו' בפ"מ לבד
 ובלא טעם כלל כנ"ל שנק' רגלי', היו למעלה מראשי אלפי ישראל שבדור
 האחרון הזה שבבחי' הגדלות דזרע אדם. ואיכ בימי המשיח שיתעלה למעלה
 הרבה גם מבחי' החכמה שבראש וכמ"ש וגבה מאד יוכל להיות שגם בחי' זרע
 אד"ם שבגדלות המוחין יהיו אז רק בבחי' זרע בהמה כו' שיצטרכו לבא בבחי'
 בירור כמו שהבהמה מתבררת עכשיו ע"י האדם כו', וזהו הנק' בירור אחר
 בירור דגם פני אדם שנק' מברר עכשיו עתיד לבא בבחי' בירור להיות למזון
 בבחי' בהמה לבחי' אדם היותר נעלה שיהי' לעיל, וזהו בירור אחר בירור
 דהיינו שהדבר שכבר הוברר ונק' אד"ם נעשה בבחי' בהמה להתברר ע"י בחי'
 אד"ם העליון יותר וד"ל.

וזהו ענין סעודת לויתן ושור הכר שיהי' לע"ל, דלכאורה זהו דבר פלא ולא
 מתיישב על הדעת שיהי' בחי' אכילה גשמי' לצדיקים לע"ל כלויתן ושור

אדם ובהמה תושיע . . ואני בהמות: ע"פ תהלים לו, ז. עג, כב.

ותשרנה הפרות: ע"פ שמואל א, ו, יב.

כל העם קדושים: ע"פ קרח טז, ג.

ות"ר אלף . . רגלי: בהעלותך יא, כא.

הבר הגשמי דודאי יהיו צדיקים דלעיל בתכלית ההפשטה מן הגשם לגמרי מכל וכל (עד שאמרו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' כי גופם לא יהי' חומר גופני כגופים שלנו שנולדו מתאות אב ואם כבהמ' כו' אלא אחר שיחיו המתים מטל העליון דנטיף מעי' כו' כדוגמא דתחיית המתים דיחזקאל דרוח האלקי בא בעצמות כו'). אך הענין הוא דאכילה הזאת לא תהי' אכילה גשמי' כלל אלא רוחניות וגם יותר רוחני מאכילת אדם העליון לבחי' [פני שור] כו' בהעלאת הקרבן לריח ניחוח כנ"ל. ויובן זה מאשר מצינו דוגמתו למעלה גם עכשיו והוא מארז"ל דמיכאל כה"ר מקריב נשמות ע"ג המזבח העליון, הרי גם הנשמות בחי' אד"ם בכלל הקרבה למעלה כקרבן הבהמה ממש משום דעליות הנשמות למקום ומדרגה העליונה שהוא לאשתבאה בגופא דמלכא בעולם עצמות התענוג העליון הרי שם נחשבו לבחי' בהמה ממש (וכמו תפלה במקום קרבן בהמה הרי נפש הבהמיות נקי' נפש השכלית בזה העולם להשכיל כל דבר חכמה וגם להשכיל ולהתפעל בגדלות הבורא ועכו" נקי' קרבן בהמה ממש לפי שהיא בחומריות התאוה הגשמי' ג"כ ששרשה מעה"ד ט"ר ונברר חלק הרע שבה ע"י תשובה והטוב שבה עולה כקרבן ע"ג המזבח לריח ניחוח כו', ויותר מזה העלאת נשמה שנק' זרע בהמה אלקי' הנ"ל שעולה כקרבן, עד שגם שנשמות שלמעלה מזה הנקי' זרע אד"ם ממש נעשי' בבחי' בהמה ע"ג המזבח דאצי' דמיכאל כה"ר ששרשו בחסד דז"א מקריבן כמו שמקריב הכהן שלמטה ממש כו'). וכך יהי' נשמות דעכשיו בחי' מזון גשמי לנשמות הגבוהות מאד נעלה בערך מהם שיהיו לעיל כנ"ל עד שיצטרכו נשמות דעכשיו לבא בבחי' בירור שני ולכלל בנשמות דלעיל כמאכל גשמי (וכקרבן נשמות ע"ג המזבח כנ"ל) וא"כ אכילה זאת ודאי זהו יותר עליון גם מאכילת אדם העליון לבחי' העלא' פני שור דמרכבה הרוחני כו' שהרי נשמות דעכשיו שרשם בפני אדם שבמרכבה כנ"ל וד"ל. והוה ענין סעודת לויתן, דלויתן ושור זה אינם גשמיים ח"י אלא כמ"ש לויתן זה יצרת לשחק בו כמו לויתן חן כו' שהן הנשמות הגבוהות ששרשן בי"ם הקדמוניי' שיצאו מן ההעלם העצמות ביחוד אריא וזו"נ דאצי' למטה בכ"ע ונתלבשו בגופי' לקיים תר"מ, ולויתן זה יצרת לשחק ב"י שיבא מזה התעוררות התענוג הפשוט שבעצמות ממש, והן נשמות מבחי' החסדים דעלמא דאתכסיא, וכמ"כ יש נשמות מבחי' הגבורות העליונות דעולם התוהו, וכללותם הוא הנקי' שור' הב"ר דבחי' התוהו שקדם לאד"ם

עתידי' צדיקיי' בי"ב עד, א.

שיחיו המתים מטל העליון דנטיף מעי': ראה זחי"ג ככה, ב. רפה, ב.

דחזיה דיחזקאל: יחזקאל לו.

דמיכאל כה"ר: ראה חגיגה יב, ב (ע"פ גירסת הע"י). זכחים סב, א. מנחות ק, א תודיה ומיכאל זחי"א פ.

סע"א, פא, רע"א. ועוד. ובהנסמן בארוכה כס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' א. דברים ח"א ע' עא.

לאשתבאה בגופא דמלכא: זחי"א ריו, ב. [ראה בהמ"מ ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' מה, ש"נ

למקומות רבים ע"י בדאי"ח].

לויתן זה יצרת... לויתן חן: תהלים קד, כו. משלי א, ט. ד, ט.

דתיקון וכידוע בפי' בהמה רבי'ה שלפני האצי' כו', וכל נשמות דעכשיו יתלבשו בלוי'תן ושור הבר הזה ויבאו בבחי' בירור שני בבחי' הגשמה כמאכל דג ובשר גשמי לאדם התחתון למטה ממש כך יהי' כמו בחי' סעודה גשמית לנשמות העליונות דלעיל, וכאשר נשמות הצדיקים דלעיל יאכלום יעלו לכל הניצוצות קדושות דעכשיו המלובשים בלוי'תן ושור הבר ממש כמו שיעלה האדם עכשיו למאכל גשמי כנ"ל וד"ל.

[כג] אך הנה עדיין יש להבין איך יתכן שיהיו ערך הנשמות דלעיל גבוהות כיכ עד שיהיו נשמות דכל הדורות דאדה"ר עד ימות המשיח נחשבו לבחי' מזון גשמי כדג ובשר גשמי דלוי'תן ושור הבר כו'. ואמנם יש להקדים לזה שרש ענין זה דנשמות דלעיל מאיזה מקום ומדרגה יבאו כו'. דהנה ידוע שיש ב' מדרגות כלליים בכלל ההשתלשלות. א' השתלשלות דבחי' הקר'ח שנמשך אחר הצמצום הנק' מקי"פ וחלל ריקן כו' שנמשך עד סוף העולם האחרון הוא עוה"ז השפל, כידוע דקר'ח זה בוקע ועובר כל ההשתלשלות מראש עד סוף דהיינו מבחי' איק עד עקב דאי"ק שמסתיים בסוף העשי', ונמצא מקור דמקור ד"ס דאצי' עד סוף העשי' הכל נכלל בקר'ח הזה שאחר הצמצום ונק' ממלא כ"ע בכלל ונק' חי העולמים כולם כו'. אבל למעלה מעלה מבחי' הקר'ח הזה הנה הוא בחי' העצמות דאי"ס ב"ה כמו שהוא קודם הצמצום הראשון שלפני הקו כו' ונק' שעשועי המלך בעצמו והי' ממלא כל החלל כו' רק שיער בעצמו בכח מה שיהי' בפועל והן אותיות שבעצמות כמ"ש בס' עמק המלך, ושם נחצבו גם בחי' נשמות ונק' נשמות חדשות לגמרי (ואולי זהו שאמר משה ואשר איננו פה לגמרי שלא יבאו בגופים גשמיים כלל רק לעיל בימי משיח), והוא למעלה גם מבחי' אור מקי"פ הכללי דמקי"פ לאבי"ע שנק' טהירו כו', ונק' סובב הכללי מאחר שסובב זה מקור לגילוי דקר'ח הכל א' (וכמ"ש במ"א בפי' כי גאה גאה כו' במשל מלך ואגוסטוס כו', וכל ישראל בני מלכים היינו ישראל שעלה במחשבה בחי' סובב הכללי, אבל נשמות חדשות לגמרי למעלה מהם הרבה והוא בעצמות אי"ס ששם נחצבו וכמ"ש ונשמות אני עשיתי ולא באו להשתלשלות כלל וכלל).

וכידוע בפי' בהמה רבה שלפני האצי': ראה זח"א יח, ב. לקרית אמור לו, א.
 עקב דאי"ק שמסתיים בסוף העשי': ראה ע"ח ש"א ענף ד'. ש"ב סוף ענף ב'. שיג פ"ב. אגה"ק ס"כ (תניא קלא, ב). ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' טו. ובכ"מ.
 שיער בעצמו בכח . . . בס' עמק המלך: ראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אות יא. ושי"נ.
 ואשר איננו פה: נצבים כט, יד.
 וכמ"ש במ"א בפי' כי גאה גאה במשל מלך ואגוסטוס: שמרר ר"פ כ"ג. ד"ה או ישיר, בטה"מ תקס"ה
 ח"א ע' רלו. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ס"ע רפו.
 וכל ישראל בני מלכים: שבת סז, א.
 ונשמות אני עשיתי: ישעי' נז, טז.

והנה ידוע דכל הנשמות דעכשיו הוא מעולם התיקון דאד"ם שהוא מבחי' א"א ואר"א וזו"נ עד זו"נ דעשי' כו' ששרש הראשון לכל זה הוא רק בחי' הקריח הנ"ל שאחר הצמצום דמק"פ כו', אבל נשמות דלעיל יהי' מוצאם מעצמות אר"ס ממש שלפני הצמצום כו' כנ"ל שאין ערך בין זה לזה כלל עד שיוכל להיות דנשמות דאר"א וזו"נ דעכשיו לא נחשבו רק בערך החי והצומח לגבי האדם למטה, כי באמת הרי אין ערוך כלל לכל ההשתלשלות דקריח הבא בסיבת הצמצום הראשון לגבי העצמות דעולם הא"ס רק כערך החי וצומח לגבי האדם ויותר אין ערוך כו' שהרי ידוע דבחי' א"ק נק' אדם דבריאה וכל בריאה היא יש מאין שהוא בבחי' מיעוט הערך נבדלת לגמרי לגבי הערך של הבורא יותר מהבדל הערך מן הדומם וצומח אל ערך האדם כו' וד"ל. ולפי כל זה יובן ולא יפלא כלל וכלל על היות הנשמות דעכשיו ששרשן מיחוד אר"א וזו"נ עד שרשן בא"ק כו' הכל לא יהי' לעיל רק בבחי' מאכל גשמי, והוא הלויתין ששרשו באר"א שיחוד עליון דאר"א נק' לויתן כמ"ש במ"א.

(ויובן זה בתוס' ביאור עפ"י המבואר במ"א (ונדפס בסידור בענין כוס של ברכה דדוד שאמר לי נאה לברך על יין המשומר בסעודת לויתן דלעיל) שיש ב' מדרגות בעונג האלקי הא' נק' עונג הנעלם בלתי מורכב כלל וכלל כו' והב' עונג מורגש ומורכב בדבר מה כו', ויש בזה עילוי המדרגות זה למעלה מזה עד שעונג הנעלם שבזה העולם לא יהי' גם בבחי' עונג מורגש בעולם העליון יותר וכעונג הנעלם שבג"ע התחתון, מורגש וגשמי יקרא בג"ע העליון כו', וזהו והי' מדי חדש כו' שעולין בעמוד לפי שצריך לבטל ולשכוח על עונג הרוחני שבג"ע העליון כו', כך כל מה שנחשב עונג רוחני למטה יחשב עונג גשמי למעלה (ולהיפך יכול להיות שעונג העליון הרוחני יכול לבא בהגשמה למטה, כמזון המן שנק' מזונא דחכמת' רוחני ולמטה בא בהגשמה ממש, וכן הטל שיחי' המתים יבא בהגשמה, וא"כ עכ"פ יוכל להיות מרוחני גשמי ע"כ יוכל להיות שמעונג הרוחני שבנשמות דעכשיו בג"ע או בהשגה אלקי' בהתענגם על ה' ועושין בתפלה ובק"ש ביחודים עליונים דאר"א כו' יהיו לעיל בבחי' עונג גשמי שזהו הלויתין לגבי נשמות חדשות לגמרי ששרשם בעצמות השעשועים העליונים שהוא נבדל בערך הרבה כנ"ל).

ידוע דבחי' א"ק נק' אדם דבריאה: ע"פ שי' ענף ד. ובכ"מ. וראה בארוכה בס' מאמרי אדה"ז על ענינים בתחילתו. לקו"ת צו ח, ד. ובהמ"מ שם.

שיחוד עליון דאר"א נק' לויתן כמ"ש במ"א: ראה זחי"ב נ, ב. פרדס שער ערה"כ בערך לויתן. סידור קד, ד-ואילך. אה"ת שמיני ע' תפה ואילך. עקב ע' תקמד ואילך [הגהות על הסידור]. יהל אור ע' תה ואילך.

המבואר במ"א ונדפס בסידור . . . לי נאה לברך: פסחים קט, ב. סידור דף קב, ב ואילך. [ומקבילו בס' מאמרי אדה"ז על מארו"ל ע' פא].

והי' מדי חדש שעולין בעמוד: ישעי' סו, כג. זחי"א ריט, א וחז"ב ריא, א.

שנק' מזונא דחכמת': זחי"ב סב, א.

וזהו ואכלתם אכול כו', פי' אכול ל' נפעל כלומר מאכל שכבר נאכל פעם א' תאכלוהו עוד הפעם. והענין הוא דבר שכבר מבורר יתברר פעם שני' (ובליא איין מאכל וואש מי האט גיגעשין כו'), והוא ענין בירור אחר בירור הנ"ל בנשמות דעכשיו. כי הנה ידוע דהאכילה נק' בירור ועכשיו נתברר בחי מאכל דשור ע"י אדם שיוכלל בבחי' פני אדם וה"ז כמבורר ועומד ונק' מאכל שנאכל ונברר, ולע"ל יבאו נשמות שמבחי' פני אדם שכבר הן בבחי' הבירור להתברר בירור שני והוא שיחשבו כמאכל שור וכסעודת לויתן ושור הבר הנ"ל ליכלל בנשמות הגבוהות שמבחי' עצמות אא"ס כנ"ל, וזהו ואכלתם לעתיד בסעודת לויתן דבר שכבר אכול והן נשמות דעכשיו שנעש"י או בבחי' בהמה כנ"ל להעלותם למעלה מעלה שהוא במדרגת הנשמות החדשות שהן כלול' בעצמות המאציל ויהיו גם הם כמותם, כמו שמן מאכל בהמה דשור דעכשיו נכלל בבחי' אדם ונעשה מבהמה אדם וכמו פני שור שבטל ונכלל בפני אדם כנ"ל (ואין זה מובן לפי פשט הכתוב דואכלתם לא קאי על נשמות החדשות שעתידים לבא אז אלא על נשמות שבאו כבר בעוה"ז שיאכלו וישבעו ויתענגו על ה' בסעודת לויתן ושור הבר כו', וגם סיפא דקרא מכריח כן שא' והללתם את שם ה' אלקיכם כו' שזהו הכל בנש"י שעסקו בעוה"ז בתר"מ שנק' נשמות צדיקים, וכן מפורש בגמ' שעתיד ה' לעשות סעודה לצדיקים מלויתן כו' ואברהם כו' עד שדוד א' לי נאה לברך כו', הרי כל נשמות שכבר היו כזה העולם כאבות ומשה ואהרן ודוד כו' יאכלו מן הלוייתן כו', אלא ואכלתם קאי על נשמות דעכשיו ועכ"ז גם זה אמת דלוייתן זה הוא ברוחניות כלול' בו כל רוחניות עונג הנשמות דעכשיו יה"י אז במורגש עד שיה"י אז להם בבחי' מזון גשמי כי יתעלו נשמות דעכשיו במדרג' נשמות החדשות ויהיו להם לעונג גשמי ומורגש כל אשר התענגו בתפלה ותו"מ בעוה"ז כו'). וזהו והללתם את שם ה' אלקיכם אשר עשה עמכם להפליא, פי' כנ"ל דנשמות דעכשיו יתעלו להיות בבחי' אד"ם דנשמות חדשות הנ"ל, וזהו שעשה עמכם להפליא הפלא ופלא מקור הפלא שהוא בעצמות המאציל שנק' סתימו דכל סתימין כו' שהוא עושה כל פלא כו' וד"ל.

[כד] ואחר כל הנ"ל יובן ענין קול כלה דלע"ל שלמעלה מן החתן ונק' קול גדול כנ"ל. דהנה באמת אין זה מובן למה יה"י לע"ל נשמות גבוהות כאלה עד שנשמות דעכשיו מבחי' פני אדם יה"י או בבחי' בהמה כנ"ל. ויש להקדים לזה ענין אחד והוא בבחי' הקול שהוא בחי' ההמשכה מן העולם לגילוי וזהו עיקר ענינו בקול היוצא מן הגרון שנשמע במורגש ויוצא מתוך העולם כו'. אך הנה יש ב' מדרגות בקול זה שיוצא מהעולם לגילוי א' כשיוצא ונמשך מלמעלה למטה שנק' אור ישר, והב' כאשר בא מן העולם לגילוי מלמטה למעלה כקול היוצא מהבל הלב שעולה והולך מלמטה למעלה עד הגרון כמים הבוקע"י ועולין מלמטה למעלה כו' והוא הנק' בחי' אור חור כידוע, וב' מיני קול אלה שניהם הן מן העולם לגילוי רק שזה מלמעלה למטה

וזה מלמטה למעלה. והנה ההפרש בין בחי' אר"ח לאר"ח ידוע שאר"י הולך ונמשך למטה מטה וכל שהולך ונמשך למטה מתמעט כחו עד שמסתיים, אבל בחי' אר"ח שעולה והולך מלמטה למעלה כל שעולה יותר בגובה יותר יתגבר ויעלה עד אין שיעור למעלה עד שחוזר לקדמותו ממש כו'. והענין יובן בב' מיני קול הנ"ל בהפרש בין נשמות דעכשיו לנשמות שלע"ל (והן נשמות דעכשיו רק שיתעלו כנ"ל). דהנה נשמות דעכשיו שרשן בבחי' מל' כמו שמקבלת מז"א שהוא המשפיע ומוליד נשמות כו' ונק' אור זרוע לצדיק כו', והכל הוא בבחי' אור ישר שהולך מלמעלה למטה מההעלם לגילוי, והוא הנק' קול יעקב כו', וזהו קול היוצא מלמעלה למטה (וע"כ אין לכלה קול עכשיו ובשתיקה מתקדשת כנ"ל לפי שבטילה וטפילה לגבי המשפיע בחי' ז"א שהוא בחי' אר"י כידוע). אבל לע"ל דאשת חיל עט"ב שיהי' עליית המל' בפנימי' ועצמות אר"ס שקודם הצמצום הראשון כנ"ל ותשפיע לבעלה כנ"ל ה"ז משום דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה ונעוץ סופן בתחלתו, שזהו הנק' בחי' אור חוזר והוא הנק' קול העולה מלמטה למעלה מההעלם שלמטה לגילוי והולך ועולה עד אין שיעור למעלה מעלה עד שחוזר לקדמותו ממש כנ"ל והיינו בעצמות אר"ס שנק' קדמון לכל הקדומים כו' והיינו מ"ש יצאו מ"ח מירושלים כו'. וזהו שיהי' לע"ל נשמות חדשות שבבחי' עצמות. המאציל ממש לפי שבחי' אר"ח דמל' שחזר לקדמות העצמות ממש ממשיך משם אורות עליונים הגנוזים בהעלם העצמות בעילוי אחר עילוי שאין ערך לנשמות דאר"י להם עד שיחשבו אז רק כמו בהמה לגבי אדם כנ"ל (ובאמת הרי כל בחי' אר"ח דמל' שהוא כנ"י עולה בהעלא' הברורים דרפ"ח כו' דהיינו בתר"מ של נשמות דעכשיו שעסקו בעוה"ז דוקא שזהו סוף מעשה כו' כידוע, א"כ מובן דגם נשמות דעכשיו מבחי' ז"א בחי' אר"י אבל הן עצמן יתעלו ע"י תר"מ שלהם שנק' סוף מעשה לבחי' העצמות ממש שהן נשמות החדשות ויהיו במדרגתם ממש והטעודה דליתן לפניהם יהי' כנ"ל דקאי ואכלתם על נשמות דעכשיו דוקא ויאכלו הם עצמם מאשר כבר נברר על ידיהם בחי' אד"ם שהוא אר"י בבחי' בירור שני מצד בחי' אר"ח שלהם וד"ל).

וזהו בחי' קול כלה דלע"ל שנק' קול גדול ולא יספ מפני שהוא בבחי' אר"ח עד לקדמותו ששם הוא גדול בבחי' גדלות הא"ס ממש וד"ל. משא"כ עכשיו אין לכלה קול כלל מפני שמקבלת מבעלה כו' וכנ"ל בענין צלותא דבלחש כו', וע"ז א' הכלה הופכת פניה מפני הבושה מן החתן וכרכקה שנפלה מעל הגמל בראותה את יצחק משום דבחי' מקבל מתבייש מפני המשפיע

שנק' קדמון לכל הקדומים: תקוני זהר ת"ט (מב, א). ובכ"מ.

יצאו מ"ח מירושלים: זכר"י יד, ח.

הכלה הופכת פניה: פסחים פו, א.

מאחר דלית לה מגרמה כלום רק שמצפה לשפע המשפיע וא' בווהר דמאן דאכיל לאו דילי' באיש לאסתכלא באנפוהי כו', עיכ הכלה הופכית פנייה. והיפך זה ממש יהי' לעיל שנא' ואכלתם אכול ושבוע פי' שהמל' שרש כניי תעלה למעלה כ"כ כנ"ל ותהי' בבחי' התפשטות קול גדול היפך השתיקה כנ"ל ועיכ תאכיל ותשב"ע מדבר שכבר ברור ועומד והוא בחי' הברורים דרפי"ח כו' שכבר ביררו צדיקים שהן מפני אד"ם ד"א שזהו ענין סעודת לויתן כו' כנ"ל וד"ל. וזהו והללתם את שם ה' כו', דעכשיו א' ואכלת ושבעת וברכית ברכה היא בבחי' אר"י לפני אדם להמשיך מלמעלה למטה דוקא, אבל באכילה דלעיל שהוא ברור שני מצד בחי' אר"ח שעולה מלמטה למעלה דוקא כנ"ל בענין קול הב' שעולה מלמטה למעלה כו' עיכ אמר והללתם דהלל הוא בקול העולה כו' והיינו והללתם שיעלו לשם הוי' אלקיכם בהלל זה בעצמות ממש, והיינו אשר עשה עמכם ממש שהן נשמות דאר"י הפליא הפליא ופלי"א שהוא בחי' העילוי אחר עילוי דבחי' אר"ח לקדמותו עד בחי' עצמות שעשועי המלך כו' שאין בחי' אר"י גם בשרשו בפלא שהוא אור הכת"ר וגם לא מקור הפלא מגיע לשם דלית מחשבה תפיס' שם כלל אפי' מחשבה דא"ק כו' מאחר שנק' אד"ם כו', וזהו וגבה מא"ד דמשיח וד"ל.

[כה] והנה יש להבין בתוס' ביאור ענין קול מצהלות חתנים מחופתן כו' הנ"ל שהן שנים והן ב' מיני כבוד וכמ"ש כי על כל כבוד חופה כנ"ל, ויבואר פסוק זה באופן אחר. ותחלה יש לדקדק בו במ"ש כי על כיל כבוד כו' הל"ל על כבוד מהו על כל כבוד כו'. ועוד בעיקר הענין יש להבין דלכאורה תרי קראי דסתרי אהדי, דפעמים א' מלא כל הארץ כבודו ולפעמים א' ברוך כבוד ה' ממקומי, פי' ממקומו העצמי הנעלם שנק' סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא ב' משם יומשך ויתברך כבודו, ואיך א' גם בכל הארץ כבודו כו' דזה משמע דכבודו בא בגילוי גמור בכל העולם כו', וגם כמה שמבקשים ברוך כבוד ה' משמע שאינו מתגלה כבוד ה' רק לפרקים כמו בג' רגלים אלה מועדי הוי' ובשבת וכה"ג וגם המלאכים אומרים איה מקום כבודו כו'. והנה לתרץ סתירה זו יש להקדים הידוע שיש ב' מדרגות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ומ"ש מלא כל הארץ כבודו כבודו זיו יקר' היינו בחי' ממלא כל עלמין שזהו רק מבחי' הזיו והאור האלקי שאינו ממהותו ועצמותו רק בחי'

בווהר דמאן דאכיל לאו דילי' באיש: ראה לקו"ת צו ז, ד – מירושלמי ערלה פ"א הי"ג: סימנא דאכיל מן חברי' בהית (פי' מתבייש) מסתכלא ב'.
ואכלת ושבעת וברכת: עקב ת, י"ד.
דלית מחשב' . . אפי' מחשבה דא"ק: ראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אות ט. ושי"נ.
[כה] והנה יש להבין כו' . . על כל כבוד חופה: ישעי' ד, ה. מכאן (עד אות לא) מיוסד על ד"ה כי על כל כבוד בסידור קבץ, ד. ולעיל ח"א בתחילתו. ושי"נ. בכת"י אחד (מעתיק) מתחיל מכאן כמאמר חדש: כי על כל כבוד חופה להבין מ"ש על כל כבוד הליל על כבוד.
מלא כל הארץ כבודו: ישעי' ג, ג.

התפשטותו ע"י צמצום אור עצמותו כמ"ש באורך נרא"ה אור וכידוע משום שאין ערך כלל לנברא בע"ג עם בלתי בעל גבול כו' ואם ה' האור והשפע אלקי' מעצם מהותו איך יתהווה בע"ג אלא ה' גם הם בלתי בע"ג, ע"כ הוצרך להיות השפע ע"י צמצום והעלם עצמות אורו כידוע וד"ל (ומ"ש את השמים ואת הארץ ר"ת אהר"ה גימטריא טוב היינו בחי' טוב כ"ע ואני מלא אין זה בגילוי רק בהעלם, ואע"פ שא' בזהר דלית אתר פנוי מיני' גם זה בהעלם ולא בגילוי כמ"ש במ"א), ומ"ש ברוך כבוד ה' ממקומו העצמי שבהעלם העצמות דאי"ס כו' היינו מבחי' טוב כ"ע הכללי (שלפני הצמצום דקרי"ח הנק' מק"פ כו'), והיינו בחי' מהותו ועצמותו דלית מחשבה תפיסא ב' כו', ואין ב' המקראות סותרים זא"ז כלל, דהיינו ב' מיני כבוד הנ"ל, כבוד עליון הוא כבוד ה' שבבחי' טוב הכללי ונק' כבוד הוי' כבוד נאצל דהיינו כל בנין עולם הנאצל ויתברך ממקומו הנעלם לפרקים כי נק' סתימא דכל סתימין כו' ואינו בא בגילוי רק לפרקים כמו בג' רגלים ושבת וכה"ג כנ"ל, אבל כבוד הב' דמלא כל הארץ כבודו הוא בבחי' ממלא כ"ע שהוא בחי' הזיו הנק' זיו יקרי' דתמיד הוא בגילוי בכל העולמות עד סוף העוה"ז השפל וע"כ כולם אומרים שירה כו' ונק' כבוד נברא וכמ"ש למען יזמרך כבוד כו' (וזהו כבוד אלקים הסתר דבר כבוד עליון הנ"ל וכבוד מלכים חקור דבר כבוד תחתון כו').

[כו] והנה להכין זה בתוס' ביאור יש להקדים ענין אחד המבואר במ"א כפי' כי אל דיעות ה' ב' דיעות הפכיים מן הקצה לקצה והכל בדיעה אלקי', א' מלמעלה למטה שהוא מיש לאין והב' מלמטה למעלה וזהו מאין ליש, והן ב' דיעות סותרות דשפע מיש לאין עם שפע מאין ליש הב' הפכ' הן. וביאור הענין ידוע (ומבואר היטב בסידור הנדפס) שזהו דרך פרט ודרך כלל, דרך הפרט הוא בבחי' מלי' דאצי' עצמה ששפע האלקי באה מאי"ן ליש שנק' כח הפועל בנפעל כידוע הרי בחי' כח האלקי מוסתר בנפעל ונברא ונק' אי"ן והעלם לגביהם ולא נגלה רק בחי' היש דנברא, וכמ"ש במ"א בענין שרפים עומדים ממעל ל"ו ממעל לשכינתא כו', כחיי הנפש בגוף שלא נראה מהות החיות הרוחני שבגוף רק הגוף חי כו', והב' מ"ש לאי"ן במלי' עצמה והוא

באורך נראה אור: תהלים לו, ירד.

את השמים . . . ר"ת אהר"ה נ"י טוב: ראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אות ג. וש"נ.

בזהר דלית אתר פנוי . . . כמ"ש במ"א: תקוני זהר תני"ז (צא, ב). ח"ע (קכב, ב). וראה ס' מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא חי"ב ע' תשצא.

למען יזמרך כבוד . . . כבוד אלקי' הסתר דבר: תהלים ל, יג. משלי כה, ב.

במ"א כפי' כי א"ל דיעות . . . ומבואר היטב בסידור הנדפס: ראה סידור ד"ה מזמור לתודה (מד, א

ואילך) ומקבילו בס' פירוש המלות לכ"ק אדהאמ"צ (פקל"ח ואילך). סידור שם ד"ה כי על כל כבוד חופה

(קכט, א ואילך) ומקבילו לעיל ח"א ע' ד ואילך. [ונסמן עוד בענין זה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א

ע' רסב].

במ"א בענין שרפים . . . ממעל לשכינתא: ישע"י ו, ב. ראה סה"מ תקס"ח ע' רטז וע' שלא. ובכ"מ.

בהיפך משפע הנ"ל שזהו אור ושפע הנמשך מבחי' מל' שיהי' מקור ושרש לנבראים דאור וזיו זה רק הארה חיצונית שבעצם מהותו זהו הנק' מ"ש לא"ן, ופי' א"ן זה כמו כא"ן ואפס דכלא ממש חשיב לגבי העצם ופירושו מ"ש האמיתי לא"ן זה דכלא חשיב כו', וזהו כמו דמיון אור חיי הנפש הרוחניות טרם בואה להחיות הגוף שיש בכחה להחיות גופים רבים שזהו הנק' בחי' ארה וזיווה לבד (ככח תנועת המניע וכמ"ש במ"א) וכמו כן בחי' הצמיחה מכח הצומח בעצם טרם שבא בפועל הצמיחה בגשם העשב והתבואה כו', זהו דמיון להבין ענין מ"ש לא"ן, דודאי כלא חשיב כל מה שיש בכח הנפש החיונית להחיות דבר זולתה לגבי מהותה ועצמותה שאינה בגדר חיות להחיות, וכמ"כ בכח הצומח דכלא חשיב כל מה שיש בכחו להתפשט בצמיחה בפועל לגבי עצמו ומהותו כו'. והנה מה שנמשך מחיי הנפש הרוחניות בגוף ונשתנה מהותו להיות חיי הבשר בדם הוא הנפש וכן בצומח מכח הצומח זהו ממוצע שמחבר ב' הפכ"י כאלה, שהרי מ"ש לא"ן הוא רוחני מרוחניות חיי העצם דנפש והאור והשפע חיוני דנפש בבשר ודם שנק' מאין ליש הוא בא בשינוי המהות לגמרי ואיך יחובר מן הרוחני אל הגשם אם לא ע"י אמצעי, וכך בצמיחה בפועל מכח הצומח הרוחני, אלא ודאי שאמצעי זה למעלה משניהם, והוא מה שאנו רואים שאין שיעור לצמיחה בפועל ואין שיעור לחיי הגוף עד אשר יחלש כח האמצעי והוא הדם שבו הנפש לחבר רוחניות בגשמיות תמיד וא"ל הי' נפסק כו'.

והדוגמא מזה יובן למעלה בב' מיני דיעות, א' מיש לא"ן הוא מעצמות ומהות מדת המל' שמאיר אור וזיו לבד דכלא חשיב לגבי עצמות אלקות, והב' שפע האלקי מא"ן ליש שזהו כדמיון חיי הנפש שבא בשינוי המהות בגוף שלא נראה לעין כנ"ל, וזהו כי עמך מקור חיים באור"ך העצמי (שזהו כח החיות שבנפש להחיות כמה גופים, וכמו כח תנועת המניע שבחי כו') נראה אור בשינוי המהות וכמרו"ל מה הנשמה ממלא כו' ונק' כח הפועל בנפעל כנ"ל שנק' מא"ן ליש. ואמנם ודאי בחי' האמצעי המחבר ב' הפכים למעלה משניהם כנ"ל, ולמעלה היינו למעלה מבחי' ממלא וסובב שבמל' עצמה כו'. וז"ש כי ה' הוא האלקים בחי' האמצעי זהו הריא שמחבר ה' ואלקים וממלא וסובב כמ"ש בזהר כי הריא ל' נסתר כו', והכונה דהוי' ואלקים כולא חד, וכמו שנראה ומובן במשל חיי הנפש בגוף דכחי' הרוחניות שנק' אור וחיות הנפש

ככח תנועת המניע וכמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ו ענינים ע' עז. מאמרי אדה"ו מארז"ל ע' צח. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' תב.
 כי עמך מקו"ח: תהלים לו, י"ד.
 מה הנשמה ממלא: ראה ברכות י, א. ובהגסמן עוד לעיל אות ה.
 כי ה' הוא האלקים . . . כולא חד: ואתחנן ד, לה. לט. ראה זח"א יב, א"ב. זח"ב קסא, א"ב. זח"ג קמג, א.
 רסד, א.

להחיות עם חיי הגוף הגשמיים מתאחד כא' ממש, וראי' מן הצער ועונג שבנפש הרוחניות הוא עצמו הצער ועונג דנפש בגוף בגשמיות שהרי מן הצער הגשמי יתהווה גרעון באור עצם הנפש ומן העונג גשמי יתרבה אור עצם הנפש הרוחניות כמו השמחה ובשורה טובה דכתיב ותחי רוח יעקב ולהיפך כו'. וכך יובן כל ענין התפעלות אלקות ממעשה התחתונים אם לטוב ישמח ה' במעשיו כו' ולהיפך כמו בדור המבול כתיב ויתעצב אל לבו כו' וכה"ג, ובאמת אין ערוך כלל [גבול] ונבראים לבלתי בע"ג עד שנאמר ולא נתכנו כו' וכן אם צדקת כו', דשניהם אמת כפי המובן ממשלים הנ"ל וד"ל.

[כז] והנה כמ"כ הוא דרך כלל מעצמות המאציל לנאצלים יש ב' מיני דיעות הללו ההפכיים, שהרי ע"ס דאצ"י כמו שלהבת הקשורה בהעלם בגחלת שנק' אור בהעלם (כחיות הנפש טרם שיח' הגוף) דכלא חשיב לגבי עצמות המאציל וזו מ"ש האמיתי לאי"ן כנ"ל, והב' מאי"ן ליש היינו כאשר כבר מאיר אור המאציל בכל ספ"י וספ"י כמו בחריב וחריג כו' שזהו כדמיון אור חיי הנפש באיברי הגוף וכמו חכמה מוחא חסד דרועא בחי' אר"כ כו' כידוע (וזהו כשלהבת שיוצא אור בגילוי מן הגחלת) ונק' אי"ן בהעלם לגבי אורות הנאצלים שנק' יש ודבר מ"ה, וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מ"ה היינו כמו שהן כלא חשיב לגבי העצמות כו' וד"ל. וגם בכאן יש בהכרח בחי' אמצעי כמו דה"א המחבר ה' ואלקים מאצ"י לבי"ע כנ"ל, ונמצא אל דיעות ה' ב' דיעות הפכיים והן מתחברים כאחד ממש כנ"ל דרך פרט ישנו בין מאצ"י לבריאה ובין מעצמות המאציל לנאצלים, ומ"ש אל דיעות שסובל כל הדיעות לפי שהוא למעלה מכל בחי' האור והזיו שנמשך בקריח להשתלשלות העולמות דאב"ע, וזהו דרך כלל בכללות ההשתלשלות שבחי' הקריח נק' ממלא כללי ובחי' עצמות אא"ס שלפני הצמצום נק' סובב הכללי (ומה שנק' סובב כללי גם הוא בבחי' השפעה רק שהוא בבחי' אור העצמות עדיין קודם שמצמצם א"ע (והוא חיי הרוחני) שבנפש וכשבאה להתפשט בגוף זהו כחיו' הגוף, וזהו פ"י מלך יחיד חי העולמים או יחיד חי העולמים מלך, והכל א' דחי העולמים בכלל הוא הקריח וחיי החיים הוא סובב הכללי נק' מלך מרומם לבד מתנשא מימות עולם, ואמנם אין זה ההתנשאות רק לגבי ימות עולם שהוא הקריח שמרומם מהם אבל בחי' מל' דא"ס שבצמצום הוא מצד התנשאות עצמותו שלמעלה הרבה מהתנשאות על עולם כו' נק' מלך יחיד כו' ומלך מרומם היינו חי העולמים מלך).

והנה עפ"י כל זה יובן ב' מיני כבוד הנ"ל כבוד עליון וכבוד תחתון שישנם בשני המדרגות, א' בין אור המאציל עצמו לאורו בנאצלים שמ"ש לאין

ותחי רוח יעקב: ויגש מה, כז.

ויתעצב אל לבו . . . ולא נתכנו . . . אם צדקת: בראשית ו, ו. שמואל"א ב, ג. איוב לה, ז.

חכ' מוחא חסד דרועא: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

בס"י ע"ס בלי מ"ה: פ"א מ"ב ואילך.

דכלא חשיב לגבי העצמות נק' כבוד עליון ומה שהוא מתפשט בע"ס דאצ"י שזהו מאין ליש נק' כבוד תחתון, וכמ"כ מאצ"י לבריאה מה שמאוריך העצמי נמשך להיות מקור לבי"ע נק' כבוד עליון ונק' כבוד הוי' דמל' דאצ"י עצמו ומה שנמשך לבי"ע להיות כח הפועל בנפעל שנק' מאין ליש זהו הנק' כבוד תחתון וכן נא' למען יזמרך כבוד' שעולה בהעלאת מ"ן כידוע וד"ל (ובאמת אין ב' הדיעות הפכיים רק שדיעה זו מלמעלה למטה ודיעה זו מלמטה למעלה, דמן המשפיע אל המקבל מלמעלה למטה זהו מיש לאין ומן המקבל אל המשפיע מלמטה למעלה זהו מאין ליש ושניהם כא' ואינם סותרים זאי' כלל כמובן ממשלים הנ"ל. ועוד יוכן ממשל גשמי הידוע מן התהום שבוקע מעיינות והמעיינות הולכים בנחלים שהתהום נק' יש בעצם והנביעות מן התהום במעיינות שבארץ כלא חשיב ומן המעיינות לנחלים נק' מקור אך הוא בהעלם כו', ונמצא האין ד"ש בעצם דתהום הוא אין של היש המוגבל שהוא בנהרות ונחלק לבי' מדרגות לכד אבל הוא א', וכמו תלמיד לפני רבו דטריד למיבלע וכלא חשיב כו' ומזה עצמו נעשה בחי' משפיע שזהו מאין ליש מוגבל כו', וכמ"כ אור הלבנה מאור וזיו השמש וכידוע, וכמ"כ ענין נקודה קו שטח דהצמצום דנקודה וקוי זהו בבחי' אין של היש בעצם שהוא שטח בלתי מוגבל והשטח מוגבל בא מן הנקודה וקו וד"ל). והי' עולה בסגנון אחד עם ב' משלים הנ"ל דחיי הנפש בגוף וכח הצומח בצמיחה דזיו העצם של הנפש אין די' בעצם נעשה איין ליש כו').

[כח] והנה מעתה יש להבין ענין כי על כל כבוד חופה, דהנה ב' מיני דיעות הנ"ל שהן ב' מיני כבוד כנ"ל הנה הוא ענין חתן וכלה, כידוע דתתן חות דרגא הוא בחי' הדיעה דמשפיע מיש לאין מלמעלה למטה, והוא בחי' החסדים שיורד מגבוה לנמוך שזהו בחי' ההמשכה וירידה מעצמות שנק' יש האמיתי בלתי בעל גבול להאיר אור וזיו הנק' כבוד נאצל כנ"ל דכלא וכאין חשיב לגבי העצמות כנ"ל, וזהו בחי' כבוד העליון דבחי' חתן העליון שטבעו ומהותו בבחי' החסדים דאור ישר שיורד מגבוה לנמוך כו', ובחי' כבוד התחתון שהוא דיעה הב' שמלמטה למעלה מאין ליש כנ"ל שהוא מן המקבל אל המשפיע הוא בחי' הכלה שהיא בבחי' אור חוזר העולה מלמטה למעלה, כידוע בענין כלה ל' כליון כמו כלתה גפשי כו' להסתלק וליכלל למעלה וכמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום שהוא כבוד תחתון דוקא (והוא בחי' כח הפועל בנפעל הנ"ל, כמשל חיי הנפש בגוף שהנשימה דרוח חיים עולה תמיד בבחי' רצוא ושוב ומזה התהוות קיומו כו', וכך החיות האלקי שמלוּבש בעולמות

נקוד' קו שטח: ראה לעיל ח"א ע' קכו (וע' קפז). וש"נ.
וקו: תיבה זו אינה ברורה בגוכי"ק.
כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

עולה תמיד למעלה כמ"ש אש תמיד תוקד כו' ונק' עולת תמיד כו', וכמ"ש בוהר ע"פ אלקים אל דמי לך דאלקים עצמו שהוא כח הפועל בנפעל אל דמי לך דקארי תדיר לנהורא עילאה שהוא שם הוי' ולא שכיך לעלמין כו', וכטבע האש שעולה ומסתלק וחוזר ונמשך וחוזר ועולה כו', משא"כ בחי' אור ישר דמשפיע שהוא מלמעלה למטה הוא כמו המים שירדים מגבוה לנמוך וזהו היפך טבע הגבו' דא"ח כידוע. וא"כ מובן שכמו שב' הדיעות המה הפכיים כנ"ל, כך בטבע מהותם המה הפכים שזה מבחי' החסדים שירד מלמעלה למטה וזה מבחי' הגבורות שעולה למעלה וב' הפכים הן מן הקצה לקצה כאש ומים ממש (ועפ"י הנ"ל מובן שאינם ב' הפכים כלל ואדרבה זה עוזר לזה ושניהם כאחד ממש, שהרי אם לא האור וזיו עצם הנפש להיות נמשך בבחי' מקור לחיי בשרי דגוף אין לחיי בשרי מציאות כלל והוא בחי' החסדים דמשפיע בבחי' אר"י שמלמעלה למטה כנ"ל, ואם אין העלי' והסתלקות דחיי בשרי בבחי' רצוא ושוב בלב העולה כו' לא הי' נמשך כל פעם מאור חיי הנפש הרחניות להתחבר בגשמיות, ונמצאו ששניהם כא' ממש כנ"ל ולא שהמה הפכיים כאש ומים שא"א שיתחברו כלל, ומבואר למעלה שע"י האמצעי הן מתחברים וכו', וזהו ענין אחד עם מה שית' בסמוך בעזרה וד"ל).

[כט] והנה מעתה יש להבין דאם בחי' חתן וכלה שהם ב' מיני כבוד הנ"ל ב' הפכים הן ממש איך יתחברו וייתחדו ואיך יקראו בשם חתן וכלה ע"ש היחוד וזוג דוקא מאחר שא"א שיתחברו כאש ומים כנ"ל. אך הנה הענין הוא דזהו מ"ש על כל כבוד חופה, דהנה החופה היא החופפת על החתן וכלה מלמעלה על גביהם ליחד אותם יחד ולא יהיו ב' הפכים כלל אדרבה יתכללו זע"ז והיו לאחדים ממש להוליד מאמצעות חיבורם כו', וז"ש כי על כל כבוד כבוד דחתן וכבוד דכלה היינו על כל ב' מיני כבוד הנ"ל שהמה ב' הפכים יש חופה עליהם המחברים יחד (ואין פשט הענין כן דעל כל כבוד וכבוד יש חופה בפ"ע).

והענין יובן בהקדים הידוע בב' מיני אהבות דבכל נפשך ובכל מאדך, דאהבה דבכל נפשך היא התפעלות אלקות של בחי' אר"פ המתיישב בלב ולבו מלא מורגש מהתפעלות זו בתשוקה ואהבה נפלאה (ולא כמו שטועים המטעים א"ע לאמר על טוב רע שמורגש זה הוא רק למלאות התגלות לבו בחי' לגרמי' שזהו לא בהתפעלות אלקות רק בהתפעלות עצמו שרוצה להיות איזה דבר מה וא"ל וכו', אבל כשמשיג אלקות ומתפעל בהשגה זו במוח ולב (ער דער הערט זייער כו') ע"ז נאמר קרבת אלקים ל"י טוב ל"י דוקא כמורגש ויש ולגרמי' כמו

אש תמיד תוקד . . . עולת תמיד . . . בוהר ע"פ אלקי' אל דמי לך : צו ה' ו. פינחס כח, ו. תהלים פג, ב.
ראה לעיל ח"א ע' יט-כא. ושינ.
קרבת אל' לי טוב: תהלים עג, כח.

שאוהב חיי עצמו, וזהו בכל נפשך וכן כי הוא חייך וכן לבי ובשרי ממש ירננו כו', וזהו היפך דלגרמי ממש כי באלקי חפצו ולא בעצמו אדרבה משליך כל עצמו וכו' וכמ"ש מי לי בשמים כו' וכמ"ש בקונטרס ההתפעלות), אך שהתפעלות הזאת לפי אופן כלי הלב והמוח דוקא (בל"א ווי דער מוח און די הארץ פארנעמט) היינו כפי אופן מהות נשמתו להתפעל במוחו ולבו וכמ"ש תוכן לבות ה' ותוכן רוחות כו' יש שכל מתפעל כך כו' וזהו נודע בשעריים בכאריא לפי שיעורא דילי' כו'. אבל בחי' אה"ר דבכל מאדך הוא התפעלות אלקי' שבלתי מתיישב בכלי הלב כלל, וזהו מקיף דא"ח היינו שמצד שלא יכיל כלי הלב יהי' ההתפעלות למעלה מכלי הלב (די הארץ פאר נעמט ניט די התפעלות מחמת עש איז טיף זייער ניט איבערן הארץ) והוא שיצא מכלי הלב ויהי' בבחי' מקיף על כלי הלב ונק' תעלומות לב, ומזה יבא צעקה פתאומית מקירת הלב בלא טעם ודעת כלל וכמו צעק לבם אל ה' כו' כשצר להם כו', וכל זה מצד שההתפעלות במוח היא ג"כ מלמעלה מכלי המוח המשיג, דאם הי' מתפעל במוח כפי שיכיל שאת הי' כן גם בכלי הלב והיינו כאשר יתפעל במוח מסובב כ"ע שלא יכיל במוח ההתפעלות עד שיהי' בבחי' מקיף על השכל וממילא יהי' בלב כן (ובאמת יוכל להיות שבמוח יתפעל לפי השיעור בהשגתו ובהתפעלות הלב יתגבר ההתפעלות עד שלא יוכל להכילה בלבו כלל, והוא מצד נקודת הלב שלמעלה מן הרצון שבמוח וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו'). וזהו מלמטה למעלה באהבה דכנ"י שנק' חופה שחופף על הלב בבחי' מקיף דאור חוזר, וזהו חופה דכבוד התחתון שבא מצד בחי' אור חוזר שיוצא מן הכלי כנ"ל, וכמ"כ מאה"ר דמלמעלה למטה מהקדב"ה לכנ"י כמו אה"ר אהבתנו ג"כ בא בבחי' מקיף מלמעלה מהכיל במוחא ולבא למעלה כו' אך שנק' מקיף דאור ישר שהוא מן האהבה דמשפיע אל המקבל, והוא כאהבת החתן אל הכלה מלמעלה מכלי מוח ולב כו' שבלתי מתיישב ג"כ במוח ולב אך משיכותו נמשך מגבוה לנמוך אל המקבל עד שלא יכיל הכלי, וזהו בחי' חופה דכבוד עליון דמשפיע, וזה בא ע"י התעוררות אה"ר דבכל מאדך דכנ"י מלמטה למעלה וכמ"ש ואל אישך תשוקתך בתשוקה כרשפי אש שלא תוכל להתיישב בכלי וכמו צמאה לך נפשי כלת"ה נפשי כו' וד"ל.

[ל] והנה ידוע דבאתדל"ת אתדל"ע ממש כפי אותו האופן, אם אתדל"ת רק בבחי' התפעלו' אהבה באר"פ מוגבל בכלי גם אתדל"ע מלמעלה

בכל נפשך . . . כי הוא חייך . . . לבי ובשרי: ואתחנן ה. ה. נצבים ל, כ. תהלים פד, ג.

מי לי בשמי' . . . בקוני' ההתפעלו': תהלים עג, כה.

תוכן לבות ה' ותוכן רוחות: משלי כא, ב. טז, ב.

נודע בשעריים בכאריא לפי שיעורא דילי': משלי לא, כג. זח"א קג, ב.

לך א' לבי בקשו פני: תהלים כז, ח.

צמא' לך נפשי: תהלים סג, ב.

למטה ג"כ בבחי' אר"פ מוגבל בכלי וכמ"ש כי לך החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דוקא וכן יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך, וגם באופן התפעלות דאה"ר שבבחי' מקיף ג"כ אתדל"ע במקיף דאור ישר מלמעלה למטה בא לפי ערך לבד, ואע"פ שבחי' מקיף בלתי בא בגבול ואיך יפול בו ערך ושיעור, הענין הוא דכמו שאר"פ יש בו מדרגות חלוקות הכל לפי הכלי וכענין ב' דיעות זה שכלו מתפעל כך כו' כנ"ל, כך בבחי' מקיף של כל א' הרי מקיף של כל א' אינו דומה לחבירו, שמה שבזה נק' מקיף על לבו ושכלו בגדול הימנו במוח ולב הוא עדיין בבחי' אר"פ המתיישב בלב, דמה שיתפעל הקטן בדעת עד שלא יכיל ההתפעלות במוחו הקטן כו' בגדול ממנו יתיישב ולא יהי בהתפעלות יתירה מכח המוח והלב רק מהתבוננות דבר נפלא מזה כו', וכך יוכל להיות עילוי מדרגות זו למעלה מזו, וכן במלאכים ושרפים וחיות כל אחד במדרגתו יתפעל ומה שאצל זה בחי' מקיף ואו' איה מקום כבודו לגבי למעלה הימנו נק' אר"פ כו' וד"ל. ובאתדל"ת בבחי' מקיף פרטי של כל אחד ואחד שנק' מקיף דאר"ח מעוררים למעלה ג"כ בחי' מקיף דאר"י ג"כ לכל אחד בפרט כפי מדרגת אור מקיף שלו, וזהו הנק' חופה עליונה, וכמארז"ל כל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבירו דלע"ל יהי' חופה לכל צדיק לפי ערך מקיף דאר"ח שלו שלמעלה מכלי לבו ומוחו בעבודתו בתפלה ותו"מ כו', וחופה עליונה דאור האלקי הוא שנמשך לכארא בבחי' מקיף דאר"י (והיינו צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן עטרות שעשו מצד עבודתם בבחי' מקיף דאר"ח נמשך להם עטרות מקיף דאר"י, וכמ"כ בשעת מ"ת שנמשך כתר לכל א' כפי מדרגתו דוקא כמ"ש במ"א). ולפי' הרי יובן בכללות נש"י דרך כלל כמו דרך פרט לכל ניצוץ פרטי דאור אה"ר דבכל מאד"ך בכללות שלמעלה מהכלי שנק' מקיף דאר"ח בכלל מעוררים אתדל"ע מלמעלה למטה ג"כ מקיף דאה"ר עליונה מלמעלה למטה לכנ"י לפי ערך ממש, כמו שבהעלאה דאר"פ ממשיך לו מלמעלה בבחי' אר"פ לפי ערך דוקא, כך ממש בבחי' מקיף דאר"ח ממשיך מקיף דאר"י לפי ערך דוקא וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' ורוח אייתי רוח כמוהו בין בבחי' אר"פ בין בבחי' מקיף הכל לפי ערך ההעלאה דוקא ולא יותר וד"ל.

וזהו כי על כל כבוד חופה (ויתורץ כפי פשט הענין כנ"ל דעל כל כבוד וכבוד יש חופה בפ"ע רק שזה חופה דאר"ח וזה דאר"י) פי' ב' מיני כבוד

כי לך החסד: ע"פ תהלים סב, יג.

כל א' וא' נכוה מחופתו: ב"ב עה, א.

צדיקי' יושבי' . . בשעת מ"ת שנמשך כתר לכל א' כפי מדרגתו דוקא כמ"ש במ"א: ברכות ז', א. שבת

פח, א.

אם ישים אליו לבו . . ורוח אייתי רוח: איוב לד, יד. ראה זח"ב קסב, רע"ב [ועוד בהמ"מ בס' מאמרי

אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ר"ן].

עליון ותחתון היינו בחי' מקיף דאריח דאהבת הכלה לחתן שהוא בכל מאדך נק' חופה מקיף דכבוד התחתון כו', ובחי' מקיף דארי' שמאהבת החתן לכלה מלמעלה למטה נק' חופה דכבוד העליון וכמ"ש והוא כחתן יוצא מחופתו כו', וחופה דחתן נמשך לפי ערך החופה דכלה שבאה מלמטה למעלה בבחי' מקיף דאריח במדה ושיעור א' ממש לא יוסיף ולא יגרע כו' (וזהו כמשל שני חצאי כדורים חצי כדור התחתון קצר למטה והולך ועולה ומתרחב באמצע במדה ושיעור וחצי כדור העליון קצר למעלה והולך ויורד ומתרחב באמצע ומתחברים ברוחב שבשניהם במדה א' ממש וד"ל) (וזהו למהוי אחד באחד שזהו ארי' ואיח במדה, וכמ"כ יש מקיף בלתי מדה כמו ופרצת ימה כו' פרוצות תשב כו' שטח בלתי מוגבל מלמטה למעלה, וכמ"כ מעצמות ארי' מלמעלה למטה מקיף דארי' בלתי מוגבל ומתחברין יחד כמו דמיון ב' חצאי כדורים הנ"ל בלתי מוגבלים, וכמ"ש במ"א ע"פ כי גדול יר"ם יזרעאל וכמ"ש במ"א ע"פ ביום ההוא יהיה ב"פ י"ה כו' וד"ל).

[לא] ובכל הנ"ל יובן ברייתא הידועה כיצד מרקדין לפני הכלה ב"ש אומרים כלה כמות שהיא ובה"א כלה נאה וחטודה כו'. והנה שרש ענין מחלוקת זאת היינו למעלה בחרי"כ העליונים (שהאד"ם התחתון הרי הוא בצלם האדם העליון כידוע שהוא בחי' זו"ג) שהם הקדב"ה וכנ"י ונק' קודב"ה ושכינת' ובזוהר נק' סובב וממלא בכלל ובפרט בכל עולם. וכללות הענין דמחלוקת זאת הנה היא דוקא בענין הריקוד דוקא כיצד מרקדין ולפני הכלה ולא א' לפני החתן ולהיות שב"ש שרשן מבחי' הגבורות ובי' שרשן מבחי' החסדים (כידוע דכל שכל מטה כלפי חסד שרשו מבחי' החסדים ושכל מטה כלפי דין שרשו מהגבורות ולא יש רק ששה דברים שהן מקולי כ"ש וחומרי ב"ה והרוב הכל ב"ה מטי' כלפי חסד להקל וב"ש להחמיר כו' והוא מצד שרש נשמתם זה בקו ימין כו'), וכל אחד כפי מדרגתו בשרשו למעלה אומר דעתו בזה הריקוד לפני

וזהו כמשל שני חצאי כדורים: ראה לעיל ד"ה להבין שבברכה ראשונה סוף אות לא. וש"נ.

למהוי אחד באחד: זחיב קלה, א.

ופרצת ימה . . . פרזו' תשב: יוצא כה, יד. זכרי' ב, ח.

במ"א ע"פ כי גדול יום יזרעאל . . . במ"א ע"פ ביום ההוא יהי: ראה ע"פ כי גדול נישם נזכר ג"כ ע"פ ביום ההוא: סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקצט וע' תרו. ומקבילו בסי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' ק"ו. וע"פ ביום ההוא: מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שנג. במדבר ח"ב ע' תשסב ואילך.

[לא] ובכל הנ"ל יובן ברייתא הידועה כיצד מרקדין: כתובות טו, ס"ב ואילך. מכאן (עד הסיום) מיוסד על ד"ה כיצד מרקדין בסה"מ תקס"ז ע' קפו ואילך. ומקבילו בלקו"ת שה"ש מח, כ. ובסה"מ הנחות הר"פ ע' מה [והנחות באוה"ת סידור (חתונה) ע' רנח ואילך]. וראה גם לעיל ח"א ע' כה. עד. רנא. רסב. שלט. לעיל סוד"ה משמח חו"כ. סוד"ה להבין מה שבברכה ראשונה. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' יא [ובמ"מ שם נסמן לספרי מאמרי אדה"ן]. דברים ח"א ע' מט [ע"ד המבואר כאן].

ובזוהר נק' סובב וממלא: זחיג רכה, א. ובכ"מ.

ששה דברי' שהן מקולי ב"ש: עדיית פ"ה מ"א.

הכלה ב"ש כמדרגתם למעלה בחי' הגבורות ובי"ה כמדרגתם למעלה בחי' החסדים וע"כ ב"ש אומרים כלה כמות שהיא דוקא ובי"ה אומרים כלה נאה וחסודה וכמשי"ת בי"ה. אך הנה תחלה יש להבין ענין גוף הריקוד לפני הכלה ואח"כ יובן ענין המחלוקת הזאת כיצד הוא הריקוד כו'.

דהנה מ"ש לפני הכלה ולא אמרו לפני החתן דבר זה פלא ודאי דהרי עיקר השמחה לשמח החתן ואח"כ הכלה וכמ"ש משמח חר"כ כו', והרי אמרו הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות ולא הזכיר כלה. אך הענין הוא דבריקוד דוקא הוא שצריך להיות לפני הכלה דוקא ולא לפני החתן וע"כ א' כיצד מרקדין כו' כידוע שהי' מנהגם שירקדו אנשים גדולים וחשובים לפני הכלה דוקא כדי לחבבה על בעלה וכמו רב שמואל הוה מרקד אתלת כו'. ולהבין זה הנה ידוע ענין כלה למעלה שהוא כנ"י בכלל והוא בפרט בכל ניצוץ אלקי שבכאור"א מישראל, ופי" כלה ל' כליון כמו תכלה וכלתה נפשי (וגם ל' כלי להכיל הכל וכמאמר כלה שכלולה מהכל כו' כל ה' ושיסוד נק' כ"ל ומל' נק' כ"ל ה') וזהו בחי' אהבה טבעית ועצמית המושרשת בכל ניצוץ אלקי למס"נ באחד מצד שחלק אלוה הוא ממש ונמשך אל שרשו כו' כמ"ש כי רוח האדם הוא העולה למעלה, שזהו כמו ניצוץ הנמשך אחר השלהבת ממש שנכלל בשלהבת בעמדו בקירוב דוקא (והוא בחי' מזלא שית' שעומד למעלה בקירוב למקור חוצבו באלקות, משא"כ בחי' נר"נ שבמות ולב כו' מרחוק ה' נראה להם כו' וד"ל), וכמארז"ל למה צדיקים דומים בפני השכינה כנ"ר בפני האבוקה כו'. אך אי"כ הי' כל איש מישראל נמשך רוחו ולבו תמיד למעלה ולא למטה כלל מאחר שנשמתו נמשך תמיד מצד טבעה העצמי' (שישנה גם בכל הפחו' שבישראל וקל שבקלים, וראי' ממה שאנו רואים שיוכל גם הקל שבקלים לבא למס"נ על קדה"ש אע"פ שעובר כל עבירות כו' כשיאמרו לו לכפור באחד ימסור עצמו להריגה, או מה שאנו רואים בבוע"ת שפתאום יתפעל מנקודת לבבו ויתמרמר בנפשו עד כלותה ממש, כתשובה דראב"ד עד שיצאה נשמתו בבכ"י וכה"ג היו רבים כנתן דצוציתא כו', אין כל זה רק ראי' ואות אמת על בחי' אה"ר הטבעית העצמית המושרשת בכל ניצוץ אלקי כנ"ל ואע"פ שחטא הרבה מאד מ"מ ישראל הוא מצד שרש נשמתו למעלה כמשי"ת). אך הענין

הנהנה מסעודת חתן . . . בה' קולות: ברכות ה, ב.

רב שמואל הוה מרקד אתלת: כתובות י, א.

כלה שכלולה מהכל: ראה גם לעיל ד"ה אשר ברא (הראשון) סוף אות ת. ס' שער היחוד לאדהאמצ

ריש פמ"ח.

כי רוח האדם הוא העולה: ע"פ קהלת ג, כא.

למה צדיקי' דומי': פסחים ת, א.

כתשוב' דראב"ד . . . נתן דצוציתא: ע"ז י, א. שבת נו, ב ורש"י סנהדרין לו, ב (וד"ל רש"י: ומצאתי

בספרי הגדה שהי' מר עוקבא בע"ת שנתן עיניו כו' וכבש יצרו כו' וכשהי' יוצא לשוק הי' נר זלוק בראשו מן

השמים וע"ש כך קרי ל' נתן צוציתא כו'). ובסדר הזוהרות מע' נתן דצוציתא.

הוא דאע"פ ששרש נשמתו כתשוקה ודביקות נפלאה לימשך למקור חוצבה בתמידות כמו שא' כי רוח האדם העולה העולה תמיד כנ"ל, אבל הרי זה בבחי' ההעלם ומקיף על האדם ולא בבחי' גילוי כלל וכלל, שאם הי' זה בא בבחי' גילוי במוח ולב כו' שנק' נר"נ שבאדם באמת הי' דבוק תמיד למעלה ולא למטה כלל (וכמ"ש והיית רק למעלה ולא תהי' למטה שהוא בעה"ח שלמעלה מעה"ד), אבל באמת אין בחי' זו דרוח האדם העולה כנר בפני האכוקה ונק' נר הוי' רק בהעלם ומקיף שזהו הנק' צל"ם ומזלא, כמ"ש אך בצל"ם יתהלך איש, איש זהו מוחא ולבא אוי"ר שכלי"י כו' וצל"ם דאיש הוא בחי' המקיף שנק' מזלא כמו שידוע בענין מזלייהו חזו כו' (ובחי' צל"ם ומזלא זה הוא לא בא לכלל טומאה מעון הנעשה ע"י הגוף וע"ז א' כולך יפה רעייתי ומום אין כו', ואע"פ שלכאורה סותר לפסוק דמכף רגל עד ראש אין בו מתום כו', יכול להיות דגם שבנר"נ דאדם בפרט ובכלל בכללות נשיי מכף רגל עד כו' מ"מ כולך יפה רעייתי מום אין כך כלל והוא מצד בחי' מזלא וצל"ם דאדם שבדבוק תמיד למעלה ואין שם בחי' מום כלל וכמשי"ת) (ובזה יובן מארז"ל דאכל עשרה שכינתא שריא ולכאורה איך אפשר זה בעשרה רשעים גמורים שעברו על עבירות חמורות כו', אך מפני שאע"פ שחטא ופגם בכל נר"נ שבכל קומת אדם מכף רגל עד ראש כו' מ"מ ישראל הוא בבחי' המזלא שבו שכולך יפה כו' וד"ל). והנה אם הי' בחי' מזלא דכא"א בא לגילוי כמו שבא לפרקים כמו למסי"נ על קדה"ש וכבע"ת לפרקים לא הי' אדם בא לידי חטא לעולם (וכמ"ש בכתבי הארז"ל שאם הי' גילוי מזלי' דאדם זהו כמו גילוי ורוה"ק ממש כו', וזהו מאן דקטיל לחויא יהבין לי' ברתיא דמלכא כמ"ש במ"א), אבל הוא בהעלם גדול וצריך שיבא לידי גילוי מלמעלה בכא"א לפי ערכו. וזהו ענין הב"ק שמכרזת בכל יום שובו בנים שובכים שב"ק זה נמשך מבחי' י"ג מדה"ר העליונים שבמל' דאצי' שחפץ חסד הוא וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח שהן נשמות שבגופים חומריים ביותר הפוגמים אורה כו' ע"כ יעורר עליהם רוח ממרום הוא כרוז הב"ק שיעורר לבחי' מזלי' של כא"א מישראל שבכחו לפעול

העולה העולה: כ"ה בגוכי"ק.

והיית רק למעלה: תבוא כה, יג.

אך בצל"ם: תהלים לט, ז.

מזלייהו חזו: מגילה ג, א.

כולך יפה רעייתי . . . דמכף רגל: שה"ש ד, ז. ישע"י א, ו.

דאכל עשרה שכינתא שריא: סנהד' לט, א.

בכהארז"ל שאם הי' גילוי מזלי' . . . גילוי [אוצ"ל: גילוי אליהו] ורוה"ק מחש: ראה שערי קדושה להרח"ו

ח"ג ש"ה, וש"ז (ד"ה הנה). ובהנסמן עוד במי"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תצא.

מאן דקטיל לחויא . . . כמ"ש במ"א: ראה תקוני זהר סוף תי"ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים שם ע' תפב

[ובמה"מ] וע' תצ.

הב"ק שמכרזת: ע"פ ירמ"י ג, יד. כב. ראה זח"ג קכו, א. ובהנסמן עוד לעיל ח"א ע' קנב.

וחשב מחשבות שמואל-ב יד, יד.

התעוררות רב במוח ולב כו' וזהו עד יערה עלינו רוח ממרום כו', והן הן הרהורי תשובה הנופלים פתאום בכל איש מישראל כפי מדרגתו שישב אל זה וירחמהו כו', וכמ"כ השיבנו ה' אליך השיבנו זה הוא ע"י ה"ב"ק הזה כו' כמבואר במ"א וד"ל.

וזהו פ"י כל"ה ל' כליון כמו כלת"ה נפשי שהוא בחי' אהבה המסותרת בתעלומת נקודת הלב שבכנ"י בכלל ובפרט שהוא בחי' מזלא שעולה תמיד למעלה (וע"ז נא' כולך יפ"ה כו' כנ"ל) שראוי ליחוד עליון שישכון בה בחי' אור העצמות דא"ס ב"ה שנק' חת"ן העליון, וכידוע שזהו יחוד קודב"ה ושכינת"י שהוא יחוד הוי' ואלקים שהוא יחוד טובב וממלא בכלל ובפרט כנ"ל (וגם פ"י כלה היפך הכליון וצמאון שכלת"ה נפשי ליכלל כו' אלא ל' כלי להכיל ולקבל האור ושפע בתוכה, והוא אחר היחוד כו' ואז נק' כל"ה שהיא כלולה מהכל מכל אורות עליונים שבמשפיע וכנ"ל דיסוד נק' כל והמל' נק' כ"ל היא כו', רק קודם היחוד נק' כל"ה ע"ש הכליון כלת"ה נפשי כו' והעיקר מפני שהוא בהעלם עדיין כנ"ל וצריך להביאה לגילוי ואז נק' כלה ל' כלי וכוללת הכל בגילוי כו' וד"ל).

[לב] ומעתה יובן ענין הריקוד לפני הכלה הנ"ל. דהנה מבואר למעלה דבחי' התקשרות אהבה הטבעית ועצמית שבכנ"י הוא בהעלם וצריך להביאה לגילוי, וזהו ענין הריקוד לפני הכלה שע"י הריקוד כנגדה ממשיכים להתעורר בה בחי' נקודת התקשרות שבה מן ההעלם לגילוי ואז תהי' בחי' בית קיבול להתייחד בבעלה, כי ע"י שמחה ותענוג שלה שממשיכים לה ע"י הריקוד לפני מתרוממת בעצמה ונתעורר בה בחי' הסתום שבה לבא לגילוי להיות תשוקתה ליחוד (והוא בחי' הנ"ל שביסוד דנוק' שמתעורר' לבא מן ההעלם לגילוי לגבי בעלה, וכידוע בענין גן נעול מעיין חתום חותם בתוך חותם דהיינו בחי' התקשרות עצמי' דמס"נ ותשובה מעומקא דלבא הנ"ל סתום ונעלם בכנ"י בהעל"ם אחר העל"ם וכמ"ש ויריחו סוגר"ת ומסוגר"ת חותם בתוך חותם כו', וע"י הריקוד אנשים גדולים ששרשן באור אבא כו' מעוררים בה שמחה ועונג העליון שתתן תת כחה בהעלאת מ"ן לבעלה תמיד וד"ל). וכך הוא בניצוץ האלקי בפרט שנק' כלה ע"י בחי' הריקוד שמרקדין לפני ע"ז יאיר בה מה שבהעלם לגילוי והוא אור אה"ר הנ"ל (וענין הריקוד הוא בחי' דילוג כמו קול דודי כו' מדלג על ההרים, והוא בחי' אורות עליונים מקיפים שמעולם העליון שבאין לעזור לניצוץ האלקי וכמ"ש ה' לי בעזורי, והיינו הבא לטהר מסייעי אותו שיש הרבה מסייעי"ן לכל ניצוץ כשבא לטהר לבו למעלה כו').

השיבנו ה' אליך . . . כמבוא' במ"א: איכה ה', כא. וראה ס' מאמרי אדהאמצ' דברים ח"ב ע' תלו. תקו. לעיל ח"א ע' קנב.

גן נעול . . . ויריחו סוגרת ומסוגרת: ע"פ שה"ש ד, יד. יהושע ו, א.

קול דודי . . . ה' לי בעזורי . . . הבא לטהר: שה"ש ב, ח. תהלים קיח, ז. שבת קד, א.

והנה יש ב' דרכים בענין הריקוד והמה ב' הפכי' איך להוציא אור אה"ר הנ"ל לגילוי בכנ"י בכלל ובכל ניצוץ בפרט כנ"ל, והוא ענין מחלוקת דב"ש ובי"ה כנ"ל. ולהבין עיקר ושרש מחלוקתם מהיפוך להיפוך כזה שזה אומר כלה כמות שהיא כו', הנה יש להקדים ענין המבואר במ"א ע"פ ושמתי כדכ"ד שמשותף פליגי תרי מלאכי כו' ח"א שוהם וח"א ישפה ואמר הקדבי"ה להוי כדין וכדין כו'. והענין ידוע דאור זרוע לצדיק היא הנשמה כלולה מב' מדרגות, א' כמו שהיא למעלה ונק' נר ה' נהורא חוורא אור המאיר בעצם, והב' כמו שהיא למטה בגוף מלא פגמים מחומריות הגוף, וזה נק' קדוש בעצם וזה נק' טהור, וההפרש בין קדוש לטהור ידוע שהקדושה היא מבטן מתחלת ההויה וטהור מכלל טומאה קאתי כמו מי יתן טהור מטמא כו' וכמו טהר יומא טהרו של מזבח וכה"ג, וידוע דטהרה מביאה לידי קדושה שזהו הזדככות אור הנשמה בגוף מן הטומאה ועכרורית התאו' החומרי' או נק' נשמה זו טהורי"ה ומביאה לידי קדושה"ה שהיא אור הנשמה שנק' קדוש בעצם כנ"ל (שזהו בחי' המזלאל וצלם שדבוק למעלה תמיד). וזהו כדכ"ד שהן ב' מיני אבנים שוהם בהיר בתחלת הוייתו והוא אור זרוע לצדיק עליון בחי' יוסף וישפה אבן טוב הנעשה בהיר (גישליפט בלי"א והוא בורלאנט וכה"ג שמתנוצץ בעין) (וכן יש ב' מיני כוכבים א' אורו בהיר בלתי מתנוצץ כלל והב' אורו מתנוצץ אנה ואנה, וזהו מנהרין ומנצצין שהוא בחי' אור ישר ואור חוזר כמ"ש במ"א, והוא בחי' בנימי"ן צ"ת שהוא הזדככות חומר הגוף שתאיר הנשמה בבחי' אור מתנוצץ כו', וזהו ועמך כולם צדיקים ב' צדיק עליון וצדיק תחתון וזהו רב שלום בניין שלום עליון מלמעלה למטה בחי' צדיק עליון ושלום שלמטה התקשרות המקבל מלמטה כו'.

לג] והנה יש עוד להקדים ענין א' (הנז' בס' שער הקדושה להרחיו ז"ל) והוא אשר יש ב' דיעות חלוקות בדרכי ה' האמיתי' על היות האדם רחוק ושפל ערכו מאד מפני גסות חומריו בכל מיני תאוה חומרי' ואיך יבא

במ"א ע"פ ושמתי כדכד . . . פליגי תרי מלאכי: ישעי' נד, יב. כ"ב עה, א. ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ב ע' תכ ואילך.
 מי יתן טהור מטמא . . . טהור יומא . . . טהרו של מזבח: איוב יד, ד. ברכות ב, א. יומא נח, ב.
 דטהרה מביאה לידי קדושה: ע"ז כ, ב.
 מנהרין ומנצצין שהוא בחי' אורי' ואורי' כמ"ש במ"א: ראה זח"כ קלו, ב: השמים מספרים כו' דנהרין ונצצין בנצצו דנהורא עלאה כו'. ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ב ע' תע. ס' פירוש המלות לכ"ק אדהאמיצ פט"ז.

ועמך כולם צדיקי' . . . רב שלום בניין: ישעי' ס, כא. שם נד, יג.
 הנז' בס' שער הקדושה להרחיו ז"ל: ראה שעיקר ח"ג ש"ג, [שם כאופן הא' המובא כאן. ועי"כ תניא פ"ז]. והובא גם בס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' יא: „וכמ"ש בשע"ה"ק להרחיו שא"א שתבוא ותעלה הנשמה אלקית להשגות פנימיות ורוין דאורייתא בסוד ה' כו' אם לא שתטהר הנפש הטבעית בבירור וביעור לגמרי מכל המדות רעות כו". ע"ש בארוכה.

בברית והתקשרות אמיתי' להקריב לבו לה' בדביקות אמיתית וכמ"ש ובו תדבוקן ממש כו'. והנה יש או' דודאי א"א שיבא אדם החומרי לבחי' השלימות בדביקות כמוח ההשגה בגדולת ה' ובלבו להתפעל כו' כ"א אחרי [ש]יטהר א"ע מכל פסולת וטומאה בנקיון גמור בלב ובמעשה וגם בהרהור ובסיגופים לגוף עד שיזדכך חומר מעט מעט או יוכל לגשת אל הקדש לידבק באלקים כמוח ההשגה ולא בסתרי המרכבה דוקא אלא בהשתלשלות דאב"ע ביח"ע ויח"ת כידוע, אבל כל זמן שלא נטהר גופו ונזדכך לגמרי איך יקרב במום ופגם אל הקדש העליון, וכמ"ש מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב, נקי כפים היינו במעשה כסור מרע בתכלית ובר לבב בתכלית מכל רצון זר בלבו אפי' בהרהור כ"ש חוצץ ולא יוכל לעלות עוד כו'. ולפי' הדעת לא שבק חיי לכל ברי' דמי הוא אשר יכול לזכך גופו כ"כ עד שיוכל לעלות ולידבק באלקים חיים כו', ואמנם הדיעה הב' להיפך, דודאי מי שהוא בחושך ולא ראה אור אלקי מעולם במה יזכך א"ע ואיך יטהר לבו ומחשבתו ומדותיו החומריות אם הוא אחוז וקשור באשר הוא שם (ומה שנופל לו הרהורי תשובה זה אינו שלו כלל כו'), אלא עצה היעוצה בדרך אחר, שיאמר ללבו הגם שאינו ראוי לעלות בצד גופו שלא נזדכך ונשבר בתענית ולא במעשה הטוב כראוי כנ"ל מ"מ יוכל להיות שינקה מכל רע ע"י שיאיר את נפשו באור האלקי בהשגה שבמוח ולב לתכלית העומק גם ביתר מכפי מדתו ושיעורא דילי' ואז האור דוחה את החושך וגם מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך וכמ"ש גם חושך לא יחשיך ממך כו', וכנראה בחוש שבהאיר אור אלקי בתוך המוח ולב מעט מיד יפול כל זוהמא וחומריות הגוף באותה שעה עד אשר יסיח דעתו ולבו לגמרי בהבלי העולם, אבל כל עוד שאור ה' נגה במוחו ולבו בהתפעלות אלקות בהשגות עמוקות לא יראה רע כי ה' עמו וכהמס דונג כו' כי לא יוכל הרע לעמוד במקום הקדושה כלל וכלל ואפי' תאות היתר כו' (רק זוג מצוה כליל ש"ק וסעודות השבת לתיאבון שאינו מזיק כלל מצד קדושת השבת כו'). וזהו כמשל ב' בני אדם אחד עומד למעלה והב' עומד למטה יש ב' דרכים שיתחברו, או שיעלה התחתון למעלה והוא הזדככות החומר תחלה שהוא דיעה

ובו תדבוקן דברים יג, ה.

מי יעלה בהר ה': תהלים כד, ג.

כ"ש: כל שהוא.

גם חושך לא יחשיך ממך: תהלים קלט, יב.

נגה: כן הוא בגוכ"ק.

וכהמס דונג: תהלים סח, ג.

כמשל ב' בנ"א . . . ב' דרכים שיתחברו או שיעלה התחתון כו': ראה סה"מ תקס"ג ע' תרסז [ולדרוש זה מציין באוה"ת מקץ שמו, ב]. לקראת ראה כו, א. כו, ד. ר"ה נה, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ: בראשית ע' קה. במדבר ח"ה ע' א'תרט. דברים ח"א ע' רנה. ח"ב ע' תמד. ב"ך ע' תנ. ובשער הפסוקים להאר"ייל משלי ס"ט ז"ל: הנה שני מינים של השפעה הם הא' הוא כאשר העליון משפיע אל התחתון הב' הוא כאשר התחתון עולה עד העליון לקבל כו'.

הא, והב' שירד העליון לגבי התחתון ויזדכך ממילא כדיעה הב' הנ"ל. וזהו ענין ב' אבנים דשהם וישפה הנ"ל צ"ע וצ"ת כנ"ל שהוא טהרה וקדושה, ואמר הקדב"ה להו' כדן וכדן שצריך שיהיו ב' הדרכים וב' דיעות הנ"ל, וזהו כ"דכ"ד כ"ד אותיות דבשכמל"ו דק"ש שחרית וערבית מדת יום ומדת לילה שהן ב' דיעות הנ"ל ובהתחברם יחד נק' כדכד שהיא זכוכית בהירה בהזדככות כ"כ כאילו היא בהוייתה ממש וד"ל.

[לד] ואחר הקדמה הנ"ל יובן שזהו ג"כ ענין מחלוקת ב"ש וב"ה בריקוד לפני הכלה שהוא באיזה אופן תעלה הנשמה שבגוף שנק' כל"ה שיתעורר בכל אדם מישראל אה"ר הנ"ל לצאת מחושך חומר הגוף ולידבק במקור חוצבה באור פני מלך שזהו בחי' היחוד דכנ"י בעלה. והנה ב' דיעות הנ"ל דיעה שמלמטה למעלה בהזדככות המדות גופניות תחלה שזהו הנק' טהרה שמביאה לידי קדושה שבעצם כנ"ל זהו דעת ב"ש שאו' כלה כמות שהיא דוקא, בהיות כי דיעה זו לעלות מלמטה למעלה ע"י הזדככות כו' היינו בבחי' הגבורות והדינים שהוא בהכרח שירגישי על יצה"ר שבו ויתמרמר עליו ולא יקל לעצמו כלל וכלל אדרבה מאד יחמיר וידקדק בעצמו למצוא כל חסרון ופגם בתכלית הדקדוק עד כחוט השערה, כמו גם בהרהור בעלמא ובהיתר כו' ידמה עליו כהר וקשה עליו, לחשוב עצמו כחוטא גמור, והוא לעורר בחי' הדין על עצמו איך שחוטא גדול הוא כו', וגם במעשה הטוב ישקול במאזני שכלו תוך ופנימי' כל מעשיו גם הטובים איך שאינם לש"ש ולא לתכלית האמת, וכה"ג ימצא רק חוב בנפשו ויהי' שפל בעיניו נבזה ונמאס ממש כו' כשמוצא בעצמו כל מיני מומין חסרון ופגם מכף רגל עד ראש אין בו מתום כולו פגום כו' בין בטור מרע בין בועשה טוב ומכ"ש באו"ר שבלב ומוח כו' שחסר נפשו מכל אור כו' וכחשך ילך כל ימי חיי הבלו וכה"ג, והרי לפ"ז לא יערב לבבו לגשת אל הקדש פנימה כי נבזה בעיניו נמאס ואינו בא במדרגה לעבוד עבודת ה' בבחי' השגה שבמוחא ולבא ביח"ע ויח"ת וכה"ג שכל איש אשר בו מום לא יקרב לעלות למעלה כו' ביתר מכפי מדתו וערכו לבד, והוא הנק' בית שמאי פי' שמאי מל' שומא ששמין א"ע ומפלס דרכו ששוקל כל דרכיו ומעשיו היטב הדק ואינו מטעה א"ע כלל וכלל כי ה' בוחן לבבות ודובר שקרים לא יכון לפניו ואיך יבא לפניו בעבודה שבמוח ולב להתבונן כו' ולעבוד ה' בשמחה, אך הכל לפי החשבון והדקדוק היטב שיודע ומשער בנפשו וערכו אחר אשר הוטהר מעט לבבו מכל תאוה זרה ומדות מגונות ויש בו תשובה שלימה כו' יכול לעמוד בנפשו לגשת אל הקדש לעבודה תמה בשמחה וטוב לבב כו' אך ורק לפי ערך שישער בנפשו לפי מעשיו כו' שראוי לעבודה זו ולא יותר מכדי

כדכ"ד כ"ד אותיו' דבשכמל"ו: תקוני זהר בהקדמה (יד, א). וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים שם ע'

תמו, ובהמ"מ שם.

שירגישי: כ"ה בגוכ"ק.

מדתו אפי' כקש"י ממש, וזהו ל' שומא ששם א"ע ושוקל כל דרכיו לפי ערך הזדככות שלו כך יעלה ולא יותר. וזהו כמארז"ל ע"פ ושם דרך אראנו בישע אלקים כל השם אורחותיו זוכה ורואה בישועתו של הדקב"ה, פי' השם ששם ושוקל דרכיו ואורחותיו במדה ברורה איך הוא ומה הוא בכל כלי גופו אם מזוככים מכל סיג ופסולת לפי ערך מה שהוא מוצא בנפשו יעלה ולא יגבה לבבו לעלות למעלה ביתר מכפי שומא שלו בערכו כו', הוא הזוכה ורואה בישועתו כו' שה' בוחן לבבות, וכמ"ש דוד לשלמה וכל לבבות דורש ה' כי תדרשנו ימצא לך כו' פי' לפי אופן הבקשה והדרישה בלב נכון וטהור כך ימצא לך, וכמ"ש מי יעלה כו' נקי כפים ובר לבב שזהו השם אורחותיו ומוצא לבבו בר וטהור בלי שום סיג ותערובת רע ושקר שלא ימצא בלבו שום רצון זר הפונה לחוץ וכמאמר לב אחד לאביו שבשמים כו' ואם אין לבו כך לא יטעה א"ע וירחק נפשו מדבר שקר וכו' וד"ל (ואז זוכה ורואה בישועתו כו') היינו כנ"ל בענין טהרה וקדושה שהבא לטהר מסייעין אותו וכמו שאנו אומרים וטהר לבבינו לעבדך באמת, פי' הבא לטהר לבו מכל סיג ופסולת בחשבון ודקדוק היטב הדק בכל דרכיו בסתר ובגלוי ויתמרמר בנפשו וירגיו על יצה"ר והוא הנק' תשובה תתאה כידוע, אז ימצאו לו הרבה מסייעין ועוזרין לו מלמעלה שיעזרוהו וישיעוהו בעזר ה' עליו להנצל מכל רע, וכמאמר יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקדב"ה עוזרו לא יכול לו כו', ועזר זה נמצא לכל איש דורש לבו לטהר מכל רע ומפשפש במעשיו מאד להחמיר ולא להקל כלל הוא הזוכה לראות בישועת אלקים שהוא להמשיך לו מסייעין הרבה, ועיקר המסייע ועוזר הוא הקדושה האלקית שזהו שא' טהרה מביאה לידי קדושה שמבחי' הטהרה שמלמטה למעלה יומשך בחי' הקדושה העליונה שמלמעלה למטה וד"ל. וזהו ג"כ כל עיקר ענין תשובה עילאה שנמשך אחר תשובה תתאה דוקא, וכמ"ש במ"א ע"פ ישוב ירחמינו יכבוש כו' שזהו הנק' תש"ע ואינו בא כ"א אחרי תש"ת דוקא, והיינו במי ששם אורחותיו לדקדק בכל דרכיו לשוב אל ה' מכל אשר ימצא פגם וחסרון בנפשו כו', אז זוכה לבחי' תש"ע שהוא מלמעלה למטה כמ"ש ישוב ירחמינו כו' וא' בזוהר מאן אתר מההוא ע"י כו' שהקדב"ה שב אלינו מלמעלה למטה לעזור ולהושיע, והוא בחי' הקדושה אלקי' שנמשך על השב בתש"ת בלב נשבר ומטהר לבבו באמת שזהו טהרה מביאה כו' וד"ל).

ושם דרך אראנו . . . כל השם אורחותיו: תהלים נ, כג. סוטה ה, ב.

וכל לבבות . . . כי תדרשנו ימצא לך: ע"פ דברי הימים א כח, ט.

לב אחד לאביו שבשמים: סוכה מה, ב. ועוד.

יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום: סוכה גב, א.

טהרה מביאה לידי קדושה: ע"ז כ, ב.

במ"א ע"פ ישוב ירחמינו . . . בזוהר מאן אתר: מ"כ ז, יט. ראה זח"ג טו, א. דרך חיים כא, ב. תו"ח שמות

שלה, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קה. דברים ח"ב ע' תקכד. תקכו. תרנו. ח"ג ע' תשמו. ח"ד ע'

א'תכא.

וזהו ב"ש"א כלה כמו שהיא, פ"י בענין הריקוד לפני הכלה להוציא כל תעלומות לב שבה כנ"ל, בית שמאי שהן מבחי' הגבורות ודינין ששמין דרכם כנ"ל אומרים שאופן הריקוד צריך להיות שיאמרו כלה כמות שהיא, וכפשט הענין שלא יוסיפו ולא יגרעו בשבחה וחסרונה רק כמות שהיא דוקא, ולכאורה זהו פלא דהלא בריקוד לפני הכלה אי"א לספר בגנותה כלל רק בשבחה ואיך יאמר כלה כמו שהיא ואם היא חגיגת יאמר בגילוי לגנותה אי"כ ריקוד זה למה, ואם הכונה שלא להוסיף בשבחה רק כמות שהיא גם זה לא יתכן כונת הריקוד והשמחה לפניו כו' כי אם ידקדק בחשבון שלה בכל מעשה הטוב והרע כנ"ל אי"כ יהפך משמחה ליגון ואין כאן ענין ריקוד כלל. אך הענין הוא דר"ל באופן העצה איך שיוציאו מן ההעלם לגילוי בחי' נקודת התקשרות שבכל ניצוץ אלקי שבכאור"א מישראל שנק' כלה כנ"ל, דהיינו דוקא ע"י ששם אורחותיו כפי ערך טהרת לבו ולא יותר זהו כלה כמות שהיא דוקא שע"י זוכה ורואה בישועת ועזר אלקי' שיהי' ראוי לבחי' גילוי אור המשכות אלקות בנפשו בתו"מ ובתש"ע כנ"ל שהוא גילוי אה"ר העצמי שבה כנ"ל, ודוקא לפי ערך אם מעט אם רב בבחי' הבירור בנפשו לאכפייא לסט"א בסור מרע ועשה טוב כנ"ל כך יומשך לו עזר האלקי מלמעלה שהוא בחי' הקדושה האלקי' שיהי' ראוי ליחוד עליון דקודב"ה ושכינתו' כו' ולא יוסיף ולא יגרע משום דב"ש מבחי' הגבו' דאר"ח שעולה כו' וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' רוח אייתי רוח ואמשיך רק לפי ערך ההעלאה בלבד ולא יותר, וזהו הריקוד לפני הכלה להמשיך לה מלמעלה רק לפי ערך מעשיה כמות שהיא לבד ולא יותר כנ"ל וד"ל (וא"כ אם היא חגרת וסומא כמו שפגם בעין הרואה רא"י אלקי' ובהילוך כו' כל אשר בו מום כו' לא יומשך לתקן הפגם כלל רק שלא יגלה קלונה אמנם לא יהי' הריקוד להוסיף אור במקום הפגם רק במקום התיקון שניתקן דרכו כבר להוסיף אור למעלה והכל במדה ומשקל, ולפ"ז עדיין לא מתיישב כונת הריקוד לפ"ד ב"ש כנ"ל שא"כ אין השמחה שלימה וריקוד זה בדין ומשפט לפי המדה לבד לא יתכן כנ"ל).

[לה] ומעתה יש להבין ענין דעת ב"ה שאומרים כלה נאה וחסודה ולא כמות שהיא דוקא אלא אדרבה גם אם היא חגיגת או סומא אעפ"כ כלה נאה וחסודה כו', וזהו כמו דיעה הב' דלעיל שחולק על דיעה הא' דודאי מי שהוא בחושך ולא ראה אור כו' איך יזכר א"ע כו' אלא העצה שיאיר אור האלקי בנפשו מלמעלה למטה עד שהאור ידחה החושך כו', וזהו להיפך ממש מדעת דב"ש לדקדק ע"ע כו' אלא אדרבה הגם שמוצא א"ע בכל הפחיתות כנ"ל בכל דרכיו ומעשיו לא ימנע לגשת אל העבודה האלקי' בהשגות אלקות וגילוי המשכות אור אלקי' עד אשר יזדכך גופו ויצדק בכל דרכיו תחלה, כי אם ימתין ע"ז לעולם לא יראה אור האלקי' ולא יוכל לבא לפני ה' בעבודה שבמוחו ולבו

אם ישים אליו לבו . . . רוח אייתי רוח: איוב לד, יד. ראה זחי"ב קטב, רע"ב.

כו', אלא אדרבה יתחיל מלמעלה למטה והוא שיתבונן בגדולת הבורא בפרטו ויעמיק דעתו ולבו לה' להאיר נפשו בבחי' גילוי אלקות ממש עד שיקבע האור הזה במוחו ולבו בתוך ופנימיות נפשו ולבו ואז ממילא יפול כל רע שבלב במדות וחומריות גופו עד שיזדכך מעט מעט בהרגל עבודתו זו יום וליילה בג' תפלות ובתו"מ כל היום, וכנ"ל דמעט מן האור דוחה הרבה מן החושך כי כהמס דונג כו' לפי שאין מקום לרע במקום שמאיר האור האלקי דקדושה, והו"מ"ש ואמרת כו' על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות שהן הקליפות דכל טומא' מחשבה רעה ומדות רעות, דמשמע מזה שאם הי' אלקי בקרבי במוח ולב אין מקום לרע כלל וזהו כי רע ומר עזבך ה' כו', ולהיפך בהאיר אור האלקי בנשמתו שבמוחו ולבו בשמחת ההתבוננות כו' יתפשט ההארה האלקי הזאת גם בחלק הגשמי שבדם הוא הנה"ט שהוא חלל השמאלי שיטה כל לבו לה' ולא יהי' לו רק לב אחד לאביו שבשמים וזהו בכל לבבך בשני יצריך כו', וזהו חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו פי' שקודם התפלה שלא האיר אור אלקי בנשמתו עדיין הנשמה באפו ואחר התפלה הרי הארה האלקי מתפשט בכל חלקי הגוף לזכך חומריות שלו וכנראה בחוש לכל טועם טעם בעבודה שבמוח ולב בתפלה.

וזהו בה"א כלה נאה וחסודה, פי' בית הלל להיותם מבחי' החסדים דאור ישר היפך בית שמאי ששמיין אי"ע תחלה כנ"ל אלא אדרבה משבחים ומהללים תמיד בגדולת ה' בעבודה שבלב בשמחה גם אם אינו מוצא אי"ע בכשרון כלל, וזהו ל' בהל"ו גר"ו שיוסיפו אור אלקי בנשמתם תמיד מלמעלה למטה ואינם משגיחים לדקדק ע"ע כ"כ אם אינם ראוים לזה לפי מעשיהם אלא המה ממשיכים תמיד גילוי אור אלקי חיים גם שלא לפי ערך מעשיהם בסור מרע וכשרון גופם שנק' העלאה (וזה סותר למאמר דר' פנחס בן יאיר דטהרה מביאה לידי קדושה מלמטה למעלה וכן מאמר דכל שיראת חטאו קודמת לחכמתו כו' וכן אם אין יראה כו' וגם ענין תש"ת שקדמה לתש"ע, אלא הכל בהיפך דוקא שקדושה דאור האלקי שנמשך מלמעלה ע"י נודכך חומר גופו ונטהר לבו מן הרע מעט מעט כו' והוא ע"י תו"מ אשר קדשנו במצוותיו כו' מביאה לידי טהרת הלב כו', ותש"ע קדמה לתש"ת כמ"ש השיבנו ה' אליך מלמעלה למטה ואח"כ ונשובה וכן משכני ואח"כ גרוצה כמשי"ת, ומ"ש כל שיראת חטא קודם

ואמרת כו' על כי אין אלקי בקרבי: וילך לא, יז.

כו' רע ומר עזבך ה': ירמי' ב, יט.

בכל לבבך בשני יצריך: ברכות נד, א.

חדלו לכם . . שקודם התפלה: ישעי' ב, כב. ברכות יד, ב.

בהלו גרו: איוב כט, ג [וראה ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ב ס"ע תח].

דטהרה מביאה . . דכל שיראת חטאו . . אם אין יראה: ע"ז כ, ב. אבות פי"ג מ"ט. מ"ז.

השיבנו ה' אליך . . משכני: איכה ה, כא. שה"ש א, ד.

בזה מודים ב"ה דודאי א"א לומר שגם רשע גמור שעובר על ל"ת של תורה יוכל לעבוד בגילוי אור המשכות אלקות בתפלה ותו"מ שהרי א' ולרשע מה לך כו' וכן המתועב במדות רעות וחטאים לא יוכל לבא להודות ולהלל, וזהו הנק' יראת חטא בפ"מ שקדם ודאי וליכא מאן דפליג ע"ז, רק כמו תאות היתר שבא מצד חומר הגופני ובמניעת מעשה הטוב כו"י שיזדכך ע"י הארה האלקי מלמעלה למטה, ודוגמא לדבר במצות ת"ת שהיא המשכת אא"ס בח"ע כו' א' בעל קרי מותר בד"ת שאין ד"ת מקבלים טומאה וכן אמרו מאור שבה מחזירו למוטב שזהו הזדככות הגוף הבא מצד אור העליון דתורה, אבל לא שיוכל לתקן ולזכך מי שעשה עבירה גמורה שע"ז א' ולרשע כו' וכה"ג, וזהו מבחי' החסדים דיכולים הכל לעלות גם שאינו בר לבב בהיתר) (ולפי פשט הענין מורה דגם חגיגת או סומא כלה נאה הרי גם בפגם העון בפ"מ יוכל לעלות ע"י שיעסוק בתו"מ וכו' דלא כדלעיל).

[לו] וזהו משכני אחריו נרוצה דהיינו הארת אור האלקי בנשמ' המושך אותה עד שתרוץ ממילא כניצוץ לשלהבת, וזהו ונרוצה ממילא בלתי בחירה, אך בתנאי דמשכני' תחלה מלמעלה למטה, וכן השיבנו ה' אליך תחלה ואח"כ ונשובה מעצמינו, וכמ"ש במ"א בפ"י ישוב ירחמינו כו' דבר"ה וי"כ תש"ע קדמה לתש"ת, בהיות שידוע דא"פ קדם לאו"מ, כמו תחלה אהבה שמצד השכל המתיישב בלב ומה שלא יתיישב בלב נק' או"מ דא"ח והוא אה"ר דבכל מאדך, ולפ"ז גם תש"ת מפנימיות הלב ממעמקים קראתך תחלה ואח"כ תש"ע שישב ירחמינו מלמעלה למטה, ונהפוך הוא דתש"ע קודמת וכמ"ש השיבנו תחלה כו'. והענין הוא דבחי' מקיף דאור ישר המקיף קדם לפנימי לפי שהולך מלמעלה למטה משא"כ מקיף דאור חוזר שבא מלמטה למעלה ולפי ערך אהבת עולם דבחי' או"פ כן יהי' מקיף דאה"ר אח"כ, וזהו כדעת ב"ש דלעיל משום דמאדל"ת נעשה אתדל"ע לפי ערך הזדככות המקבל לבד כנ"ל, אבל דעת ב"ה הוא בבחי' מקיף דאור ישר מבחי' החסדים שיורד מגבוה לנמוך ע"כ אדרבה תש"ע דישוב ירחמינו הולך מלמעלה למטה בכנ"י תחלה ואח"כ נעשה בחי' תש"ת שנק' אתדל"ת, ואין אור המקיף דתש"ע תלוי' בתש"ת כלל דגם אם אין התעוררות תשובה למטה כלל ישוב ירחמינו מצד התעוררות עצמו, וכענין משכני' הנ"ל ואז ממילא יפול התעוררות תשובה בכנ"י וכמ"ש ונרוצה ממילא אחריו בהתעוררות תשובה למעלה מן הטעם כי לא שלנו היא כו' כי בלתי זה

ולרשע מה לך: תהלים נ, טז.

כו' . . . בד"ת: תיבה אחת טושטשה כאן בדין, ולא ניתנה לקריאה.

בעל קרי מותר בד"ת: ברכות כב, א.

מאור שבה מחזירו למוטב: ראה ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז (ובקה"ע שם). איכ"ר פתיחתא ב (ובמ"כ

שם).

וכמ"ש במ"א בפ"י ישוב ירחמינו: ראה לעיל אות לד. וש"נ.

שיערה עלינו רוח ממרום אין כח בכנ"י להתעורר בתשובה, וכמשל הנ"ל בבי' בנ"א שהעליון יורד לגבי התחתון כו'.

(ונמצא מובן מכל זה שעיקר ההפרש בין דעת ב"ש לדעת ב"ה שהוא לפי שרש מדרגתם למעלה היינו בבחי' החריג דמקיף דאריח ומקיף דאור ישר, דשרש ב"ש מבחי' הגבורות דאור חוזר הרי בחי' ארי"פ קדם שהוא מה שיוכל הלב להזדכך בתש"ת ומה ששם אורחותיו תחלה כן לפי ערך יבא לבחי' אה"ר הנ"ל והוא מקיף דאריח שבא מלמטה למעלה ובוה תש"ת קודם לתש"ע ואהבת עולם קודם לאה"ר כו', אבל דעת ב"ה שהן מבחי' החסדים דאור ישר היינו מבחי' המקיף דאור ישר שנהפוך הוא שתחלה יאיר האור מלמעלה למטה על נשמות האלקי' בבחי' מקיף, והוא בהילול ושבח כנ"ל וכהשיבנו ה' וישוב ירחמינו הנ"ל שהוא בהעלם ובאור דתורה ומצו' בחי' קדושה אלקי' בבחי' מקיף, ואח"כ מבחי' המשכות אלקות זה יבא האור גם בבחי' פנימי לזכך הלב ומוח, והוא כמו תש"ת שאחר תש"ע דוקא שזהו עיקר ההפרש בין מקיף דאור ישר ובין מקיף דאור חוזר וד"ל) (והיינו ענין ב' מיני כבוד עליון ותחתון דחופה דכבוד עליון נק' מקיף דאור ישר וחופה דכבוד תחתון דכלה לחתן שהוא בכל מאדך נק' מקיף דאור חוזר, והוא מחלוקת דב"ש וב"ה הנ"ל).

[לז] אך הנה עדיין יש להבין דברי ב"ה שאומרים כלה נאה וחסודה מה ענין הנוי הזה לכלה אע"פ שאינו כן באמת, וגם מה ענין חסודה לכאן שהרי גם אם מצד האור מקיף דאור ישר שמאיר מלמעלה בנשמה אלקי' יומשך ויבא גם במוח ולב ומעשה בבחי' ארי"פ עדיין לא יתכן שתקרא נאה וחסודה במעשיה אם יש בה פגם וחסרון כחגרת או סומא (וגם יש להבין תשובת ב"ה על קושיא חזקה דב"ש שמקשי' לבי"ה הרי אמרו מדבר שקר תרחק והשיבו מי שלקח מקח כו', דעדיין לא מיושב דמ"מ מדבר שקר תרחק, וגם מהו ענין זה המשל דמי שלקח כו'). והנה יש להקדים לזה ענין הנ"ל בבי' מיני מדרגות שבנשמה שנק' צדיק עליון וצדיק תחתון ונק' נהורא חוזרא ונהורא אוכמא כו' ונק' קדושה וטהרה והן ב' אבנים דשהם וישפה כו' כנ"ל באורך. והנה אנו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא (מבחי' טה"ע), ולכאורה איך יאמר אדם על אור נשמתו שבגופו טהורה היא אחר שיודע בנפשו שנטמאה בהרבה מיני טומאה אם בהיתר וכ"ש באיסור כו', כמו כאשר פגם בעין רואה דכתיב ולא תתורו כו' ואחרי עיניכם כו' פגם עיניו להסתכל ביקרא דמלכא, וזהו שאומרים בוידוי דק"ש שעהמ"ט שפגמתי באות יו"ד כו', וכך פגם בה"א וי"ו וה"א דשם הוי' שבצלם נפשו שנק' בשם נר הוי', ואיך או' נשמה כו'.

זלא תחורו: שלח טו, לט.

להסתכל ביקרא דמלכא: ע"פ זח"א לה, א-ב. קצט, א. זח"ב קלד, א. רמז, ב.

טהור"ה היא לגמרי מכל פגם וחסרון, ואם נאמר כדעת ב"ש ששם אורחותיו ונמצא כולו טהור כו' ודאי אין צדיק בארץ שלא יחטא בהרהור עבירה וכו' וא"צ לדבר מזה כו', אך מזה מוכרח לומר דהלכה כב"ה במחלוקת זו דגזרו אומר דאע"פ שהכלה חוגרת או סומא מ"מ כלה נאה כו'.

והענין הוא כנ"ל שיש ב' מדרגות בנשמות, והמדרגה העליונה הוא מה שנק' בשם קדושים וכמ"ש וקדושים אשר בארץ וקדושים בכל יום יהללוך כו', והוא מ"ש עליהן כולך יפה רעייתי מום אין בך כלל, דשרש הנשמות כמו שהן דבוקות וצוררות למעלה שנק' מזלא וצל"ם כנ"ל נק' רחל יפת תואר ויפת מראה (וכמ"ש במ"א בפ' כי תצא בענין וראית בשבייה אשת יפ"ת כו' באריכות), פ"י תוא"ר הוא העצם שבעצם היא יפה ויפת מראה הוא למראה העין לבד. וההפרש הוא ששרש הנשמות כמו שהן למעלה אף של הפחות וקל כו' נק' יפ"ת ומום אין בה כלל, וכמ"ש מיד כל"ב יחידתיי שבחי' יחידה דכאור"א נקי מכל פסולת וסיג לגמרי וע"ז נא' ועמ"ך כולם צדיקים כולם ממש גם פושעי ישראל כו' והוא בחי' צדיק עליון נהורא חוורא הנ"ל. אך הנה כתיב חדשים לבקרים רבה אמונתך, שבכל בקר מתחדש כח הנשמה שבגוף הנפגם מבחי' מזלא וצלם המאיר מבחי' קדוש שנק' נהורא חוורא כו' ליתן בה כח ועוז להתפעל במוח ולב בהתבוננות ובמעשה כל היום להנצל מכל הרהור רע כו', וזהו רבה אמונתך אמונה דנשמה כמו אומ"ן את היונק ממש כו' (וכמ"ש במ"א באריכות), וכאשר יורד האור מבחי' צלם ומזלא להאיר בדרך פרט בכל חלקי הנשמה האלקי' שבמוח ולב ומעשה ותשובה כו' יוכל להיות שיתקן כל הפגמים וחסרונות שבעונות האדם שדש בעקביו, וכענין התשובה שמביאה רפואה לעולם כרפואה שמרפא חולי הגוף כך ירפא חולי הנפש בכל מקום שנפגמה, והיינו מעט מעט, והוא מדי יום ויום שצל ימינו עלי ארץ שלזה ניתן לאדם ע' שנה לברר פרקי הצל"ם דנשמה דא"ך בצל"ם יתהלך איש כל ימי

וקדושים אשר בארץ: ע"פ תהלים טז, ג.

כולך יפה רעייתי: שה"ש ד, ז.

במ"א בפ' כי תצא בענין וראית בשביי: ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תצח ואילך (וראה בהנסמך

שם בתחילת המאמר בסוף ע' תפאן).

מיד כלב יחידתי: תהלים כב, כא.

ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

חדשים לבקרים רבה אמונתך . . אומן את היונק . . וכמ"ש במ"א באריכות: איכה ג, כג. כהעלותך יא,

יב. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קה. במדבר ח"ד ע' איש"ד. דברים ח"ב ס"ע תקה. ח"ג ע' תתנו

ואילך וע' תתב. לעיל ח"א ס"ע קעט. ושי"ג.

תשובה שמביאה רפואה לעולם: יומא פה, א.

שצל ימינו עלי ארץ . . דאך בצלם: איוב ה, ט (וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' סח. רמג. שע.

תלה. תנב. שמות ח"ב ע' שמא. ויקרא ח"ב ע' תרפג. תשמט. דברים ח"ב ע' שפא. ח"ד ע' אישען. תהלים לט,

חיינו כו', ויום אחד שאינו מתקן מכה הצלם בגופו מאומה לא במוה ולב ולא במעשה כל היום נק' יומא דפגרא ל' פג"ר כו' וכמ"ש במ"א בפ"י ימים יוצרו ולא אח"ד בהם כו' וד"ל.

[לח] והנה זהו כאשר יש ביכולת האור מקיף דצלם ומזלא לעורר הנשמה שבגוף לתקן כו', אך יש שלא יתוקן מצד חומר העון וגם אינו מתעורר כלל בתשובה כו', הנה יש עוד מדרגה שלמעלה מזה והוא למעלה מבחי' מזלא הנ"ל, והוא מבחי' יחידה הנ"ל שנק' יפ"ת בעצם, כי ידוע שיש למעלה ב' מיני מקיפים א' שמאיר בגוף והוא הנק' מזלא והב' הדבוק תמיד למעלה ממש וכמ"ש דיוקני אשתאר כך ממש כו', שע"ז א' כולך יפה רעייתי וכן הנך יפה רעייתי כו' יפה בעצם בלי השתנות כלל, ונק' ברתא דמלכא ומאן דקטיל לחויא בתשובה שלימה כו' יהבין ל' ברתא דמלכא שהיא בחי' יחידה שמשם יכול להיות תיקון כל פגם וחסרון שזמן העונות ממש למלאות כל חסרון כו' וכמ"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כו', וכמו ע"י תשובה עמוקה כתשובת ראב"ד כו' וכנתן כו' ונסלח העון ונעשה כולו יפה ונאה כו' וד"ל. ושרש הענין למעלה היינו כשנמשך מבחי' טובב כל עלמין שלמעלה מבחי' אד"ם כו', כמו ביר"כ דכתיב אנכי מוחה כו' וזרקתי עליכם כו' לפני ה' תטהרו שגם כל חסרון ופגם יתוקן וגם הטמא ממש יטהר כו' משום דקמי' ממש כחשכ"ה כאורה וגם חושך לא יחשיך כו' וכמ"ש מי יתן טהור מטמא לא אחד כו', ושם נאמר אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו שאין כל הפגמים דעונות ופשעים תופסים מקום כלל דכולא קמי' בלא חשיבא כו', וזהו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת שניהם שוין בלתי חילוק מדרגות כלל וכמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה כלל כידוע, ע"כ בהגלות נגלות האור עליון דעצמות א"ס ב"ה שבבחי' טובב הכללי משם נתמלא כל חסרון ופגם, וכמו בחי' יחידה שבאדם הנ"ל וד"ל.

יומא דפגרא: ראה שבת קכט, ב, ומפרשים שם. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תנב. שמות ח"ב ע' שמא.
 וכמ"ש במ"א בפ"י ימים יוצרו: תהלים קלט, טז. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשמט. לעיל ח"א ע' רפ. ובהנסמן לעיל ע"פ צל ימינו. ובכ"מ.
 דיוקני אשתאר בך . . . כולך יפה . . . הנך יפה: זח"ב קיד, א [וזח"א רמד, ב. רמה, א]. שה"ש ד, ז, א, טו.
 ומאן דקטיל לחויא: ראה תקוני זהר סוף ת"יג (כא, ב). ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תפב.
 אם יהיו חטאיכם כשנים: ישע"י א, יח.
 כתשו' ראב"ד . . . וכנתן: ראה לעיל אות ל"א. וש"נ.
 אנכי מוחה . . . וזרקתי עליכם: ישע"י מג, כה. יחזקאל לו, כה.
 כחשכה כאורה וגם חושך . . . מי יתן . . . אם צדקת: תהלים קלט, יב. איוב יד, ד, לה, ז.
 בשמי' ממעל: ואתחנן ד, לט.

וזהו כלה נאה וחסודה פי' חסודה' ל' נפעל שהוי' מורה דחסודה' הוא שנמשך
 בה מבחי' רב חסד העליון וכמו באסתר שאמרו שחוט של חסד משוך
 עלי' כך חוט של חסד העצמות דאי' נמשך בכני' שנק' כלה לכך נק' חסודה
 (והוא בחי' החסדים העליונים שנמשך לבנין המל' וכמ"ש והוכן בחס"ד כסא וכן
 אמרת"י עולם חס"ד יבנה' כו'), ולא שנמשך בה חסד עליון פעם א' לבד אלא
 שתמיד נמשך בה החסד עליון דהיינו מצד חוט של חסד עליון דבתמידות הוא
 נמשך עלי' ע"כ היא נק' חסודה שנתפעלת מקבלת אור חסד זה בתמידות עד
 שגם היא נק' חסודה בעצם להיותה בחי' מקבל מהחסד בתמידות, דחסד שם
 העצם והמקבל החסד בתמידות דוקא נק' חסודה' כו', וענין הארת אור החסד
 הזה פועל בה להשפיע חסד למקבלים הימנה דהיינו שעושה חסד מצד עצמה
 תמיד והוא ח"ס דלי"ת לדלים כו' וד"ל. והנה חוט של חסד זה נמשך מעצמות
 אי' שלפני הצמצום כו' כנ"ל, והיינו שמחמת אור זה דוקא נק' כלה נאי'ה
 שנעשית נאה בכל האיברים הרוחניים שבנפש הגם שכבר נפגמו הרבה מאד
 כנ"ל, כמו גם אם נפגמה בעין שהוא ביו"ד דחכמה ונק' סומא או ברגל הרוחני
 שהוא ההילוך בדרכי ה' במעשה דסור מרע כו' כנ"ל ונק' חגרת וכה"ג, כל
 הפגמים באיברים הכל יתקון ויתמלא כל פגם עד שתקרא כלה נאה באיברי'
 ובפניה הגם שחשך תארה מן הפגמים אבל נעשית נאה בתואר ומראה, וכמו
 ומראך נאי'ה וכן א' כנ"י בגלות שחורה אני ונאוי'ה כו' משום שיאירו פניה
 מלמעלה, ונק' כלה נאי'ה למטה, שבאמת למעלה הרי נאמר כולך יפה רעייתי
 מום אין בך כלל והיופי הזה שמקבלת מלמעלה הרי שם היא יפה בעצם
 ונמשך גם למטה, והוא ע"י גילוי אור העליון דעצמות כו', וזהו כלה נאי'ה
 באיברי' שהוא נר"נ שבגוף ופנים בעצם וחסודה' להיות מתפשט במעשה החסד
 לדלים והוא מצד שבחי' חוט של חסד משוך עלי' מלמעלה שמשם היא כלה
 נאי'ה דוקא כנ"ל (וזהו מצד שבי'ה שרשם מבחי' החסדים דאור ישר ולכך א'
 כלה נאי'ה שמהללים ומשבחים ביופי' וההילול ושבח הזה בא מצד שכולך יפה
 למעלה כנ"ל, וזהו בבחי' מקיף דמולי' כנ"ל, ואח"כ נמשך בבחי' או"פ והוא
 שחוט של חסד עליון משוך בה בתוך תוכה עד שנעשית בחי' משפיע למטה
 ונק' חסודה' בעצם לעשות חסד וצדקה למקבלים כנ"ל וד"ל).

[טל] והנה מעתה יובן גם מה שפלפלו וטענו ב"ש עם ב"ה הרי שהיתה חגרת
 או סומא כו' הלא אמרו מדבר שקר תרחק והשיבו ב"ה מי שלקח
 מקח מן השוק כו'. דהנה כל הנ"ל בענין כלה בפרט בכל ניצוץ אלקי שבכא"א,
 כך יובן בבחי' כלה העליונה בכללות הנשמות דנק' נשמת כל חי כו' וכמא'

שחוט של חסד: מגילה יג, א.

והוכן בחסד כסא . . אמרת' עולם חסד יבנה: ישעי' טו, ה. תהלים פט, ג.

ומראך נאוה . . שחורה אני: שה"ש ב, יד, א, ה.

מה הנשמה כו' כך כו' ונק' ממלא כ"ע, והוא בחי' מל' דאצי' שמתמצצם להחיות רוח שפלים והן נשמות ומלאכים דבי"ע עד עוה"ז השפל כו', ובחי' סובב כ"ע שהוא בחי' ז"א דאצי' נק' חתן העליון, ועי' הוסדו כל ענין שה"ש שזהו כאהבת חו"כ למטה וכמו לבבתי אחותי כלה כו', וכל ענין מחלוקת דב"ש וב"ה אם כלה כמות שהיא או כלה נאה וחסודה הכל הם מדברים בבחי' כלה העליונה, דבש"א לפי ערך הבירורים והעלא' דרפ"ח ניצוצי' ומלאכים ונשמות דבי"ע (שזהו כמו התלבשות הנפש בגוף) שנק' אתדל"ת כך הוא אופן אתדל"ע לא פחות ולא יותר, וע"כ כלה כמו שהיא דוקא (ולפעמים פוגמים בה ביותר כשהחיצונים מתגברים מצד העונות למטה ויורדת המל' בגלות בע' שרים ונק' שחור"ה וכידוע בענין פגימת הלבנה כו') וכנ"ל בענין השם אורחותיו כו' כך הוא בכללות נש"י כו' וד"ל. ובה"א כלה נאה וחסודה מצד הארת אור עצמות א"ס שבבחי' סובב הכללי ששם נק' כלה נא"ה וחסוד"ה, והוא כנ"ל בנשמ' פרטי' ממש וד"ל. ומה שטענו ב"ש מדבר שקר תרחק אין זה דבר שקר דגם שבחי' המל' מצד ירידתה בהיכלות הנוג"ה לברר ברורים דרפ"ח כו' יכול להיות שנפגם אורה עד שתקרא חגרת או סומא כו' אין זה מצד עצמה כלל דכמו שהיא למעלה הרי א' כולך יפה רעייתי מום אין בך כלל כנ"ל. והו' שהשיבו להם ב"ה ברמז לתרץ זה דוהו כמו מי שלקח מקח מן השוק, פי' מן השוק הן הנה בחי' היכלות דנוג"ה כו' שנק' שר"ק וכמו אמצא"ך בחו"ץ אשקך וכן חכמות בחו"ץ תרוג"ה שהוא רפ"ח ניצוצי' שנפלו בקליפת נוג"ה וחכמה תתאה דבחי' המל' הוא שם ב"ן יורד למטה מטה לברר וכו', וכאשר עולה למעלה זהו מק"ח שלקח מן השוק כו', וכמשל אדם שלקח מקח מן השוק שמוכרח זולתו לשבח אותו כו', שזהו ידוע בסוחרים במסחר שלא יפול לב אדם על הסחורה כי יוכל להיות בה ריוח גדול גם שהיא רעה ושפלה (משא"כ כליו וחפציו אינו מוכרח לשבח ולומר שקר, אבל מה שלוקחים דרך מו"מ יכול לשבח באמת דכן דרך התגרים שמשבחים לכל סחורה אחר שיקנו מטעם זה, וכך הוא בענין כירור הרפ"ח שנק' מו"מ ע"י המל' שנק' אשת חיל וכמ"ש אשת חיל מי ימצא כו' דרשה צמר ופשתים כו' סדין עשתה כו', ולע"ל יבורר בתכלית כל הניצוצות וכמ"ש ואת רוח הטמאה אעביר כו' הרי יהי מזה ריוח גדול מאד וד"ל (וא"כ יפה השיבו ב"ה דמטעם זה אין זה שקר כלל לומר כלה נאה וחסודה אע"פ שהיא חגרת עכשיו כמו שלע"ל נאמר אז ידלג כאיל פסח

מה הנשמה: ראה ברכות י, א. ובהנסמן עוד לעיל אות ה.

לבבתי אחותי כלה: שה"ש ד, ט.

וכידוע בענין פגימת הלבנה: ראה גם סה"מ תקס"ו ע' צו. ביאור"ז לאדהאמ"צ עח, א ואילך. ביאור"ז

להצ"צ ע' קלה ואילך. ובכ"מ.

אמצאך בחוץ . . חכמו' בחוץ תרוג"ה: שה"ש ח, א. משלי א, כ.

אשת חיל מי ימצא: משלי לא, י ואילך.

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

אז ידלג כאיל פסח . . נאלמתי דומי: ישע"י לה, ו. תהלים לט, ג.

ותרנו לשון אלה דמה שעכשיו נאמר נאלמתי דומי כו' תרנו לשון אלהם וידלג הפסח דעכשיו וכן ועינינו מאירות ורגלינו קלות כו' ודל'.

[מ] והנה עדיין יש להבין ביאור ברייתא זו דכיצד מרקדין מה שאמר מרקדין ל' מפעיל ולא אמר כיצד רוקדין, ועוד מ"ש לפני הכלה ולא עם הכלה ומשמעות לפני לשון למעלה הימנה כו'. אך הנה באמת יש להבין תחלה בענין החופה שע"ג החריב יחד מהו, להיות שיחוד זה דחריב דבר פלא הוא לכאורה שזהו היפוך הטבע בכל יחוד והתכללות שאינו אלא בדברים המשותפים במהות א' ונמשכים זע"ו יתכללו כאחד, והרי החריב המה ב' הפכים בטבעם כידוע דמשפיע ומקבל המה ב' הפכים ממש כאש ומים, שכמו שטבע המים להתפשט ולירד מגבוה לגמוך כך טבע המשפיע לצאת מעצמו להמשיך ולהתפשט למטה מגבוה לגמוך, וכמו טבע האש לעלות מלמטה למעלה דוקא כך טבע המקבל לעלות ולקבל בבחי' התשוקה והוא לצאת מעצמו לקבל השפע כו' וכמו ואל אישך תשוקתך כו', ולכך נק' כלה ל' כלת"ה נפשי כו', והנה עם היותם ב' הפכים כאש ומים אנו רואים שתשוקתם זה לזה להתכלל ולהתחבר זע"ו היפך טבע כל שני מנגדים כאש ומים שא"א שיתכללו יחד שהרי תאובתא דדכורא לגבי נוק' דוקא להתייחד ולהשפיע בה וטבע הנוק' תאובתא לגבי דכורא לקבל כו', ואדרבה מה שזה טבעו להשפיע וזה טבעו לקבל הוא הגורם חשק יחודם כו', ולא עוד אלא שניחודם יחד מולידים מאמצעות שניהם ולד בדומה להם והם בעצמם ובטבעם ב' הפכים מן הקצה כו' כאש ומים כנ"ל.

אך הנה זהו ענין החופה שקודם היחוד דכלה וחתן שזהו בחי' המקיף שלמעלה מן המשפיע ומקבל שמשם יבא כח ומקור ליחודם תמיד כל ימיהם כו'. דהנה ידוע בטבע כל עילה ועלול שהוטבע בטבע העילה שירצה ויחשוק להשפיע לעלול, וכמ"כ יש טבע מוטבע בעלול שיחפוז ויחשוק לקבל מעילה שלו, וכדמיון מה שא' יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק כו', וכדמיון תלמיד ורב ועשיר ועני שזהו נק' עריע דטבע הטוב והחשק יש ברב להשפיע לתלמיד וכן יש חשק בתלמיד לבקש אור שפעו כו'. אך ידוע שיש הפרש גדול בין כל עריע לענין הזווג דחריב דכר ונוק', שבעריע אין בזה תולדה חדשה מאין האלקי רק מה שיש בעילה לבד נמשך לעלול ואין לעלול מציא' שפעו בלעדו, אבל הנקבה מהות בפ"ע רק שצריכה להתייחד בזכר ולקבל מ"ד להוליד והתולדה מבחי' מ"ן שלה כידוע בענין אשה כי תזריע וילדה כו', אי"כ אין זה כשאר עריע אלא שיהי' ביחודם כח עליון משניהם שימשיך בהם כח התולדה בחיבורם, והוא מה שיומשך זה לזה ויתכללו כא' כנ"ל זהו מבחי'

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

יותר משהעגל רוצה לינק: מסחים קיב, א. ראה גם להלן ד"ה להיע שמחת חריב אות ל. ושי"ב.
כידוע בענין אשה כי תזריע: תזריע יב, ב. ראה ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"ב ע' תר. ושי"ב.

המקיפים דשניהם שמתכללים כאחד ע"י שעומדים חר"כ יחד תחת החופה כו'. והענין הוא דבחי' מזלי' דחתן ומזלי' דכלה כמו שהן בשרשן למעלה זה מעלמא דדכורא וזה מעלמא דנוק' מתבטלים לבחי' אי"ן ומתרוממים ומוגבהים במקום הנעלה משניהם שהוא החופה החופפת עליהם יחד ומתייחדים ומתכללים כאחד שם, והוא שרש ומקור ליחודם אח"כ להוליד בנים וגם בחיי ומזוני כל ימיהם דבמזלא תליא הכל ממה שהי' בעמדם תחת החופה יחד שהי' כל א' בבחי' ביטול לאי"ן האלקי שבשרש נשמתו למעלה שנק' מזלא, ויחוד ב' מזלות הללו דדכר ונוקבא הוא העושה בהם התשוקה ליחודם ואע"פ שהמה ב' מנגדים בטבעם אדרבה זו הגורם תשוקת כ"א לזולתו שיוציאו תולדה מבין שניהם יחד דוקא (וזהו כמו שידוע בשרש של יחוד דא"א הוא תלוי ביחוד עליון דב' מזלות דונוצר ונקה מזל העליון דמשפיע ומזל התחתון דונקה שמתכללים כא' בחופה שלמעלה משניהם יחד, והוא כמו מבחי' ת"ת דא"א שנעשה כת"ר לאר"א כו' וכה"ג, וכידוע בענין כי על כל כבוד תופה דקאי גם בכבוד עליון דאבא כו', וכמ"כ מת"ת דאימא כתר לזו"נ נק' חופה לגבי זו"נ כו' וד"ל).

[מא] וזהו כי על כל כבוד חופה, משמע על כל כבוד יש חופה בפ"ע, והיינו על כבוד דחתן המשפיע יש חופה בפ"ע ועל כבוד דכלה יש חופה בפ"ע, וא"כ יש כאן ב' חופות (זה עולה מלמטה למעלה וזה יורד מלמעלה למטה ומתחברים יחד כנ"ל), ובאמת הרי חופה אחת על החר"כ יחד כו', אך שניהם אמת, דחופה של כל א' הוא בחי' המזל, וכת"ר דחתן נק' מקיף דאור ישר וחופה דהיינו מזל וכת"ר דכלה נק' מקיף דאור חוזר, ושני המזלות מתייחדים כא' מצד בחי' ביטול של כל א' לאי"ן שזהו במקור הנעלה משניהם שזהו בחי' אור אלקי שנעלה משרש המשפיע ושרש המקבל והוא החופה האחת שמוגבהים ומתרוממים שם חר"כ בבחי' ביטול לאי"ן ממש כנ"ל, וכדוגמא הידוע בב' הפכים דמיכאל וגבריאל שר של אש ושר של מים לגבי אור האלקי הנעלה מהם שמתבטלים ממציאותם לגמרי אין מכבין זאי", כך יחוד והתכללות דחר"כ אע"פ שהן ב' הפכים כאש ומים כנ"ל מתבטלי' לאי"ן האלקי שבמקיף דחופה הנעלה משניהם ואחר שנתבטל כל אחד לאין ישרה אור האלקי ביחודם להוליד תולדה חדשה יש מאין כו' וא"ל לא הי' כח ביחודם להוליד נשמות כו' וד"ל. ושרש הדברים הוא להיות שחופה זאת באה מבחי' מקיף העליון דהיינו בחי' טובב הכללי הנ"ל שלמעלה מגדר משפיע ומקבל כו', וכאשר חר"כ עומדים שם מוגבהים ומתרוממים כ"כ במקום ומדרגה גבוה מכל עיקר מקור חוצבם במזלות שלהם למעלה בע"ס דבי"ע וגם בשרש שרשן בע"ס דאצי' (עד

מבחי' תי"ת דא"א שנעשה כתר לאו"א: ראה ע"ח שער מוחין דצלם רפ"ה ורפ"ו. שער דרושי הצלם דרוש ד' והי'. שער מיעוט הירח פ"א.
דמיכאל וגבריאל... אין מכבין במדב"ר פ"ב, ח. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' סג.

בחי' מזלות דא"א ששם שרש הראשון לכל הנשמות שמיחוד אר"א וז"נ כידוע) שאינו אלא בבחי' אר"פ דק"ח שממנו מקור הראשון לאורות דאצי, ע"כ מתבטלים גם מקור מציא' מזלות דח"כ שם לאי"ן האמיתי דבחי' טובב הכללי ואז יוכלו להתאחד זע"ז ולהוליד כו' (וזהו כי על כל כבוד דח"כ יש חופה והוא החופה א' לשניהם כא' דוקא ולא שיש לכל א' חופה בפ"ע כי מעלין ומגביהי אותם למקום הנעלה ממקור חוצבם כדי שיוכלו להיות ביחוד אח"כ כו' (וז"ש הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל שהוא יחוד אר"א היינו ג"כ מאור א"ס שבבחי' מקיף על שניהם יחד כו' וכידוע בכונות דיחוד אר"א שבתבית ה' אלקינו שבק"ש, וכך הוא עד רום המעלות בכל יחוד משפיע ומקבל גם לפני האצי כולם יש חופה החופפת בבחי' אור מקיף שמעלין לשם המשפיע ומקבל כו' (וד"ל).

[מב] וזהו כיצד מרקדין לפני הכלה ולא אמרו כיצד רוקדין כו' וגם מ"ש לפני הכלה ולא אמרו לפני החתן ולא אמרו למעלה אלא לפני כו'. דהנה מה שמבואר למעלה בענין החופה היינו רק בחי' עליי' וביטול במציאות דח"כ לאי"ן הנעלם שבחופה שהוא בבחי' טובב הכללי הנ"ל, אך מה שיוכל לבא בהמשכה ממקום הנעלה הזה ליחוד דח"כ בבני חיי ומזוני כו' הוא ענין הריקוד הזה לפני הכלה, וזהו מרקדין כו' לשון מפעיל. ותחלה יש להבין גוף ענין הריקוד שהוא ברגל, דלכאורה אנו רואים עיקר התגלות השמחה בתוקף הוא בידים ולא ברגלים, דכאשר יתפעל לב האדם בשמחה יתירה שלא יכילנו כלי מוחו ולבו יספק בידי'. אך יש ב' מיני שמחות א' בבחי' מקיף דנר"ג שבמוחא ולבא כו' (ונק' מקיף דחיה) והב' שמחה שבמקיף דיחידה שהיא ע"ג הראש וגלגלתא שלא בא לגוף כלל היינו לנר"ג שבמוח ולב כלל כו', וזהו ענין הריקוד שכאשר יתפעל בנקוד' דבחי' יחידה דנפשו העצמיות שזהו גם ביתר מכפי המקיף דנר"ג לא יספיק הסיפוק בידי' שלא יכילנו גם הוא אז יכריחנו הריקוד ברגל והוא מה שיגביה הרגל שבהגבהה זו הוגבה הראש למעלה. והענין הוא דגם שזהו בחי' חיצונית לבד להגביה הרגל, אבל שרשו הוא הגבהת המקיף שע"ג הראש, שידוע דמקיף הראש הוא ערך הגובה של פשוט הידים למעלה הגבה מראשו וזהו ערך הדילוג ממש ברגל לא יוסיף ולא יגרע שהוא כערך אמה ואם יוסיף זהו למעלה ממדת המקיף שע"ג הראש וכידוע בענין נשיאת כפים דכהנים כו', והנמשל מזה יובן למעלה דהדילוג ברגל שזהו לא לפי ערך ההדרגה דא"מ ופנימי היינו להגיע לבחי' המקיף דיחידה שנעלה ונבדל בערך לגמרי, והאות לזה הוא מה שאנו רואים דכל חדוה ועונג נפלא שלא יכיל המוח והלב יכילנו הריקוד ברגל שהוא הגורם הריקוד ברגל מפני שלא יכילנו כלי המוח והלב, וא"כ ודאי שזהו בבחי' מקיף

הכל תלוי במזל: שבת קנה, א.

וכידוע בענין נשיאת כפים דכהנים: ראה גם לעיל ד"ה אשר ברא (הראשון). וש"נ.

דיחידה שלמעלה גם ממקיף דנר"נ כו'. וז"ש כיצד מרקדיין ל' פועל יוצא להיות שהמשכה בריקוד זה אינו המשכה נגלית אלא המשכה נעלמת והיא מקור להמשכה נגלית. והענין הוא דהריקוד הוא חיצוני רק בבחי' נה"י אבל שרשו מצדי יכילוהו גם המקיף דנר"נ ולזאת נק' המשכה נעלמת, והוא מבחי' טובב הכללי שא"א להמשיכו רק בבחי' חיצוני' דוקא בריקוד ברגל ולא בשום תענוג פנימי שבמקיף ופנימי שברצון ושכל כלל וד"ל. והו מרקדין מפעיל הריקוד, דגם הריקוד שלמעלה מן הדעת צריך שיהי' נעשה ממקור א' המפעיל הריקוד בלתי בחירה כלל, וכמו בדוד שהי' מרקד מכרכר בכל עוז שלא בדרך בחירה כלל כאילו נעשה מעצמו, והוא ע"י אור המקיף הכללי דטובב שהי' בחופה כנ"ל וד"ל.

[מג] ובזה יובן ענין הכבוד שעושין לחו"כ והעיקר לכלה שמגביהים ומרוממים אותה לבחי' מקיף הכללי כדי שיוכלו להתייחד ולהוליד נשמות כו', וכמו שמרקדין לפני הכלה היינו לפניה לכבודה ולנשאות אותה ע"י שזוהו ביתר מכפי מעלתה בעצם, וכך למעלה מרקדין אנשים גדולים לפני הכלה עליונה שתהי' בחי' מקבל, ולא אמרו לפני החתן שהחתן אי' התרוממות כ"כ כי הוא בחי' משפיע ושרשו במקיף דנר"נ כו', אבל בחי' המקבל שיוכל לקבל ולהוליד כו' צריך שירוממוהו למקיף היותר עליון שהוא מקיף דיחידה שנעוץ סופן בתחלתו ולכך אמרו לפני הכלה דוקא וד"ל.

והנה בהתנשאות ורוממות זאת להכלה נחלקו ב"ש וכו"ה אם כלה כמות שהיא כו', ויש להבין דברישא משמע דעיקר מחלוקתם כיצד מרקדין לבד דהיינו רק בגוף הריקוד ובסיפא משמע דעיקר מחלוקתם בשבח והלל שישבחו ויהללו לכלה זה או' כלה כו'. אך הענין הוא דהיינו הך ממש להיות דע"י השבח וההילול מתרוממת הכלה בעצמותה ביתר מכפי מדתה בעצם והוא לבחי' המקיף דיחידה הנ"ל, וזהו שרש המחלוקת באיכות אופן שיעור השבח וההילול כדי להמשיך המקיף שתוכל לקבל ולהוליד כו'. בש"א כלה כמות שהיא למטה וכמות שהיא למעלה בשרשה לבד לא יוסיפו להלל אותה ביתר מכפי מדתה בעצם למעלה ולמטה בכדי שיהי' מכוון אופן ההעלאה דהילול שלמטה רק לכמות שהיא למעלה ויבא המקיף לשכון על אור וכלי שלם כפי שהוא, משא"כ אם יהללוהו ביתר מכפי המדה שלה כמו אם היא חגרת או סומא עכ"ז יאמרו לה כלה נאה הרי יבא או"מ לשכון על חסרון ופגם וע"ד שקר שלא יכוין שם כלל, ולבד מצד עצם החסרון ופגם שלא יוכל המקיף לשכון שם כידוע הנה השקר שלא אמרו האמת כמו שהוא זה רע ביותר. וכה"א כלה נאה כו' שאין זה שקר כלל דנאה היא באמת למעלה כנ"ל וגם למטה נתמלא

מצד: תיבה אחת טושטשה כאן בהכתי"י, ולא ניתנה לקריאה.

יכון: כ"ה בגוכ"ק.

וניתקן כל פגם כנ"ל (ומ"ש שקר החן והבל היופי כו' לזה כיונו ב"ה שלא אמרו כלה נאה לבד שע"ז יכול ליפול לומר שקר החן והיופי אך כשאומרים וחסודה שזהו אשה יראת ה' דוקא תתהלל ובזה תלו ב"ה עיקר ההילול' דחס"ד ח"ס דלים היינו אשה יראת ה', וכמו ברבקה שזה ה"א האות אם תאמר שתה וגם לגמליך אשקה היא האשה * להיות ב"ה שרשן מבחי' רב חסד (וכמ"כ ב"ש להיפך במדת הדין לרקד לפני הכלה ל' כלה כמצות שהיא כמו ענין השם אורחותיו כו' שבזה דוקא מעוררים בחי' המקיף דיחידה כי שקר החן והיופי בתואר העבודה כמוח ולב כו' רקי אה"ר דוקא, ואמנם א"א להוציא בה ההעלם כ"א ע"י מדה"ד להשפיל א"ע להיות נבזה בעיניו נמאס כו' שזהו מרה שחורה הטבעית ועצמית דנשמה האלקי' כידוע וד"ל. ובה"א שמעלת הנשמה כמות שהיא ביתר מעצם ההתקשרות להודות ולהלל ע"כ אומרים כלה נאה וחסודה שניהם כאחד נאה ולא מצד עצמה, והוא להיותה חסודה אשה יראת ה' היא תתהלל פי' תתהלל ביתר מכמו שהוא מטעם הנ"ל דנעוץ סופן כו' ואין להלל זה שיעור למעלה ולמטה כלל וכמ"ש ישראל אשר ב"ך אתפאר כו' וד"ל.

שקר הזון: משלי לא, ל.

דחס"ד ח"ס דלים: ראה אגה"ק סי' [תניא קטו, ב].

אם תאמר שתה: ע"פ חיי"ש כד, יד. מד.

האשה: תיבה אחת קרועה כאן בגליון הגוכי"ק.

רק: תיבה אחת אינה ברורה כאן בגוכי"ק.

ישראל אשר בך אתפאר: ישעי' מט, ג.

להבין ענין שמחת חתן וכלה יש להקדים פ"י הפסוק כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבלי' כו'. הנה בזמן הגלות נק' כנ"י הרה, והגאולה נמשל בבחי' לידה, וכמו בגלות מצרים דכתיב ואעבור עליך כו' ואומר לך בדמיון חיי כו', וגם לע"ל בגאולה אחרונה נאמר במשיח אני היום ילדתיך וזהו הרינו חלנו כו', וכמו סמוך ללידה כאשר תקריב ללדת תחיל תזעק בחבלי' שנק' חבלי לידה כך הוא ענין חבלי לידה ברוחניות שהוא קודם ללידה דוקא והוא שנק' חבלי משיח כידוע וד"ל. וביאור הענין יש להקדים תחלה ענין יחוד קודב"ה ושכינתו' שזהו יחוד ב' שמות דהוי' אלקים, וכמו כי שמש ומגן ה' אלקים ששם אלקים מגן ומסתיר לשם הוי' ולע"ל כתיב ונגלה כבוד הוי' (וכמאמר לע"ל מוציא חמה מנרתקה כו'), וענין הסתר דשם הוי' בשם אלקים נמשל כמו בחי' עיבור הולד שמוסתר ונעלם בבטן כו', ולכך נק' כנ"י בזמן הגלות בשם הרה, וז"ש כמו הרה תקריב ללדת כו'. כי הנה ידוע שכל תכלית העבודה בתו"מ ועבודה שבלב ומוח בתפלה אינו רק שיהי' בכל נפש מישראל בחי' גילוי אור דשם הוי' דוקא כמ"ש כי אתה נרי הוי' כו', כי כל עיקר אור וחיית אלקי הפנימי' לנשמה האלקית הוא כאשר מאיר משם הוי' בגילוי ולא משם אלקים לפי שהנשמה שרשה במקור חוצבה הוא מפנימיות שם הוי' ולא משם אלקים המסתיר על שם הוי' (שנא' נר הוי' נשמת אדם אך המלאכים נק' בני האלקים דוקא כידוע), וז"ש לך אמר לבי כו' את פניך הוי' אבקש ובכמה מקומות אמר כן כמו הללי נפשי את הוי' דוקא בה' תתהלל נפשי דרשו הוי' כו' אברכה את הוי' ברוך כבוד ה' כו', וכידוע שזהו בחי' ההמשכה דסובב כ"ע שנק' שם הוי' ה' הוה ויהי' שלמעלה מבחי' זמן ומקום שבלתי בא עדיין בבחי' גילוי אור ושפע בשביל התהוות העולמות מאין ליש, כי התהוות העולמות מאי"ן האלקי לבחי' יש נפרד היינו דוקא מבחי' שם אלקים המצמצם ומסתיר לעצם אור האצי' כשמש במגן ונרתק כנ"ל, ולזאת כל עיקר הברכות באמרו ברוך אתה הוי' היינו שיבא ויומשך מלמעלה אור דהוי' דאצי' בלתי הסתר דשם אלקים למטה בתוך כל עלמין שנבראו ע"י צמצום דשם אלקים להיות מתגלה למטה בצמצום דשם אלקים כמו שהוא למעלה באצי' ממש, וכמו לע"ל

לה"ע שמחת חתן: מיוסד על ד"ה זה בתו"א שמות (בהוספות) קו, א ואילך [שם הנחת אדהאמי"צ ממאמר אדה"ז, עם הגהות מאדמו"ר הצ"צ]. ונוסח נוסף בטה"מ תקס"ג ח"א ע' קב [הנחת הר"מ בן אדה"ז]. ובשינויים והגהות באוה"ת שמות (כרך ז') ע' ב'תקטז. ותוכן קצר מהמאמר [וכמה הגהות] באוה"ת על סידור [דרושי חתונה] ע' רלה.

כמו הרה תקריב ללדת: ישע"י כו, יז: כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבלי' כן היינו מפניך ה'. ואעבור עליך . . . אני היום ילדתיך . . . הרינו חלנו: יחזקאל טז, ו. תהלים ב, ז. ישע"י שם יח: הרינו חלנו כמו ילדנו גו'. וראה גם תו"א וארא נו, ד. ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' רעא. ועוד. כי שמש ומגן . . . ונגלה כבוד ה'. . . לע"ל מוציא חמה מנרתקה: תהלים פד, יב. ישע"י מ, ה. נדרים ח, ב. כי אתה נרי ה'. . . נר ה' נשמת אדם: שמואל"ב כב, כט. משלי כ, כז. לך אמר לבי . . . הללי נפשי . . . בה' תתהלל . . . דרשו ה' . . . אברכה את ה': תהלים כו, ח. קמו, א. לד, ג. קה, ד. לד, ב.

שנאמר ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' וכתוב כי כולם ידעו אותי ממש כו', ולא כעכשיו שמצמצם אור האלקי בכל עולם כפי מדת הצמצום דבחי' שם אלקים שהן ק"ך צירופים עד שבעולם העשי' מוסתר ביותר כמ"ש אתה אל מסתתר כו', ומאחר שא' וראו כל בשר הרי יהי' בחי' הגילוי דהוי' למטה כמו למעלה ממש כו', שהרי א' ובאו במערות צורים מפני פחד הוי' וכל פחד אינו אלא כשהוא מקרוב דוקא בבחי' רא' חושיית כו' וכמ"ש כולם ידעו אותי בידיעה והכרה חושיי', ולא כמו עתה שמרחוק מאד ה' נראה גם בנשמות הגבוהות שנקראים עובדי הוי' ממש בהתפעלות אהבה ויראה שכליים בעבודה תמה שבמוח ולב, כי עיקר ההתבוננות וההשגה אלקית שבנשמות לא יגיע כלל בהשגת המהות דהיינו לבחי' הוי' דאצי' רק השגת מציאות הוא בחי' התפשטות אור האלקי שמוגבל בעולמות להוות מאין ליי"ש שנקרא כח הפועל האלקי בנפעל לבד שזהו ענין בשכמל"ו כידוע ובהשגה זו ידבקו נפשם להכיר בוראם ויתפעלו באה"ר כו', אבל בחי' שם הוי' שמוכדל ומרומם לבדו ומתנשא מימות עולם לגמרי מרחוק נראה להם לפרקים ועיתים רחוקים כמו בכל שבת ויריט שנק' מועדי הוי' שהוא העת שמתגלה שם הוי' באלקים למעלה ע"כ בא גילוי קצת מזה גם לנשמות בג"ע שמדי חדש ושבת יבאו להשתחוות לפני הוי' וגם בנשמות שבגופים ליחידי סגולה בשעת הכושר לבד כו' וד"ל.

[ב] ואע"פ שאין איש מישראל שלא קיים מצוה א' ובכל מעשה המצוה יש יחוד עליון דהוי' באלקים כידוע בענין יחוד קודב"ה ושכינת' שאו' על כל מעשה המצוה, וכן אומרים בכל יום ברוך כבוד ה' ובפרט כל הברכות שאו' בכל יום ברוך אתה הוי' שיבא בגילוי העצמות למטה כנ"ל, ולפי' ראוי ה' שעי' קיום מצו' בכל יום ועיי' הברכות שיהי' בא בגילוי למטה כל בחי' יחוד עליון דקודב"ה שהוא שם הוי' באלקים שנק' שכינת' ששוכן בתחתונים כידוע ולמה זה א' לע"ל דוקא ונגלה כבוד הוי' ולא עתה וכמא' גלה כבוד מלכותך כו' ובכן תן פחדך כו' שזהו לע"ל שיקוה לראות בתפארת עוזו ותמלוך אתה ה' לבדך כו'. הנה הענין הוא דשניהם אמת, דודאי עיקר הגילוי דשם הוי' למטה מטה כמו למעלה בראי' חושיי' בהשגת כל אדם כמ"ש וראו כל בשר כו' וכולם ידעו אותי ממש כנ"ל (כהתגלות אור הנבואה בנביאים בגופם ויותר מזה שהנבואה ה' בלתי טבעית כי ה' הגוף בטל מכל חושים הגשמיים כי לא יכיל הגשם לקבל האור האלקי ולע"ל יזדככו הגופים ויכילו אור האלקי' כמו שהן שנק' כל בשר כו' וד"ל) היינו דוקא לע"ל אבל היא גופא מה שיהי' גילוי הוי' באלקים לע"ל אינו בא אלא מחמת הקריאה שהיו קוראים וממשיכים למעלה יחוד דשם הוי' באלקים עיי' המצות מעשיות דעכשיו ובכל הברכות שאו' ברוך אתה הוי' כו', ואע"פ שאין גילוי יחוד עליון זה בא למטה

כי כולם ידעו: ירמי' לא, לג.

אתה אל מסתתר . . . ובאו במערות צורים: ישעי' מה, טו, ב, יט.

ממש רק שמתעורר למעלה עכ"פ ונעשה יח"ע זה למעלה רק שצועקין ומבקשין שיתגלה למטה ג"כ כמו למעלה, הנה זאת הבקשה וההתעוררות למעלה גורם בחי' ירידת גילוי אור שם הוי' למטה לע"ל שיתגלה לעין כל בכל בשר כנ"ל, ואם לא הקריאה וההתעוררות דכנ"י ביח"ע שעושיין למעלה עתה לא הי' בא לע"ל גילוי דהוי' למטה ממש והא בהא תליא ממש וע"כ שניהם אמת וד"ל (וכמ"ש בע"ח דכל יח"ע דמצות הוא עתה להוסיף אור באצי' לבד ולע"ל יתגלה האור למטה כו').

[ג] ובכל זה יובן ענין מה שכנ"י נק' בזמן הגלות בשם הרה כמ"ש כמו הרה תקריב ללדת כו' כמו עד"מ הולד שמוסתר בעיבור בבטן כו' ואח"כ יוצא לגילוי במהות בפ"ע כו' כך ע"ד משל ודוגמא כל עיקר בחי' גילוי הוי' לע"ל במשיח דכתיב בי' ונחה עליו רוח ה' כו' וכל בשר יראו כנ"ל נק' למשל הולד הנולד כו' שבא בגילוי מהות שלו בלתי מוסתר ונעלם כלל וכמ"ש אני היום ילדתיך כו', אך כל זמן הגלות נמשל לבחי' עיבור שהולד מוסתר כו' היינו ששם הוי' מוסתר מאד ומצומצם בשם אלקים כשמש ומגן המסתירו כו' והיינו שמוסתר בבחי' קטנות מאד, והוא כמו במעשה המצות ועבודה שבלב בתפלה שמרחוק הי' נראה להם כנ"ל הוא שנק' בחי' עיבור וקטנות כי לא נגלה כנשמתם ממהות ועצמות אור הוי' רק כמו שהוא בא בבחי' הסתר בשם אלקים כו', אבל לע"ל יוציא חמה מנרתקה ויתגלה כבוד ה' כמו שהוא בלי הסתר כנ"ל נמשל בבחי' לידה והוא מ"ש אני היום ילדתיך כו' וד"ל.

אך הנה כל מה שישראל קוראים וממשיכים לשם הוי' ועושיין התעוררות יח"ע במצות וברכות כל זמן הגלות שהוא בבחי' עיבור דקטנות גורמים בזה דוקא קירוב זמן הלידה דגאולת משיח שאז יתגלה שם הוי' לכל כנ"ל. וזהו כמו הרה תקריב ללדת כו' דכנ"י בגלות נק' הרה"ה (כמו שא' במשנה אע"פ שאתה מתמלא עליהם עבר"ה כאשה עובר"ה יהיו כל צרכיהם לפניך וכמ"ש ביאור זה במ"א) ותקריב ללד"ת הוא קרוב וסמוך לזמן הגאולה שנק' לידה כנ"ל שאז תחיל תזעק בחבלי' כו' כן היינו מפניך הוי' פי' כדי שנהי' מפניך הוי' שיתגלה פנימי' דשם הוי' כמו שהוא למעלה באצי' למטה מטה ג"כ שזהו בחי' הלידה בגאולה דלע"ל כו', היינו תחלה הרינו חלנו בבחי' עיבור וקטנות שהוא בחי' הסתר וצמצום גדול דהוי' באלקים שבכל עבודה דכנ"י בכל ימי הגלות וכך הם המשך הדברים עד שנהי' מפניך הוי' בימות המשיח היינו כמו

בע"ח . . להוסיף אור באצי': ע"ח שער מ"ן ומ"ד (שלי"ט) דרוש י"א כלל טז. וראה לעיל ח"א ע' קנו. ושי"ג. ולעיל סוד"ה שמח תשמח (השלישי).

ונחה עליו רוח ה': ישעי' יא, ב.

במשנה אע"פ שאתה מתמלא . . ביאור זה במ"א: ברכות כט, ב. ראה תרי"ח שמות צו, ב. קס, ב.

הרה תקריב ללדת בזמן הגלות דהא בהא תליא כנ"ל (וזהו עד יעבור עמך הוי יעבור אותיות עיבור כמ"ש במ"א).

[ד] והנה ידוע דעיקר זמן חבלי לידה אינו אלא בסמוך וקרוב ליום הלידה דוקא שזהו מצד שקרוב זמן הלידה ע"כ מתעוררים חבלי לידה שהן המקרבים סיבת הלידה כידוע שאם לא החבלי לידה אין כח ללידה כלל, וזהו כמו הרה תקריב ללדת תקריב בסמוך לזמן הלידה או דוקא תחיל תזעק בחבלי ולא קודם לזמן הלידה הרבה ימים ומכ"ש באמצע חדשי העיבור אין חבלים כלל שתזעק כו' רק צער העיבור לבד מצד עצמו כו' כידוע. והנמשל מזה יובן ג"כ בבחי' חבלי לידה הרוחניות למעלה בכנ"י שנק' הרה בזמן הגלות. דהנה ידוע בענין החבלי לידה שהן רוחות הבטן המתעוררים כחבלים ממש שמושכים את הולד למעלה כל יצא לחוץ ומונעים את הלידה כו', אך זה עצמו היינו עיקר הסיבה אל קירוב הלידה דכל שמתעוררים חבלים אלו לעכב הולד חוזר וניער תיכף בכח גדול לצאת במהירות גדולה ביותר, כמו דבר שמעכבים אותו תחלה יותר יצא בכח גדול אח"כ, כעיכוב המים בעבים או בכיסוי שמעכב המים דכשיתחזק ההילוך אח"כ ביותר, וכמו הקלע באבן כל שמונעים בדוחק יותר יצא בכח כו', וכך הוא עיקר ענין החבלים למנוע ולעכב הולד כדי שיציאתו מן הדוחק ועיכוב הזה יהי בכח גדול עד שיפתח הרחם מיד מחמת ריבוי כח גדול בדחיקתו ויציאתו כנ"ל. והדוגמא מזה יובן בענין חבלי לידה בזמן הגלות שזהו דוקא קרוב לזמן הגאולה ולא קודם לכן הרבה שאז ימצאו מונעים רבים שמעכבים ומונעים לבחי' גילוי זה דשם הוי ונקראים חבלי משיח כו' שהוא גודל עוצם הצרות ודוחק הגלות ועוני הדעת מכל צד ברוחניות וגשמיות עד שיוסתר יותר אור האלקי בכל א' בתכלית כו' עד שתחיל תזעק בחבלי, והזעקה הוא מחמת כאב גדול שיכאב ביותר לעוצם המניעה מכל צד עד שתקצר הרוח מאד, וכמ"ש ויצעקו בני"י כו' ותעל שוועתם כו' כקול הצעקה דחבלי לידה ממש, וזהו כי באו בני"י כו' וכח אין ללידה מפני המונעים, אך היא גופא גורם קירוב זמן הלידה כנ"ל בחבלי לידה שמצד עוצם הכאב בעיכוב הולד יגרום היציאה בכח ללידה כו' (כידוע), וז"ש תחיל תזעק בחבלי והוא הגורם עיקר כח הלידה, משא"כ בשאין חבלים כו' שזהו בלי מונעים ומעכבים אין כח לידה כלל וד"ל, וז"ש כן הרינו חלנו כו' כשקרוב זמן הגאולה להיות מפניך הוי' כנ"ל אבל קודם זמן הגאולה הרבה אין חבלי לידה כלל רק צער העיבור לבד כנ"ל. והענין הוא כמו אשה כי תזריע שבעיבור יש גידול לאיברי הולד כל זמן העיבור ע"י החום הטבעי שבא בזרע האשה לגדל

עד יעבור . . . אותיות עיבור כמ"ש במ"א: בשלח טו, טז. ראה תריח שם. שער האמונה פס"ו. סידור רצג,

ב.

ויצעקו . . . ותעל שוועתם . . . כי באו בני"י: בשלח יד, יו"ד. ועוד. שמות ב, כג. מלכים"ב יט, ג: כי באו בני"י עד משבר וכח אין ללידה.

הבשר וגידים שנק' אוד"ם שממנו בשר כו', ולמעלה זהו הנק' בחי' מ"ן דנוק' שמגדל הולד כו', ובכנ"י הוא בחי' רשפי אש התשוקה האלקית בהשגת כל א' בבחי' סובב כו' שהוא שם הוי' מרחוק בקטנות שזהו בחי' עיבור כנ"ל, אך ע"י התשוקה לגילוי שם הוי' כמו כלתה נפשי כו' בזה נגדל האור דשם הוי' בכל נשמה כמשל גידול הולד בבטן כו' ובוה אין חבלים שזהו מניעה ועיכוב כלל כי קרוב ה' כו', רק בהגיע עיקר הגילוי דשם הוי' לע"ל בכללות נש"י שנק' לידה אזי ימצאו בחי' חבלי לידה כנ"ל, אבל צער העיבור יש והוא בחי' התשוקה מרחוק כו' בצמצום וכווץ גדול שמיצר ע"ז מאד כמ"ש הרינו חלנו כו' וד"ל.

[ה] והנה לאחר בחי' לידה הנ"ל הוא זמן בחי' היניקה מאחר שאמר במשל עיבור ולידה כמו הרה תקריב ללדת כנ"ל אי"כ יש גם בחי' יניקה ומוחין דגדלות שאח"כ כידוע. וביאור הענין הנה מבואר למעלה בבחי' עיבור שהוא בבחי' הקטנות מאד, ואע"פ שגם הוא בא בבחי' הגדלה בט' חדשים וגידול זה בא מן המאכלים שאמו אוכלת כו' ונהפך בשינוי המהות להיות מזון לולד לגדילו באיבריו בט' חדשים באופן שאין גידול הקטן לפי שניו מתגדל כ"כ במהירות בט' חדשים ולא בב' וג' שנים, אך הנה זהו רק הגדלת החומר בלבד והוא גידול האיברים לבד ע"י הדם שבא בבחי' שינוי המהות בבטן אמו בחום הטבעי כנ"ל (שנק' ה"ג דאודם שממנו בשר כנ"ל), אבל בחי' הגדלת הצורה בחומר היינו כללות ענין היניקה בחלב לולד אחר שנולד, והאות ע"ז הוא מה שהחלב נעשה מחמת עיבור הדם אחר יציאת פסולת הדמי' בלידה או מתהפך בחי' החיות הנפשיות שבדם האיברים למיץ חלב ועולה למעלה בכלי המוח ומשם יורד בהגשמה למקום בינה שבלב שהן הדדים שיונק מהם הולד, ועיקר ענין יניקה זו הוא להגדיל הצורה הנפשית בחומר האיברים, והגם שנקרא קטנות הצורה עדיין לגבי הגדלות המוחין שאחר היניקה ב' שנים אבל מ"מ גידול זה למעלה הרבה מגידול החומר של האיברים בעיבור ט' חדשים כו' וד"ל (וע"כ עיכוב הגידול הזה הוא עכ"פ בב' שנים יותר מט' חדשים דעיבור, אמנם הגידול הזה בב' שנים הוא מתגדל יותר מגידול הט' חדשים בעיבור לפי ערך רק שמתעכב זמנו יותר (וכן הוא ענין גידול המוחין שאחר היניקה מתעכב זמנו יותר והוא מב' שנים עד בן ה' אבל מתגדל יותר, וכן מבן ה' עד

הבשר וגידים שנק' אודם שממנו בשר : ע"פ נדה לא, א. ושם בשינוי: אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים כו' אמו מורעת אודם שממנו עור ובשר דם ושערות. אמנם כהלשון כאן מובא בכ"מ, ראה לעיל ח"א ע' קעז וע' רפה [ונסמן ע"ז באורך בהמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אר"עח]. וראה ע"ת שער פנימיות וחיצוניות [ש"מ] דרוש י"ב: הגידין שזכרו רז"ל אינו אותן הלבנים כו' רק הגידין כו' שבהם מתפשט הדם או חיות הלב הדופקים. ועוד ע"ד כמה סוגי גידים בביאורו שופטים קכב, א. [ובהנסמן עוד במאמרי אדהאמ"צ שם].

בן י"ג מתגדל יותר והעיכוב יותר, ומבן י"ג עד עשרים נשלם קומתו ולא יגדל עוד, והגידול הנוסף בזה הזמן אינו בערך הגידול שבקטנותו מה' שנים ל' וי"ג, וגם גידול זה אינו בערך הגידול במהירות דב' שנים דיניקה וד"ל).

[ו] וביאור ענין הגדלת הצורה בחומר הוא מה שנעשה בחי' התפשטות אור התענוג הרוחניות בדם הוא הנפש ע"י החלב דוקא רק שבא בהגשמה, והיינו סיבת התפשטות האיברים לאורך ורוחב יותר בימי היניקה כי בחלב הגשמי יש מבחי' התענוג הגשמי שנתגשם בחלב בירידתו וכל תענוג גשמי שבא בהגשמה טבעו לגדל ולהתפשט כבשורה טובה תדשן עצם וכמו שמנת עבית כו' כך התפשטות עובי האיברים בא מן התענוג הגשמי שבחלב הגשמי להיות לו למזון להחיות גופו כמזון הלחם ממש, ובוה תגדל הנפש בבחי' צורה הרוחניות שבה מעט מעט בבי' שנים אלה עד שנעשה מוכן אח"כ לקבל צורת אור השכל במדות שנקרא גידול המוחין ובלעדי ימי היניקה לא הי' צורת הנפש מוכן לזה כלל, כי הנה אנו רואים שאחר היניקה מיד מתחיל לדבר מעט מעט בהשגת והבנת ענין דבר מה הרי יש בו דעת קצת וכמו שיודע לקרות אבא ואימא מצד הכרת הדעת שלא הי' בו קודם שיטעום טעם דגן דוקא, וגם מדותיו הטבעיים מתחיל להאיר בהם מקצת מאור השכל והדעת היינו שיאהוב הדבר הטוב שיבחור בו מצד הכרתו בדעתו וימאס בדבר הרע שיכיר הרע עפ"י קצת דעת ושכל עכ"פ הגם שהוא בבחי' הקטנות עדיין אבל יגדיל אור השכל והדעת במדותיו וטבע גופו מעט מעט במשך זמן שבין היניקה עד היותו בן ה' ווי"ו שיהי' לו דעת במדות למעלה מכפי טבעם לאהוב השנאוי עפ"י טבעו אם צריך לו ולשנאוא האהוב אם יכיר בדעתו שצריך שיתרחק הימנו כו', וזהו הפעוטות מקחן מקחן שפע"י דעת הן ולאן שלו עד שיגדל שכלו יותר בהיותו בן י"ג שנה שנשלם גידול כל הדעת ששייך למדותיו עכ"פ ונקרא זה גידול המוחין בכלל (אך זהו גידול ראשון דאימא ומי"ג עד עשרים מתחיל גדלות שני דאבא כמ"ש במ"א ע"פ מרא"ש צור"י כו'). אך כל בחי' הכנת צורה זאת הרוחניות דמוחין במדות הטבעיים דבהמה וכיוצא לקרות כדיבור בדעת אריא כו' היינו מחמת ימי היניקה דחלב שנתגשם בו התענוג שבמוח וירד אל מקום בינה דוקא שבלב בשדי אמו שיונק אדם שם שהוכן בזה בחי' חומר רוחני לצורה הרוחניות דמוחין שיהי' בבחי' צורת אדם נבדל מן הבהמה רק שהוא אדם קטן והולך וגדל בשכלו ומדותיו כנ"ל, ולא

כבשורה טובה חדשן עצם . . שמנת עבית: ע"פ משלי טו, ל. וגיטין נו, ב. האזינו לב, טו. וראה לעיל

ח"א ע' מג.

הפעוטות מקחן מקחן: גיטין נט, א. ועוד. וראה גם סה"מ תקס"ח ע' שצב [ע"פ ע"ח שער הכללים פ"ח. שער דרושי הצלם דרוש ג]. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ב ע' תקא. נ"ד ע' תקיט. אמרי בינה ח"ג ק', ג ואילך. ולהלן קרוב לסוף המאמר.

במ"א ע"פ מראש צור"י: ראה גם להלן סוף אות ח'. אמ"ב ח"ג ק', רע"ד.

מצד בינה הרוחנית שבלב כמו בהשגת השכל שבלב שנקרא בינה לבא הלב מבין כו' אלא בינה הגשמית שבלב שנתגשם בה אור התענוג שבמוחין כנ"ל בחלב זה הוא העושה הכנה זאת בעולם גדול, והוא ענין התפשטות אורך ורוחב באיברים בהכנה דחומר רוחניות שיוכל לקבל צורת המוחין דאדם מיד אחר היניקה (וזהו שמתגדל ביניקה במהירות יותר מגידול המוחין דאח"כ להיותו גידול מוחין דקטנות עדיין שנקרא חומר לגבי צורה דמוחין דגדלות אדם שאח"כ כמו שגידול עיבור דקטנות ביותר כנ"ל מתגדל במהירות יותר מגידול היניקה מפני שבעיבור אין הגידול רק בחומר לבד כנ"ל וד"ל).

[ו] ויובן כל ג' אלה דעיבור ויניקה ומוחין בבחי' הרוחניות דנשמת אדם בפרט ומזה יובן בנש"י ככלל. דהנה מבואר למעלה דבחי' עיבור דקטנות ביותר היינו שמרחוק מאד בקטנות נראה ונגלה כנפשו האלקית אור דהוי' בצמצום דבחי' הקטנות מאד, והיינו כולד גשמי שראשו מקופל ומונח בין ברכיו בעיבור והוא בחי' תלת גו תלת כו' כידוע. והענין הוא דבחי' או"ר בחומר טבעיות באלקות הוא העיקר בו ואשר נראה בו התפעלות מדות ושכל בשם הוי' הוא בא בעולם אחר העלם כראשו שמונח בין ברכיו כו', אך בחי' הגדלת החומר דאו"ר אלקי טבעיים מתגדל דוקא בט' חדשים כנ"ל והיינו כמו כל זמן הגלות שנק' עיבור כנ"ל כך בכל נשמה בפרט כאשר הוא בגלות בטרדת עומק המוח והלב בדאגת פרנסה עד שתקצר רוחו מאד, וכמו ולא שמעו מקוצר רוח כו' בגלות מצרים קוצר רוח אדם זה היינו ע"י בחי' ההסתר והעלם דאור ה' שמאיר בנשמתו ורוחו עד שתקצר רוחו רק בעלם דאו"ר טבעיים לבד אבל מתגדלים מעט מעט ונשלם הגידול דחומר או"ר טבעיים לסור מרע ולעשות טוב כטבע הבהמה במדותי' ולא יכיר אביז' ואמ"ו כלל בהשגה דהוי' רק בעלם כנ"ל שאוכל מה כו', עד שנולד נעשה ברי' בפ"ע והיינו שנגלה כנפשו האלקית בבחי' גילוי דאור ה' באלקים בבחי' דר"ר שכליים בהשגה, אך גם הוא בא בבחי' ההגשמה עדיין והיינו בחי' החלב הנ"ל שזהו בחי' התענוג האלקי שבא במוחין שבמדות בהגשמה, והוא הנקרא בינה שבלב דאימא דבחי' אם הבנים היינו בחי' ההתבוננות וההשג' בשם הוי' דוקא אך לא ירד האור הזה ברוחניות ההשגה שבלב דבינה שנקראת אימא רק ירד בהגשמה, והוא ענין עונג אלקי הנרגש באו"ר שכליים כשהוא בבחי' הקטנות עדיין היינו בלי השגה שכליים דאלקות בבחי' התפשטות, וזהו כמו תינוק הנולד שיפקחו עיניו ואינו רואה כלום ואזנו שומעים ואינו שומע כלום כו' רק שבימי היניקה נגדלים חוש הראי' ושמיעה שיהי' חומר מוכן לקבל ראי'

בינה לבא ובה הלב מבין: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

שראשו מקופל . . . תלת גו תלת: נדה ל, ב. ראה גם ת"יח שמות צו, ב ואילך. קס, א ואילך. ביאוריו קג,

ב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תצג ואילך. ובכ"מ.

ולא שמענו: וארא ו, ט.

ושמיעה דחריב במדות הטבעיים אחר תשלום היניקה כנ"ל, כך ענין בחי' מוחין דיניקה שנק' הגדלת החומר דצורה השכליים שאח"כ אמנם גידול חומר המדות דאוי"ר שכליים מתגדל מעט מעט בימי היניקה כמו שמתגדל צור' הנפשיות בחומר הולד שיהי' בצורת אדם ממש אח"כ כנ"ל וד"ל, והיינו מה שאנו רואים שיתענג על ה' במעט התבוננות כשהיא בהגשמה מלובש במשלים ושכל אנושי, אך עונג שבא בהגשמת השכל מגדל בחי' צור' אדם שיהי' מכיר לבוראו כתינוק שיודע לקרות אבא בקצת דעת כו' וזהו גידול המוחין שאחר היניקה עד שיגדל בדעת שלימה וכמ"ש כולם ידעו אותי ממש מקטנם כו', וכל זה הגידול דמוחין דאדם מקטנות לגדלות המוחין אינו רק מחמת גידול דחלב בימי היניקה כנ"ל (וזהו שמתעכב כ' שנים זהו הוראה על היותו גידול רוחני יותר וגידול המוחין מתעכב יותר להיותו גידול רוחני יותר, וכן יוכן בנשמה האלקית שנקרא נער בהיותו בהיותו בן ו' שנים שאין בה רק אוי"ר בדעת ומוחין דקטנות בצמצום גדול והולך וגדל במוחין עד ע' שנה שקנה חכמ"ה, וכל זה בא רק לפי ערך הכנת חומר גשמי בעיבור והכנת חומר רוחני דיניק' דוקא שאין הצורה הפנימית באה רק לפי אופן הכנת חומר הגשמי והחומר הרוחני (והעיקר הוא גידול חומר הגשמי בעיבור וכמאמר שמלמדין אותו כל התורה ששיג בהיותו בן ע' כו' וכן א' בדמ"ך ח"י דוקא וד"ל).

[ח] והנה מעתה יובן ג"כ בבחי' נשמה הכללית דכנ"י, דהנה כתיב בשוב ה' שיבת ציון היינו כחולמים כו' אז יאמרו בגוים הגדיל הוי' לעשות עם אלה כו'. דהנה לאחר שישב ה' לכנ"י בימות המשיח יכירו אז שהי' כל עבודתם בתו"מ באוי"ר כו' כל זמן הגלות שנמשל לבחי' עיבור דקטנות מאד שזהו ה' הכל כמו החלומי' בשעת השינה שהגלות נק' שינה כעורה למה תישן ה' כו', והיינו בחי' מיעוט והעלם אור הגילוי דהוי' ביח"ע דמצוה הנעשית בגשמיות בהבדלה שבין טו"ר בפ"מ שזהו רק מחמת אוי"ר טבעיים כמו ע"י האמונה לבד שמרחוק ה' נראה כו' רק שמאמין באמונה פשוטה, ואמנם יש בזה אוי"ר בלתי יעשה רע מצד היראה ויעשה טוב מצד האהבה וכמו טבע היא ממש כנפשותינו בכא"א מישראל כו', אך מה שהיינו בגלות שהוא הסתר אור הוי' כחולמ"י לבד הוא שבא בגילוי אור הדעת בשם הוי' בימהמ"ש שנאמר ומלאה הארץ דיעה את הוי' ממש כו'. וז"ש הגדיל הוי' לעשות עם אלה שיהי' בחי' גידול דשם הוי' בכללות נש"י שנק' אליה (כשהי' בבחי' עיבור תלת גו תלת בזמן הגלות כו'), והוא מה שיתגדל ויתקדש שם הוי' בפי כל וגדול

שמלמדין אותו כל התורה . . . בדמ"ך ח"י: נדה שם. יחזקאל טו, ו. וראה גם ס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"ב ע' תקיד וע' תקיח.
בשוב ה' . . . אז יאמרו . . . עורה למה תישן: תהלים קכו, א"ב. מד, כד.
ומלאה הארץ דיעה: ע"פ ישעי' יא, ט [ושם: כי מלאה. אבל בכ"מ מובא ומלאה – ראה לעיל ח"א ע' קנו, ובהמ"מ שם].

ומהולל מאד בכל השגה והשגה אלקית בכא"א שלא בהסתר והעלם דלבוש גס דבחי' נוג"ה כלל וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כנ"ל (כנשמות דעכשיו בג"ע וכה"ג או כמו שהי' באדה"ר קודם החטא בעה"ד שגם גופו לא הסתיר לו כלל וכאבו' שהי' בחי' מרכבה תמיד כו'), וגידול שם הוי' בנש"י יהי' במהירות כערך גידול ב' שנים דיניקה כנ"ל, והיינו בחי' גילוי אור העונג האלקי כמו שהוא למעלה בבחי' בינה דמל' דאצי' אך שירד בהגשמה לפי אופן הלבוש דנשמות בהשגותיהם שזהו כמו יניקת החלב במקום בינה שבלב כנ"ל, והוא כמו בחי' או"ר שכליים עכשיו שבא העונג אלקי בהגשמת שכל והתבוננות דשם הוי' בשכל אנושי, ואמנם בחי' הדעת והשגה בשם הוי' אז יהי' בדעת הרוחני אור האלקי כמו שהוא למעלה וכמו שהי' הנשמה אלקית בלא גוף כלל כך יהי' אור הדעת בעודנה בלבוש הגופים ג"כ לפי שעה"ד טרר יבורר ויזדככו הגופים כמו שהי' קודם החטא דעה"ד טרר, וזהו אד"ם אד"ם דו"ד משי"ח כו', וזהו וגב"ה מא"ד שאע"פ שתחלת הגילוי דשם הוי' בכנ"י בביאת משיח יהי' בבחי' הקטנות כלידת הולד שנפקחו עיניו כו' כנ"ל וכמ"ש אני היום ילדתי"ך, אבל יגד"ל שם הוי' וכולם ידעו אותו כו' כמשל הגדלה דימי היניקה שהוא גידול הצורה בחומר כו' וד"ל. אך כל זה רק בחי' הכנה דצורה האלקית בנש"י שנק' גם זה בשם קטנות לגבי הגידול דמוחין אח"כ כנ"ל, וזהו ישכ"ל עבד"י תחלה ואח"כ עד וגב"ה מא"ד שזהו גידול המוחין דאד"ם האלקי בבחי' גדלות המוחין דאדם כשיגדל מאד (וזה הגידול יתעכב יותר להיותו גידול רוחני יותר כנ"ל, והיינו בתח"ה שלפני עוה"ב שהוא באלף ה' שנשמות בגופים לא יהיו מאב ואם כלל אלא ונח"י לפניו ממש כו', וכל עבודה בתו"מ האלקי שבימהמ"ש לא יהי' רק ביניקת הולד שנעשה מוכן לקבל צורה דאד"ם בגדל"י כנ"ל, והיינו שיהיו בגופים כמו שעלו במחשבה תחלה שלפני יצירת אדה"ר בג"ע, וזהו מא"ד למעלה מאד"ם כו' וד"ל. וזהו כן היינו מפניך הוי' עד שנהי' מפניך הוי' ממש בעוה"ב שהיינו כבר במחשבה הקדומה הרינו חלנו כו' הי' תחלה בחי' עיבור ויניקה שזהו בחי' הגלות והגאולה שנמשל לעיבור ולידה כנ"ל וד"ל (וידוע דחבלי לידה נפסקים בגמר הלידה והוא קוצר רוח שע"י עבודה קשה המונעים ומעכבים כנ"ל שלא יהי' בזמן הגאולה שנק' לידה כנ"ל, אך יש כאב שמרגשת אחר הלידה ברוחות הבטן כידוע וזה יהי' גם לאחר הגאולה מיד, אבל יהי' מיד גידול שם ה' כו' עד שגם בגוים יאמרו הגד"ל ה' לעשות עם אל"ה דוקא, והוא מ"ש עד דוד הגד"ל שזהו בתח"ה ועוה"ב שאינו בא רק מחמת בחי' הגידול דעיבור ויניק' דוקא שהוא הכנת חומר וצורה לפנימי' הצורה האלקי דהיינו שכר המצות בחיי עוה"ב, וכמ"ש יחינו

אד"ם אדם דוד משיח: ראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אות כ"ב. וש"נ.

ואח"כ: תיבה אח"כ נקרעה בגליון הכי"ק. ואוצ"ל: ואח"כ ירום.

עד דוד הגד"ל: שמואל"א כ, מא.

יחינו מיומ"י... חדש ימינו כקדס: הושע ו, ב. איכה ה, כא.

מיומיו"י בימהמ"ש וביום הג' יקימנו בתח"ה ונח"י לפניו ממש, וכמ"ש חדש ימינו כקד"ם כמו שהיינו מפניך ה' כשעלו במחשבה כנ"ל, וד"ש מראש צור"י אראינו כו' דקאי על משיח כמ"ש בזוהר וד"ל).

[ט] וזהו ענין ארץ זבת חלב ודבש. דהנה הארץ הוא ג"כ בבחי' אד"ם בגידול דיניקה ומוחין כנ"ל, וזהו שכל ענין כניסתם לארץ הי' לעבודה בגילוי שם הוי' בתו"מ בפ"מ כמו כי תבאו אל הארץ כו' שרוב המצות תלוין בארץ דוקא (ומשיח יבא לא"י דוקא ויבנה בהמ"ק שם, וכמו שמבקשים ולירושלים עירך כו' את צמח דוד כו' וכן והביאנו לציון כו'), וכל יח"ע דקודב"ה ושכינת"י שבמצות מעשיות שהי' בארץ ישראל בזמן בהמ"ק ראשון ושני הגם שהי' יותר בגילוי מבזמן הגלות מ"מ לא הי' גילוי גמור דשם הוי' באלקים רק בהיכל ק"ק לבד ע"י צמצום שצמצם שכינתו בין בדי הארון כו' כידוע, אבל בשוב הי' שיבת ציון לע"ל או הגדיל הי' לעשות כו' שהי' בבחי' גדלות דשם הוי' שיתגדל ויתקדש לעין כל כנ"ל או נק' ארץ זבת חלב ודבש, ובחי' חלב היינו בחי' גידול דמוחין דיניקה שהוא בחי' המשכת עונג העליון שבמצות שבא בגילוי בימהמ"ש אחר בירור דעה"ז ט"ר לגמרי כו' וד"ל (וכמ"ש כמ"א בפ"י מ"ש ושם נעשה לפניך כמצות רצונך כו' דהיינו מצות מעשיות כעכשיו שמלוכשים בגשמיות רק שלא יהי' בדרך בירור דטוב ורע כו' כי אין בין עוה"ז כו').

[י] ומעתה יש להבין בחי' הדבש שלמעלה מבחי' חלב וכמ"ש דבש וחלב כו' דקאי על פנימי' התורה שנק' חלב ודבש כו'. וענין הדבש יובן עפ"י הקדמה בתחלה במהות הדבש הגשמי, להיות שיש בדבש ב' דברים במה שהמתיקות שבו כלול מבחי' החריפות ג"כ (ובל' המקובלים נק' בחי' גבורות שבחסד שבכחו להמתיק הגבורות כמשי"ת) וע"כ יש שני דברים בדבש, א' שבטבעו לכווץ ולקמוץ הדבר הנטמן בו לבל יקולקל לעולם. דהנה ידוע שיש בטבע הדבש להעמיד ולקיים הדבר הנטמן בו שיתקיים אותו הדבר ימים רבים

מראש צור"י אראנו . . . משיח כמ"ש בזוהר: בלק כג, יט. זח"ג רג, ב. ראה ביאורו"י קה, א ואילך.
שרוב המצות תלוין בארץ: ראה גם ספרי מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' תטו. במדבר ח"ב ע' תשסו.
ח"ג ע' תתקצא [ובארוכה בהמ"מ שם ע' אירעט]. ח"ה ע' א'תתמב. דברים ח"א ע' ה. תו"ח בראשית ה, א. תולדות כא, ב.

שצמצם שכינתו בין בדי הארון: ראה תנחומא ויקהל ז: בתוך הארון כו' צמצם שכינתו. ועד"ז ככ"מ.
במ"א בפ"י מ"ש ושם נעשה: ראה תו"ח ויחי צה, א.
אין בין עוה"ז: ברכות לד, ב.
דבש וחלב: שה"ש ד, יא. וראה חגיגה יג, א: במעשה מרכבה כתיב בהו דבש וחלב תחת לשונך.
יובן ע"פ הקדמה תחלה במהות הדבש הגשמי: בהבא להלן ראה גם: ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תנד
ד"ה דבש הוא גבורות וד"ה לה"ע אכילת הדבש. סה"מ תקס"ז ע' רלב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תפד. תפח. ח"ג ע' איט [ובהמ"מ שם].

בלתי יקולקל ויפסד עצם טעמו ולא תוארו ולא יפרדו חלקיו רק יהי בתקפו ומעמדו כמו שהי' הדבר בתחלת חידוש הוייתו חזקו וקיים כו', והטעם הוא כי כל הפסד וכליון דבר מה מן הדומם והצומח וחי כי מרוב ימים ושנים יתפרדו חלקי הדי' יסודות המורכבים בדבר ע"י שינוי אויר והרוח וילך כל א' למקור יסודו כו', וזהו סיבת הרקבון והעיפוש בתבואה וכל צומח וחי, וגם הדומם יכלה ויפסד בשינוי האוירי' ברוב ימים ושנים כידוע, אך כאשר יטמין הדבר בדבש יקויים בקיום חזק בלי יכלה ויפסד כלל גם ברוב ימים (כמו שמטמינים לקיום בדברים היותר חריפים שמחזקים ביותר כידוע). וא"כ ודאי מוכרח שיש תוקף כח הכיווץ והקימוץ בדבש להצמית ולכווץ הדבר שידובקו חלקי די' שמורכבים בדבר לבלתי יפרדו לעולם ולא יפסדו משינוי אוירי' כלל, וראוי מן ההיא תינוקת שהורדס טמנה בדובשנא כו', וכמו טבע החומץ וכל דבר חריף שמצמית ומכווץ ומעמיד ומקיים כל דבר הכבוש בו כמ"ש בפוסקים בכמה דוכתי, ונמצא שיש כח החריפות בדבש המתוק שאין זה בשאר דבר מתוק (כי הגם שהמתיקות מורה על בחי' החסדים והחריפות מורה על בחי' הגבורות כידוע, אבל יש חריפות בדבש גם שהוא מתוק שהרי משקה דבש שורף הלב ומשכר מאד כו'). והדבר הב' יש בדבש שטבעו לפעול היפוך הדבר הנטמן בו שיתהפך להיות כמוהו ממש, דהיינו ברוב הימים. מאד יתפוך הדבר הנטמן בו לדבש ממש כמ"ש בפוסקים ביו"ד בענין היתר רגלי הדבורים הנמצאים בדבש (וגם בענין חתיכת חלב שנפל בדבש כמ"ש באשרי במס' חולין), מלבד מה שיש בכחו להפוך גם מרירו למיתקא דהיינו דבר מר ביותר שיוטמן בו יהפכנו למתיקות, שאין כח היפוך כזה בשאר דבר מתוק וזולתו (כמו הצוקע"ר וכה"ג שמערבין בדבר מר וחרף הגם שנהפך למתיקות זהו רק מצד התפשטות הטעם מתיקות של הצוקע"ר וכה"ג עד שאין המרירות נרגש אבל ישנו במהות ולא שנהפך גוף דבר המר והחרף להיות מתוק בעצם כמוהו, אבל הדבש מהפך מהות דבר המרירות להיות גם הוא כמוהו מתוק בעצם כו'). וכל זה מוכיח שיש ב' ענינים בדבש, א' שמכווץ ומצמית חלקי דבר הנטמן בו עד שיהפכנו להיות כמוהו ברוב הימים, והב' הוא העיקר שיש בדבש בחי' הגבורות דוקא דהיינו בחי' כח ההתגברות לעמוד על דבר היפוכו שהוא מר להפוך אותו למתיקות כמוהו, והוא בחי' עוצם החריפות כח

ההיא תינוקת שהורדס טמנה בדובשנא: ב"ב ג, סע"ב: הורדוס עבדא דבית חשמונאי הוה נתן עיניו באותם תינוקת כו' וההיא ינוקתא נפלה מאיגרא לארעא טמנה שבע שנין בדובשא.
 בפוסקי' ביו"ד בענין היתר רגלי הדבורי' הנמצאי' בדבש: טור יו"ד סוס"י פ"א. וראה טור או"ח סי' רט"ז. ובתוס' ע"ז סט, א ד"ה ההוא: יש לתמוה היאך אנו אוכלים דבש דבורים והלא רגלי הדבורים מעורבים בדבש כו'. וראה להלן הע' הבאה.

חתיכת חלב שנפל בדבש כמ"ש באשרי' במס' חולין: במאמר המקביל לכאן בתו"א קו, ד. מציין: וכמ"ש ב"ד בענין היתר רגלי הדבורים שבדבש כו' ובענין חתיכה של איסור שנפלה בדבש עיין בהרא"ש פ' כיצד מברכין בשם הר"ר יונה ובטו"א סי' רי"ז ובטו"ז סי' פ"א דיעות בזה.

שבמתיקות שלו עד שיוכל להמתיק המרירות היפוכו להיות כמוהו בעצם המתיקות (שאינן זה בשאר מתיקות כמתיקות הצוקע"ר שאין בו כח החריפות וההתגברות כ"כ להפוך דבר המרירות היפוכו להיות כמוהו רק שלא יורגש בלבד כנ"ל) (וזהו הנקרא בחי' גבורות שבחסד שהוא בחי' התגברות הכח הגדול שבמתיקות שנקרא חסד להמתיק גם לבחי' הגבורות שנקרא דין להיות כמוהו ממש משא"כ בחסד שבחסד עצמו כמו דבר המתוק בעצם כצוקע"ר וכה"ג אע"פ שמתוק יותר כו').

[יא] ובאמת עיקר ענין זה התוקף והכח החזק להפוך המרירות למתיקות כמוהו ממש אין זה רק מצד בחי' כח הכיוון שיש בדבש שמכווץ ומצמית כל דבר כנ"ל ע"כ בדבר מר היפוכו ג"כ יכווץ אותו ויצמית חלקיו עד שברוב הימים יתגבר עליו עד שיהפכנו להרכבת עצמו. וזהו עיקר ענין ובחי' הגבורות שהוא רק כח של הצמצום והכווץ בעצמותו דוקא היפך ההתפשטות כו' וד"ל. ויובן זה במה שאנו רואים ההפרש בין קור לחום בקיץ וחורף או בדרום וצפון שטבע קרירות לכווץ הכל בגלדי קרח המים שנקשרו ונגלדו מפני הקור שמכווץ חלקי המים שלא יתפשטו כלל, וע"כ אמרו גבי ריאה בקרירי לא דמטרשי כו' שמחזקים ומכווצים הקרום וסותם הנקב כו', וטבע החום הוא בבחי' ההתפשטות דוקא היפך הכיוון כחום היום בדרום שמפריש כל שלג וקרח גם אשר בראשי ההרים ומה שכל חום מוליד בא ג"כ מבחי' גבורה שבחסד, אך הוא מבחי' גבור' ההתפשטות שבא ע"י תוקף החום דוקא וכן בדם הוא הנפש, משא"כ גבורות הכיווץ כגבור הכובש רוחו וכל כח חזק הוא רק ענין תוקף כח הכיווץ כמו כח הגבהת משא כו'). וזהו טעם ההפרש בין כח הדבש שיכול להפוך מצד כח הכיווץ שיש בו לשאר דבר מתוק שאין בו כח הכיווץ אע"פ שמתוק יותר אין זה רק בבחי' התפשטות המתיקות ולא שיהפוך המר למתוק לפי שאין בכחו לכווץ אל עצמו חלקי הדבר היפוכו להיותו רק בבחי' ההתפשטות לחוץ ולא הכיווץ לעצמו, וע"כ אין בכחו לקיים כל דבר שלא יופסד כי הא בהא תליא והכל הולך אל טעם ושרש א' שהגבו' שבדבש הוא בבחי' גבורות דקרירות שמכווץ וע"כ מעמיד ומקיים כל דבר ומהפך כח היפוכו להיות כמוהו ממש, עד שנקרא בשם גבורות ממותקות דהיינו שגם הדין בעצם מהותו נהפך לחסד, כענין קטיגור עצמו שנעשה סניגור וכהיפוך הקללה עצמה לברכה וכה"ג א' ויורהו עץ וישלך כו' וימתקו

גבי ריאה בקרירי לא דמטרשי . . . וסותם הנקב: בגמ' חולין מו, ב: מייחנן מתיכלתא דמיא פשורי ומותבינן לה בגווה בחמימי לא דכווצי בקרירי לא דמטרשי [וכ"ה שם מו, ב]. ובר"ן שם: דמטרשי – שמקשין אותה וסותמין הנקב. ובפירש"י שם מפרש ג"כ מטרשי לשון טרשים שמקשין אותה, אך לא משום סתימת הנקב כ"א פירוש אחר ע"ש. ובש"ך יו"ד סל"ו סק"ח ועד"ז בפסקי דינים שם מביא אדהאמי"צ מביא דעיקר כפי' הר"ן. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' כט.
ויורהו עץ: בשלח טו, כה. וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' תצו.

המ"ם המר"ם בעצ"ם וד"ל (והוא הנקרא בשם מיתוק הדין בשרש"ו בבחי' גבורות שזהו דוקא הנקרא גבורות ממותקו"ת ולא כאשר בלתי פועלים פעולתם מצד ריבוי שפע החסדים לבד שאין זה נקרא מיתוק בעצ"ם עדיין כו' וד"ל).

[יב] והנה הדוגמא מכל זה יובן למעלה בבחי' הדבש, ותחלה יש להבין
בנשמת האדם בדרך פרט. דהנה אנו אומרים נשמה שנתת בי אתה
בראתה כו' ואתה נפחת בי ואתה משמרה בקרבי, ויש להבין בשימור זה
שמשמרה בקרבי מהו מאחר שהנשמה היא באה כגוף בבחי' בריאה מא"ן ליש
כמ"ש אתה בראת' כו' ויצרת ונפחת בי כו' למה צריכה שימור לשמור אותה
כגוף כו'. אך הנה ידוע דשרש מחצב הנשמות בא מא"ן ליש מבחי' שם הוי'
דוקא כמ"ש נר הוי' נשמת אדם כו' כניצוץ קטן מן השלהבת כו', רק שירד
אור הנשמה האלקית בבחי' צמצום גדול בקטנות מאד ובשינוי המהות כו' עד
שבהיותה נתונה בחומר הגופני מוסתר אור שם הוי' בכל נשמה מאד, וכנ"ל
בבחי' עיבור כמו בגלות שמרחוק ה' נראה כו' אע"פ שיאיר אור ה' ע"י עסק
התו"מ היינו למעלה ולא למטה כו', אך בבחי' יניקה דחלב הנ"ל הוא שהגדיל
האור דשם הוי' בכל ניצוץ בפרט, וכמ"כ בדרך כלל בכללות נש"י בבחי' מוחין
שבמדות או"י שכליים לחזות בנועם ה' כמו ששם הוי' הוא למעלה מאיר
למטה מקצת אורו העצמי כו', והוא בחי' לידה דגאולה שכולם יידעו אותי כו'
וראו כל בשר כו' כנ"ל באריכות. ולהיות כן ה"י כל ניצוץ אור האלקי שמלוּבש
כגוף יוצא בכליון הנפש ליכלל במקור חוצבו שהוא שם הוי' כי משם לוקח
בשרשו בעצם קודם בואו לגוף בבחי' בריאה ויצירה מא"ן ליש וכמו ואתה
נפחת' בי כענין ויפ"ח באפיו נשמת חיים שהוא נשמה הכללית דאדה"ר ולא
יוכל הניצוץ האלקי להשאר כלל בחומר גופו מאחר שנגלה עליו כבוד שם הוי'
למטה כמו שהוא למעלה גם בעיני כל בשר ג"כ וכמ"ש וראו כל בשר כו',
ושם הוי' זה הרי הוא מקורו העצמי ממילא נמשך מיד אחריו כניצוץ הנמשך
אחר השלהבת מאחר שמשם הוי' נלקח קודם שנמשך למטה בבחי' זריעה דאור
הזרוע לצדיק עליון כו' וכמ"ש כי חלק הוי' ממש כו', וע"כ מיד ששיג ויראה
כל ניצוץ אור גילוי דשם הוי' כמו לע"ל לא יוכל להשאר בחומר גופו כלל,
ובפרט כשהגדיל ה' לעשות עם אלה בעת הגילוי הגדול דלעתיד כו'. ולזה הוא
אומר ואתה משמרה בקרבי ענין שימור זה היינו לאחר שנפחת בי משמרה
שתשאר בחומר הגוף ולא תפרד לצאת מן הגוף בהפשטת הגשמיות ליכלל

מיתוק הדין בשרשו: ראה פע"ח שער השופר פ"א. לקו"ת להאריז"ל וישב לט א. תניא פל"א. ובכ"מ.
וראה בכ"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תצו ואילך.
נר ה' נשמת אדם: משלי ב, כו.
ויפח באפיו . . . וראו כל בשר: בראשית ב, ז. ישעי' מ, ה.
כי חלק ה' האזינו לב, ט.

במקורה כו', והיינו ואתה משמרה בקרבי שישמור אותה להיות מתקיימת בקרבי ולא תצא במס"נ, ואע"פ שאין עכשיו בחי' גילוי הגדול דשם הוי' דלעיל מ"מ יש מקצתו ודוגמתו בכל שבת וירט ובכל יום בק"ש בכל אדם רק שמרחוק נראה ה' ולא בקירוב כ"כ כמו לעיל כו' (וכנשמות בג"ע שעולין מדי חדש ושבת יש להן שימור מלמעלה שלא יתבטלו במציאות). אך מהיכן יבא בחי' שימור זה מלמעלה, הענין הוא שנמשך מבחי' גבורות שבחסד עליון כמו בחי' הגבורות שבדבש הנ"ל שמכווץ ומצמית ומקיים כל דבר שלא יפרדו חלקיו כו' עד שיתקיים בחומר הוייתו כמו שהוא בתחלת הוייתו ממש כנ"ל, כך עדי"מ נמשך מבחי' תוקף כח הגבורות שבח"ע לכווץ ולהעמיד ולקיים כל ניצוץ האלקי שבתוך חומרו שיתקיים בחומר הוייתו ולא יתבטל ויכלה במקור חוצבו בשם הוי' שנגלה עליו כנ"ל (וכענין רצוא ושוב שמיד שתרוץ הנפש ליכלל למעלה ישוב לאחור כו'), ובחי' כח אלקי זה הוא שמשמר את הנשמה בחומר גופה לבלתי תפרד לצאת מנרתקה, וזהו כח חסד אלקי שבא בתגבורת גדולה לגבור על הניצוץ להעמידו בחומרו ונקרא גבורה שבחסד. וזהו בחי' הדבש למעלה שנו' בא"י שנקרא ארץ זבת חלב ודבש לפי שע"י בחי' יניקה דחלב בא בחי' אור הגילוי דשם הוי' ע"כ צריך מיד לשמירה לקיים ולהעמיד הנשמות שלא תוכלל במקורה כנ"ל שז"ש ואתה משמרה בקרבי אחר שאתה נפחת בי כו' וד"ל.

[יג] אך הנה עדיין יש להבין מהו המעלה דשימור זה שמשמרה בקרבי שלא תפרד הנשמה מן הגוף ליכלל במקורה בשם הוי', ודאי זהו תכלית העילוי לנשמה שתדבק במקור חיי החיים לאשתאבא בגופא דמלכא ממש משתפרד בבחי' יש בפרט בחומר גופני שתתרחק מאור פני מלך חיים כו', ולא עוד אלא שזה הכח ועוז האלקי להעמידה ולקיימה בחומר גופני הוא בא מכח הגבורה שבחסד עליון כנ"ל. אך הענין יובן בהקדים ענין והחיות רצוא ושוב וכמאמר אם רץ לבך שוב כו', וזה פלא גדול אם המרוצה היא מרוצת הנפש עד כלותה כמו כלתה נפשי צמאה לך נפשי וכה"ג מהיכן יבא לה היפוך זה ממש שהוא בחי' שוב לאחור שתבא אל עצמותה להתקיים בגוף חומרי כו', והיינו קושיא דלעיל. אמנם הנה ידוע בפי' על כרחך אתה חי כו' שאחר המס"נ דנשמה ע"כ אתה חי כדי לקיים תו"מ וזהו מעלה גדולה יותר מגוף ענין המס"נ, והיינו הנקרא בזוהר דעייל ונפיק (דג' שנסתלקו מחמת הפלאות דביקות נשמתם לא יכלו לחזור בבחי' שוב לא נק' דעייל ונפיק כמו זולתם שגם המה

והחיות רצוא ושוב . . . אס רן לבך: יחזקאל א, יד. ס' יצירה פ"א מ"ח. וראה לעיל ח"א ע' שגנ.

כלתה נפשי צמאה לך נפשי: תהלים פד, ג. סג, ב.

ידוע בפי' על כרחך אתה חי: אבות ספ"ד. ראה תניא פ"ג.

בזוהר דעייל ונפיק . . . דג' שנסתלקו: זח"ג קמד, א-ב: נפקא נשמתיהו [הג' סכות] בנשיקה כו' משום

דעלאן ולא נפקו זמנא אחרא כו' וכולהו אחריני עאלו ונפקו.

פרחה נשמתם מעוצם התענוג ועריבות מתיקות אבל עיילו ונפקו לחזור למטה בבחי' שוב כענין ע"כ אתה חי כו' וד"ל). ודבר זה אנו רואים בצדיקים הגדולים כי כאשר תכסוף הנפש בהתענגה על ה' בגודל עריבות מתיקות ידידות עוז ההתקשרות באלקים חיים עד כלות"ה ממש, הנה במה תחזור הנשמה להתקיים בגוף, אין זה אלא שתבחור יותר בקיום רצון העליון בתו"מ בפ"מ יותר משתענג על ה' בעונג נפלא האלקי בעריבות מתיקות כו', כי אותו עונג אלקי שבקיום רצון ה' בתו"מ תערב לנפש יותר משתנה מזיו אור האלקי שמאיר בנשמתו, וכמאמר דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב וכן א' תחת אשר לא עבדת כו' שהשמחה וטוב לבב בעבודה פשוטה במצות מעשיות בעוה"ז שנקרא שמחה של מצוה הוא הרבה יותר מעונג העליון שברו"ב כ"ל דעוה"ב כו' וד"ל. ולהיות כן הרי יש כח בנפש לעמוד ע"ע לבלתי תצא במס"נ עד כלותה ותחזור ותרד מן דביקותה הנפלאה להיות בבחי' שוב והוא בתענוג ושמחה של מצוה בפ"מ כו'.

[יד] אך היא גופה יש להבין למה יש כח גדול כזה בתענוג ושמחה של מצוה בפ"מ עד שמחמת זה תחזור הנשמה מדביקותה לבא בגוף החומרי היפך המס"נ ממש מן הקצה כו', הענין הוא לפי שהתורה נמשלה לדבש שיש בו בחי' הכיוון והצמצום לעצור הדבר בכל חלקיו שלא יכלה כו' והיינו מבחי' הגבורות שבחסד כנ"ל, כך התו"מ שרשם מבחי' גבורה שבחסד עליון כמ"ש מימינו אש דת כו', והיינו בחי' תגבורת כח החזק שבחסד לכווץ ולעצור רוח האדם בקרבו שלא תכלה הנפש האלקית במקור יסודה במס"נ אלא תתקיים כמעמדה בחומר וצורה כגוף בתענוג ושמחה של מצוה כענין ואתה משמרה בקרבי כנ"ל להיות ע"כ חי בגופו ימים רבים ויחי בקיום התו"מ בבחי' שוב כנ"ל, וזהו כח גדול יותר מגופו של אור חסד עליון שיורד להאיר בנשמה בימין מקרבת באה"ר עד שתכסוף הנפש במס"נ כנ"ל דיפה שעה א' כו' וד"ל. ועוד יובן בנמשל זה שהוא כמו הדבש שמהפך הדבר להיות כמוהו גם המר למתוק בעצם כנ"ל, כך בחי' התו"מ בעוה"ז ששרשם בגבורות עליונות שבח"ע יש בכחם להפוך מהות וטבע הנשמה שמתקשרת כתוכם להיות כמוהו, והוא בבחי' שוב שהוא ירידת העונג העליון למטה שבתו"מ מלובש בגשמיות בבחי' ירידה דא"י היפך בחי' ההעלאה דא"ח כו', וזהו ג"כ הכח ועוז לאהפכא מרירו למיתקא כו' שזהו בחי' בירור דעה"ד טר"ר לעשות מחושך דק"נ אור ע"י תשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא וד"ל (והיינו להמתיק גם הגבורות קשות כו' לחסדים שאין מיתוק הדין אלא בשרשו כנ"ל, וזהו למעלה עונג עליון הרבה יותר מעונג האלקי שבנשמות בג"ע או בדביקות הנפלא דצדיקים הנ"ל וד"ל).

[טז] וזהו למען אחיי וריעי כו', שאותן נשמות דעיילו ונפקו בבחי' שוב עי' כח ועוז דתו"מ לעמוד על נפשם בגבורה לחפוף יותר בקיום תו"מ כו' נקראים גבורי כח עושי דברו בגבורה ועוז תורה כו' נקראים אחים וריעים להקדביה או אחותי כו' לפי שהן בדומה לו בבחי' אד"ם וכמו זאת תורת האד"ם, ופי' אד"ם אדמ"ה לעליון שנעשה בצלמ"ו כו' שהוא באמית' דשם הוי' כמו שהוא בעצם שאין זה בענין מס"ג היותר נפלא (שהרי גם האבות שהיו בחי' מרכבה א' ושמי הוי' לא נודעתי להם ששם הוי' בעצם אינו אלא בקיום התו"מ בגשמיות דוקא כמ"ש אלה המצות כו'), וע"כ נק' אחיים ממש וכן א' כנ"י מי יתנך כאח לי כו', אבל בבחי' מס"ג דנשמות כמיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח כו' זהו רק כניצוץ העולה לשלהבת כו' או נק' כנ"י ברתא דמלכא שתכסוף וגם כלת"ה נפשה ליכלל כו' ואינו נק' אחים או אחותי רק בבחי' שוב דעי' תו"מ. וזהו עיקר ענין דאתה משמר"ה בקרבי שבא מכח אלקי עליון הרבה יותר ממדרגה דאתה נפחת בי מטעם כל הנ"ל (והוא בחי' המקיפים העליונים שלמעלה מנר"נ דבי"ע כו') וד"ל.

[טז] ואחר כל זה יובן שרש ענין שמחת חתן וכלה. דהנה יש בתיבת כלה ב' פי, א' כמו כלת"ה נפש"י במס"ג בעריבו מתיקו' ידידו' עד כלותה כנ"ל, והפי' הב' ל' כלי"א שהוא העיכוב והמניעה והעדר ההתפשטות לצאת חוץ כו' והיינו כענין ואתה משמרה בקרבי הנ"ל שבבחי' שוב דתו"מ שהוא בחי' גבורות שבדבש לכווץ כו', והיינו כח המעכב שיש בדבש דתו"מ שיותר ישמח ויתענג במצוה בפ"מ מעונג שבדביקות הנפש ובזאת תתנחם הנפש יותר ותהי' עצור וכלו"א בגוף כדי לקיים המצות כנ"ל. וזהו עיקר ענין שמחת כלה מל' כלי"א ומניעה כו' היפך דכלת"ה נפשי בדביקות כו', והוא מה שתשמח בשמחה של מצוה בטוב לבב הרבה יותר מרוב כל דעוה"ב כנ"ל. ומבואר למעלה דכח זה שתשאר הנפש בגוף שהוא בא מכח שימור העליון שמשמרה כו' הרי הוא הרבה יותר נעלה ממדרגה זו דעונג אלקי שבנפש בדביקות. ויובן זה במה שמצינו ההפרש בין נבואת משה לשאר הנביאים שבשעה שרוח ה' דיבר במ נתבטל חושי חומר גופם ולא יכלו לעמוד ונפלו על פניהם וכידוע, אבל משה הי' שכינה מדברת מתוך גרונו והי' עומד בגופו בלי שינוי כו', כי מה שצריך

גבורי כח: תהלים קג, יט.

זאת תורת האדם: שמואל-ב ז, יט. ראה לעיל ח"א ע' קע. וש"נ.

אד"ם אדמ"ה לעליון: ע"פ ישעי' יד, יד. ראה לעיל ד"ה שמח תשמח (השני) אות י"ב.

ושמי ה' לא נודעתי: וארא ו, ג.

אלה המצות: בס"פ בחוקותי: אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בניי בה"ט. וראה לעיל ד"ה קול מצהלות, סוף אות י"ד. וש"נ.

כמיכאל מקריב נשמות: ראה ח"א פ, א. מנחות קי, א בתודיה ומיכאל.

שכינה מדברת מתוך גרונו: ראה ח"ג רלב, א. מכלתא שמות יח, יט. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב

ע' תשמט. וש"נ.

הפשטת הגשמיות היינו כשגופו מסתיר לו צריך להפשיטו ולצאת מחומר גופו המחשיך כו' ואמנם לא קם נביא כמשה שידעו ה' פא"פ כו' שלא ה' גופו מסתיר לו כלל כו'. וכדוגמא זו יובן ההפרש בין שמחה של מצוה שהוא בחי' עונג העליון שירד למטה כמו שהוא למעלה ונק' עונג היורד ונשפל אל עצמותו היינו שמשמעו בעצמו בעונג העליון שבמעשה המצוה בפ"מ למטה, וזהו שמחת כלה שלמעלה ממס"נ בכליון הנפש שאינו רק מצד שצריך להפשיט עצמו מגופו המחשיך כו' ע"כ נק' דביקות הנפש בעונג נפלא עד כלות"ה היינו עד שתופשט מחומר גופה המחשיך כו' וד"ל. וזהו הטעם שנקרא בשם שמחת כלה לפי שהשמחה היא בחי' עונג היורד ונשפל מלמעלה למטה שמתעדן ומתענג בעונג זה דמצוה אל עצמותו דוקא, וע"כ נק' שמחה של מצוה שהשמחה בכל מקום היא בחי' ירידה והשפלה מגבוה לנמוך שהרי כל גילוי העולם הוא ע"י השמחה והמלך המרומם ישפיל עצמו לכל בהיותו בשמחה, ובחי' ירידת העונג הזה אל עצמותו שבשמחת כלה היינו היפך העונג העולה בהתכללות למעלה שבכלות הנפש אע"פ שזהו מחמת רוב התענוג (בל"א פו"ן זיך ארויש) והעונג היורד בשמחה (בל"א צו זיך אריין כהשבת נפש כו') למעלה מזה אשר ע"כ גזרו אומר דיפה שעה אחת כו' כנ"ל וד"ל.

[יו] והנה ע"ד הנ"ל בשמחת כלה כך הוא ממש ענין שמחת חתן העליון מלמעלה למטה, לפי שמבואר בזוהר דעלמא תתאה דנוקבא לגבי עלמא עילאה דדכורא כהאי אבן טבא כו' וכמ"ש אבן ספיר כו', ונק' המל' מרא"ה דמו' כו', וכמו עד"מ המראה שמראין בה דמות כפי מה שמראין בה כך יתראה בה, וכך הוא בבחי' המל' שנק' מרא' שכפי שמראין בה שמחת כלה הנ"ל עד"ז ממש בא לראות מלמעלה ג"כ בשמחה כזאת דוקא דהיינו בבחי' עונג הנשפל ויורד אל עצמותו כנ"ל, והוא הנק' בחי' שמחת חתן העליון חר"ת דרג"א וכמ"ש והוא יוצא מחופתו, ועד"מ המלך המרומם שעושה משהו וסעודה זומין להשרים הקרובים אליו בהיכלו דוקא וכאשר תגדל השמחה בלב המלך אזי יצא מהיכלו הפנימי אל העם השמחים בחצר המלך וישב עמהם בפתח השער ויתגלה לעין כל דוקא גם לפחותי הערך ויראוהו הכל וישמחו עמו נמצא שכפי אופן שמחת העם כך יבא המלך לשמוח בשמחה כזו דוקא, כך יובן שכאשר כנ"י שמחים בשמחה של מצוה דוקא אזי גם שמחה עליונה דחתן באה בבחי' ירידה והשפלה למטה בבחי' גילוי גדול לעין כל כו' שזהו

שידעו ה' פא"פ: ברכה לד, י"ד.

בזוהר דעלמא תתאה . . כהאי אבן טבא . . אבן ספיר: ראה זחיב קפד, ב: עלמא תתאה קיימא לקבלא תדיר והוא אקרי אבן טבא ועלמא עלאה לא יהיב ל"י אלא כגוונא דאיהו קיימא כו'. ראה גם תו"א קו, ב. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שער.

מראה דמו': יחזקאל א, כח.

והוא כחתן יוצא מחופתו: תהלים יט, ה.

ג"כ שישמח במעשה המצות כמה שאמר ונעשה רצונו למטה דוקא, והוא בחי עונג היורד ונשפל למטה שלמעלה מעונג העליון שבהיכלו עם הקרובים אליו כו' וד"ל. וזהו והוא כחתן יוצא מחופתו בגילוי גדול לעין כל לשמוח בשמחת כלה שהיא שמחה של מצוה דוקא שזהו בחי' דבש הנ"ל וד"ל (ולפי פי' הב' דכל"ה כלתה נפשי בעונג העולה ליכלל למעלה כו' בודאי באופן כזה דוקא יבא שמחת חת"ן, והוא בחי' יניקה דחל"ב הנ"ל שהגדיל ה' לעשות עם אלה כו' לפי שכלת"ה נפש"ם ברשפי אש התשוקה ליכלל בגילוי אור דהוי' הבא בגילוי שהוא עצם שרשם, ובבחי' לידה שהוא הגאולה יבא כבוד ה' בגילוי כנ"ל (משא"כ בגלות שאין שמחה בחתן וכלה לפי שאין היחוד עליון רק בצמצום והסתר כו' כנ"ל).

וזהו ההפרש בין משמח חתן וכלה שזהו בבחי' עונג העולה ככליון הנפש כו' דאשה בעלה משמחה שתשוב רוחה ותשמח בבעלה ע"כ משמח חתן תחלה ומשמחת החתן בא שמחת הכלה בחתן כו', אבל משמח חתן עם הכלה שהכלה עיקר היינו שמחה של מצוה שבבחי' עונג היורד בבחי' שוב בדבש דתו"מ שאתה משמרה בקרבי כנ"ל הרי החתן יורד מלמעלה לקבל שמחה משמחת הכלה ג"כ בדוגמא זאת דוקא כנ"ל, וזהו משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כו', וזהו קול חתן וקול כלה שניהם בגילוי השמחה של מצוה ולא בהיכלו בסתר כו', וכענין קול גדול כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

[חז] ולהבין כל הנ"ל בתוס' ביאור ענין הנ"ל בבחי' חלב ודבש, הנה יש להקדים תחלה במ"ש כל שאור וכל דבש לא תקטירו כו' הרי הזכיר דבש עם שאור שהמה כשני הפכים בטעמם השאור הוא חמוץ בטעמו והדבש הוא מתוק ושניהם כא' בלאו א' דלא תקטירו, מזה מובן דגם הדבש משום איסור השאור נאסר בהקטרה ע"ג המזבח אע"פ שהוא מתוק מפני שיש בדבש מבחי' הגבורות שבשאור, והוא הנקרא בחי' דין דגדלות בל' המקובלים וכמ"ש בס' הקבלה בפ"י שופ"ר ש"ו פ"ר דדב"ש גי' ש"ו שהן שרש הגבורות דחכמה כו'. וגם יש להבין מה שנחלקו המקובלים דלפעמים אמרו דהחכמה בבחי' החסד כמו קו הימין חס"ג כו' ולפעמים אמרו דהחכמה בבחי' דין, וכידוע

דאשה בעלה משמחה: ר"ה ו, ב.

וכענין קול גדול כו' וכמ"ש במ"א: ראה לעיל ד"ה קול מצהלות סוף אות י"ח ואות כ', ע"פ קול גדול

ולא יסף.

[חז] ולהבין כל הנ"ל . . כל שאור וכל דבש: ויקרא ב, יא. מכאן מיוסד על ביאור ד"ה לה"ע שמחת חו"כ

בתו"א קו, ב ואילך. ובשינויים בטהי"מ תקט"ג ע' קמו ואילך. וראה בהנסמן עוד לעיל בתחילת המאמר.

בס' הקבלה בפ"י שופ"ר ש"ו פ"ר: פע"ח שער השופ"ר פ"א.

מה שנחלקו המקובלים . . דהחכ' בבחי' החסד . . דין: ראה להלן ריש אות כ"ז. ושי"ג.

דבחי גבורות דעי מלובש בחסדים דאיא ובחי חסד דעי מלובש בגלגלתא דאיא שנקרא כתי"ר דכתי"ר כו'. והנה להבין כל זה יש להקדים טעם איטור כל מיני מתיקות בריבוי דכל דבש בהקטרה כנ"ל, דמשמע מזה שדבר המתוק הוא מבחי הגבורות כמו השאור כנ"ל, והלא ידוע שהמתיקות מורה על בחי החסדים דוקא והגבורות הוא בחי הדין והצמצום היפך החסדים ואיך יקרא דבר המתוק בשם דין דבחי הגבורות כו'.

אך הענין הוא שיש כמה מיני גבורות, הא' בחי גבורות קשות שטבעם לכלות שנק' מדת הדין בעצם עד שאין מרחמין בדין כלל, ופעולת מדה זאת לשיצא ולכלות עד שלא יצדק כל חי כו', והי' כמו האש שטבעו לכלות כל דבר כמו שטבעו בהסתלקות ועלי' למעלה באש היסודי ע"כ פעולתו ג"כ הכליון לכלות כל דבר כו', וזהו בחי דינא קשיא שאין בו מיתוק כלל. והמדרגה הב' יש בבחי הגבורות היפך זה ממש ונק' גבורות ממותקות או דינא רפיא כידוע שמבחי גבורות הללו שרש כל המשכת אור ושפע וחיות שבא דרך ירידה והמשכה למטה להשפיע ולהחיות למקבלים היפך הכליון וההסתלקות דגבורות קשות הנ"ל, ושרשם בבחי גבורות שבחסד, וכמבואר למעלה בבחי הדבש כו' שגם יש בכח הגבורות אלה להעמיד ולקיים המציאות שלא יכלה ויופסד כדבש המכווץ ומקיים כנ"ל. והנה מה שימצא אור המשכה ושפע בכל העולמות עד עוה"ז השפל עפ"י הרוב הוא מבחי הגבורות דוקא יותר מבחי החסדים, וכמו שאנו מוצאים בכמה דברים, הא' בענין שפע המזונות שאמר שולחן בצפון דוקא הרי מקור חיות כל חי בטרף מזונו בא מן הצפון ששם השולחן אשר לפני ה' כמ"ש בווהר, והיינו שא' דבני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא שהוא בהיכל הזכות דבחי החסד אלא במזלא תליא שהוא מבחי הגבורות דמזל העליון ונוצ"ר כו' כידוע. וביאור הדברים הנה אנו רואים בבני וחיי שבאים מבחי הגבורות, להיות שחום הטבעי שרשו ודאי ביסוד האש שבו ער כאש ממש בתאוה החומרית וא"כ זהו מבחי הגבורות דאש, ואנו רואים שכל בחי הולדה שהוא ענין שפע וירידת המשכה להוליד ולד בא ע"י חום התאוה ואם אינו יורה כחץ מפני מיעוט החום אינו מוליד כלל, וכמו שמצינו כשנתבטל החום הטבעי בכל הבריות שהוא היצה"ר לא מצאו ביצה של תרנגולת ג' ימים וכה"ג לפי שכל חום מוליד דוקא, הרי מבחי הגבורות נמצא עיקר החסדים שהוא שפע בתולדה שנקרא ברכת פרי הבטון כו'. וכמ"כ אנו מוצאים בחיי האדם שבא מדם הוא הנפש דוקא וכל סיבת אורך ימים תלוי

שולחן בצפון . . . כמ"ש בווהר: זחי"ב קנד, ב. סידור סא, ד. ס' מאמרי אדה"ז על מארו"ל ע' שצח. ס' מאמרי אדהאמ"צ: במדבר ח"ב ע' תפו. דברים ח"ג ע' תשעה [וש"ג]. נ"ך ע' קכב. קכח.
דבני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא: מ"ק כח, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תצח. תתה.
דברים ח"ב ע' תקא.
שמצינו כשנתבטל . . . היצה"ר לא מצאו ביצה: יומא טט, ב.

בגבורת כח שבדם הוא הנפש אם עומד בתקפו כו' והדם הוא בכח' הגבורות וע"כ הוא אדום במראהו. ונמצא מוכן מכל זה וכיוצא בו (כמעיון הזרע שלא נפסק לעולם מפני היותו מבח' הגבורות ע"כ יוצא טיפין טיפין, וכגבורות גשמים שירדים בהתחלקות כו', וכך חיי הנפש בדפיקו דלבא, שכל זה בח' הגבורות) דאע"פ שנקראים בשם גבורות שהוא בכח' הצמצום והוא באמת עיקר המח' ומשפיע הרבה יותר מבח' החסדים, וזהו בח' גבורות ממותקות שנקראים גבורות שבחסד כנ"ל וד"ל.

והנה עדין יוכן שרש ענין הדבש וגם כל מיני מתיקה שנאמר וכל דבש לא תקטירו כו', דאע"פ שהמתיקות הוא מבח' החסדים שרשו מבח' הגבורות דוקא, אלא שהוא בכח' גבורות ממותקות הנ"ל שנקרא גבורה שבחסד ע"כ נמשך טעם המתיקות שמח' לנפש הטועמו כנ"ל שמבחי' הגבו' יבא עיקר השפע והחיות, ובפרט בכח' העריכות שבמתיקות (שכלול ממתיקות וחמיצות יחד שנקרא בל"א וויינערליך) כמרקחת הדבש והצוקער בדברים חמוצים שעריבים לנפש הטועמן ביותר (שנקרא בל"א קוויקעט) מן המתיקות, זהו ודאי מבח' גבורות ממותקות, אך גם כל הטעמים שטועם בחיך עד שיח' נפשו ותשוב רוחו ממש נקרא בח' גבורה שבחסד והיינו כל הטעמים שבמאכלים הנרגשים כעונג לנפש הטועמם גם הטעם הרוחני כחיך יטעום אוכל דחכמ' וכמשי"ת הוא מבח' הגבו' וע"כ מח' ומשיב נפש כנ"ל שהגבו' עיקר המח' ומשפיע כו' וד"ל.

[ט] ומעתה יש להבין בשרש ענין הדבש למה נקרא בח' דין דגדלות כו', ותחלה יש להבין ענין ב' מדרגות שבתענוג העליון שנקראים חריג דעי' וחסד דעי' מלובש כו' כנ"ל. ויש להקדים תחלה שיש ב' מדרגות בבחי' התענוג הא' בח' התענוג הפשוט העצמי ותענוג המורכב, או שנקרא עונג הנעלם ועונג המורגש והכל א' כידוע. וביאור הדברים הנה עונג המורגש שהוא עונג המורכב היינו כאשר האדם מתענג בדבר מה שזהו בח' צמצום הרגשת העונג כאשר יתצמצם מבח' עצמות התענוג להרגיש עונג בדבר מה ואז נעשה בבחי' כלי קבלה לקבל בעצמו את העונג ההוא, ונמצא יש כאן ב' דברים, הא' צמצום בשפע התענוג הפשוט במה שמרגיש העונג המצומצם הזה שהוא רק כמו חלק קטן מאד שהובדל והופרש מכח עצמות התענוג הפשוט שבבחי' יחידה כו' שאינו בבחי' ההרגשה כלל ונקרא עונג הנעלם או עונג הפשוט ועצמי (בבחי' כח היולי ופשוט כו'), כי ההרגשה באה בבחי' צמצום גדול ובשינוי המהות מעונג הפשוט הרוחני, כי מאחר שמרגיש את העונג הרי בא לכלל הגשמה ומצומצם ביותר, וגם ממילא יבא לכלל שינוי ותמורה וחילוף

שיש ב' מדרגות . . . תענוג הפשוט העצמי ותענוג המורכב: ראה גם ביאה"ז ג, סעי' ואל"ך. עטרת ראש ס"ע לב ואל"ך. תרי"ח שמות מ', א. רכ, ב. ובכ"מ. וראה להלן בסמוך פיסקא "בתענוג הפשוט".

משעה לשעה לפי העת והזמן באופן הכנת הנפש לזה התענוג גשמי היינו לפי אופן גילוי אורה והשראתה בחיי חומר הגופני שבא בדילוג המהות מרוחניות לגשמיות, כידוע שתענוג גשמי שבמעדנים וטיול וציור נחמד וכה"ג אין זה ערך לתענוג הרוחני שבנפש כלל, רק ש"מ מתענוג הרוחני שבנפש בא בדילוג מרוחניות לגשמיות להתפעל בעונג גשמי כו' אבל זה בא בשינויים רבים לפעמים כך ולפעמים כך, שלפעמים במיעוט ובאופן זה ולפעמים בהתרחבות והתפשטות ובאופן אחר, וזהו לפי העת והזמן בהכנות הנפש להתלבש בגוף כו', וע"כ יש לפעמים תמורה וחילוף שמתבטל התענוג ואינו חפץ בו אלא בהיפוכו דוקא כו', אבל בחי' התענוג הפשוט העצמי שבעצמות הנפש בלתי מקבלת שינוי ותמורה כלל מאחר שבלתי מתלבשת בשינוי תוארי גשם תענוגי הגוף כלל כי מעצמות הנפש תחשב וע"כ אינה בכלל הרגשה כלל ונק' עונג הנעלם בעצמות וד"ל.

[כ] והצמצום הב' הוא לכד בחי' הרגשת העונג בגשמיות, והוא כמה שבא העונג במורכב דהיינו באופן פרטי ובדבר פרטי, עד"מ אם מתענג אדם באיזה דבר נאה ונחמד למראה כבנין נאה או כסף וזהב ואבנים טובות יקרים מכל הון כו' שנפשו של אדם מחמדתן או מעשה רוקם בציר נאה באופן פרטי הנאות לו שיקבל מכל זה תענוג ושעשועים גדולים מאד, הנה התענוג המורגש הזה מורכב בדבר פרטי כמו הבנין או האבן טוב או הציור המרוקם ביופי והידור, ולא ראי זה כראי זה כו' שיש לכל א' תענוג מיוחד לפי אופן אותו הדבר שמורכב בו התענוג ויש טבעיות מחולקות בבני"א שזה טבעו להתענג מדבר זה וזולתו לא יתענג כלל מדבר זה כו', כמו במיני מטעמים זה אוהב ומתענג מטעם מתיקות וזה מטעם עריבות ודבר קיוהא, וכך בתענוגי הבנין והלבושי יקר וחפצי יקר יש מתענג מאופן זה דוקא וזה מאופן זה דוקא, וכך גם בתענוג הרוחני שבשכל ומדות יש שתענוג שלו באהבה יותר ובחסד יותר ויש שטבעו להתענג בבחי' הדין והיראה יותר, וכן בשכל שבמוח יש שתענוג שלו בחסד שבחכמה להטות כלפי זכות ויש שטבעו להתענג בדין שבחכמה להטות כלפי חוב כו' לפי שרש הנפשות מבחי' חו"ג וענפיהן רבים מאד כו', וכן בעבודה שבלב באו"ר ודעת יש ס"ר דיעות בכלל וענפיהן כו' בכפלי כפלים ובכל א' התענוג שלו מורכב באופן פרטי ובדבר פרטי כך וכך דוקא ולא באופן אחר זולתו. וא"כ מובן עכ"פ שהעונג המורגש הזה יצא לחלק פרטי דהיינו באופן ובדבר פרטי דוקא וגם זה הדבר שהוא מתענג בו הוא נעשה בחי' כלי ומכון שישרה בו התענוג הזה וכל כלי הוא המגביל כו'. ולפי"ז יש ב' מיני גבול א' גבול הכלי שבו התענוג מורכב והב' הגבול בנפש כמה שבא לכלל בחי' הרגשת העונג ובדבר פרטי ובאופן פרטי דוקא כנ"ל וד"ל.

[כא] והנה מדרגה הב' בבחי' התענוג היינו בחי' כח התענוג הפשוט הנ"ל שאינו בכלל הרגשה עדיין ונקרא עונג הנעלם כנ"ל שאינו בא

בגילוי מורכב בדבר פרטי כלל שיגבילנו ויפול בו שינוי כו' כי אינו בא בבחי' כלי קבלה שיקבל ויכילנו כו', ויש להבין א"כ למה נקרא בשם מציאת תענוג עכ"פ אחר שאינו במציאת מהות תענוג כלל בשום דבר ולא בכלי קיבול כו', ועוד שהרי יש מציאות לכח התענוג הפשוט ג"כ בכלי קיבול במורגש ובמורכב כמו שעשועים העצמיים דאב לבנו יחידו שאהבת נפשו אהבו או כאהבת יונתן ודוד וכה"ג שבא בגילוי גמור ובבית קיבול שמקבל עצם התענוג הזה מבנו או אוהבו כנפשו וגם בא במורגש ביותר עד שתכלה נפשו אליו מרוב עוז התקשרות נפשו בו וכמו בנימין שא' ונפשו קשורה כו' וכה"ג וכן באה"ר בתענוגים העצמיים בכנ"י ומכנ"י למעלה כמ"ש מה יפית כו' אהבה בתענוגים וזהו בכל א' בחי' התפעלות כל הנפש בתענוג הפשוט שבעצמות הנפש כידוע ומבואר במ"א.

אך הנה ודאי זה אמת, אמנם גם כזה התענוג הפשוט יש ב' אופנים א' בבחי' הירידה וההמשכה חוץ מן העצמות שבבחי' אר"י (שהוא ענין עונג היריד ונשפל כנ"ל בבחי' השבת נפש אל עצמו כו') והב' בבחי' עלי' והסתלקות מן העצמות בכוסף הנפש כמו נכספ"ה וגם כלת"ה נפש"י והוא תענוג בבחי' אר"ח למעלה. ויובן ב' הפכים אלה דאר"י ואר"ח הכל בעצמות התענוג, עד"מ הידוע כאשר אדם עושה משתה לחתונת בנו יחידו שמצד אהבת נפשו לבנו ישמח ויגיל בעצם הנפש ממש והיינו בבחי' כח התענוג שבעצמות ממש ואז הוא מוגבה ומרומם מאד בפנימיות ועצמות הנפש מרוב התענוג העצמי עד שנהפך לאיש אחר בטבעו כמו להפריז על המדה מן הקימוץ שבטבעו אל הפיזור לכל אשר לו ממש שלמעלה מגדרי טבעו במדותיו ג"כ וגם יוכל לקבל ולשמוח עם השונא כאוהב בשהו וכה"ג, וכל זה מצד עוצם רוממות העונג אשר בעצמות ממש שבלתי מורכב בדבר מה כלל רק כמו שהוא בפנימיות עצמותו לבד כו'. והנה לכאורה אין זה תענוג במורגש ולא במורכב כלל, ואמנם ממנו מקור גילוי כל תענוג שבמורגש ומורכב עד שיהפוך מדותיו מן הקצה לקצה שזהו רק מחמת ירידת העונג למטה בפרטי מדותיו שאם לא הי' זה התענוג המרומם לא הי' מפזר אפי' פ"א או כשהוא חכם גדול בסודות עמוקות יגלה כל מצפוני חכמתו וכמו רב יהודה דהו' בדיחא דעת"י אמר שישב לשואלו כל חללי דעלמא וכה"ג. ולפ"ז יש כאן תכלית העלי' והרוממות של העונג בעצמותו ותכלית ירידת העונג למטה חוץ מעצמותו (וכמו דוד הי' מפזז ומכרכר בכל

ונפשו קשורה: ויגש מד, ל.

מה יפית: שה"ש ה, ז.

בתענוג הפשוט שבעצמות הנפש כידוע ומבואר במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' רלו.

שמות ע' רפב ואילך. ני"ך ע' תסז ואילך. לעיל ח"א ע' ט ואילך.

נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

ר' יהודה דהו' בדיחא דעת"י: ע"פ שבת ע"ז. ב. וראה לעיל ד"ה שמח תשמח (הראשון) אות י"ז.

עוז וזהו ירידת והשפלת התענוג הנגלה בתנועת הפיזוז בכל כחו כו' וזה הי' רק מצד רוממות התענוג העצמי בה' וזהו שא' ושחקתי לפני ה' וזה עצמו גורם הירידה והשפלות העצום וכמ"ש ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני כו' בהגלות נגלה כאחד הריקים, משום דהא כהא תליא ממש דעוצם הרוממות בתענוג העצמות גורם עוצם הירידה בעונג הנשפל, וכרב ברונא דלא פסיק חוכא מפומי' בשחוק גשמי שהוא עונג הנשפל ביותר וזה בא לו רק משום דסמיך גאולה לתפלה שנתענג על יח"ע זה בפנימיות ועצמות התענוג דהא בהא תליא כנ"ל וד"ל).

[כב] ומעתה יתורץ ענין הנ"ל דשניהם אמת והא בהא תליא, דודאי עצם התענוג שבנפש בלתי בא במורגש ומורכב כלל רק הוא תענוג מרומם בפנימיות ועצמות הנפש לבד כמשלים הנ"ל במי שמתענג בתענוג המרומם בעצמותו כו', אך יש בו ב' אופנים. א' כשירד ונשפל למטה כמו בשחוק לגלות עצמו בשפלות כדוד שהי' מפוז כו' ורב ברונא דלא פסיק חוכא מפומי' וכה"ג, והשחוק אינו נקרא מורכב בדבר מה כי מפולש הוא מכל צד כמו עצם התענוג המרומם שמפולש"ש הוא בבחי' העצמות ע"כ עיקר הכלי לו הוא השחוק וקלות עצמו. וגם בבואו בבחי' מורכב כמו במדותיו כנ"ל יהי' גם הוא בלתי גדר כלל והוא שיהפוך מקימוץ לפזרות ומכל גדרי טבעים והפוך לאיש אחר, הרי אינו תענוג מוגבל בכלי הטבע אלא אדרבה זהו התענוג בהיפוך הכלי המוטבע שיהי' פרוץ ומפולש בלי גדר כו'. וכל זה בבחי' ארי' שירד ונשפל מעצמות התענוג למטה מטה עד אין שיעור לעוצם השפלתו בלי מעצור כלל, וכמ"כ יש בו בחי' העלי' והסתלקות וכליון שזהו כליון כל עצמו הנפש בתענוג ושעשועים כתענוג האב בבנו עד שתכלה נפשו אליו (פון זיך ארויש כו') יבא ג"כ בלי גבול כלל רק הוא בבחי' ארי' למעלה, ואעי"פ שבא בגילוי ובמורגש בבית קיבול אבל הוא בלתי מוגבל, כאה"ר בתענוגים שנכספה וגם כלתה נפשו כו' בהתפעלות כל הנפש בפנימיות עצמותה ממש, והא בהא תליא דהיא הנותנת ירידת העונג העצמי הזה בשפלות עצמו בשחוק וקלות עצמו עם בנו יחידו ואוהבו כנפשו בוש לא יבוש גם בשוקים ורחובות לעין כל כנ"ל בעונג דארי' וד"ל.

[כג] ונמצא מובן מכל זה שיש ג' מדרגות בכלל בתענוג, א' תענוג המורגש ובא במורכב בגבול וצמצום כנ"ל שהן ב' צמצומים כו', והב' בחי' עצמות התענוג הפשוט כמו שהוא בבחי' הרוממות בתענוג עצום כעושה משתה לבנו יחידו (או כבשורה טובה ונפלאה שמגעת בכל עצמותו, כבשורה

ונקלותי עוד מזאת: שמואל-ב, ו, כב. וראה לעיל שם סוף אות ט"ז.
וכרב ברונא דלא פסיק חוכא: ברכות ט, ב.

דיוסף ליעקב דכתיב ותחי רוח יעקב כו' שבלתי מוגבלת כלל, ובוה יש ב' אופנים א' בבחי' אר"ח בכליון וכוסף כל העצמות כנ"ל והב' בבחי' אר"י בירידה והשפלה בשחוק וריחוק או במדות וגם בדיבור ומעשה יהי' בלתי מוגבל כלל כנ"ל וד"ל.

והדוגמא מכל זה יובן למעלה בבחי' תענוג העליון בעצמות המאציל שנק' שעשועי המלך בעצמו שהוא בבחי' א"ס ממש והוא בחי' עונג הפשוט הנעלם בעצמות שלא בא במורגש בגילוי ולא במורכב דבר מה כלל כנ"ל. והנה כאשר עלה ברצונו להאציל כו' בחי' הרצון העליון הזה נקרא בחי' הכת"ר בכללות ונקרא בחי' ע"י וא"א, היינו בחי' התענוג שברצון זה נק' ע"י והוא נחשב מסוף עולם הא"ס ובחי' הרצון נק' א"א והוא שרש וראש לנאצלים כידוע. והנה בחי' התענוג הזה שנמשך מתענוג העצמות ברצון זה מצד מקורו שנמשך משם נחשב מבחי' עצמות התענוג דבעצמות המאציל ומצד בחי' התלכשותו ברצון וחכמה כו' נקרא עונג מורכב ברצון באופן ודבר פרטי כנ"ל דכלא חשיב לגבי אור תענוג העצמות כנ"ל שיש בזה כ' צמצומים א' מצד ההרגשה כו' והב' מצד הכלי המגביל כו', ואמנם מבחי' עצמות התענוג שיש בעונג זה שירד ברצון הוא בחי' ג"ר דע"י ומובדל ומרומם בערך מהיות מקור וראש לנאצלים מטעם הנ"ל וד"ל. והנה התענוג המלוכש ברצון בבחי' פנימיות נקרא חפץ כמו ארץ חפץ חפצי בה שלמעלה גם מטעם כמוס לרצון נקרא כת"ר דא"א וטעם הכמוס לרצון נקרא חכמה סתימאה דא"א כמ"ש במ"א, ובחי' כת"ר דא"א גם הוא מובדל בערך מהיות מקור לנאצלים רק מבחי' ח"ס בחיצוניות שבו הוא שנחלק משם לג' קוין חח"נ בג"ה כו' כמ"ש בפרדס, וזהו ענין בחי' חו"ג דע"י שמלוכשים בכתר וחכמה דא"א בחי' החסד שכתענוג העליון הנ"ל שירד מן עצמות התענוג הפשוט מלוכש בגלגלתא כת"ר דא"א וגבו' שבע"י מלוכש בח"ס דא"א כנ"ל.

[כד] וביאור הענין יובן עפ"י הנ"ל בבחי' עונג הנעלם ועונג המורגש שגם בתענוג המרומם בעצמות יש ב' מדרגות דאר"י ואר"ח שהן בחי' חו"ג דע"י כו'. והענין הוא דבחי' התענוג המרומם בפנימיות עצמותו הנ"ל זהו בבחי' ג' ראשונות דע"י כנ"ל שנחשב ודאי מבחי' העצמות כנ"ל, אך בחי' המדות שבו שמסתעפים הימנו שנק' חו"ג הוא שיורדים ומתלכשים ברצון כנ"ל, ועד"מ הנ"ל בהיותו מרומם בעצמות בתענוג מסתעף מזה מקור כל עונג

ותחי רוח יעקב: ויגש מה, כו'.

ארץ חפץ חפצי בה: מלאכי ג, יב. ישע"י סב, ד [וראה לעיל ח"א ע' רל].

וטעם הכמוס . . ח"ס דא"א כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' לו. תג. ויקרא ח"ב ע'

תקג. תתטו. דברים ח"א ע' רכו. וש"נ.

חח"נ בג"ה כו' כמ"ש בפרדס: ראה ש"י פ"א [ע"פ זח"ג קנג, ב. וראה ע"ח ש"א ענף ב'].

המורגש, כמו שאנו רואים שמתעורר ברצון טוב להטיב בלי גבול כי חפץ חס"ד הוא מצד רוממות תענוג העצמות ע"כ עלה ברצונו להאציל כו', ונקרא בחי' עתיקא רעוא דכ"ר שהוא בלתי מורגש ומורכב עדיין להיות נקרא מקור לנאצלים רק עלה ברצונו כו', וזהו נקרא כת"ר דא"א שמלוּבש בו בחי' חפץ חסד העצמי' דתענוג העצמות המרומם כו', וכאשר יבא עוד במורגש בטעם כמוס לרצון העליון הזה שנקרא ח"ס דא"א זהו כבחי' טוב טעם ותענוג הנרגש בטעם זה הכמוס הנה זהו בא מבחי' הגבורות דע"י כו', וכנ"ל בבחי' עונג המורגש שבא מצד ירידת עצמות התענוג המרומם כשירד שהוא בלתי מוגבל בגדר כלי בבחי' עוצם הירידה בשפלות השחוק וריקוד ובמדוי', אדרבה יהפוך טבע השכל והמדות כו' כנ"ל (משא"כ עונג המורגש הכא בבחי' הגבול והצמצום מורכב בדבר פרטי הנ"ל שזהו בבחי' חיצוניות דח"ס שבא לגילוי בדבר מה בשכל ומדות שנחלק לקוין ימין ושמאל כמשי"ת), וכאשר הוא בבחי' עלי' והסתלקות כהתפעלות אה"ר בתענוג מורגש לאר"ג ולבסוף בכוסף כל הנפש ג"כ בלתי מוגבל כלל כנ"ל. ונמצא בבחי' גבו' דתענוג בהתלבשותו בטוב טעם כמוס לרצון יש בו ב' מדרגות שהן א' והיינו בחי' הירידה והמשכה למטה בגדר בלתי מוגבל באין מעצור כלל ובחי' העלי' והסתלקות בכליון כו' למעלה בבחי' אר"ח בלי שיעור כלל וד"ל.

[כה] וזהו שלפעמים בחי' הטעמים בכת"ר ולפעמים בחכמה כידוע בענין טנת"א דשניהם אמת לפי שהטעמים היינו בבחי' כת"ר שבחכמ"ה והוא טוב טעם ותענוג העליון הנעלם שברצון הפשוט שנקרא ח"ס דא"א (שהטע"ם לפי פשוטו היינו בחי' תענוג כמו טוב טעם גשמי במתיקות וטעם הנרגש שבמאכל כמו ח"ך יטע"ם אוכל שהוא עונג הנרגש, אך טוב טעם ודעת למדני הוא ענין הב' בטעמים שהוא אור השכל והחכמה כמו מ"ט דר' כו' ונקרא טעם כמוס לרצון הפשוט וכמו טעמו וראו כו', ושניהם ענין א' רק שזה מורגש בחיך הטועם כו' וזה נעלם בטעם ושכל כמוס כו', וכלולים שניהם בנגינות וטעמים דאורייתא שהרי השיר וניגון בטעמים דורקא כו' נק' עונג מורגש רק שהוא בלתי מוגבל בכלי שהרי נעלם מן השכל וחכמה עד שאין דרש נדרש בתשב"ע"פ מן הטעמים כמ"ש בגמ' ע"פ ויבינו במקרא כו' שלזה הן

שלפעמי' בחי' הטעמי' בכת"ר ולפעמי' בחכמה כידוע בענין טנת"א: ראה לעיל ד"ה אשר ברא (השני).

וש"נ.

חיך יטעם אוכל . . טוב טעם ודעת למדני . . טעמו וראו: איוב יב, יא. תהלים קיט, סו, לד, ט.
 בגמ' ע"פ ויבינו במקרא: נחמ"ה, ה: ויקראו בספר בתורת האלקים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא.
 ובגדרים לו, ב: בספר תורת אלקים זה מקרא, מפורש זה תרגום, ושום שכל אלו הפסוקים, ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים. ועד"ז במגילה ג, א. ובס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב ע' תקפב: ולא מצינו שהי' דורש שום דרש על הטעמים ומ"ש ויבינו במקרא ודרו"ל אלו פסקי טעמים היינו שהבינו במקרא איך לפסוק הטעמים בקרא אבל לא טעם פיסוק הטעמים ואין בתשב"ע"פ שום דרש ע"ז כו' לפי שהטעמים הם בבחי' תענוג ושעשועי

ע"ג האותיות ומתחתיהם כו' בבחי' מקיף דחכמה והוא בחי' כת"ר שבחכמה ונקרא טעם כמוס כו', ועכ"ז השיר ורננה בטעמים בא בגילוי ובמורגש וכמו ויהי שיר"ו כו' אע"פ שהוא בבחי' ההעלם ומקיף דחכמה, וזהו טוב טעם ודעת שבהעלם החכמה למדני' בגילוי כו' וד"ל). וזהו שהטעמים בכת"ר בבחי' העלם ומקיף דחכמה כנ"ל ולפעמים בחכמה בבחי' גילוי טעם ועונג מורגש כשיר הנגינות כו' עד שנטעם בטעם ודעת בגילוי כמ"ש טוב טעם ודעת למדני' כו', והיינו ב' בחי' מדרגות דגבו' דתענוג העליון שבח"ס א' בבחי' ירידה והמשכה למטה במורגש ובבחי' העלי' והסתלקות בבחי' העלם דמקיף כו', ושניהם א' וממקור א' באו והיינו בחי' התענוג הפשוט המרומם בעצמו שבא למטה בעונג מורגש בלי גבול בכ' אופנים בירידה ועלי' שהן במשקל א' ממש כנ"ל באריכות וד"ל (אבל בחי' חסד שבתענוג הפשוט שנקרא חפ"ץ חסד מצד הרוממות שבתענוג עצמותו כו' הוא מלוכש בכת"ר דא"א שנקרא רעוא דכ"ר כו' עת רצון שלמעלה מהיות בא במורגש בטעם כמוס או בשיר דטעמי הנגינות וכה"ג רק שמחמת בחי' חפ"ץ חס"ד זה דוקא מסתעף מקור מוצא כל עונג ורצון לרצון דהיינו מה שמתעורר בכל רצון לטוב שזהו סיבת מה שעלה ברצונו להאציל כנ"ל והיינו מה שמתלבש בכת"ר דא"א ולא בח"ס כו' וד"ל).

[כו] ובכלי' הנ"ל יובן עכ"פ כללות ההפרש בין חסד שבתענוג הפשוט שהוא נחשב מבחי' העצמיות דשעשועים העליונים שאינו בכלל ההרגשה כלל וכלל והוא מוגבה ומרומם בעצמותו רק מה שחפץ חסד הוא בעצמות התענוג הוא ששורה בכת"ר דא"א (שנחשב עדיין מבחי' עצמות המאציל כמ"ש בפרד"ס) אבל בחי' גבורה שבתענוג הפשוט הוא הבא בבחי' הרגש השעשועים (בחכמה שבכת"ר שממנו שרש כל הנאצלים כידוע) רק שבלתי מוגבל בכלי וכלול מעלי' וירידה כנ"ל וד"ל, ובזה יובן טעם ענין המחלוקת של המקובלים אם החכמה בבחי' דין או בבחי' חסד [כמ"ש בפרד"ס] והכריעו דשניהם אמת שלפעמים החכמה בבחי' דין וצמצום והיינו בבחי' עונג המורגש שבחכמה שבכת"ר הנ"ל שמלוכש בו בחי' הגבורות שבתענוג הפשוט ואז דוקא נק' החכמה בשם עדן העליון כידוע והוא למעלה מבחי' התחלקות

המלך בעצמותו כו'. ע"כ. וראה גם לקו"ת אמור לו, ב: ואין בתושבע"פ שום ביאור על טעמים לבאר ולפרש לנו שירה זו מאי היא כו' [וע"ש בציונים]. ובס' מאמרי אדהאמי"צ שמות ח"א ע' לב וע' ע [וע"ש בהמ"מ]. במדבר ח"ב ע' תרלח הלשון ג"כ כמו כאן.

ויהי שיר"ו: מלכ"מ-א ה, יב.

[כו] ובכל הנ"ל יובן: מכאן עד סוף אות ל"ב, חסר כגוכי"ק שלפנינו. ונשלם כאן ע"פ כתב"יד

מעתיקים.

שנחשב עדיין מבחי' עצמות המאציל כמ"ש בפרד"ס: ראה ש"ג פי"א ואילך.

המחלוקת של המקובלים אם החכ' בבחי' דין . . . חסד (כמ"ש בפרד"ס) והכריעו דשניהם אמת: פרד"ס

ש"ח פ"ה. ע"ת שער א"א (ש"ג) ריש פ"ו. ובתו"א ה, ד: והחייט המציא שיש בה ג"כ דין ושבתו הארז"ל שכך מבואר בזהר כו'. וראה בארוכה ביאורו להצ"צ ע' תשי"ח ואילך. אה"ת שמות ע' בתקבד ואילך. ובכ"מ.

הקוין דחח"נ מימין כו' שמתחלק מחיצוניות דח"ס כנ"ל ולפעמים נק' החכמה בבחי' החסד כשיורד ונמשך בקו הימין חח"נ בבחי' ירידה למטה דוקא וד"ל.

ולזה בין ביאור הדברים הנה מבואר למעלה בענין הטעמים שלפעמים בכח"ר ולפעמים בחכמה דשניהם אמת וכמו טעמים ונגינות שכלול מהעלם וגילוי עלי' וירידה כו', וכך יובן בענין חסד ודין שבחכמה בדרך כלל שהוא בחי' ירידה ועלי' והיינו כמ"ש במ"א ע"פ פי' פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה שיש תורה של חסד ותורה של דין כמו שאנו רואים שיש בטבע החכמה להשכיל לחסד בכל מיני סברות עמוקות רק להטות כלפי חסד עד שיטהר גם הטמא כמו שטיהר בק"נ טעמים כו', וזהו בחי' הירידה וההשפלה עד למטה גם בצמצום כח הדין שיותר למטה לעמוד לנגדו ולהפכו לזכות וחסד, וכמו"כ יש בחכמה היפוכו להשכיל הכל בכל עמקות השכל רק למדת הדין עד שיחייב גם הזכאי ויטמא גם לטהור וכל אשר יטה השכל לחסד וזכות הכל יסתור וימצא חוב גם בדקות שבדקות ביותר עד שלא יצדק כלל כו', וזהו מבחי' הגבורות שבחכמה שהוא בבחי' העלי' דכח החכמה בעלי' והסתלקות היפך הירידה ושני הכוחות הללו נקראים תורה של חסד ותורה של דין, וז"ש ותורת חסד דוקא דהיינו בבחי' הירידה למטה ביותר היא מפני שפי' פתחה בחכמה בפתיחה וגילוי דפתח בחכמה וקמץ בכח"ר כידוע ופי' פתחה בחכמה תתאה בדיבור זהו בבחי' ירידת אור החכמה עילאה שבא מבחי' החסדים שבחכמה שזהו הנקרא תורת חסד דוקא וד"ל, ולהיפך בחי' הדין שבחכמה הוא ענין העלי' והסתלקות שהוא בסתימת דמקיף דכח"ר דחכמה בהעלם דמקיף דחכמה שלא בא בדיבור בפה ונקרא ח"ס כידוע וכמשה שהי' כבוד פה כו' והיינו ממש כמו ענין הנגינות שהן בהעלם דמקיף בסת"ר המדריגה ובאים בגילוי הניגון כלול מעלי' וירידה במקום א', שנמצא מובן מזה שגם ח"ג דחכמה שנקראים תורה של דין ותורה של חסד הם גם במקום א' והיינו בח"ס רק שזהו בעלי' וסתימות וזה בירידה וגילוי והא בהא תלי' ואינם ב' הפכים כלל אע"פ שנראים כמו ח"ג הפכיים בהטי' כלפי זכות או חוב כנ"ל אבל בשרשם מכח אחד באו דלפי ערך העלי' כך ערך הירידה ממש במשקל א', ואמנם זה מבחי' פנימיות דח"ס שבלתי יורד אלא עולה וזה מחיצוניות דח"ס שיורד ואינו עולה וכו' והא בהא תלי' והי' לאחדים ממש והיינו שמכריע במחלוקת הנ"ל דשניהם אמת שהחכמה בבחי' דין בעלי' והעלם למעלה מבחי' התחלקות הקוין כו', וגם החכמה בבחי' החסד בירידה וגילוי למטה בהתחלקות

במ"א ע"פ פי' פתחה בחכמה: משלי לא, כו. ס' פירוש המלות לכ"י אדהאמ"צ קכח, א. וראה אמרי בינה ח"ג קכח, טע"א [ובהמ"מ שם].
 דפתח בחכמה וקמץ בכח"ר כידוע: תקוני זהר ת"ע (קכט, ב). ע"ח ש"ח פ"א. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שמא.
 ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תקפה.
 בסתימת דמקיף דכח"ר: בכח"ר ב: דסתימו דקמץ בכח"ר.

קוין כו' ואינם ב' הפכיים כלל בעצם שרשם אע"פ שנראים למטה מחולקים בחויג כנ"ל וד"ל.

[כז] ולהבין זה בתוס' ביאור הנה יש להקדים ענין א' והוא במה שחכמה נקראת עדן דוקא בהיותה למעלה מן ההתחלקות בקוין כו' שהוא בחי' הדין' שבחכמה סתימאה, דהנה לכאורה ענין זה סותר למ"ש למעלה דבחי' גבורות שבתענוג בא בהרגש כו' וגבורה זו הוא שמתלבש בחי' ואיך הוא בבחי' הדין שבחכמה שהוא מהעלם ועל"י כנ"ל ואם הוא בבחי' ההעלם ודין וצמצום איך נקרא עדן במורגש העונג כו', אך י"ל תחלה בשרש ענין חס הנ"ל דהנה ידוע ומבואר במ"א בביאור ענין ח"ס שהוא מקור מוצא כל גילוי השכל והתחכמות בדבר מה שנקרא בשם משכיל לכל שכל כו', וזהו ודאי מבחי' החסד שירוד להשכיל שכל בגילוי הטעם כו' וא"כ איך יקרא בלשון סתימות חס כו', אך הנה אנו רואים שינויים בכח המשכיל הוה שלפעמים ישכיל שכלי' ולפעמים לא יוכל להשכיל מהעלם לגילוי כו' וזה תלוי בבחי' אור התענוג שמתלבש במשכיל זה שאז ישכיל ויוליד שכל חדש אבל מצד עצמו ה' נשאר בבחי' העלם והסתימות, וזהו מבחי' גבורות שבתענוג העצמי הנ"ל דוקא שכל בחי' גבורות הוא משפיע ומוליד כו' כמו שטבע החמימות יוליד ולא מהקרירות דמים שלא יוליד וישפיע כו' לכך מבחי' החסד שבמשכיל לא ה' מוליד שכל חדש אע"פ שהחסד יורד כו' אבל להוליד מושכל חדש צריך להיות מבחי' הגבורות דוקא (כמו שמבחי' הגבורות שבתענוג שבא בחמימות בטפה שבמוח דוקא יוליד ולא מחלק החסדים שבוי שבא בקרירות לא יוליד וכמ"ש במ"א), וזהו ענין העונג הנרגש במושכל החדש שהמציא מכח המשכיל שמרגיש בו עונג נפלא מאד שאינו לפי ערך המצאות השכל בעצם כלל ועוד שהעונג מהות נבדל הוא ממהות השכל ומה שייך חיבור העונג בשכל עד שירגיש עונג גדול כשהמציא מושכל חדש אלא עונג זה הנרגש במציאות השכל הגבה למעלה הוא בעצם ממהות השכל רק שירד והושפל בהתלבשות בשכל כאילו מתענג רק מצד עצם טוב ההשכלה כו' ובאמת שרש עונג הזה הוא למעלה גם מבחי' המשכיל מקור שכל זה כי הוא נמשך מעצמות התענוג וירד והושפל בכח המשכיל שיוציא מושכל זה ויולד אותו מהעלם לגילוי מציאות, וע"כ אנו רואים במי שהמציא מושכל חדש שיאירו פניו מאד כענין חכמת אדם תאיר פניו פי' חכמת אדם בחי' ח"ס שנק'

שחכמה נק' עדן: פרדס שער ערה"כ מע' עדן.

הדין: בכת"י ב: הימין.

בחי'ס: בכת"י ב: בחכ'.

והסתימות: בכת"י ב: והתחלקות.

שבו שבא: בכת"י ב: שהוא בא.

בקרירות לא יוליד וכמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ע' תא. ושי"נ.

מציאות: בכת"י ב: עצמות.

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ה, א. וראה גם לעיל ח"א ע' צב ואילך.

משכיל והיינו מה שהוציא חכמה חדשה מכח המשכיל שלו נק' חכמת אדם והוא שתאיר פניו בשעה זו מאד כמו ר' אבהו שמצא תוספתא חדשה וצהבו פניו כו', ואור פנים זה היינו רק מבחי' גילוי אור התענוג העצמי דוקא שהאיר בכח המשכיל להוליד החכמה וע"כ יאירו פניו ולא מצד עונג זה הנרגש בשכל זה הפרטי שהרי יאיר פניו גם אחרי שלמד והשכיל כמ"ש במ"א בענין תיקון ואמת שזהו בחי' תרין תפוחין כו' שהוא הארת הפנים דחכמה היינו בחי' גילוי העצמיות והפנימיות כמו שהוא בלא לבוש וצמצום רק שמלוּבש האור התענוג העצמי והפנימי באור הפנים, וז"ש באור פניך נתת לנו כו' דבשעת מ"ת הי' בחי' גילוי אור התענוג ושעשועי המלך כמו שהוא בעצמותו בפנים העליונים מטעם חכמת אדם בהשכלתו המושכל מחכמה חדשה תאיר פניו כו' וד"ל.

[כח] וזוהו שחייב להקביל פני רבו ברגל דוקא שמקבל אור פני המשפיע שבו מלוּבש עצמות התענוג להיות כח ועוז למשכיל להוליד שפע שכל חדש למקבלים והוא הטעם לעולי רגל לראות את פני ה' בהשתחוואה כו' דבקבלת אור פני מלך במועדי הוי' כו' יומשך ממילא כל אור ושפע דתורה ומצות בנש"י כל השנה מטעם הנ"ל, וכך הי' במ"ת שראו אור פני מלך כו' כמ"ש פב"פ דיבר ה' עמכם באור פניו נסתכלו וקיבלו מעצמות השעשועים שבאור פניך כו' ואע"פ שנאמר וירא וינועזו שעל כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתן כו' מ"מ זה הי' הגורם שיקבלו אור דתו"מ בגילוי בכלים מכלים שונים בדיבור ובכתב לפי שמשם מקור מוצא כל אור חכמה הבא בתולדה מהעלם לגילוי והיינו ע"י בחי' כח גבורה שבתענוג הפשוט שמאיר בחכמה סתימאה, וזהו בחי' התלבשות כח דגבורה שבתענוג בחכמה סתימאה שנק' משכיל הוא שנקרא בשם עדין דוקא שהוא עונג הנרגש כו' אע"פ שהגבורות הוא בחי' התענוג הפשוט הרי הוא בחי' דין דחכמה כנ"ל, דהנה מבואר למעלה דגבורות שבתענוג הוא הבא בכחי' הרגש השעשועים כך מעצמיות התענוג יורד ונשפל קצת מזה בכחי' ההרגש עונג והוא הנקרא עדין עילאה שהוא בבחי' פנימיות ח"ס שבבחי' דין אע"פ שלגבי עצמיות התענוג הוא בחי' צמצום ההרגש ונקרא בחי' דין וצמצום והעלם מקור שכל לגבי החכמה שלמטה אין זה בבחי' עלי' והסתלקות לגמרי אלא אדרבה ממנו מקור כל שפע ותולדה של השכל מן המשכיל (כמו כל בחי' גבורות שמפני שהן בבחי' רשפי אש וחום ע"כ הן עיקר

ר' אבהו . . . וצהבו פניו: ראה לעיל סוד"ה משמח חו"כ, וד"ה להבין מה שכברכה ראשונה (אות כ"ז).

וש"נ.

כמ"ש במ"א בענין תיקון ואמת: ראה לעיל ח"א ע' צג. וש"נ.

וזהו שחייב להקביל פני רבו ברגל: ר"ה טו, ב. וראה לעיל שם. וס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תמ.

תנג. ויקרא ח"א ע' קעה. במדבר ח"ה ע' אהתפב. דברים ח"ב ע' תקג.

פב"פ דיבר ה' עמכם . . . וירא וינועזו . . . פרוחה נשמתן: ואתחנן ה. ד. יתרו כ, טו. שבת פח, ב.

הוא בחי': בכת"י ב: בבחי'.

הירידה להשפיע ולהחיות לזולתו כו') שהרי העונג הנרגש הזה מוליד שכל חדש מן המשכיל כנ"ל וכל הולדה הוא שפע וירידת אור למטה (וכן במה שחכמת אדם תאיר פניו כנ"ל שזהו עונג העצמות הנרגש בפנים אע"פ שאינו רק צמצום הרגש עונג העצמי ואפס קצוהו מ"מ ממנו מקור כל מוצא שפע אור וחיות למקבלים וכמו באור פניך נתת לנו אך שבפנים הוא בלי לבוש מסתיר אבל דרך ירידה בא כמו שיורד להאיר בבחי' משכיל להוליד שכליים כנ"ל. ונמצא דהרגש העונג הבא דרך ירידה וצמצום מן העצמות הוא בבחי' דין והוא הנקרא עזן מקור לכל המקבלים העונג אלקי כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן שדעת שניהם אמת שהחכמה נק' דין ונק' חסד והא בהא תליא כנ"ל בענין תורה של דין ותורה של חסד כו', דלגבי עצמות המשפיע בעצמות העונג הרי זה העונג בא בבחי' הרגש וצמצום אבל מזה עצמו בא בחי' ירידת אור ושפע החסד שהוא כמו הולדת החכמה בגילוי מאין דחכמה הנק' משכיל ומשם נמשך לקו הימין חצי מעילה לעילה עד שנמצא החכמה גם במדות ודיבור ומעשה כמ"ש כולם בחכמה עשית כו' כמים שיורדים מגבוה לנמוך כו' וד"ל, והיינו דרך כלל מבחי' גבורה דע"י שבחכמה נמשך בחי' חסדים דאבא וכמו שמבחי' גבורות דאבא נמשך בחי' חסדים דאימא כו' מאחר שהמקבל אין לו ערך כלל עם העליון המשפיע אי"כ מה שנק' גבורה וצמצום בעליון הוא דוקא נעשה בחי' חסדים למקבל התחתון כי המקבל לא יוכל לקבל רק מבחי' הצמצום וההרגש שבעליון וגם להיותו עיקר בחי' המשפיע והמחיה לזולתו כנ"ל ע"כ מבחי' גבירות שבעונג העליון הנרגש בפנימיות ח"ס כנ"ל הוא שנעשה מקור כל קו הימין שהוא רב חסד דבי' אחיד אבא ומחכמה לחסד שבמדות עד חסד שבמעשה שזן ומפרנס כו' וד"ל.

[כט] ועתה י"ל שרש ענין הדבש הנ"ל שהוא בחי' דין דגדלות כו', פי' דין דגדלות היינו בחי' הצמצום והדין שאצל המשפיע שנק' גדלות נק' דין דגדלות והוא באמת עיקר מקור השפע וחיות לתחתון המקבל וכנ"ל באריכות כמשל הולדת מושכל חדש מכח המשכיל שבא מחמת בחי' הדין והצמצום דגבורות דתענוג שבח"ס כו' וד"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור יש להקדים תחלה במה שבחי' גבורות דע"י שמלוכש בח"ס כנ"ל הוא הנק' בשם מאמר קו המדה והוא הנק' בווהר בשם משחתא והיינו בחי' בוצינא דקרדוניתא שהוא ה"ג דע"י שבפנימיות ח"ס כנ"ל, ויש להבין מהו ענין קו המדה הזה ולמה הוא דוקא

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

מאמר קו המדה . . בוהר בשם משחתא . . בוצינא דקרדוניתא: ראה זח"א טו, א. זח"ב רלג, א (וביאורו)

לשם - ג, ד ואל"ך. תקוני זהר תיקון ה' (בתחילתו).

בבחי' גבורות שבתענוג שבח"ס כו', והנה יש בקו המדה זה ב' ענינים הפכיים א' הצמצום במה שהוא במדה ושיעור לא יותר והב' גוף השפע שנמשך עכ"פ רק שנמשך במדה והיינו התכללות דח"ג במדה לא יוסף ולא יפחות כו', וכמו"כ נאמר מי מדד בשעלו מים שהוא החכמה מי אסף רוח שהן המדות כו', דהחכמה שמאין תמצא בא ע"י מדידה שנמשך במדה ושיעור לא יוסיף ולא יפחות כו', וכמו החכמה שבתורה שנמדדה במדה ושיעור לא יוסיף ולא יגרע כמו טעם וחכמה ושכל שבמצות תפילין שיהיו נעשים כך וכך ולא באופן אחר הרי נמשך חכמה זאת עפ"י קו המדה ע"כ בא בדקדוק כך ולא כך, וכך כל המצות נמדדו במדה עפ"י החכמה שנק' חכמה ברורה בדקדוק ושיעור כמ"ש כל אמרת ה' צרופה כו' וע"כ לא תוסיף על דבריו ולא תגרע, וזהו שהזהירו בכמה מקומות שלא יסור ימין ושמאל שלא להוסיף בבחי' ימין דחסד ולא לגרוע בשמאל דדין ודרך כלל רמ"ח מ"ע הן ה"ח במדה ושיעור כל יוסיף ושס"ה ל"ת בחי' ה"ג במדה שכל ריחוק דסור מרע בא ג"כ במדה כמו קירוב דוע"ט בא במדה באופן כך וכך דוקא, וכ"ז רק מצד בחי' המדידה דח"ע שבתורה כו' וכן המדות דתורה כשר פסול חייב זכאי כו' הכל במדה ושיעור כו', וז"ש מי מדד בשעלו מים דח"ע ומי אסף רוח דמדות כו' ומי הקים כו' דהיינו שפע קיום העולמות בכללות כל ההשתלשלות דאב"ע הכל בא במדה ושיעור מעילה לעלול הימנו שנמדד במדה כמה ישפיע וכמה יעכב ולא יוסיף ולא יפחות כו', וכן בכל העלאה והמשכה שנק' העלאת מ"ן והמשכת מ"ד נק' יחוד וזיווג היינו כמו עילה ועלול שהעלול התחתון מעלה מ"ן ואז יורד אליו ההמשכה כפי ערך ההעלאה לבד הרי יש בזה ג"כ מדידה כמה יהי' ההעלאה וההמשכה כידוע, ושרש כל המדידות הללו בא מבחי' גבורות דע"י שבח"ס הנ"ל שנק' קו המדה עדי"מ אמת הבנין שמודד באמה זו כמה אמות יהי' האורך וכמה אמות יהי' הרוחב כו' כמו אורך היריעה האחת כו' וכן בקרשים שזהו המדידה באורות מקיפים ופנימיים כו' וכמ"ש בזהר ומבואר במ"א, וכן מודד לכל אור וכלי או היכלות ולבושים וכמו אמת הבנין שמודד כמה יהי' אורך ורוחב הבנין או החדר כו' והרי סיבת הקצבה וגבול בכל חדר ובכל היכל ולבוש ואר"כ פנימים ומקיפים הכל מאמת הבנין דקו המדה שמודד את הכל והוא עצמו אינו מן המדה כ"א שהוא מודד כל מדה ושיעור הצריך בכל ההשתלשלות מעילה לעלול ובאר"כ והיכלות כו', וגם בח"ע דתו"מ ומדות דח"ג עד המעשה בפ"מ כנ"ל וד"ל.

מי מדד בשעלו מים . . מי אסף רוח . . ומי הקים: ישע"י מ, יב. משלי ל, ד: מי אסף רוח בחפניו מי ציר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ.
 כל אמרת ה' צרופה: ע"פ משלי ל, ה.
 אורך היריעה האחת . . וכמ"ש בזהר ומבואר במ"א: תרומה כו, ח. ראה זח"כ רלג, א. ביאה"ז נח, ד. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שכט.

[ל] והנה הטעם לכל זה היינו לפי שבאמת י"ל בגוף ענין ההשתלשלות דער"ע איך יושפל אור השפע מכל עילה לעלול מאחר שאין ערוך ביניהם ועוד שטבע כל עילה לידבק בעליון הימנו שנק' עלול לגבי, וכך דע"ז כל עילה שנק' עלול וכל עלול בטל ונדבק למעלה הימנו ואיך יקרא משפיע לתחתון הימנו הרי טרוד למבלע לא פליט כלל כו', ועוד שהרי כל אורות הנאצלים מן המאציל המה במהות אור עכ"פ והאור טבעו להסתלק וליכלל למעלה כאש שעולה ונכלל במקורו באש היסודי וא"כ ה"י כל אור הנאצל חוזר למקורו במאציל מאחר שנשפעים בבחי' גבורות כטבע האש כו', וא"כ איך יהי בטבע כל עילה להשפיע לעלול שזהו דרך ירידה והשפלה היפך העלי וההסתלקות כו' וזה פלא גדול דמי הוא המעכב לאור הנאצל מלהסתלק למקורו ומה גם עוד זאת שיוכל להיות בהיפך מזה שהוא בהיפך טבעו להיות יותר יורד ונמשך בשפע מלמעלה למטה לעלול כו'. אך הנה הענין הוא שבאמת גם זה בא בכל אור הנאצל כמו טבע שיהי' בו העונג כטבע הטוב לירד למטה הימנו ולהשפיע ולהחיות כמו שיש בטבעו לעלות למעלה (כאור הנר שירוד ומתמשך למטה בפתיחה ועץ להחזיקו ולכל דבר יתאחו ומכ"ש בשמן כו') ובחי' טבע הטוב הזה שהוטבע בכל עילה להשפיע שרשו בבחי' גבורות דוקא ואע"פ שבטבע הגבורה לעלות כאש אמנם אין זה עלי' והסתלקות לגמרי אלא אדרבה שמחמת זה בא יבא בירידה והמשכה מלמעלה למטה להשפיע ולהחיות לשלמטה הימנו (כענין יותר משהעגל כו' הפרה רוצה להניק כו' וכמ"ש במ"א) הוא בא במדה ושיעור דוקא ולא יוסיף ולא יפחות כנ"ל, וזהו מבחי' גבורה שבתענוג העליון הפשוט שנק' גבורות דע"י שנק' קו המדה היינו שמודד כל מדה ושיעור של כל עילה כמה יהי' בו חשק בחי' הירידה וההשפלה מן העצמות להשפיע אור וחיות לעלול התחתון כו' והוא המדה ושיעור בכל בחי' גבורות שבכל עילה כמה יומשך כו', ויש בזה ב' הפכיים ירידת השפע שהוא בחי' החסד עכ"פ ומדתו של השפע להגבילו שלא יהי' יותר שכל זה בא ממקור כל הגבורות שהוא בחי' ה"ג דע"י שנק' קו המדה שמודד את הכל כנ"ל שהוא מקור המדידות וכללות ההשתלשלות דע"ס מכת"ר לחכמה ומחכמה למדות כו' (ועד"מ כמה יומשך מן הרצון שלמעלה מן הטעם להשפיע בחכמה שהוא הטעם לרצון לא יוסיף כו' וכמה יומשך מן השכל והטעם שלמעלה ממדת האהבה להשפיע במדת האהבה וחסד וכמה יהא הירידה מן המדות מזה לזה דהיינו עד גו"ה ומנו"ה ליסוד כו', וכמה יהי' נמשך מיסוד למלכות שהוא המחשבה ודיבור עד בחי' המעשה שכ"ז דרך ער"ע כידוע), והטעם שהוא בגבורה דע"י בפנימיות ח"ס דוקא היינו לפי שהוא בחי' גבורה שבחסד* כו' שהוא עונג הנרגש שממנו מקור כל גילוי אור דחכמה מאין

יותר משהעגל . . . וכמ"ש במ"א: פסחים קיב, א. ראה לעיל ע' שצד ואילך. ודי"ה קול מצהלות (קרוב לטופו). ובס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"ב ע' תרל. במדבר ח"א ע' צו. דברים ח"א ע' רפז [ובהמ"מ סם].
שבחסד: בכתי"ב: שבח"ס.

דכת"ר כנ"ל אע"פ שהוא בכח"י צמצום לגבי העצמות דתענוג, אמנם זה עצמו הגורם בח"י ירידתו לגבי התחתון וכנ"ל דכל בח"י גבורות דוקא המשפיע ומח"י היפך ההסתלקות כו' וד"ל, אך עדיין י"ל בזה דאם מבח"י הגבורות דוקא יבא אור ושפע להחיות לזולתו היינו מצד בח"י הלב* התגברות כחו כחסד אבל איך אפשר שסיבת ירידתו להשפיע יבא דוקא מבח"י הצמצום והדין שבו כנ"ל דאיך יולד דבר מהיפוכו כו'.

[לא] אך הנה יובן ע"ד דוגמא מן המשפיע ומקבל דתינוק ואשה שגזרו אומר דצריך להיות שמאל דוחה וימין מקרבת כו' וי"ל למה הקדים שמאל דוחה לימין מקרבת הרי הקירוב הוא עיקר השפע הל"ל ימין מקרבת ושמאל דוחה דימין קודם לשמאל בכל מקום, אך צריך לומר דשמאל דוחה קודם כדי שיוכל להיות ימין מקרבת אח"כ דוקא, והענין הוא דעיקר קיום השפע למקבל שיעמוד בה ולא יסוג אחור בימין שמקרבת אותו הוא ע"י שמאל דוחה לרחק תחלה דהדחי' הוא בח"י הדין והצמצום שמצמצם ומעכב מהראות לו חיבה יתירה, הנה בזה יתקיים המקבל בשפע שיקבל ע"י ימין מקרבת אח"כ דאם לא ה"י שמאל דוחה כלל יבעט המקבל בסיבת הקירוב דימין ביתר ממדתו ברוב עוז שלא יוכל לעמוד ברוב טובה זו שאינה לפי המדה וע"כ לטובת המקבל דוקא כדי שיקבל ויעמוד ויתקיים בו הטוב והחסד ירחקנו תחלה בשמאל דוחה ואמנם הדחי' בא במדה ובשמאל* ולא בימין, ונמצא שאין השמאל דוחה רק בשביל ימין מקרבת ולזה הקדים שמאל דוחה לימין מקרבת לפי שערך קיום השפע דימין רק לפי אופן הדחי' דשמאל קודם והא בהא תלי' והרי עיקר החסד שבא בימין מקרבת הוא הדחי' דשמאל כו' ונק' גבורות שבחסד שהוא עיקר החסד כידוע וד"ל, וא"כ יובן דמבחי' גבורות דמשפיע שהוא כמו הדחי' בשמאל יבא קיום אור החסד למקבל, וזהו אינו מדבר והיפוכו כלל רק אדרבה ענין א' הוא ממש וזה גורם לזה כו', וכך יובן בענין הנ"ל דמבחי' גבורות שבתענוג והוא הצמצום וההעמדה שנק' קו המדה הוא שבא סיבת ירידת החסד באופן הקיום בל ימוט כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן ענין המדידה שכלול מדבר והפוכו צמצום והתפשטות שהצמצום קיום ההתפשטות ושניהם כאחד נמשך מבחי' קו המדה הנ"ל, וזהו שיש בכל עלול בח"י ההעמדה וקיום בעצמו ולא יוכלל במקורו ואדרבה משפיע למטה כו' דזהו בא מבחי' שמאל דוחה דמשפיע דוקא לפי שענין הדחי' הוא שהמשפיע דוחה למקבל מעצמותו בריחוק שמרחק למקבל וע"י הריחוק זה יתקיים השפע במקבל שמקבל בימין כו' ולא יחזור למקורו היות שנתרחק

ומח"י: בכתי"י ב: ובח"י.

הלב התגברות כחו בחסד: בכתי"י ב: רוב ההתגברות בחסד.

ובשמאל: בכתי"י ב: ושיעור.

תחלה ע"י שמאל דוחה, אבל אם ה"י הכל בימין מקרבת ה"י כל עלול נמשך ונדבק תמיד אל העילה ליכלל בו כבן לאב כו', וכך יובן שיש בחי' גבורות עליונות למעלה שנק' שמאל דוחה לעלול כדי שע"י דחי' זו שמעצמות המשפיע יהי' קיום האור למקבל, וזהו בחי' דין דגדלות שקודם לחסד דמשפיע דוקא והוא עיקר המעמיד ומקיים השפע במקבל שלא יכלה בעליון הימנו כו' וד"ל. וזהו ענין הדבש שמכווץ הדבר ע"י בחי' הגבורה שבו לבלי יכלה במקורו וכנ"ל בענין ואתה משמרה בקרבי באריכות שזהו רק בחי' הכיווץ דמשפיע בדחי' שדוחה ומכווץ מלמעלה למטה למקבל שע"י מונע אותו מליכלל ולהסתלק במקורו כו' והוא ענין השימור שמכווץ הנשמה בגוף שהוא מבחי' שמאל דוחה דמשפיע כדי שיתקיים בגוף ושרשו מבחי' גבורות שבחסד שבא במדה במאמר קו המדה כנ"ל, וזהו שרש ענין הדבש בחי' דין דגדלות במשפיע הכללי שהוא גבורות דע"י בחי' שלמעלה מהתחלקות הקוין ומשם נמשך גם לבחי' המדות דד"א עם המוחין שבו וכמ"ש מי אסף רוח כו' ששם ג"כ יש יחוד משפיע ומקבל דת"ת ומל' בשמאל דוחה וימין כו' במדה ושיעור דוקא ושרש שמאל דוחה שבז"א כמ"ש שמאלו תחת לראשי כו' בא מבחי' ה' גבורות דבוצינא דקרדוניתא בחי' קו המדה שבחכמה סתימאה הנ"ל וד"ל.

[לב] וגם בכ"ז יובן מה שיש בטבע הדבש להפוך מרירא למיתקא שזה מה שיש בכח הגבורות שבחסד דוקא להפוך המנגד ואין זה הכח בחסד עצמו כו' לפי שבחי' גבורה שבחסד כולל דבר והיפוכו חר"ג צמצום והתפשטות כנ"ל בענין שמאל דוחה שזהו עיקר קיום ימין מקרבת וע"כ גם בחי' גבורות הקשות שנאחזים בקו השמאל נמתקו לחסדים ע"י בחי' גבורה שבחסד הנ"ל דוקא לפי שאין מיתוק הדין אלא בשרשו דוקא במקור כל הגבורות עליונות והוא בבחי' הגבורה דשמאל דוחה שעיקרה בחי' חסד, וכמו יסורים של אהבה שהוא שמאל דוחה מלמעלה כדי שיתקיים בחסד עליון דימין מקרבת ובזה נמתק כל דין וקטרוג שלא יפעול דין קשה באמת מאחר שאין הכוונה בשרש שרשו למעלה רק בשביל החסד וכמ"ש אשר יאהב יוכיח כו' אשרי הגבר אשר כו' וכה"ג וד"ל. וזהו שבכח הדבש דוקא להפוך המנגד שהוא דבר המר להיות מתוק (וכחידות שמשון מעז דוקא יצא מתוק ומהאוכל [הכלי] שהוא בחי' דין יצא כל מאכל כו' מטעם הנ"ל, וזהו שהשיבו לו מה עז מהארי והוא להיותו

בחי' בכת"י ב ליתא.

שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו.

שארין מיתוק הדין אלא בשרשו: ראה לעיל סוף אות י"ב. וש"נ.

יסורים של אהבה . . אשר יאהב יוכיח . . אשרי הגבר: ברכות ה, א. משלי ג, יב. תהלים צד, יב: אשרי

הגבר אשר תייסרנו י"ה.

וכחידות שמשון מעז . . מה עז מהארי: שופטים יד, יד. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע'

תפד וע' הקג.

בקו הימין לפני אר"י להימין ה"ז בח"י גבורה שבחסד ולזה א' ע"ז ומה מתוק מדבש שיכול להפוך מר למתוק כו' וד"ל).

ובכ"ז יובן הטעם בכל המשכות י"ג מדה"ר ד"ג תיקונין דדיקנא שהן מבחי' גבורות תקיפין דשערות והן ממתיקין כל הדינין הקשין דאדרבה הוא הנותנת משום דשרשם בגבורות דע"י שבח"ס כו' והיינו בח"י הארת פנים דא"א שכולל י"ג תקונין דדיקנא כו' שהוא ג"כ מבחי' עונג העצמי שבא בהרגשה כו' וע"כ ממתיק כל דין קשה דקטרוגים שנק' גבורות קשות עד שהקללה נהפך לכרכה כו', וגם בזה יובן הטעם מה שכל שורש הברורים דרפ"ח כו' כע"ד טר"ר לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שהרע עצמו דתיסרך רעתך נהפך לטוב וחסד כו' והיינו דוקא מגבורות דח"ס הנ"ל דבחכמה אתברירו להיות בדין דגדלות ע"כ מהפך המנגד דוקא להאיר גם את החושך ולהמתיק המרירות כו' וד"ל (וגם בח"י הכלים דאח"פ דא"ק ער"ז מבחי' הגבורות שבחסד העצמות אך הוא למטה מבחי' הברורים דרפ"ח כו').

[ג] ומעתה יש להבין שרש ענין חלב דיניקה הנ"ל. והנה יש להקדים תחלה ביאור ענין מוחין דיניקה למה נק' בשם מוחין הלא בימי היניקה אין בולד מבחי' המוחין שבמדות כלל ואפי' מוחין דקטנות אין בו, וגם אחר ימי היניקה אין בו מוחין רק בח"י קטנות המדות לבד כמו שחפצו ואהבתו בדברים קטנים מאד כו' כידוע. והנה בפרדס מבואר בענין ג' מדרגות שיש במדות עצמן היינו הנק' מושכל מורגש מוטבע והיינו בח"י חב"ד חג"ת נה"י שהוא הכל במדות עצמן, ובחי' מוטבע היינו טבע המדות כמו שהן בתולדה מבטן (כל"א נאטור) רחמני או אכזרי קמצן או פזרן רך הלבב או קשה וכה"ג שפלות או התנשאות חדוה או עוצב וכללותו היינו אם טוב או רע, וגם בכל המדות פרטיות כמו באהבה וניצוח והתפארות הכל נולד בטבע באופן פרטי בכל א' וא' ואין א' דומה לחבירו כלל כידוע, אך שמהות המדות כמו שמוטבעי בתולדה מבטן עדיין לא ניכר ונגלה כלל כי לא יוכר הנער בימי היניקה איך הוא בטבע לבו רך או קשה או קמצן או פזרן כו', רק אחר גידולו בשנים יבא הכל לגילוי בכל פרטי מדותיו הגם שמלוכש עדיין בבחי' הקטנות דמעשה נערות בדברים קטנים מאד אבל יוכלו להכירו מהות טבעו בכל פרטיו איך ומה יהי' לכשיגדל בשנים וכמאמר בוצין בקטפוהי כו', ונק' מדות

דפני אר"י להימין . . . גבורה שבחסד: יחזקאל א, י"ד. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' שב [ובהמ"מ שם].

דבחכמה אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. תניא באגה"ק סכ"ח (קמח, א), ובהמובא עוד בס' לקוטי הגהות לשם.

בפרדס . . . מושכל מורגש מוטבע: ש"ח פכ"ה. ש"יב נתיב כ"ו. [ובהנסמן עוד לעיל ח"א ע' ק"ו].
בוצין בקטפוהי: ברכות מת, א.

המוטבעים בתולדה בבחי' ההעלם עדיין, ואח"כ יוצאים לגילוי בפעולתם במעשיו מעט מעט והיינו בחלוקי מדרגות דקטנות וגדלות מזמן היותו בן ג' וד' שנים עד שיגדל כל צרכו שמדותיו מתגדלים בדברים גדולים בהנהגה שלימה בדרכי אדם שלם בדעתו נק' גדלות המדות שנגדלו כל צרכו, וכמו פרי העץ שצומח ונגדל כל צרכו וקודם גידולו שהוא בקטנות יש בו תוארו וצורתו העצמי רק שהוא קטן, כך מדות דקטנות דנער נק' אד"ם קטין בשכל ומדות ואין כל חדש כלל בעצם תוארו היינו בהטבעת המדות שלא ישונה בטבעו מהיפוך להיפוך כמו מרחמנות לאכזריות וכה"ג רק שנגדל יותר בשכל ע"כ יגדלו המדות כמ"ש לפי שכל"ו יהול"ל איש במדותיו כו', והיינו כי האד"ם עץ השדה שהכונה שהאדם במדותיו גדל כעץ ממש כו', ועיקר הגידול הוא במדות שזהו עיקר האדם שנבדל מן הבהמה. וענין הגידול הן ג' מדרגות הנ"ל דמוטבע מורגש מושכל בדרך כלל והיינו חלוקי המדרגות דקטנות וגדלות בדרך כלל בג' זמנים אלה שנק' עיבור יניקה ומוחין, שבעיבור גם הטבעת המדות בולד לא נודע כלל כי הוא בתכלית ההעלם, וכשנולד נגלה מן ההעלם שבעיבור ועדיין הוא בהעלם מכל רואה רק שבאמצעות החלב שיונק משדי אמו הוכנו טבעי מדותיו קצת לבא לגילוי אח"כ (כמשי"ת), והתחלת הגילוי לעין הרואה מתחיל אחר היניקה שידוע לקרות אבא כו' וידוע בפעולותיו הקטנים איך ומה מהות טבעו רק שהוא בקטנות מאד והולך וגדל כנ"ל וד"ל.

[לד] ולפ"ז יש להבין מה שאנו רואים שינויים רבים בטבע המדות שבאדם מהיפוך להיפוך ממש כמו גם בנער בן ה' או ו' יהופך מטוב לרע או מרע לטוב בדרך כלל כמו מדת הכעס ואכזריות יהופך לרחמנות ומהתנשאות וגובה לבו יהופך לשפלות והכנעה, הרי מוכרח לומר שיש כח במדות לגבור א' על היפוכו, ולפי הנ"ל אין שינוי בטבעי המדות מכמו שנולד מבטן עד שיוקין כמשל גידול העץ שלא ישונה תוארו מקטנות לגדלות כו'. אלא הענין הוא דגם שעצם הטבע שבמדות לא יהופך גם לזקנתו אבל באופן ההנהגה שלהם ודאי יש שינויים רבים מעת לעת וגם בשעה א' מהיפוך להיפוך, והיינו מצד בחי' המוח שהוא השליט על הלב, כמו אם מטה טבעו לכעוס ולעשות אכזריות יגבר על טבעו זה ויעשה חסד ורחמים היפוכו ממש, והוא מפני המוח ששליט על הלב להטותו מהיפוך להיפוך ממש, והיינו כאשר יתכונן באיזה טעם ושכל שאינו ראוי לעשות כך אדרבה יחייב דעתו שיעשה חסד ישונה ויתפעל להיפך. וזהו מדרגה הב' שנקרא מורגש שהוא התפעלות הלב במורגש ישונה מדין לחסד ומהתנשאות לשפלות כפי הצריך לו עפ"י

לפי שכלו יהולל איש במדותיו: משלי יב, ח. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תצג. תקיד.

ובכ"מ.

כי האדם עץ השדה: שופטים כ, יט.

דעתו שבמוחו שמורגש המדות יתנהג עפ"י בחי' המושכל שהוא בחי' הדעת שבמוח דוקא, רק שבזה המושכל של המדות יש חילוק בין קטנות לגדלות וה נקרא קטנות המוחין או גדלות המוחין, שכמו ערך גידול המוחין לפי השנים כך יש שליטה יותר במוח הדעת על המדות לשנותם מכפי המוטבע יותר בהנהגות צרכיו וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש כנ"ל וד"ל.

והנה ענין גידול המוחין להפוך המוטבע ומורגש שבמדות אין זה רק כבן ה' או ו' דנק' פעוטות שמקחן מקח כו' שאז הדעת ששייך למדות בא בגילוי קצת בהן ולא שלו שלא יחזור בו ע"כ מקחן מקח וכה"ג, אבל קודם לכן הן ולא שלו מתהפכים מחמת קטנות הדעת דלאו בני דיעה הם כלל והן ולא שלהם אינו כלום כידוע וזהו הנק' בחי' מוחין דקטנות, וכ"ש בימי היניקה שאז אין בחי' מוחין כלל דהיינו שאין במדות מבחי' המושכל כלל, וגם בחי' המורגש בהתפעלות המדות כמו כעס ואכזריות או להיפך לא ניכר כלל (רק חדוה או בכי' וגם זה בקטנות מאד כמדות הבהמה בלא מחשבה כלל גם לאהוב דבר מה או לשנוא בכח המדמה שבו הוא בקטנות מאד כמו לציור ומראה נאה וכגון האש ולא יותר כו'), וא"כ יש להבין מהו שנק' ימי היניקה בשם מוחין דיניקה או מוחין דקטנות כו'. אך הענין הוא שיש ב' מיני גידול א' גידול המדות והב' גידול המוחין שבמדות ובב' אופנים הא' בהעלם וקטנות והב' בגילוי וגדלות, ושניהם נק' גידול עכ"פ רק שזה הגידול בחומר שיהי' מוכן לקבל הצורה (כמ"ש למעלה) וזה הגידול בצורה שיבא לגילוי בחומר יותר. והנה גידול המדות בב' אופנים כנ"ל היינו בב' זמנים אלה א' בימי היניקה ב' שנים ע"י יניקת החלב ששטח גופו נגדל ואז נגדלים המדות ג"כ, אך שאינו ניכר כלל כי גידול זה הוא רק בהעלם מן מוחין דאמא שמלוּבש בהעלם גדול בחלבה שנשפץ במקום בינה שבלב כו' אע"פ שהוא חלב גשמי יש בכחו להגדיל מהות טבעי המדות שנולד מבטן כמו שהן כמו שנגדל גופו הגשמי ממש, וזהו גידול הכנת חומר המדות כגידול העץ (והוא הגורם מה שיבא גידולם זה בגילוי כשיושלם ימי היניקה שמדותיו הטבעיים ניכר ונגלה קצת כנ"ל). וזהו ב' אופנים דגידול המדות בהעלם ביניקה וגידולם בגילוי מעט מעט אח"כ, וכמ"כ יש ב' אופנים אלה בגידול המוחין שבמדות אע"פ שאין מוחין כלל בזמן היניקה מ"מ נק' מוחין דיניקה עכ"פ, והוא בחי' מוח ממש שהוא מצומצם בקטנות והעלם גדול בחלב אמו שנגדל מעט מעט עד כ"ד חדש ושלם גידול דקטנות חומר המוחין בהעלם, והוא הכנה לגילוי מוחין דקטנות שאח"כ שניכר קצת בפעולתו הקטנות, ובדרך גידול המדות הטבעיים בב' אופני העלם וגילוי בב' זמנים אלה כך ממש גידול המוחין במדות בב' זמנים אלה דיניקה ואח"כ, והכל רק בחומר המדות והמוחין שבהם בצמצום גדול שיהי' מן המוכן לקבל מוחין דגדלות שנק' צורה באמת להחיות המדה ולהפוך אותה כנ"ל, אך ההפרש בין ימי היניקה לאח"כ הוא שזה בקטנות והעלם בין במדות בין במוחין רק להגדיל גשם חומר טבעם להיות בהתפשטות יותר ואחר היניקה מתחיל

גידול המדות בגילוי ובגדלות יותר היינו בבחי' צורתם הרוחני יותר והוא קצת מבחי' המושכל שבמוח רק שהוא בקטנות מאד עדיין כמו שיחפוץ התינוק בן ג' וד' בדבר הטוב וימאס ברע מצד הכרתו והבחנתו היטב ולא יטעו אותו כלל וד"ל (אבל בחי' גדלות המוחין שבמדות מתחיל מזמן ה' שנים עד י"ג שנה דהיינו מה שחומר מדותיו הוכנו בכי טוב לקבל צורת המוח שלא יסור ימין ושמאל מהוראת המוח גם להפוך הרגש הלב כנ"ל, וזהו שנמשך זמן רב יותר שבזמן זה נכנס מעט מעט מצורת השכל במדות עד שנשלם גידול זה דמוחין שנקרא מוחין דגדלות, פ"י מוחין דגדלות המדות לאחר שנגדלו חומרם וגם צורתם בקטנות עכ"פ יבא גידול השכל בעצם עד שיתחיל לאהוב דכשגדול יותר מפני שדעתו גדול יותר ונקרא גידול שני הכל בבחי' הצורה דמדות ומוחין הרוחניים, וגם זה בא בכ' אופנים הנ"ל גידול בהעלם וקטנות, והוא שבהעלם וקטנות נעשה ענין גידול שני זה בצורה שבמוחין מדות עד י"ג שנה שנעשה בר עונשין שאז מתחיל גילוי הגידול ולא בהעלם ובגדלות היינו בגדלות השכל עצמו שיגדל בעצם עד היותו בן י' כידוע, וזהו עיקר גידול הצורה בחומר בשלימותו להיות המוח שליט על הלב כנ"ל וד"ל).

(ונמצא מובן עכ"פ דרך כלל בהפרש בין ג' זמנים אלה דעיבור יניקה ומוחין, דבעיבור ה"י גם חומר טבע המדות בהעלם וקטנות תלת גו תלת כו', וביניקה נגדל גם המוחין בהעלם דחלב עכ"פ, ובגדלות נק' גידול המוחין והמדות בגילוי רק שיש בזה חלוקי מדרגות בהעלם וגילוי קטנות וגדלות מזמן היניקה עד שיגדל שלימות גידולו במוחין ומדות כנ"ל וד"ל).

[לה] ומעתה יש להבין הטעם שבחלב אמו איך גנוז בה מהעלם מוחין שלה עד שיגדלו גם המוחין שבמדות בהעלם עכ"פ כנ"ל לפי שדם נעכר ונעשה חלב כו'. הענין הוא כמ"ש בע"ח דבשעת לידה נצטננו הירכים כו' ועולים בחי' נה"י בחב"ד כו' ומזה בא התגברות שפע ריבוי גשם המוחין מחמת עכירת הדמים שנעשה חלב והוא מיץ דק שבגידי המוח שנעשה דוקא מן ההעלאה דבר שלמטה בעליון הימנו כו' וכמ"ש במ"א, וזהו המועיל לגידול החומר בקטנות והעלם לבד כנ"ל, אבל לגידול הצורה דמוחין דגדלות המדות הנ"ל אין החלב אמו מועיל כלל רק המזון דטעם דגן דוקא וכמו שא' אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן דוקא לפי שהלחם שרשו בחכמה כידוע וד"ל (אבל מזון של הולד כמעט אמו היינו ממה שאמו אוכלת

שדם נעכר ונעשה חלב: ראה נדה ט, א. בכורות ו, ב. וראה ת"ח וראא צו, ב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תפב ואילך.
בע"ח דבשעת לידה נצטננו הירכים: שער המוחין (ש"כ) פ"ג. מכא שערים שיה ח"ב פ"ב. [ע"פ סוטה יא, ב]. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ערב. וש"נ.

כו' שזהו מדמי' שבגופה שנהפך מן המאכלים שאוכלת כו' ואוכל דרך טיבורו
כו' וכמ"ש במ"א).

והנה הדוגמא מכל זה יובן בנשמה הפרטית שנק' אד"ם בצלם אלקים וממנו
יובן בבחי' אד"ם העליון דאצי' בג' מדרגות הנ"ל דבחי' עיבור יניקה
ומוחין כו'. והנה ע"ד הנ"ל בג' מדרגות דמושכל מורגש מוטבע דרך כלל
ודרך פרט בג' זמנים הללו דעיבור כו', כך הוא בנשמה האלקית בטבע המדות
דאורי' שנולד מבטן בכל נשמה שנק' אור זרוע לצדיק בהכרח שיש בכל א'
כמו טבע ממש לירא וליפחד מדבר הרע שמזיק לנפשו ולאהוב הטוב שהוא
מחי' לנפשו, כך יראת אלקים ואהבתו לענין מעשה דסור מרע ועשה טוב כמו
טבע בנפש אלקית רק שיש לכל א' אופן מיוחד כטבע המדות בגשמיות לב רך
או קשה רחמני ואכזרי התנשאות ושפלות חדוה ועוצב כו' כל אלה תוכן לבות
ה' אין לב דומה לחבירו באור אלקי במדות דנשמתו כמו שנולד ממקור חוצבו
בלי ישונה גם כשיזקין ויוסיף דעת וחכמה באלקות הכל יהי' ע"ד טבעי המדות
שבנשמתו כמו שנולד אם מחסדים או גבורות וכל פרטי אופניהם, וזהו בחי'
מוטבע שעדיין לא ניכר ונגלה כלל רק הכל בהעלם גדול בכל ניצוץ עד
שיגדל והוא בפעולותיו ועבודותיו בתו"מ ותפלה הגם שעדיין הכל בבחי'
הקטנות דמוחין ומדות בצמצום ההשגה אלקית שלפי קטנות מוחו ודעתו וכן
אהבה ויראה שלו כמו בענינים קטנים דנער בן ג' וד' כו' וכמ"ש כי נער'
ישראל ואוהבתו כו' מ"מ בוצין כו' שיוכלו להכירו מה שיהי' בגדולתו כנ"ל,
וזהו בחי' מורגש דמדות שהמוחין בקטנות וזהו מה שיגדל מ"ג שנה בתו"מ
עד היותו בן ע' שגדל כל צרכו בגדלות המוחין והמדות באלקות כאדם שלם
בדעתו ומדותיו בגשמיות, כך הוא ממש ברוחניות דנשמה האלקית שנק' אד"ם
בקטנות ובגדלות אנפי זוטרי ואנפי רברבי וכמ"ש כי האד"ם עץ השדה כנ"ל
וכמו כל הנ"ל בתינוק שיודע לקרות אבא אחר היניקה דקטנות כו' כך הנשמה
יודע ומכיר בוראו לקרותו אבא כמו אבינו כו', אך עדיין בקטנות ההשגה עד
שיגדל יותר, וג' זמנים הנ"ל הכל מ"ג שנה ואילך שמתחיל גידול המוחין
ומדות דנשמה דרך פרט (כי עד י"ג שנה היא בבחי' עיבור בהעלם).

[לו] והנה כמו שמבואר למעלה בענין מוח שליט על הלב בהפרש שבין ימי
הקטנות לימי הגדלות כמ"ש לפי שכל"ו יהולל איש, כך הוא
בנשמה וכמ"ש תוכן רוחות ה' בבחי' המושכל שבמדות יש שכל אלקי
שמתפעל מזה דוקא שאין זולתו מתפעל כלל והוא כפי אופן בחי' המוחין של

ואוכל דרך טיבורו כו' וכמ"ש במ"א: נדה ל, ב. ראה תו"ח וארא שם. ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ב

ע' תקיג ואילך.

תוכן לבוח ה': משלי כא, ב.

כי נער ישראל: הושע יא, א.

כל נשמה, וכך ישונה אופן הגידול מזה לזה שבזה המוח שליט להפוך דבר המנגד לאלקות שזהו עיקר בחי' שלימות גידול הדעת להטות הלב מדבר להיפוכו כנ"ל, אבל מי שמושכל האלקי שמתפעל בלב אין ביכולתו להפוך בחי' טבעיות שלא יהי' מנגד כלל אין דעתו האלקי שלם בגידולו עדיין וכנ"ל שכל ערך גידול הדעת במדות הוא לפי ערך השני, כך יש שליטה יותר למוח על הלב כו' וכך כל שיגדל איש בשנים וימים בעבודת ה' בתור"מ ותפלה יותר יגדל הדעת אלקי לשלוט על הלב כו' וד"ל, וכנ"ל דבן ה' ו' נק' פעוטות שמקחן מקח שהן ולאן שלו קיימים זהו לענין מילי דעלמא, אבל במילי דשמיא אין זה רק ב"ג שנה שנק' בר עונשין שאז התחלת גילוי דעת האלקי במדות טבעיים דנשמה כו' אבל קודם לכן לאו והן שלו במילי דשמיא אינו כלום ואו"ר שרש מ"ע ול"ת ע"כ אינו בר עונשין כלל, והוא שא' דקטן אין לו מחשבה אע"פ שיש בו או"ר טבעיים אבל הוא בבחי' עיבור או יניקה שהוא תכלית הקטנות כנ"ל, וכמו הנ"ל בענין ב' מיני גידול דחומר וצורה דמדות ומוחין ובב' אופנים בהעלם וקטנות ובגילוי ובגדלות בשני זמנים דיניקה ומוחין דגדלות עד י"ג שנה ועד בן כ' כו' הכל יובן בנשמה האלקית גם בהיותה בגידול השנים כו' וד"ל.

אך יש להקדים ענין ושרש ההפרש בין גידול חומר ובקטנות לגידול הצור' ובגדלות שזהו הנקרא גידול ראשון דאימא וגידול שני דאבא דרך כלל (הגם שדרך פרט יש מוחין דגדלות גם בגידול דאימא). והענין הוא כידוע ההפרש בין חכמה לבינה, דמה שמשגיג בהשגה ותפיסה במוחו להטעים הדבר ולהסבירו לכל אדם נקרא בינה בחי' יש ודבר מה המושג וזהו ל' השגה בהשגת יד שנתפס הדבר, וע"כ גידול שלה במדות המוטבעים להנהיגם עפ"י שכל המושג במוחו כנ"ל בא בדרך הגשמה כפי אופן המדות כמו שהן בקטנות כמו לאהוב דבר קטן, היינו מפני שגם השכל שממנו יבא ההתפעלות בלב ג"כ בא בקטנות והגשמת ענין קטן שלא יתפעל שכל הגדול מזה כלל להיות בחי' בינה בעצם היא בחי' יש בהשגת דבר מה גם בגדול כו', וע"כ אע"פ שיש בטבע המוח להיות שליט על הלב כנ"ל אין זה בגידול ראשון דבינה עדיין להיות באה בהגשמה לפי קטנות המדות, וז"ש לפי שכל"ו דוקא יהולל איש במדותיו שכפי גדלות או קטנות שכלו במוח החכמה כן ערך קטנות או גדלות המדות וגידול שכלו עם גידול מדותיו כא' ממש (וכמו גידול הולד ע"י היניקה שמתגשם חלב אמו בגופו להגדיל שטחו וכן לגדל הטבעות חומר מדותיו בלבד כנ"ל כך הוא באופן זה גידול צורת המדות עפ"י שכלו הכל בא בהגבלת הגשמת המדות במוטבע ומורגש כו', ולזה נקרא גידול זה דאימא הכל בבחי' הקטנות דקטנות דימי היניקה מחלב אמו הגשמית וד"ל) (וכך הוא בבינה דמל')

דבן ה' ו' נק' פעוטות שמקחן מקח: ראה גיטין נט, א. ולעיל אות ו'. וש"נ.
דקטן אין לו מחשבה: חולין יב, א.

דאצי' שמגדל המוחין ומדות אוי"ר דנשמה שבא בהתלבשות דקטנות המדות ומוחין בלבד, וז"ש לפי שכל"ו שנגד"ל בהשגות אלקות כך יהולל אי"ש באוי"ר דגידולם כא' כנ"ל). אבל בחי' החכמה שנק' כח מ"ה הוא עצם כח השכל שלמעלה מהתפשטות דהשגה בהסכר כו' והוא מקור ההשגה כידוע, ומפני זה כאשר יבא ממנו הגידול כמדות דמוטבע ומורגש כו' הוא בלתי הגשמה בחומר דבר המושג שהוא באופן ההטבעה שלהם להתפעל מזה כנ"ל אלא בכחי' כח מ"ה דבחי' נקוד' מקור ההשגה שבלתי מושג בטעם כלל, ואז יהי' בכח המוח להיות שלי"ט על הלב להפוך מטבע התפעלותו מהיפוך להיפוך כנ"ל שיוכל להתהפך מדין לחסד מאכזריות לרחמנות ומשנאה לאהבה לגמרי, שאין זה בגידול ראשון דבינה שלא יתפעל בלבו רק לפי הטבע שלו שגדל מבחי' מוח הבינה שנתגשם בהשגה כו' (וכמו שינק חלב משדי אמו שהוא גידול חומר מדותיו הטבעיים כנ"ל), וא"כ כמה יהופך מדבר להיפוכו, אך ע"י גידול שני דחכמה כח מ"ה שלא בא בהשגה ותפיסה במוח יוכל להפוך התפעלות טבעו מן הקצה לקצה כו', והוא ההפרש בכלל בין גידול דמוחין דקטנות דיניקה דאימא לגידול מוחין דגדלות אבא וד"ל (וכמ"כ יובן בנשמת אדם בגידול ראשון דבינה בהשגות אלקות שנתפס במוחו כך יתפעל בלבו ע"כ גם טבעי מדותיו במילי דעלמא לא ישלוט המוח על הלב כלל מטעם הנ"ל, אבל בבחי' גידול שני דאור החכמה כח מ"ה שהוא בחי' נקודת הביטול לאין האלקי למעלה מן ההשגה כידוע ישלוט המוח על הלב גם בהתפעלות אלקות שבלב כמו מהתנשאות לשפלות וכה"ג מטעם הנ"ל וד"ל). ובזה יובן כל פרטי הענין הנ"ל בגידול דחומר וצורה במדות ומוחין שעיקר כללות ההפרש בין גידול דקטנות לגידול דגדלות הוא ענין גידול ראשון דאימא וגידול שני דאבא דרך כלל וד"ל.

[לז] ועם כל זה יובן למעלה באד"ם העליון דאצי' שכלול מג' מדרגות דעיבור יניקה ומוחין כמ"ש לפי שכל"ו יהולל אי"ש העליון כו', והיינו בחי' ו"ק העליונים דז"א ששה מדות חג"ת ונה"י יש בהן ג' מדרגות מוטבע מורגש מושכל ע"ד כל הנ"ל בנפש הטבעית ונפש האלקית, ובכל ענין הגידול דמוחין ומדות עליונים דקטנות וגדלות וגידול ראשון ושני דאימא דאצי' הכל יובן ע"ד הנ"ל בכל פרט ופרט וד"ל (ודרך כלל היינו מה שמבקשים יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך כו' שזה בא מחמת המוח שליט על הלב לשנות הטבע, והוא בחי' המוחין דגדלות דז"א בגידול שני דאבא דאצי' דוקא שלמעלה מגידול המוחין דאימא דאצי' וד"ל).

ומעתה יש להבין בענין עיבור דקטנות דנמשל הגלות לזה כמ"ש כמו הרה תקריב כו', דהנה ענין חבלי לידה מעכבים ומונעים הלידה כנ"ל והן הבאים מן הדוחק ושעבוד וצרות שאינן באין רק מחמתה הקטרוגים דמלאכים רעים כו', והן בחי' גבורות קשות דק"ג שנאחזין בבחי' בבחי' יסוד דנוק' בשעת

לידה ע"י חטא אדה"ר דכתיב בעצב תלדי בנים כו', והוא מ"ש לפתח חטאת רובץ לפתח יסוד דנוק' כו', והן ע' קלין דיולדת שצועקת בצירי' וחבלי לידה כידוע במ"ש יענך ה' ביום צר"ה כו' וכתיב קול ה' יחולל אילות שנמתקו כל הדינין קשין הללו ונפתח הרחם להוליד דוקא ע"י העיכוב דחבלי' תחלה כנ"ל, וכמ"ש במ"א ע"פ ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו שזהו כמו מקשה לילד שהי' מעכב הלידה כצירי' וחבלי' דפרעה עורף דקליפה המונע הגאולה שנק' לידה מאחר שהגלות נק' עיבור וצעתם בגלות נק' חבלי לידה כנ"ל וד"ל.

[לח] והנה להבין עיקר סיבת פתיחת היסוד דנוק' להוליד יש להקדים תחלה בטעם שלפני הלידה בג' חדשים האחרונים יתכווצו גידי הרחם שטבעו להתכווץ ולקמוץ ויעמדו בפני הולד שלא יצא כלל כו', אך בעת הלידה דוקא יפתח הרחם פתאום כי נתפשטו הגידים ויעשו בחי' התפשטות פתיחת חלל כו' והיינו לפי שנבקע הרחם ע"י כובד ודוחק הולד עליו שיצא פתאום כמ"ש בס' הרפואה כו'. ולהבין ביאור הענין למה נבקע היסוד שהוא הרחם בעת הלידה דוקא ומתחלה הי' בהיפך לכווץ ולקשר הולד שלא יצא כו', הנה ידוע שבחי' יסוד דנוק' הוא בחי' ההתקשרות שיש בכלי המקבל דנוק', וכמו בחי' יסוד אימא היינו בחי' התקשרות המושכל בכלי המקבל שקולט שפע השכל המושג שנק' בינה, עד"מ כשלומד דבר שכל וסברא ומשיגה בכלי מוח הבינה שהוא כח המשיג כל שכל כידוע, אך בעת שלומד

בעצב תלדי בנים . . . לפתח חטאת רובץ: בראשית ג, טז. ד, ז. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רעג.

ע' קלין דיולדת . . . יענך . . . קול ה' יחולל: תהלים כ, ב. כט, ט [וראה כ"ב טז, רע"ב: אלה זו רחמה צר כו']. ראה זח"ב ק"ט, ב. זח"ג סח, ב. רמט, ב. פע"ח שער קריאת ס"ת (ש"ג) פ"ד (מזמור יענך). וגם בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רעא ואילך. שער האמונה קב, א. במ"א ע"פ ויהי כי הקשה: בא יג, טו. וראה בד"ה לה"ע שמחת חר"כ [המקביל לכאן] בתר"א קח, ג ואילך. וסה"מ תקס"ג הנסמן לעיל בתחילת המאמר.

שלומד: ע"כ נרשם בגוכ"י [והמשך העמוד פני]. ולשלימות הענין נעתיק כאן סיום המאמר מתור"א קח, ד [שם ד"ה לה"ע שמחת חר"כ, הנחת כ"ק אדהאמ"צ משנת תקס"ג שעליו מיוסד המאמר כאן]:

וביאור טעם הדבר מה שנבקע יסוד אימא בעת הלידה ומתחלה הוא בהיפוך כנ"ל כמ"ש כע"ח, יובן עד"מ ממה שאנו רואים בשכל והשגה הנק' בינה ג"כ כידוע, והנה בחי' יסוד אימא הוא כלי המקבל שמקבל וקולט בו שפע השכל והסברא ונקרא התקשרות המושכל פי' כשלומד דבר שכל ומשיגה במוחו הרי יש כח ההשגה במוחו מתחלה שהוא משיג כל השכליים והוא מוח בינה כידוע, ובעת שלומד שכל זה הפרטי ומשיגה בכח השגתו הנה יש כח פרטי בכח המשיג שיקשר את המושכל שלומד בו ויקלטנו בתוכו בעומק כו' עד שע"י ענין התקשרות זו וקליטה זו נתקצר ונתקמץ אורך ורוחב של השכל שלומד כו' כי טנע היסוד לקלוט ולכווץ ולקשר בו כו' וד"ל. ואמנם אנו רואים שלפעמים יפתח היסוד הזה פתאום, עד"מ הרב המשפיע שכל לתלמידו הנה אם דעת הרב וחכמתו אינו נובע במוחו כ"א בצמצום או יוכל הרב לעצור ולקמץ שפע השכל ביסוד דבינה שבו כו' כטבעו כו' אך אם שפע החכמה נובע בו בריבוי ותגבורת גדול יותר מדאי אזי לא יוכל היסוד הזה להתקמץ וממילא ועל כרחו יפתח וישפיע שפע רב יותר מכדי קבלת התלמיד כו' משאיכ"א אם אין שפע החכמה

להבין ענין שמחת חתן וכלה. הנה ארז"ל אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות שנאמר גם כי יתנו בגוים כו'. וזה פלא לכאורה למה לא יוכל להיות קיבוץ הגליות בלתי לימוד המשניות דוקא ולא ע"י לימוד קבלה או תלמוד וכה"ג. אך הענין הוא דתורה שבע"פ מל' קרינן לה כידוע הוא הנק' כלה עליונה והוא דווקא בחי' המשנה משום דמתניתין מלכתא הרי המשנה נקראת מלכתא ונקראת מטרוניתא וכלה וכה"ג, והטעם הוא לפי שהמשנה הן ההלכות והפסקות לגזור אומר כך וכך כשר וכך וכך לא יוכשר כו' ה"ז כמו המלך שמצוה וגזור לעשות כך וכך כו', כך בחי' המל' מלובש בהלכות לגזור הפסקות זה יעלה וזה לא יעלה כו', ונקראת מלכתא או מטרוניתא שכל הנהגות העולמות על ידה ע"פ בחי' החכמה והוא חכמה תתאה דמלכות שמלובש בתושבע"פ דווקא, וזהו דתושבע"פ מלכות קרינן לה וכמ"ש ששים המה מלכות ס' מסכתות ושמונים פלגשים פ'. ברייתות וא' היא יונתי כו' שכוללת כל הס' סדרי, ונקראת מלכתא בכלל ודרך פרט הנה ידוע דסדר זרעים בחי' חסד דנוק' כו', וזהו שנקרא הלכות מלשון הליכה שענינה הוא בחי' ההילוך וההמשכה מלמעלה מעלה למטה מטה, והיינו בחי' הליכת והמשכת רצון העליון שכל מצוה שבתושבע"פ מלובש בה רצון העליון בהעלם גדול כי לא נודע ונגלה לנו כלל פרטי מעשה התפילין במ"ש וקשרתם כו', רק בתושבע"פ בהלכות תפילין

לה"ע שמחת חור"כ: לכמה מעיני המאמר, ראה גם ד"ה ענין שמחת חור"כ, באוה"ת סידור (דרושי חתונה)

ע' רנו ואילך.

אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות . . יתנו בגוים: הושע ח, י. ויקיר פ"ג, ג (וכב"ב ת, א בשינוי). וראה עוד על מארז"ל זה: לקו"ת מטות פג, ג. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תקנה. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ה ע' איתשטו וע' איתשלו. אוה"ת שמות ע' יח. דברים ע' לב. נ"ד ע' תלח ואילך. [ובכתב"יד נמצא גם דרוש מהרה"ח כו' ר' הלל מפאריטש ד"ה אין הגליות כו', ומבאר בו למה דוקא בזכות המשניות ולא בזכות כללות תושבע"פ].

דתורה שבע"פ מל' קרינן לה: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

דמתניתין מלכתא: ביצה כח, א.

ששים המה מלכות ס' מסכתות: שה"ש ו, ח. ראה שהש"ר עה"פ. במדב"ר פ"ח, כא. זח"ג רטז, א.

ושמונים . . סדרי: ניתוסף מכת"י 817.

החכמה ברב כ"כ יוכל למנוע במוחו מלגלות שום דיבור יותר מכדי הצורך כו' לפי שטבע היסוד לקשר המושכל ולכווצו כנ"ל וד"ל, ונמצא סיבת פתיחת היסוד הוא רק מחמת תגבורת הריבוי שבמוח עד שאין ביכולתו לכווץ ופתאום יפתח על כרחו כו', כמ"כ ממש יוכן הטעם בפתיחת יסוד דנוק' בעת הלידה דוקא מחמת תגבורת כובד הולד כו'. וכמ"כ למעלה יוכן ענין בקיעת יסוד אימא דאצי' וכענין מה שכתוב במ"א ע"פ הזהר פ' אמור יעקב אמר אז יבקע כשחר אורך (בסידור גבי סוכות). ע"כ בתו"א. [בגוכ"ק אדהאמ"צ (1195) שנרשם שם מאמר התו"א – שורה האחרונה היא בשינוי: וכענין ובוקע חלוני רקיע וכמ"ש במ"א שהוא מפני ריבוי האורך] דוקא יפתח בדרך בקיעה וד"ל].

ובסה"מ תקס"ג ח"א ע' קנב, [בהנחת הר"מ בן אדה"ז מדרוש זה] נמצא ענין זה בשם הה"מ ובשינוי, וז"ל: והתהוות הלידה הוא (כמו ששמע ממורו ע"ה) ע"פ ויעבור ה' כו', פ"י שיסוד אימא הוא המקשר ומעצר את ההשגה כו' ויעבור ה' פ"י שנתמלא מאד ריבוי אורו כבינה שלא הי' יכול יסוד אימא לקשר ולעצור כו' שנבקע יסוד אימא ונתגלה כו'. ע"ש בארוכה. ועד"ז הוא באוה"ת שמות ע' בתקלא].

וכן מצות סוכה בסוכות תשבו כו' לא נודע ונגלה למטה כלל איך ומה יהי', רק בתושבע"פ בהלכות סוכה שבמסכת סוכה נגלה הרצון בפרט, ועד"ז כל המצות שבתושב"כ מתגלין בתושבע"פ דווקא בשיתא סדרי משנה זרעים מועד כו', וע"כ נק' הלכות כמ"ש הליכות אלי כו' הליכות עולם לו שהוא בחי' הילוך והמשכה מרצון העליון שנקרא כתר תר"ך עמודי אור בגילוי המשכה בדיבור שכשאומר הלכה ודין בדיבור הרי מתגלה ע"ז בחי' רצון העליון וכמ"ש את ה' האמרת היום כו' ולפי שנעוץ תחילתן בסופן דווקא כידוע שהמלכות נקראת כתר מלכות מפני שנעוץ תחילתן דכתר עליון בסופן כו', ע"כ כל הליכות והמשכות העליונות דכתר עליון שהוא בתושבע"פ מלכות קרינו לה שהן ההלכות ששם הוא עיקר גילוי אור הכתר ומה שנעוץ אור הכתר שנק' תחילתן במלכות שנק' סופן הוא הנקרא בשם הלכות. וז"ש דוד בפיקודיך אשיחה בדיבור שבתושבע"פ וע"ז אביטה אורחותיך גילוי הילוך אוא"ס שבכתר למטה מטה כמו עד"מ אורח ושביל שהולכים בו כו'.

ובזה יוכן מה שגורו בזמן חורבן בית שני על עטרות חתנים כו', כי הנה תושבע"פ מלכות קרינו לה ונקראת כלה כנ"ל והאור הנמשך מבחי' כתר עליון במלכות הוא הנקרא בשם חתן חר"ת דרגא כידוע, וזהו שנקרא בשם עטרות חתנים כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זה מ"ת כו' שהוא בחי' גילוי אור הכתר העליון, ולפי שנעוץ תחילתן בסופן ע"כ אמרו דכתר עליון איהו כתר מלכות כנ"ל ע"כ בזמן החורבן שהשכינה הנקראת כלה היא בגלות ואינה מקבלת מעטרות חתנים ע"כ גזרו על עטרות חתנים דווקא וד"ל.

[ב] ולהבין זה בתוס' ביאור הנה יש להקדים ענין א' הנזכר בכוונות דתיקון ליל שבועות כמה שלומדים ג' פסוקים מכל פרשה כו' שהוא נגד כ"ד צירופים דשם אדנ"י, והיינו ענין כ"ד ספרים דאורייתא שהן לנגד כ"ד צירופים דשם אדנ"י דווקא, ולכאורה זה פלא גדול שהרי ידוע בספרי המקובלים בשורש תושב"כ ותושבע"פ שהן בחי' ז' וז"נ והוא שם הוי' ואלקים או אדנ"י, ולפי"ז בחי' תושב"כ הוא בשם הוי' ד"א שנקרא חתן כנ"ל. ובחי' תושבע"פ בנוק' שהוא שם אלקים ואדנ"י וא"כ איך אמר שבקריאת תושב"כ בליל שבועות צריך לכוון בכ"ד צירופים דשם אדנ"י שהוא בחי' תושבע"פ וגם איך אמר דכ"ד ספרים דתושב"כ הוא לנגד כ"ד צירופים דשם אדנ"י כו'. אך הענין הוא דבאמת הנה תושבע"פ נקראת כלה כנ"ל דמתניתין מלכתא כו' ומה

הליכות אלי . . . הליכות עולם לו: תהלים סח, כה. חבקוק ג, ו.

את ה' האמרת: תבוא כו', יז.

בפיקודיך אשיחה: תהלים קיט, טו.

חתן חר"ת דרגא כידוע: ראה יבמות סג, א.

בעטרה שעטרה לו אמו . . . זה מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

בכוונות דתיקון ליל שבועות: ראה פ"ח שער ח"ש פ"א. ועוד.

שמאיר בתושבע"פ מתושב"כ הוא הנקרא תכשיטי כלה שקושטים ומייפים את הכלה, אבל גוף הכלה הוא ההלכות דתושבע"פ דווקא כנ"ל, ועד"מ הכלה הגשמית הנה כשהיא בלא תכשיטין על פני' וידי' ובלא עדי כלל הרי אין לה הארת פנים כלל וכלל אלא אדרבה פני' חשוכים בלא תואר וחו' כלל וחשכת הפנים הוא העדר הצורה והתואר לגמרי והתכשיטין המה העושין בה הארת הפנים שהוא השראות חן ויופי בתואר צורה נאה כמו כלה נאה וחסודה כידוע. וככה ממש יובן למעלה בבחי' כלה העליונה שהוא תושבע"פ מלכות קרינן לה כמו מתניתין מלכתא שהן ההלכות כנ"ל הרי בלא הארת האור בה מתושב"כ הרי זה כמו הכלה בלא תכשיטין כנ"ל ולא יש בחי' הארת פנים כלל במלכות, וזהו כמו ענין הסבלונות ששולח החתן אל הכלה וכמ"ש במ"א, כך הארת אור דתושב"כ בהלכות כי הרי ההלכה שאין לה ראי' מהמקרא אין לה טעם כלל וכמ"ש"כ במחשכים הושיבני כו', ובלשון הגמרא נהירין ל' שמעתתא כו' שאור זה היינו כשמביא ראי' מן המקרא כמו בכמה דוכתי שאומרים מ"ט דר' פלוני אמר קרא כו' וכן כל הלכה אם אין לה ראי' מן המקרא אין לה צורה כלל דהיינו בלא פנים מאירות כלל כי מה שיש לה ראי' מן המקרא נקרא פנים מאירות, וענין מאירות הוא לשון מפעיל שמאיר אור בזולתו שצריך לקבל אור מפני שהוא חשוך בעצם ואין לה אור מצד עצמו רק מה שמאירין לו אור מן העצם שנקרא מאור וכמו אור השמש בלבנה כידוע דסיהרא לית לה מגרמה כלום רק האור שמקבלת מן השמש כענין פני משה ופני יהושע כו' כמ"ש במ"א, וכך אמרו על ר"מ אומר על טמא טהור ומראה לו פנים כו' דהיינו שמראה פנים בהלכות מן המקרא, וזהו ענין מ"ט פנים טהור כו' (כי בחי' המדות דדיא כא"א כלול מז' ע"כ נקרא מ"ט פנים המאירות לחסד לטהור ולזכות כו', ומ"ט פנים המאירות במל' לטמא ולחייב ובחי' ו"ק דמלכות בו' סדרי משנה מקבלים מבחי' פנים המאירות אלי' מתושב"כ שנקרא תורה להבדיל בין טמא כו' במ"ט פנים כו'), וא"כ ה"ז כמו התכשיטים שמאירים פני הכלה שמעצמה אין לה הארת פנים כלל רק ע"י התכשיטין נעשה לה הארת פנים בחן ויופי כו', כך ע"י אור דתושב"כ בתושבע"פ נעשה בחי' הארת פנים במלכות ונקרא תכשיטי כלה, וז"ש ככלה תעדה כלי' והעדיים הללו נמשכים

כלה נאה וחסודה: כתובות יז, א.

ולא יש בחי' הארת: בכת"י 817: ואין לה הארת.

הסבלונות . . . וכמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' תקנ ואילך וע' תקסח ואילך.

במחשכים הושיבני . . . נהירין ל' שמעתתא: איכה ג, ו. וסנהד' כד, א: זה תלמודה של בכל. תענית כג,

א (בחוני המעגל): אול לביהמ"ד שמעינהו לרבנן דקאמרי נהירין לן הנך שעתתא כו'.

דסיהרא לית לה מגרמה כלום: ראה זח"א רמט, ב. זח"ב רטו, א. ועוד.

פני משה ופני יהושע כו' כמ"ש במ"א: ע"פ ב"ב עה, א. ראה לעיל ריש ד"ה קול מצהלות [ובהנשמך

בהמ"מ שם פסקא, דעת האומרים דאור הלבנה].

ר"מ . . . ומראה לו פנים . . . מ"ט פנים טהור: עירובין יג, ב. וראה סה"מ תקס"ג ח"א ע' יח ואילך.

ככלה תעדה כלי': ישע"י סא, ירד.

מתושב"כ דווקא שנקרא חתן, וז"ש כחתן יכהן פאר שהוא תושב"כ שהפאר הוא שם העצם ומשם נמשך הארת פנים למלכות ונקרא פנים המאירות וכמ"ש יאר ה' פניו אליך כו', והיינו כלה תעדה כלי' בחי' תכשיטין שמקשטים אותה שמהם תתייפה בתואר וזן הנקרא הארת פנים כו' וד"ל. וזוה מתורץ הקושיא דלעיל למה מכוונים בכ"ד צירופים דשם אדני' בליל שבועות כי במה שקוראים בתושב"כ ע"ז ממשכים בחי' תכשיטים כלה לתושב"כ, שהוא בשם אדני' בחי' נוק' דד"א וע"כ צריך לכוין דווקא בכ"ד צירופים דשם אדני' כדי להמשיך למלכות בכל הכ"ד צירופים שבה מכ"ד ספרים דתושב"כ כו' וד"ל.

[ג] וזהו שגזרו על עטרות חתנים שהוא בחי' העטרות שהחתן יכהן פאר להמשיך עדיים ותכשיטים לכלה שהוא בחי' פנים המאירות מתושב"כ לתושב"כ, כי בזמן הבית הי' הארת התושב"כ בתורה שבכ"פ בשלימות בבחי' פנים המאירות, וגם בימי רבי אחר החורבן, אך אח"כ נפסק האור הזה מעט מעט, עד עכשיו בזמן עקבות משיחא שהמל' בריחוק מז"א ואתתא אתתרכת מבעלה היא מוי"ו תושב"כ מתושב"כ הכלה מן החתן ואין לה פנים המאירות כלל שפניה חשוכים ביותר כנ"ל, ע"כ אין עוסק במשניות לידע הלכה ודין ברור ולא נמצאת הלכה ברורה כלל וכמארז"ל עתידה תורה שתשתכח מישראל כו'. כי הנה יש ב' מיני פנים, פנים המאירות ופנים המסבירות, בחי' פנים המאירות הוא מתושב"כ כנ"ל ופנים המסבירות הוא המסבירות להלכה ברורה בטוב טעם כמו לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא לכוין אל האמת ולא לדרוש מן המקרא לטהר את הטמא, כמו ע"ד שאמרו שתלמיד א' ידע לטהר את השרץ בק"נ טעמים שאינם פנים המסבירות לדין והלכה אמיתי' כלל, ונק' פנים חשוכים של המקבל שאין בו הארת פנים להסביר להלכה לפי שנפסק ממנו האור מבחי' פנים המאירות. ונמצא פנים המסבירות הוא בבחי' המל' עצמה ופנים המאירות בלבנה ופני לבנה הוא בחי' פנים המסבירות לקבל האור לנכון, וכמו"כ פני יהושע כפני לבנה שמקבל מפני משה ונק' נער לא ימיש מתוך האוהל כו' (והטעם שנק' בשם פנים המסבירות בבחי' המקבל כי במקבל דוקא מתרחב האור לאורך ורוחב בהסברת פנים כו'). ע"כ בימי רבי שהי' עדיין המל' במילואה היתה ההלכה ברורה בימיו וחיבר המשנה מתניתין מלכתא בבחי' פנים המסבירות ופנים המאירות, ואח"ז

יאר ה' פניו אליך: נשא ה, כה.

שגזרו על עטרות חתנים: סוטה מט, א. גיטין ז, א [וע"ש ברשי ותוס'].

ואתתא אתתרכת מבעלה: זחיב רטז, ב.

עתידה תורה שתשתכח מישראל: שבת קלת, ב: עתידה תורה שתשתכח מישראל כו' ח"י שתשתכח כו'

שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד.

פנים המאירות ופנים המסבירות: ראה לעיל ח"א ע' טו. וש"נ.

שתלמיד א' . . בק"נ טעמים: עירובין יג, ב.

נער לא ימיש: תשא לג, יא.

מעט מעט נסתלק פנים המאירות וממילא אין להכלה פנים המסבירות ע"כ אין הלכה ברורה עכשיו כו, ולזה הטעם גזרו על עטרות חתנים כו' וד"ל.

[ד] וזהו שארז"ל לעתיד אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות דוקא שנאמר גם כי יתנו בגוים כו, שהוא בחי' עליות המל' מפיוזרה באוה"ע ע"י לימוד המשניות מתניתין מלכתא, להיות דלעתיד נאמר והי' אור הלבנה כאור החמה כו' שלא תהא הלבנה בחי' מקבל בבחי' פנים מסבירות מפנים מאירות ותושב"כ כנ"ל ע"י תכשיטין, כי דוקא הכלה שהיא בחי' מקבל מן החתן צריכה שיהי' לה תכשיטין מן החתן דוקא להאיר פני' כנ"ל, אבל כשהיא שוה להחתן כמ"ש לא יהי' לך עוד השמש לאור והירח כו' והי' ה' לאור דהיינו שבחי' זרי"ג שוין כו' לקבל מבחי' א"ס שבכתר, או אין צריכה בחי' תכשיטין מתושב"כ כנ"ל כי יש לה הארת פנים מצד עצמה וכמ"ש במ"א בענין ועינינו מאירות בבחי' מאור המשפיע כו', וזהו שנרמז בישע"י בענין הקללות לבנות ציון יען כי גבהו ותלכנה נטויות גרון כו' ביום ההוא יסיר תפארת העכסים והשבטים והסהרונים כו', ומנה שם כ"ד תכשיטין דכלה, ואע"פ שנאמר דרך קללה הכוונה על בחי' הברכה כאשר תתעלה המל' וס' מלכות ס' מסכתות כו' שלא יצטרכו כלל לכ"ד קישוטין מתושב"כ שהן העכסים כו' הנטיפות כו' ע"כ יסיר מהם תפארת העכסים כי יהי' להם הארת פנים מעצמם ולא מבחי' פאר דחתן שנק' עדי הכלה כו' לפי שנעוץ תחילתו בסופן וכבחי' א"ח המל' נק' כתר כנ"ל. ולזה אמרו דאין הגליות מתכנסות רק בזכות המשניות שהוא עליות המל' בכתר, כמ"ש במ"א בענין מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ רית דהריעו לה' כו' הלכה, והוא ג"כ אותיות כלה בה"א הכלה כו', וז"ש אשת חיל עטרת בעלה דמתושבע"פ יהי' עטרת לתושב"כ והוא בחי' עלי' המל' בכת"ר למעלה מבחי' שוין בקומתו, שמה שנאמר והי' אור הלבנה כאור החמה אינו מדבר לעתיד ממש דכתיב והי' ה' לך לאור עולם כו', והוא בלימוד המשנה דוקא דמתניתין מלכתא וכמ"ש בדניאל וע"י יתיב כו' מלכותי מלכות עלם כו', וע"כ אין ההלכות בטילות לעתיד כידוע וד"ל (ומ"ש וירחך לא יאסף עוד כו', אין הכוונה על בחי' עליות המל' באו"ס שבכתר שהוא בבחי' א"ס ממש כמ"ש מלכותי מלכות עלם כו' כנ"ל, אלא שתהי' כאור השמש ולא

והי' אור הלבנה . . . לא יהי' לך עוד השמש: ישע"י ל, כו. ס, יט.

במ"א בענין ועינינו מאירות: ראה ס' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' תס ואילך (ובהנמנן בהמ"מ שם לע'

תנט). פיה"מ לאדה"מ"צ נט, א.

יען כי גבהו . . . כ"ד תכשיטין דכלה: ישע"י ג, טז ואילך. וראה שמור"ר פמ"א, ו. ובכ"מ.

במ"א בענין מזמור לתודה: ראה סידור עם דא"ח מד, ג. ס' מאמרי אדה"מ"צ נ"ך ע' קלט (ובהמ"מ שם).

והוא ג"כ אותיות כלה: ראה לעיל ד"ה להבין שבכרכה ראשונה, סוף אות ט'. וש"נ.

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

וע"י יתיב . . . מלכותי מלכות עלם: דניאל ז, ט. כו.

אין ההלכות בטילות לעתיד: ראה נדה סא, ב. לעיל ד"ה להבין שבכרכה ראשונה, קרוב לסופו. וש"נ.

תהי' בבחי' מילוי ופגם מידי חודש כעכשיו שכאשר מסתלק ממנה השמש יאספ אור הירח, וע"כ אמר וירחך לא יאספ עוד כי הלבנה והשמש יהיו יחדיו במדריגה א' כמו קודם מיעוט הירח שנק' ב' מאורות הגדולים שגם הלבנה נקרא מאור משפיע ולא בחי' מקבל, והוא בחי' שוין בקומתו. (וע"ז א' ג"כ ושמתי כדכד שמשותיך ב' מיני שמש דחמה ולבנה שיהיו זוינ שוין ממש, וכמ"ש במו"א שזהו שמש הוי' ושמש צדקה כו', וב"פ כ"ד היינו כ"ד צירופים דשם אד' וכ"ד צירופים דשם הוי' שיהיו מאירים בשוה למהוי אביא (וכמ"ש במו"א שזהו שהם וישפה יוסף ובנימין כדין וכדין כו', והן ב"פ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שחרית וערבית כו', אבל בחי' עליי' השלישי' דמל' בכתר הנ"ל ולא יהי' עוד השמש כו' והי' הוי' כו' שהוא הנק' אור עולם, והיינו שיתא סדרי משנה שהלכה גימט' אדני' עם ו' סדרי וד"ל).

ואפשר דפי' כדכד שמשותיך קאי על תושב"כ ותושבע"פ כמו בליל שבועות שקורין בתושב"כ כדי להמשיך כ"ד קישוטי כלה לתושבע"פ שנק' כלה וכ"ד צירופים דאד' מקבלים מכ"ד ספרים דתושב"כ שהוא בשם הוי', ולהיות שתושבע"פ מקבל בשלימות מתושב"כ שהוא בחי' פנים המסבירות כשהם בשלימות מבחי' פנים המאירות כדוגמת מילוי הלבנה, ע"ז אמר כדכד, שהאור העובר בו בהיר מאד ולא נשתנה כלל אלא מבהיק כמו שהוא כך לא נשתנה אור פנים המאירות כשבא למקבל ונעשה פנים מסבירות (ואע"פ שטיפת המוליד דזכורא הוא היולי והנוק' מקבלת הטיפה ומציירת ציור הולד לאורך ורוחב ואיך אפשר לומר שאין בזה שינוי, מ"מ אין זה רק מן ההעלם לגילוי בלבד, ולעתיד לא יהי' כן כי לא יהי' שפע המשפיע בהעלם וצמצום וממילא לא יבא במקבל בצמצום ושיעור, וי"ש לא יבא שמשך וירחך לא יאספ כו', וכך הי' מעין זה במ"ת דכתיב פכ"פ דיבר ה' כו', וכמו פנים הנראי' במים כו' כשם שבא לראות כו', ולעתיד כתיב אז תשמח בתולה במחול, וכמ"ש במו"א בענין ועלמות אין מספר שהן ההלכות דוקא שיהי' למעלה מתורה שבכתב, והוא בחי' שלישי' דמל' (וכמ"א מבואר שהם הנקראים נימין

ושמתי כדכד . . . במ"א שזהו שמש ה' ושמש צדקה . . . במ"א שזהו שהם וישפה: ישעי' נד, יב. ד"ה ושמתי כדכד בסה"מ תקיע ע' קכו ואילך. ומקבילו בלקרי' דברים כד, א ואילך. ס' מאמרי אדהאמי' דברים ח"ב ע' תכ ואילך.

פכ"פ דיבר ה' . . . וכמו פנים הנראי' במים . . . כשם שבא לראות: ואתחנן ה, ד. תגיגה ב, א. ובתניא ריש פמ"ז: כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם פי' כמו שכדמות וצורת הפנים שהאדם מראה במים כן נראה לו שם במים אותה צורה עצמה כו'.

או תשמח: ירמ"י לא, יב.

במו"א בענין ועלמות אין מספר שהן ההלכות: שה"ש ו, ה. זחיג רטו, א. וראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רפב. ח"ב ע' תתמח. תתנד. וראה לעיל קרוב לתחילת מאמר זה. וכדי' להבין שבכרכה ראשונה אות יו"ד. ובכ"מ.

ובמו"א מבואר . . . נימין דמטרוניתא . . . סלסלה: משלי ד, ה. ראה לעיל ד"ה להבין שבכרכה ראשונה ריש אות ט"ו. ושי"ג.

דמטרוניתא שע"ז נא' סלסלה כו' כמשי"ת), ואמנם בישעי' ב' פסוקים הם זה אצל זה לא יהי' לך עוד השמש בו' שיהי' מקור המשפיע בכנס"י מבחי' הכתר שנק' אור עולם, ומ"ש לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף היינו שלא יהי' סוף לשפע ההשפעה שנק' פנים מאירות (כמו כח המוליד דמ"ד שמוליד בלי שיעור כו') וירחך לא יאסף בחי' פנים מסבירות שלא יכלה כחו מלקבל (עד"מ בחי' כח היולי שבמ"נ בנוק' לקבל הטיפה ולצייר כו') מפני שהי' יהי' לך לאור עולם שהוא בחי' א"ס כו' (ומ"ש ארץ לא שבעה מים דמשפיע הוא עלי' המקבל למעלה מבחי' המשפיע, וכענין אז תשמח בתולה כו').

[ה] ועם כל הנ"ל יובן ענין שמחת חתן וכלה. דהנה כתיב והוא כחתן יוצא מחופתו וא' בזוהר דא תורה שבכתב שנק' חתן כמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת, ופי' חתן מלשון חו"ת דרגא, והוא להשפיע למל' תושבע"פ כנ"ל, אך הנה מה שמשפיע הוא מבחי' ההעלם לגילוי, וזהו מ"ש יוצא מחופתו מבחי' המקיף דכתר עליון שלמעלה מן החכמה דתושב"כ דאורייתא מח"ע נפקת כמ"ש ותמלא כד"ה כ"ד ספרים כו', וכתיב והחכמה מאין תמצא מבחי' ההעלם דסוכב כ"ע שנמשך משם בחי' חופה ומקיף לחתן שהוא תורה שבכתב, וכדי שיצא החתן מחופתו להשפיע ולהתייחד בתושבע"פ צריך שיביאורו לבחי' שמחה מתחילה, ונק' שמחת חתן כי השמחה מביאה ההעלם לידי גילוי. ועי' אנו אומרים משמח חתן עם הכלה שנמשך מעצמות אוא"ס בחי' שמחה בחתן העליון שיצא מחופתו מן ההעלם לגילוי, ומשמחה זו ישמח החתן עם הכלה (ובתחילה אומר משמח חתן וכלה יחד ואח"כ עם הכלה דהכלה עיקר ועל ידה ישמח גם החתן, ופי' עם בשביל הכלה כידוע, והיינו כנ"ל משום דמתניתין מלכתא הרי שרשה למעלה מבחי' החתן המשפיע וכמ"ש אשת חיל עטרת בעלה כו' לפי שנעוץ תחילתן בסופן כו', ועי' השמחה יצא בחי' ההעלם דאור דתושב"כ להאיר לכלה תושבע"פ שהן בחי' כ"ד קישוטי כלה הנ"ל הנק' פנים מאירות כנ"ל וד"ל.

[ו] והנה מ"ש בישעי' ביום ההוא יסיר תפארת העכסים כו' שהן כ"ד קישוטי כלה, דמבואר למעלה שזהו ענין הברכה שלא יצטרכו, אבל הפשוט מורה ענין נבואה לעתיד כי ניבא על זמן הגלות שלא יהי' בחי' קישוטין לכלה העליונה כלל דהיינו שלא יהי' לה בחי' פנים המאירות הנ"ל שמחת הארת תושב"כ ויחשך תוארה ויפי' שמקבלת ע"י הקישוטין דתושב"כ. וז"ש יסיר את

ארץ לא שבעה מים: משלי ל, טו.

והוא כחתן . . . בזוהר דא תושב"כ: תהלים יט, ו. הזוהר לי"מ מקומו לע"ע.

ותמלא כדה כ"ד ספרים: חיי"ש כד, טז. תקוני זהר תכ"א (מו, ב). ראה לעיל סוד"ה שמח תשמח הב'.

וש"נ.

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

תפארת כו', לפי שכזמן הגלות נאמר השליך משמים ארץ תפארת ישראל כו' (והתורה חוגרת שק מיניקות החיצונים שהן ד' מאות איש דעשו וכמ"ש ושק אשים כסותם כידוע, והוא מ"ש תחת פתיגיל מחגורת שק היפוך קישוטי הלושים היפים כו'), והוא מה שאין יכולים לעמוד על דין והלכה ברורה מבלי פלפול קושיות ותירוצים הרבה עד שמגיעים ע"י ההלכה ברורה דוקא ומבלי הפלפול בקושיות הרבה לא ישיגו אמיתי' ההלכה כלל, ויש להבין ענין זה למה לא ישיגו ההלכה והדין האמיתי מיד בלי פלפול, מי הוא המונע לזה הלא אורייתא מח"ע נפקת שבודאי היא חכמה ברורה וידוע דח"ע נמשך לחכמה תתאה דתושבע"פ שהוא ענין חתן וכלה כנ"ל. אך הענין הוא משום דהארת ח"ע בתורה שב"ע"פ מכ"ד ספרים דאורייתא נפסק כנ"ל שהוא ענין פנים המאירות דתושב"כ שנפסק וממילא אין לחכמה תתאה בח"י פנים מסבירות להלכה ברורה ואמיתי' בלי פלפול רב דוקא כו', כי הרי קודם שנפסק זה האור היו משיגים הלכה ברורה בלי פלפולים, כמו בימי הזוגות שלפני בית שמאי וביה שלא הי' פלפול רב ולא מחלוקת רב כ"כ, ובימי ב"ש וביה ודורות שאחריהם נתרבה הפלפול יותר עד שבימי אב"י ורבא נתרבה ביותר, וע"ז אמרו במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי שנק' חושך ולא אור לפי שמרוב הפלפול אין יודע"י הלכה ברורה כאור כי הפלפול נק' חושך ע"י ריבוי הקושיות שמסתירים ומעלימים אור האמת, ואמנם אחר ההעלם הגדול דוקא יצא אור ההלכה לאמיתתה ולא בלעדי זה כלל וכלל, וה"ז כאור שיוצא מתוך החושך דוקא, וסיבת בח"י החושך הזה הוא מפני הפסקת אור הקישוטים דתושב"כ שנק' פנים המאירות כנ"ל שאז בח"י החכמה שבמל' בחשכת פנים והוא ענין הפלפול, ושורש ומקור דבר זה כבר נעשה ע"י חטא מי מריבה שהוא ע"י שהכה את הסלע ויזובו מים כו', כמו שהסלע קשה ומעלים את חלקי יסוד המים שבעפר וע"י ההכאה דוקא יצא מים מן הסלע, כך ע"י פלפול שמסתיר ומעלים כנ"ל יוצא מים דאורייתא אבל יוצאים בבירור יותר (וזה"ש יונתי בחגוי הסלע שהוא שם אה"י ביוד"י"ן כו' המסתתר וכמ"ש איתן מושב"ך ושים בסלע קינך להסתתר כו'), וענין הסתר המים שבסלע הוא מפני עוצם הדיבוק שנדבק חלקי המים ביותר עד שנתקשה כאבן, והוא בצירוף יסוד האש שבמים המכווץ לחלקי המים כמו ע"י חום השמש וכיוצא, וכך הוא ענין הפלפול שהן הקושיות שמערבי' ההלכות זו עם זה ומדבקן יחד, כי רוב הקושיות הן מן הלכה זו

השליך משמים ארץ: איכה ב, א.

התורה חוגרת שק . . ושק אשים כסותם . . ותחת פתיגיל : סנהד' קא, א. ישע"י ג, ג, ג, כד [בסיום הכ"ד קישוטי כלה דלעיל ריש אות ד'].

שהכה את הסלע . . כך ע"י הפלפול: ע"פ תקוני זהר תכ"א (מד, א). וראה לעיל ד"ה להבין שבכרכה ראשונה, אות ו' [ובהמ"מ שם פיסקא, במ"א בענין הפלפול].

יונתי בחגוי הסלע . . אה"י ביוד"י"ן . . איתן מושב"ך : שה"ש ב, יד. בלק כד, כא. לקו"ת להאריז"ל חוקת ב, ז"א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' שפ"ו. חיד' ע' אישע"ד.

לאחרת שהן נראי' כסותרות עד שנעשים כמו מעורבבים יחד, כמו כל ורמינהו ות"ש שבש"ס שמערב כמה הלכות יחד שהוא עיקר בחי' הפלפול שבקושיות ובלבולים הרבה בין כמה משניות וברייתות והלכות עד שאין יודעים להעמיד כ"א על מקומה האמיתית כלל, ואחר ההעלם הגדול שבערבוב זה או יציאו לאור בתירוץ הרבה להעמיד לכל א' על מעמדם, והוא כמו בתירוץ שונים שמתרץ לא קשיא כאן כו'.

[ז] ועיקר הדמיון לזה הענין הוא מה שאמרו"ל ע"פ סלסלה ותרוממך לא הוי ידעי רבנן מאי סלסלה עד דשמעי' דק"א עד מתי אתה מסלסל בשערך כו'. כי הנה ההלכות שבמשניות עצמן הן הלכות כללי' ונק' ששים מלכות בכלל, ושמונים פלגשים ברייתות, אבל ההלכות שמחדשים ע"י הפלפול שמפלפלים בקושיות וערבוב ובלבול המשניות והברייתו' כנ"ל שהן מימרות האמוראי' נק' עלמות שאין להם מספר כמ"ש במ"א, ובלשון הזוהר נקראו בשם בחי' נימין דמטרוניתא או נימין דכלה, כי תושבע"פ שבשיתא סדרי כו' נק' גופא של כלה וההלכות פרטיות שיוצאי' ונמשכים ממנה דרך בחי' שערות נק' נימין דכלה כו', וע"ז נאמר סלסלה ותרוממך בחי' סלסול בשערות ונימין דכלה הנ"ל. וביאור הדבר הנה יובן ע"ד הנ"ל במשל הסלע שנכווצו בו חלקי המים כו', כך הוא ענין דיבוק השערות יחד בקליעה שזוהו בחי' מותרי המוחין שמהן בוקעים ויוצאי' השערות שנדבקים ונכווצים יחד בדבק א' כו'. וכך יובן הנמשל בבחי' המשכת מוחין העליונים דחכמה תתאה דמל' תושבע"פ קרינו לה כנ"ל שיוכל להיות בחי' דיבוק וכיווץ בבחי' המשכות פרטיות הללו הנק' נימין דכלה בשורש המשכתן ממוחא תתאה דמל' וצריך להבדיל את הקליעת שער להיות כל שערה ושערה מובדלת זו מזו לגמרי. והיא הנק' סלסול בשערות כנ"ל, לפי שכל הלכה והלכה שנמשכת מחכמה שבתושבע"פ היא מחי' נימין ושערות מיוחדו' הנמשכ' מחכ' שבתושבע"פ מל' קרינו לה, וע"ד דוגמא הנה כל מסכת שבת המה הלכות שבמשניות וברייתות והלכות פרטים המתחדשים ויוצאים מן המוחין דרך בחי' שערות הנק' נימין דכלה. וביאור הענין היינו מה שאנו רואים שבאיזה סברא וחילוק דק מאד נשתנה דין ההלכה מחיוב חטאת להיות מותר לכתחילה, כמו בדיני בורר בין אוכל מתוך פסולת או פסולת מתוך אוכל וכה"ג בפרטי דיני הבורר באיזה סברא דקה או חילוק קטן ישתנה מחיוב חטאת להיות מותר לכתחילה או להיפוך, והרי ידוע שבחיוב חטאת צריך להביא קרבן ובבחי' הקרבת הקרבנות נעשה למעלה בחי' יחודים עליונים ע"פ בחי' ח"ע, וכ"ז נמשך מח"ע לח"ת דתושבע"פ לגזור דין חיוב קרבן חטאת באותו אופן דוקא ובחילוק קטן הרי משתנה שאינו צריך לקרבן ומביא

סלסלה ותרוממך לא הוי ידעי רבנן מאי סלסלה: משלי ד, ח. מגילה יח, א. וראה ס' מאמרי אדהאמצ

ויקרא ח"ב ע' תקב ואילך.

עלמות שאין להם מספר כמ"ש במ"א: ראה בהנסמן ע"ז לעיל בסמוך.

חולין בעזרה או להיפוך, אי"כ גם בלי בחי' יח"ע באורות וכלים שע"י הקרבן כו' הכל גזרו חכמים שבתושבע"פ דוקא ואם יעלה לריח ניחוח להוי' כו' כי כך המשיך ח"ע בחי' כו', ובחילוקים דקים משתנים פרטי ההלכות להבדיל בין טמא לטהור ובין כשר לפסול באופנים שונים מאד. והנה בחי' החילוקים ההם הדקים רבים המה מאד והן הנק' בחי' שערות ונימין דכלה. ולפעמים יש בהן בחי' הערבוב והדיבוק שאין כל שיערה מיוחדת אלא מתערבת ומתדבקת עם חברתה, כמו עד"מ קליעת שער באשה, והוא ענין הפלפול שמערב ומבלבל דיני ההלכות וצריך להבדיל ביניהם ולהעמיד לכ"א על מקומו ושרשו בלי יהי בלבול ותערובות כלל, כמו ע"י התירוץ לא קשיא כאן כו' שמבדיל כל דין והלכה מהלכה זולתה זאת אומרת באופן זה וזאת אומרת באופן אחר ולא יסתירו ביניהם ולא שהן אחת כו'. ושורש בחי' הבלבול בשער' ונימין דכלה הוא בחי' החושך שבחכמה תתאה דמל' שאין לה הארת פנים מבחי' פנים המאירות דבחי' תושב"כ עד"מ קליעת שער שבא מסיבת חשכת המוחין מצד שאין האור השכל מאיר במוחין בתכלית שאז נק' מוחא דשקיס כו' שהמותרות והשמרים נחים ובלתי מתבלבלים. כמו שאון מואב כו', כמו בגלות שנאמר היינו כחולמים והחלומות ממותרי המוחין שמבולבלים מפני הסתלקות אור השכל כו', וע"כ תערובות השערות בהכרח שמגיע במקור השכל כו', ולזה אמרו במחשבים הושיבני זה תלמוד בבלי שההלכות מבולבלות ומעורבו' וע"י, והוא ע"י הפלפול בתירוץ הרבה מבדילים כל דין והלכה יוצא לאור בפ"ע, והוא הנק' סלסול בשערות, וגם לזה כיוונו שקראו רז"ל להלכות שבת כמו הררים התלויים בשערה ר"ל בבחי' המשכ' שכל וסברא באיזה חילוק דק כחוט השערה ממש שנק' נימין דכלה יש שינוי בין חיוב חטאת למותר לכתחילה, ואע"פ שנוגע' למעלה באצ"י כמו ההרים הגבוהים כו', אבל כל ההרים תלויים רק בשערה א' כו' וד"ל.

וזוהו סלסלה ותרוממך לסלסל בשערות ונימין דכלה הנ"ל להבדיל ולהפריש בין דין לדין שהמה משתנים ע"פ סברות דקות מאד כנ"ל, וע"י תרוממך במקור החכמה עילאה שמשם נמשך מקור חכמה תתאה דמל' לפי שנעוץ תחילתן בסופן וכידוע וכמ"ש במ"א דהעלמות שרשן למעלה גם מבחי' המל' כו' שהן גופי ההלכות דמשנה כו'. ולזה א' לעתיד אז תשמח בתולה במחול בתולה דוקא ולא בעולה. כי המל' שבתושבע"פ ס' מסכתות מקבלים

מוחא דשקיס . . . שאון מואב: זחיג קבח, ב. ע"פ עמוס ב, ב.

היינו כחולמים: תהלים קכו, א.

במחשבים הושיבני: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

להלכות שבת כמו כמו הררים התלויים בשערה: חגיגה י, א: הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם

כהררים התלויים בשערה (הררים שהן תלויים ברמו מקרא מועט – רש"י).

במ"א והעלמות שרשן למעלה: ראה בהנסמן ע"ז לעיל בסמוך.

מתושב"כ נק' בעולה כמ"ש כי בועלייך עושייך כו' שנק' חריכ כנ"ל. אבל בחי' הבתולה שלא קיבלה מח"ע שנק' חתן חרית דרגא כו' כנ"ל הרי שרשה למעלה מח"ע, והוא בבחי' גלגלתא עצמות הכתר דחפי' על ח"ס כו' ובמ"ש והחכמה מאין כו' וכענין אאלפ"ך חכמה עתיד לאתגלאה כו' כידוע. וז"ש תשמח בתולה במחול. מחולות הוא בחי' מקיפי' דכתר עליון שלמעלה מח"ע כו' וד"ל. זהו למעלה משמחות חריכ הנ"ל שנק' פנים מאירות ופנים מסבירות כו', ולזה אומרים בסיום הברכות משמח חתן עם הכלה דשמחת הכלה עיקר מפני שרשה למעלה משמחת החתן כו' וד"ל, כי אחר החופה והנישואין שנק' בעולה הרי אמרו אשה בעלה משמחה ואין לה שמחה רק ע"י שמחה שמשמחה בעלה דוקא, משא"כ קודם הנישואין ששורש שמחת הכלה גבוה משמחת החתן כו' וע"י שמחת הכלה דוקא ישמח גם החתן, וזהו משמח חתן עם הכלה בשבילה ועל ידה מטעם הנ"ל וד"ל.

הנחה

תקע"ח

הטעם שמעמידין החתן תחת החופה ביום חתונתו, כי החופה הוא בחי' מקיף וכל מה שיעסוק בעבודת ה' עד ימי חייו נמשך לו ממקיף בעת הזאת ולכן צריך לקשר מחשבתו בה' אז שע"י כן ימשיך ממקיף אז כו', וד"ל.

כי בועלייך עושייך: ישעי' נד, ג.

אאלפ"ך חכמה: איוב לג, ג. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' טו, ובהמ"מ שם נסמן בארוכה לכמה מקומות.

עתיד לאתגלאה: ע"פ זח"ג יא, א: סה, ב. וראה לעיל ד"ה להבין שבברכה ראשונה אות כ"ב. וש"נ.

הטעם שמעמידין החתן: נמצא בביכל כתי', הכולל הנחות מאחד השומעים של דרושי ומאמרי כיצד אדמו"ר האמצעי (מהשנים תקע"ז-ת, ופיסקא זו היא שם דף פו, ב). וע"ד המבואר כאן, ראה גם לעיל בס' זה ע' תערב.

תורה זו נדפסה ג"כ בתור הוספה, בלקוטי שיחות (השבועי) פ' יתרו תשמיח [בתחילתה שם רשום: ז"ע הגיע לידינו ביכל כתי' . . . ולתועלת הרבים מועתק . . .]. ונרשם ע"ז בהערה שם: ולהעיר מפרז"ל עה"פ בפרשתנו ויתצבו בתחתית ההר (יט, יז) שכפה עליהם הר כגיגית (חופה) שלפני מ"ת (קידושין) – שע"ז באו לביטול ומס' ורצון ואהבה כו' לתכה"י (תרא מג"א צח, סע"ד – וראה פרשי' עה"ת שם. שבת פח, א. ועוד).

הוספות

(א) רשימת הכתבי-יד

(ב) מפתח ענינים

(ג) פקסימיליות

רשימת הכתבייד

עמוד שפז

שמחח תשמח (הראשון): רובו נדפס מגוכי"ק מס' 1194 קמא, א [הוא כרך הכולל קצ"ד דפים מלוקטים מגוכי"ק אדהאמ"צ. ועל הכריכה רשום בגוכי"ק אדמו"ר מוהרי"צ „מלוקט – כתבי האמצעי – פדה בשלום". דרוש הראשון הוא ד"ה פדה בשלום שבס' שע"ת לאדהאמ"צ. ולהלן וכן לעיל בחי"א יש עוד דרושים מכרך זה]. שם נמצאים רק ארבעה דפים מהמאמר [בהנדפס כאן הוא עד ע' תלב, אות כ"ד] וההמשך נדפס כאן מכתבייד מעתיקים.

בגוכי"ק שם נרשם כותרת: ב"ה ט"ו מנחם אב התקפ"ו (חתונת בתי שרה ת' ונכדתי ת'). להלן בסוף הסי' נדפסו שני פקסימיליות מגוכי"ק זה.

נמצא גם בכתבייד (מעתיקים):

166 א, א (הב'). בכותרת: בעז"ה שנת תקפ"ו י"ג אלול. [ובאמצע המאמר שם בא רישום: סליק תורת אדמו"ר איש אלקי קדוש וטהור צדיק ולו דומי' תהלה כו' כק"ש הרב ר' דובער בהרב הגאון איש אלקי ר' שניאור זלמן נבגי"מ]. וראה עוד להלן ע"ד התאריך.

117 א, א.

121 נה, א.

126 א, א. מכת"י זה נדפס כאן מאות כ"ד ואילך. ולהלן בסוף הסי' נד' פקסימיליא מדף השער של כת"י זה. [בתחילת הסי' שם כותב המעתיק: התנצלות הכותב והמגיה. ויען הכותב ויאמר, יען כי חוש האנושי כסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, עולים ויורדים, פעמים מעלים, ופעמים מורידים, רצים ושבים כגשמים ועבים, הולכים לצפון וסובבים לדרום, ופעמים שוטפים כנהרים, ובפרט במלאכת הכתיבה בידי אדם, שא"א להעמיד בה על בור"י, ע"כ באתי להתנצל בעד כל יודעי דת ודין דדי"ה המעיינים בליקוטי יקרים כתי"י הלזו, באם שימצאו כי טעיתי שאל יתלו בי בוקי סריקי', כי סהדי במרומים שיגעתי לפי כוחי ואוני רק כי ידי אדם לי ושגיאות מי יבין וכו', וכל הידין אותי לכ"ז יחולו עליו רוב ברכות והצלחות, ונוכה לעלות לציון ברוב שמחות בב"א, וכ"א ידרוש אלקי' בנפש חפצה ובלב שלום, וכ"א יאמר לחבירו חזק ונתחזק כו'].

131 רפא, א.

181 קלא, א [רק חלק, וחסר התחלה].

448 יא, ב.

627 פח, א. בכותרת: בעז"ה התקפ"ז.

651 עד, א.

851 רנד, ב [רק חלק, וחסר התחלה].

1216 כד, א. בכותרת: בעז"ה התקפ"ז.

1223 קצט, א [רק חלק, וחסר סיום].

1232 קט, א.

2034 קלב, א [ובהדף שלפניו רשום: תורת אדמו"ר של שנת תקפ"ו].

נהכתבייד שם אין המאמר מחולק לסעיפים.

*

כמאמר זה נמצא במקומות אחדים שורות שהם הוספה בכתבייד המעתיקים, ואינם בגוכי"ק. וגם לא נסמן בגוכי"ק סימן להוספה במקומות אלו [ראה בפנים הסי' ס"ע תד ועוד. ולהלן בסוף הסי' פקסימיליא הב']. ואפשר שורות אלו הם הוספת כ"ק אדהאמ"צ לאחר זמן ע"ג דפים אחרים, ואיזו רגיל כמאמרי אדהאמ"צ.

*

ע"פ הכותרת: ט"ו מנ"א תקפ"ו חתונת בתי שרה ונכדתי ת', י"ל דחתונת בת אדהאמ"צ היתה בט"ו מנ"א, ואח"כ ב"יג אלול [כנ"ל מכת"י 116] היתה חתונת נכדתי, והמאמר נרשם בקשר לשתי החתונות. "בתי שרה ת", היא הרבנית ח' שרה זוגתו של הרה"ג והרה"ח ר' אהרן ב"ר משה אלכסנדראו משקלאוו.

עמוד תסב

שמח תשמח (השני): נמצא בהכתבי־יד:

655 עז, א [מחולק לכ"ב אותיות]. מכת"י זה נדפס כאן.

754 רכ, א [ואינו מחולק לאותיות]. שם כותרת בכתובה מאוחרת, חתונת מו"ה מנחם,

ונראה דקאי על אדמו"ר הצ"צ שבחתונתו בשנת תקס"ד אמר אדה"ז ד"ה שמח תשמח [נדפס

בסידור עם דא"ת] שעליו מיוסד המאמר כאן. וראה להלן בסוף הס' פקסימילי מכת"י זה

1750 קיג, א [רק חלק, י' אותיות].

2034 קלא, א. ונערך כאן השוואה לכת"י זה.

8³3496 [971] פז, ב – רק ד' אותיות הראשונות, בכותרת: "תורה גם אגרת מאדמו"ד מו"ה

דובער נ"ע זיע"א" [ונמצא שם בין חטיבת אגרות מאדה"ז אדהאמ"צ ואדהצ"צ]. ויש לציין כי באגרת

כ"ק אדהאמ"צ משנת תקפ"ג [אגרות קודש אדהאמ"צ ע' רסח בשוה"ג, והערות וציונים שבסו"ס

מאה שערים לדיף יג, א] כותב: "ויקבלו העתק התורה דשמח תשמח ע"פ ע"כ יעזוב איש כו' בענין

שני תנאים הנז' שם שזהו יסוד כל ענין הנ"ל כידוע". ונראה דכוונתו למאמר זה ולכן נרשם בכת"י

זה בתור "תורה גם אגרת" [וראה עוד להלן על התאריך תקפ"ג]. ראה להלן בסוף הס' פקסימיליא

מכת"י זה.

*

בהמאמר כאן (קרוב לתחילתו) כותב: "כנ"ל בענין הריקוד שמרקדין לפני הכלה". ובהכתבי־יד

(מעתיקים), אין ניכר אאיזה מאמר קאי [ואין שם לפני־זה מאמר מענין זה]. ואולי קאי על מאמר

"שוש תשיש" שנדפסה לעיל ח"א ע' של ואילך, שם בארוכה בענין זה [וראה מקבילו שם בע' רנא

ואילך ובהמ"מ]. וכן להלן סוף אות ח' כותב: "משמח חתן עם הכלה . . . כמיש בענין שוש תשיש"

והוא ג"כ בהמאמר שם ע' שמו.

ולהלן בהמאמר (קרוב לסופו) כותב: "כנ"ל בענין החותם שבתורה שבע"פ" וג"כ אינו ברור

להיכן כוונתו. ואולי קאי על מאמר "אשר יצר" לעיל ח"א ע' רפד [ומקבילותיו נסמנו שם בהמ"מ].

וע"ש בהמ"מ [ר"ע שנב] שהוא משנת תקפ"ג, וכן המאמר שלפנינו ד"ה שמח תשמח הוא נראה

מתקפ"ג [ראה לעיל].

ולפי זה אפשר שלהחתונה דתקפ"ג נרשמו ג' דרושים [והם ע"פ סדר הברכות]: א) אשר יצר. ב)

שוש תשיש. ג) שמח תשמח [ורק שבכת"י המעתיקים הם מפוררים במקומות שונים ולא נרשמו

בכתיבה אחת].

עמוד תפו

שמח תשמח (השלישי): נמצא בהכתבי־יד:

117 נא, ב.

286 כב, א. בכותרת: תורת אדמו"ר בעת חתונת בתו שי' [אינו ברור כיכ בהכתי, ואוצ'ל: בנו שי']. ונדפס להלן בסוף הס' פקסימיליא מכת"י זה.
700 עט, א.
8°5346 [984] קכט, א. מכת"י זה נדפס כאן.

*

בסוף המאמר כאן כותב: „ובברכה האחרונה אומרים חתן עם הכלה . . . כגיל בענין ב' ברכות הללו באריכות". וניכר שהי' רשום לפני מאמר זה מאמר נוסף בענין ב' הברכות (ראה בהמי"מ בסוף המאמר). ואינו ברור לעי' איזה מאמר, ואולי הוא ד"ה משמח חויכ הנדפס להלן בסמוך.

*

בהכתבייד אחר מאמר שמח תשמח כאן נרשם מאמר „שוש תשיש" שנדפס לעיל ח"א ע' שיז [כמצויין בפרטיות ברשימת הכתי"י שם ע' שנב]. וכותב שם בכ"מ „כמי"ש למעלה" וקאי על המאמר כאן.

עמוד תצט

משמח חתן וכלה: נמצא בהכתבייד:
182 כה, ב.
1202 קפ, א.
2002 כד, א (הב').
8°3546 [984] קלה, א. מכת"י זה נדפס כאן.
בכתי"י 181 עג, א נרשמו רק כמה שורות מהתחלת המאמר.
המאמר מיוסד על ד"ה זה, בס' מאמרי אדה"ז על מארז'ל ע' תצד. שם הכותרת „על חתונה תקעי"ב". ואולי היא החתונה של הר"ר מנחם נחום בן אדהאמי"צ שנוכרה בדרמ"צ קלז, ב: „ששמענו בחורף תקעי"ב בחתונת גיסי וב"ד ר' נחום ניי עי"פ מי"ש שוש תשיש כו". וראה ד"ה שוש תשיש לעיל ח"א וברשימת הכתי"י שם (ע' שנב).

עמוד תקיג

להבין מה שבברכה ראשונה: נדפס עי"פ צילום גוכי"ק אדהאמי"צ [בתוך מס' 1194]. והכותרת גם היא בגוכי"ק: ב"ה תקפ"ה (חתונת נכדי יהודא ליב שי' י"ד חשוון). וראה להלן בסוף הס' פקסימיליא.
ונמצא גם בהכתבייד (מעתיקים):
173 לז, א.
181 צז, א.
191 כט, ב, בכותרת: תורת אדמו"ר על חתונת נכדו בפ' וירא שנת תקפ"ה.
627 קיז, ב [עם הכותרת כבגוכי"ק].
655 צ, א [רק חלק וחסר סיום].

1119 רסו, א. בכותרת בגוכי"ק אדמור" מהורשי"ב נ"ע: בעז"ה חתונת נכדי יהודא ליב שי"ר
 חשוון תקפ"ה [ונראה שגרשמה ע"פ הכותרת בגוכי"ק אדהאמ"צ כנ"ל].
 1154 צו, א [רק חלק, וחסר סיום].
 1216 מג, א.
 1880 [צילום] צט, א [עם הכותרת כבגוכי"ק].
 2009 כג, ב [רק חלק וחסר סיום].
 2022 קטז, א.
 בהכתבייד שם אין המאמר מחולק לסעיפים.
 החתונה הנזכרת כאן, היא חתונת מהר"ל בן כ"ק אדמור"ר הצ"צ. בקביעות שנת תקפ"ה חל
 י"ד חשוון בעש"ק פ' וירא.

עמוד תקפג

אשר ברא: נמצא בהכתבייד:
 117 לו, א [שם רק חלק סיום].
 286 כד, א [רק חלק סיום].
 984 קמא, א [בשלימות. מכת"י זה נדפס כאן].
 1322 פו, א [רק חלק התחלתה].
 2011 רמט א [בשלימות].
 2022 טז, א (הב').
 בהכתבייד שם אין המאמר מחולק לסעיפים.

*

מאמר זה נדפס גם בקונטרס בפ"ע, בחודש כסלו שנה זו.
 וז"ל ההקדמה שם: לקראת יום הבהיר י"ד כסלו הבעל"ט, יום נשואי כ"ק אדמור"ר שליט"א עם
 הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע בת כ"ק אדמור"ר מהורשי"ב נ"ע זי"ע (בשנת תרפ"ט).
 ובסמיכות לימי ט' כסלו (יום הולדת והסתלקות של כ"ק אדמור"ר האמצעי) ויר"ד כסלו (חג הגאולה
 שלו). הננו מוציאים לאור – על פי הוראת כ"ק אדמור"ר שליט"א – דרוש חתונה מכ"ק אדמור"ר
 האמצעי ד"ה „אשר ברא“ מערכת „אוצר החסידים“ יר"ד כסלו שנת ה'תנשי"א.

עמוד תרב

אשר ברא (השני): נדפס מכת"י 295 רנא, א. שם רשום מאמר זה בהמשך לקונטרס ברכת
 חתנים [נדפס בקונטרס בפ"ע, וגם לעיל ח"א ע' קסח] שכולל כ"ד אותיות. ומאמר זה מסומן שם
 באות כ"ה. ואחריו שם בא אות כ"ו הכולל כמה קטעים ממאמר קול מצהלות דלהלן. [וראה לעיל
 ח"א ע' שנא שבשאר הכתבייד ובקונטרס הנדפס מופיע קונט' ברכת חתנים, רק בכ"ד אותיות
 הראשונות].

צמוד תרו

- קול מצהלוח: נדפס מגוכי"ק 1194 קיא, א. נמצא גם בהכתי" (מעתיקים):
 107 קע, ב.
 295 רנב, ב [שם תחילת המאמר מסומן באות כ"י. ראה לעיל בהרשימה למאמר הקודם]; ערב,
 א: רעט, ב. [שם בהביכל נמצא קטעים מלוקטים מהמאמר שלא ע"פ הסדר].
 359 רכט, א [והמשכו מט, א].
 456 קיז, א בכותרת: בעז"ה תורות מאדמו"ר הרב ר' דובער נבג"מ שדרש על חתונת בנו
 מוהר"ר ברוך תקפ"ב.
 651 נט, ב.
 1202 קפד, א [רק חלק, וחסר סיום].
 1338 כז, א [עד אמצע אות ט', וחסר סיום]. שם יט, א [וחסר התחלה. ומתחיל מאות כ"ה
 בתור מאמר בפ"ע: כי על כל כבוד חופה כו'].
 2015 רעא, א [רק חלק, וחסר סיום].
 בהכתב-יד שם אין המאמר מחולק לסעיפים.

*

בחתונת דתקפ"ב הנזכרת לעיל, נאמרו ג"כ הדרושים: „להבין ענין ברכות חתנים כו' ע"ש
 החתן" [לעיל ח"א ע' קמו וע' שנ]. וד"ה „כי תהינה" [בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקנ, שם
 בכותרת: תורת אדמ"ר בשנת תקפ"ב על חתונת בנו בהקיצ שבת ר"ח אלול. וראה שם ע' תשכט
 ע"ד תאריך החתונה].
 ככת"י 456 הנ"ל בדף יג, א נמצא גם ד"ה כי תהינה שנדפס בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תשיט,
 בתוס' כותרת: „תקע"ד שבת פ' כי תצא על חתונת ב"א אדמ"ר ק' יאנעוויל אחר מנחה בביהכ"ס,
 ובשנת תקע"ח כל הנ"ל בעיר דאבראוונע".

*

קונטרס זה מיוסד על חמשה דרושי אדה"ז. הא' מתחילת תקס"ח, ושאר הד' מקיץ תקס"ז
 בעיר זלאבין [חתונת הרבנית ביילא בת כ"ק אדהאמ"צ עם הרה"ח ר' יקותיאל זלמן נכד הרה"ק
 רלוי"צ מברדיטשוב] ויפורטו להלן:
 א) סעי' אי"ב – ד"ה ונערים ממשטה נגינתם, בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכב [שם הוא הנחת
 כ"ק אדהאמ"צ ממאמר אדה"ז ונרשם בכרך גוכי"ק של מאמרי תקס"ז ותחילת תקס"ח – ראה
 בהוספות בסוף סה"מ תקס"ח ח"ב].
 ב) סעי' יג"ח – ד"ה מהרה ישמע, בסידור קלח, יב [מחתונת תקס"ז הנ"ל]. ומקבילו לעיל ד"ה
 אשר ברא [השני].
 ג) סעי' כא-כד – ד"ה ואכלתם אכול, בסה"מ תקס"ז ע' רנא [מחתונה הנ"ל]. ומקבילו בלק"ת
 צו ז, א.
 ד) סעי' כה-ל – ד"ה כי על כל כבוד חופה, בסידור קכה, ד [מחתונה הנ"ל]. ומקבילו לעיל
 ח"א בתחילתו.
 ה) סעי' לא-מג – ד"ה ת"ר כיצד מרקדיו, בסה"מ תקס"ז ע' קפו [מחתונה הנ"ל]. ומקבילו
 בלק"ת שה"ש מח, ב.
 [ונסמן בכ"ז בפרטיות יותר בהמ"מ בפנים הספר].

עמוד תרצו

להבין ענין שמזחת חתן וכלה (הראשון): נדפס מגוכייד 1194 מד, א.

נמצא גיכ בהכתיי (מעתיקים):

524 קמד, ב [רק חלק].

554 צט, א [רק חלק].

654 לט, א.

2022 קיא, א.

הגוכייד שלפנינו כולל 4 דפים. וחסר בו דף נוסף הכולל סעי' כולב מהמאמר. ונשלמו כאן ע"פ כתיי המעתיקים.

בגוכייד נרשם מאמר זה אחר ד"ה מה יפו שנדפס לעיל ח"א ע' נט, שהוא משנת תקע"ט [ע"ש ברשימת הכתיי בע' שמט]. ולפי"ו גם המאמר כאן הוא מתקע"ט. בהכתבייד שם אין המאמר מחולק לסעיפים.

עמוד תשיח

להבין ענין שמזחת חתן וכלה: נדפס מהכתבייד: 70 קעז, א. ובסיום המאמר רשום: הועתק

והוגה מכייד אדמו"ר נ"ע. 817 סב, א. בהכתבייד שם אין המאמר מחולק לסעיפים.

מפתח ענינים

אד' (שם):

חשיט (הטעם שצריך לכוון בחיקון ליל שברעות כנגד כ"ד צירופים דאד').

אהבה:

שצו (ואהבת - לשון ממילא). שצו (אהבת המשפיע גדולה מאהבת המקבל). שצט (אהמ"ס, אה"ר). תרנב (ההפרש דאהבה דבכל נפשך ובכל מאדך). תרצו (כתענוגים, אב וכן).

אהבה ויראה:

תמח (הזהירות שצ"ל בהמצות). תרט (דו"ר שכליים, טבעיים). תרעו (אהוי"ד שכליים בנשמות הגבוהות). תרפב (טבעיים שכליים).

אהו"ה (שם):

ע"ע שמים וארץ.

אהי' (שם):

תקנד (אהי' אשר אהי' - ב"פ ימהמ"ש רעה"ב).

אהרן:

תקנ (זקן אהרן).

אוהל:

תרו (יהושע לא ימיש מתוך אהלו של משה).

אור:

ע"ע קרומא.

אומות העולם:

תקמח (שלימות בירורם לע"ל).

אור אין סוף:

תד (מתפשט למטה עד אין תכלית).

אור וחושך:

תרט (מעט אור דוחה הרבה חושך). תרסד (כנ"ל).

אור ישר, אור חוזר:

תא (התועלת באו"ח אפי' לגבי האו"י). תקכח (ההפרש בבריה"ע ולע"ל). ע"ע חו"כ, מלכות, תושב"כ חושב"ע פ.

א

אב ואם:

שצו (גודל האהבה בעת החיבוק). תיא (כי אתה אבינו). תסכ (על כן יעזב איש את אביו ואת אמו). תרצו (אהבת אב לכן).

אבות:

שצו (נק' הרים). תריא (ושמי הוי' לא נודעתי להם).

אביון:

תס (ראביוני אדם בקדוש ישראל יגילו). תקפא (כנ"ל).

אבן:

תקסג (ותהי הלכנה לאבן).

אברהם:

תפז (לא כאברהם שקראו הר). תקמג (גייר את ענר ואשכול). תקמו (לך לך, נוסף לו ה"א ע"י המילה). תרי (הי' מרכבה לחדס, ענר ואשכול נק' נעריו).

אדם:

שצג (ע"י זר"ע - נק' אדם). תסא (אדמה לעליון). תעה (נשתנה יצירתו משאר הבריאה שגופו לא נברא יחד עם נשמתו). תקסד (השלימות בזו"ג). תקפא (ולמעלה מאדם). תריט (אדם בצלמו משא"כ המלאכים). תרלט (שרש האדם למטה מפני אדם דמרכבה, אכילת האדם). תרפד (אדם דוד משיח). תשיא (האדם עץ השדה - מדות).

אדם הראשון:

תכו (כשמחך יצירך בג"ע מקדם - בעת יצירת אדה"ר). תכח (וייצר ה"א, אדמה לעליון, נברא בסוף). תכט (השמחה בעת יצירתו). תל (הקב"ה נעשה שושבין לאדה"ר). תצב (כנ"ל, עשה להם חופה).

אורות וכלים:

שפח (הגם שהתהוות הכלים ע"י האור אבל מ"מ שרשם לפני האור).

אותיות:

שפח (מהם נעשה צורת הדיבור). שצ (כמדוי"מ). תלד (מדריגה אחרונה). תקלז (ב' בחי' אותיות - שע"י בא הצמצום או שע"י הוא הגילוי). תקלט (כנ"ל).

אותיות, פרטי האותיות:

חרט (נון כפופה ונון פשוטה).

אח, אחות:

תקלד (למען אחי ורעי). תרצא (דרגת הנשמות לאחר הרצוא ושוב נק' אח אחות).

אירוסיין, נשואין:

שצז (נחינת הטבעת בעת האירוסיין). תקצד (מ"ת ולע"ל). תקצו (הטעם שהכלה שותקת כשהחתן אומר הרי את מקודשת לי). תרב (מ"ת ולע"ל). תרג (הפ"י הרי את מקודשת לי, בטבעת דוקא). תרכד (עכשיו ולע"ל). תרכח (הרי את מקודשת לי). תרל (גם עכשיו ישנו ענין הנישואין אבל רק לגבי החיצוניות). תרלג (וארשתין לי בכסף וארשתין לי באמונה). תשכח (לאחר החופה ונשואין בעלה משמחה).

ע"ע ביאה, הכנסת כלה, חופה, חר"כ. ולהלן במפתח ברכת נישואין.

איש אשה:

שצה (אש י, אש ה'). שצז (כי מאיש לוקחה זאת - אשתו כגופו). שצח (כורתת ברית למי שעשאה כלי). תב (לאחר בנין הנוק' - בינה יתירה נתנה באשה). תסג (מדות ודיבור). תסח (כינה יתירה נתנה באשה). תפז (כורתת ברית למי שעשאה כלי). תקמא (שער באשה צרה). תרל (אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי). תרלא (אשרי איש ירא ה' איש ולא אשה). תרנז (אך בצלם יתהלך איש). תרעה (שקר החן והכל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל).

תשיא (לפי שכלו יהולל איש). תשכח

(אשה בעלה משמחה).

אכילה:

תרלט (ואכלתם אכול ושבוע והללתם

את שם ה').

אלקים:

חמו (היניקה דמ"ח צירופים אחרונים).

ע"ע הרי' אלקים.

אליהו:

תע (גופו מזוכך ביותר).

אליעזר:

תרי (נק' עבדו זקן ביתו).

אלישע:

תב (ביקש: ויהי נא פי שנים ברוחך).

אלעזר, ראב"ז:

תרנו. תרסו.

אם:

תקצב (אם הבנים שמחה). תרד (כינה -

עטרה שעטרה לו אמו). תרכג (אם

הבנים שמחה). תרלא (עטרה שעטרה לו

אמו).

אמונה:

תרלג (וארשתין לי באמונה).

אמירה:

תשיט (את ה' האמרת).

אמת:

תעז (תורת אמת). תקלד (אשר יקראוהו

באמת - תורה). תקעט (תורה). תרלד

(אמת ואמונה).

ע"ע תיקוני דיקנא, יגח"ד.

אנוש:

תקצה (יין ישמח לבב אנוש).

אני:

תלה (אני ראשון ואני אחרון). תרטו

(ואני תפלה).

אנכי:

תרכח (אנכי מי שאנכי).

אסתור:

תריסט (חוט של חסד משוך עליי).

אף:

תטו (אף עשיתיו). תכו (כנ"ל).

אצילות:

תרנ (גילוי ההעלם או יש מאין).

ארון:

תלז (הפרות שנשאו הארון).

ארץ ושמים:

שצא (את השמים ואת הארץ - ר"ת א"יה ו"יה גימטריי טוב). תקט (ארץ מגדלת חכמים). תקלב (עוה"ב נקי ארץ החיים, המ"ד ששמים וארץ נבראו כאחד). תרמח (את השמים ואת הארץ ר"ת אהו"ה גימטריי טוב). תקנב (ארץ מגדלת חכמים). תקעה (ארץ קדמה לשמים). תקסז (פי' הג' דעות שבגמי אם שמים קדמה, או ארץ קדמה, או שנבראו יחד). תרטו (סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה).

ארץ ישראל:

תרפה (ארץ זבת חלב ודבש).

אש:

ע"ע איש אשה.

אשה:

ע"ע איש אשה.

אשת חיל עטרת בעלה:

תא. תסא. תרלב.

ע"ע מלכות.

אתעדל"ת, אתעדל"ע:

תיב (הטעם שבאתעדל"ת אתעדל"ע, גם בחי' חפץ חסד הי' מצד מעשה התחתונים). תיז (אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת). תלז (האתעדל"ת לפ"ע האתעדל"ע). תמ (אתעדל"ת מגיע עד שם הוי"). תמו (לפ"ע האתעדל"ת אתעדל"ע). תמט (ע"י אתעדל"ת בשמחה מעורר אתעדל"ע שלא לפ"ע כלל). תצ (ע"י מעשה המצות). תרנג (האתעדל"ת לפ"ע האתעדל"ע).

ב

בוצינא דקרדוניתא:

ע"ע קו המדה.

בושה:

תרמו (הכלה הופכת פני').

ביאה:

שצת תרל (האשה נקנית בכיאה הוא בחי' נישואין).

ביטול:

תצט (בכל עלי' צ"ל ביטול). תקיד (ע"ד הנ"ל). תקכו (ע"י הביטול בתורה מגיעים לדרגא נעלית דעוה"ב). תקכו (כנ"ל - כפרט כלימוד הלכה). תרלט (העבודה בביטול ולמעלה מביטול).

בינה:

תסד (פנימיות וחיצוניות בינה). תרה (בעטרה שעטרה לו אמו - בינה). תרט (בינה לבא). תריט (אותיות המוחשבה מבחי' בינה). תרכב (פנימיות בינה). תרכג (אם הבנים שמחה). תרפכ (בינה לבא).

ע"ע חו"ב.

בירור:

תקמו (אתהפכא חשוכא לנהורא). תקע (כי' אופני בירור - מ"ה וב"ן). תקעז (דור האחרון הזה - סוף הבירורים). תרלג (תועלת והעלי' שע"ז לע"ל). תרמא (בירור אחד בירור - ואכלתם אכול). תרצ (אתהפכא חשול"ג). תשי (כנ"ל).

בית:

תנד (מקיף). תרטו (בית תפלה).

בית הלל ובית שמאי:

תקעז (ביאור מחלוקתם ע"ד כיצד מרקדין לפני הכלה). תרנה (כנ"ל). תרנט (כנ"ל).

בית המקדש:

תי (קה"ק). תכג (הפעולה שע"י העבודה בכיהמ"ק). תכה (בנין ביהמ"ק ע"י משיח - הגילוי כפי שהוא למעלה יהי למטה). תלז (גילוי השכינה). תקפג (השמחה שהי' ביו"ט במקדש הי' שמחה אלקית משא"כ בזמה"ג). תשכא (אופן המלי' בזמן הבית ולאח"י). ע"ע לחם הפנים.

בכ"י:

תריח (מלאכי שלום מר יבכיון).

בן:

תקצו (דרגת בני"י שנק' בן). תריח (משיח נק' בן).

בני חיי ומזונני:

תוצד (לאו בזכותא תליא). ע"ע חופה.

בן עזאי:

תקנו (כשלמד תורה אש לזהטת סביבו).

בנימין:

תב (פעולתו ביעקב). תקעח (בנימין ויוסף צדיק תחתון וצדיק עליון). תרנט (ויוסף).

בע"ת:

תקפא (אכיוני אדם - בע"ת, למעלה מתומ"צ). תקפב (צדיקים ובע"ת). ע"ע תשובה.

בראשית:

שצ (בראשית ברא). תעב (בחוכמתא - יש שבחכמה).

בריאת העולם:

שצא (אמרת עולם חסד יבנה). תכו (בשכיל האדם). תנג (בכל יום נא כי טוב ובגמר הבריאה נא טוב מאוד).

ברית:

תקג (תורה). תקלא (כנ"ל).

ברכה:

תו (יהא שמי' רבא מברך). תמט (ע"י שמחה של מצוה מעורר ממקור הברכות). תמה (באם אין העבודה בשמחה מאבד הברכות). תנט (הברכה שע"י שמחה של מצוה). תצה (כנ"ל). תשכב (הקללות שבספר ישעי' אפי' שזה בדרך קללה מ"מ הו"ע הברכה).

ברכה, נוסח הברכה:

תח (בא"י מלך העולם). תקא (אק"ב). תרעו (בא"י). תקנב (הטעם שאם בירך כורא פרי האדמה יצא ג"כ על פרי העץ).

ברכת כהנים:

תקפו (נשיאת כפיים). תרעג (כנ"ל).

ברכת המזון:

תרמו (עכשיו ואכלת ושבעת וברכת משא"כ לע"ל הו"ע והללתם).

בתולה:

תקג. תקלא (הלכות התורה נק' בתולה לפני העיון דבני"י ואח"כ נק' כלה). תרא (או תשמח בתולה גוי). תרלה (כנ"ל). תשכו (כנ"ל).

בת קול:

תא (הכרוז שוכו בנים). תרנו (כנ"ל).

ג

גאולה:

תיח (רב ברונא כר' דסמיך גאולה לתפילה). תרעח (חבלי משיח - חבלי לידה). תרפג (או יאמרו בגויים הגדיל ה' לעשות עם אלה, ומלאה הארץ דעה את ה'). תרפד (הגאולה נמשלה ללידה וכמו שבלידה יש כאב מיד אחר הלידה כמור"כ יהי' מיד אחר הגאולה). תרחץ (רב ברונא כר' דסמיך גאולה לתפלה). תשטז (חבלי לידה). תשיח (אין הגלויות מתכנסות אלא בזכות המשניות).

גבור, גבורות:

תנט (המתקת הדינים). תקצג (ואוהביו כצאת השמש בגבורתו). תרפח (גבורות ממותקות). תרצ (כנ"ל). תרצד (כנ"ל).

גבריאל:

תע (גבריאל כשתיים). תקעח (פליגי תרי מלאכי ברקיע חד אמר שהם וחי"א ישפה).

גוג ומגוג:

תקנו (אחר הרעש וכו' יהי' תחה"מ ועוה"ב).

גוף ונפש:

תעה (דוקא בנשמות שיידך להפוך את הגוף ע"י תשובה ומע"ט). תרמט (חיבורם). תרפד (זיכוך הגופים לע"ל).

גילוי:

גל:

תקה (עד הגל הזה). תקלז (פרסא, גל עד).

גלגלים:

תעא (גלגל השמש והירח חומרם דק ורוחני).

גלגלתא:

תקמא (שערות) דגלגלתא ועצם הגלגלתא.

גלות:

תקפד (הפרש בשמחת יו"ט שבזמנה"ג לגבי זמן ביהמ"ק ולכן משחרב ביהמ"ק אין שמחה אלא ביי"ן). תקצח (ונתתי נערים שריהם). תקצט (כנ"ל, אותותינו לא ראינו). תריב (בחי' שינה - אסתלק לעילא לעילא). תריד (לא יגום ולא ישן שומר ישראל אפי' בזמנה"ג). תריז (כנ"ל). תרסט (שחורה אני ונארה). תרעט (חבלי משיח דוקא קודם לזמן הגאולה). תרפג (היינו כחולמים). תשטז (בחי' עיבור). תשיט (הטעם שגזרו בזמן חורבן בית שני על עטרת חתנים). תשכא (בעקבתא דמשיחא חסר בכירור ההלכה). תשכד (חסר קישוטי כלה דתושבי"כ לתושבע"פ שחסר בכירור ההלכה). תשכז (היינו כחולמים, אינו בכירור ההלכה).

ע"ע גאולה.

גן:

תד (עליות הנשמות שבכל שבת וחדש). תק (העליות שבג"ע). תקיד (הארה בלבד מעדן - הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן). תקיט (העלי' התמידית של נשמות הצדיקים). תקמ (כנ"ל). תרכז (לימוד התורה בג"ע). תרעז (הגילוי שבג"ע בשבת וחדש). תרפט (השמירה שצ"ל בעליות הנשמות בשבת וחדש שלא יתבטלו כמצאיות). ע"ע נהר דינור. עמוד.

גשמיות ורוחניות:

שפח (שרשם מסוכ"ע וממכ"ע). תלה (מט' כלים החיצונים דמלי דמלי דעשי). תרמט (חיבורם).

ד**דבש:**

תרפה (ארץ זבת חלב ודבש). תרפו (גבורה שבחסד משא"כ צוקער חסד שבחסד, הטעם להיתר אכילת רגלי הדבורים שבדבש). תרצג (כל שאור וכל דבש לא תקטירו).

דד:

תרפ (במקום בינה). תשיב (כנ"ל).

דז:

תא (עד דוד הגדיל). תיח (מפוז ומכרכר גר'). תלד (דוד וכל בני' שמחו שמחה אחת). תקסד (מפוז ומכרכר גר'). תרכח (הי' מחבר תורה של מעלה בהקב"ה וזהו מצד שייכותו למשיח). תערד (מורקד בכל עוז). תרחץ (כנ"ל - ומי"מ ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני).

דור, דורות:

תמא (אע"פ שבדורות אלו מלאים מצות מ"מ ישנם צרות). תקעז (כדור האחרון הזה - סוף הבידורים). תקצט (דורות הראשונים וזמנה"ג). תרמא (ההפרש דנשמות דדור המדבר לנשמות דעכשיו). תשכא (השינוי בספירת המלכות בזמנה"ב ועכשיו בעקבתא דמשיחא). תשכה (טעם ריבוי הפלפל בדורות שלאחר הזוגות מפני העלם האור).

דור המדבר:

תרמא (עקביים שבדור המדבר למעלה מראשי אלפי ישראל שבדור האחרון).

דיבור:

שפח (מההבל נעשה חומר הדיבור וע"י האותיות נעשה צורת הדיבור). תסג (נק' אשה, האותיות מהחכמה וההבל הוא מהלב). תסו (השייכות ליראה). תסח (שרש הקול והדיבור הוא למעלה מחו"ב). תקלט (בתורה - דבר ה'). תקלב (התועלת בדיבור בפה שבתורה). תקסג (עיקר השמחה מתגלית דוקא בעת

הדיבור). תשיט (כשאומר הלכה מתגלה עי"ז רצון העליון).

דין:

תרפח (המתקת הדינים בשרשן). תרצד (דינא רפיא דינא קשיא).

דירה בתחתונים:

טטו. תכו. תנ. תצא.

דם:

תרמט (מחבר הגוף ונפש). חרפ (דם נעכר ונעשה חלב). תרצד (גבורות - חיי הנפש). תשיב (דם נעכר ונעשה חלב).

זעת:

תרמח (ד"ע וד"ת).

ה

הבל:

ע"ע דיבור.

הוא:

תעט (נסתר). תרכב (ועבד הלוי הוא). תרמט (הוי"ו הוא האלקים).

הולדה:

שצד (כל ב' הפכים שיתדבקו עי"ז יולידו דבר חדש). תס (ע"י המקיף). תעא (שייך בנשמות משא"כ במלאכים). תעו (ע"י שמחת הנפש). תקג (הולדת נשמות חדשות לע"ל). תקלא (כנ"ל). תרכא (דוקא באדם ולא במלאכים). תרלא (הכח להולדה ע"י המקיף דחופה). תערב (כנ"ל). תרעו (חבלי לידה). תרעט (כנ"ל). תרצד (דוקא ע"י גבורות). תשג (כנ"ל). תשטז (חבלי לידה שע"י חטא עה"ד). תשכד (לע"ל - בל"ג).

הכנסת בלה:

תסט (גודל המעלה שבזה).

הלכה:

תי (משחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה אלא ד"א של הלכה). תקג (אותיות הכלה). תקכו (כל השונה הלכות בכ"י מוכטח לו שהוא בן עוה"ב). תקל

(אותיות הכלה). תקלב (השונה הלכות בכ"י גם בלא דיוק הוא בן עוה"ב). תקמ (התועלת בליכון ההלכות בתושבע"פ). תקעו (אותיות הכלה). תשיח (מלשון הליכה). תשכא (בזמן דעקבתא דמשיחא אין הלכה ברורה). תשכב (הריעו לה' כל הארץ - ר"ת הלכה). תשכה (ע"י הפלפול משיגים ההלכה אבל בזמה"ג אין ההלכה בכירור).

העלם וגילוי:

שפט (הגילוי הוא רק האור חיצוני). תיז (הגילוי שע"י השמחה). תצא (כנ"ל). תקצא (לכל גילוי צ"ל לכוש המקיף לפני"ז).

הר:

שצו (צומח שבדומם). תשכו (הררים התלויים בשערה).

ע"ע אברהם.

הר גלעד:

תקח. תקמב.

הר הזיתים:

תקח (ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים גר). תקג (כנ"ל). תקעז (כנ"ל).

השגחה:

תלז (השגח"פ). תעד (כנ"ל). תקצח (אופן ההשגחה בזמה"ג).

השתלשלות:

תלד (עילה ועלול). תקו (ולמעלה מסדר השתלשלות). תקלט (ההפרש בין אופן השתלשלות העולמות לבין השתלשלות התורה). תשז (עו"ע).

התבוננות:

ע"ע התפעלות.

התנשאות:

תו (מלכות).

התפעלות:

תסב (ההתפעלות בא ע"י ההתבוננות בשכל ומ"מ כשבאה אח"כ בדיבור לא יהי' ההשגה בשלימות). תסד (כנ"ל - משא"כ כשהתבוננות היא בשמחה). תסז (אחר ההתפעלות בלב בשמחה יבוא

מפתח ענינים

תשמג

לשמחת הנפש עצמה). תפד (מדבר חידוש). תקצב (מי שכלי שכלו גדולים אינו בא להתפעלות). תקצג (ע"י החידוש). תרנב (דבכל נפשך ובכל מארך).

חומר וצורה:

שפה (שרשם כ"א בפ"ע, בשרש - החומר קודם אבל בגילוי - הצורה קודמת).

חופה:

שצח (מקיף את התור"כ יחד, במ"ת הי' בחי' נשואין בחופה). תכו (אין שמחה אלא בחופה). תס (מקיף). תקצ (מקיף - עי"ז יוכלו התור"כ להתייחד, אין שמחה אלא בחופה). תקצא (כני"ל, על כל כבוד חופה). תקצג (והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור). תרג (ההפרש בין מקיף דאירוסין למקיף דחופה). תריט (על כל כבוד חופה). תרכא (עי"ז נעשה אח"כ היחוד). תרלא (ההפרש בין מקיף דחופה ומקיף דטבעת). תרנד (כל צדיק נכוה מחופתו של חבירו). תרעא (נתינת כח להולדה אח"כ). תערב (כני חי' ומזוני כל ימיהם הכל תלוי ממה שהי' תחת החופה). תשכח (כל מה שיעסוק בעבודת ה' כל ימיו נמשך ממקיף דחופה).

חוץ:

תקיב (חכמות בחוץ תרונה). עתר (כני"ל).

חושך:

ע"ע בירור.

חזקי':

תקנד (השגתו בחכמה).

חטא:

שצו (כח המקיף גורם לכלתי יוכל לבא לחטא גמור).

ע"ע עון, עה"ד, רשעים.

חטא העגל:

תרי (פגמו בהוי' דז"א לכן אמר ושלחתי מלאך).

חיבוק:

שצו (מקיף, וימינו תחבקני). תפח (כני"ל).

חידוש:

תפה (גורם התפעלות). תקעה (התועלת

ן

ולד:

ע"ע הולדה.

ז

זווג:

תרט (בשבת).

זית:

ע"ע הר הזיתים.

זכרון:

ע"ע שכחה.

זכרי':

תקנ (נבואתו ע"ד עליות המלכות לע"ל).

זקן, זקנה:

תקנ (זקן אהרן). תקנג (זה שקנה חכמה). תקצז (מעלת הנער לגבי הזקן). תקצח (נער הייתי וגם זקנתי). תרו (אע"פ שהזקנים שמעו את התורה ממש מ"מ הנתינה לזקנים הוא מיהושע). תרו (כני"ל, הטענה של הזקנים באותו הדור שאמרו פני משה כפני חמה לפני יהושע כפני לבנה). תרח (זקנים - כח"כ דמלי, זקנים לנביאים). תרכד (יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו).

ח

חבלי לידה, חבלי משיח:

ע"ע גאולה.

חג:

תקפד (ר"ת חו"ג).

חום:

תרפו (ההפרש בפעולת הקור והחום - חו"ג).

חלום:

תרפג (היינו כחולמים - גלות).

חנה:

תרל (נאמר בה - וקולה לא ישמע).

חסד:

חרסט (חוט של חסד). תשא (חפץ חסד).

חשה (רב חסד).

ע"ע בריאת העולם.

חסד וגבורה:

חקפד (תג ר"ת חו"ג). תרנא (או"י או"ח

- רו"ש). תרפו (צוקער - חסד שבחסד

ודבש - גבורה שבחסד, ההפרש

בפעולת קור לחום - חו"ג). תרפט

(גבורה שבחסד - השמירה להנשמה

שלא תיכלל במקורה).

ע"ע ב"ה ובי"ש. עתיק.

חסידיים:

תפה (תורתן משתמרת).

חצוניות ופנימיות:

תרכו (עכשיו ולע"ל).

חקיקה:

תיא (חוקת התורה).

חריף:

תרפו (טבע החריפות).

חשמל:

ע"ע פרסא.

חתן וכלה:

שצג (סוכב וממלא, הוי' אלקים). תיז

(בעת חתונת בנו נעשה שמחה שפורצת

גדר). תכו (כבוד עליון כבוד תחתון).

תלד (הכל שמחים בשוה). תס (גורם

עיקר היחוד במשפיע ומקבל). תסב

(ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו

ודבק באשתו). תסה (כל הנהנה מסעודת

חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות).

תסט (הטעם שצ"ל שמחה מיוחדת

בחור"כ כי היחוד דחור"כ הוי"ע כללי

בתורה). תעו (ע"י השמחה יכולים

להמשיך כח המוליד). תפו (סוכ"ע

וממכ"ע). תקג (ישראל ותורה). תקל

(כנ"ל). תקנט (שמחת חור"כ). תקסה

בחידושי תורה דת"ח). תקצג (גורם

להתפעלות). תרסז (חדשים לבקרים

רבה אמונתך).

חיים:

שפט (כי עמך מקור חיים). תג (כנ"ל).

תפח (כנ"ל). תרמח (כנ"ל). תרצה (חיי

הנפש - דפיקו דליבא).

ע"ע יחיד.

חכם:

תטו (אין חכם כבעל הנסיון). תסג

(דבריהם בנחת דוקא). תפב (אין חכם

כבעל הנסיון). תקעב (כנ"ל).

חכמה:

תעג (יש מאין). תעח (תעלומות חכ).

תפב (אם אין חכמה אין יראה). תקכג

(מאין תמצא - ע"י היגיעה). תקכו

(בחכמה אתברירו). תקלז (מאין תמצא).

תקנב (סיג לחכמה שתיקה). תקס (ח"ע

וח"ת). תרג (נובלות חכמה שלמעלה

תורה). תקי (ח"ע וח"ת). תקע (כנ"ל).

תקעב (והחכמה תחיי בעל"י). תריט (ל"ב

נתיבות חכמה. הפיי יסו"א). תרכ (כנ"ל,

תעלומות חכמה). תרכו (נובלות חכמה

של מעלה תורה). תשא (מחלוקת

המקובלים אם החכמה דין או חסד.

תשג (נק' עדן).

חכמה ובינה:

תסב (הבן בחכ' וחכם בבינה, חור"ב

שכלב). תסג (אב ואם). תסח (בונים

הדיבור - בצירופי אותיות). תעג (כנ"ל,

השתלשלות הבינה מחכמה הוא עו"ע).

תעט (הבן בחכ' וחכם בבינה, והחכמה

מאין תמצא ואי זה מקום בינה). תרח

(משה ויהושע). תשטו (גידול ראשון

דאימא וגידול שני דאבא).

ע"ע בינה.

חכמה סתימאה:

תרצט. תשג.

חלב:

תשיג (דם נעבר ונעשה חלב). תרפ

(כנ"ל). תרפה (ארץ זבת חלב ודבש).

טעם:

חש (טעם כמוט).

טנת"א:

חרג (טעמי חורה - לע"ל). תרכז. חש
(לפעמים הטעמים בכחר ולפעמים
בחכמה).

יגיעה:

חמח (יעשה למחכה לו - יגיעה
בתורה). תקב (כנ"ל). תקכב (כנ"ל).
תקכג (יגעתי ולא מצאתי אל תאמין).

ידיעה:

תלו (ידיעת עצמו). חמ (כנ"ל).

יהודא (רבי):

תשכא (בזמן רבינו הקדוש הי עדיין
המלכות במילואה).

הוי' אלקים:

שצג (חתן וכלה). תכה (ריעים
האהובים). תרמט (הוי' הוא האלקים).

ע"ע יחוד.

יהונתן:

ע"ע דוד.

יהושע:

חב (ע"י דוקא נכנסו לא"י). תרו (ומשה,
נער לא ימיש מתוך אהל, משה קיבל
תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע
לזקנים). תרוז (ההפרש בדרגת יהושע
כשהי מקבל ממה ולאח"כ כשנעשה
משפיע). תרח (כנ"ל, ונתח מהודך עליו,
נק' איש אשר רוח בו שיכול להלך נגד
רוחו של כאו"א). תרט (נק' בן נון).
תריא (הטעם שיהושע רצה את המלאך
לכבוש את א"י משא"כ משה אמר אם
אין פניך הולכים).

יום:

תקצו (וי ימי בראשית מתחדשים בכל
שבוע). תרסז (עבודה שצ"ל בכל יום
ובאם חסר עבודה ביום אחד נק' - יומא
דפגרא).

(שמחת החתן בהשפעה לכלה באה
לשניהם מלמעלה ע"י הקב"ה). תקעד
(באו"י התורה חתן ובנ"י הכלה משא"כ
באו"י להיפך). תקפט (כלה מלשון
כלתה נפשי, כל הי"א - כלולה מנש"ב).
תקצד (קול מצהלות חתנים. כמשוש חתן
על כלה. ישיש עליך אלקיך). תקצה
(כלה - כל הי"א - נש"ב). תקצו
(שתיקת הכלה כשאומר הרי את). תרד
(ז"א ומל'). תרלא (ההפרש בין מקיף
החור"כ). תרנא (ד"ע וד"ת). תרנה (כיצד
מרקדין לפני הכלה). תרנו (כלה -
כליין, כלי). תרנח (כנ"ל). תרצא
(שמחת כלה, כלה - מלשון כליין
ומלשון כלא - העדר). תרצב (שמחת
חתן). תשכ (כלה תושבע"פ ותכשיטי
כלה תושב"כ). תשכד (שמחת חור"כ).
ע"ע אירוסין, ריקוד.

ט**טבע:**

תקצח (בגימטרי' אלקים, הנהגת זמן
הגלות).

טבעת:

תרכח (עגול). תרלא (ההפרש בין מקיף
דטבעת ומקיף דחופה). תרג (עגול).

טהור:

תרנח (הבא לטהר מסייעין לו). תרסב
(כנ"ל).
ע"ע טומאה וטהרה.

טהירו:

תט (טה"ע, וטה"ת). תמ (כנ"ל). תקמ
(גליף גליפו בטה"ע).

טומאה וטהרה:

תקסג (טהרה וקדושה). תקעח (כנ"ל).
תרנט (כנ"ל). תרסב (כנ"ל). תשכ (מ"ט
פנים טהור ומ"ט פנים טמא).

טל:

תקב (תחיית המתים ע"י הטל).

טלית:

תלח (ממשיך אור מקיף).

יום ולילה:

תולו (לע"ל לא יהי הפרש בין מדה יום ולילה - ולילה כיום יאיר).

יום הכפורים:

תקפא (נמשך מרעדכ"ר לסלוח למעלה ממשפט התורה). תרלח (עלי המלכות - בשכמל"ו בקול רם). תקנ (נמשך מי"ג מדה"ר). תרסה (בר"ה ויהוה"פ תשו"ע קודמת לתשו"ח). תרסח (אנכי אנכי מוחה פשע"ך).

יום טוב:

תכב (יראה כל זכורך את פני ה' בירו"ט דוקא). תכו (זמן שמחתנו). תנט (מועדים לשמחה). תקפג (ההפרש בין השמחה שהי' בזמן שבהמ"ק הי' קיים ולאחרי זה). תקפד (הטעם שנק' חג). ע"ע שבת וירו"ט.

יוסף:

תקנח (ובנימין צ"ע רצ"ח). תרנט (כנ"ל).

יופי:

חיד (כנ"י נקי יפ"ח). תקעט (כנ"ל). תרנו (כולך יפה רעיית). תרסז (יפ"ח ויפ"מ). תרסח (הנך יפה רעיית). תרעה (שקד החן והבל היופי אשה ידאת ה' היא תתהלל).

יחוד:

שצג (קוב"ה ושכינת). תס (בעיקר במצות חרי"כ). תסט (שע"י חרי"כ הר"ע כללי בתורה). תרכא (זווג הנשמות). תרעו (יחוד הוי' ואלקים ע"י תומ"צ). ע"ע חרי"כ.

יחיד:

תג (יחיד ואחד). תד (יחיד חי העולמים מלך, מלך יחיד חה"ע).

יין:

תכ (אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מלתא). תסח (כנ"ל). תקיא (כנ"ל). תקסג (כנ"ל). תקפג (הפי' משחרב ביהמ"ק אין שמחה אלא ביינן). תקפה (פנימיות וחיצוניות היין -

בחיצוניות הוי"ע רציחה וגסות וכו' משא"כ בפנימיות הוי"ע משמח אלקים). תקצה (אגברו חמרא אדרדקי). תרכב (ג' מדריגות - א יין המשומר ב. יין המשמח ג. יין המשכר, משמח אלקים). תרכג (כנ"ל, אין אומרים שירה אלא ע"ג היין, נכנס יין יצא סוד). תרכד (אגברו חמרא אדרדקי, חנו יין למרי נפש).

ימין ושמאל:

שצז (ימין מקרבת). שצח (וימינו תחבקני). תשח (שמאל דוחה וימין מקרבת).

ינוקא:

תסט (שהבין בריחא דלבושייהו).

יניקה: ע"ע עיבור יניקה מחוץ.

יסוד:

חשטז (בקיעת יסוד אימא).

יסודות, ד"י:

תקנב (צחרי"מ כלולים בדומם).

יסורים:

תנט (השמחים ביסורים). תקיז (ממרקין). תשט (יסורים של אהבה).

יעקב:

תב (אמר ונפשו קשורה בנפשו). תקה (ולבן אצילות ולמעלה מאצילות). תקו (תורה, אותיות יבקע). תקז (ולבן דלע"ז). תקלו (ולבן - מאציל ואצ"י). תקמב (כנ"ל - אצ"י וק"י דבריא). תקמד (התרעלת בפעולות המקלות). תקמה (תורה, הגל שעשה בינו ללבן). תרטו (הסולם שראה יעקב). תרטז (כנ"ל, מלאכים עולים ויורדים).

יצחק, האר"י ז"ל:

חנו (הטעם שהגיע למדריגה נעלית - ע"י שמחה של מצוה). תקנר (ראה בחלום ברגע אחד מה שצריך להשיג בכמה שנים).

יראה:

תסו (השייכות לדיבור). תפב (אם אין

<p>כהנים: תקמב (השערות דכהנים).</p> <p>כוונה: חסד (כוונה שבלב). ע"ע מצות.</p> <p>כל: שצא (כי כל בשמים וכארץ). תטז (עוה"כ נק' כל).</p> <p>כלה: ע"ע חו"כ.</p> <p>כרוב: תריג (בזמה"ג רוכב הקב"ה על כרוב אחד ושט בח"י אלף). תריד (והכרוכים פורשי כנפיים).</p> <p>כתפים: תפה (אחוריים דחכמה).</p> <p>כתר שם טוב: תמה (משיח).</p>	<p>יראה אין חכמה). תרלא (אשרי איש ירא ה' - איש ולא אשה). ע"ע אהוי"ר.</p> <p>יריחו: תריא (מנעולה של א"י - יסוד דמל').</p> <p>יש מאין: תעג (ההפרש בין עו"ע ליש מאין). תרמח (מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט).</p> <p>ישמעאל: תקמו (בירורו ע"י בני").</p> <p>ישפה: תרלג (רשוהם). תרנט (כנ"ל).</p> <p>ישראל: שצו (שר אל, נק' כלה). תי (לבני" דקא יש כח לפעול באמירת עשרה פסוקים בר"ה). תיא (עלו במח' - למע' מבחי' אנא אמלן). תכח (וי דברים קדמו לעולם כר ומחשבתן של ישראל קדמה לכולן). תלג (מתקשראן באורייתא וכר). תקל (התועלת שיש בישראל ע"י התורה וכן התורה ע"י בני"). תקעה (תועלת בני" בתורה - בשביל ישראל שנק' ראשית). תקצו (דרגות בני" שנק' כלה, עבד ובן). תרנו (הטעם דאכל בי עשרה שכינתא שריא). ע"ע נשמות.</p> <p>ישראל, בעש"ט: תמח (אודות הסיפור שנודע לו שבמשך זמן לא עלו המצות למעלה).</p>
ל	
<p>לאה: תא (אמרה הפעם ילוח אישי, יזבלני אישי).</p> <p>לב: תסד (לכי וכשרי ירננו). תרט (כנ"ל, בכל לבי דרשתיך). תרי (חכם לב, בינה לבא). תרכד (תעלומות לב). תרנג (כנ"ל, לבי וכשרי ירננו). תרפב (בינה ליבא).</p> <p>לב ומוח: תשטו (מוח שליט על הלב).</p> <p>לבוש: תקלט (ב' בחי' לברשים - המסתירים א' להיפך שמגלים האור). תרל (המצות לברשים).</p> <p>לבן: תקה (ויעקב אצ"י ולמעלה מאצ"י). תקז (לבן דלעו"ז). תקלו (לבן ויעקב - מאצ"ל ואצ"י). תקמב (כנ"ל - אצ"י וק"ע דבריאה).</p>	<p>כבוד: שצה (כבוד עליון וכבוד תחתון). תכו (כנ"ל). תכח (לכבודי - מל' דא"ט). תקצא (כבוד עליון וכבוד תחתון). תרטו (כבוד תחתון). תרמו (ב' כבוד - ממכ"ע סוכ"ע). ע"ע חופה.</p> <p>כז, כדכד: תקעח (ושמתי כדכד שמשותיך). תרנט (כנ"ל).</p>
כ	

לבנה:

תרו (פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה). תרו (יש דעת האומרים שהלבנה אינו אור מקבל בלבד, הפי סיהרא לית לה מגרמה כלום). תרלו (והי אור הלבנה כאור החמה). תרלו (העלי שבה לע"ל). תרלו (לכי ומעטי א"ע). תשכב (עלייתה לע"ל). ע"ע אבן.

לויים:

תקמב (צ"ל תער על ראשם). תרכב (שיר הלויים, ועבר הלוי הוא).

לוייתן:

תקעו (הסעודה דלוייתן ושור הבר). תרלט (כנ"ל).

לחם:

תקלב (לא על הלחם לכדו יחי האדם כי על כל מוצא פי הי יחי האדם).

לחם הפנים:

תנח (אודות הסיפור שע"ה עשה לחם הפנים ונתקבל למעלה יותר ממה שהי בביהמ"ק).

לידה:

ע"ע הולדה.

לעתיד לבא:

שצב (גילוי הסובב). תי (הגילוי לע"ל - רשמך נורא). תלא (אור הלבנה כאור החמה). תלג (שם נשמחה בו). תמב (חנם בלא מצות). תסא (אשת חיל עטרת בעלה, שמח תשמח). תקט (אז יבקע כשחר אורך). תקכו (בימות המשיח כולם ידעו אותי). תקכט (עליית המל). תקלא (הולדת נשמות חדשות בלי מספר). תקמג (כנ"ל). תקמו (שלימות הבירור דאו"ה). תקנב (ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים). תקנר (בימות המשיח - כולם ידעו אותי בהשוואה). תקעו (הסעודה דלוייתן ושור הבר). תקפא (מצות בטילות לע"ל). תקצד (נשואין). תרא (נשמחה בו - בעצמותו). תרכ (נשואין, מילוי טעמי

תורה - ישקני מנשיקות פיהו). תרכה (מ"ת דפנימיות התורה). תרלב (אשת חיל עטרת בעלה). תרלו (בי מדריגות בעליית המלכות). תרלח (ביום השלישי יקימנו ונחי לפניו). תרלט (הסעודה דלוייתן ושור הבר). תרמה (עלי הנשמות דעכשיו למדריגת נשמות החדשות). תרנד (צדיק נכוה מחופתו של חברו, צדיקים עטרוזתיהם כראשיהם כו). תרעז (היחוד שנעשה ע"י המצות עכשיו יתגלה לע"ל). תרפח (בעת הגילוי לע"ל צ"ל שמירה שלא תפרד הנשמה מהגוף - ואתה משמרה בקרבי). תשכב (עלי המלכות - אחעט"ב).

מ**מאיר, ר"מ:**

תקמ (בתורתו של ר"מ הי כתוב כתנות אור). תקמו (כנ"ל). תשכ (אומר על טמא טהור).

מדבר:

תריז (מדבר העמים דזמה"ג).

מדות:

תסז (שרשם למעלה מחר"ב). תשי (נחלקים למושכל מוטבע מורגש). תשיא (האדם עץ השרה).

מ"ה (שם):

תלג (מה שמו מה שם בנו). תריא (כנ"ל). תריט (כנ"ל).

מ"ה זב"ן:

תקעא (בירור ראשון ובירור שני).

מוח, מוחין:

תרט (קטנות המוחין). תשיב (קטנות המוחין, גדלות המוחין). תשכו (מוחא דשקוט).

ע"ע לב ומוח, עיבור יניקה מוחין.

מום:

תקפא (כולך יפה רעייתי ומום אין בך). תרנז (כנ"ל).

מזון:

תרצד (נמשך משלחן שבצפון - גבורות).

מזל:

תלד (ונוצר). תס (מזלא). תקלו (ונוצר). תקפה (אין לך עשב כו'). תקפו. תקצא (ונוצר). תרלט (השרש לגידול רצח"ם). תרנו (ההפרש בין צלם ומזל לבחי' נר"נ). תרסז (דרגת מזל וצלם דנשמה שע"י ככל בוקר מתחדש כח הנשמה). תרעא (יחוד המזלות דחוי"כ בעת החופה). תערב (היחוד דמזלות ונוצר ונקה). תרעג (הכל תלוי במזל אפי"ס"ת שבהיכל). תרצד (בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא). ע"ע תקוני דיקנא, יגת"ד.

מחול:

תשכח (או תשמח בתולה במחול).

מחשבה:

תח (מאוד עמקו מחשבותיך). תצ (נפלאותיך ומחשבותיך). תריט (הפי' ישראל עלו במחז).

מחזו"מ:

ע"ע אותיות.

מט"ט:

תקצו (מט"ט וסנד"ל נק' נערים - אנש כחציר ימיו). תרט (מט"ט ומיט"ט - אצי' ובי"ע). תרי (שמו כשם רבו). תריג (אפקוהו למט"ט). תרטו (העלי' שלו בזמן המשיח - שר משנה למלך המשיח). תריח (אפקוהו למט"ט, יושב וקושר כתרים מתפלותיהם של ישראל). תרלג (כנ"ל).

מיכאל:

תע (מיכאל באחת וגבריאל בשתיים). תקיח (כה"ר מקריב נשמות ע"ג מזבח שלמעלה). תקעח (פליגי תרי מלאכי ברקיע חד אמר שוהם וחי"א ישפה). תריב (שר צבא הוי'). תריג (כנ"ל). תריד (מיכאל שרכם). תרמב (כה"ר

מקריב נשמות ע"ג מזבח שלמעלה). תרצא (כנ"ל).

מים:

תע (מ"ע רוחניים ביותר).

מ"ן ומ"ד:

ע"ע אתעדל"ת אתעדל"ע.

מלאכים:

תעא (וקרא זה אל זה). תעד (אין מלאך אחד ערשה ב' שליחויות). תקיח (עולים בשיר). תקפה (השפעה רוחנית של המלאכים דעולם העשי' בדצח"ם). תרטז (מלאכי אלקים ומלאכי ה', מלאכי אלקים עולים ויורדים). תריח (מלאכי שלום מר יבכיון). תרכא (אין בהם כח המוליד). תרלב (לע"ל יאמרו קדוש לצדיקים).

ע"ע מט"ט.

מלאכים ונשמות, חילוקם:

תסט. תריח.

מלך, מלוכה:

תז (וממלכה, ממ"ה). תפח (חי העולמים מלך). תרכ (מלך הכבוד). תרנ (מלך יחיד חי העולמים, חי העולמים מלך).

מלכות:

שפט (המתנשא מימות עולם - מקיף). שצב (כנ"ל). תב (באורי"ח המלכות הוא הכתר). תג (מלי דא"ס - הוא ושמו). תה (כנ"ל). תז (ההפרש בין מלכות דא"ס ולמעלה מזה, כמלי דא"ס אין אנו רשאים לדבר בו, מלכות עולה בכתר). תיד (כי דרגות כמלי דא"ס). תפט (כמלי דא"ס אין אנו רשאים לדבר). תקכט (עלייתה לע"ל). תקפט (נק' נשמה כללית, נהו"ת קארי תדיר לנהו"ע). תרה (העלי' לע"ל - אשת חיל עטרת בעלה). תרטו (תפלה). תרלא (עכשיו מלכות מקבל מז"א משא"כ לע"ל להיפך). תרלה (בזמה"ג - נאלמתי דומי'). תרלו (בי' עליות לע"ל במלכות). תרנו (נק' כלה - כל ה'). תשיח (תושבע"פ מלי קרינן לה). תשכא

(ההפרש בקירובה לז"א בזמה"ב ולאח"ז בזמן עקבתא דמשיחא). תשכב (עלי" לע"ל).

מלכות דתבונה: תת.

מלכיות זכרונות שופרות:

ע"ע ר"ה.

מלמעלמ"ט מלמטלמ"ע:

תרס (ב' דרכים בעבודת ה' - גילוי אלקות או זיכור התחתון).

מלשינות: תמת.

ממוצע:

תרמט (למעלה משניהם).

ממכ"ע סוכ"ע:

שפו (פעולת סוכ"ע בממכ"ע). שצב (אלקים חיים, חי העולמים). שצג (חתן וכלה). תג (סובב הכללי ולמעלה מתואר התואר סובב). תפו (חתן וכלה). תרמג (סובב הכללי וממכ"ע - ק). תרמו (ב' בחי' כבוד). עתר (חוכ"כ).

מן:

תרמד (מזון רוחני שבא למטה).

מסירות נפש:

תנג (יכול להיות אפי' לדבר פרטי). תרנו (אפי' בקל שבקלים). תרפט (גודל המעלה בקיום המצות בפומ"מ לגבי מס"נ).

מספר:

תח (לתבונתו אין מספר).

מעשה:

תיג (העילוי במעשה המצות דוקא). תטז (כנ"ל). תפג (שכל טוב לעושיהם).

מצות:

תמו (כשעושים המצות בלא כוונה שלא לש"ש מתוסף יניקה בקליפות). תקא (תענוג העליון במעשה המצות). תקכא (כל ישראל יש להם חלק בעוה"ב ע"י מעשה המצות בפומ"מ). תרל (לבושים). ע"ע לעת"ל.

מצרים, יצי"מ:

שצו (הגילוי שנגלה עליהם נעשה - "לכתך אחרי").

מקום:

תרמו (ברוך כבוד ה' ממקומו).

מקיף ופנימי:

שפט (גילוי אור חיצוני בא באופן פנימי משא"כ המקיף אינו בא בגילוי). תקצא (כל דבר שבא בגילוי מההעלם צ"ל תחלה ללבוש מקיף).

מקרא:

תקע (מקרא בעשי' כו').

מראה:

תרצב (דמות - מלכות).

מרכבה:

תרלט (פני אדם - שרש לנפש האדם למטה).

משה:

תק (העליות שבג"ע). תקיט (כנ"ל, העלי' בהשגתו שהי' בכל יום). תקכג (הכאתו על הסלע). תרו (ויהושע, משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע). תרח (אתפשטותא דמשה בכל דור). תרי (אחרי חטא העגל לא הסכים על ושלחתי מלאך ואמר אם אין פניך הולכים). תרכה (יבוא טוב ויקבל מטוב, גואל ראשון גואל אחרון). תרלט (שכינה מדברת מתוך גרונן). תרמא (ודור המדבר). תרמג (הפירוש שאמר ואשר איננו פה). תרפח (וידוהו עץ וישלח וימתקו המים המרים). תרצא (הטעם שבנבואתו הי' נשאר גופו קיים על עמדו משא"כ שאר הנביאים). תשכ (כבוד פה). תשכה (חטא מי מריבה והכאת הסלע).

משיח:

תב (והחקין לו ממנו בנין עדי עד - משיח). תכה (בבנין ביהמ"ק ע"י משיח יהי' הגילוי למטה כמו למעלה). תמה (בחי' כתר שם טוב, הקים עולה של תי"מ שמגיע למעלה מן החכמה). תקכ (עליות נשמתו). תקכב (דכל רז לא אניס ל"י ונקי פלא יועץ מ"מ לא ראה לעדן). תקכד (רזא דרוזין יתגלו לו, נקי

אה"ר). שצח (נישואין וזה גרם לדורות הבאים שלא להיות בפירוד מאלקות לעולם, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקיני). ת (על כל דיבור פרוחה נשמתן). תיא (כנ"ל). תיד (פנימיות הכתר). תכג (הירידה על ה"ס). תלב (האיר פניו בשמחה שבעצמותו). תמד (הטעם שירד ה' על ה"ס מצד השמחה דבניי שאמרו בתחילה נעשה). תסה (התורה נתנה בה' קולות). תעח (כנ"ל). תפא (ו' קולות שהי' בעת מ"ת). תפג (הטעם שהי' קולות וברקים). תפו (כפה עליהם הר כגיגית). תקו (מ"ת שלא ע"פ סדר השתלשלות). תקל (העלוי שנעשה ע"י נעשה ונשמע). תקמג (הי' גם הגילוי בנוגה דעשי"). תקמו (הטעם שהחזיר הקב"ה התורה על כל אימה). תקנד (האיר שלא ע"י הפרסא). תקנו (הכח לזה ע"י השמחה). תקסה (הגילוי שהי' בדיבור דוקא בעשה"ד). תקצג (הטעם שהי' קולות וברקים הוא שהי' חידוש גדול ונורא בגילוי). תקצח (נדמה להם כזקן). תרב (בגילוי הי' רק חיצוניות ולכן נק' ארוסין). תרד (ב' הכתרים דנעשה ונשמע). תרכה (כפה עליהם הר כגיגית - מקיף, מ"ת חיצוניות התורה ולעת"ל מ"ת דפנימיות). תשכג (פנים בפנים דיבר ה').

נ

נבואה:

תלו. תרעו (ביטול גופם בעת הנבואה). תרצא (ההפרש בין נבואת משה ושאר הנביאים).

נהר:

תקטו (היוצא מערן להשקות את הגן).

נהר דינור:

תצט. תקטו.

ע"ע עמוד.

חכם חרשים, ישכיל עבדי ע"י יגיעה בתורה). תקכה (הקים עול). תקנג (ישכיל עבדי - חכמה דעצמות אור פנימיות הכתר למטה בלי העלם). תר (נק' בן וגם עבד שלמעלה מבן, ישכיל עבדי). תרטו (מלאך מט"ט יהי' שר משנה למלך המשיח). תריח (ישכיל עבדי הוא מט"ט משא"כ משיח נק' בן). תרכה (ההפרש בין משה ומשיח). תרכח (השייכות דוד עם משיח). תרלג (נאמר בו - וגבה מאד). תרלט (יהי' בו ארא"ס בכחי' מורגש). תרפד (ישכיל עבדי, וגבה מאד, מאד - אדם דוד משיח, תתה"מ, עוה"ב). תרפה (יבוא דוקא לא"י ויבנה ביהמ"ק).

ע"ע לע"ל, עוה"ב.

משכיל:

ע"ע ח"ס. נפש.

משל:

תקעא (התורה נק' משל הקדמוני).

משנה:

תשיח (אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות).

משפיע ומקבל:

שצד (יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק). שצז (כנ"ל). תא (פעולת המקבל בהמשפיע). תכו (שייך רק ע"י שמחה). תפו (יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק). תקיא (עיקר השמחה ע"י קבלת ההשפעה). תקלב (במדריגה הבי' דעוה"ב לא יהי' משפיע ומקבל). תקנט (צ"ל ע"י שמחה). תקסד (עיקר השמחה הוא לאחרי ההשפעה למקבל דוקא). תשח (צ"ל שמאל דוחה ואח"כ ימין מקרבת). תשכג (לע"ל ההשפעה לא תהי' בצמצום והעלם).

מתן תורה:

שצד (אה"ר, יום חתונתו). שצה (לא נשאר בתושב"כ כ"א האותיות בלא נקדויות). שצז (כפה עליהם הר כגיגית -

נס:

תלו (למעלה מהשתלשלות). תעד (זהו מצד בחי' אור חדש). תקצט (בדורות הראשונים הי' מקובל אצל הכל משא"כ בזמה"ג).

נסכים:

ע"ע יין.

נסירה:

תב (ההפרש בין קודם הנסירה ולאח"ז).

נער:

תקצה (ונערים ממשחה נגינתם). תקצו (נער הייתי וגם זקנתי). תקצח (כנ"ל). תרו (ונערים ממשחה נגינתם, יהושע נקי נער). תרט (נער הייתי גם זקנתי). תריב (ונתתי נערים שריהם).

נפילים:

תעא.

נפש:

תלג (נפש השכלית). תעג (כנ"ל). תקנג (כנ"ל).

נרנח"י:

תרטו (של כאר"א). תרנו (ההפרש בין נר"נ לבחי' מזל). תרטו (מיד כלב יחידתי). תרטח (תיקון הפגמים שע"י יחידה). תרעג (שמחה דיחידה).

נקודה:

תרנא (נקודה קו שטח).

נקודות, פרטי הנקודות:

תשב (פתח, קמץ).

נשואין:

ע"ע אירוסין נשואין.

נשמות:

תכח (ויפח באפיו נשמת חיים). תפט (עליית הנשמות - וקדושים בכ"י יהללך סלה). תק (העליות שבג"ע). תקג (לידת נשמות חדשות לע"ל). תקטו (עליות הנשמות בג"ע). תקיט (נקי מהלכים וגם בג"ע עולים מדרגא לדרגא). תקלא (לע"ל יתחדשו נשמות חדשות בל"ג). תקמב (כנ"ל). תקפט (ע"ש הנשימה, רר"ש, מלכות נקי נשמה

כללית). תרח (ניצוץ משה שבכ"א). תרמא (זרע אדם וזרע בהמה). תרמו (כנ"ל, ע"י התומ"צ דעכשיו). תרטו (דרגת הנשמה הנקי' קדושים, התחדשות כח הנשמה בכל בוקר). תרכא (זווג הנשמות). תרכו (ההפרש בנשמות עתה ולע"ל). תרלב (דדכורא ודנוקי). תרמה (עלי' הנשמות דעכשיו למדריגת נשמות החדשות דלע"ל). תרלט (ההפרש דנשמות חדשות דלע"ל והנשמות דעכשיו). תרנו (טבעה לעלות למעלה). תרטו (הפי' טהורה היא). תרעז (הגילוי שיש לנשמות דיחיד סגולה). תרפט (ואתה משמרה בקרבי - הצורך בשמירה שלא תפרד הנשמה מהגוף). תשיד (טבע דנפה"א). ע"ע ישראל. מלאכים ונשמות. צדיקים.

ס**סובב:**

ע"ע ממכ"ע סוכ"ע.

סוד:

תקפח (נכנס יין יצא סוד). תרכג (כנ"ל).

סוכות:

ע"ע יום טוב.

סולם:

תרטו (סולם שראה יעקב מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה).

סלסול:

תקמ (סלסלה ותרוממך). תשכו (כנ"ל).

סלע:

תשכה (הכאת משה על הסלע).

סנד"ל:

ע"ע מט"ט.

ספירות:

תו (ספירות דא"ס - אח"פ). תז (ההפרש בין מלכות דא"ס ושאר הספירות). תיד (ע"ס הגנוחות).

ספר:

תפא (דרגת התורה הנקי' סיפור). תקעא (כנ"ל).

סתימו זכל סתימין:

תד. תה. תט.

ע**עבד:**

תקצו (דרגת בני"ש שנק' עבדים). תריח (ישכיל עברי - מט"ט).

עבודה:

תרט (ב' דרכים בעבודת ה' או ע"י זיכך התחתון או ע"י הארת אור נפשו באור ה').
ע"ע תומ"צ.

עזן:

תרג (בחכמה). תשא (כנ"ל). תשג (כנ"ל).

ע"ע עולם הבא.

עול, קב"ע:

תמה (כתר שם טוב דמשיח הקים על עולה של תר"מ).
ע"ע קריאת שמע.

עולה, קרבן:

שצה (עולת תמיד).

עולם הבא:

תיד (וזמן המשיח). תכה (גילוי עצמות החענוג למטה כמו למעלה). תלב (השמחה שהיא למעלה מעוה"ב - שהוא בשכר המצות). תמח (יעשה למחכה לו דוקא למאן דדייק במילין דחוכמתא). תנו (ע"י המצות). תנט (כנ"ל). תעח (סודות התורה - עזן אין לא ראתה). תקא (יעשה למחכה לו למאן דדייק כו'). תקיד (עין לא ראתה אלקים זולתך, ת"ח אין להם מנוחה). תקכ (לא יכנף עוד מוריך). תקכא (כל ישראל יש להם חלק, הדרגא שלמעלה מעוה"ב - יום שכולו שבת - ת"ח אין להם מנוחה). תקכב (יעשה למחכה לו דוקא - ע"י שמצפה וממחין לו). תקכה (ב' מדריגות בעוה"ב - ע"י מצות וע"י תורה). תקלב (במדריגה הב' דעוה"ב לא יהי משפיע ומקבל). תקנד (למעלה מביאת המשיח).

תקעז (ההכנה של דור האחרון במעשה המצות לעזן דעוה"ב). תקעח (דרגא הב' דעוה"ב). תקפ (כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב). תקפכ (ההכנה של דור האחרון במעשה המצות לעזן דעוה"ב). תרל (ע"י המצות). תרפד (משיח, תחה"מ, עוה"ב).

עוה"ז ועוה"ב:

תרצ (יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב).

עומק:

תסה (ממעמקים).

עזן:

תרנו (אינו מגיע לבחי' צלם ומזל).

ע"ע חטא.

עונג:

ע"ע תענוג.

עורף:

שצט (כי פנו אלי עורף).

עטרה:

תרכא (עטרה שעטרה לו אמו). תרלא (כנ"ל). תשיט (הטעם שגזרו בזמן חורבן בית שני על עטרות חתנים).

עיבור:

ע"ע גלות.

עיבור יניקה מוחין:

תרפ (בגשמיות ובעבודת ה'). תשי (במדות - מושכל מורגש מוטבע).

עיגול:

תרא (ריקוד באופן של עיגול).

ע"ע טבעת.

עילה ועלול:

תעג (ההפרש בין עו"ע ויש מאין). תשז (הכח להשתלשלות עו"ע).

עלי, העלאה:

תקיד (בביטול דוקא).

עם הארץ:

תנח (אודות הסיפור של ע"ה שעשה לחם הפנים ונתקבל למעלה יותר מבביהמ"ק).

עמוד:

תקא (שבג"ע). תקכ (כנ"ל). תקיח (כנ"ל, ההפרש שבין העמוד לנה"ד).

עמל:

תקכה (עמל תורה). תקעג (כנ"ל).

עץ:

תשיא (האדם עץ השדה - מדות).

עץ הדעת:

תקפה (אשכול ענבים סחטה לו, גפן הי'). תרכב (כנ"ל).

עקיבא, ר"ע:

תקא. תקיט.

עשו:

תקמח (זרח משעיר למו - שלימות בירורו ע"י בני" לע"ל).

עתיק:

תרג (עתיק דעתיק). תרכג (התגלות עתיק בכינה). תרכח (ממוצע). תרצד (גבורה דעתיק מלובש בחסדים דא"א חסד דעת"י מלובש בגלגלתא דא"א). תרצט (כנ"ל).

פ**פגם:**

תרטו (התחדשות כח הנשמה בכל בוקר לתיקון הפגמים ע"י בחי' מול וצלם). תרטס (תיקון הפגמים שע"י יחידה).

פחד:

תרעז (ובאו במערות צורים מפני פחד הי').

פלא:

תקכג (משיח נק' פלא יועץ). תרמו (פלא והפלא ופלא).

פנים:

תקסב (חכמת אדם תאיר פניו). תשג (כנ"ל). תשד (חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, מ"ת - פכ"פ דיבר). תשכ (הארץ פנים, מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא). תשכא (פנים מאירות ופנים מסבירות).

פנימיות התורה:

תעח (סודות התורה בעוה"ב).

ע"ע חיצוניות ופנימיות.

פסוקי דזמרה:

תרטו (שירות המלאכים).

פסח, חגה"פ:

ע"ע יום טוב.

פרוכת:

תקו (והבדילה הפרוכת). תקלו (כנ"ל).

פרנסה:

תקטו (שפע בפרנסה גדולה צ"ל ע"י ביטול).

ע"ע בני חיי ומזוני.

פרס:

תקכו. תקלב.

פרסא:

תנח (שבין כל עולם). תקו (שבין אצי ולמעלה מאצי). תקח (שבין אצי ובי"ע). תקלו (בין המאציל לאצי). תקלט (האור שלמעלה מסדר השתלשלות שנמשך ע"י ונעשה לכוש המאיר). תקמג (שבין אצי ובי"ע).

פרעה:

תשיו (כי הקשה פרעה לשלחנו).

צ**צדיקים:**

תיא (כמי נמלך בנשמותיהן של צדיקים). תנ (כנ"ל). תצא (כנ"ל). תקי (עתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש). תקכב (כנפיים שיעשה לע"ל לנשמות הצדיקים). תקנב (כנ"ל). תקעח (צ"ע וצ"ח). תקפב (ובע"ת). תרלב (עתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש). תרלג (ע"י תשובה ומע"ט - צדיקים יושבים ועטרותיהם כראשיהם). תרלט (צדיקי הדור שמתענגים על ה' כמורגש בלי ביטול). תרמב (עתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש לאחר תחה"מ). תרנד (לע"ל כל אחד נכזה מחופתו של חבירו, צדיקים יושבים

ועטרותיהם בראשיהם). תרנו (דומים כנר בפני השכינה). תרנט (צ"ע וצ"ת). תרסו (ועמך כולם צדיקים). תרצ (כאשר תכסוף נפש הצדיקים לכלות הנפש מ"מ תחזור הנשמה לגוף כדי לקיים תומ"צ). תלח (ישכון שם ה' דחסד).

ציצית: ע"ע טלית.

צלם:

שצ (אך בצלם יתהלך איש). שצו (כנ"ל), וזה גורם שלא יבוא לחטא גמור). תרכ (מקיף). תרלב (צ' ל' ס'). תרנו (צלם ומזל). תרסו (התחדשות כח הנשמה ע"י צלם ומזל וע"ז ניתן ע' שנה לבורר צלם דנשמה).

צמיחה:

תקטז (ע"י רקבון שלפניו). תקנב (צומח שבדומם). חרמט (וכח הצומח).

ק

קדוש, קדושה:

תקסג (טהרה וקדושה). תקעח (כנ"ל). תרנט (כנ"ל). חרסב (כנ"ל). ע"ע אביון. צדיקים.

קדם:

תד (אוא"ס נק' קדמון). תל (ע"ד הנ"ל).

קו, קו המדה:

תכב (ע"י השמחה פורץ גדר, קו המדה). תשה (ח"ס בוצינא דקרדוניתא, גבורה דע"ק).

קוב"ה:

תקצח (מי איכא זקנה קמ"י). ע"ע קשר.

קול:

תעח (ה' קולוח). תסג (בעת ההתכוננות צ"ל הקול בחשאי). תסד (כנ"ל - משא"כ כשהתכוננות היא בשמחה). תסה (ה' קולות דמ"ת). תפא (ז' קולות דמ"ת). תרמה (ב' מיני קול מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט). ע"ע דיבור.

קור:

תרפז (ההפרש בפעולת החום והקור - חר"ג).

קטן:

תרפא (הפעוטות מקחן מקח). תקצב (מצד ששכלו קטן יגבר אצלו ההתפעלות). תשי (כרצין בקטפיה ידיעא). תשיב (הפעוטות מקחן מקח). תשטו (אינו נקי בר עונשים עד בן י"ג).

ע"ע יין. עיבור יניקה מוחין.

קידושין:

ע"ע אירוסין ונשואין.

קיווי:

תקב (יעשה למחכה לו). תקכג (כנ"ל).

קליפות:

תמו (יכולים לקבל יניקה ממ"ח צירופים אחרונים דשם אלקים). תריז (שחל ופתן כפור ותנין).

כפיר:

ע"ע גל.

קללות:

תמה (בסיום כל התוכחה שבפי' תבוא נא' תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה). תצו (צ"ל עבודת ה' בשמחה). תשכב (הקללות שבס' ישע"י הכוונה היא ברכה).

קרבנות:

תלא (עשן המערכה). תרמב (תפלה במקום קרבן). ע"ע לחם הפנים. מיכאל. עולה.

קרומא:

תקלז (קרומא דאירא). תקמ (כנ"ל). תרכ (ח"ס).

קריאה:

תעז (בתורה). תעה (כנ"ל). תקלה (לשכל אשר יקראהו באמת - תורה). תקמ (בתורה).

קריאת שמע:

שצו (המס"י"ג שבכאור"א בעת ק"ש, ואהבת - לשון ממילא). ת (שעת יחוד עליון דקוב"ה ושכינתי). ח"ג (הפעולה

שבמלכות דאצי". תשי (ממתקין כל הדינים).

ריקוד:

חיו (מצד ששמחה פורץ גדר). תסט (ר"ש ריקד אתלת שלמעלה מטו"ד). תקפ (כיצד מרקדין לפני הכלה). תרא (ב' אופני ריקוד א. שלפעמים מתקרבים ולפעמים מתרחקים ב. באופן של עיגול). תרנה (כיצד מרקדין לפני הכלה). תרעג (ריקוד ברגל).

רעש:

תפד (האופנים).

רפואה:

תרסז (תשובה).

רצוא ושוב:

תקפט (והחיות רו"ש כמו"כ בנש"י). תרפט (הטעם שאפי' לאתר הרצוא ישנו השוב).

רקיע:

תקצא (על ראשי החיות רקיע).

רשעים:

תרסה (אופן עבודתם בתומ"צ).

ש**שבח:**

תה (אין השבח שייך רק כמה שבא לכלל השפעה). תרסט (תועלת השבחים דהכלה).

שבת:

תנט (קודש). תרס (סעודת שבת וזווג מצוה בשבת אינו מויק מצד קדושת השבת). תשכז (הלי' שבת כהררים התלויים בשערה).

שבת וחול:

תקצו (בכל שבת מתחדש ר' ימי בראשית - ימי החול).

שבת ויום טוב:

תכב (תוס' אורות שבשבת ויו"ט). תרעז (הטעם שנק' מועדי הרי"). תרפט (הרצוא שיש בנשמת כל אדם להיכלל במקורה ומ"מ ואתה משמרה בקרבי).

שע"י עומ"ש שבק"ש). תלח (מאיר מעצמות א"ס ב"ה בו"ק דאצי"). תפו (למס"ג באחד). תרטו (ברכות ק"ש). תרטז (כנ"ל וק"ש). תרסא (כ"ד אותיות דבשכמל"ו).

ע"ע תפלה, נוסח.

קריעת ים סוף:

תלג (כולם שמחו שמחה אחת - זה אלי). תקעז (ברוח קדים).

קשר:

תי (ישראל מתקשראן באורייתא כו'). תרכה (ג' קשרין).

ך**ראש השנה:**

תח (עשרה פסוקים דמל'). תי (כנ"ל). תרסה (בר"ה ויוהכ"פ תשו"ע קודמת לתשו"ת).

רבה:

תקפה (שחטי' לר"ז). תרכב (כנ"ל).

רבה, רבה בר בר חנה:

תקסו (לדידי חזי לי היכא דנשקי ארעא ורקיע אהרדי).

רב ותלמיד:

שפט (בגילוי הוא רק השפעה מצומצמת). תרו (אידי דטריד למבלע לא פליט).

רבקה:

תרעה (מ"ש וגם לגמליך אשקה).

רגל:

תקנה (ועמדו רגליו על הר הזיתים). תקעז (כנ"ל). תרעג (הריקוד ברגל).

רוח הקודש:

תרנו (בעת גילוי בחי' מזל בכנ"י ה"ז כמו רוה"ק).

רחל:

תקעט (יפ"ת ויפ"מ).

רחמים, יגמה"ר:

תקנ (שמאיר ביוהכ"פ). תרנו (הבת קול שזבו בנים שוכבים נמשך מיגמדה"ר

שבועות, חגה"ש:

תשיט (הכונה בעת אמירת תיקון בליל שבועות).

ע"ע יום טוב.

שדים:

ע"ע דד.

שוהם:

תקעה (וישפה). תרלג (כנ"ל). תרנט (כנ"ל).

שוחד:

תקנב (יעור עיני חכמים).

שופר:

תרצג (ש"ו פ"ר).

שוק:

תקפב (אמצאך בשוק - ק"ג). עתר (היכלות דנוגה נקי שוק).

שור:

ע"ע לוייתן.

שכחה:

תפד (תש כח היפך כח מה - חיצוניות ואחוריים).

שינה:

תריג (גלות).

שיר:

תסד (דוקא הקול מעורר). תסה (שיר פשוט, שיר כפול). תקיח (העלאה). תרכב (אין אומרים שירה אלא ע"ג היין). תרכג (כנ"ל, שיר הלויים, שיר פשוט).

שכינה:

תפז (ע"ש ששוכנת, קוב"ה ושכינתא). תפז (ממכ"ע). תריד (בזמה"ג שכינה עמהם ובכל צרתם לו צר). תרנז (אכל בי עשרה שכינתא שריא).

שכס:

תפה (אחוריים).

שלום:

תב (בי בחי שלום).

שלחן:

תרצד (כצפון - המשכת המזון).

שלמה:

תקנג (חכמת שלמה - החכי דא"ס בנשמחו). תרלא (בעטרה שעטרה לו אמר).

שמו"ע:

תסו (אד' שפתי תפתח כו' כי אתה שומע תפלת כל פה). תרטז (ח"י ברכאן דש"ע). תרלה (צ"ל בלחש). תרלט (עמידה דשמו"ע).

שם:

שצז (מקדשי שמך). תג (קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד). תב (כנ"ל, נקי שמו הגדול, ומ"מ הוא רק בחי שם). תפט (שמו הגדול).

שמחה:

תטז (שמחה של מצוה דוקא). תיו (פורץ גדר). תכד (בי דרגות בשמחה - מורכבת או בלתי מורכבת). תלח (השמחה פורץ את הקו"ח). תמא (הטעם ששמחה ש"מ פועלת יותר ממעשה המצות). תמד (לכאורה לא הוזהרנו ע"ז בתושב"כ רק בכתובים ועכ"ז אנו מוצאים שזה עיקר גדול יותר מגוף מעשה המצות). תנה (ההפרש בין תענוג לשמחה). תנו (הטעם שהגיע האריו"ל למדריגה נעלית על ידי שמחה של מצוה). תנט (ע"י שמחה ש"מ מאיר למטה). תסד (כשהתבוננות היא בשמחה אי"ז מבלבל הקול). תסט (הטעם שצ"ל שמחה מיוחדת בשמחת חו"כ לגבי שאר המצות). תעה (ע"י אפשר לחדש יש מאין). תעז (הטעם שנשתנה מצות פו"ר דחו"כ שצ"ל השמחה במצוה זו במיוחד). תצא (פורץ גדר). תצה (שמחה ש"מ - רבוה תלוי כל הברכות). תקי (שמחה של תורה). תקיא (גדולה יותר ע"י השפעה למקבל). תקיב (ששון ושמחה). תקנג (ועונג, שמחת חו"כ). תקסג (עיקר השמחה כשבא הדיבור דוקא). תקעז (ששון לדכורא ושמחה לנוק). תקפד

(ההפרש בין השמחה דיו"ט, שבזמן שביהמ"ק הי' קיים או לאחז, שמחה הנפש לבדה או שמחה שמתחבר עם הגוף). תקפו (ב' אופני שמחה - א. ע"י טו"ד ב. שלמעלה מטו"ד - יחידה). תקפו (כנ"ל - מלמעלמ"ט מלמטלמ"ע, ששון ושמחה). תקצב (ב' מיני שמחה א הבאה בגילוי ב. שבאה מההעלם). תרכג (שע"י הי"ן, אם הבנים שמחה). תרלה (שמחה דיחידה וישמחו בכך). תרעג (כנ"ל). תרפח (שמחה של מצוה נעלה יותר מכלות הנפש). ע"ע תענוג.

שמחת בית השואבה:

תיח (בגדולי ישראל דוקא).

שמחת תורה:

תלג (התורה עצמה שמחה). תקנט (לאחר שמע"צ).

שמים:

תע (מורכב מאש ומים). ע"ע ארץ ושמים.

שמירה:

תשט (ואתה משמרה בקרבי). תריד (לא ינום ולא ישן שומר ישראל אפי' בזמה"ג). תריז (טעם על שמירת המלאכים דבנ"י). תרפח (ואתה משמרה בקרבי - שלא תפרד הנשמה מהגוף ליכלל במקורה).

שמן:

תקה (שמן זית). תקנב (כנ"ל).

שמעון, רשב"י:

תקנד (השגתו כחכמה).

שמש:

תרו (פני משה כפני חמה). תקצג (ואוהביו כצאת השמש בגבורתו). תקצד (לשמש שם אהל בהם). תרלז (לע"ל יהי שני המאורות הגדולים). תרלח (אור החמה יהי שבעתיים כאור ז' הימים). ע"ע גלגלים.

שמשון:

תשט (חידות דשמשון).

שנאת חנם:

תמת.

שער:

תכג. תסד (נודע בשערים).

שערות:

תקו (שערך כעדר העזים). תקמ (כנ"ל). תשכו (הרדים התלויים בשערה). ע"ע סלסול.

ששון:

ע"ע שמחה.

ששת, ר"ש:

תסו (אמר חדאי נפשאי). תקי (כנ"ל). תקלה (כנ"ל). תקנט (כנ"ל).

ת**תורה:**

תי (לית מחשבה תפיסא כך משא"כ תורה, בי מלכים ימלוכו). תעז (אופן המשכת התורה בה' קולות (או בד קולות) במ"ת). תפה (עוז ותושי'). תקג (נק' ברית). תקכו (תורתו אומנתו). תקל (נק' כלה מאורסה לישראל שנק' חתן). תקלא (נק' ברית ע"י ההמשכות דבנ"י). תקלט (ההפרש בין השתלשלות התורה ובריה"ע ולכן אוחיות התורה אינם הסתר אלא גילוי). תקעא (נק' משל הקדמוני). תקעט (תורת אמת). תרג (פנימיות וחיצוניות). תרכו (כנ"ל). תרסה (המאור שבה מחזירו למוטב). ע"ע הלכה.

תורה, לימוד התורה:

תשצ (לפני לימוה"ת צ"ל קבעמ"ש). ת (אתרכקות רוחא ברוחא). תלח (כפה, שורה מארא"ס שבח"ע). תסח (צ"ל בקול ודיבור דוקא ע"י שמחה). תסו (התועלת בלימוה"ת בשמחה דוקא, הלומד תורה בקול לא במהרה משכח). תעז (תלמוד תורה כנגד כולם ותורה לשמה). תפג

(כתחילה צ"ל אדעתי דנפשי, הלומד תורה בלחש במהרה משכח). תקטו (אין התורה מתקיימת אלא למי שממית עצמו עלי). תקלג (ב' ענינים במצות ת"ת הדיבור בפה ומצות ידיעת התורה). תקלה (מעיקרא אדעתי דנפשי). תקנט (צ"ל בשמחה דוקא). תקסה (הטעם שצ"ל הדיבור בת"ת). תקיא (שמחה של תורה). תקעה (המעלה בחידושי תורה דת"ח). תקעד (ליגמר אינש והדר ליסבר, גדולה שימושה יותר מלימודה). תרסה (בעל קרי מותר בת"ת). ע"ע יגיעה.

תושב"כ ותושבע"פ:

חב (אפי' תושבע"פ מקבלת מתושב"כ מ"מ נתעלה בה כל פרטי רצה"ע בכפלי כפליים). תקא (עיון בתושבע"פ). תקד (אותיות דתושבע"פ). תקיא (ח"ע וח"ת). תקכה (העיון בתושבע"פ עי"ז יתגלה העדן דעוה"ב). תקכו (ע"י העיון בתושבע"פ מגיעים לדרגא הנעלית דעוה"ב). תקלב (קריאת האותיות דתושב"כ והעיון דתושבע"פ). תקס (ח"ע וח"ת). תקסא (תושב"כ העיקר - קריאת התורה, משא"כ תושבע"פ - העיון). תקסה (המעלה שיש באותיות דתושב"כ ע"ג תושבע"פ בעיון). תקסט (המעלת דתושבע"פ לגבי תושב"כ). תקעא (בירור ראשון ובירור שני). תשיח (בתושב"כ רצון העליון בהעלם משא"כ בתושבע"פ נגלה הרצון). תשיט (תושב"כ - הוי' תושבע"פ - אלקים, אד"י). תשכ (חור"כ, תכשיטי כלה מהחתן מתושב"כ לתושבע"פ). תשכב (לע"ל - אחעט"ב מתושבע"פ לתושב"כ).

תורה ומצות:

תיג (במעשה דוקא). תמו (עיקר התו"מ לברר ולהבריל בין הטוב ורע). תעז (ההפרש בין תורה ושאר המצות). תצ

(במעשה דוקא). תקכה (ב' מדריגות בעוה"ב ע"י תורה וע"י מצות). תרה (אוי"י ואוי"ח). תרעו (תכלית העבודה כתומ"צ הוא גילוי שם הוי"). ע"ע הלכה.

תורה ותפלה:

תקלד (המעלה שבתורה לגבי תפלה).

תחית המתים:

תקב (ע"י טל תחי). תקכח (ונחי לפניו). תרמב (ההפרש דהגוף עכשיו ולאחר תחה"מ). תרפד (משיח, תחה"מ, עוה"ב). תרפב (שנולד אינו רואה ואינו שומע). תרפג (מלמדין אותו). תשיג (אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן). ע"ע קטן.

תיקון ליל שבעות:

תשיט (הכוונה שצ"ל בעת אמירת התיקון).

תכשיט:

תשכ (תכשיטי כלה תושב"כ).

תלמוד בבלי:

תקכד (במחשכים הושיבני). תקעג (כנ"ל). תשכה (כנ"ל).

ת"ח:

תקכו (אין להם מנוחה). תקנב (כנ"ל). תקפא (כנ"ל). ע"ע תורה, לימוד התורה.

תמיד:

ע"ע עולה.

תענוג:

תג (עצמות התענוג הבלתי מורכב). תנב (האופן שנמצא תענוג ושמחה המורכב והאופן שנמצא תענוג ושמחה שאינו מורכב). תנה (ההפרש בין עונג לשמחה). תקנב (גם בעצם התענוג יש חו"ג). תקנו (ושמחה). תקסב (כנ"ל). תקעג (דאוי"ח יותר מאוי"). תרמד (עונג הבלתי מורכב ועונג המורגש ומורכב). תרצה (כנ"ל). תרצז (אוי"י ואוי"ח כתענוג הפשוט).

תענית:

תיט (תענית בה"ב).

תמילין:

תלח (המשכת ד' מוחין, שם ה' - ויראו ממך).

תפלה:

תיח (רב ברונא דסמין גאולה לתפלה).
תסב (בעת ההתפעלות יסתלק ההשגה).
תרטו (סדר התפלה - סולם, בית תפלה).
תרטז (כמו שהאדם מתפלל למטה כמו"כ הוא באדם העליון).
תריח (פעמים עולה התפלה ולפעמים יורדת).
תרמב (תפלה במקום קרבן).
תרסד (תועלת עבודת התפלה - חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו).
תרחץ (רב ברונא דסמין גאולה לתפלה).

תפלה, נוסח התפלה:

שפט (ואמתך עליהם). שצא (כרוך

שאמר והי' העולם). שצב (ואמתך עליהם). ת (הטעם שברכת אה"ע קודם ק"ש). תר (משובח ומפואר עדי עד, וקרושים בכ"י יהללך סלה). תו (בא"י מלך מהולל בתשבחות, יהא שמי' רכה מברך). תפט (הקרמה לק"ש הברור בעצמו ישראל באהבה).

תקוני דיקנא, יגות"ד:

תקמב (תיקון ואמת). תשד (תיקון ואמת).
ע"ע רחמים, יגמדה"ר.

תשובה:

תקנא (למעלה מתורה). תרס (ב' אופנים בעבודת ה' מלמעלמ"ט או מלמטלמ"ע).
תרסב (תשורת מביאה לתש"ע). תרסה (בר"ה ויוהכ"פ קדמה תש"ע).
תרסז (מביאה דפואה לעולם). תרסח (מאן דקטיל לחויא יהבין ל"י ברתא דמלכא).
ע"ע בעל תשובה.

מפתח נוסח ברכות נשואין

אשר יצר כו' והתקין לו כו':

תב. תכט. תקפז.

שמה תשמח רעים האהובים כו':

שפז. שצג. תכו. תכז. תס. תסב. תסח. תפז. תצז.

משמח חתן וכלה:

תק. תקה. תקיא. תקיד. תקנו. תקסה. תרלד. תרצג.

אשר ברא כו' מהרה ישמע כו':

תסט. תקכט. תקעז. תקפג. תקפו. תרב.

קול חתן וקול כלה קול מצהלות

חתנים כו':

תקעד. תקעד. תקצה. תרו. תרכא. תרכה.

משמח חתן עם הכלה:

תסט. תק. תקג. תקיא. תקיד. תקנו. תקעד. תרלד. תרצג.

Handwritten text in Hebrew script, appearing to be a dense manuscript or a collection of notes. The text is written in a cursive style and is mostly illegible due to the image quality and the dark, irregular background that obscures the original document's layout. The text is arranged in several columns, filling most of the page area.

פסימיליא מגוכיך אדמור האמצעי
(מוקטן מגודל המקורי)
- נדפס לעיל ע' תד-ת -

פקסימיליא מדף השער של כתי" 126
 - ראה לעיל ע' תשלא -

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
חוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
חוגתו אסתר בת פריידא באבא מאליא
ובנם יעקב בן אסתר
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חי' מושקא בת שרה ברכה
ובנם אלחנן בן שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה
ובתם חי' מושקא בת אסתר
ובתם דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה

ובנם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה
ובנם יהודה לייב בן רבקה
ובנם שמואל בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
ובנם יעקב יוסף בן שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה דוד בן חוה
ובתה חי' מושקא בת מלכה
ובתם חנה בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובנם לוי יצחק בן חנה
ובתם חי' מושקא בת חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
נכדתו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
נכדתו רבקה בת צבי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים

שיחיו

(*) ולע"נ אבי' המנוח אליעזר אלימלך ע"ה בן ניסן שיחיו

